

ספר

אוצר-הקונטרסים

חלק ה'

והוא לקוטי קונטרסים יקרים מפז ומפנינים, שנדפסו ונתפשטו
כבר בעולם, המדברים על כל מיני נושאים בחיי האדם, מה
שעובר עליו ברוחניות ובגשמיות, ומחזקים ומאמצים ומכניסים
בו תקנה ואור וחיית להמשיך בחייו. ויורה לו דרכים ועצות
קלות ונעימות איך לעבר את זה העולם בטוב ובנעימים ובאשר
אמתי, ולהיות דבוק בחי החיים בו יתברך, אשרי לו.

*

בנוי ומיסד על-פי דברי

רבנו הקדוש והנורא, אור הגנוז והצפון

בוצינא קדישא עלאה, אדונינו, מורנו ורבנו

רבי נחמן מברסלב, זכותו יגן עלינו

ועל-פי דברי תלמידו, מורנו

הקדוש, אור נפלא, אשר כל רז לא אניס ליה

רבי נתן מברסלב, זכותו יגן עלינו

ומשלב בפסוקי תורה, נביאים, כתובים ומאמרי חכמינו

הקדושים מגמרא ומדרשים וזהר הקדוש

*

הובא לדפוס על-ידי

חסידי ברסלב

עיה"ק ירושלים תובב"א

שנת תשנ"ג לפרט קטן

הכתובת להשיג את הספר הקדוש הזה
וכל ספרי אדמו"ר מוהר"ן מברסלב זי"ע
וספרי תלמידיו הקדושים

בארץ ישראל
יבנאל עיר ברסלב
גליל

בארצות הברית
מתיבתא היכל הקודש - חסידי ברסלב

Mesifta Heichal Hakodesh
1129-42nd street
Brooklyn N.Y. 11219

מוסדות "היכל הקודש" חסידי ברסלב בארץ ובחו"ל

שע"י עמותת "ישמח צדיק" - קהילת ברסלב בגליל

בנשיאות כ"ק מוהרא"ש שליט"א - הצדיק מיבנאל

רח' רבי נחמן מברסלב 1, ת.ד. 421 יבנאל, 15225

טלפון רב קווי: 04-6708356 - פקס: 04-6708359

Web site: www.moharosh.org E-Mail: breslevcity@gmail.com

על-ידי העצות שנתגלין בעולם,
דהינו שיודעין בעולם לתן עצה
לנפשם כל אחד ואחד מה שצריך,
על-ידי-זה גדלה האמונה, בבחינת
(ישעיה כה, א): "אודה שמך פי
עשית פלא עצות מרחוק אמונה
אמן", שעל-ידי העצות גדלה
האמונה.

(לקוטי-מוהר"ן, חלק ב', סימן ה)

אוצר הקונטרסים

חלק ה'

ה	רצון טוב
לג	חזק עצמך
נג	עין טובה
עא	צא מהבוץ
קג	מספיק מריבות
קכא	למה להתאבד
קמה	בפרת עוונות
קעז	סליחה ומחילה
ריא	עושה חדשות
רלט	אל תתיאש
רסג	שלום עכשו
רצא	בקש שלום
שיא	עושה חסד
שלה	עזרה ראשונה
שנט	הכי טוב

קונטרס

רצון טוב

יגלה מעלת האיש הישראלי הזוכה לרצון טוב, לשוב אליו
יתברך בתשובה אמיתית, ורוצה לחזור למוטב ולקיים את מצוותיו
יתברך, אשר הרצון בעצמו הוא ענין נורא ונפלא מאד.

*

בנוי ומיסד על-פי דברי

רבנו הקדוש והנורא, אור הגנוז והצפון,
בוצינא קדישא עלאה, אדונינו, מורנו ורבנו,
רבי נחמן מברסלב, זכותו יגן עלינו.

ועל-פי דברי תלמידו, מורנו

הקדוש, אור נפלא, אשר כל רז לא אנים ליה

רבי נתן מברסלב, זכותו יגן עלינו,

ומשלב בפסוקי תורה, נביאים, כתובים ומאמרי חכמינו
הקדושים מגמרא ומדרשים וזהר הקדוש.

*

הובא לדפוס על-ידי

חסידי ברסלב

עיה"ק ירושלים תובב"א

מוֹהֲרָא"ש נ"י אָמַר: כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל צָרִיךְ
לְחַזֵּק עֲצָמוֹ בְּרִצּוֹנוֹת חֲזָקִים אֵלָיו יִתְבַּרֵּךְ,
וְלֹא יַעֲזֹב אֶת עֲצָמוֹ בְּשׁוֹם פָּנִים וְאָפֶן, וְכָל
גְּדֻלַּת בַּר יִשְׂרָאֵל הִיא כְּפִי מִדַּת הַרְצוֹן הַטוֹב
שָׁלוֹ, כִּי אִם הָאָדָם מְחַזֵּק עֲצָמוֹ בְּרִצּוֹנוֹת
חֲזָקִים, אָז לֹא יִמְלֹט שְׁלִבְסוֹף יִזְכֶּה לְהוֹצִיא
אוֹתָם מִהַפְּכָה אֶל הַפֶּעַל. כִּי הַרְצוֹנוֹת הַטוֹבִים
שֶׁל בַּר יִשְׂרָאֵל עוֹשִׂים רָשָׁם בְּכָל הָעוֹלָמוֹת,
וּבְרִצּוֹן טוֹב שֵׁישׁ לוֹ בְּזֶה הָעוֹלָם, מְעוֹרָר
כְּנִגְדּוֹ בְּעוֹלָמוֹת הָעֲלִיוֹנִים; אֲשֶׁרֵי מִי שֶׁמְחַזֵּק
עֲצָמוֹ בְּרִצּוֹנוֹת טוֹבִים.

(אמרי מוֹהֲרָא"ש, חֵלֶק ב', סִימָן תַּקכ"ג)

קוֹנְטֵרַס

רְצוֹן טוֹב

.א

צָרִיף שְׁתַּדַּע, אֱהוּבִי, בְּנֵי הַיָּקָר, אֲשֶׁר בְּזֶה הָעוֹלָם
הַעֲקָר הוּא הַרְצוֹן, הֵינּוּ שְׁצָרִיף כָּל אָדָם לְהַרְגִיל אֶת
עֲצָמוֹ לְכֶסֶף וְלִהְשִׁתוֹקֵק וְלִהְתַּנַּעֲגֵעַ בְּכָל פַּעַם בְּכָל
שָׁעָה וּבְכָל רֹגַע לְהֵשֵׁם יְתַבְּרָהּ וּלְתוֹרָתוֹ הַקְּדוֹשָׁה,
וְלִקְיָם אֶת מְצוּוֹתָיו, וְצָרִיכִים לְהִתְחַזֵּק מְאֹד מְאֹד בְּדָבָר
זֶה — לְרְצוֹת בְּכָל פַּעַם בְּרְצוֹנוֹת חֲזָקִים, כִּי הָאָדָם
צָרִיף לְהִשְׁתַּדֵּל תָּמִיד שְׂיִהְיֶה לוֹ רְצוֹנוֹת טוֹבִים וְחֲזָקִים
דְּקֻדְשָׁה, הֵינּוּ שְׂיִרְצָה לַעֲשׂוֹת רַק אֶת רְצוֹנוֹ יְתַבְּרָהּ,
וְיִרְצָה רַק לָשׁוּב בְּתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה אֵלָיו יְתַבְּרָהּ, וְרִבְנוּ
ז"ל הַפְּלִיג מְאֹד מְאֹד בְּמַעֲלַת הַרְצוֹנוֹת וְהַפְּסוּפִים
אֲחֲרָיו יְתַבְּרָהּ, וּבְכִפְרוֹשׁ אָמַר (עֵיִן שִׁיחוֹת-הַר"ן, סִימָן נא),
כִּי לַעֲבֹד אֶת הַשֵּׁם יְתַבְּרָהּ אֵינִי יוֹדֵעַ מִי הִיָּה זֶה שְׂיִכּוֹל

לומר שיעבד את השם יתברך, ואפלו מלאך ושׂרף
 אינו יכול להתפאר שיכול לעבד את השם יתברך,
 כי הוא אין סוף ברוך הוא, ומה שיף איזו עבודה
 לעבד את האין סוף? אלא העקר הוא הרצון, שיהיה
 רצונו לקיים את מצוותיו יתברך בתמימות ובפשיטות
 גמורה, לקבל עליו על מלכותו יתברך, כאשר אמר,
 לקיים את כל דברי תורתו הקדושה שקבל משה רבנו
 מסיני ומסרה ליהושע ויהושע לזקנים (עין אבות א, א),
 וכן מדור דור, וזהו העקר בזה העולם — להתחזק
 ברצונות חזקים לקיים את מצוותיו יתברך בלי שום
 חכמות ושכל עצמי, רק בדרך קבלת על, וכן יכניס
 את עצמו בתוך דברי תורתו הקדושה, וירצה להבין
 תמיד את רצונו יתברך, שזה כלל התורה הקדושה, כי
 התורה היא אחדותו ורצונו יתברך, וזה עקר התכלית
 של כל בר ישראל בזה העולם — לזכות להגיע אל
 שלמות הרצון, שירצה רק לחזר בתשובה אליו יתברך
 בתמימות ובפשיטות, וכן ירצה לקיים את מצוותיו
 הקדושות, ולהשיג את תורתו הקדושה שהיא רצונו
 יתברך, וכל מה שהאדם מכניס את עצמו יותר במדת
 הרצון, זוכה להתעלות בתכלית העליה, וזו מעלת
 הצדיקים הגדולים, שהם כל-כף דבוקים בו יתברך,
 עד שאין להם שום רצון אחר מבלעדי רצונו יתברך,

וְכַל-כֶּף נִכְלָלוּ בְּרָצוֹן הָעֲלִיּוֹן, הֵינּוּ שְׁפָל-כֶּף מִשְׁתּוֹקְקִים
 וְכוֹסֵפִים אַחֲרָיו יִתְבַּרֵּךְ, עַד שְׁאִין לָהֶם שׁוֹם רָצוֹן אַחַר
 מִבְּלָעֲדֵי רָצוֹנוֹ יִתְבַּרֵּךְ, וּבְזֶה הֵם מִתְעַלִּים בְּמִדְרָגָה אַחַר
 מִדְרָגָה בְּכָל פַּעַם, וְעוֹלָיִם לְמַעְלָה לְמַעְלָה, כִּי הָעֶקֶר
 תְּלוּי בְּרָצוֹן, וְלֹהֲפוּף עֶקֶר הִירִידָה וְהַנְּפִילָה שֶׁל הָאָדָם
 הוּא — כְּשֶׁמַּחְזִיר פָּנָיו מִמֶּנּוּ יִתְבַּרֵּךְ, חֵס וְשְׁלוֹם, וְאֵינּוּ
 רוֹצֵה לָשׁוּב בְּתִשׁוּבָה וּמִתְיַאֵשׁ לְגַמְרֵי, וְנִדְמָה לוֹ כְּאִלוֹ
 אָבֶד מָנוֹס וְתַקְנָה מִמֶּנּוּ, וּכְאִלוֹ כָּבֵר אֲף פַּעַם לֹא יוּכַל
 לְהִתְקַרֵּב אֵלָיו יִתְבַּרֵּךְ, וּכְאִלוֹ מִמֶּנּוּ כָּבֵר לֹא יִהְיֶה שׁוֹם
 דָּבָר, שְׁפָל זֶה הוּא הַפּוּף הָרָצוֹן הָאֲמִתִּי, כִּי פּוֹנֵה
 עֲרָף, רַחֲמָנָא לְצֻלָּן, מִמֶּנּוּ יִתְבַּרֵּךְ; וְעַל-כֵּן הָעֶקֶר בְּזֶה
 הָעוֹלָם הוּא הָרָצוֹן, וְכָל הַתִּשׁוּבָה שְׁאָדָם רוֹצֵה לַחֲזוֹר
 בְּתִשׁוּבָה, זֶה תְּלוּי רַק בְּעִבּוּדַת הָרָצוֹן — כְּפִי הָרָצוֹנוֹת
 וְהַכְּסוּפִים וְהַשְׁתּוֹקְקוֹת אַחֲרָיו יִתְבַּרֵּךְ, וְכָל מִי שֶׁחָזַק
 יוֹתֵר בְּרָצוֹנוֹת וּבְכְסוּפִים אַחֲרָיו יִתְבַּרֵּךְ, הוּא מְצַלִּיחַ
 יוֹתֵר.

ב.

צָרִיף שְׁתַּדַּע, אֲהוּבִי, בְּנֵי הַיָּקָר, כִּי בְּזֶה הָעוֹלָם
 צָרִיכִים לְהִתְגַּבֵּר בְּכָל מִינֵי הַתְּגַבְרוֹת, וּלְחַזֵּק אֶת עֲצָמוֹ
 בְּכָל מִינֵי הַתְּחַזְּקוֹת, שְׁיִהְיוּ לוֹ תָּמִיד רָצוֹנוֹת טוֹבִים
 וְכְסוּפִים חֲדָשִׁים לְהֵשֵׁם יִתְבַּרֵּךְ, כִּי הָעֶקֶר הוּא הָרָצוֹן, כִּי

הָאָדָם — אִף אִם הוּא כְּמוֹ שֶׁהוּא, וְחָטָא בְּמָה שֶׁחָטָא, וּפָגַם בְּמָה שֶׁפָּגַם, וְקִלְקַל בְּמָה שֶׁקִּלְקַל, וְעַדִּין עוֹבֵר עָלָיו מֵה שֶׁעוֹבֵר, שְׁנוּפֵל בְּכָל פַּעַם בְּלִכְלוּף אַחַר, עִם כָּל זֹאת כָּל זְמַן שֶׁאֵינוֹ מֵיֵאֵשׁ אֶת עֲצָמוֹ, וּמִתְגַּבֵּר בְּרִצּוֹנוֹת טוֹבִים לְהֵשֵׁם יִתְבָּרַךְ וּלְתוֹרָתוֹ הַקְּדוּשָׁה וּלְקִיּוּם מְצוּוֹתָיו הַקְּדוּשׁוֹת, עַל-יְדֵי-זֶה הוּא מוֹסִיף כַּח לְמַעְלָה, וְנִמְשָׁכֶת הָאֶרֶת הַרְצוֹן בְּעוֹלָם, שֶׁזוֹ עֲבוֹדַת הַצְּדִיקִים הַקְּדוּשִׁים — שֶׁמְמַשִּׁיכִים תָּמִיד בְּעוֹלָם הָאֶרֶת הַרְצוֹן, הֵינּוּ שְׂמֵגָלִים לְכָלֵל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, אֲשֶׁר הָעֶקֶר בְּזֶה הָעוֹלָם הוּא הַ"רְצוֹן טוֹב", שֶׁתָּמִיד יִרְצֶה רַק רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ, וְלֹא יִרְצֶה רְצוֹן אַחַר, וְאֶפְלוּ שְׂמֵנַח עַדִּין בְּמָקוֹם שֶׁמֵּנַח, וּמִתְלַכְּלוֹךְ בְּכָל פַּעַם בְּלִכְלוּכִים וּבְזִהְמוֹת, עִם כָּל זֹאת כָּל זְמַן שֶׁאֵינוֹ מֵיֵאֵשׁ אֶת עֲצָמוֹ מִהַ"רְצוֹן הַטוֹב" לְחֹזֵר אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, עַדִּין יֵשׁ לוֹ תִּקְוָה גְּדוּלָה לְתַקֵּן הַכֹּל, וְאֶפְלוּ אָדָם שְׁנֵפֵל כָּבֵד בְּמָקוֹם שְׁנֵפֵל, וְנִכְשָׁל וּבָא כָּבֵד לְשִׁמְד, רַחֲמָנָא לְצַלֵּן, בְּכַח הַצְּדִיקִים הָאֲמִתִּיִּים הוּא יְכוּל גַּם-כֵּן לָשׁוּב בְּתִשׁוּבָה אֲמִתִּית, וְלַעֲלוֹת אֶל תְּכֵלִית הַרְצוֹן הָעֲלִיּוֹן, שֶׁיִּשְׁתַּוְּקַק תָּמִיד אַחֲרָיו יִתְבָּרַךְ בְּכִסּוּפִים כְּאֵלוֹ, עַד שִׁיְהִיָּה מוּכָן לְמָסֵר אֶת נַפְשׁוֹ עַל קְדוּשַׁת הַשֵּׁם, כִּי גְדֹל מַעֲלַת הַצְּדִיקִים הַגְּבוּהִים בְּמַעְלָה נִשְׁגָּבָה מְאֹד, אִי אֶפְשָׁר לְתַאֵר וּלְשַׁעַר כָּלֵל, כִּי הַצְּדִיקִים כָּל יְמֵיהֶם מוֹסְרִים אֶת נַפְשָׁם רַק אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְתָמִיד הֵם מִתְגַּבְּרִים

בהשתוקקות, ברצונות ובכסופים חדשים אליו יתברך, ואין להם שום רצון אחר מבלעדי רצונו יתברך, ותמיד רוצים רק להפליל בו יתברך, ובכח הזה הם יכולים להוריד את עצמם אל הכי גרועים והכי נפולים, עד שאפלו נשמות כאלו, שנפלו לשמד ממש, רחמנא לישזבן, עם כל זאת עם כל כחם הגדול הם יכולים להוציא גם אותן משמד, ולהביאן אל הרצון העליון, שהוא רעוא דרעוין, ולהחזיר אותם בתשובה אמתית, והכל בכח הרצון דקדשה, כי הרצון הוא עולם החרות, כי על כל דבר יכול הבעל-דבר למנע ולעכב את האדם, ובפרט מי שכבר חטא במה שחטא, מפל שפן מי שכבר נפל לשמד, רחמנא לישזבן, אזי הבעל-דבר מסבב עמו ואומר לו: ראה וגם ראה לאיזה מקום נפלת ונשלכת, ובוודאי אין לך כבר תקוה, ועליך להתיאש, עם כל זאת הצדיקים כל-כף גדולים, שיכולים להאיר גם בנשמות נפולות כאלו הארת הרצון, שגם הן יכולות עדין לשוב אליו יתברך, ולהפליל ברעוא דרעוין, רצון שברצונות; אשרי מי שזוכה להתקרב אל צדיקים קדושים כאלו, שיכולים להאיר גם בו הרצון העליון, שתמיד ירצה וישתוקק רק אחריו יתברך.

ג.

צָרִיךְ שְׁתַּדַּע, אֱהוּבִי, בְּנֵי הַיָּקָר, אֲשֶׁר עָקַר תַּכְלִית
הטוב של הנשמה הקדושה בזה העולם הוא שתזכה
לתכלית שלמות הרצון, שהיא בחינת רצון שברצונות,
שתזכה הנשמה שיהיו לה רצונות חזקים אמתיים
להשם יתברך, עד שתזכה להכלל ברעוא דרעוין, שהוא
רצון שברצונות, שזוהי השלמות והמעלה העליונה
מכל המעלות, כמו שמצינו שמשה רבנו, עליו השלום,
שהוא מבקר המין האנושי, ומי לנו גדול ממשה רבן
של כל הנביאים והצדיקים האמתיים של כל הדורות,
ובסוף בעת הסתלקותו, שאז זכה בודאי לתכלית
שלמות המעלה, שאי אפשר להשיג, וכל עקר עצם
הפלגת מעלתו הוא שזכה בעת הסתלקותו הקדושה
להכלל ברעוא דרעוין, שהוא רצון שברצונות, כמבאר
בזהר הקדוש (פרשת תרומה), שהסתלקות משה היתה
בשבת במנחה ברעוא דרעוין, נמצא, ששלמות הרצון
היא גבוהה מן הכל, וכל עקר התכלית של כל התורה
והמצוות הוא לזכות לרצון ולהכלל ברצון העליון, כי
משה רבנו הוא בעצמו בחינת התורה והמצוות, ועל-כן
משה רבנו בגימטריה תרי"ג, כי הוא בעצמו בחינת
קלליות תרי"ג מצוות התורה, ותכלית שלמות מעלת
משה רבנו היא, שנכלל ברצון שברצונות, ברעוא

דִּרְעוּיִן, נִמְצָא, שְׁתַּכְלִית כָּל הַמְצוּוֹת שֶׁהֵן בְּחִינַת מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, עֶקֶר הַתַּכְלִית הוּא לְזִכּוֹת לְרָצוֹן בְּשִׁלְמוֹת, שֶׁהוּא בְּחִינַת רָצוֹן שְׁבָרְצוֹנוֹת, כִּי כָּל הַמְצוּוֹת אָנוּ עוֹשִׂים שִׁיְהִי לְרָצוֹן לְפָנָיו, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים (סִפְרֵי פִנְחָס כח, ח): "נַחַת רוּחַ לְפָנָי שֶׁאִמְרָתִי וְנַעֲשֶׂה רָצוֹנִי", הֵינּוּ שְׁנִזְכָּה עַל-יְדֵי הַמְצוּוֹת לְהַפְלִיל בְּרָצוֹן הָעֲלִיּוֹן, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַסְתַּלְקוֹת מֹשֶׁה שֶׁהוּא כָּלְלִיּוֹת הַתּוֹרָה וְהַמְצוּוֹת, כִּי עֶקֶר יְרִידַת הַנְּשָׁמָה לְזֶה הָעוֹלָם הָעֶכוּר וְהַשְּׁפֵל הוּא רַק בְּשִׁבִיל הָרָצוֹן, כְּדֵי שְׁנִזְכָּה לְרָצוֹן בְּשִׁלְמוֹת, וּבְשִׁבִיל זֶה הַכְרָחָה הַנְּשָׁמָה לִירֵד וּלְהִתְרַחֵק מִמָּקוֹם מַעְלָתָהּ, וּלְבּוֹא לְעוֹלָם הַגְּשָׁמִי הָעֶכוּר וְהַשְּׁפֵל, וּלְהִתְלַבֵּשׁ בְּגוֹף גְּשָׁמִי בְּחֹמֶר עֵב וּמִגָּשֶׁם בְּזֶה עוֹלָם הָעֲשִׂיָּה בְּתַכְלִית הָרַחוּק מִמָּקוֹם כְּבוֹדָהּ, וְכָל זֶה הִיָּה בְּשִׁבִיל הָרָצוֹן, כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ רָצָה לְזִכּוֹת אֶת יִשְׂרָאֵל, שִׁיִּזְכּוּ לְכָל טוֹב, לְטוֹב אָמְתִי בְּשִׁלְמוֹת הָעוֹלָה עַל הַכֹּל, וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יוֹדֵעַ שֶׁעֶקֶר תַּכְלִית הַטוֹב הוּא לְזִכּוֹת לְרָצוֹן בְּשִׁלְמוֹת.

עַל-כֵּן הַכְרָחָה הַנְּשָׁמָה לְהִתְרַחֵק מִמָּקוֹם כְּבוֹדָהּ, וּלִירֵד לְזֶה הָעוֹלָם הַגְּשָׁמִי, כְּדֵי שִׁיִּתְגַּבֵּר הָרָצוֹן בְּיוֹתֵר, כִּי זֶה יְדוּעַ בְּחֹשׁ, שֶׁכָּל מָה שֶׁנִּתְרַחֵקִים יוֹתֵר, מִתְגַּבֵּר הָרָצוֹן בְּיוֹתֵר, כִּי הֵבֵן — כָּל זְמַן שֶׁהוּא אֶצֶל אָבִיו,

אף-על-פי שֶאֱהָבְתוּ חֲזָקָה מְאֹד, אֲף-עַל-פִּי-כֵן אֵין שׂוּף לומר שִׁישׁ לוֹ רָצוֹן וְגַעְגּוּעִים לְאָבִיו, מֵאַחַר שֶהוּא אֶצְלוֹ תָמִיד, אֲבָל כְּשֶהֵבֵן נוֹסֵעַ מֵאָבִיו לְאִיזָה מְקוֹם, אִז הוּא מִתְגַעְגֵעַ בְּרָצוֹן חֲזָק לְאָבִיו, וְכָל מֵה שֶהֵבֵן נִתְרַחַק יוֹתֵר מֵאָבִיו, מִתְגַבְּרִים בְּיוֹתֵר הַרְצוֹנוֹת וְהַכְסוּפִים וְהַגַעְגּוּעִים לְאָבִיו, וְעַל-כֵּן הַכְרַחָה הַנְשָׂמָה לִירֵד מִמְקוֹמָהּ הַגְבֵּה מְאֹד מְאֹד, וְלִהְתְּלַבֵּשׁ בְּזֶה הָעוֹלָם הַגִּשְׁמִי הַרְחוֹק בְּתַכְלִית הַרְחוֹק מִשְׂרֵשׁ נִשְׁמַת יִשְׂרָאֵל, כְּדִי שִׂיתְגַבֵּר הַרְצוֹן שֶל הַנְשָׂמָה בְּיוֹתֵר, מִחֲמַת שֶהִיא רְחוֹקָה מְאֹד מִשְׁלַחַן אָבִיהָ, כִּי כָל מֵה שֶׁרְחוֹק יוֹתֵר מֵאָבִיו מִתְגַבֵּר הַרְצוֹן יוֹתֵר, וּבְאֲמַת זֶה עָקֵר הַנְּסִיּוֹן וְהַבְּחִירָה שֶל הָאָדָם, כִּי בְאֲמַת כָּל מֵה שֶׁרְחוֹקִים יוֹתֵר, הַרְצוֹן מִתְגַבֵּר בְּיוֹתֵר, וְכָל זְמַן שֶהַרְצוֹן בְּשִׁלְמוֹת כְּרָאוּי, בּוֹדֵאֵי יִזְכֶּה עַל-יְדֵי זוֹ הַהִתְרַחֲקוֹת דִּיקָא לְמַעַלָּה נִפְלְאָה, כִּי יִזְכֶּה לְהַכְלִיל בְּרָצוֹן הָעֲלִיּוֹן, בְּרָצוֹן שֶׁבְּרָצוֹנוֹת עַל-יְדֵי רָצוֹנוֹ הַחֲזָק מְאֹד, שִׁזְכֶּה בְּזֶה הָעוֹלָם הַרְחוֹק דִּיקָא, כִּי דִיקָא מִחֲמַת גְּדֹל הַהִתְרַחֲקוֹת זְכָה לְרָצוֹן חֲזָק בְּשִׁלְמוֹת, אֲשֶׁר רַק בְּשִׁבִיל זֶה יֵרֵד לְזֶה הָעוֹלָם, כְּדִי לְזַכּוֹת כָּאֵן דִּיקָא לְרָצוֹן הָעֲלִיּוֹן, מִחֲמַת שֶׁזֶה הָעוֹלָם רְחוֹק בְּיוֹתֵר בְּתַכְלִית הַרְחוֹק, אֲבָל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ נִתֵן בְּחִירָה לְאָדָם, וְעַל-כֵּן "אֵת זֶה לְעַמַּת זֶה עָשָׂה אֱלֹקִים" (קִהְלַת ז, ד), כִּי בָרָא בְּזֶה הָעוֹלָם כַּמָּה דְּבָרִים, וְהַלְבִּישׁ בָּהֶם חִיּוּתוֹ

יתברך, ונתן בחירה לאדם, דהינו שיש גם רצונות
 לתאוות העולם הזה, שאלו הרצונות הם מתנגדים
 כנגד רצון דקדשה, כי עקר כל התאוות הם רצונות
 נפולים, ועל-כן נקראות "תאוות" — שהן בחינת
 חמדה ורצון, וכשמתגברות, חס ושלום, התאוות של
 העולם הזה שהם רצונות דסטרא אחרא, אזי, חס
 ושלום, נפגם הרצון דקדשה, עד שחס ושלום, יכול
 לשפח לגמרי את הרצון דקדשה, עד שישפח מלכסף
 ולהשתוקק להשם יתברך, ובאמת השם יתברך ברא את
 כל הדברים שבעולם הזה שיש לאדם תאוה אליהם,
 ברא הכל לטובתנו, בשביל קיום האדם, כי באמת לא
 היה אפשר לאדם להתקיים בעולם הזה אפלו שעה קלה
 לגדל הרצון והכסופים והשתוקקות הנשמה הקדושה
 שבאדם, אשר היא משתוקקת תמיד לשוב אל דודה
 למקור מחצבתה, ברצון חזק ותקיף מאד, כי שרש
 הנשמה למעלה הוא ממקור הרצון, מבחינת רעוא
 דרעוין, שהוא שרש נשמות ישראל הכלולות במשה
 רבנו, אשר טבע הנשמה תמיד לכסף ברצון חזק
 מאד להשם יתברך, בפרט בבואה לעולם הזה השפל
 והגשמי, הרחוק בתכלית הרחוק ממקום קדשתה,
 אשר מחמת זה מתגבר כאן בעולם הזה הרצון יותר
 ויותר; ועל-כן מגדל הפלגת עצם הרצון החזק שיש

לְנִשְׁמָה בְּעוֹלָם הַזֶּה לְשׁוּב לְמַעַלָּה לְשִׁרְשָׁה, אִי אֶפְשָׁר
הִיָּה לְנִשְׁמָה שְׂתַתְּקִים בַּגּוֹף אֲפֹלוּ שְׁעָה קָלָה, עַל-כֵּן
"לְמַחְזָה שְׁלַח אֱלֹקִים" (עֵינַן בְּרֵאשִׁית מַה, ה) כָּל עֲנִינֵי
אֲכִילָה וּשְׂתִיָּה וְכִיּוֹצֵא, אֲשֶׁר בָּרָא אֱלֹקִים בְּזֶה הָעוֹלָם,
אֲשֶׁר עַל יְדֵיהֶם יְכוּלָה הַנִּשְׁמָה לְהִתְקִים בַּגּוֹף בְּזֶה
הָעוֹלָם, כִּי בְּכָל הַתְּאוּוֹת שֶׁבְּזֶה הָעוֹלָם מְלַבְּשִׁים רְצוֹנוֹת
עֲלִיוֹנִים, כִּי יֵשׁ בְּכֻלָּם נְצוּצוֹת קְדוּשִׁים עֲלִיוֹנִים שֶׁהֵם
נִמְשָׁכִין מִהָרְצוֹן הָעֲלִיּוֹן, וּמְחַמֵּת שֶׁהַנִּשְׁמָה מוֹצֵאת
גַּם בְּזֶה הָעוֹלָם רְצוֹנוֹת עֲלִיוֹנִים הַמְּלַבְּשִׁים בְּכָל דְּבָר,
עַל-כֵּן הִיא מְחַפֶּה קָצֵת לְהִתְמַהֵּמָה בְּזֶה הָעוֹלָם, כְּדִי
לְהַעֲלוֹת אֵלָיו הָרְצוֹנוֹת, כְּדִי שְׂיִתְּוֹסֵף עָלֶיהָ אֹר הָרְצוֹן
יֹתֵר וְיֹתֵר, עַל-יְדֵי שְׂתִזְכֶּה לְהַעֲלוֹת כָּל הָרְצוֹנוֹת
הַנְּפוּלִים הַמְּלַבְּשִׁים בְּכָל עֶסְקֵי הָעוֹלָם הַזֶּה בְּאֲכִילָה
וּשְׂתִיָּה וְכִיּוֹצֵא ;

נִמְצָא, שֶׁבְּאַמַּת כָּל הַדְּבָרִים שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה
שֵׁשׁ לְאָדָם רְצוֹן וְתֵאוּוָה אֵלֵיהֶם, הַכֹּל הוּא לְטוֹבָה
בְּשִׁבִיל קִיּוּם הָעוֹלָם, וְעַל-כֵּן מִתְקַיֶּמֶת נֶפֶשׁ הָאָדָם
בְּקִרְבוֹ עַל-יְדֵי אֲכִילָה וּשְׂתִיָּה, מְחַמֵּת שֶׁבָּהֶם מְלַבְּשִׁים
רְצוֹנוֹת עֲלִיוֹנִים, אֲשֶׁר רַק עַל-יְדֵי-זֶה יֵשׁ קִיּוּם
לְנִשְׁמָה בְּזֶה הָעוֹלָם, מְחַמֵּת שְׂמוֹצֵאת גַּם כָּאֵן
רְצוֹנוֹת עֲלִיוֹנִים, אֲבָל מְחַמֵּת שְׂאֵלוֹ הָרְצוֹנוֹת מְלַבְּשִׁים

בדברים גשמיים, יש בהם אחיזת הסטרא אחרא, על-כן צריך האדם להתגבר מאד שלא יפל לתאוה לרצון גשמי, אשר על-ידי-זה, חס ושלום, יהיה נפגם הרצון דקדושה; על-כן צריכים להסתפק במועט מאד בכל עניני העולם הזה, ואפלו מעט המכרח צריכין להתגבר מאד מאד, שיהיה בקדושה ובטהרה, באפן שלא יהיה נפגם על-ידי-זה הרצון דקדושה, רק אדרבה על-ידי כל מה שאוכל ושותה וכיוצא יזכה לרצון דקדושה יותר ויותר, כמו שאמר רבנו ז"ל, שמי שזוכה יכול לקבל בעת האכילה ודיקא הארת הרצון, נמצא שהכלל הוא הרצון להשם יתברך, אשר רק בשביל זה בא האדם לעולם הזה, והוא עקר התכלית של האדם, וזה בחינת תשובה שגדולה מאד, עד שיכולים לזכות על-ידי התשובה שיתפכו העוונות לזכויות, וזהו בחינת ירידה קדם העליה, שקדם שיש לאדם עליה בעבודת השם צריך שתהיה לו ירידה קדם העליה, פי הירידה היא תכלית העליה, ולכאורה הדבר תמוה, ואינו מובן — מדוע על-ידי הירידה דיקא יזכה לעליה, אף על-פי כל זה שהסברנו מובן היטב, פי עקר מה שבא האדם לעולם הזה הוא בשביל הרצון, אשר בשביל זה הכרחה הנשמה לירד לזה העולם הרחוק ביותר, כדי שיתגבר הרצון ביותר

לגדל ההתרחקות, על-כן כְּשִׁינֵרד וְנופֵל, חס וְשָׁלוֹם,
 לְאִיזוֹ תִּאֲוָה אוֹ עֲבָרָה, וְאִז נִתְרַחַק יוֹתֵר וְיוֹתֵר, וְאִז
 אִם זוֹכָה אַחֲר־כֵּן לְהִזְכִּיר לְעֲצֻמוֹ וְלָשׁוּב בְּתִשׁוּבָה
 לְהֵשֵׁם יִתְבָּרֵךְ, אֲזִי אַחֲר־כֵּן בְּיָדָי מִתְגַּבֵּר הַרְצוֹן
 יוֹתֵר וְיוֹתֵר, מִחֲמַת שְׂיֻדָּע בְּעֲצֻמוֹ גָּדֵל רַחֲוִקוֹ מֵהֵשֵׁם
 יִתְבָּרֵךְ, עַל-יְדֵי רַבּוּי עֲוֹנוֹתָיו, עַל-כֵּן בְּיָדָי רְצוֹנוֹ
 חֲזָק וְתַקִּיף וְאִמִּיץ מְאֹד מְאֹד לְהֵשֵׁם יִתְבָּרֵךְ בְּלִי
 שְׁעוֹר וְעֵרָף, וְעַל-כֵּן יָכוֹל לְזַכּוֹת עַל-יְדֵי-זֶה דִּיקָא
 לְמַעַלָּה יִתְרָה, כִּי "בְּמָקוֹם שֶׁבְּעָלִי תִשׁוּבָה עוֹמְדִים
 שָׁם, צְדִיקִים [גְּמוּרִים] אֵינָם עוֹמְדִים שָׁם" (בְּרֻכּוֹת
 לד:), כִּי הֵם זוֹכִים לְרְצוֹן חֲזָק יוֹתֵר מִחֲמַת שֶׁנִּתְרַחֲקוּ
 יוֹתֵר, וְעַל-כֵּן קָדָם שֶׁהָאָדָם צָרִיף לְעֵלוֹת לְעֵלְיָה גְדוֹלָה
 יוֹתֵר, צָרִיף שְׂתַהֲיָה לוֹ יְרִידָה מִקָּדָם, כִּי כָּל הָעֲלִיּוֹת
 וְהַמְדַרְגּוֹת הֵן בְּבַחֲיֵנַת הַרְצוֹן כַּמּוּבָן מִדְּבַרֵי רַבְּנֵי ז"ל,
 וְעַל-כֵּן כְּשֶׁהָאָדָם צָרִיף לְעֵלוֹת לְעֵלְיָה גְדוֹלָה יוֹתֵר,
 הֵינּוּ שְׂיֻזָּכָה לְרְצוֹן יוֹתֵר וְיוֹתֵר, בְּיָדָי צָרִיף שְׂתַהֲיָה
 לוֹ יְרִידָה קָדָם הָעֲלִיָּה, כְּדִי שְׂיִתְגַּבֵּר הַרְצוֹן בְּיוֹתֵר,
 שְׁעַל-יְדֵי-זֶה יִזְכָּה לְעֵלְיָה לְמַדְרָגָה גְּבוּהָה יוֹתֵר, כִּי
 הַתְּגַבְּרוֹת הַרְצוֹן יוֹתֵר זֹהֵי בְּעֲצָמָה הָעֲלִיָּה, וּבְאִמַּת
 כְּשִׁישׁ לְאָדָם יְרִידָה קָדָם הָעֲלִיָּה, הוּא אִז בְּסִפְנֵיה
 עֲצוּמָה, כִּי הִרְבָּה נִשְׁקָעוּ בִּירִידָתָם, רַחֲמָנָא לְצַלָּן,
 כַּמּוּבָא בְּסִפְרִים, כִּי אֶף-עַל-פִּי שְׁעַל-יְדֵי הִירִידָה

וְהַתְּרַחֲקוֹת מִתְּגַבֵּר הַרְצוֹן בְּיוֹתֵר, הֵינּוּ רַק אִם יִזְכֶּה לְזַכֵּר אֶת מַעֲלָתוֹ וְלִבְלִי לְשַׁכַּח לְכֹסֶף בְּרָצוֹן חֲזֵק תָּמִיד לְהֵשֵׁם יִתְבָּרֵךְ, אֲבָל יָכוֹל לִהְיוֹת, שְׁעַל-יָדֵי שְׂרִירָה וְנִתְרַחֵק, יִשְׁכַּח, חֶסֶד וְשָׁלוֹם, אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ וְיִפְּלֵ לְרָצוֹנוֹת דִּסְטָרָא אַחְרָא, שֶׁהֵם תְּאוֹת הָעוֹלָם הַזֶּה, עַד שְׂיוּכַל לְשַׁכַּח אֶת הַרְצוֹן דְּקִדְשָׁה לְגַמְרִי, וְעַל-כֵּן בְּאַמַּת בּוֹדָאֵי אֲשֶׁרֵי מִי שְׁלֹא חָטָא (סְפָה נַג.), כִּי גַם הָאָדָם מֵה שֶׁהוּא מְלַבֵּשׁ בְּעוֹלָם הַזֶּה לְבַד, הוּא גַם-כֵּן בְּסִפְנֵה גְדוּלָה, שְׂיוּכַל לְשַׁכַּח אֶת הַרְצוֹן דְּקִדְשָׁה, חֶסֶד וְשָׁלוֹם, עַל-יָדֵי הַרְצוֹנוֹת הַפְּגוּמִים שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה, אֲפֹלוּ עַל-יָדֵי הַרְצוֹנוֹת שֶׁל הַתֵּר, מִכָּל שֶׁפֶן וְכָל שֶׁפֶן שְׁחָס וְשָׁלוֹם, נִכְשָׁל בְּאִיזָה עוֹן וְחָטָא, וְנִתְרַחֵק יוֹתֵר וְיוֹתֵר, בּוֹדָאֵי הוּא מְסַכֵּן מְאֹד, כִּי יָכוֹל, חֶסֶד וְשָׁלוֹם, לְשַׁכַּח לְגַמְרִי אֶת הַרְצוֹן דְּקִדְשָׁה, מִחֲמַת שְׁנִתְרַחֵק מְאֹד, אֲבָל מִי שְׁכָבֵר נִכְשָׁל בְּאִיזָה חָטָא וְעוֹן, וְאֲפֹלוּ אִם הִרְבֵּה לְפָשַׁע מְאֹד מְאֹד, וְאֲפֹלוּ אִם עָשָׂה מֵה שְׁעָשָׂה, אַף-עַל-פִּי-כֵן אִם יִתְגַבֵּר בְּעֶצְמוֹ עַל-כָּל-פְּנִים לִבְלִי לְשַׁכַּח אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ, וְעַל-כָּל-פְּנִים יִזְכִּיר לְעֶצְמוֹ בְּכָל פַּעַם, וְיִרְגִּיל אֶת עֶצְמוֹ לְכֹסֶף וְלִהְשִׁתוּק לְהֵשֵׁם יִתְבָּרֵךְ בְּרָצוֹן חֲזֵק תָּמִיד, זֶה עֵקֶר הַתְּשׁוּבָה וְיָכוֹל לְזַכּוֹת עַל-יָדֵי-זֶה לְעֲלִיָּה גְדוּלָה, וְכָל הָעוֹנוֹת יִתְהַפְּכוּ לְזַכּוֹת, כִּי יָכוֹל לְזַכּוֹת לְרָצוֹן חֲזֵק מְאֹד מְאֹד

מחמת שנתרחק יותר, והכלל הוא שאין שום יאוש בעולם כלל (לקויטי-מוהר"ן, חלק ב', סימן עח), ואפלו אם האדם הוא כמו שהוא, כל זמן שעדין הוא זוכר את השם יתברך, ויש לו רצון לשוב אליו יתברך, אף-על-פי שזה כמה אשר הוא כוסף לשוב אליו יתברך, ועדין לא זכה לתשובה, אדרבה פגם יותר והוסיף חטא על פשע, חס ושלום, אף-על-פי-כן יחזק עצמו ברצון יותר ויותר, וירגיל עצמו בכל עת לכסף ולהשתוקק להשם יתברך תמיד בכל עת, ועל-ידי-זה בודאי סוף כל סוף יזכה לצאת משטיותו, ויזכה בודאי לתשובה בלי ספק, ודרך זו היא עצה טובה ונכונה לכל אדם שבעולם מגדול ועד קטן, הן צדיק גדול מאד, או איש כשר באמת הצריך לצאת מדרגה לדרגה גבוהה יותר, והן אנשים הקטנים במעלה מאד, ואפלו המנחים בשאול תחתיות המלכלכים במעשים רעים מאד, אף-על-פי-כן על-ידי בחינת רצון, הכל יכולים לעלות מתכלית הדיוטה התחתונה עד רום המעלות, ואי אפשר לבאר בכתב עצם מעלת הרצון והכסופים דקדשה כפי מה שהבנו מדברי רבנו ז"ל, כפי מה שזכינו לשמע מפיו הקדוש בעצמו, כי בכתב אי אפשר לבאר אפלו קצה אפלו חלק מאלף, וכבר גלה כמה וכמה תורות גבוהות על זה, אשר נדפסו

כָּבֵר, אָבֵל יוֹתֵר מִזֶּה הִבְנוּ מִפִּי הַקְדוֹשׁ וּמִתְנוּעוֹתָיו
 הַקְדוֹשׁוֹת וּמִרְמָזָיו הַנִּפְלְאִים, בָּעֵת שֶׁדִּבֶּר מִזֶּה כִּמָּה
 וְכִמָּה פְּעָמִים, וְצָרִיךְ כָּל אָדָם כְּפִי מֶה שֶׁהוּא לְהִרְגִיל
 עֲצָמוֹ מְאֹד בְּזֶה לְכֹסֵף וּלְהִשְׁתַּוְּקֵק תָּמִיד לְהֵשֵׁם יִתְבָּרֵךְ
 בְּרָצוֹן חֲזָק וְתַקִּיף, וְדַבֵּר זֶה יְכוּל בְּוַדַּאי כָּל אָדָם
 לְקַיֵּם אֲפִלוּ הַפְּחוֹת שֶׁבַּפְּחוֹתִים, וְאִי אֶפְשָׁר לְקַלְקֵל
 וּלְסֹתֵר עֲצָה זֹאת בְּשׁוּם אִפְּן, מִי שִׁירְצָה לְקִיּמָה,
 כִּי בִשְׁלֵמָא, כָּל הַדְּבָרִים וְהַעֲצוֹת שֶׁבְּעוֹלָם יְכוּל
 הַבַּעַל-דְּבָר לְהִתְגַּבֵּר לְבָלִי לְהַנִּיחַ אֶת הָאָדָם לַעֲשׂוֹתָם,
 אָבֵל רָצוֹן לְבַד, זֶה אִי אֶפְשָׁר לְסֹתֵר בְּשׁוּם אִפְּן,
 כִּי יִהְיֶה אִיךְ שִׁיְהִיֶּה אֶף-עַל-פִּי-כֵן אֲנִי רוֹצֵה לְשׁוּב
 לְהֵשֵׁם יִתְבָּרֵךְ בְּרָצוֹן חֲזָק, כִּי מִי פְּתִי וּמִשְׁגָּע שֶׁלֹּא
 יִרְצָה אֶת הַטּוֹב הָאֱמִתִּי וְהַנִּצְחִי, רַק שֶׁקָּשָׁה לוֹ
 לְהִתְגַּבֵּר עַל מֶה שֶׁצָּרִיךְ לְהִתְגַּבֵּר, אָבֵל עַל-כָּל-פְּנִים
 הַרְצוֹן שֶׁל כָּל יִשְׂרָאֵל הַמְּאֲמִינִים בְּהֵשֵׁם יִתְבָּרֵךְ בְּוַדַּאי
 חֲזָק מְאֹד מְאֹד לְשׁוּב אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ, רַק מִחֲמַת שְׂאִין
 יוֹדְעִין מַעֲלַת הַרְצוֹן — שֶׁהַרְצוֹן בְּעֲצָמוֹ טוֹב מְאֹד,
 עַל-כֵּן כְּשֶׁרוֹאִין שְׁכָל פֶּעַם רָצוּ בְּרָצוֹן חֲזָק לְהֵשֵׁם
 יִתְבָּרֵךְ, וְאֶף-עַל-פִּי-כֵן עֲדִין לֹא זָכוּ לַעֲבוֹדַת הֵשֵׁם
 יִתְבָּרֵךְ, וְגַם קָצַת פָּגְמוֹ יוֹתֵר, עַל-כֵּן הֵם מִתְיַאֲשָׁים
 בְּעֲצָמָם, וְשׁוֹכְחִים לְכֹסֵף יוֹתֵר, עַד שֶׁנִּתְעַלֵּם הַרְצוֹן
 אֲצֵלָם, וּבִאֲמַת זֶה הַפָּגָם קָשָׁה יוֹתֵר מִן הַכֹּל, כִּי

אִיךָ שֶׁהוּא עַל כָּל פָּנִים אֵל יִרְפָּה אֶת הַרְצוֹן, וְלֹא יִטֵּשׁ וְלֹא יַעֲזֹב אֶת הַרְצוֹן, אֲדַרְבָּה יִרְגִיל עֲצָמוֹ לְכֶסֶף וּלְהַשְׁתַּוְּקֵק בְּכָל פַּעַם בְּרְצוֹן חֲזָק יוֹתֵר וְיוֹתֵר לְהֵשֵׁם יִתְבָּרֵךְ, וְזֶה הַרְצוֹן בְּעֲצָמוֹ טוֹב מְאֹד, וְיִכּוֹל לְזַכּוֹת עַל-יְדֵי-זֶה לְתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה בְּאַמֶּת, וְלַעֲלוֹת לְכָל הַמַּעֲלוֹת דְקִדְשָׁה; וְעַל-כֵּן רְאֵה, אֱהוּבִי, בְּנִי, לְהִיּוֹת חֲזָק בְּעִבּוּדָה הַקְּדוּשָׁה הַזֶּה שֶׁל "רְצוֹן טוֹב", וְאַפְלוֹ שְׁנַפְלֹת עֲכָשׁוּ בְּמָקוֹם שְׁנַפְלֹת, וְנִתְלַכְלַכְתָּ אִיךָ שְׁנִיתְלַכְלַכְתָּ, עִם כָּל זֹאת תַּעֲשֶׂה בְּכָל פַּעַם הַתְּחִלָּה חֲדָשָׁה לְרִצוֹת בְּ"רְצוֹן טוֹב" לְשׁוֹב אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ, וְאִז עַל-יְדֵי תַקְּףָה הַ"רְצוֹן טוֹב" שְׁיִהְיֶה לְךָ, תְּזַכֶּה בְּאַמֶּת לְשׁוֹב בְּתִשׁוּבָה אֲמִתִּית.

ד.

צָרִיךְ שְׁתַּדַּע, אֱהוּבִי, בְּנִי, אֲשֶׁר עֲקַר קִדְשֵׁת הָאִישׁ הַיִּשְׂרָאֵלִי, וְעֲקַר עִבּוּדָתוֹ הִיא רַק הַרְצוֹן וְהַכְּסוּפִים דְקִדְשָׁה, שְׁצָרִיךְ לְהִתְגַּבֵּר שְׁיִהְיֶה לוֹ תְּמִיד רְצוֹנוֹת חֲזָקִים וְכְסוּפִים גְּדוֹלִים לְעִבּוּדַת הֵשֵׁם יִתְבָּרֵךְ, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְזַכּוֹת בְּשׁוֹם דְּבָר שְׁבִקְדָשָׁה, כִּי אִם עַל-יְדֵי זֶה, הֵינּוּ עַל-יְדֵי רְצוֹן וְהַשְׁתַּוְּקוֹת וְחֲשֶׁק וְכְסוּפִים וְגִעְגּוּעִים חֲזָקִים, וְלֹא יִרְפָּה אֶת הַרְצוֹן בְּשׁוֹם אֶפֶן, רַק כָּל מָה שֶׁהַמְּנִיעָה מִתְּגַבְּרַת בְּיוֹתֵר, יִרְאֶה לְהִתְגַּבֵּר

בַּחֶשֶׁק וּבְכֶסֶף גְּדוּלִים כָּל-כֶּף, עַד שְׂיִזְכָּה לְהוֹצִיא
 מֵהַכַּח אֶל הַפֶּעַל אֶת הַמְצוּה אוֹ הַדָּבָר שֶׁבְקִדְשָׁה שְׁרוּצָה
 לַעֲשׂוֹת, וְאַחֲר־כֵּן יִתְגַּבֵּר בְּעֲצָמוֹ בְּרִצּוֹנוֹת חֲזָקִים עוֹד
 יוֹתֵר, עַד שְׂיִזְכָּה גַם לִשְׁאֵר דְּבָרִים שֶׁבְקִדְשָׁה שֶׁהֵם
 בְּבַחֲיַנֵּת "גְּבוּהַ יוֹתֵר", וְכֵן לְעוֹלָם, וְעַקֵּר הַהִתְפָּאָרוֹת
 מֵהַשֵּׁשׁ יִתְבָּרֵךְ מִתְפָּאֵר עִם נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, הָעַקֵּר
 הוּא בְּעִזּוֹת וּבְעִקְשָׁנוֹת דְּקִדְשָׁה שְׁלָהֶם, שְׁעַל-יְדֵי-זֶה
 עַקֵּר קִבְלַת הַתּוֹרָה, הֵינּוּ שְׁלֹא זָכוּ יִשְׂרָאֵל לְקִבְלַת
 הַתּוֹרָה, כִּי אִם עַל-יְדֵי מִדַּת הָעִזּוֹת, שֶׁתִּכְפֹּף-וּמִיָּד אָמְרוּ
 בְּפִה מְלֹא: "נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע", שֶׁהִיא כָּלֵל הַהִתְפָּאָרוֹת,
 וְעַקֵּר הָעִזּוֹת וְהָעִקְשָׁנוֹת הוּא בְּרִצּוֹן, שֶׁיְהִיָּה עֵקֶשׁן גְּדוּל
 בְּרִצּוֹן, שְׁלֹא יַעֲזֹב וְלֹא יִרְפֶּה אֶת הַרְצוֹן דְּקִדְשָׁה שְׁלוֹ
 מִשׁוּם מְנִיעָה בְּעוֹלָם, כִּי אֶפְלוּ אִם יְהִיָּה עֵקֶשׁן גְּדוּל
 בְּיוֹתֵר בְּעִבּוּדַת הַשֵּׁם, אֶף-עַל-פִּי-כֵן בּוֹדָאֵי יֵשׁ מְנִיעוֹת
 כְּאֵלוֹ שְׂאֵי אֶפְשָׁר לְאָדָם לְשׁוֹבְרֵן, לְמִשְׁל: כְּשֶׁהָאָדָם
 רוּצָה לְנִסְעַ לְצַדִּיק אוֹ לְאַרְץ יִשְׂרָאֵל, וַיֵּשׁ לוֹ עַל זֶה
 אֵילוֹ מְנִיעוֹת רַבּוֹת וְעִצּוֹמוֹת, וְהוּא מִתְגַּבֵּר וּמִשְׁבֵּר אֶת
 הַכֹּל, אֶף-עַל-פִּי-כֵן אִם מִתְגַּבֵּרַת מִדַּת הַדִּין לְמוֹנְעוֹ, חֵס
 וְשָׁלוֹם, יְכוּלִים לְמוֹנְעוֹ, חֵס וְשָׁלוֹם, בְּמְנִיעוֹת כְּאֵלוֹ,
 שְׂאֵי אֶפְשָׁר לְשׁוֹבְרֵן, כְּגוֹן תְּפִיסָה בְּכַבְלֵי בְּרִזָּל אוֹ
 חוֹלָאֵת, חֵס וְשָׁלוֹם, וְכִיּוֹצֵא בְּאֵלֶּה רַבּוֹת, כִּי בּוֹדָאֵי
 יֵשׁ מְנִיעוֹת הַרְבֵּה, חֵס וְשָׁלוֹם, בְּזֶה הָעוֹלָם, שְׂאֵין בְּיַד

הָאָדָם לְשׁוֹבְרָן בְּשׁוּם אָפֶן, וְאִם-כֵּן מֵה תּוֹעִיל לוֹ אִזְ הַעֲקֻשָׁנוֹת שָׁלוֹ? עַל-כֵּן עָקַר הַעֲקֻשָׁנוֹת דִּקְדָּשָׁה הוּא רַק בְּרָצוֹן, שְׂאֵפְלוֹ אִם רוּאָה שְׁמוֹנְעִין אוֹתוֹ בְּאֵלֶּפֶי וּרְבָבוֹת מְנִיעוֹת, שְׁנֵדָמָה לוֹ שְׂאֵי אָפֶשֶׁר לְשׁוֹבְרָן בְּשׁוּם אָפֶן, אַף-עַל-פִּי-כֵן לֹא יִחְלִישׁ וְלֹא יִרְפֶּה אֶת רָצוֹנוֹ מִחֲמַת זֶה, חֵס וְשָׁלוֹם, אֲדַרְבָּה הוּא יַעֲשֶׂה אֶת שָׁלוֹ, וְיִרְצֶה בְּכָל פַּעַם בְּרָצוֹן חֲזָק יוֹתֵר, כִּי הַחֲשֵׁק וְהַרְצוֹן צָרִיף שִׁיְהִיו כְּפִי הַמְּנִיעָה, וְאִז אִם יִהְיֶה עֲקָשָׁן בְּרָצוֹן לְבָלִי לְהַנִּיחַ אֶת הַרְצוֹן דִּקְדָּשָׁה בְּשׁוּם אָפֶן, אַף אִם מִפִּילִים אוֹתוֹ כְּמוֹ שְׁמִפִּילִין אוֹתוֹ, חֵס וְשָׁלוֹם, רַחֲמָנָא לְצַלֵּן, אִז סוּף כָּל סוּף יַעֲזְרוּ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְבַטֵּל כָּל הַמְּנִיעוֹת, וְיִזְמַן לוֹ כָּל מֵה שְׂצָרִיף לְעַבֹדֵת הַשֵּׁם וְלְדַבְרִים שְׁבִקְדָּשָׁה שֶׁהוּא רוּצֶה לַעֲשׂוֹת, כִּי הַמְּנִיעָה לֹא הִיְתָה רַק בְּשָׁבִיל הַנְּסִיּוֹן — לְנִסּוֹת אוֹתוֹ אִם יַעֲזֹב וְיִנִּיחַ אֶת הַחֲשֵׁק וְהַרְצוֹן דִּקְדָּשָׁה מִחֲמַת הַמְּנִיעָה, וּכְשֶׁהוּא עֲקָשָׁן בְּדַעְתּוֹ וְעוֹמֵד בַּנְּסִיּוֹן, וְאִינוֹ מְנִיחַ אֶת הַחֲשֵׁק וְהַרְצוֹן דִּקְדָּשָׁה בְּשׁוּם אָפֶן, אִזִּי בּוֹדָאֵי יִשְׁבֵּר אֶת כָּל הַמְּנִיעוֹת וְיִזְכֶּה לְהוֹצִיא כָּל הַדְּבָרִים שְׁבִקְדָּשָׁה שְׁרוּצֶה לַעֲשׂוֹת מֵהַכַּח אֶל הַפַּעַל, וְעַל-יַדֵּי-זֶה דִּיקָא זָכוּ עִם יִשְׂרָאֵל לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, הִיְנוּ עַל-יַדֵּי תַקְּףָה הַרְצוֹן וְהַפְּסוּפִים שֶׁהִיוּ לָהֶם אַחֲרָיו יִתְבָּרַךְ כְּפִי שֶׁהָאִיר בָּהֶם מִשֶּׁה רַבְּנוּ, אַף שְׁנַכְשָׁלוּ כְּמוֹ שְׁנַכְשָׁלוּ בְּחֻטָּא הָעֶגְלָה, עִם כָּל זֹאת לֹא

הניחו את הרצון החזק שלהם, נמצא שעקר העקשנות דקדשה, באפן שלא יוכל למונעו מהעקשנות שלו שום דבר הוא רק ברצון, כי הרצון הוא חפשי, ואי אפשר לשום מניעה להתגבר עליו, כי איך שימנעו אותו, אף-על-פי-כן הוא רוצה לעשות את שלו, ואדרבה כל מה שמונעין אותו יותר, הוא מתגבר ברצון חזק ביותר, והעקר — שיהיה עקשן גדול בזה, ולא יניח ולא ירפה בעצמו, חס ושלום, את הרצון מחמת התגברות המניעות, ואז בודאי יעבר על הכל בשלום, ואז עקר התפארותו יתברך, שהוא מתפאר בנו — שאנו חזקים כל-כך ברצון ובחשק דקדשה, וכל אחד מישראל בוער ברצון חזק לזכות לעבודת השם באמת, כי העבודה בעצמה — לסור מרע ולעשות טוב, זה הכל מאתו יתברך, כמו שאמרו חכמינו הקדושים (קדושין ל:): אלמלא הקדוש-ברוך-הוא עוזרו, לא יכול לו, ועקר ההתפארות היא רק ברצון דקדשה שלנו, וזה בחינת מה שאנו אומרים קדם כל מצוה: הריני מוכן ומזמן לקיים מצות ציצית או תפלין וכיוצא, כי זוהי בחינת רצון, שאנו מודיעים ומגלים בפינו רצוננו וכסופינו החזק לקיים מצוותיו יתברך, כי אין לנו כח לקימן פראוי בשלמות, רק אף-על-פי-כן אנו מוכנים ומזמנים ברצון חזק לקיים המצוה, ואז המצוה

נְעִשִׁית מִמִּילָא בְּסִיּוּעַ הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ, כִּי הִבָּא לְטָהָר
 מְסִיעִין לוֹ, וְהִפֵּל מֵאֲתוֹ יִתְבָּרֵךְ, וְעַקֵּר עֲבוֹדַתְנוּ הִיא
 הַרְצוֹן — לְכֹסֶף וְלִהְשִׁתוּקֵק וְלִרְצוֹת בְּרָצוֹן חֲזֵק אַחֲרָיו
 יִתְבָּרֵךְ; וְעַל-כֵּן דַּע לְךָ, אֱהוּבִי, בְּנִי, שְׁעַקֵּר הַתְּגַבְרוֹת
 עַל הָאוֹיְבִים, שְׁהֵם הַמוֹנְעִים מִן הַדְּבָרִים שֶׁבְקִדְשָׁה,
 הוּא רַק עַל-יְדֵי תַקְוָה הַעֲזוֹת וְהַעֲקֻשָׁנוֹת בְּחַשֵּׁק וּבְרָצוֹן
 דְּקִדְשָׁה, שְׁרוּצָה וּמִשְׁתוּקֵק אַחֲרָיו יִתְבָּרֵךְ, וּבְזֶה תְלוּי
 כָּל הַנְּצַחוֹן שְׁלוֹ.

ה.

צְרִיךְ שְׁתַּדַּע, אֱהוּבִי, בְּנִי הַיָּקָר, אֲשֶׁר אָנוּ מְצוּיִם
 לוֹמַר בְּכָל יוֹם פְּעֻמִּים עָרֵב וּבִקֵּר "קְרִיאַת שְׁמַע", לְיַחַד
 אֶת הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא עָלֵינוּ, שְׁנִדַּע וְנֶאֱמִין בְּאַחֲדוּתוֹ
 יִתְבָּרֵךְ, אֲשֶׁר הוּא נִמְצָא וּבִלְעָדָיו אֵין שׁוּם נִמְצָא,
 וְכָל הַבְּרִיאָה כְּלָה נִבְרָאָה יֵשׁ מֵאֵין רְצוֹנוֹ יִתְבָּרֵךְ
 לְבַד, וְזֶה עַקֵּר מְצוֹת "קְרִיאַת שְׁמַע", שֶׁהִיא אֶמּוּנַת
 הַרְצוֹן שֶׁהִפֵּל מִתְּנַהֵג רַק בְּרְצוֹנוֹ יִתְבָּרֵךְ, לְהַמְשִׁיךְ
 עָלֵינוּ הָאֶמּוּנָה הַקְּדוּשָׁה הַזֹּאת בְּכָל יוֹם מִמְּחֵדֵשׁ בְּחִינַת
 (פְּסִיקְתָא זוטָא וְאַתְחִנּוּן ו, ו): "בְּכָל יוֹם יִהְיֶה בְּעֵינֶיךָ
 בְּחֵדָשִׁים", וְלַהֲמַשִּׁיךְ עַל עֲצֻמוֹ הַרְצוֹן דְּקִדְשָׁה וּלְקַשֵּׁר
 כָּל מַחְשְׁבוֹתָיו וְלִבּוֹ וְדַעְתּוֹ לְרְצוֹן הַזֶּה, שֶׁתְּהִיָּה תָמִיד
 כָּל תְּשׁוּקָתוֹ וְכִסּוּפָיו וְרְצוֹנוֹ חֲזֵק רַק לְתַכְלִית הָאֱמִתִּית

הנצחית, ולהוסיף בכל פעם מחדש להתחזק ברצון דקדושה, בכל פעם יותר ויותר, ואף אם עובר עליו מה שעובר, אף-על-פי-כן אל ירפה את הרצון בשום אפן שבעולם, והעקר שצריך להאמין, שבכל יום נעשות חדשות לגמרי, על-כן צריכים להמתין ולהמתין עד שיגיע יום ישועתו, כי השם יתברך מצמיח ישועות חדשות בכל יום, כי כל מה שברא ונתחדש יום אחר, נתוספת ונתחדשת קדושה יתרה מלמעלה, כי רק בשביל זה השם יתברך מקיים עולמו, ובטובו מחדש בכל יום מעשה בראשית, כדי לעורר אותנו להתחדש בכל יום ויום ברצונות חדשים וחזקים להשם יתברך, וזה בחינת טהרת הטמאים שתלויה בימים, כי יש שטעונוין רק הערב שמש, הינו שגמר טהרתם וישועתם תלוי עד שיבוא היום שלאחריו, ויש שטעונוין שבצהי ימים לטהרתם, וכשיצאו ישראל ממצרים ספרו שבצהי שבתות תמימות עד שזכו לקבלת התורה, והעקר להתחזק בכל אלו הימים שאינו זוכה עדין לשלמות טהרתו שהיא בחינת קבלת התורה, אף-על-פי-כן יתחזק בהם בכל יום ויום ברצונות חזקים חדשים, ויהיה חזק בזה מאד מאד בכל מה שיעבר עליו עד שיזכה ליום ישועתו, וטהרתו בשלמות, ויש שעקר גמר טהרתו יזכה רק אחר ביאת שמשו לגמרי, הינו

אחר פטירתו מן העולם שָׁזָה בְּחִינַת "וּבֹא הַשֶּׁמֶשׁ וְטָהַר וְאַחַר יֵאָכֵל מִן הַקֶּדָשִׁים" (ויקרא כב, ז), שֶׁהוּא חֶלְקוֹ הַטּוֹב לְעוֹלָם הַבָּא, שְׂיִזְכֶּה אֵלָיו יִתְבַּרְךָ אַחַר בִּיאַת שְׁמֵשׁוֹ, וְלֹא יִצְטָרֵךְ לְהִתְגַּלְגֵּל וְלִסְבֹּל מֵהַשְּׂצָרִיף לְסֹבֵל מִי שֶׁלֹּא הֵכִין אֶת עֲצָמוֹ כָּל יְמֵי חַיָּו, וְלֹא חִזַּק עֲצָמוֹ לְהַמְשִׁיךְ עַל עֲצָמוֹ הַרְצוֹנוֹת הַקְּדוּשִׁים בְּכָל יוֹם וְיוֹם, כִּי אַז בְּיוֹם הָאֲחֵרוֹן מִתְקַבֵּץ כָּל מֵה שֶׁחֻטַּף טוֹב בְּזֶה הָעוֹלָם, וְכָל רְצוֹן וְ"רְצוֹן טוֹב" שֶׁהָיָה לוֹ בְּכָל יוֹם וְיוֹם כָּל יְמֵי חַיָּו, וְרַק זֶה הוּא תְּקוּנָתוֹ וְהַשְּׂאֲרָתוֹ לְנֶצֶח.

ו.

צָרִיף שֶׁתִּדַּע, אֶהוּבִי, בְּנֵי הַיֶּקֶר, כְּשֶׁאָדָם רוֹצֵה בְּאַמַּת רַק אֶת הַרְצוֹן דְּקִדְשָׁה לְהִתְקַרֵּב לְהַשֵּׁם יִתְבַּרְךָ, הוּא כֹּבֵד אֵינּוּ צָרִיף לְבַקֵּשׁ מִשׁוֹם אָדָם, וְאֵינּוּ צָרִיף לְלַמַּד מִשׁוֹם אָדָם, כִּי רַק הַרְצוֹן דְּקִדְשָׁה בְּעֲצָמוֹ יוֹדִיעַ לוֹ מֵה לַעֲשׂוֹת, כִּי כְּשֶׁאָדָם רוֹצֵה וְכוֹסֵף וּמִשְׁתוֹקֵק אַחֲרָיו יִתְבַּרְךָ בְּכָלוֹת הַנֶּפֶשׁ, אַז נִפְתָּחִים לוֹ שְׁעָרִים חֲדָשִׁים בְּמַחוֹ, וְזוֹכָה לְהַשִּׁיג הַשְּׂגוֹת חֲדָשׁוֹת, וּבֹא לִיְדֵי הַשְּׂפָלוֹת, שֶׁמֵּבִין דְּבָרִים כְּאֵלוֹ שֶׁאֵף פַּעַם לֹא הֵבִין, כִּי מַעֲלַת הַרְצוֹן וְהַפְּסוּפִים עוֹלָה עַל הַכֹּל, וְכָל מֵה שֶׁהָאָדָם כּוֹסֵף יוֹתֵר אַחֲרָיו יִתְבַּרְךָ, עַל-יְדֵי-זֶה הוּא בָּא אֶל רְצוֹן יוֹתֵר חֲזָק, וְכָל מֵה שֶׁנִּתְחַזַּק אֶצְלוֹ הַרְצוֹן וְנִכְלָל

בְּרָצוֹן שֶׁבְּרָצוֹנוֹת, כְּמו־כֵּן יִפְתָּחוּ מִחוּ וְדַעְתּוֹ, וּמִשְׁכִּיל
 בְּהַשְׁכָּלוֹת שְׂאֵי אֶפְשֶׁר לְהִבִּין בְּלִי רָצוֹנוֹת, וְהַכֶּלֶל הוּא,
 כִּי הָרָצוֹן הוּא הַפּוֹתַח אֶת כָּל הַשְּׁעָרִים הַנְּעוּלִים, כִּי
 הָרָצוֹן הוּא עוֹלָם הַחֲרוּת, וְתַכְףּ וּמְיָד כְּשֶׁאָדָם רוֹצֶה רַק
 אֶת רָצוֹנוֹ יִתְבָּרֵךְ, עַל-יְדֵי-זֶה נִתְרַחֵב לְבוֹ וְדַעְתּוֹ, וּמִבִּין
 לְמוֹדִים עֲמָקִים אֲשֶׁר לֹא הָיָה יָכוֹל לְהִבִּין בְּלִי רָצוֹנוֹת
 וְכִסּוּפִים וְהַשְׁתּוֹקָקוֹת אַחֲרָיו יִתְבָּרֵךְ; וְעַל-כֵּן רָאָה,
 אֲהוּבִי, בְּנֵי הַיָּקָר, לְחַזֵּק אֶת עֲצָמָךְ בְּכֹל מִינֵי אֲפָנִים
 שֶׁבְּעוֹלָם לְהִיּוֹת חֲזָק בְּרָצוֹנוֹת וּבְכִסּוּפִים, וְתִרְגֵּל אֶת
 עֲצָמָךְ לְהוֹצִיא אֶת הָרָצוֹנוֹת מִפִּידָה, וְתִסַּפֵּר לוֹ יִתְבָּרֵךְ אֶת
 כָּל מַה שֶּׁאִתָּה רוֹצֶה, וְתִדַּע וְתִאֲמִין אֲשֶׁר כָּל דְּבוּר וְדְבוּר
 הוּא הַצְּלָחָה נְצַחִית, הַצְּלָחָה כְּזוֹ, שְׂאִין לְתֹאֵר וְאִין
 לְשַׁעַר כָּלֵל, כִּי בְּזֶה שֶׁאָדָם מוֹצִיא מִפִּיו אֶת הָרָצוֹנוֹת
 וְהַכִּסּוּפִים, עַל-יְדֵי-זֶה בּוֹנֶה לְעֲצָמוֹ הַיְכָלוֹת וְכָלִים
 לְהַשִּׁיג בָּהֶם אֶת הַמַּחִין וְהָאוֹרוֹת הָעֲלִיוֹנִים; אֲשֶׁרִי מִי
 שְׂרוֹצֶה וְכוֹסֵף וּמִשְׁתּוֹקֵק תָּמִיד אַחֲרָיו יִתְבָּרֵךְ, וּמוֹצִיא
 מִפִּיו אֶת הַכִּסּוּפִים וְהָרָצוֹנוֹת שְׂשִׁישׁ לוֹ, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה
 יִזְכֶּה לְחֹזֵר בְּאֵמֶת בְּתִשׁוּבָה, כִּי עָקֵר הַתִּשׁוּבָה תְּלוּי
 כְּפִי הָרָצוֹנוֹת וְהַכִּסּוּפִים שְׁלוֹ, וְכִפִּי הַהִתְחַזְּקוֹת שְׁלוֹ
 שֶׁמִּחֲזָק אֶת עֲצָמוֹ לְרִצוֹת בְּרָצוֹנוֹת חֲזָקִים, וּמוֹצִיאֵם
 מִפִּיו, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה יִפְתָּחוּ לוֹ שְׁעָרֵי הַשְּׁכָל וְהַדַּעַת,
 וְיִזְכֶּה בְּאֵמֶת לְהַשִּׁיג בְּמִשְׁכָּלוֹת, וְיִחֹזֵר בְּתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה;

ועל-כן אשרי מי שתמיד כוסף ברצונות ובכסופים
אחריו יתברך, שאז הוא כלול לגמרי בו יתברך.

ז.

צריך שתדע, אהובי, בני היקר, אשר אין בלעדיו
יתברך כלל, והוא יתברך מחיה ומנהיה ומקיים כל
הבריאה כלה, ודומם, צומח, חי, מדבר. הכל לכל אין
סוף ברוך הוא, ועל-כן אין שום תכלית אחרת בזה
העולם, רק להתחזק ברצונות ובכסופים ובהשתוקקות
אמתית אחריו יתברך, וכל מחשבתו ומהותו יהיו איו
זוכים להכליל בו יתברך, ואז אפלו שיהיה הכי גרוע
והכי מלכלך והכי רחוק, גם-כן יזכה לחזר בתשובה
שלמה, על-ידי תקף הרצון והכסופים אחריו יתברך,
כי מעלת הרצון והכסופים אליו יתברך, זה אין לתאר
ואין לשער כלל, כי מזכך את האדם מבית ומבפנים,
כי עקר הטוב והענג בעולם הזה ובעולם הבא הוא
רק הרצון, והינו כשנמלא רצונו, שהכל מתנהג עמו
כרצונו יתברך, וזה מובן לכל משכיל, כי כל זמן שלא
נתמלא רצונו, אזי חסר לו, ודואג עוד יותר בבחינת
"מרבה נכסים מרבה דאגה" (אבות ב, ז), ועל-כן באמת
האדם מלא פעם ומכאובות כל ימיו, כי אי אפשר
שימלא האדם רצונו בזה העולם שהוא מלא חסרונות,

מחמת קנאה ותאוה וכבוד ודאגות מדאגות שונות בגוף ונפש וממון ממנו בעצמו, מבני ביתו והסמוכים אליו, ומשאר בני העולם, על-כן באמת אין שום טוב בעולם, כי אם כשזוכה להארת הרצון, שתהיה כל מגמתו וכל חפצו ורצונו ותשוקתו רק להשם יתברך להפלל ברצון שברצונות, שזה הרצון נשאר קים לעולם ועד, וכל נקדה טובה שיזכה על-ידי-זה הרצון, ואפלו אם לא יזכה לכלום, חס ושלום, זה הרצון בעצמו הוא יקר ועולה על כל מחמדי תבל, והכל אין ואפס לגמרי נגד נקדה אחת מהרצון הטוב הזה, ואי אפשר לבאר את זה כלל, כי הוא לכל חד כפי מה שמשער בלבו, ומי שמשויף את עצמו לרצון הזה בעולם הזה, רק הוא זוכה לחיים, ואשרי לו גם בעולם הזה, כי אין שום חיים וטוב בזה העולם רק תורה ותפלה ומעשים טובים, והעקר הוא ה"רצון הטוב" שעולה על הכל, ומכל שכן בעולם הבא, ששם עקר שעשוע עולם הבא, הוא רק הארת הרצון, שהוא בחינת "מה רב טובך אשר צפנת ליראיך" (תהלים לא, כ); אשרי מי שמכניס את עצמו בתוך העבודה הקדושה הזו של רצונות וכסופים, והוא תמיד כוסף ומשתוקק אחריו יתברך, שאז נכון לבו יהיה ובטוח, שבוודאי סוף כל סוף יצא מהרע והחשך שנלכד בו, ויזכה להפלל בו יתברך

בְּאַמֶּת, וַיִּמְשִׁיךְ עַל עֲצָמוֹ עֲרֵבוֹת, נְעִימוֹת, יְדִידוֹת, זִיו,
חַיּוֹת אֱלֹקוֹתוֹ יִתְבָּרֵךְ; אֲשֶׁרֵי לוֹ!

תָּם וְנִשְׁלָם, שְׂבַח לְאֵל בּוֹרֵא עוֹלָם!

קונטרס

חזק עצמך

יכניס באדם חזק, שיחזק עצמו בכל מה שעובר עליו בין
בגשמי ובין ברוחני, וידבק בנפשו בו יתברך, וימשיך על עצמו
ערבות, נעימות, זיו, חיות אלקותו יתברך.

*

בנוי ומיסד על-פי דברי
רבנו הקדוש והנורא, אור הגנוז והצפון,
בוצינא קדישא עלאה, אדונינו, מורנו ורבנו,
רבי נחמן מברסלב, זכותו יגן עלינו.

ועל-פי דברי תלמידו, מורנו
הקדוש, אור נפלא, אשר כל רז לא אניס ליה
רבי נתן מברסלב, זכותו יגן עלינו,

ומשלב בפסוקי תורה, נביאים, פתובים ומאמרי חכמינו
הקדושים מגמרא ומדרשים וזהר הקדוש.

*

הובא לדפוס על-ידי
חסידי ברסלב
עיה"ק ירושלים תובכ"א

מוֹהֲרָא"ש נ"י אָמַר, שְׁעָקֵר לְמוֹדוֹ הַטּוֹב
שֶׁל רַבֵּנוּ ז"ל הוּא עַל מִדַּת הַהֲתַחֲזָקוֹת,
כִּי כְּשֵׁיט לְאָדָם הַתַּחֲזָקוֹת, יֵשׁ לוֹ כְּבוֹד
הַפֶּל. וְרַב בְּנֵי-אָדָם שְׁנוּפְלִים בְּדַעְתָּם,
וְיוֹצְאִים, רַחֲמָנָא לְצַלָּן, לְתַרְבוֹת רַעָה, זֶהוּ
רַק מַחֲמַת שְׂאִינָם מִתַּחֲזָקִים בְּעַת יְרִידָה,
כִּי מִדַּת הַהֲתַחֲזָקוֹת הִיא הַמְּדָה הַמְּחַזְּקַת
אֶת הָאָדָם בְּכָל הַמְּצָבִים שְׁפָעוּלָם, וְכָל
הַצְּדִיקִים לֹא הִגִּיעוּ אֶל מְדַרְגָּתָם עַד שְׂזָכוּ
לְמִדַּת הַהֲתַחֲזָקוֹת. וְכַמֵּאֲמַר מוֹהֲרַנְ"ת ז"ל,
שְׁכַל צְדִיק הִיָּתָה לוֹ מְדָה בְּהֲתַחֲזָקוֹת כְּפִי
מִדָּתוֹ שְׂזָכָה אֵלֶיהָ דְּרֹךְ עֲבוֹדָתוֹ, וְרַק הוֹדוֹת
הַהֲתַחֲזָקוֹת שְׁלוֹ הִגִּיעַ לְמְדַרְגָּתוֹ.
(אֲמַרֵי מוֹהֲרָא"ש חֶלֶק ב', סִימָן תַּקְכַּד)

קוֹנְטֵרַס

חֲזִיק עֲצֻמָּה

.א

רֵאָה, אֱהוּבִי, בְּנֵי הַיָּקָר, לְחֲזִיק אֶת עֲצֻמָּה בְּכָל מִינֵי
אֲפָנִים שְׂבָעוּלָם, וְאֲפָלוּ שְׂאֵתָה נוֹפֵל בְּכָל פַּעַם בְּעִמְקֵי
עֲמָקִים בְּשֵׂאוֹל תַּחֲתִית וּמִתַּחֲתָיו, עִם כָּל זֹאת עָלֶיךָ
לְחֲזִיק אֶת עֲצֻמָּה וְלַעֲשׂוֹת בְּכָל פַּעַם הַתְּחִלָּה חֲדָשָׁה,
כִּי עָלֶיךָ לְדַעַת, אֲשֶׁר הָעוֹלָם הַזֶּה הוּא מְלֵא נִסְיוֹנוֹת
קָשִׁים וּמְרִים, וְאֲשֶׁרֵי מִי שְׂזוּכָה לְהַחֲזִיק מֵעַמְדָּה, וְזֶה
עָקֵר גְּדֻלַּת בֵּר יִשְׂרָאֵל — כְּשִׂזּוּכָה לְחֲזִיק אֶת עֲצֻמּוֹ,
וְאֵינוֹ מִתְפַּעֵל מִשׁוּם דָּבָר שְׂעוֹבֵר עָלָיו; עַל-כֵּן רֵאָה,
אֱהוּבִי, בְּנֵי הַיָּקָר, לְחֲזִיק אֶת עֲצֻמָּה בְּכָל מִינֵי אֲפָנִים
שְׂבָעוּלָם, וְאֵל תִּפֹּל בְּדַעְתְּךָ כָּלֵל, כִּי סוּף כָּל סוּף אַחַר
הָרַע יָבוֹא הַטּוֹב, וְאִם תִּקַּח אֶת עֲצֻמָּה בְּיָדְךָ וְתַתְּחִזֵּק,
אֲזַ תְּצַלִּיחַ דְּרַכְּךָ בְּכָל אֲשֶׁר תִּלְךָ.

ב.

צריך שתדע, אהובי, בני היקר, אשר אי אפשר להיות איש כשר ויהודי אמתי העובד אותו יתברך בראוי, כי אם על-ידי עזות ועקשנות גדולה דקדשה, ושיתעקש מאד מאד לא לפל בדעתו כלל, על אף שעובר עליו מה שעובר בכל פעם ירידות ונפילות, כי עליך לדעת, שהרבה הרפתקאות ועליות וירידות צריכות לעבור על כל אחד ואחד בלי שעור, ואם לא יהיה עקשן גדול לבלי להניח את מעט מקצת עבודתו שהתחיל, אזי אי אפשר לו להשאר על עמדו (עין לקוטי-מוהר"ן, חלק ב', סימן מח), ובפרט כשרוצה לעשות דבר גדול מאד, כגון להתקרב אל הצדיק האמת, היכול להאיר בו אמתת מציאותו יתברך, אשר זה עקר הנצחון המלחמה — שיזכה לאחז עצמו בצדיק אמתי כזה, אשר יכול להאיר בו את אור האורות אמתת מציאותו יתברך, וזה עקר הנצחון — כשאדם זוכה לנצח את כל המונעים והמעכבים אותו להתקרב אל הצדיק האמת (עין שם, חלק א', סימן סו), והקדוש-ברוך-הוא מתפאר מאד עם כל בר ישראל, שיש לו עזות ועקשנות דקדשה וזוכה להתחזק, ועל אף שמפילים אותו בכל פעם, עם כל זאת הוא עקשן גדול ומחזיק מעמד,

זֶה שְׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְדוּשִׁים (בִּיצָה כה:): מִפְּנֵי מָה נִתְּנָה תּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל? מִפְּנֵי שֶׁהֵן עֲזִיזִים; וּבִזְהָ תְלוּיָהּ כָּל עֲבוֹדַת הָאִישׁ הַיְהוּדִי מִתְחִילָה וְעַד הַסּוֹף — שְׂיֵהִיָּהּ עֶקֶשׁן גָּדוֹל מְאֹד, וְלִבְלִי לְהֵנִיחַ אֶת מִקְצַת עֲבוֹדָתוֹ, וְאֵל כָּל זֶה יְכוּלִים לְזַכּוֹת עַל-יְדֵי הַתְּקַרְבוֹת אֲמִתִּית אֶל הַצְּדִיק הָאֱמֵת, אֲךָ הַבַּעַל-דְּבָר אֹרֵב מְאֹד לְכָל אֶחָד וְאֶחָד הַרוֹצֵה לְהַתְּקַרֵּב אֶל הַצְּדִיק הָאֱמֵת, אֲשֶׁר יְכוּל לְהַכְנִיס בּוֹ הַתְּחִזְקוֹת כְּזוֹ, וְעַל-כֵּן עֲלֶיךָ לְדַעַת, כִּי זֶה עֶקֶר נִצְחוֹן הַמְּלַחְמָה — לְנִצָּחַ וּלְהַשְׁאֵר אֶצֶל הַצְּדִיק הָאֱמֵת, וְאִזּוֹ כִּשְׁתִּשְׁאֵר אֶצֶל הַצְּדִיק הָאֱמֵת, תִּזְכֶּה גַם-כֵּן לְחִזֵּק אֶת עֲצָמְךָ בְּכָל מָה שֶׁעוֹבֵר עֲלֶיךָ.

ג.

רְאֵה, אֶהוּבִי, בְּנֵי הַיָּקָר, לְחִזֵּק אֶת עֲצָמְךָ בְּכָל מִינֵי אֲפָנִים שֶׁבְּעוֹלָם, וְאֵל תְּסַתְּפֵל עַל כָּל הַיְרִידוֹת וְהַנְּפִילוֹת שֶׁעוֹבְרוֹת עֲלֶיךָ, כִּי סוּף כָּל סוּף אִם תִּהְיֶה חֲזֵק בְּזֶה, תִּזְכֶּה לְצֵאת מִהָרַע וּמִהַחֲשֵׁךְ שֶׁנִּפְלְתָ בָּהֶם, וְעֲלֶיךָ לְדַעַת, כִּי גַם אַתָּה יְכוּל לְזַכּוֹת לְמָה שֶׁאַתָּה צָרִיךְ לְזַכּוֹת אִם לֹא תִהְיֶה בְּטָלָן, וּתְחִזֵּק עֲצָמְךָ בְּאֱמֵת, וְעֲלֶיךָ לְדַעַת, כִּי מָה שֶׁרֹב בְּנֵי-אָדָם טוֹעִים בְּעֲצָמָם וְחוֹשְׁבִים שֶׁנִּפְשָׁם אֵינָה קְדוּשָׁה מְשֻׁרָשָׁה, וְקָשָׁה לָהֶם לְשׁוֹב אֶל הַשֵּׁם, וְלִהְיוֹת אִישׁ צְדִיק אוֹ אִישׁ כָּשֵׁר בְּאֱמֵת

כמו שאר צדיקים וכשרים, וכמו שרגיל בפי האנשים
 לומר, כשמשפירים על איש צדיק או על איש פשוט וירא
 באמת, ומתחיל להתעורר בהם הרהור תשובה גם-כן
 להתקרב להשם יתברך, כי כל ישראל מלאים מחשבות
 של הרהורי תשובה והתקרבות להשם יתברך תמיד,
 אך אחר כך תקף-ומיד אומרים: "מי יכול להידמות
 לזה האיש הצדיק וכו'?! כי היתה לו נשמה קדושה
 מנעוריו", כאלו צדקת הצדיקים והכשרים היא רק
 מצד הנשמה הקדושה שיש להם מתולדותם, אשר זהו
 באמת אינו כן, כי עקר צדקת הצדיק היא רק על-ידי
 יגיעתו וטרחתו בעבודתו יתברך כמה וכמה ימים
 ושנים הרבה, והתגבר והתחזק בכל פעם, ולא הניח
 את עצמו לפל בשום אופן, והרבה בתפלה ובתחנונים,
 עד שזכה למה שזכה, וכל אדם יכול להיות כמותם,
 כי הבחירה חפשית, כמאמר חכמינו הקדושים (עין
 יומא עב: וברמב"ם תלמוד תורה ג, א): פתר תורה מנח
 בקרן זוית, ומי שרוצה יבוא ויטל את זה, ובאמת ענין
 הטעות הזו, שסוברים שנפשם אינה קדושה משרשה,
 ומחמת זה אינם מתגברים לעשות כמעשה הצדיקים,
 כל זה נמשך מבחינת היכלי התמורות, שמשם בחינת
 החלוף, שנחלף בן המלך בבן העבד, כמבאר בספורי
 מעשיות (מעשה יא), שמחמת זה נפל למקום שנפל,

והלך בדרךים לא טובות, עד שהיה מספק אם הוא בן המלך או בן העבד, כמו־כן הוא בכל אדם הרחוק מהשם יתברך, בפרט בתקף סוף הגלות המרה הזו, שהתגבר הבעל־דבר מאד מאד, עד שפמה בני־אדם מיאשין עצמם, כאלו נפשם אינה מסגלת כלל לעבודת השם, וכל זה הוא פתוי היצר, פי באמת צריך האדם לידע ולהאמין, שנפש כל אחד מישראל גבוהה ויקרה מאד מאד, וכלם הם בחינת בני מלכים (שבת סז.), ויכולים לזכות למדרגות גבוהות וקדושות מאד, כמו כל הצדיקים והכשרים, כי גם עליהם עברו מחשבות וחלישות הדעת כהנה וכהנה, אף השכילו לבלי להניח להטעות אותם, והתגברו והתחזקו מאד, עד שזכו למה שזכו, אשרי להם! לכן ראה, אהובי, בני היקר, להכניס בדעתך דבורים אלו, ואל תהיה בטלן, רק ראה לחזק עצמך בכל מיני אפנים שבעולם, ותדע ותאמין, שגם אתה יכול להתחדש בכל יום, ולזכות להגיע אל כל טוב אמתי ונצחי — אם לא תהיה בטלן, ואז טוב לך כל הימים.

.ד

צריך שתדע, אהובי, בני היקר, כי בזה העולם צריכים חזק חדש בכל יום ויום מחדש, ועל הכל אל

תהיה בטלן בחייה, רק בכל יום ויום תראה לחדש עצמך, כי עליך לידע, אשר מי שרוצה להתקרב אל השם יתברך, צריך תמיד לבקש את השם יתברך בכל מקום שהוא נמצא, ולזכות לחדש עצמו ולצאת מהמקום ומהירידה והנפילה שנפל וירד לשם, ולעלות למעלה מהמקום ולמעלה מהזמן, כי באמת אין שום מציאות בלעדיו יתברך כלל, והכל לכל אלקות גמור הוא, והוא יתברך הלביש את עצמו בכיכול בדומם, צומח, חי, מדבר, וכן הזמן הוא נברא, כי אצלו יתברך לא שיף שום זמן, כי הוא למעלה מהמקום ולמעלה מהזמן, אף באפן שתהיה שיכת איזו בריאה, הצריך לצמצם את עצמו במקום ובזמן, וכשאדם חוטא ונופל ויורד למקום שירוד, אזי נופל למטה מהמקום ולמטה מהזמן, ונשבר לבו לגמרי, ונדמה לו כאלו אבד מנוס ותקנה ממנו, אבל תכף-ומיד כשאדם מחזק את עצמו בכל מיני אפנים שבעולם, ומחדש את עצמו, על-ידי-זה הוא עולה למעלה מהמקום ולמעלה מהזמן, וזוכה באמת לחזר אליו יתברך, וזוכה למה שזוכה; על-כן ראה, אהובי, בני היקר, לא להיות בטלן, אלא תקח את עצמך בידיך, וחזק את עצמך בכל מיני אפנים שבעולם להיות בשמחה, כי סוף כל סוף אחר הרע יבוא הטוב, וכשתזכה לחזק עצמך, אז

באמת תעלה למעלה מהמקום ולמעלה מהזמן, ותזכה להשיג השגות האין סוף ברוך הוא, ותהיה תמיד שש וששמח על נעם חלקך.

ה.

צריך שתדע, אהובי, בני היקר, שפנגד כל הבלבולים והתאוות והמחשבות הרעות והזרות הרודפות אחר האדם ומבלבלות אותו בכל עת, ובפרט בשעת התפלה, ולאדם יש יסורים גדולים מהן, העקר הוא אריכות אפים וסבלנות, שהיא בחינת אמונה, הינו שתהיה לו אמונה שלמה בהשם יתברך ובצדיקים ובכשרים אמתיים, ויתחזק בעבודתו, ולא יפל משום דבר, ולא יהיה אכפת ליה ולא תקצר רוחו משום בלבול וחלישות הדעת, מה שהבעל-דבר רוצה להכניס בדעתו, כאלו אפסה תקוה, חס ושלום, כי צריך לבלי להסתפל על זה כלל, רק להתחזק מאד, כי אין שום יאוש בעולם כלל (עין לקוטי-מוהר"ן, חלק ב', סימן עח), ואיך שהוא, אף-על-פי שפבר נפל נפילה זאת בעצמו כל פעם בלי שעור, אף-על-פי-כן אין יאוש בעולם כלל, וצריך להתחזק להתחיל בכל פעם מחדש, ואל יפל לזקנה דסטרא אחרא כלל, כי כל הנפילות שבעולם הן מבחינת זקנה דסטרא אחרא, שנדמה בעיניו שפבר

נִזְקֵן בְּחֻטְאָיו וּבְמַעֲשָׂיו שְׂרָגִיל בָּהֶם, עַד שְׂאֵי אֶפְשָׁר לוֹ
 לְצֵאת מֵהֶם בְּשׁוּם אֶפֶן, חֵס וְשְׁלוֹם, וּבְאַמַּת הוּא צָרִיף
 לִידַע וּלְהֶאֱמִין, שְׁבִכָּל יוֹם וּבִכָּל יֵת וּבִכָּל שְׁעָה יֵשׁ כַּחַ
 בְּאָדָם לְהִתְחַדֵּשׁ וּלְהִיּוֹת נַעֲשֶׂה בְרִיָּה חֲדָשָׁה מִמָּשׁ, כִּי
 הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עוֹשֶׂה חֲדָשׁוֹת בְּכָל יוֹם, וְאִין שְׁעָה דוֹמָה
 לַחֲבֵרְתָּהּ, עַל-כֵּן צָרִיף לְהִתְחַזֵּק וּלְהִתְחַיֵּל בְּכָל פַּעַם
 מִחֲדָשׁ, וּלְפַעֲמִים גַּם בְּיוֹם אֶחָד צָרִיכִים לְהִתְחַיֵּל כַּמָּה
 פַּעֲמִים, וְאַפְלוּ אִם יִהְיֶה כֶּף זְמַן אַרְוֶה יִהְיֶה אֵיף שְׂיִהְיֶה,
 צָרִיף לְהִזְכִּיר אֶת עֲצֻמוֹ בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּכָל יֵת וּבִכָּל
 שְׁעָה, וּלְשַׁכַּח לְגַמְרֵי כָּל מָה שְׁעָבַר עַד הַנָּה, וּלְהִתְחַיֵּל
 מִעַתָּה מִחֲדָשׁ מִמָּשׁ כָּל מָה שְׂיִוָּכַל, וְאַל יִסְתַּכַּל עַל
 שׁוּם בְּלָבוּל וּחְלִישׁוֹת הַדַּעַת כָּלָל, וְכָל זֶה הוּא בְּחִינַת
 אֲרִיכוּת אַפִּים וְסִבְלָנוּת — שְׁצָרִיף לְהֶאֱרִיף רוּחוֹ לְעֵבֵר
 עַל כָּל הַבְּלָבוּלִים וְהַמְּנִיעוֹת, וּלְבָלִי לְהִסְתַּכַּל עַל שׁוּם
 דְּבָר, וְלֹא תִקְצַר רוּחוֹ מִכָּל מָה שְׁעוֹבֵר עָלָיו, רַק יִתְחַזֵּק
 בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּכָל מָה שְׂיִוָּכַל, כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מְלֹא
 רַחֲמִים בְּכָל יֵת, וְ"חֲסָדֵי ה'" כִּי לֹא תִמְנֹו כִּי לֹא כְּלוּ
 רַחֲמָיו" (אֵיכָה ג, כב). רְאֵה, אֲהוּבֵי, בְּנֵי, מָה לְפָנֶיךָ,
 וְאַל תִּהְיֶה בְּטָלָן, רַק חֲזֵק עֲצֻמָּה בְּכָל מִינֵי אֶפְנִים
 שְׁבָעוּלָם, וְאִזּוּ גַם אֶתָּה תִּגִּיעַ לְמָה שְׂאֶתָּה צָרִיף לְזָכוֹת
 בְּזֶה הָעוֹלָם, כִּי כָּל אֶחָד יֵשׁ לוֹ אֵיזָה תִּפְקִיד לְהַגִּיעַ
 בְּזֶה הָעוֹלָם, וְכָל מָה שְׂרֹב רַבָּם נוֹפְלִים וּמִיֵּאֲשִׁים אֶת

עצמם, הוא רק מחמת שאינם יודעים דבורים אלו, ותכף-ומיד כשיחקקו דבורים אלו בלבם ובדעתם, אזי יזכו לכל טוב אמת ונצח.

ו.

צריך שתדע, אהובי, בני היקר, כי יש שלש קלפות המרחקות את האדם מהשם יתברך, אחת מגיעה אליו ומזיקתו בראשו, ומכניסה במחו ובדעתו מחשבות רעות של ממון ושאר התאוות, ואחת מגיעה אליו ומזיקתו בלבו, ומכניסה חמדה גדולה בלבו, שיחמד מאד את כל התאוות, רחמנא לצלן, אך אף-על-פי-כן היא אפשר שתשאר בו עדין איזו נקדה טובה, שעל-ידי-זה יחזר ויתגבר על תאוות הלב ועל המחשבות שבמח, אבל יש עוד קלפה שלישית, שקשה מכלן, שעקר עסקה — להשליך ולהפיל את האדם ולהחליש דעתו, שיהיה נסוג אחור לגמרי, חס ושלום, מהשם יתברך ומהצדיקים, בבחינת "נזורו אחור" (ישעיה א, ד), ואמרת לו: "למה לך ליגע עצמך אצל החסידים והיראים האמתיים, מאחר שאתה רואה שאתה נמצא אצלם כבר זמן רב, ועדין כל המחשבות הרעות ותאוות הלב בתקפן, ולמה אתה מתיגע בחנם? ! שוב לאחוריה ורוץ אחר פרנסתך ואחר הממון וכיוצא

כְּשֶׁאַר הָעוֹלָם, וְקִלְפָּה זֹאת קָשָׁה מִכָּלֵן, כִּי כָל זְמַן
 שֶׁהָאָדָם מְחִזֵּק אֶת עֲצָמוֹ אֵיךְ שֶׁהוּא, יֵשׁ לוֹ תִקְנָה, כִּי
 הַהֲתַקְרְבוֹת לְבַד שֶׁמִּתְקַרֵּב לִירְאִים וּכְשֵׁרִים, זֶה בְּעֲצָמוֹ
 יָקָר מְאֹד, אֲפֹלוֹ אִם לֹא יִקְבֹּל שׁוּם קִדְשָׁה כָּלֵל, חֶסֶם
 וְשָׁלוֹם, וְאֲפֹלוֹ אִם נִדְמָה לוֹ שֶׁהוּא גְרוּעַ עֲכָשׁוּ יוֹתֵר
 מִבְּתַחִילָה, הֲלֹא הוּא יוֹדֵעַ הָאֲמֶת, שֶׁלֹּא הַהֲתַקְרְבוֹת
 אֲלֵיהֶם גְּרָמָה לוֹ זֹאת, חֶסֶם וְשָׁלוֹם, כִּי בְּנִדְאֵי אִם הָיָה
 שׁוֹמֵעַ לְעֲצָתָם, בְּנִדְאֵי הָיָה טוֹב לוֹ מְאֹד בְּזֶה וּבִבְאֵ, רַק
 מִחֲמַת שֶׁכַּח הַבְּחִירָה גְּדוֹל מְאֹד, מִמִּילָא נַעֲשֶׂה עִמּוֹ
 מָה שֶׁנַּעֲשֶׂה, אִם-כֵּן מִי יוֹדֵעַ מָה הָיָה נַעֲשֶׂה עִמּוֹ אִם
 לֹא הָיָה מִתְקַרֵּב כָּלֵל, כִּי בְּנִדְאֵי אִז הָיָה עוֹד יוֹתֵר וְיוֹתֵר
 גְרוּעַ, וְאֵל יֹאמֶר — מָה הוּא שֶׁהַיָּמִים הָרֵאשׁוֹנִים הָיוּ
 טוֹבִים מֵאַלְהָה (עֵינִי קִהְלַת ז, י), כִּי אֵינִי אָדָם יוֹדֵעַ מָה
 יְכוּל עוֹד לְעֵבֵר עָלָיו כָּל יָמָיו, כִּי הָאוֹיֵב יוֹשֵׁב וְאוֹרֵב
 לוֹ בְּכָל יוֹם וּבְכָל עֵת, וּבְנִדְאֵי כָּבֵד נִצּוֹל מִהֲרִבָּה פְּחִים
 וּמוֹקְשִׁים עַל-יָדַי כַּח הַהֲתַקְרְבוֹת לְבַד, וְעַל-כֵּן רְאֵה,
 אֲהוּבִי, בְּנֵי הַיָּקָר, לְהִיּוֹת תָּמִיד דְּבוּק בִּירְאִים וּבְצַדִּיקִים
 אֲמִתִּיִּים, וְתִהְיֶה שׁוֹתֶה בְּצִמָּא אֶת דְּבָרֵיהֶם, לְמַעַן תּוּכַל
 לְחַזֵּק אֶת עֲצָמְךָ כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ בְּכָל מָה שֶׁעוֹבֵר עָלֶיךָ,
 וְתִבְרַח מִכָּל מִינֵי לִיְצִים וּפְרַחְחִים, שֶׁהֵם רַק יַעֲקֻרוּ
 אוֹתְךָ מִמֶּנּוּ יִתְבָּרֵךְ, וְתִדַּע, אֲשֶׁר אֵינִי לָךְ עוֹד דְּבָר אֲשֶׁר
 מִרְחֵק אֶת הָאָדָם וּמְקַרְרוֹ מִמֶּנּוּ יִתְבָּרֵךְ, כִּמוֹ הַהֲתַחְבְּרוֹת

אֶל לִיצִים, בּוֹרִים וּפְרָחִים וְכוּ', וּלְהַפּוֹךְ — אֵין לָךְ
 עוֹד דְּבַר אֲשֶׁר מְקַרֵב אֶת הָאָדָם וּמְחַמְמוֹ אֵלָיו יִתְבַּרֵךְ,
 כְּמוֹ הַהִתְחַבְּרוֹת אֶל צְדִיקִים וִירָאִים אֲמֵתִיִּים; אֲשֶׁרֵי מִי
 שֶׁמְסֻתוֹבֵב בִּינֵיהֶם, וְאִז תִּמִּיד יִבְעַר לְכָבוֹ אֵלָיו יִתְבַּרֵךְ.

ז.

צָרִיךְ שֶׁתִּדַע, אֶהוּבִי, בְּנֵי הַיָּקָר! אַף שֶׁנִּפְלְתָ
 וּנְכַשְׁלָתָ בַּמָּה שֶׁנִּכְשַׁלְתָּ וְכוּ', וְעָשִׂיתָ כְּכֹר מַה שֶׁעָשִׂיתָ
 וְכוּ', עִם כָּל זֹאת תִּאֲמִין בְּאַמוּנָה אֲמֵתִית, שֶׁעֲדִין יֵשׁ
 לָךְ תִּקְוָה לְתַקֵּן הַכֹּל, כְּמֵאֵמֶר רַבֵּנוּ ז"ל (לְקוּטֵי-מוֹהַר"ן,
 חֶלֶק ב', סִימָן קיב): אִם אַתָּה מֵאֲמִין שֶׁיִּכְוֹלִים לְקַלְקֵל,
 תִּאֲמִין שֶׁיִּכְוֹלִים לְתַקֵּן, וְעָלֶיךָ לְדַעַת, כִּי כָּל זְמַן שֶׁיֵּשׁ
 לוֹ לְאָדָם אֲמוּנָה, בּוֹדֵאֵי יָשׁוּב אֶל הַשֵּׁם יִתְבַּרֵךְ בְּאַמֶּת,
 וְעַל-כֵּן צָרִיךְ הָאָדָם לְחַזֵּק אֶת עֲצָמוֹ עַל-יְדֵי-זֶה בְּעֲצָמוֹ,
 הֵינּוּ עַל-יְדֵי מַה שֶׁהִבְעַל-דְּבַר וְהִסְטָרָא אַחֲרָא רוֹצִים
 לְהַפִּילוֹ, חֵס וְשָׁלוֹם, עַל-יְדֵי-זֶה בְּעֲצָמוֹ יִחַזֵּק אֶת עֲצָמוֹ,
 כִּי הִבְעַל-דְּבַר מִתְנַפֵּל בְּנַפְשׁוֹ לְהַפִּילוֹ בְּכָל עֵת, מִחֲמַת
 שֶׁמְכַנְּסִים בְּלָבוֹ שֶׁפָּגַם וְקַלְקֵל כָּל-כּוֹף, עַד שֶׁאֵי אֶפְשָׁר
 לוֹ עוֹד לָשׁוּב וּלְתַקֵּן עֲבֵרוֹת וּפְגָמִים כְּאֵלוֹ, בְּפֶרֶט שֶׁיֵּשׁ
 אֲנָשִׁים שֶׁבְּאַמֶּת קַלְקְלוּ הַרְבֵּה מְאֹד, כְּמוֹ שֶׁהֵם יוֹדְעִים
 בְּעֲצָמָם, וְעָבְרוּ עֲבֵרוֹת רַבּוֹת, גְּדוּלוֹת וְחֲמוּרוֹת יָמִים
 וְשָׁנִים הַרְבֵּה, רַחֲמָנָא לְצַלָּן, וַיֵּשׁ שֶׁכָּבַר הַתְּחִילוֹ כְּמָה

פְּעָמַיִם לָשׁוּב בְּתִשׁוּבָה לְעִבּוּדַת הַשֵּׁם, וְאַחֲר־כֵּן נִפְלוּ
כְּמוֹ שֶׁנִּפְלוּ, כָּל אֶחָד וְאֶחָד כְּפִי נִפְּלֹתוֹ, רַחֲמָנָא לְצַלָּן,
וְעַל-כֵּן מִכְּנִיִס הִבְעַל-דְּבָר בְּלִבָּם בְּכָל פַּעַם, שֶׁכָּבַר
אֶפְסָה תִקְוֹתֶם לְפִי עֲצָם הַפְּגָמִים הָאֵלֶּה, אֲבָל בְּאַמַּת
בְּזֶה בְּעֲצָמוֹ יְכוּל הָאָדָם לְהַחֲיוֹת וּלְחַזֵּק אֶת עֲצָמוֹ, כִּי
מֵאַחַר שֶׁיּוֹדֵעַ וּמֵאֲמִין עֲדִין שֶׁעֲבָרָה הִיא פָּגָם גָּדוֹל,
שֶׁעַל יָדָהּ פּוֹגְמִים בְּכָל הָעוֹלָמוֹת הָעֲלִיוֹנִים, אִם-כֵּן
יֵשׁ לוֹ אֱמוּנָה עֲדִין, וּמֵאַחַר שֶׁיֵּשׁ לוֹ אֱמוּנָה עֲדִין,
בְּיָדָאֵי יֵשׁ לוֹ תִקְוָה בְּלִי סֶפֶק, כִּי מֵאַחַר שֶׁהוּא מֵאֲמִין
שֶׁיְכוּלִים לְקַלְקֵל, בְּיָדָאֵי יְכוּלִים לְתַקֵּן גַּם-כֵּן, כִּי זֶה
יְדוּעַ שֶׁהָאֶפִיקוֹרְסִים וְהַחֹקְרִים אֵינָם מֵאֲמִינִים כָּלֵל,
שֶׁמְקַלְקְלִים עַל-יְדֵי עֲבָרָה בְּעוֹלָמוֹת עֲלִיוֹנִים, שֶׁמִּזֶּה
נִמְשָׁךְ מֵהַ שְׁנוֹתָנִים טְעָמִים שֶׁל הֶבֶל וְשֶׁקֶר לְמַצּוֹת
וְעִבְרוֹת שֶׁל הַתּוֹרָה, אֲבָל אֲנַחְנוּ עִם קְדוּשָׁה, הַמֵּאֲמִינִים,
שֶׁהָעֲבָרָה, חֵס וְשָׁלוֹם, הִיא פָּגָם גָּדוֹל מְאֹד בְּעוֹלָמוֹת
הָעֲלִיוֹנִים וְכוּ', וּמִחֲמַת זֶה רוּצָה הִבְעַל-דְּבָר לְהַפִּילוֹ,
חֵס וְשָׁלוֹם, וְהוּא אֲדִרְבָּה עַל-יְדֵי-זֶה בְּעֲצָמוֹ רָאוּי לוֹ
לְהַחֲיוֹת אֶת עֲצָמוֹ, מֵאַחַר שֶׁיֵּשׁ לוֹ אֱמוּנָה עֲדִין, כִּי כָּל
עֶקֶר כּוֹנֵן הִבְעַל-דְּבָר הוּא — שֶׁרוּצָה לְהַפִּיל אוֹתוֹ
כָּל-כֵּן, עַד שֶׁיִּפִּיל אוֹתוֹ לְכַפִּירוֹת גְּמוּרָה, חֵס וְשָׁלוֹם,
שֶׁיֹּאמַר — יֵלֵךְ דִּין וְיֵלֵךְ דִּין (עֵין תְּרַגּוּם יוֹנָתָן בְּרֵאשִׁית
ד, ה), וְכִמוֹ שֶׁאֲמָרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים (שֶׁבַת קח :) הַיּוֹם

אומר לו עשה כן, ולמחר אומר לך עשה כן וכו', עד שאומר לו לך ועבד עבודה זרה, וכמו שאנו רואים בכל דור כמה וכמה שבאו למה שבאו, רחמנא לצלן, על-ידי נפילות וחלישות הדעת כאלו שהכניס בהם הבעל-דבר, על-כן צריך האדם להשפיל על דרכיו, ולחוס על חייו, ולחזק את עצמו בכל עת בכל מה שיוכל יהיה איך שיהיה, ועל-ידי-זה בעצמו יחזק את עצמו — על-ידי האמונה שיש לו, כי כל זמן שיש לו אמונה, יש לו תקנה, ובני-אדם יכולים לתקן הכל, כי "כל מצותיך אמונה" (תהלים קיט, פו), כי עקר המצוות הוא לבוא על ידן לאמונה שלמה, כדי להפיר את מי שאמר והיה העולם, וכל זמן שיש לאדם נקדה מהאמונה הקדושה, יש לו תקנה עדין, כי בני-אדם יש עצות כאלו שגם הוא יכול לחזור להשם יתברך בנקל, על-ידי איזו נחת רוח שיעשה להשם יתברך במקום שהוא, שפך יזכה לשוב אליו באמת — על-ידי פח צדיקי האמת, עד שיוכל לזכות לתשובה שלמה, ויתהפכו כל העוונות לזכיות.

ח.

צריך שתדע, אהובי, בני היקר, כי בזה העולם עובר על כל אחד ואחד מה שעובר משברים וגלים

בְּכֹל יוֹם וַיּוֹם, וְצָרִיכִים הִתְחַזְּקוּת חֲדָשָׁה בְּכֹל יוֹם, כִּי כְמוֹ שֶׁהָאָדָם צָרִיךְ לַעֲמֹד בַּנְּסִיּוֹן לְבָלִי לַיְלִךְ אַחַר תְּאוּוֹתָיו בְּהֵתֵר אוֹ בְּאֶסוּר, חֶסֶד וְשָׁלוֹם, כְּמוֹ-כֵן צָרִיךְ לְהִתְחַזֵּק לַעֲמֹד בַּנְּסִיּוֹן אִם כָּבֵר נִכְשָׁל, חֶסֶד וְשָׁלוֹם, וְעָבַר עָלָיו מֵה שֶׁעָבַר, לְבַל יִפֹּל עַל-יְדֵי-זֶה לְגַמְרֵי, חֶסֶד וְשָׁלוֹם, כִּי מֵה שֶׁנִּמְצְאִים הַרְבֵּה בְּנֵי-אָדָם, שֶׁנוֹפְלִים בְּדַעְתָּם, וְאוֹמְרִים, שְׂאֵי אֶפְשֶׁר לָהֶם לַיְלִךְ בְּדַרְךְ הַיָּשָׁר עוֹד, זֶהוּ רַק מַחֲמַת תְּאוּתָם וַיִּצְרָם הָרַע, שֶׁמִּבְקָשִׁים תּוֹאֲנָה וְעֲלִילָה לְפָרֵשׁ מֵאַחֲרֵי הַמָּקוֹם, חֶסֶד וְשָׁלוֹם, כְּדֵי שְׂיֻכְלוּ לַיְלִךְ אַחַר תְּאוּוֹתֵיהֶם הָרָעוֹת, חֶסֶד וְשָׁלוֹם, כִּי הַתּוֹאֲנוֹת וְהַעֲלִילוֹת שֶׁהַבַּעַל-דָּבָר מוֹצֵא לְכָל אֶחָד רַבּוֹ מֵאִין מִסֵּפֶר, וְלְכָל אֶחָד מוֹצֵא עֲלִילוֹת מִיַּחֲדוֹת, וְרַבֵּן עַל-יְדֵי חֶסְרוֹן פְּרִנְסָה וּמְנִיעוֹת הַמוֹנְעִים וְכוּ', אֵךְ אַף-עַל-פִּי-כֵן כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל נִפְשׁוּ מָרָה עָלָיו מְאֹד עַל זֶה, כִּי יוֹדֵעַ שֶׁיִּצְרֹךְ לַתֵּן דִּין וְחֶשְׁבוֹן, וְעַל-כֵּן מִתְגַּבֵּר בּוֹ הַטּוֹב בְּכָל פַּעַם, וּמִתְעוֹרֵר לְשׁוֹב לְהֵשֵׁם יִתְבָּרֵךְ, אֵךְ מִשׁוֹם דָּבָר אֵינוֹ מוֹצֵא לַעֲצֹמוֹ עֲלִילָה וּפְטוֹר כָּל-כָּךְ, כְּמוֹ עַל-יְדֵי הַתְּחַבּוּלָה שֶׁל הַבַּעַל-דָּבָר, שֶׁמִּפִּילוֹ בְּדַעְתּוֹ בְּכָל פַּעַם, וּמִרְאָה לוֹ כְּאִלוֹ אֶפְסָה תִקְוָה, חֶסֶד וְשָׁלוֹם, כִּי רוֹאֶה בְּעֵינָיו, שֶׁכָּבֵר חָתַר כְּמָה פְּעָמִים לְשׁוֹב לְהֵשֵׁם יִתְבָּרֵךְ, וְנִפְּלַ אַחֲרֵי-כֵן כָּל אֶחָד כְּפִי מֵה שֶׁנִּפְּלַ, וְכֵן הָיָה כְּמָה פְּעָמִים בְּלִי מִסֵּפֶר, וְעַל-כֵּן

הוא פטור כְּכֹר בְּעֵינַי עֲצָמו מִלְחָתוֹ עוֹד חֲתִירוֹת לְשׁוֹב
 לַהֲשֵׁם יִתְבָּרֵךְ, אֲבָל בְּאֵמֶת כָּל הָרַעֲיוֹנוֹת וְהַמְחָשְׁבוֹת
 שֶׁל נְפִילוֹת כָּאֵלוֹ, הֵם רַק מַעֲשֵׂי הַבַּעַל-דָּבָר, שְׁמוּצָא לוֹ
 עֲלִילָה לְפָרֵשׁ מֵאַחֲרֵי הַמָּקוֹם, כִּי בְּאֵמֶת אֵין שׁוֹם יְאוּשׁ
 בַּעוֹלָם כָּלָל, וְכָל אָדָם צָרִיף שִׁיעֵבֵר עָלָיו הַרְבֵּה הַרְבֵּה
 קֹדֶם שֶׁזֹּכָה לְהַפְנִים אֶל הַקִּדְשָׁה, וּמִי לָנוּ גְדוֹל מֵאָדָם
 הָרֵאשׁוֹן, שֶׁפָּרֵשׁ מֵאֲשֶׁתוֹ וְשָׁב בְּתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה מֵאָה
 וְשִׁלְשִׁים שָׁנָה, וְדִיקָא בְּכָל אֵלוֹ מֵאָה וְשִׁלְשִׁים הַשָּׁנִים
 בָּאוּ רוּחוֹת וְחֲמָמוֹ אוֹתוֹ וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ
 הַקְּדוּשִׁים (עֲרוּבִין יח:), וּבְיָדָי נִחְלָשָׁה דַעַתּוֹ מְאֹד מִזֶּה
 בְּכָל פַּעַם, וּבְיָדָי אָרַב עָלָיו הַבַּעַל-דָּבָר, וְרָצָה לְהַפִּילוֹ
 בְּדַעַתּוֹ לְגַמְרֵי בְּכָל פַּעַם, אֲבָל הוּא הַתְּגַבֵּר כְּנֶגְדּוֹ בְּכָל
 יַעַת, וְלֹא הִנִּיחַ דְּרָכֵי תִשׁוּבָתוֹ שֶׁעַסֵּק בָּהֶם, עַד שֶׁזֹּכָה
 בְּסוּף מֵאָה וְשִׁלְשִׁים הַשָּׁנָה לְהוֹלִיד אֶת שֵׁת, שֶׁמִּמֶּנּוּ
 הִשְׁתַּת הָעוֹלָם, וַיֵּצְאוּ מִמֶּנּוּ הָאֲבוֹת וּמִשֵּׁת, וְאָדָם
 הָרֵאשׁוֹן בְּעֲצָמוֹ הָיָה גַם-כֵּן כָּל יָמָיו צָדִיק וְחָסִיד
 וְנִפְטָר בְּשֵׁם טוֹב, וְאַף-עַל-פִּי שֶׁעֲדִין צָרִיכִים לְתַקֵּן
 הַפְּגָם שֶׁלוֹ בְּכָל יוֹר וְדוֹר, אַף-עַל-פִּי-כֵן אִם לֹא הָיָה
 מִתְּגַבֵּר וּמִתְחַזֵּק בְּעֲצָמוֹ לְתַקֵּן מֵה שֶׁתַּקֵּן, בְּיָדָי הָיָה
 קָשָׁה מְאֹד הַתְּקוּן גַּם לְבָנִים הַבָּאִים אַחֲרָיו, וְכִמוֹ-כֵן
 הוּא מִמֶּשׁ בְּכָל אָדָם גַּם עַכְשָׁיו, כִּי זֶהוּ עֵקֶר הַנְּסִיוֹן שֶׁלוֹ
 — שִׁיחֲזֵק אֶת עֲצָמוֹ בְּכָל הִירִידוֹת שֶׁבַּעוֹלָם, רַחֲמָנָא

לְצַלֵּן, בְּכָל אֲשֶׁר יַעֲבֹר עָלָיו, וַיִּרְגֵּיל אֶת עֲצֻמוֹ בְּכָל יוֹם
 לְהִתְחִיל מִחֲדָשׁ, וַיִּדְמָה בְּדַעְתּוֹ כְּאִלוֹ נוֹלֵד הַיּוֹם וְכוּ',
 וְאִזּוֹ מֵה שְׂיִזְכָּה לְתַקֵּן בְּעֲצֻמוֹ עַל-יְדֵי תְּשׁוּבָתוֹ הַשְּׁלֵמָה,
 בְּיַד אֵי מֵה טוֹב, וּמֵה שְׂלֵא יִזְכָּה לְגַמֵּר הַתְּקוּן, יִהְיֶה
 בְּטוֹחַ בְּכַח וּבְזָכוֹת הַצְּדִיקִים הַקְּדוּשִׁים, שְׂיִשׁ לָהֶם
 כַּח לְהַפְּךְ הַכֹּל לְטוֹבָה, וּבְלִבְדֹ שְׂלֵא יִיֵאֵשׁ אֶת עֲצֻמוֹ
 לְצַפּוֹת לָהֶם בְּקוּוֹי אַחַר קוּוֹי, וּלְהִרְבּוֹת בְּצַעֲקָה וּבְקִשָּׁה
 וְתַחֲנוּנִים לְפָנָיו יִתְבַּרֵּךְ, "כִּי עִם הַשֵּׁם הַחֲסֵד וְהִרְבָּה
 עֲמוּ פְדוּת" (תְּהִלִּים קל, ז).

ט.

צָרִיךְ שְׂתַדַּע, אֶהוּבִי, בְּנֵי הַיָּקָר, אֲשֶׁר עֲצָם גְּדֻלַּת
 רַחֲמָיו וַחֲסָדָיו יִתְבַּרֵּךְ הֵם עַד אֵין סוּף וְאֵין תְּכֵלִית,
 וְאֵי אֶפְשָׁר לְהַשִּׁיג כָּלֵל עֲצָם אֲמַתַּת כְּוַנְתּוֹ יִתְבַּרֵּךְ
 אֶפְלוֹ בְּתַקְוָה כְּעֵסוֹ וַחֲרוֹן אַפּוֹ, חַס וְשָׁלוֹם, כִּי גַם אִזּוֹ
 רְצוֹנוֹ יִתְבַּרֵּךְ שְׂנַבְקֵשׁ וְנִתְפַּלֵּל לְפָנָיו, וַחֲפִץ לְהוֹשִׁיעֵנו
 בְּאַמַּת בִּישׁוּעָה שְׁלֵמָה, וְעַל-כֵּן גַּם אִזּוֹ צְרִיכִים לְהִתְחַזֵּק
 בְּתַפְּלָה, וּלְהִתְחַנֵּן לְפָנָיו יִתְבַּרֵּךְ, וּלְבַטֵּחַ בְּרַב רַחֲמָיו
 וַחֲסָדָיו, אֲשֶׁר אֵי אֶפְשָׁר לְהַשִּׁיגֵם כָּלֵל, וּכְמוֹ שְׂמַצִּינוּ
 בְּמִשָּׁה רַבָּנוּ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, לְאַחַר חֲטָא הָעֶגְל —
 "וַיֹּאמֶר לְהַשְׁמִידֵם" (תְּהִלִּים קו, כג), חַס וְשָׁלוֹם, אִזּוֹ הַבֵּין
 מִשָּׁה לְבָלִי לְהַסְתַּכֵּל עַל פְּשִׁיטוֹת דְּבָרָיו יִתְבַּרֵּךְ, שְׂנַדְמָה

כאלו חפץ לכולותם, חס ושלום, אבל באמת לאמתה אינו כן, רק הכל כדי לזרזו שיתחזק בתפלה להמתיק הדינים והקטרוגים מעל ישראל, ועל-כן התחזק משה אז בתפלה מאד, עד שנתרצה השם יתברך למשה — "וינחם ה' על הרעה" וגו' (שמות לב, יד), ואז למדו סדר התפלה, וגלה לו שלש עשרה מדות של רחמים, ושם גלה לו האמת לאמתה, שעצם אמתו יתברך הוא רבוי רחמיו וחסדיו לנצח, שאינם נפסקים לעולם, שזה בחינת "אל רחום וחנון ארך אפים ורב חסד ואמת" וגו' (שם לד, ו), הינו שזה עקר האמת של השם יתברך — שרחמיו וחסדיו אינם כלים לעולם יהיה איך שיהיה, ותמיד מועילה תפלה ותחנונים וצעקה ושועה להשם יתברך, כי אחר כל הפעסים שמכעיסים אותו יתברך, עדין רחמי אמתתו אינם כלים לעולם, ובכל דור ודור נמצאים צדיקים וכשרים, שמתחזקים בתפלה תמיד, ועל-ידי-זה הם ממתיקים כל הדינים שבעולם, ומבטלים כל הגזרות הרעות מישראל, ומכניסים הדעת האמתית בישראל — להתחזק בתפלה ובתחנונים תמיד, כי זוהי עקר האמת לאמתה, כמו שכתוב (תהלים קמה, יח): "קרוב ה' לכל קראיו לכל אשר יקראהו באמת", וכתיב (תהלים סט, יד): "ואני תפילתי לך" וכו' "ענני באמת ישעך",

בְּאֶמֶת דִּיקָא, כִּי אֲנִי מֵאֲמִין שְׂבֻאָמֶת לְאֶמֶתָה גַם עִתָּה
 אַחַר שְׁעִשִׁיתִי מֵהַ שְׁעִשִׁיתִי, וְעָבַר עָלַי מֵהַ שְׁעָבַר, עֲדִין
 אַתָּה חֲפִץ לְהוֹשִׁיעַנִי, וְעַל-כֵּן אֲנִי מִתְחַזֵּק וּמִתְפַּלֵּל
 "עֲנֵנִי בְּאֶמֶת יְשׁוּעָךָ", וְהִבֵּן הֵיטֵב כִּמָּה וְכִמָּה צְרִיכִים
 לְהִתְחַזֵּק בְּתַפְלָה תָּמִיד יְהִיֶּה אִיךָ שְׂיִהְיֶה.

תָּם וְנִשְׁלָם, שְׂבַח לְאֵל בּוֹרֵא עוֹלָם !

קונטרס

עֵין טוֹבָה

יחזק ויאמץ את כל בר ישראל, שישתפל על זולתו בעין טובה,
וכן יסתפל על החיים בעין פקוחה, עין טובה, ועל-ידי-זה
יצליח דרכו תמיד.

*

בנוי ומיסד על-פי דברי
רבנו הקדוש והנורא, אור הגנוז והצפון,
בוצינא קדישא עלאה, אדוננו, מורנו ורבנו,
רבי נחמן מברסלב, זכותו יגן עלינו.

ועל-פי דברי תלמידו, מורנו
הקדוש, אור נפלא, אשר כל רז לא אגיס ליה

רבי נתן מברסלב, זכותו יגן עלינו,

ומשלב בפסוקי תורה, נביאים, פתובים ומאמרי חכמינו
הקדושים מגמרא ומדרשים וזהר הקדוש.

*

הובא לדפוס על-ידי
חסידי ברסלב
עיה"ק ירושלים תובב"א

מוֹהֲרָא"ש נ"י אָמַר, שְׂאָדָם צָרִיךְ
לְהִרְגִיל עֲצָמוֹ לְהִסְתַּכֵּל תָּמִיד עַל זִוְלָתוֹ
בְּעֵינַי טוֹבָה, וְעַל-יְדֵי-זֶה יִצְלִיחַ דְּרָבּוֹ,
כִּי עֵקֶר הַכְּשָׁלוֹנוֹת שֶׁל אָדָם הֵן רַק
כְּשִׁמְקָנָא בְּזוֹלָתוֹ, וּמִסְתַּכֵּל עָלָיו בְּעֵינַי
רָעָה, רַחֲמָנָא לְצַלָן, לֹא-כֵן הַמְּרַגֵּיל
עֲצָמוֹ לְהִסְתַּכֵּל רַק בְּעֵינַי טוֹבָה, עַל-יְדֵי-
זֶה תָּמִיד יִצְלִיחַ.

(אמרי מוהרא"ש, חלק ב', סימן תקכה)

קוֹנְטְרָס

עֵין טוֹבָה

.א.

בְּנִי, בְּנִי! רְאֵה לְחִזֵּק אֶת עֲצָמְךָ מְאֹד מְאֹד בְּכָל
מָה שְׁעוֹבֵר עָלֶיךָ, וְתִרְגֵּיל אֶת עֲצָמְךָ לְהִסְתַּכֵּל עַל
כָּל דָּבָר בְּ"עֵין טוֹבָה", וְעַל-יַד־זֶה בְּאַמַּת יִהְיֶה לְךָ
טוֹב, וְעַקֵּר הַטוֹב הוּא רַק הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, כְּמוֹ
שִׁפְתוֹב (תְּהִלִּים קמ"ה, ט): "טוֹב הַיְיָ לְכָל וְרַחֲמָיו
עַל כָּל מַעֲשָׂיו", וְכִשְׁתִּרְגֵּיל אֶת עֲצָמְךָ, אֲהוּבִי, בְּנִי
הִיָּקֵר, לְהִסְתַּכֵּל רַק בְּ"עֵין טוֹבָה", הֵינּוּ בְּכָל דָּבָר
שֶׁאֵתָּה רַק רוֹאֶה וּמִסְתַּכֵּל וּמִבֵּיט עָלָיו, תִּרְאֶה רַק אֶת
הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, עַל-יַד־זֶה בְּאַמַּת יִמְשֹׁךְ עָלֶיךָ הַטוֹב
הַגָּנוּז וְהַנֶּעְלָם בְּכָל דָּבָר, כִּי בְּאַמַּת אֵין שׁוֹם מְצִיאוֹת
בְּלַעֲדָיו יִתְבָּרֵךְ כָּלֵל, וְהוּא יִתְבָּרֵךְ מְחִיָּה וּמְהוּה וּמְקַיֵּם
אֶת כָּל הַבְּרִיאָה כְּלָה, וְדוּמָם, צוּמַח, חִי, מְדַבֵּר, הֵם

עצם עצמיות חיות אלקותו יתברך, והוא יתברך עצם הטוב, ועל-כן הרגיל את עצמה, אהובי, בני היקר, להסתכל רק ב"עין טובה", ואז באמת יהיה לה טוב, כי להפך כל הצרות והיסורים והמרירות שעוברים על האדם, הם רק מפני שמסתכל בעין רעה על כל דבר, וזה באמת מביאו אחר-כך לרע, עד שהרע ממרר את חייו, ורעים ומרים לו החיים מאד; לזאת, ראה אהובי, בני היקר, להרגיל את עצמה מהרגע הזה להסתכל תמיד ב"עין טובה" על כל דבר ועל כל אדם בזה העולם, ואז באמת תחיה חיים מישבים וחיים טובים ונעימים, ועולמך תראה בחייה, כי המרגיל את עצמו להסתכל בכל דבר ב"עין טובה", הוא נדבק בעצם הטוב ונכלל בו לגמרי; אשרי מי שמסתכל על כל דבר ב"עין טובה", שאז יהיה נכלל לגמרי בו יתברך, אשר הוא עצם הטוב, אשרי לו!

ב.

אהובי, בני! ראה להרגיל את עצמה להסתכל בכל דבר רק בפנימיות הדבר, הינו בחיות אלקות המחייה ומהויה ומקימת את הדבר הזה, ואז תראה לפניה עולם אחר, ענין אחר ואדם אחר, כי בזה שאדם מסתכל על הפנימיות שבכל דבר, שהיא החיות אלקות המחייה

ומהנה את הדבר הזה, תכף ומיד הוא נדבק בשורשו העליון, ואז כבר מסתכל בצורה אחרת, ואז ממילא כבר לא מקנא בשום ברִיה שבעולם, רק מסתכל ב"עין טובה", והוא דן את כל הבריאה פלה לכף זכות, כי ברגע שאדם מסתכל בצורה כזו, לראות רק את רוחניות חיות אלקותו יתברך המחייה ומנהה את הדבר הזה ואת האדם הזה, הוא כבר יודע איך לדון את כלם לכף זכות, ואינו מקנא בשום ברִיה שבעולם, ואז ראיתו והסתכלותו היא תמיד ב"עין טובה", מאחר שמדבק את הדבר הזה שרואה ומסתכל בו יתברך, ואז דיקא אף אחד לא יכול להפריע לו ולהתנגד לו, מאחר שאינו מתפעל משום ברִיה שבעולם, רק ממנו יתברך בעצמו, ועל-כן אף אחד לא יכול להפחיד אותו או לשבר אותו, והוא חי חיים טובים ערבים ומתקים; אשרי מי שמסתכל רק ברוחניות חיות אלקות, המחייה ומנהה את הדבר הזה, שאז יהיה דבוק תמיד רק בו יתברך.

ג.

בני, בני! חכמינו הקדושים אמרו (עין פענית יא.):
 רהיטי ביתו של אדם וקורותיו ואבני ביתו מעידין בו
 בשעת הדין, ולכאורה תמוה, ואם-כן אם אחד עבר

עברה, חס ושלום, בחוץ או בשדה שאין בו מחיצות, מי מעיד בו? אף באמת עקר העדות היא בחינת מחיצות הבית בגשמיות וברוחניות, כי כל העברות והתאוות באות על-ידי פגם העינים, על שהלך אחרי עיניו, ובפרט תאות נאוף, שעקרה על-ידי ראית עינים, כמו שכתוב (במדבר טו, לט): "ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם", ואמרו חכמינו הקדושים (ברכות יב:): אחרי עיניכם — זה הרהור עברה, והעקר על-ידי ראית עיני המחשבה, כי בכל מה שהאדם מעין במחשבתו לטובה או להפך נקרא גם-כן ראיה, וצריך האדם לשמור עיניו בגשמיות וברוחניות, שלא יסתכל, חס ושלום, בשום דבר המביא לידי הרהור, ובמה שמכרח לראות בעיניו, צריך להזהר מאד שלא יניח עיני מחשבתו להסתכל ולעין בזה, חס ושלום, עד שיבוא לידי הרהור, חס ושלום, רק צריכים תכף לפרס מחיצות המחין פנגד התאוה הזאת, כי המחין הם מחיצה פרוסה בפני זאת התאוה, והבחירה ביד האדם לתפס מחשבתו ולפרס מחיצות המחין ולהנצל מזאת התאוה, כי המחשבה ביד האדם להטותה לדרך הישר, ועל-פן הקורות ואבני ביתו של אדם שהן בחינת המחיצות, הן דיקא מעידות בו, כי גם המחיצות של בית האדם בגשמיות, הכל ברא השם יתברך בשביל שמירה, כי השם יתברך ברא

כִּמָּה מְחִיצוֹת לְאָדָם לְפָנַי עֵינָיו, כִּדֵּי שְׂיוּכָל לְשָׁמֹר
 עֵינָיו מֵרְאוֹת בְּרַע, חֵס וְשָׁלוֹם, כִּי בָרָא עַל הָעֵין שְׁתֵּי
 מְחִיצוֹת לְכִסּוֹת עָלֶיהָ, שֶׁהֵן רִיסי הָעֵינַיִם וְעַפְעַפִּיהֶן,
 וְכֵן בָּרָא מְחִיצוֹת הַבְּתִים שֶׁבָּהֶן צָרִיךְ הָאָדָם לִהְיוֹת
 נִסְתָּר בְּרַב הָעֵתִים, כִּדֵּי לְהִשְׁמַר מִהֲזֶק רְאִית עֵינַיִם
 שֶׁבַחֻץ, וְעַקֵּר הַמְּחִיצוֹת הַשְּׁלֵמוֹת שֶׁהֵן עַקֵּר הַשְּׁמִירָה
 עַל כָּל הַשְּׁמִירוֹת, הֵן מְחִיצוֹת הַמִּחִין, כִּי אֶפְלוּ כְּשִׁיּוֹשֵׁב
 בְּבֵיתוֹ צָרִיךְ לְהִזְהָר שֶׁלֹּא לִפְגֹּם מְחִיצוֹת הַמִּחִין, שֶׁלֹּא
 יָבוֹא לְיַדֵּי הַרְהוּר, חֵס וְשָׁלוֹם, וְאִזּוֹ כְּשִׁשׁוֹמֵר מְחִיצוֹת
 הַמִּחִין כְּרֵאוּי, אֶפְלוּ כְּשִׁמְכִרַח לְצֵאת לְשׁוּק, יִהְיֶה
 נִשְׁמָר גַּם-כֵּן עַל-יַדֵּי מְחִיצוֹת הַמִּחִין, שֶׁהֵן מְחִיצוֹת
 פְּרוּסוֹת בְּפָנַי תְּאֻוֶּה זֶה, וְעַל-כֵּן מִי שֶׁפָּגַם בְּאִיזָה עוֹן,
 חֵס וְשָׁלוֹם, שֶׁהוּא רַק עַל-יַדֵּי פָּגַם הַמְּחִיצוֹת, עַל-כֵּן
 קוֹרוֹתָיו וְאֲבָנֵי בֵיתוֹ שֶׁהֵן מְחִיצוֹת הַמִּחִין, מְעִידוֹת בּוֹ;
 וְלִכֵּן רְאֵה, אֲהוּבֵי, בְּנֵי הַיָּקָר, לְשָׁמֹר מְאֹד עַל עֵינֶיךָ, וְאַל
 תִּסְתַּכֵּל בְּמָקוֹם שֶׁאֲסוּר לְהִסְתַּכֵּל, וּבִפְרָט עַל תְּמוּנוֹת
 תּוֹעֵבָה, שְׁקוּץ, תְּעוּב וְזֵהוּם שֶׁל הַגּוֹיִם, וְעַל-יַדֵּי-זֶה
 תִּנְצֵל לְגַמְרֵי מִתְּאֻוֶּת נְאוּף, וְתִזְכֶּה לְהִתְקַדֵּשׁ וּלְהִטָּהֵר,
 כִּי עַקֵּר הַטְּהָרָה מִהַתְּאֻוֶּה הַמְּגַנָּה — תְּאֻוֶּת נְאוּף, הִיא
 עַל-יַדֵּי שְׁמִירַת הָעֵינַיִם, כְּשֶׁאָדָם זוֹכֶה לְשָׁמֹר עַל עֵינָיו,
 עַל-יַדֵּי-זֶה הוּא נִשְׁמָר בֵּין בְּגִשְׁמֵי בֵּין בְּרוּחָנֵי, כִּי אֵין
 יִצְרוּ שֶׁל אָדָם מִתְּגַבֵּר עָלָיו, אֶלֶּא כִּפִּי מֵרְאֵה עֵינָיו, כִּי

אם האדם "עוצם עיניו מראות ברע" (ישעיה לג, טו),
 על-ידי-זה אף פעם לא יתגבר עליו יצרו הרע, אשרי
 מי ששומר עיניו תמיד.

ד.

בני! ראה להרגיל את עצמך להסתפל על כל דבר
 רק על חיות אלקות המחיה ומהנה ומקיימת את הדבר
 הזה, ותכף-ומיד כשאתה מסתפל על מישהו, אל תדון
 אותו כמו שאתה רואהו בחיצוניותו, אלא תכף-ומיד
 כאשר אתה רואה איזה אדם, אפלו שעושה כל מיני רע
 או עולות, תסתפל תכף-ומיד על פנימיותו, איך שזהו
 עצם חיות אלקותו יתברך, ועל-ידי-זה תוכל לדון אותו
 לכף זכות, כמאמר התנא הקדוש (אבות ב, ד): "אל
 תדין את חברך עד שתגיע למקומו"; הינו לפנימיותו,
 ואז כבר תסתפל עליו בצורה אחרת לגמרי, כי כשאתה
 מסתפל על חיצוניות האדם, הוא יכול לדון אותו לכף
 חוב, וכן יכולות להיות לו הרבה קשיות וספקות עליו,
 עד שיפנס במחלקת ובמריבות עמו, כי מצד חיצוניותו
 יש עליו הרבה קשיות וספקות ונגודים, אבל תכף-ומיד
 כשאתה מסתפל על פנימיות האדם הזה שרוצה לדונו,
 אז כבר ידון אותו לכף זכות, ובאמת אף פעם לא
 תדע מה שעובר על האדם, אפלו אם מצד חיצוניותו,

הוא עושה רשם מאד חיובי וטוב, או להפוך שליילי
 ורע, תדע כי עין האדם מטעה מאד מאד, כי "האדם
 יראה לעינים והוי"ה יראה ללבב" (שמואל א טז ז),
 על-כן טוב להסתכל תמיד עם עיני השם, וזה שכתוב
 (תהלים לג, יח): "עיני הוי"ה אל יראיו", כי הצדיקים
 יש להם עיני השם, כי הם מסתכלים בכל דבר רק
 בתוך פנימיות הדבר, ועל-כן הם יכולים לדון את כל
 אחד ואחד לכף זכות, לא-כן סתם בן אדם הוא דן את
 כלם לכף חוב, והוא כבד שוקל האם זה צדיק או רשע,
 האם זה גאון ולמדן או עם הארץ וכדומה, כל אחד
 כפי שעינו הגשמית מטעה אותו, כי העין הגשמית
 מטעה מאד את האדם, עד שיש בני-אדם שכל-כף
 נכנסו בעין רעה, שהם לא יכולים לראות את הטוב
 של זולתם; ועל-כן ראה, אהובי, בני היקר, לבקש
 ולהתחנן הרבה מפניו יתברך שתזכה לעינים קדושות,
 ובכל פעם תראה רק את הטוב הנראה והנגלה והנעלם
 והנסתר של כל בר ישראל, ותמיד תסתכל רק על עצם
 עצמיות חיות אלקותו יתברך המחייה ומיהוה ומקיימת
 את האדם הזה, ואז דיקא על-ידי-זה תזכה לדונו לכף
 זכות, עד שבאמת תעלהו מכף חובה לכף זכות, שזה
 עקר השלמות שאדם צריך לזכות בזה העולם — לדון
 את כל בר ישראל לכף זכות, ולהסתכל רק על הטוב

שֶׁבְכָל אֶחָד וְאֶחָד (עֵין לְקוּטֵי-מוֹהַר"ן, חֶלֶק א', סִימָן רפכ),
וְעַל-כֵּן כְּשֶׁדָּנִים אֶת הַזּוּלָּת לְכַף זְכוּת יְכוּלִים לְהַעֲלוֹתוֹ
מִכַּף חוֹב לְכַף זְכוּת מִמָּשׁ; אֲשֶׁרִי מִי שֶׁמְסַתְּפֵל בְּ"עֵין
טוֹבָה" עַל כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל וְדָן אוֹתוֹ לְכַף זְכוּת, וּמַעֲלֵהוּ
מִכַּף חוֹב לְכַף זְכוּת תָּמִיד, וְהַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא מְתַפָּאֵר
וּמְשַׁתְּבַח עִמּוֹ בְּכָל הָעוֹלָמוֹת, כִּי אֶצְלוֹ יִתְבָּרַךְ מְאֹד
חָשׁוּב יְהוּדֵי בְּזֵה הָעוֹלָם הַמְּפָאֵר וּמְשַׁבַּח אֶת בַּר
יִשְׂרָאֵל.

ה.

צָרִיף שֶׁתִּדַּע, אֶהוּבִי, בְּנֵי הַיְקָר, כִּי עֵין הָאָדָם
מְטַעָה אוֹתוֹ מְאֹד מְאֹד, כִּי בְּאֵמֶת אֵין שׁוּם מְצִיאֹוֹת
בְּלַעֲדָיו יִתְבָּרַךְ כָּלֵל, וְהַכֵּל לְכָל אֱלֻקוֹת גְּמוּר הוּא, וְאִם
הָיָה הָאָדָם מְרַגֵּיל אֶת עֲצָמוֹ לְהַסְתַּפֵּל בְּכָל דְּבַר רַק עַל
עֵצִים עֲצָמִיּוֹת חַיּוֹת אֱלֻקוֹת יִתְבָּרַךְ, אִזְּ הָיָה זּוֹכֵה לְהַגִּיעַ
לְשֹׁכֵל אֵמֶת, וְשִׁתְּהֵי לּוֹ "עֵין טוֹבָה", אִךְ זֶה לַעֲמַת
זֶה יֵשׁ כֹּחַ הַמְּדַמָּה שֶׁמַּעֲלִים וּמְסַתִּיר וּמְכַסֶּה אֶת אֵמֶת
מְצִיאֹוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ, עַד שֶׁהָאָדָם אֵינוֹ זּוֹכֵה לְרְאוֹת אֶת
עֵצִים עֲצָמִיּוֹת חַיּוֹת אֱלֻקוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְחוֹשֵׁב שֶׁהַכֵּל טַבַּע,
וְצָרִיף לְשֹׁמֵר אֶת הָעֵין מִכֹּחַ הַמְּדַמָּה, וְאֶפְלוּ מִי שֶׁהוּא
טוֹב עֵין צָרִיף לְהַשְׁמֵר מְזֵה, כְּמוֹ שֶׁאֲנִי רוֹאִים בְּחוֹשׁ
שֶׁאֶפְלוּ מִי שֶׁיֵּשׁ לּוֹ רְאִיָּה טוֹבָה, יוֹכֵל לְטַעוֹת עַל-יָדֵי

שרואה מרחוק ונדמה לו להפך מן האמת, וכמו-כן
 הוא בעיני השכל בכמה בחינות, כגון לפעמים נדמה לו
 שחברו נוטה מן האמת או שעושה כנגדו שלא בהגן
 וכו', ומחמת זה יש בלבו עליו, ויכולות להתעורר
 מחלוקות על-ידי-זה, ונדמה לו שחולק על חברו לשם
 שמים, ובאמת הכל בא מטעות של כח המדמה, שפח
 המדמה הטעה אותו עד שנדמה לו על חברו דברים
 שקריים ובדויים, וכן יש בזה כמה בחינות מה שעני
 השכל נוטות מן האמת על-ידי טעות של המדמה, כי
 כח המדמה יכול להטעות אפלו מי שהוא טוב עין,
 על-כן צריך לזה שמירה יתרה, לשמר את עצמו מאד
 מטעות של המדמה, ולזה זוכים על-ידי ששומר את
 עצמו מאד מלשון-הרע מלאומרו ומלקבלו, כי על-ידי
 לשון-הרע מתגבר המדמה ונפגם הזכרון, לזכר תמיד
 בעלמא דאתי שהוא תלוי בתקון העינים, כי באמת
 לא ידבר האדם לשון-הרע על זולתו, אלא כשאין
 לו "עין טובה", הינו שתמיד מסתפל על זולתו בעין
 רעה, ואינו מסתפל על פנימיותו, והוא מלא דמיונות,
 ועל-כן מתחיל לדבר על זולתו כל דבר רע, ולכן צריך
 האדם להרגיל את עצמו להסתפל ב"עין טובה" על
 כל דבר, ולבקש ממנו יתברך שיזכה להזדכך מהכח
 המדמה, וכל הצרות שהאדם סובל בין בגשמי ובין

ברוחני הן רק על-ידי כח המדמה, שמדמה לעצמו כל מיני דמיונות ופתויים, כאלו זולתו רוצה לעשות לו רע, ועל-ידי-זה הוא מדבר עליו לשון-הרע ודן אותו לכף חוב, ומזה באות כל המריבות והמחלקת והצרות והיסורים מבית ומבחוץ, עד שנעלם ונסתר לגמרי האור אין סוף ברוך הוא, וזה עקר הגלות המרה והארפה הזו, שסובלים מה שסובלים רק על-ידי כח המדמה, שנכנס באדם כח הדמיון, ועל-ידי-זה אינם זוכים לראות את אמתת מציאותו יתברך, כי בו ברגע שהאדם זוכה ל"עין טובה" ומסתכל על כל אחד ב"עין טובה", אז אף פעם לא ידבר לשון-הרע על זולתו, ולכן לא יפגס במחלקת ובמריבות על זולתו, וישתדל שיהיה שלום; אשרי מי שזוכה לעבד על נקדה זו, שתהיה לו תמיד "עין טובה", וידון את כל אחד ואחד לכף זכות תמיד.

ו.

צריך שתדע, אהובי, בני היקר, אשר בזה העולם יכולים לחיות חיים אמתיים, חיים נצחיים, ערכים ומתקים, אם רק זוכה לשמר על עיניו לא להסתכל על זולתו בעין רעה, כי אז הוא כבר אדם אחר לגמרי, ועל-כן העקר מה שצריכים להתירא ולפחד מן הרע

עין של הסטרא אחרא, הוא רק שלא יטיל הרע עין ארס באדם עצמו, דהינו להכניס בו, חס ושלום, איזה רע מן הרע עין שלו, ועל-כן צריך אדם כשמתגבר עליו השונא והרע עין, שיהיה הוא פלו טוב, בחינת טוב עין, ואפלו על הרשע בעצמו יהיה מלמד זכות, שלא תהיה עינו רעה, חס ושלום, אפלו בגדלת הרשע, ויאמין בהשם יתברך כי "צדיק וישר הוא" (דברים לב, ד), ולא תהיה בלבו שום עקמומיות, חס ושלום, על השם יתברך, ולא יהרהר אחרי הנהגתו כלל, ואז בודאי יוכל להנצל מהרע עין של הרשע, כי האדם צריך לשמור את עצמו בעקר, שלא יתאחז בו מהרע עין, חס ושלום, כי העקמומיות ורע הלב שמהרהר אחר מעשה השם יתברך על שנותן גדלה רבה לרשעים, והצדיקים והכשרים הם בעניות ובשפלות ובכזיון ובדחקות, זה ההרהור שמהרהר אחרי השם יתברך, חס ושלום, זה בחינת רע עין, על-כן צריך האדם לשמור את עצמו מזה מאד, רק להאמין באמונה שלמה וכישרות לב, כי "צדיק ה' בכל דרכיו", ואסור להרהר אחרי יתברך כלל, כי "צדיק וישר הוא", ועל-כן כשאדם מרגיל את עצמו להסתכל ב"עין טובה", ותמיד רואה רק את הטוב הגנוז שבכל דבר, שהוא (תהלים קמה, ט): "טוב הוי"ה לכל ורחמיו על כל מעשיו", ובעינים פאלו יכול

לחיות חיים אמתיים, חיים ערבים, חיים מתקים וחיים
 נעימים בזה העולם, ועולמו יראה בחייו, לא-כן אם
 תהיה לו עין רעה, ועל כלם יסתכל בעין רעה, אז
 יעקר מהעולם הזה ומהעולם הבא, כי עולם הבא לא
 ירגיש ולא ישיג, כי אי אפשר להשיג רוחניות אלקות
 רק עם "עין טובה", ועולם הזה יאבד לגמרי, כי תמיד
 חי עם קנאה ושנאה ועין רעה שמוציאים את האדם
 לגמרי מעולמו (עין אבות ד, כא), ואוי לו לאדם שיש לו
 עין רעה וקנאה ושנאה על זולתו, אשר דבר זה הורס
 ואוכל אותו לגמרי; ועל-כן ראה, אהובי, בני היקר,
 להרגיל את עצמך להסתכל רק עם "עין טובה" על כל
 דבר, ואז תרגיש ערבות, נעימות, ידידות, זיו וחיות
 אלקותו יתברך, ועולמך תראה בחיך ותצחק מכלם.
 ובאמת עליך לדעת, אהובי, בני היקר, אם תרגיל את
 עצמך להסתכל רק ברוחניות חיות אלקותו יתברך, אז
 אין לך מה לקנא בזולתך, וכל אחד הוא ענין אחר
 לגמרי, והקדוש-ברוך-הוא מנהיג את עולמו בהשגחה
 פרטי פרטית, ואין אדם נוגע במה שמוכן לחברו, ואין
 מלכות נוגעת במלכות חברתה אפלו כמלא נימא (יומא
 לח.), ועל-כן מה ולמה להתבלבל בבבולי חנם; אשרי
 מי שקונה לעצמו "עין טובה", ואז טוב לו בזה ובבא
 לנצח.

ז.

צָרִיף לְהַרְגִיל אֶת עֲצָמוֹ תָּמִיד לְהִסְתַּכֵּל עַל זוּלָתוֹ
בְּעֵין טוֹבָה, וְלִדְוֹן אֶת כָּל בְּרִיָּה לְכַף זְכוּת, וּבִפְרָט
בְּבֵיתוֹ, כִּי טֹבֵעַ שֶׁל הָאָדָם לְעִשׂוֹת בְּקִרְתּוֹ בְּבֵיתוֹ, וְהוּא
מִשְׁפִּיל אֶת אִשְׁתּוֹ וְאֶת יְלָדָיו, וְזוֹ מִדָּה רָעָה וּמִגְנָה
מְאֹד מְאֹד, כִּי עַל-יְדֵי-זֶה אֵף פַּעַם הוּא אֵינוֹ נוֹתֵן
לָהֶם הַזְדַּמְנוּת לְהִתְפַּתַּח וּלְהִשְׁתַּפֵּר, וְעוֹשֶׂה הָרַס בְּבֵיתוֹ
לְגַמְרֵי, כִּי בְּזֶה שְׁמִסְתַּכְּלִים בְּעֵין רָעָה הוֹרְסִים אֶת
הַכֹּל, כִּי עָלֶיךָ לְדַעַת, אֲהוּבִי, בְּנִי, אֵף אֶחָד בְּעוֹלָם
לֹא נוֹלַד אָדָם שָׁלֵם, וְכָל אֶחָד יֵשׁ בּוֹ חֲסֹרוֹנוֹת, וְעַקֵּר
שְׁלֵמוֹת הַצְּדִיקִים הָאֲמֵתִיִּים, שֶׁהֵם זֹכִים לְהִסְתַּכֵּל עַל
כָּל אֶחָד בְּ"עֵין טוֹבָה", וּמִסְתַּכְּלִים רַק עַל הַטוֹב
שֶׁבָאָדָם, וְעַל-יְדֵי שְׁמִסְתַּכְּלִים רַק עַל הַטוֹב שֶׁבָאָדָם,
עַל-יְדֵי-זֶה בְּאֵמֶת מְגַלִּים אֶת הַטוֹב שֶׁבּוֹ, עַד שֶׁהַטוֹב
אֶפְלוֹ הוּא בְּקִטְנוּת וּבְצִמְצוּם וּבְדַקּוֹת גְּדוּלָה לְבִסּוֹף
מִתְפַּתַּח וּמִתְרַחֵב וּמִתְגַּדֵּל, כִּי בְּזֶה שְׁמִסְתַּכְּלִים רַק
עַל הָרַע, אֲזִי אֶפְלוֹ שֶׁהָרַע בְּקִטְנוּת וּבְצִמְצוּם וּבְדַקּוֹת
מְאֹד, לְבִסּוֹף מִתְפַּתַּח וּמִתְרַחֵב וּמִתְגַּדֵּל לְגַמְרֵי, עַד
שָׂאִי אֶפְשֶׁר לְסַבֵּל אֶת הָרַע, וְלִכֵּן מַה טוֹב וּמַה נְּעִים
אִם הָאָדָם מְרַגֵּיל אֶת עֲצָמוֹ לְהִסְתַּכֵּל רַק עַל הַטוֹב,
וְאֶפְלוֹ שֶׁהַטוֹב עֲדִין בְּקִטְנוּת וּבְצִמְצוּם גְּדוּלָה, לְבִסּוֹף

יתפתח ויתרחב ויגדל הטוב, ואז ישאר רק טוב, כמו־כן
 האדם צריך להרגיל את עצמו בביתו עם אשתו ועם
 ילדיו, להרגיל את עצמו להסתפל רק על הטוב, וכל
 נקדה קטנה שרק רואה ומוצא אצלם יפתחה ויגדילה,
 ועל־ידי־זה באמת ישאר רק טוב, ויהיה כל הבית מלא
 טוב, לא־כן אם יסתפל על הרע, לבסוף יהיה הבית
 כלו רע, חס ושלוש; ועל־כן ראה, אהובי, בני היקר,
 להרגיל את עצמך להסתפל רק ב"עין טובה", ואז טוב
 לך כל הימים, כי יהיה לך בית טוב ובית חס, והיכן
 שרק תלך תראה ותסתפל רק ב"עין טובה", ואז באמת
 יהיה לך טוב.

ח.

אהובי, בני! ראה להכניס את עצמך באמונה
 פשוטה בו יתברך, לידע ולהאמין אשר אין בלעדיו
 יתברך כלל, והוא יתברך מחיה ומנהיה ומקים את
 כל הבריאה כלה, ודומם, צומח, חי, מדבר, הם עצם
 עצמיות חיות אלקותו יתברך, ועל־ידי־זה תזכה ל"עין
 טובה", להסתפל בכל דבר בטוב עין, כי תדע אשר
 הכל ממנו יתברך, לא־כן כשאין לאדם אמונה, רחמנא
 לישזבן, והוא מלא כפירות ואפיקורסות, על־ידי־זה
 ההכרח לו להסתפל בעין רעה על כל אחד, וזה גורם

לו את כל הצרות והיסורים, המכאובים והבלבולים,
 המחלקת והמרירות, ומרים לו מאד החיים, כי מאחר
 שאין לו אמונה, אזי חיייו אינם חיייו כלל, והוא תמיד
 מלא קנאה ושנאה על זולתו, ומסתכל עליו בעין רעה,
 ועל-ידי-זה הורס את עצמו לגמרי, ואין לו שום חיים
 כלל; על-כן ראה, אהובי, בני היקר, לא להיות בטלן,
 רק תכניס את עצמך באמונה הקדושה בו יתברך,
 וכל רגע ורגע שהאדם רק חושב ממנו יתברך, הוא
 כבר מקיים מצות עשה של "ודבקת בו" (דברים י, כ),
 כי בזה שהאדם מאמין בו יתברך, על-ידי-זה הוא
 נדבק בו יתברך, כי האמונה היא הדבקות והדבקות
 היא אמונה, כי בזה שאדם רק חושב ממנו יתברך,
 ומחשבתו דבוקה בו יתברך, על-ידי-זה נשמתו נדבקת
 בו יתברך, וכשנדבק בו יתברך, על-ידי-זה כל גופו
 מזדבך בזכוף אחר זכוף, ועל-כן מעלת האמונה עולה
 על הכל, וכל המצוות מביאות את האדם לידי אמונה,
 כמו שכתוב (תהלים קיט, פו): "כל מצותיך אמונה",
 הינו על-ידי המצוות שאדם מקיים, על-ידי-זה הוא זוכה
 לאמונה, והיא הדבקות בו יתברך, ואז נזדבכים רמ"ח
 איבריו ושס"ה גידיו, והוא כבר אדם אחר לגמרי,
 ותמיד מסתכל ב"עין טובה" על זולתו; ועל-כן ראה,
 אהובי, בני היקר, להתמיד רק בנקדה זו, הינו בנקדת

הָאָמוּנָה, וְאִף שִׁיחֵיהָ נִדְמָה לָּךְ כְּאִלוֹ הוּא דְבַר רִיק,
הֵינוּ לְחֹזֵר בְּכָל פֶּעַם אֶל הָאָמוּנָה הַקְּדוּשָׁה, בְּאַמַּת צָרִיף
שִׁתְּדַע, אֶהוּבִי, בְּנֵי הַיָּקָר, שְׁלֹא־כֵן הוּא, כִּי בְּכָל רִגַע
וְרִגַע שֶׁהָאָדָם חוֹזֵר עַל הָאָמוּנָה, הוּא מְקַיֵּם מִצְוֹת עֲשֵׂה
שָׁבָה כְּלוּלוֹת כָּל הַמִּצְוֹת; אֲשֶׁרֵי מִי שִׁכְנִיס אֶת עֲצָמוֹ
תָּמִיד בְּאָמוּנָה פְּשׁוּטָה בּוֹ יִתְבָּרַךְ, שְׂאֵז יִזְכֶּה לְ"עֵין
טוֹבָה"; וַיִּסְתַּכַּל עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד בְּ"עֵין טוֹבָה",
וַיִּתְבָּרַךְ מִמְּעוֹן הַבְּרָכוֹת; אֲשֶׁרֵי לוֹ בְּזֶה וְאֲשֶׁרֵי לוֹ
בְּבֹא !

תָּם וְנִשְׁלָם, שְׂבַח לְאֵל בּוֹרֵא עוֹלָם !

קונטרס

צא מהבוץ

יחזק ויאמץ את הנפשות שנפלו לעמקא דתהומא רבא,
והתלכלכו בבוץ התאוות המגנות, ויורה להן עצות נפלאות
איהן לצאת משם, וידבר על לבן דבורי התחזקות, ויחזקן
ויאמץן וישמחן, ויכניס בהן תקנה טובה.

*

בנוי ומיסד על-פי דברי
רבנו הקדוש והנורא, אור הגנוז והצפון,
בוצינא קדישא עלאה, אדונינו, מורנו ורבינו,
רבי נחמן מברסלב, זכותו יגן עלינו.

ועל-פי דברי תלמידו, מורנו
הקדוש, אור נפלא, אשר כל רז לא אנים ליה
רבי נתן מברסלב, זכותו יגן עלינו,

ומשלב בפסוקי תורה, נביאים, כתובים ומאמרי חכמינו
הקדושים מגמרא ומדרשים וזהר הקדוש.

*

הובא לדפוס על-ידי
חסידי ברסלב
עיה"ק ירושלים תוכב"א

מוֹהֲרָא"שׁ נ"י אָמַר, שְׁרַאֲוֵי לָנוּ לִתֵּן
תְּמִיד תּוֹדָה וְהוֹדָאָה לְהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-
הוּא, שְׂזַכֵּינוּ לְהַתּוֹדֵעַ מִרְבִּי אֶמֶת
כְּזֶה, רַבִּי רַחֲמָן כְּזֶה, אֲשֶׁר מוֹסֵר
נַפְשׁוֹ בַּעֲבוּרָנוּ, וּמוֹצִיא אוֹתָנוּ מִהַבּוֹץ
וְהַלְכֵלוֹךְ שֶׁנִּפְלָנוּ אֵלָיו.

(אמרי מוהרא"ש, חלק ב', סימן תקכו)

קונטרס

צא מהבוץ

.א

צָרִיךְ שְׁתַּדַּע אֶהוּבִי, בְּנִי, כִּי בְּעֵתִים הָאֵלוֹ עוֹבְרִים
נְסִיוֹנוֹת קָשִׁים וּמְרִים עַל נַעֲרֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, כִּי קֹדֶם הָאֹר
הַגָּדוֹל מִתְּפֹשֵׁט חֶשֶׁף כְּפוּל וּמְכַפֵּל, קֹדֶם בִּיאַת מְשִׁיחַ
צִדְקָנוּ, שֶׁהוּא יַגְלֶה אֶת אֲמַתַּת מְצִיאֹתוֹ יִתְבַּרְךָ בְּגִלּוּי
נֹרָא וּנְפִלָא מְאֹד, עַד שֶׁכָּל אֶחָד וְאֶחָד יִרְאֶה בְּעֵינָי בְּשׂוֹר
הַתְּגִלוֹת אֱלֹקוֹתוֹ יִתְבַּרְךָ בְּגִלּוּי, קֹדֶם לְכֵן יִתְּפֹשֵׁט הַחֶשֶׁף
הַכִּי גָדוֹל בְּעוֹלָם עַל-יְדֵי אַמּוֹת הָעוֹלָם, שְׂיִמְלֵאוּ אֶת כָּל
הָעוֹלָם כְּלוּ עִם זָכַל שֶׁל נְאוּף, שְׂקוּץ, עֶרֶם וְתַעֲוִב, אֲשֶׁר
דָּבַר זֶה מְכַנִּיס בְּאָדָם כְּפִירוֹת וְאַפִּיקוֹרְסוֹת, כִּי הִרְהוּרֵי
עֵבֶרָה וְהִרְהוּרֵי עֵבֹדָה זָרָה הוֹלְכִים יַחַד, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ
חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (בְּרֻכּוֹת יב:): אַחֲרֵי לְבַבְכֶם (בְּמִדְבָר לט,
לט) — זֶה הִרְהוּרֵי עֵבֹדָה זָרָה, כְּפִירוֹת וְאַפִּיקוֹרְסוֹת,

ואַחֲרֵי עֵינֵיכֶם — זֶה הִרְהוּרֵי עֲבָרָה, נֹאוֹף, רַחֲמָנָא לִישׁוֹבָן, וְרוֹאִים בְּחוּשׁ, שְׁלֹא־חֲרוּנָה נִתְמַלֵּא כָּל הָעוֹלָם כְּלוּ עִם כָּל מִינֵי שְׁקוּץ, תְּעוּב וְזִהְמָה שֶׁל נֹאוֹף, עַד שְׁאִין רְחוּב שְׁלֹא יִהְיֶה מְלֵא מִזִּהְמַת הַנֹּאוֹף, וּמוֹכָרִים זֹאת בְּרִישׁ גְּלִי בְּלִי שׁוּם בּוֹשָׁה כָּלֵל, וּמְרֹאִים כָּל מִינֵי סְרֻטִים מְשַׁקְּצִים וּמִתְעַבִּים, וְכֵן כָּל מִינֵי סִפְרֵי פּוֹרְנוֹגְרַפְיָה שֶׁל שְׁקוּץ, תְּעוּב וְזִהְמָה, וּמָה יַעֲשֶׂה הַבֵּן שְׁלֹא יִחְטֹא?! וְאִין מִי שְׁיַעֲצֹר אֶת נֶגַע הַצָּרְעַת הַזֹּה, אֲשֶׁר מִי שֶׁנִּכְנַס בָּזֶה, קָשָׁה וְכִבֵּד לוֹ לְצֵאת, כִּי דָבָר זֶה הוּא כְּמוֹ סֵם, רַחֲמָנָא לִישׁוֹבָן, תִּכְף-וּמִיד כְּשֶׁאָדָם רַק טוֹעַם מִמֶּנּוּ קָצַת, אֵינּוּ יָכוֹל לְהַבְדִּיל מִמֶּנּוּ כָּלֵל, וְנִכְנַס יוֹתֵר וְיוֹתֵר, עַד שְׁיִישׁ נִפְשׁוֹת יְקָרוֹת שֶׁנִּפְלוּ כָּל-כָּף בְּעֶמְק הָרַע, הַחֲשֵׁף וְהַזִּהְמָה הַזֹּו, שְׁקָשָׁה וְכִבֵּד לְהֵן לְצֵאת, וּבְנֵי-אָדָם מִתְגַּעְעִים בְּכָל מִינֵי עוֹנוֹת שֶׁל פְּגָמֵי הַבְּרִית וְנֹאוֹף, וּבָאִים לְחַטֵּא הַמְּגַנָּה שֶׁל הוֹצָאת זֶרַע לְבִטְלָה, וּמְאוּנָנִים עֲצָמָם, וְדָבָר זֶה הוֹרֵס לָהֶם אֶת הַמַּחַ לְגַמְרֵי, מַחֲשִׁיף אֶת עֵינֵיהֶם וּמְטַמְטֵם אֶת לְבָבָם, עַד שֶׁנַּעֲשִׂים מְלֵאִים כְּפִירוֹת וְאֶפִיקוֹרְסוֹת, כִּי לְבָבָם נַעֲשֶׂה סְחִרְחִיר מְלֵא עֲקֻמוּמִיּוֹת וְקִשְׁיוֹת עָלָיו יִתְבָּרַךְ, וְעַל-כֵּן לֹא בְּחִנָּם צָעֲקוּ כָּל הַצְּדִיקִים, שְׁקָדָם בִּיאַת מְשִׁיחַ צְדִקְנוֹ תִתְפַּשְׁטָנָה הַכְּפִירוֹת וְהָאֶפִיקוֹרְסוֹת מְאֹד מְאֹד בְּעוֹלָם, עַד שֶׁאֶפְלוּ הַכְּשָׁרִים יִהְיֶה לָהֶם נִסְיוֹן בְּאֻמוּנָה

פְּשׁוּטָה, וְהַכֵּל נֶעֱשֶׂה עַל-יְדֵי שְׁהַקְדִּים הַסֵּמ"ך-מ"ם
את אַמּוֹת הָעוֹלָם שְׁיַפִּיצוּ כָּל מִינֵי תוֹעֵבוֹת רָעוֹת בֵּין
נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל — שְׁקוּץ, תְּעוּב וְזִהְמָה, כָּל מִינֵי סְרֻטִים
מְלַכְלָכִים שֶׁל נְאוּף, וְעַל-יְדֵי-זֶה יִתְפָּסוּ בְּרִשְׁתָּם הַטְּמֵאָה
נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, וְתִכְף-וּמָיִד כְּשֶׁאָדָם נִתְפָּס בְּרִשְׁתָּ שֶׁל
נְאוּף, רַחֲמָנָא לִישְׁזַבֵּן, כְּכֹר נִכְנָס בּוֹ אָרֶס שֶׁל כְּפִירָה
וְאֶפִיקוֹרְסוֹת, וּמִי שֶׁנִּכְנָס בְּבוּץ הַזֶּה, קָשָׂה לוֹ מְאֹד מְאֹד
לְצֵאת מִשָּׁם, כִּי כָּל אֵלּוּ הַסְּפָרִים וְתַמּוּנוֹת הַתּוֹעֵבָה,
שְׁקוּץ, תְּעוּב, עֵרֶם וְזִהוּם, הֵם כְּמוֹ דְבַק עֵב, וּמִי שֶׁרַק
דוֹרַךְ עָלָיו, קָשָׂה לוֹ לְהַפְרֵד מִמֶּנּוּ, כִּי נִדְבַק אֵלָיו, וְאִף
שֶׁנִּפְשׁוּ מִתְעוֹרָרֵת בְּכָל פַּעַם לָשׁוּב אֵלָיו יִתְבַּרַךְ, כִּי נִפְשׁוּ
שֶׁל בַּר יִשְׂרָאֵל בָּאָה מִמָּקוֹם עֲלִיוֹן וְנוֹרָא מְאֹד מֵעֲצָם
הָאֲצִילוֹת, וְכִשְׁנוֹפְלֵת בְּעַמֶּק שְׂאוּל תַּחֲתִיּוֹת וּמִתְחַתֵּיו,
הִיא צוֹעֶקֶת וּמִתְחַנְנֶת וְרוֹצָה לְצֵאת מִשָּׁם, אִךְ אֵין לָהּ מִי
שִׁיּוֹשִׁיעָהּ, כִּי הַלְּכוּף וְהַזִּהְמָה, הַשְׁקוּץ, הַתְּעוּב וְהָעֵרֶם
הַזֶּה, כְּכֹר אֵינָם מְנִיחִים לָהּ לְצֵאת מִשָּׁם, עַד שֶׁנוֹפֵל
הָאָדָם יוֹתֵר וְיוֹתֵר וְנִסְתַּבֵּן בְּכָל מִינֵי סְבוּכִים קָשִׁים, כִּי
חֲטָא מִמְּשִׁיךְ חֲטָא וְעִבְרָה גּוֹרָרֵת עִבְרָה (אָבוֹת ד, ב),
עַד שֶׁיֵּשׁ בְּנֵי-אָדָם שְׁכָל-כֹּף נִתְלַכְּלוּ בְּעוֹנוֹת קָשִׁים
וּמְרִים שֶׁל תְּאוּהָ זוֹ, עַד שֶׁקָּשָׂה וְכִבֵּד לָהֶם כְּכֹר לְצֵאת
מִשָּׁם, וּבְפֶרֶט שְׁחֲטָא נְאוּף מְכַנֵּס בְּאָדָם גַּם כְּפִירוֹת
וְאֶפִיקוֹרְסוֹת, שֶׁעַל זֶה נֹאמֵר (מְשָׁלִי ב, יט): "כָּל בְּאִיָּה

לא ישובון ולא ישיגו ארחות חיים", ואף שבאמת בפנימיות לבכם רוצים לצאת מהחטא והזהמה הזו, כי סוף כל סוף אחר שפכר עבר האדם על החטא המגנה הזה ימים ושנים, הוא רואה בעצמו איך שפלה את כחו לגמרי, כי בזה שאדם מוציא זרעו לבטלה נחשף מאור עיניו, ונטמטם מחו ושכלו, ונתעקם לבבו, ונחלש כחו לגמרי, עם כל זאת מי שפכר משקע בתוך התאוה הזו, רחמנא לצלן, קשה וכבד לו לצאת ממנה, כי הוא דבוק בה כמו אל דבק חזק, אשר אי אפשר להפריד ממנו בשום פנים ואופן, אלא כשאדם זוכה להתקרב אל הצדיק הגדול במעלה נוראה ונפלאה מאד, שהוא מוסר את נפשו בעבור אלו הנפשות שנפלו בעמקא דתהומא רבא, ומשתדל להוציאם משם.

ועל-כן אהובי, בני היקר, מאחר שנפלת פכר בתאוה מגנה זו, והתלכלכת בחטא המגנה של פגם הברית — הוצאת זרע לבטלה, והלכת אחר עצת יצרן להסתפל בשקוץ, תעוב וערם של כל מיני סרטים מגנים, עד שאתה פכר מנח בעמקא דתהומא רבא, כי נסתפכת בעברות חמורות של תאות נאוף, עם כל זאת אם תזכה לקחת את עצמך בידיך, ותבוא אל הצדיק האמת שבדור הזה ותתקרב אליו, הוא יורה

לך את הדרך איך לצאת מהחשך אשר נפלת בו, כי יש אצלו למודים נוראים ונפלאים כאלו, עד שאפלו הכי גרוע והכי נפול בעולם יכולים לצאת משם, כי הלמודים שלומד הצדיק האמת עם נשמות ישראל, הם למודים מרום גבהי מרומים, שהוא מוריד אורות עליונים, אורות צחצחות, עד שיש בכחו לטהר ולזכך את כל הנפשות שנפלו בחטא המגנה הזה, אך עליך לדעת כי הסמ"ך-מ"ם מתפשט דיקא על הצדיק האמת הגדול במעלה נוראה ונפלאה זו, כי הוא יודע שהוא יכול להצילך ולהוציאך מהבוץ ומהלכלוך שנפלת לשם, ועל-כן עליך לדעת, שזה עקר הנסיון שלך, שאתה מכרח לשמע לדבר עליו כל דבר רע וכל מיני לשון-הרע ורכילות, והכל בשביל הבחירה והנסיון, כי באמת אין ראוי לקבלך, מאחר שכל-כך טמאת את נפשך בכל מיני שקוץ, תעוב, ערם וזהים, ועשית מעשים אשר לא יעשו, כל מיני רע וחשך ועברות חמורות, אשר קשה וכבד לשוב בתשובה שלמה מעברות חמורות כאלו, עם כל זאת הצדיק האמת הגדול במעלה נוראה ונפלאה מאד, יש אצלו כל מיני למודים לכל הירודים והנפולים, אך עקר הנסיון ששמים לפניו, שמסרו כחות לסמ"ך-מ"ם, שידברו עליו כל דבר אסור, ויתלוצצו ממנו, וזה עקר הנסיון

שְׁלֶךְ, שְׁיִהְיֶה הַהֶכְרַח לְךָ לְשִׁמְעַע קֹדֶם כֹּל מִיַּי מַחֲלֶקֶת
וּמְרִיבוֹת וְלִיצְנוֹת עֲלֵיו (עֵינַי לְקוֹיטֵי-מוֹהַר"ן, חֶלֶק א', סִימָן
ה.).

וְעַל-כֵּן אֶהוּבִי, בְּנֵי הַיָּקָר, מֵאַחַר שֶׁכָּבַר עֲבָרָת
עֲבֵרוֹת חֲמוּרוֹת כְּאֵלוֹ שֶׁל פְּגַמֵי הַבְּרִית, שְׁקוּץ, תַּעֲוֹב,
זֵהוּם וְעָרֹם, וְרֵאִיתָ סְרֻטִים מְלַכְלָכִים, וְנִכְשַׁלְתָּ בְּהוֹצָאת
זֶרַע לְבִטּוּלָה וּבְעוֹד עֲבֵרוֹת חֲמוּרוֹת שֶׁל נִשְׁגִּיז (נִדְּהָ,
שְׁפִחָה, גִּוְיָה, ז'וֹנָה), אֲשֶׁר אֵין שׁוּם בְּרִיָּה יוֹדַעַת מְזֵה
רַק הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא בְּעֶצְמוֹ וּגְדוּלֵי מַבְחָרֵי הַצְּדִיקִים,
כִּי סוּף כָּל סוּף אַתָּה מִתְבַּיֵּשׁ לְהַגִּיד וּלְסַפֵּר אֶת
הַדָּבָר לְמִישֶׁהוּ, וְאֶפְלוּ הוֹרִיךְ אֵינָם יוֹדְעִים אֶת מַעֲשֵׂיךְ
הַמְּגַנִּים וְהַמְזַהְמִים שְׁאֵתָה עוֹשֶׂה בְּסִתָּר תַּחַת גִּבְסִי,
וְעַכְשָׁיו אַתָּה שָׁבוּר בְּעֶצְמְךָ כְּחָרֶס הַנִּשְׁבָּר, וְאַתָּה רוֹצֵה
לָשׁוּב בְּתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה, וְאֵינְךָ יוֹדֵעַ אֶת הַדְּרֹךְ לִילָךְ
כֵּה, עָלֶי לְהַקְדִים לְךָ, שֶׁתִּדַע שְׁאֵין דָּבָר שֶׁלֹּא תוֹעִיל
עֲלָיו תִּשׁוּבָה, כִּי עַל כָּל דָּבָר יְכוּלִים לְחַזֵּר בְּתִשׁוּבָה
(וְעֵינַי זֶהר שְׁמוֹת קו), וְעַקֵּר הַתִּשׁוּבָה הִיא עַל-יְדֵי גְדוּלֵי
הַצְּדִיקִים הָאֲמֵתִיִּים, וּבִפְרָט הַצְּדִיק הַגְּדוֹל בְּמַעֲלָה
נוֹרָאָה וְנִפְלְאָה מְאֹד, שֶׁהִבְטִיחַ לְהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא
שְׁיִתְקַן אֶת כָּל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, וַיִּכְבְּסֵם וַיְנַקֵּם מִכָּל
מִיַּי עוֹוֹנוֹת, וְהִסְמִךְ-מִ"ם יוֹדֵעַ זֹאת, וְעַל-כֵּן הֵקִים

עָלְיוּ מִחֻלְקֵת עֲצוּמָה שְׁחוֹלְקִים עָלָיו וּמְדַבְּרִים עָלָיו
כָּל דָּבָר אֲסוּר וְכָל מִינֵי לְשׁוֹן-הָרַע, רְכִילוֹת וְלִיצְנוּת,
וּמִתְלוֹצְצִים מִמֶּנּוּ, וְנִעְשָׂה לְלַעַג וּלְקָלֶס בְּעֵינֵי הַכֹּל,
וְלִכְן רָאָה, אֱהוֹבִי, בְּנֵי הַיָּקָר, לֵישֵׁב עֲצָמָךְ עִכְשָׁו הֵיטֵב
הֵיטֵב מָה עָשִׂיתָ, אֵיךְ לְכַלְכֵּת אֶת עֲצָמָךְ זֶה יָמִים
וְשָׁנִים בְּשִׁקּוּץ, תַּעֲוִב, זְהוּם וְנֹאוֹף, וְשִׁפְכֵת זֶרַעַךְ עַל
הָאָרֶץ כַּמִּים, רַחֲמָנָא לִישׁוֹבְךָ, וְאֲשֶׁר עַל-יַד־זֶה נִטְמָטֵם
מִחֵךְ וְנִתְעַקֵּם לְבָךְ, אִם אַתָּה רוֹצֵה לָשׁוּב בְּתִשׁוּבָה
שְׁלֵמָה, רָאָה עַל-כָּל-פְּנִים לְשָׁמֹר אֶת עֲצָמָךְ לֹא לְחֻלְקָה
עַל הַצְּדִיק הַגָּדוֹל בְּמַעֲלָה נוֹרְאָה וְנִפְלְאָה מְאֹד, כִּי
לֹא דֵי שֶׁחֻטֵּיא אוֹתָךְ הַסֵּמ"ךְ-מ"ם בְּכָל מִינֵי חֻטָּאִים
וְעוֹנוֹת חֲמוּרִים, אֲשֶׁר קָשָׁה מְאֹד לְחַזֹּר בְּתִשׁוּבָה
עֲלֵיהֶם, וּמִי שֶׁנִּכְנַס בְּתִאָוָה זֹו, קָשָׁה וְכָבֵד לוֹ מְאֹד
לְצֵאת מִמֶּנָּה, כִּי הוּא כָּמִי שְׁדוּרָךְ עַל דְּבִק עֵב, שֶׁקָּשָׁה
אֲחֵר-כֵּךְ לְהַפְרִד מִמֶּנּוּ, עוֹד זֹאת הוּא מְכַנֵּס בְּךָ קִשְׁיוֹת
וּסְפָקוֹת עַל גְּדֻלַּת הַצְּדִיק הָאֵמֶת, שְׁיִכּוֹל לְהוֹצִיא אוֹתָךְ
מִהַשִּׁקּוּץ, הַתַּעֲוִב וְהַזְהוּם שֶׁנִּפְלְתָ אֲלֵיהֶם, וְלֹא עוֹד
אֶלָּא אַתָּה מְדַבֵּר עָלָיו גַּם-כֵּן כָּל דָּבָר רַע, וְעוֹשֶׂה מִמֶּנּוּ
כָּל מִינֵי לִיצְנוּת, וְלִכְן רָאָה, אֱהוֹבִי, בְּנֵי הַיָּקָר, אִם
אַתָּה רוֹצֵה לְצֵאת מִהַפֶּח הַיְקוּשׁ שֶׁנִּפְלְתָ אֲלָיו, רָאָה
לָשׁוּב בְּתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה קָדָם כָּל עַל פְּגָם אֲמוּנַת חֲכָמִים,
וְתֵאמִין בְּגְדוּלֵי הַצְּדִיקִים הָאֵמֶתִּים הַיְכּוֹלִים לְהוֹצִיא

אותך משם, כי אי אפשר לשוב בתשובה שלמה, כי אם על-ידי התקרבות אל הצידיק הגדול במעלה נוראה ונפלאה מאד, ואל תלמידיו הצידיקים האמתיים שבדור הזה, ולכן ראה להיות מפיר את מקומך, מאחר שפכר חטאת ונתלכלכת בזהמה זו של שקוץ, תעוב ונאוף, על-כל-פנים ראה להתקרב אל צדיקים אמתיים, ועל ידם בודאי תזכה לשוב בתשובה שלמה.

ואל יהיו קלים בעיניך דברים אלו, כי עליך לדעת, כי לא לעולם תחיה, היום אתה כאן, ומחר אתה בקבר (ברכות כח:), ואינך יודע מתי תפל בנפילה כזו, שפכר לא תוכל לצאת ולהגביה את עצמך משם, ולכן אהובי, בני היקר! ראה להיות חכם עכשו, ותישב את עצמך היטב היטב, איך ובמה עברו עליך הימים והשבועות, החדשים והשנים, איך נתגעלת ונתלכלכת בכל מיני עוונות של הוצאת זרע לבטלה והסתכליות רעות, ונתעבת בכל מיני תועבות רעות של נאוף, ויש בעולם צדיק אמת הגדול במעלה נוראה ונפלאה מאד, שיכול להוציא אותך משם, ולכבס ולנקות את נשמתך ולהלבישה בלבושי כבוד, ולכן כל זמן שאתה חי, יש לך תקנה לתקן את הכל, העקר תלוי רק בעצמך, אם תזכה לשוב הדעת אמתי, לישוב את עצמך היטב היטב

איך עוברים עליך הימים והשנים, ואף שאני יודע שמי
 שנפל בחטא המגנה הזה, והכניס את עצמו בזבל של
 נאוף, קשה וכבד לו לבוא אל ישוב הדעת, כי הרי
 החטא של הוצאת זרע לבטלה ושל הסתכליות רעות,
 שהכניס את עצמו אל מדה מגנה ורעה להסתכל על
 כל מיני זממות של נאוף, דבר זה מטמטם את המוח
 והדעת לגמרי, עד שאין לו שום ישוב הדעת כלל, עם
 כל זאת מדי פעם בפעם עולה בלבך חרטה עצומה
 מה אתה עושה, ואתה בוכה ומבכה שמים וארץ מה
 יהיה עמדי, כי סוף כל סוף איך נפלת משמים לארץ,
 ובאת לידי עברות חמורות ומגנות כאלו, כי כל בר
 ישראל שרשו מעולם האצילות, ונכנסים בו בכל יום
 הרהורי תשובה לחזור אליו יתברך, אף תכף-ומיד בא
 הסמ"ך-מ"ם שהוא היצר הרע, וכבר מפילו ביאוש
 כאלו כבר אבד מנוס ותקנה ממנו, והצדיק האמת
 הגדול במעלה נוראה ונפלאה מאד לוחם כנגדו, כי
 "את זה לעמת זה עשה אלקים" (קהלת ז, ד), כי
 כנגד היצר הרע המחטיא את האדם בעוונות חמורים,
 ומכניס בו יאוש כאלו אבד מנוס ותקנה ממנו, וכאלו
 אף פעם לא יצא מהבוץ הזה, עומד הצדיק האמת
 הגדול במעלה נוראה ונפלאה מאד, ומלמד למוזים
 כאלו אשר אפלו הגרוע ביותר בעולם יכול לשוב

בתשובה שלמה אליו יתברך, כי הוא יכול להוריד את
 עצמו אל תוך עמקי עמקים השאול תחתיות ומתחתיו,
 ולהוציא את כל הנפשות שנפלו לשם, והוא מכבסן
 ומנקה אותן, רוחצן ומלבישן לבושי כבוד — תורה
 ומצוות, וזה עקר הנסיון של כל מי שנפל לעמק
 הזהמה של שקוץ, תעוב וזהום זה, אם להמשיך ולציית
 ליצרו הרע הבווער בו בתאות נאוף, או לציית לצדיק
 האמת הגדול במעלה נוראה ונפלאה מאד, שרוצה
 להוציאו, ולכן ראה, אהובי, בני היקר, מה לפניך,
 אין אף אחד בעולם שיודע מה עובר עליך, אלא
 הקדוש-ברוך-הוא בעצמו, ששלח אליך את הצדיק
 הגדול במעלה נוראה ונפלאה מאד, אשר הוא יכול
 להוציאך משם, אך בשביל הבחירה והנסיון הוא מכרח
 לתן כחות לסמ"ך-מ"ם ונאנשיו, שיחלקו על הצדיק
 הגדול במעלה נוראה ונפלאה מאד, וידברו עליו כל
 דבר אסור, ויוציאו עליו כל מיני שם רע ויתלווצו
 ממנו, כי בשביל הבחירה והנסיון מכרח להיות דבר זה,
 ולכן אחר כל מה שעבר עליך בחייה, ראה לישב את
 עצמך היטב היטב: "מי יכול לעזר ולהושיע ולהוציא
 אותי, האם אלו הרשעים הארורים שלא אכפת להם
 שום דבר ממה שעובר עלי, רק מסיתים ומדיחים אותי
 לחלק ולהתלווצץ ולדבר על הצדיק הגדול במעלה

נוראה ונפלאה מאד, או הצדיק הגדול במעלה נוראה ונפלאה מאד, שהוא מוסר את נפשו בעבורי, ומוריד את עצמו בתוך לכולוכי, והוא מבין אותי, ומדבר על לבי ומחזק ומאמץ ומשמח אותי, ותופר את שברון לבי, ומכניס בי תקוה טובה איך לשוב אליו יתברך.”

ולכן, אהובי, בני היקר, את הישוב הידעת הזה אתה מברח לקבל על עצמך, ואפלו שאתה עדין מנח בתוך תקף הזהמה ותבערת תאות נאוף, ואתה יודע שאתה עושה דברים רעים ומלכלכים ומתעבים מאד, שסוף כל סוף אם לא תשוב בתשובה עליהם, תקבל ענש קשה מאד מאד, כי הקדוש-ברוך-הוא מחכה עד שתשוב בתשובה שלמה, ואם לאו, אזי תקבל ענשך עוד בזה העולם, ראה על-כל-פנים להתקרב אל הצדיק הגדול במעלה נוראה ונפלאה מאד, אשר הוא ילמד אותך למודים עמקים ונפלאים מאד, איך לצאת מהפח היקוש הזה שנפלת אליו, וברח לך מכל מיני ילצים, רשעים ארורים, המתלוצצים מהצדיק הגדול במעלה נוראה ונפלאה מאד, כי הם בודאי לא יוכלו לעזור לך, כי בשעה שתפל בצרה, הם יברחו ממך, ולא ירצו אפלו להסתכל עליך, ומכל שכן להתעסק עמך, לא-כן הצדיק הגדול במעלה נוראה ונפלאה מאד, הוא

מוכן למסור את נפשו במלא מובן המלה, בפשיטות גמורה, להוציאך מהבוץ והלכלוך שנפלת בהם, ולכן ראה שדבר זה יהיה תמיד נגד עיניך, ואם תכניס את דברי אלה אל תוך לבך, אזי סוף כל סוף תזכה לצאת מהבוץ והלכלוך שנפלת אליהם.

ב.

צריך שתדע, אהובי, בני היקר! אשר רחמיו יתברך על כל מעשיו, והוא יתברך מרחם על כל בר ישראל, אפלו שלכלך את עצמו בכל מיני תועבות רעות של פגם הברית — הוצאת זרע לבטלה, ונכשל בכל מיני שקוץ, תעוב, ערם וזהום נשג"ז (נדה, שפחה, גויה, זונה), אשר הם עוונות חמורים מאד מאד, והקלפה הזו נדבקת באדם ואינה מנחת אותו בשום פנים ואפן, עם כל זאת עליך לדעת, כי רחמנותו יתברך עולה על הכל, כי אם האדם זוכה לחזר בתשובה אליו יתברך, אינו זז משם עד שהקדוש-ברוך-הוא מוחל לו, וכמאמרם ז"ל (שמות רבה יט, ד): אין הקדוש-ברוך-הוא פוסל לבריה, אלא לכל הוא מקבל, השערים נפתחים בכל שעה וכל מי שמבקש להכנס — יכנס; כי הוא יתברך מלא רחמים וחסדים רבים אפלו על אלו שאינם ראויים לזה, כמאמרם ז"ל (ברכות ז): ורחמתי את אשר ארחם

(שמות לג, יט), אף-על-פי שאינו כדאי ואינו הגון, כי אפלו בשעת כעסו של הקדוש-ברוך-הוא זוכר את הרחמים (פסחים פז:), כי רחמנותו יתברך היא על כל בריותיו, ומי שרק שב בתשובה אמתית, ועוזב את מעשיו המגנים, אינו זז משם עד שהקדוש-ברוך-הוא מקבלו, כי ידו של הקדוש-ברוך-הוא פרוסה תחת כנפי החיות, כדי לקבל בעלי תשובה (שם קיט.), ובו ברגע שאדם מקבל על עצמו לחזור בתשובה שלמה, הקדוש-ברוך-הוא מרחם עליו, ואפלו שעדין האדם מרגיש את עצמו הגרוע והרשע הגדול ביותר, עם כל זאת עליו לידע, שהקדוש-ברוך-הוא מרחם על הכל, כמאמרם ז"ל (שמות רבה יב, ג): בא וראה רחמיו של הקדוש-ברוך-הוא, אפלו בשעת כעסו רחם על הרשעים ועל בהמתם, ומכל שכן וכל שכן כשאדם זוכה באמת לחזור בתשובה שלמה, עליו לדעת שאינו זז משם עד שמוחל לו הקדוש-ברוך-הוא, ואפלו בלעם הרשע שהחטיא את נשמות ישראל בכל מיני תועבות רעות, שקוץ, תעוב, זהום וערם, שזה היה חטא ועון פעור, שהיה אז נאוף גדול עד מאד, ומי שרק נתפס בחטא ובעון הזה, נפל לפח יקוש של נאוף, ולא יכול היה כבר לחזור משם, אשר כל זה היתה עצת בלעם הרשע שאמר: אלהיהם של אלו

שׁוֹנֵא זְמָה (סְנֵהֲדִין צג.), וְעַל־כֵּן הִכְשִׁילָם בְּכָל מִינֵי
 עֲוֹנוֹת וַחֲטָאִים מְגַנִּים שֶׁל תְּאֵוֹת נְאוּף, שֶׁהִיְתָה שׁוֹרָה
 אֲזוּ בְּעוֹלָם, עִם כָּל זֹאת יָדַע שְׁאֵם עִם יִשְׂרָאֵל יַחְזִרוּ
 בְּתִשׁוּבָה, לֹא פָעַל כְּלוּם עִם כָּל זִהְמוֹתָיו וְטִמְאוֹתָיו,
 כְּמֵאֲמָרָם ו'ל (בְּמִדְבָר רַבָּה כ, יג): בְּלָעָם הִיָּה רָשָׁע
 אָרוּר, וַיִּדַּע שְׁאִין עוֹמֵד בְּפָנֵי הַפְּרָעָנוֹת אֲלֵא תִשׁוּבָה,
 שְׁכָל מִי שְׁחוֹטָא וְאוֹמֵר: חֲטָאתִי, אִין רִשׁוֹת לְמִלְאָךְ
 לְגַעַת בּוֹ; וְעַל־כֵּן אֶהוּבִי, בְּנֵי הַיֶּקֶר, אִף שְׁכָבֵר נִפְלְתָ
 בְּמִקוּם שְׁנִפְלְתָ, וְנִתְלַכְלַכְתָּ בְּמָה שְׁנִתְלַכְלַכְתָּ בְּכָל מִינֵי
 תּוֹעֵבוֹת רָעוֹת — עֵרֶם, שְׁקוּץ, זֵהוּם וְנְאוּף, וְהִסְתַּפְּלְתָ
 בְּכָל מִינֵי מְקוֹמוֹת מְזוּהָמִים וּפְרוּצִים, וְהִלַּכְתָּ אַחַר
 שְׁרִירוֹת לְבָבְךָ, וְעָשִׂיתָ כָּל מִינֵי תּוֹעֵבוֹת רָעוֹת, עִם כָּל
 זֹאת זָכֹר, אֶהוּבִי, בְּנֵי הַיֶּקֶר, שְׁעֵדִין רַחֲמָנוֹתוֹ יִתְבַּרְךָ
 עֲלֶיךָ, וְאִם תִּקַּח אֶת עֲצָמְךָ בְּיַדֶּיךָ, וְתִשׁוּב בְּתִשׁוּבָה
 שְׁלֵמָה אֲלֵיו יִתְבַּרְךָ, לֹא תִזוּז מִשָּׁם עַד שְׁיִקְבְּלֶךָ,
 וְעַקֵּר הַתִּשׁוּבָה תִּלּוּי בְּגִדְל כַּח הַצְּדִיק הָאֲמֵת, הַגְּדוֹל
 בְּמַעֲלָה נוֹרָאָה וְנִפְלְאָה מְאֹד, שֶׁהוּא יָכוֹל לְהוֹרִיד אֶת
 עֲצָמוֹ גַּם לְמִקוּמָךְ הַמְּגַנָּה, הַמְּלַכְלֶךְ וְהַמְּזוּהָם שְׁאִתָּה
 נִמְצָא בּוֹ, וְלִהְיוֹת לְךָ עֲצוֹת נוֹרָאוֹת וְנִפְלְאוֹת אִיךָ גַּם
 בְּמִקוּמְךָ הַמְּלַכְלֶךְ וְהַמְּזוּהָם, אִתָּה עֲדִין יָכוֹל לְמַצֵּא אֶת
 הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וְלִשׁוּב בְּתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה אֲלֵיו יִתְבַּרְךָ
 וְהוּא יִקְבְּלֶךָ, אִךְ עֲלֶיךָ לְדַעַת, אֲשֶׁר יַעַן כִּי עָשִׂיתָ עֲוֹנוֹת

חמורים כאלו, שְׁהִתְלַכְלַכְתָּ בְּכָל מִיָּנִי תוֹעֵבוֹת רָעוֹת
שֶׁל פָּגַם הַבְּרִית — הוֹצֵאת זֶרַע לְבִטְלָה, וְהִסְתַּפְּלַתָּ
בְּכָל מִיָּנִי מְקוֹמוֹת פְּרוּצִים וּמְזוּהָמִים, שְׁעַל-יַדֵּי-זֶה בָּאת
לְמָה שֶׁבָּאת, שְׁנִטְמַטְמַט מִחֶדְ וּנְתַעַקְם לְבִבְךָ, וְאַתָּה מְלֵא
קִשְׁיוֹת וּסְפִקוֹת עָלָיו יִתְבָּרַךְ, וַיְמַה גַּם שְׁנַכְנְסוּ בְךָ כַּעַס
וּקְפִידוֹת כְּבִיכּוֹל עָלָיו יִתְבָּרַךְ, כִּי הִחֲטָא הַמַּגְנֶה וְהַמְזוּהָם
הַזֶּה שֶׁל פָּגַם הַבְּרִית, גּוֹרֵם לְאָדָם שְׁיֵהִיו לוֹ קִשְׁיוֹת
וּסְפִקוֹת, כַּעַס וּקְפִידוֹת עָלָיו יִתְבָּרַךְ, כִּי הִחֲטָא הַמַּגְנֶה
הַזֶּה מְעַקְם, מְעַרְבֵב וּמְבַלְבֵּל אֶת הַדַּעַת לְגַמְרֵי (עֵין
שיחות-הַר"ן, סימן רמט), עִם כָּל זֹאת גִּדְּלָתוֹ שֶׁל הַצַּדִּיק
הַגָּדוֹל בְּמַעֲלָה נוֹרָאָה וְנִפְלְאָה מְאֹד הִיא כָּל-כֶּף גְּבוּהָה,
שֶׁהוּא יָכוֹל לְהוֹרִיד אֶת עַצְמוֹ אֶל הַצְּנוּר שֶׁלָּהּ, וּלְנִקּוֹת
וּלְכַבֵּס גַּם אוֹתָהּ, אַךְ יַעַן כִּי חֲטָאתָ כָּל-כֶּף הַרְבֵּה מְאֹד
בְּכָל מִיָּנִי זְהָמוֹת, וְנִטְמַאתָ בְּכָל מִיָּנִי טְמָאוֹת, נִשְׁאַרְתָּ
לָךְ בְּחִירָה אִם תֵּאֱמִין בְּצַדִּיק הָאֵמֶת הַנוֹרָא וְנִפְלָא מְאֹד,
וּתְצִיֵת לְכָל אֲשֶׁר יִלְמַד עִמָּךְ, וּתֵאֱמִין לְכָל דָּבָר שֶׁהוּא
כֶּף כִּמוֹ שֶׁהוּא מְגַלָּה, אוֹ תַחְלֵק עָלָיו וּתְתַלּוּצֵץ מִמֶּנּוּ,
וּתְדַבֵּר עָלָיו כָּל דָּבָר רַע, חַס וְשָׁלוֹם, כִּי אֶת הַבְּחִירָה
הַזֹּאת מְשֹׁאִירִים לְאָדָם, כִּי הֵן אֵמֶת שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ אָב
הַרְחֵמֵן, וְרוּצָה שֶׁכָּל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל תַּחְזִרְנָה בְּתִשׁוּבָה
שְׁלֵמָה אֵלָיו, וְשׁוֹלַח אֶת הַצַּדִּיק הַגָּדוֹל בְּמַעֲלָה נוֹרָאָה
וְנִפְלְאָה מְאֹד לְכָלֵל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, שְׁיִוְרָה לָהֶם אֶת

הַדֶּרֶךְ לָשׁוּב אֵלָיו, עִם כָּל זֹאת לְמַעַן הַבְּחִירָה וְהַנְּסִיוֹן
הַהֶכְרַח שִׁיחֵיהֶּה מְקוֹם לְחֶלֶק עַל הַצְּדִיק הַגָּדוֹל בְּמַעֲלָה
נִוְרָאָה וְנִפְלְאָה מְאֹד, אוֹ לְצִיַּת לוֹ, וְכָל אֲשֶׁר יֹאמֶר
כִּהְיָא זֶה יַעֲשֶׂה (עֵינֵי לְקוּטֵי-מוֹהַר"ן, חֶלֶק א', סִימָן קכג).

וְעַל-כֵּן רָאָה, אֶהוּבִי, בְּנֵי הַיָּקָר, מֵאַחַר שֶׁכָּפַר
נִתְלַכְלַכְתָּ בְּכָל מִינֵי חַטָּאִים, עֲוֹנוֹת וּפְשָׁעִים, וְהִסְתַּכַּלְתָּ
בְּכָל מִינֵי סָרְטִים מְזֻהָמִים, וְנִכְשַׁלְתָּ בְּעֲוֹנוֹת חֲמוּרִים
מְאֹד מְאֹד בְּכָל מִינֵי פְגָמֵי הַבְּרִית, וְעַל-יְדֵי-זֶה בָּאתָ
לְהוֹצֵאת זֶרַע לְבִטּוּלָה, וְקִלְקַלְתָּ אֶת מַחֲךָ וְאֶת יַדְעֲתָךְ,
וְאֶתָּה מְבַהֵל וּמְבַלְבֵּל, רָאָה מֶה לְפָנֶיךָ, הִנֵּה הַקְּדוֹשׁ-
בְּרוּךְ-הוּא שָׁלַח לְךָ צְדִיק קְדוֹשׁ וְנוֹרָא עֲלִיוֹן מְאֹד, אֲשֶׁר
הוּא מְבִין אוֹתָךְ מְאֹד מְאֹד, וּמוֹרִיד אֶת עֲצָמוֹ אֵלֶיךָ,
אֶל תּוֹךְ צְנוּרְךָ הַמְּלַכְלֶךְ, וּמְגַלֶּה לְךָ עֲצוֹת וְהַנְּהַגוֹת
יִשְׂרָוֹת, אֵיךְ שָׁגַם אֶתָּה תּוֹכֵל לְצֵאת מֵהַזָּבֵל וְהַזְּהֵמָה
הַזֹּאת שֶׁנִּתְפַּסְתָּ בָּהֶם, וּמְלַמֶּדְךָ לְמוֹדִים חֲדָשִׁים, אֵיךְ
שָׂאִין שׁוֹם יְאוּשׁ בְּעוֹלָם כָּלֵל, וְאַפְלוּ מִי שֶׁעָבַר עַל
כָּל הָעֲבֵרוֹת שֶׁבְּעוֹלָם וְעַל כָּל הַתּוֹרָה כְּלָה, עֲדִין יְכוּל
לְחַזֵּר בְּתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה, וּמְכַנִּים בְּךָ תִּשׁוּבָה עֲצוּמָה לְרוּץ
אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ, וְכֵן מַחֲדִיר בְּךָ אֶהְבָּה עֲזָה אֶל הַתּוֹרָה
הַקְּדוֹשָׁה, וּמוֹרָה לְךָ דֶּרֶךְ נִפְלְאָה וְקַלָּה עַד מְאֹד,
אֵיךְ שָׁגַם אֶתָּה בְּתַקְּךָ לְכַלּוֹכְךָ וְזִהְמָתָךְ, תּוֹכֵל גַּם-כֵּן

לְהִתְחִיל לְלַמֵּד אֶת הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, וּמְכַנִּים בָּךְ עֲרֻבוֹת,
 נְעִימוֹת, יְדִידוֹת, זִיו וְחִיּוֹת הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, עַד שְׂאֵינְךָ
 רוֹצֵה לְהַפְרִד מֵהַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, וְאַתָּה לוֹמֵד תּוֹרָה
 לְשִׁמָּה, לְשֵׁם אֵל עוֹלָם בְּאַהֲבָה נוֹרָאָה וְנִפְלְאָה מְאֹד,
 עִם כָּל זֹאת עָלֶיךָ לְדַעַת שְׂגָם בְּשִׁבִיל הַבְּחִירָה וְהַנְּסִיּוֹן
 בְּרָא הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא אֶת הַסֵּמ"ךְ-מ"ם, שֶׁהוּא זֶה
 לְעֲמַת זֶה שֶׁל הַצְּדִיק הַגָּדוֹל וְהַנוֹרָא מְאֹד מְאֹד, וְשׁוֹנֵא
 אוֹתוֹ בְּתַכְלִית הַשְּׂנֵאָה, וְעוֹשֶׂה מִמֶּנּוּ כָּל מִינֵי צְחוּק
 וְלִיצְנוּת, וּמִסִּית וּמְדִיחַ רְשָׁעִים אַרְוָרִים עָלָיו, שֶׁיִּדְבְּרוּ
 וְיִתְלוּצְצוּ מִמֶּנּוּ, וּמוֹצִיא כָּל מִינֵי שֵׁם רַע וְלִשׁוֹן-הָרַע
 וּרְכִילוֹת עָלָיו, וְהַכֵּל כְּדֵי לְקַרֵּר וְלְהַרְחִיק אוֹתָן הַנִּפְשׁוֹת
 שֶׁנִּפְּלוּ וְנִכְשְׁלוּ בְּכָל מִינֵי חֲטָאִים וְעוֹנוֹת שֶׁל פְּגָמֵי
 הַבְּרִית, כִּי הַסֵּמ"ךְ-מ"ם אֵינוֹ שׁוֹנֵא אֶת הָאָדָם רַק
 בְּרוּחָנִיּוֹת, שְׂרוּצָה לְנִתְק אֶת הַנִּפְשׁוֹת מִמֶּנּוּ יִתְבַּרְךָ,
 לְהַסְתִּיר, לְהַעֲלִים וּלְכַסּוֹת אֶת אֲמַתַּת מְצִיאֹתוֹ יִתְבַּרְךָ
 מֵהֵן, וְלְהַחֲשִׁיף אֶת חַיֵּיהֶן, עַד שְׁיִהְיוּ לְהֵן הַחַיִּים
 מְרִים מְמוֹת, אֲלָא שׁוֹנֵא אֶת הָאָדָם גַּם בְּגִשְׁמִיּוֹת,
 וְרוֹצֵה לְרְאוֹת אֵיךְ הוּא סוֹבֵל כָּל מִינֵי מְרִירוֹת בְּחַיּוֹ
 הַגִּשְׁמִיִּים, וְשֶׁלֹּא יִסְתַּדֵּר בְּשׁוּם דְּבָר, וְלֹא יִתְמַזַּל לוֹ
 מְזֹלוֹ בְּשׁוּם עֶסֶק, כִּי זוֹ דְרָכּוֹ שֶׁל הַסֵּמ"ךְ-מ"ם הָרָשָׁע,
 שֶׁלֹּא דֵי שֶׁהַכְּשִׁיל אֶת הָאָדָם בְּכָל מִינֵי עוֹנוֹת וְחֲטָאִים
 מְגַנִּים שֶׁל שְׂקוּץ, תְּעוּב, זְהוּם וְנֹאוֹף, וְעַל-יְדֵי-זֶה בָּא

הָאָדָם לְמָה שָׁבָא, רַחֲמָנָא לִישׁוּבָן, אֲלֵא עוֹד מִנְתָּקוּ
מִהַרּוּפָא הָאֲמַתִּי, שְׁהוּא הַצְּדִיק הַגָּדוֹל בְּמַעֲלָה נוֹרְאָה
וְנִפְלְאָה מְאֹד, וְרוּצָה לַעֲקֹר אֶת הָאָדָם מִשְׁנֵי הָעוֹלָמוֹת.

וְעַל-כֵּן, אֶהוּבִי, בְּנֵי הַיָּקָר, פִּקַּח עֵינֶיךָ וּרְאֵה מָה
אֲתָךְ, וּבְאִיזָה מְקוֹם אֲתָה מְנַח, נִכְשְׁלֶתָ כְּבָר בְּכָל מִינֵי
עוֹוֹנוֹת וַחֲטָאִים שְׁבַעוֹלָם, וְאֲתָה מְלֵא נְאוּף, זְהוּם,
שְׁקוּץ, תַּעוּב וְעֵרֹם, עֲזֹב כְּבָר אֶת כָּל הָרַע, וּבִרְח לָךְ
אֶל הַצְּדִיק הַגָּדוֹל בְּמַעֲלָה נוֹרְאָה וְנִפְלְאָה מְאֹד, וּשְׁמַע
בְּקוֹלוֹ, וְעַל-יְדֵי-זֶה גַם תִּהְיֶה לָךְ תִּקְוָה טוֹבָה לְתַקֵּן
הַכֹּל, וְתַכְּף-וּמַיֵּד כְּשֶׁרַק תִּשְׁמַע אֶת הָרִשְׁעִים הָאֲרוּרִים
לְדַבֵּר עֲלֵיו, תִּדַע שֶׁהֵם הֵם שְׁלוּחֵי הַסֵּם "ך"מ"ם, וְהֵם
הַרוּצִים לְקַבֵּר אוֹתָךְ בְּחַיֶּיךָ, וְעַל-כֵּן רְאֵה, אֶהוּבִי,
בְּנֵי הַיָּקָר מָה אֲתָךְ, וּכְבָר הַגִּיעַ הַזְּמַן שֶׁתִּצָּא מִהַבוּץ,
הַלְּכִלוּךָ וְהִזְהֵמָה שְׁלָךְ, קַח אֶת עֲצָמְךָ בְּיַדֶּיךָ, וּבִרְח
לָךְ מִכָּל אֵלֹו הָרִשְׁעִים הָאֲרוּרִים, הַחוֹלְקִים וְהַמְדַבְּרִים
עַל הַצְּדִיק הַגָּדוֹל בְּמַעֲלָה נוֹרְאָה וְנִפְלְאָה מְאֹד, כִּי הֵם
אֵינָם רוּצִים בְּטוֹבָתְךָ בְּזֶה שְׁמִסִּיתִים וּמְדִיחִים אוֹתָךְ
שֶׁתִּתְרַחַק מִהַצְּדִיק הַגָּדוֹל בְּמַעֲלָה נוֹרְאָה וְנִפְלְאָה מְאֹד,
אֲלֵא הֵם רוּצִים לְרְאוֹת בְּכִשְׁלוֹנְךָ וּבִנְפִילְתְךָ, כִּי קָדָם הֵם
מִתְחַבְּרִים אֵלֶיךָ כְּאֵלוֹ הֵם הַחֲבֵרִים וְהַיְדִידִים הַטּוֹבִים
בְּיוֹתֵר שְׁלָךְ, וּכְאֵלוֹ רוּצִים לַעְזוֹר לָךְ, אֲשֶׁר בְּאֶמֶת כָּל

בַּר דַּעַת שְׁזוּכָה לְיִשׁוּב הַדַּעַת, יוֹדֵעַ תִּכְףּ וּמְיָד כִּי בַמָּה
 הֵם יְכוּלִים לַעֲזוֹר?! עִם כָּל זֹאת עָקַר כְּוִנָּתָם הַטְּמֵאָה
 הִיא רַק לְגַתֵּק אוֹתָךְ מֵהַחַיִּים חַיּוֹתָךְ, שֶׁהוּא הַצַּדִּיק
 הַגָּדוֹל בְּמַעֲלָה נוֹרָאָה וְנִפְלְאָה מְאֹד, הַיְכוּל לְהוֹצִיאֲךָ
 מִן הַבוּץ הַגָּדוֹל, וְכָל כְּוִנָּתָם הִיא שְׁתַּתְּרַחֵק מִמֶּנּוּ קֹדֶם,
 וְכִשְׁתַּתְּרַחֵק מִמֶּנּוּ, מִמִּילָא תִּפְּל בְּנִפְּלָה אַחַר נִפְּלָה
 וּבִתְהוּם אַחַר תְּהוּם, עַד שֶׁכָּבַר לֹא תוּכַל לְצֵאת מִשָּׁם;
 וְעַל-כֵּן פָּקַח עֵינֶיךָ, אֲהוּבִי, בְּנֵי הַיָּקָר, מֶה לְפָנֶיךָ,
 וּרְאֵה לְבָרַח מִכָּל אֱלוֹ הַרְשָׁעִים הַמְדַבְּרִים כָּל דְּבַר
 אֲסוּר עַל הַצַּדִּיק הַגָּדוֹל בְּמַעֲלָה נוֹרָאָה וְנִפְלְאָה מְאֹד,
 כִּי הֵם סִתְּמוּ מְסִיתִים וּמְדִיחִים, רְשָׁעִים אַרוּרִים, אֲשֶׁר
 אֵינָם חֲפָצִים בְּטוֹבָתְךָ כָּלֵל, כִּי הֵם בְּעֶצְמָם מְלֵאִים
 שְׂקוּץ, תַּעֲוִב, זֵהוּם, עֵרֹם וְנֹאוֹף, כִּי לֹא יִמְלֹט אֲשֶׁר
 מִי שְׂמַדְבֵּר עַל צַדִּיק קְדוֹשׁ וְנוֹרָא, הַדְּבֹוק בְּחַי הַחַיִּים
 בְּדַבְּקוֹת אֱמֶת, וְאֵין לוֹ שׁוּם הַסְתַּכְּלוֹת, שׁוּם שְׂמִיעָה,
 שׁוּם מְשׁוּשׁ וְשׁוּם דְּבוּר בְּזֵה הָעוֹלָם כָּלֵל, בְּטֵל וּמְבֹטֵל
 לְגַמְרֵי אֵל הָאֵין סוֹף בְּרוּךְ הוּא, אֲלֵא מִי שֶׁכָּבַר נִכְשֵׁל
 בְּכָל מִינֵי חֲטָאִים וְעוֹנוֹת שֶׁבְּעוֹלָם, וְהוּא מְלֵא נֹאוֹף,
 שְׂקוּץ וְתַעֲוִב, וְעוֹשֶׂה כָּל מִינֵי תוֹעֲבוֹת רָעוֹת בְּהַצְנֵעַ,
 כִּי אַחֲרַת לֹא הָיָה מְדַבֵּר עָלָיו.

ועל־כֵּן רָאָה מָה לְפָנָיָהּ, וּבִרְחַל לָהּ מְרַשְׁעִים אֱלוֹהֵי,
 וְיִוְתֵר טוֹב לָהּ לְהִתְאַבֵּק בְּעַפְרֵי הַצַּדִּיק הַגָּדוֹל בְּמַעֲלָה,
 נוֹרָאָה וְנִפְלְאָה מְאֹד, הַמְגַלָּה לָהּ עֲצוֹת נוֹרָאוֹת וְנִפְלְאוֹת
 וְהַנְהַגוֹת יִשְׁרוֹת, אֵיךְ לָשׁוּב אֵלָיו יִתְבַּרֵּךְ, וְאֵיךְ שָׁגַם
 אֶתְהָ מִמְקוֹם שְׂאֵתָה נִמְצָא שָׁם, גַּם־כֵּן תּוּכַל לָשׁוּב
 בְּתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה אֵלָיו יִתְבַּרֵּךְ, וְלִזְכוֹת לְתַקֵּן אֶת כָּל
 הָעֵבֶר שְׁלָךְ, וְאִם תִּכְנִיס אֶת דְּבוּרֵי אֱלוֹהֵי בְּתוֹךְ לְבָבְךָ,
 אֶהוּבִי, בְּנֵי הַיְקָר, אֲזִי תִרְאֶה אֵיךְ שֶׁהַכֹּל יִשְׁתַּנֶּה, וּבְזִמְנֵי
 קָצֵר תִּזְכֶּה גַם אֶתְהָ לְתַקֵּן אֶת כָּל לְכַלּוֹךְ מַעֲשֵׂיךָ, וְכָל
 הַיְרִידוֹת וְהַנְּפִילוֹת שְׁלָךְ תִּתְהַפְּכֶנָה לְעֲלִיּוֹת גְּדוֹלוֹת,
 וְתִזְכֶּה גַם־כֵּן לְהַעֲשׂוֹת כְּלֵי לְהַמְשִׁיךְ עַל עֲצָמְךָ עֲרֻבוֹת,
 נְעִימוֹת, יְדִידוֹת, זִיו וְחַיּוֹת אֱלֹקוֹתוֹ יִתְבַּרֵּךְ, עַל־יְדֵי גִדּוֹל
 כַּחוֹ שֶׁל הַצַּדִּיק הַגָּדוֹל בְּמַעֲלָה נוֹרָאָה וְנִפְלְאָה מְאֹד.

ג.

אֶהוּבִי, בְּנֵי הַיְקָר! רָאָה לִישֵׁב אֶת עֲצָמְךָ עֲכָשׁוּ,
 מִי אֶתְהָ וּמָה עָבֵר עָלֶיךָ בְּחַיִּים חַיּוֹתְךָ, וְתַקַּח אֶת עֲצָמְךָ
 בְּיָדֶיךָ, וְשִׁמְעַ בְּקוֹל הַצַּדִּיק הַגָּדוֹל בְּמַעֲלָה נוֹרָאָה
 וְנִפְלְאָה מְאֹד, וְאֲזִי גַם אֶתְהָ תִזְכֶּה לְתַקֵּן אֶת אֲשֶׁר שִׁחַתָּ
 וּפְגַמְתָּ וְקִלְקַלְתָּ, עָלֶיךָ לְדַעַת כִּי עֲבָרָה מְטִמְטֶמֶת לְבוֹ
 שֶׁל אָדָם (יוֹמָא לט.), וְעַל־יְדֵי כָּל חֲטָא וְעוֹן שְׂאָדָם
 עוֹבֵר, מְטִמְטֵם לְבוֹ וְנִתְעַקֵּם מַחוֹ וּמִחֲשִׁבְתּוֹ, וְנַעֲשֵׂה

מְבַהֵל וּמְבַלְבֵּל מְאֹד, וְהוּא דוֹחֵק אֶת רַגְלֵי הַשְּׂכִינָה, כִּי כָּל הָעוֹבֵר עֲבָרָה בְּסִתְרָא כְּאֵלוֹ דוֹחֵק רַגְלֵי שְׂכִינָה (חֲגִיגָה טז.), כִּי בְּזֶה שְׂאָדָם חוֹטֵא בְּפָגַם הַבְּרִית — הוֹצֵאת זֶרַע לְבִטְלָה, אוֹ מְסַתְּפֵל בְּשִׁקּוּץ, תְּעוּב, זֶהוּם וְעֵרָם תְּמוֹנוֹת תוֹעֵבָה בְּסִתְרָא, הוּא דוֹחֵק רַגְלֵי הַשְּׂכִינָה, כִּי חוֹשֵׁב שְׁבִמְקוֹמוֹ, שֵׁם אֵין הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא נִמְצָא, וְאֵין מִי שְׁמַסְתְּפֵל עָלָיו, וְעַל-כֵּן בְּזֶה הוּא דוֹחֵק אֶת רַגְלֵי הַשְּׂכִינָה מִמֶּנּוּ, וְאֵינוֹ יוֹדֵעַ שֶׁהוּא יִתְבָּרֵךְ מְסַתְּפֵל עַל כָּלָם, וְרוֹאֶה אֶת כָּל מַעֲשֵׂי הָאָדָם, וְעַל-כֵּן אֶהוּבֵי, בְּנֵי הַיָּקָר, מֵאַחַר שֶׁכָּבֵר עֲבָרָתָא עֲבָרוֹת חֲמוּרוֹת שֶׁל פָּגַם הַבְּרִית — הוֹצֵאת זֶרַע לְבִטְלָה, וְהִסְתְּפֵל בְּמִקְוֹמוֹת מְטֻנְפִים וּמְזוֹהָמִים, וְהִלְכָתָא בְּכָל הַמִּקְוֹמוֹת הַפְּרוּצִים, עָלֶיךָ לָשׁוּב בְּתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה תִּכְף-וּמִידָא קִדְּם שְׁיִהִיָּה מֵאַחַר, וְאֵל תִּחְשַׁב שְׁיִישׁ לָךְ זְמַן כְּשֶׁתִּהְיֶה זָקֵן, כִּי מִי יוֹדֵעַ מַה יֵּלֵד יוֹם, וְאֵינְךָ יָכוֹל לְתַאֵר וּלְשַׁעַר אֶת גְּדֵל הַבוֹשׁוֹת שְׁיִישׁ לְאָדָם בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא עַל-יַדֵּי הַחֲטָא שֶׁל זְהֵמַת תְּאֹת נְאוּף, עַד שֶׁאֲמָרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים (סוֹטָה ג.): כָּל הָעוֹבֵר עֲבָרָה אַחַת בְּעוֹלָם הַזֶּה מְלַפְּתוֹ וְהוֹלְכָתָא לְפָנָיו בְּיוֹם הַדִּין, וּקְשׁוּרָה בּוֹ כְּכֶלֶב, כִּי מִי שֶׁלְכָלְךָ אֶת עֲצָמוֹ בְּכָל מֵינֵי שִׁקּוּץ, תְּעוּב, זֶהוּם וְעֵרָם שֶׁל נְאוּף, הַחֲטָא הַזֶּה נִקְשָׁר בּוֹ כְּכֶלֶב וְהוֹלְךָ עִמּוֹ תָּמִיד, וְאֵינוֹ יָכוֹל לְהַפְרִד מִמֶּנּוּ, רַק אִם יִקַּח

את עצמו בידיו עכשו, וישוב בתשובה שלמה אליו
יתברך.

ועקר התשובה הוא, שתרגיל את עצמך לדבר אליו
יתברך בלשון שאתה רגיל בה, ותספר לפניו יתברך
את כל אשר עם לבבך, ותבקש ותתחנן מלפניו יתברך,
שיחוס וירחם עליך לצאת מהפח היקוש הזה שנפלת
אליו, כי עקר התשובה הוא התפלה והודוי דברים
שאדם מתודה אליו יתברך, כי בזה שאדם מתפלל אליו
יתברך, נפתחים לו שערי התשובה, כי התפלה פותחת
את כל השערים שנסתמו ממנו, והתפלה היא השער
והפתח להכנס אליו יתברך, ועל-כן אי אפשר לשוב
בתשובה שלמה, בתשובה אמתית, כי אם כשמרגיל
את עצמו לדבר ולהתפלל ולהתחנן אליו יתברך, וכמו
שאמרו חכמינו הקדושים (מדרש תנחומא, פרשת וירא):
אמר להם הקדוש-ברוך-הוא לישראל: הוו זהירין
בתפלה, שאין מדה אחרת יפה הימנה, והיא גדולה
מכל הקרבנות, ואפלו אין אדם כדאי להענות בתפלתו
ולעשות חסד עמו, כיון שמתפלל ומרבה בתחנונים, אני
עושה עמו חסד, כי אין הקדוש-ברוך-הוא חפץ לחיב
בריה, אלא מבקש שיתפללו הבריות לפניו ויקבלם,
ועל-כן ראה, אהובי, בני היקר, לברח עכשו למקום

פְּנוּי שְׂאִין שָׁם בְּנֵי-אָדָם, וְתִצְעַק בְּקוֹלֵי קוֹלוֹת אֱלֹהֵי יִתְבָּרַךְ, שְׂיַחֲוִס וִירַחֵם עָלֶיךָ לְצֵאת מֵהַפֶּח הַיְקוּשׁ שֶׁנִּפְלְתָה אֵלָיו, וְתִהְיֶה עֶקְשָׁן גָּדוֹל בְּעִבּוּדָה הַקְדוּשָׁה הַזֹּה, וְאַף שְׂאֲנֵי יוֹדֵעַ, שֶׁבִּתְחִלָּה יָבוֹא לָךְ דְּבַר זֶה מְאֹד מְאֹד קָשָׁה, מֵאַחַר שֶׁנִּתְלַכְלַכְתָּ כְּבָר בְּכָל מֵיְנֵי שְׂקוּיָן, תַּעֲוֹב וְזֵהוּם שֶׁל תַּאֲוֹת נְאוּף וְהוֹצָאת זָרַע לְבִטְלָה, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה קִלְקַלְתָּ אֶת מַחֲךָ לְגַמְרֵי, וְנִעְלַם וְנִסְתָּר מִמֶּךָ אוֹרוֹ יִתְבָּרַךְ, וְלִבְךָ מָלֵא עֵקְמוּמִיּוֹת וְקִשְׁיוֹת וְסִפְקוֹת עָלָיו יִתְבָּרַךְ, עִם כָּל זֹאת עַל-יְדֵי שֶׁתִּהְיֶה עֶקְשָׁן גָּדוֹל בְּעִבּוּדָה הַקְדוּשָׁה הַזֹּה — לְלַכֵּת בְּכָל יוֹם לְמָקוֹם פְּנוּי שְׂאִין שָׁם בְּנֵי-אָדָם, וְתִצְעַק אֵלָיו יִתְבָּרַךְ בְּקוֹלֵי קוֹלוֹת, שְׂיַחֲוִס וִירַחֵם עָלֶיךָ לְצֵאת מֵהַבּוֹץ וְהַלְכִּלוּךָ שָׁלָךְ, אֲזוּ סוּף כָּל סוּף תִּרְאֶה שְׁנוּי לְטוֹבָה, אֵיךְ שֶׁתִּטְהַר אֶת עֲצָמְךָ לְגַמְרֵי, כִּי הַתְּפִלָּה שֶׁהָאָדָם מֵתְפַלֵּל וּמִבְקֵשׁ וּמִתְחַנֵּן אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, מְטַהֶרֶת אֶת הָאָדָם מִכָּל מֵיְנֵי לְכֻלּוֹכִים שֶׁבְּעוֹלָם, וְאֵין לָךְ עוֹד דְּבַר הַמְּנַקֵּה, רוּחֵץ וּמְכַבֵּס אֶת הָאָדָם כְּמוֹ תְּפִלָּה וְהַתְּבוּדָה, שֶׁאָדָם מְרַגֵּיל אֶת עֲצָמוֹ לְדַבֵּר וְלִהְתְּפַלֵּל, לְהִתְחַנֵּן וְלִצְעַק לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ, וְאִם תִּהְיֶה חֲזָק בְּעִבּוּדָה הַקְדוּשָׁה הַזֹּה מִדֵּי יוֹם בְּיוֹמוֹ לְהִתְפַּלֵּל אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, אֲזוּ תִרְאֶה אֵיךְ שֶׁבְּמִשְׁךָ הַזִּמְן תִּשְׁתַּנֶּה לְטוֹבָה, וְאֶפְלוֹ שְׂאֲנֵי יוֹדֵעַ שֶׁבַעַת שְׂאֲתָה עוֹסֵק בְּתִשׁוּבָה, יִתְגַּבֵּר עָלֶיךָ יִצְרָךְ יוֹתֵר וְיוֹתֵר, כִּי כֵן דֶּרֶךְ

הַיִּצָּרִים הָרָעִים הָאֵלֹהִים, שֶׁכִּשְׁשָׁה־אָדָם רוֹצֵה לְבָרַח מֵהֶם, הֵם רוֹדְפִים אַחֲרָיו וְרוֹצִים לְהַחֲזִירוֹ, וְעַל-כֵּן רוֹאִים עַל-פִּי-רַב שֶׁכָּל אֱלֹהֵי הַתְּשׁוּבָה שְׂזוּכִים לְחִזּוֹר בַּתְּשׁוּבָה שְׁלֵמָה אֵלָיו יִתְבַּרְךָ, דִּיקָא עֲלֵיהֶם מִתְגַּבֵּר הַיִּצָּר הָרָע יוֹתֵר וְיוֹתֵר, וְנִדְמָה לָהֶם כִּי דִיקָא עַל-יַדֵּי תְשׁוּבָתָם נִתְעוֹרְרִים יוֹתֵר מִעֲשִׂיָהֶם הָרָעִים, עֲלֵיךְ לְדַעַת אִין זֶה שְׁהֵם מִתְגַּבְּרִים עֲלֵיךְ, אֶלָּא אַתָּה בְּרַחֲתָ מֵהֶם, וְהִרְגַּשְׁתָּ כְּכֹר קָצַת אוֹר, עַל-כֵּן הֵם רוֹדְפִים אַחֲרֶיךָ, וְרוֹצִים לְתַפֵּס אוֹתְךָ וּלְהַחֲזִירְךָ אֲלֵיהֶם, אֶל חֲשֶׁךְ, אֶפְלָ וְצִלְמוֹת, וְלִכְן נִדְמָה לָךְ כְּאֵלֹהֵי דִיקָא כְּשִׁחֲזַרְתָּ בַּתְּשׁוּבָה נִתְעוֹרֵר הַיִּצָּר הָרָע בְּהַתְּגַבְּרוֹת יוֹתֵר גְּדוֹלָה, אֲדַרְבָּה בְּזֶה שְׂאֵתָה בּוֹרַח מֵהֶם, אַתָּה רָץ רַק אֶל הָאוֹר וְהַעֲנָג, הָעֲרִבוֹת וְהַזִּיּוֹ, הַחַיּוֹת וְהַדְּבָקוֹת, אֶף קִלְפַת תְּאוֹת נְאוּף, שְׁקוּץ, עֵרֶם וְזֵהוּם שְׁהֵיִתָּ רְגִיל בָּהֶם יָמִים וְשָׁנִים, הִיא רוֹדְפַת אַחֲרֶיךָ וְרוֹצֵה לְהַחֲזִירְךָ אֲלֵיהָ, עַל-כֵּן רְאֵה, אֶהוּבִי, בְּנֵי הַיָּקָר מַה לְּפָנֶיךָ, וְתִהְיֶה עֲקֹשָׁן גְּדוֹל לְדַבֵּר וּלְהַתְחַנֵּן אֵלָיו יִתְבַּרְךָ מִדֵּי יוֹם בְּיוֹמוֹ, וְתִשְׁפֹּךְ שִׁיחַ וְתִפְלֶה אֵלָיו יִתְבַּרְךָ בְּרַחֲמִים וּבְתַחֲנוּנִים שְׁיַחֲוֶם וְיִרְחַם עֲלֵיךְ, וְתִצֵּא מִהָרַע וְהַחֲשֶׁךְ הַזֶּה שֶׁהַתְּרַגְּלַתָּ בוֹ.

וְעַקֵּר שְׁלֵמוֹת הַתְּפִלָּה הִיא, שְׂאָדָם יִדְבֵּר עִמוֹ יִתְבַּרְךָ בְּלִשׁוֹן שְׂרָגִיל בָּהֶם, כְּאִשׁוֹר יִדְבֵּר אִישׁ אֶל רַעְהוֹ

והבן אל אביו, בשפת האם שלו, ותתמיד בזה מאד מאד, ומלכד זאת, תתפלל את התפלות הקבועות, שהן: שחרית, מנחה, מעריב וחסות, מלה במלה מתוך הסדור דיקא, ואף שבתחלה יהיה קשה וכבד לך לצמצם את מחך ודעתך לקשרם אל דבורי התפלה, כי על-ידי שהרגלת עצמך להסתפל בכל מיני תמונות תועבה, רחמנא לישזבן, ועשית כל מיני זממות ותועבות רעות, רחמנא לצלן, על-ידי-זה מחך מבהל ומבלבל מאד, ואתה מלא מחשבות רעות והרהורים רעים, ולכן קשה וכבד לך להבין ולצמצם את עצמך בדבורי התפלה, עם כל זאת על-ידי שתהיה עקשן גדול להתפלל מתוך הסדור דיקא לאט לאט מלה במלה, אז סוף כל סוף ימשך עליך אור וזיו, חיות ודבקות על-ידי התפלות הקבועות: שחרית, מנחה, מעריב וחסות, כי כל תפלה ותפלה עושה תקונים למעלה בכל העולמות, ועל-כן אשרי ואשרי מי שנזהר בכל יום להתפלל במנין ערב ובקר וצהרים, שחרית, מנחה ומעריב בצבור דיקא, לאט לאט מלה במלה, שאז ימשך עליו אור וזיו, חיות ודבקות אלקית, כי בכל תפלה ותפלה שאדם מתפלל אליו יתברך, נפתחים לפניו עולמות חדשים, ונצטרפים צרופים חדשים, ונתיחדים יחודים עליונים על-ידי סדר התפלות האלו: שחרית, מנחה, מעריב,

וכן מי שזוּכָה לומר בְּכָל לַיְלָה סֵדֶר תְּקוּן חֲצוֹת, שְׁאֵז
הוא הַזְמַן הָעֶקְרִי לְשִׁפּוֹךְ אֶת נַפְשׁוֹ, שִׁיחָתוֹ וּתְפִלָּתוֹ
אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ, אֲזִי לֹא זָז מִשָּׁם עַד שְׁמוּחֲלִין לוֹ עַל כָּל
עֲוֹנוֹתָיו.

וְלִכֵּן רָאָה אֱהוֹבִי, בְּנֵי הַיָּקָר, מֵה לְפָנֶיךָ, אִם אַתָּה
רוֹצֵה לְתַקֵּן אֶת אֲשֶׁר שָׁחַף וּפְגַמָּתָ בְּפָגַם הַבְּרִית —
הוֹצֵאת זֶרַע לְבִטְלָה וְנִשְׁגַּ"ז (נִדְּהָ, שִׁפְחָה, גִּוְיָה,
זוֹנָה), רָאָה לְקַחַת אֶת עֲצָמְךָ בְּיַדֶּיךָ, וְתַתְּחִיל לְהַתְּפַלֵּל
אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ בְּכוֹנֵה גְדוּלָה וְעֲלִיוֹנָה מְאֹד, וְאַף שֶׁבַתְּחַלָּה
יְהִי קָשָׁה וְכָבֵד לְךָ דְבַר זֶה עַד מְאֹד, כִּי הַתְּפִלָּה הַיָּא
שֶׁעַר וּפְתַח הַשָּׁמַיִם, וְאִיךָ יָבוֹא טָמֵא מְטָמֵא אֶל תוֹךְ
הַשֶּׁעַר, כִּי "אֵין לָבוֹא אֶל שֶׁעַר הַמְּלָךְ בְּלָבוֹשׁ שִׁק" (אֶסְתֵּר ד, ב), עִם כָּל זֹאת אִם תִּהְיֶה עֶקְשָׁן גְּדוֹל
בְּעִבּוֹדַת הַתְּפִלָּה, אֲזִי תִזְכֶּה סוּף כָּל סוּף שִׁיפְתָּחוּ לְךָ
שְׁעָרֵי הַרְחָמִים, וַיִּמְשִׁיךְ לְךָ הַקָּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא רְחָמִים
עֲלִיוֹנִים, וְתִזְכֶּה לְהִיּוֹת כְּלִי לְהִמְשִׁיךְ עֲלֶיךָ אוֹר, זִיו,
חַיּוּת וּדְבָקוֹת הַבוֹרָא יִתְבָּרֵךְ שְׁמוֹ, וְתִתְקַבֵּל תְּשׁוּבָתְךָ
בְּכָל הָעוֹלָמוֹת.

וכן עֲלֶיךָ לְדַעַת אֱהוֹבִי, בְּנֵי הַיָּקָר, אֲשֶׁר אֵי אֶפְשָׁר
לְזַכּוֹת לְהַגִּיעַ אֶל תְּפִלָּה, כִּי אִם עַל-יַדֵּי שְׁשׁוּקָדִים

בְּלִמּוּד הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, כְּמֵאֲמָרָם וְ"ל (מִדְרָשׁ תַּנְחוּמָא, פֶּרֶשֶׁת אָמֹר): בְּזִכּוֹת הַתּוֹרָה שְׂאֲתָם עוֹסְקִים בָּהּ, הֵייתִי מִקְשִׁיב וְשׁוֹמֵעַ תְּפִלוֹתֵיכֶם, כִּי "מִסִּיר אֲזִנּוֹ מִשְׁמַע תּוֹרָה, גַּם תְּפִלָּתוֹ תוֹעֵבָה" (מִשְׁלֵי כח), כִּי הַתּוֹרָה וְהַתְּפִלָּה הוֹלְכוֹת בְּיַחַד, כְּפִי שְׂאֲדָם מֵרַבָּה בְּלִמּוּד הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, כָּךְ נִתְחַזְּקִים רְצוֹנוֹ וְכִסּוּפָיו לְהַתְּפִיל אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ, וְכִפִּי שְׂמַתְּפִיל אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ נִפְתָּחִים לְבוֹ וְדַעְתּוֹ לְהַשִּׁיג הַשְּׂגוֹת הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, וְעַל-כֵּן הֵרַגְל אֶת עֲצָמָךְ אֱהוּבִי, בְּנֵי הַיָּקָר, לְלַמֵּד בְּכָל יוֹם שְׁעוֹר כְּסִדְרָן בַּתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, וְתִקְבַּע לְעֲצָמָךְ שְׁעוֹר בְּמִקְרָא, בְּמִשְׁנָה, בְּגִמְרָא, בְּמִדְרָשׁ, בְּפוֹסְקִים, בְּזִהָר וּבִתְקוּנִים, וְתִרְגֵּיל אֶת עֲצָמָךְ לֹאמַר בְּכָל יוֹם הֲרַבָּה דְּפִים מְכָל הַלְמוּדִים הָאֵלוֹ, וְאִף שְׂבַתְחֻלָּה יִהְיֶה קֶשֶׁה וְכָבֵד לָךְ לְהִבִּין כָּל דְּבָר, עִם כָּל זֹאת עָלֶיךָ לְדַעַת, שְׂאֲחֵרִי שְׂלַכְלַכְתָּ אֶת עֲצָמָךְ בְּכָל מִינֵי לְכְלוּכִים רָעִים שֶׁל תְּאֹת גְּאוּף, שְׂקוּץ, תַּעוּב, עֵרֶם וְזֵהוּם, בְּוִדְאֵי קֶשֶׁה וְכָבֵד לָךְ לְצַמְצֵם אֶת מִחָךְ וּלְהִבִּין מַה שְׂאֲתָה לֹאמֵד, עִם כָּל זֹאת אִם תִּהְיֶה חֹזֵק וְאֲמִיץ חֵק וְלֹא יַעֲבֹר לְלַמֵּד בְּכָל יוֹם פֶּרֶשֶׁה חֲמֵשׁ וְרִש"י עִם הַתְּרַגּוּם, בְּאִפְן שְׂתִזְכֶּה לְסִיִּם בְּכָל שָׁבוּעַ אֶת פֶּרֶשֶׁת הַשָּׁבוּעַ.

וכן תתמיד בכל יום ללמד ולומר הרבה פרקים משניות, ואם אפשר לך לומר ח"י [שמונה-עשר] פרקים בפעם אחת אין למעלה מזה בתקון הברית, כי אמירת שמונה-עשר פרקים משניות, מזככת ומטהרת את הנפש מכל מיני חלדה ומכל מיני זיהמות ולכלוכים שנדבקו בה.

וכן תרגיל את עצמך לומר בכל יום הרבה דפים גמרא, ואף שבתחלה ידמה לך כל הענין כצחוק, שאתה אומר דפים גמרא בעלמא בלי להבין, עם כל זאת עליך לדעת, כי בגמרא הקדושה טמונים אורות עליונים, אורות צחצחות, ואם האדם רגיל לומר בכל יום דפי גמרא, אפלו שיהיה הגרוע ביותר, המגשם והמזהם ביותר בעולם, על-ידי למוד תלמוד יבטל את הקלפה לילי"ת, שהיא המחטאת את האדם בפגם הברית — הוצאת זרע לבטלה, ומכניסה באדם כל מיני תבערות המדורה של נאוף, ועל-ידי למוד גמרא שהוא תלמוד, מבטלים את הקלפה הזו, וכמעט שאי אפשר לבטל את הקלפה הזו, רק על-ידי שקידה רבה בלמוד גמרא; ועל-פן אשרי מי שזוכה להתמיד בכל יום בלמוד גמרא, וכדאי להתחיל ללמוד גמרא בפשיטות, ואפלו שאינו מבין בהתחלה מה הוא לומד, יהיה עקשן

גדול לומר דף אחר דף, עד שיזכה לסיים את כל הש"ס, ואז יתחיל עוד פעם, ועל-ידי-זה יזכה לבטל מעצמו את הקלפה הזו המחטאת את האדם בפגם הברית — הוצאת זרע לבטלה, ובכל מיני שקוץ, תעוב וזהו.

וכן הרגל את עצמך, אהובי, בני היקר, ללמד בכל יום מדרש, שהוא למוד אגדה, אשר למוד זה עולה על כל הלמודים, כי למוד מדרש אגדה הוא כמו קבלה מעשית, וכל המוסר וההתחזקות טמונים בלמוד אגדה, וכמאמרם ז"ל (ספרי, פרשת עקב): רצונך שתכיר את מי שאמר והיה העולם, למד אגדה, שמתוך כך אתה מכיר את הקדוש-ברוך-הוא, ומדבק בדרך-ך, ואמרו (תנא דבי אליהו רבה, פרק ב): בכל הארץ יצא קום (תהלים יט, ה) — אלו אגדות, כי על-ידי למוד אגדה ומדרש, יכול לצרף צרופי מעשה בראשית.

וכן הרגל את עצמך לומר בכל יום כמה דפים זהר וכמה דפים תקונים, אשר האריז"ל נתן תקון לבעל עברה — לומר בכל יום כמה דפים זהר ותקונים, ואמר, שהאמירה בעלמא מזככת את הנפש מכל מיני חלדה.

וְעַל כָּלֵם רָאָה לְהִתְמַיֵּד בְּלִמּוּד פּוֹסְקִים וְשִׁלְחָן
 עָרוּף, כְּדֵי שְׁתַּדַּע אִיף לְהִתְנַהֵּג בְּחַיִּיךָ, כִּי בְּלִי לִמּוּד
 שִׁלְחָן עָרוּף וּפּוֹסְקִים אֵינוֹ נִקְרָא יְהוּדִי כָּלֵל, כִּי לִמּוּד
 שִׁלְחָן עָרוּף וּפּוֹסְקִים, מְלַמֵּד אֶת הָאָדָם אִיף לְהִתְנַהֵּג
 בְּגִשְׁמִיּוֹת וּבְרוּחָנִיּוֹת, וְהוּא כָּלֵל תּוֹרָה שְׁבַע־לֶפֶה, וְיָמָה
 גַּם שְׁמֹזְכֵף אֶת הָאָדָם לְגַמְרִי, וּמְבַרֵּר מִמֶּנּוּ אֶת הַטּוֹב
 מִהָרַע שֶׁנִּדְבַּק בּוֹ (עֵינִי לְקוּטֵי־מוֹהַר־רִ"ן, חֶלֶק א', סִימָן ח).

וְעַל־כֵּן אֶהוּבִי, בְּנֵי הַיֶּקָר, רְאֵה מָה לְפָנֶיךָ, אִם אַתָּה
 רוֹצֵה לְשׁוּב בְּתִשׁוּבָה אֲמִתִּית, תִּהְיֶה חֲזָק בְּלִמּוּד הַתּוֹרָה
 הַקְּדוּשָׁה, בְּהִתְמַדָּה וּבְשִׁקִּיזָה רַבָּה בְּתַפְלָה וְהִתְבּוֹדְדוֹת,
 וְאִזּוֹ לֹא תִזְוֶה מִשָּׁם עַד שִׁיקְכֶּלֶךָ הַקְּדוּשׁ־בְּרוּךְ־הוּא,
 וְתִזְכֶּה לְתַקֵּן אֶת כָּל הָעֶבֶר הָרַע שֶׁלָּךְ, וְתִמְשִׁיךְ עַל
 עֲצָמְךָ עֲרֻבוֹת וּנְעִימוֹת, יְדִידוֹת וְזִיו, אֹרֹךְ וְחַיּוֹת הַבּוֹרָא
 יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, וְעוֹלָמְךָ תִּרְאֶה בְּחַיִּיךָ.

תָּם וְנִשְׁלָם, שְׂבַח לְאֵל בּוֹרֵא עוֹלָם !

קוֹנְטְרָס

מִסְפִּיק מְרִיבוֹת

בו יבאר גנות המחלקת והמריבות, ואיך שחבל מאד לבלות את ימיו ושנותיו במחלקת ומריבות — הן בביתו והן בחוץ, ויגנה מאד את המחזיק במחלקת, ויגלה איך ששרשו הוא משרש רע סטרא דמסאבותא.

★

בְּנוֹי וּמִיֶּסֶד עַל־פִּי דְבָרֵי

רַבְּנֵי הַקְּדוֹשׁ וְהַנּוֹרָא, אֹר הַגְּנוּז וְהַצָּפוֹן,

בוֹצִינָא קְדִישָׁא עֲלָאָה, אֲדוֹנָנוּ, מוֹרְנוּ וּרְבָנוּ

רַבֵּי נַחֲמָן מְבַרְסֵלְב, זְכוּתוֹ יִגַן עֲלֵינוּ.

וְעַל־פִּי דְבָרֵי תַלְמִידוֹ, מוֹרְנוּ

הַגְּאוֹן הַקְּדוֹשׁ, אֹר. נְפֵלָא, אֲשֶׁר פֶּל רַז לֹא אָנִיס לִיה

רַבֵּי נִתָּן מְבַרְסֵלְב, זְכוּתוֹ יִגַן עֲלֵינוּ,

וּמְשַׁלֵּב בְּפֶסוּקֵי תוֹרָה, נְבִיאִים, כְּתוּבִים וּמֵאמְרֵי חֲכָמֵינוּ
הַקְּדוֹשִׁים מְגַמְרָא וּמְדַרְשִׁים וְזֵהר הַקְּדוֹשׁ

★

הוֹבָא לְדָפוּס עַל־יְדֵי

חֲסִידֵי בְרֶסֶלְב

עִיה"ק יְרוּשָׁלַיִם תּוֹכְב"א

מוֹהֲרָא"ש נ"י אָמַר, שְׁפָל הַקְּלָלוֹת שֶׁל
הָאָדָם, שֶׁנַּעֲשֶׂה מְקַלְל רַחֲמָנָא לְצַלָּן, הֵן
רַק מַחֲמַת הַמַּחֲלָקֶת וְהַמְּרִיבוֹת שֶׁמַּחֲזִיק
בָּהֶן, וְעַל־כֵּן כָּדָא לְעִזְב כָּבָר אֶת כָּל
הַמַּחֲלָקֶת וְהַמְּרִיבוֹת, וְלֹא תִהְיֶה לוֹ
שְׂיָכוֹת אֶל שׁוֹם מַחֲלָקֶת וּמְרִיבָה, וְאִז
דִּיקָא יִצְלִיחַ בְּחַיָּיו.

(אמרי מוהרא"ש, סימן תקכז)

קוֹנְטָרַס

מִסְפִּיק מְרִיבוֹת

.א.

צָרִיף שְׁתַּדַּע, אָהוּבִי, אָחִי הַיְקָר, כִּי עָקַר הַקְּלָלָה
לְאָדָם הוּא, כְּשֶׁנוֹפֵל לְיַד מְרִיבוֹת וּמַחְלֶקֶת — הֵן
בְּבֵיתוֹ, וְהֵן עִם שְׂכֵנָיו, וְהֵן עִם חֲבֵרָיו, וְהֵן עִם
מִשְׁפַּחְתּוֹ, מְרִיבוֹת וּמַחְלֶקֶת הֵן קְלָלָה לְאָדָם, וְעַל-כֵּן
רְאֵה, אָהוּבִי, אָחִי הַיְקָר, לֹמֵר לְעֶצְמְךָ מִסְפִּיק מְרִיבוֹת,
וּתְבַרַח לְךָ מִכָּל מִינֵי מְרִיבוֹת וּמַחְלֶקֶת, אֲשֶׁר אֵל שׁוֹם
דָּבָר לֹא יָבִיאוּ אוֹתְךָ, רַק אֵל הַשְּׂאוֹל וְהַאֲבֹדוֹן, כִּי בְעַל
הַמַּחְלֶקֶת חָיָו אֵינָם חַיִּים, וְהוּא תָמִיד עוֹסֵק לְהִרְאוֹת
אֶת הַצָּדֵק שְׁעָמוּ, וְעַל-יְדֵי-זֶה הוּא עֹסֵק בְּמְרִיבוֹת
וּבְמַחְלֶקֶת, וּבֵין כֶּךָ אֵינֹו עוֹסֵק בַּתּוֹרָה, וְאֵינֹו עוֹסֵק
בְּפִרְנֶסָה, וְנִמְצָא, שְׂיָמִיו כָּלִים בְּהֶבֶל וְרִיק, וּמְאוּמָה אֵין

בִּידוֹ — לֹא עוֹלָם הַזֶּה וְלֹא עוֹלָם הַבָּא, וְהוֹלֵךְ שְׂבוּר
 וְרָצוּץ, וְתַמִּיד חוֹשֵׁב מִחֲשָׁבוֹת אֵיךְ לִנְקָם בְּזִלְתוֹ, וְאֵיךְ
 לְהַמְשִׁיךְ בְּמַרְיבוֹת וּבְמַחְלָקֹת, וּמְרִים לוֹ הַחַיִּים מְאֹד
 מְאֹד, וּבִיּוֹתֵר מְצוּי דְבָר זֶה בְּבֵיתוֹ שֶׁל אָדָם — פְּעַם
 הַבַּעַל מִחֲזִיק בְּמַחְלָקֹת עִם אִשְׁתּוֹ וּיְלָדָיו, וּפְעַם לְהַפּוּף
 — הָאִשָּׁה מִחֲזֹקֶת בְּמַחְלָקֹת עִם בַּעְלָהּ וּיְלָדֶיהָ, וּבֵין
 כֶּף נִתְהַפֵּף הַבֵּית לְהִיּוֹת כְּגִיּהָנוּם מִמֶּשׁ, וּבְאִמַּת אַחַר
 קִצָּת יִשׁוּב הַדַּעַת יִרְאוּ שֶׁהַכֹּל הֶבֶל הֶבֶלִים, הֶבֶל נִדְף
 שָׁאִין בּוֹ מִמֶּשׁ, חָבֵל עַל הַזְּמַן הַיָּקָר, וְחָבֵל עַל הַכַּחוֹת
 וְהַבְּרִיאוֹת, מִסְפִּיק מְרִיבוֹת, מֵהַ תְּפַעְלוּ עִם הַמְרִיבוֹת
 וְהַמְחַלְקֹת?! רַק עֲגַמַת נֶפֶשׁ וְקַלְקוּל הַבְּרִיאוֹת,
 וְחֻכְמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים אָמְרוּ (סְנֵהֲדָרִין ק"י): כָּל הַמְחַזֵּיק
 בְּמַחְלָקֹת עוֹבֵר בְּלֹאוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר: וְלֹא יִהְיֶה כְּקָרַח
 וְכַעֲדָתוֹ; וְעַל-כֵּן אֲשֶׁרִי מִי שֶׁשָּׂם קֶץ וְסוֹף לְכָל
 הַמְחַלְקֹת וְהַמְרִיבוֹת שֶׁלוֹ, וּמְכַנִּיס רוּחַ חַיִּים חֲדָשָׁה
 בְּתוֹךְ חַיָּיו, וְאֵז עוֹלְמוֹ יִרְאֶה בְּחַיָּיו; אֲשֶׁרִי לוֹ!

ב.

אֶהוּבִי, אַחֵי הַיָּקָר! אֲנִי יוֹדֵעַ הֵיטֵב אֶת מְכַאוֹבֵי
 לִבְךָ וְנַפְשְׁךָ מִמֶּה שֵׁשׁ לְךָ עַל חֲכָרְךָ שֶׁצָּעַר אוֹתְךָ,

וְעָשָׂה לָךְ עוֹל יָמִים וְשָׁנִים, וְאַתָּה רַב עֲמוּ בְּכֹל מִיָּנִי
 קִטְטוֹת וּמְרִיבוֹת, וְאֵין אַתָּה יְכוּל לְהַשְׁלִים עִם גּוֹרְלְךָ
 — אֵיךְ שֶׁחֲבָרְךָ הָיָה יְכוּל לַעֲשׂוֹת לָךְ עוֹל כְּזֶה, עִם כָּל
 זֹאת תֵּאֱמִין לִי, יְדִידֵי הַיָּקָר, כִּי יְמִינוּ כְּצֹל עוֹבֵר, וְהִנֵּה
 יוֹם וְהִנֵּה לַיְלָה, וְהִנֵּה הַכֹּל כְּצֹל פּוֹרֵחַ, וְתֹאמֶר לַעֲצָמְךָ
 — מִסְפִּיק מְרִיבוֹת, כְּכֹר הַגִּיעַ הַזְּמַן לְהַפְסִיק אֶת כָּל
 הַמְרִיבוֹת וְהַקְטָטוֹת, הַקְנָאוֹת וְהַשְׂנָאוֹת שֵׁשׁ לָךְ עַל
 חֲבָרְךָ, וְרֹאה לַעֲשׂוֹת שְׁלוֹם עִמוּ, אֲשֶׁר אֵין לְמַעְלָה
 מִזֶּה, וְאֵף שֶׁאֲנִי יוֹדֵעַ שֶׁיִּצְרָךְ מְסִיתֶךָ — מִדּוּעַ אֲנִי
 אֲתַחִיל הָרֵאוּן לְבַקֵּשׁ מְחִילָה וְסְלִיחָה? מִדּוּעַ לֹא
 יִתַּחִיל חֲבֵרִי? וְכֵן נִכְנָסוֹת בְּךָ מְחַשְׁבוֹת שֶׁל שְׂנָאָה
 וְקִנְאָה, שֶׁאַתָּה לְעוֹלָם לֹא תִשְׁלִים עִמוּ וְכוּ', לָכֵן רֹאה,
 אֲהוּבִי, אַחֵי הַיָּקָר, לְהִתְיַשֵּׁב מֵהַפְּעֻלָּתְךָ כָּל הַזְּמַן עִם כָּל
 הַמְרִיבוֹת וְהַקְנָאוֹת וְהַשְׂנָאוֹת שֶׁלְּךָ? ! הֲלֹא אַתָּה הוֹלֵךְ
 מְבַהֵל וּמְבַלְבֵּל בְּלִי שׁוּם יְשׁוּב הַדַּעַת, וְעַל-כֵּן אָמַר
 לַעֲצָמְךָ — מִסְפִּיק מְרִיבוֹת, וְתִשְׁלִים עִם אֱלוֹי אֲשֶׁר
 נִדְּמִים לָךְ לְשׁוֹנְאִים, וְתִהְיֶה מַעֲבִיר עַל מִדּוּתֶיךָ, וְאִז
 טוֹב לָךְ כָּל הַיָּמִים.

ג.

צריך שתדע, אהובי, אחי היקר, שצריכים לעשות כל מיני פעולות שבעולם לברח ממחלקת ומריבות, שלא יהיה לו שום עסק עם מריבות עם שום ברירה שבעולם, ואף שדמו בוער בו, והוא איש עצבני, שחושב תמיד מחשבות איוף לצאת ולריב עם חברו, עם כל זאת יאמר לעצמו — מספיק מריבות, כי חבל מאד לבלות את הימים הטובים שהקדוש ברוך הוא נותן לאדם לחיות בהם, והוא ממית את עצמו ממש על-ידי מריבות ומחלקת, ותמיד הוא צר עין בעסק חברו, ורוצה לנצחו, אשר זה הכל הכלים, הכל שאין בו ממש, כי סוף כל סוף מי שעינו רעה, ורוצה לנצח אחד מישראל למנעו בתחבולותיו מאיזה דבר שפקדשה, אין זה נקרא בשם נצחון כלל, כי הנצחון שאינו בשביל האמת לאמתה, כאשר השם יתברך יודע האמת, אין נקרא בשם נצחון כלל, רק אדרבה, מנצח את עצמו בעצמו, כי נצחון יש לו שני פרושים — לשון נצחון ולשון נצחיות, ושני הפרושים הם אחד, כי רק הנצחון הנצחי זה הוא נצחון אמתי, אבל נצחון שהוא לפי שעה בזה העולם, אינו נצחון כלל, אדרבה

הוא מנצח את עצמו, מאחר שאיך שיהיה הוא עושה רעה לעצמו לנצח, וכמו שכתוב (קהלת ח'): עת אשר שלט האדם באדם לרע לו, הינו לרע לו בעצמו, ועל-פירכ רואים גם בעולם הזה סופם הרע של בעלי נצחון דסטרא אחרא, כמוכן לכל הבקי בספורי מלכי ישראל, ומכל שכן בספורי מלכי אמות העולם, שכל המלכים הגדולים שעשו מלחמות רבות, ונצחו הרבה, אחר כך נתהפכה עליהם דיקא כוס התרעלה, עד שנכרתו הם וזרעם לגמרי, מה שאינו שכח מפלה כזאת לאדם פשוט, רחמנא לצלן, ואם כן מי שיש לו מח בקדקדו ימלא פיו שחוק מנצחונם — וכי זה הוא נצחון שינצח וינצח, ולבסוף יהיה נכרת הוא וזרעו לגמרי על-ידי-זה, רחמנא לצלן? ! ואפלו אם נשארת מלכותו עד הנה לזרעו, הלא באחרית יצטרף לתן דין וחשבון על כל טפת דם ששפך, ואפלו מאמות העולם, כי אין העולם הפקר חס ושלום, וכמו שאמרו חכמינו הקדושים (תנחומא, פרשת אמר): עתיד הקדוש ברוך הוא לתבע אפלו עלבון סוסים מיד רוכביהם, מכל שכן דמים של בני אדם, מכל שכן מי שעומד כנגד ישראל ושופך דמם ומצער אותם מחמת עינו הרעה ונצחונו הרע, בודאי שתהיה אחריתו להכרית,

וכמו־כן כל הנצחונות של הכל, אפלו בין ישראל
 בעצמן, כי מי שאין פונתו אל האמת, בודאי אין זה
 נצחון כלל, מאחר שלא יצליח על־ידי־זה לנצח,
 אדרבה יקבל ענש ובושה גדולה על־ידי־זה, כי
 האלקים יבקש את הנרדף, על־כן עקר הנצחון הוא
 נצחון נצחי, דהינו מי שזוכה לנצח את עצמו, לנצח
 תאותו ומדותיו הרעות, ולנצח את כל הרוצים למנעו
 מנקדת האמת, ולהרחיקו על־ידי־זה מאביו שבשמים,
 חס ושלום, כי מאחר שפונתו לשמים באמת, הוא
 מנצח תמיד יהיה אף שיהיה, כי כל פעלה ותנועה
 קטנה שעושה בשביל הנצחון הזה דקדשה, היא
 נשארת קימת לעולמי עד ולנצח נצחים, כי (כפא קמא
 ל"ח:): אין הקדוש ברוך הוא מקפח שכר כל בריה,
 אפלו שכר שיחה נאה, ועל־כן עקר הכנעת עין הרע,
 עין שהוא נצחון גדול, ורוצה כל פעם לנצח סטרא
 דקדשה, חס ושלום, עקר הכנעתו הוא רק על־ידי
 אמת, כי מי שמסתכל על האמת לאמתה, והולך בדרך
 האמת ומשתדל ומתיגע תמיד להשיג נקדת האמת,
 בודאי אינו מתירא משום רע עין, כי מה יעשה לו
 אדם, מאחר שפונתו אל האמת לאמתה, שעל־ידי־זה
 הוא מנצח תמיד; ולכן ראה, אהובי, אחי היקר,

לַעֲשׂוֹת כָּל מִינֵי פְעֻלוֹת שְׁבַעוֹלָם לֹמֵר לַעֲצֹמָה —
 מִסְפִּיק מְרִיבוֹת, וְאֵל תִּרְדֹּף אֶת שׁוֹם בְּרִיָּה שְׁבַעוֹלָם, כִּי
 סוֹף כָּל סוֹף אִם לֹא תִפְסִיק תִּקְבַּל עֲנֹשׁ בְּזֵה הָעוֹלָם,
 וּמָה לָּךְ וְלַצָּרָה הַזֹּאת? ! וְכֵן אֶפְלוּ בְּבֵיתְךָ כָּל אֱלוֹ שָׂרָק
 רוֹצִים לְנַצַּח אֶת נְשׁוֹתֵיהֶם וְאֶת יְלָדֵיהֶם, הַסּוֹף הוּא
 שְׁמַנְצָחִים אֶת עֲצָמָם וּבָאִים לִיְדֵי גְרוּשִׁין אוֹ מְרִיבוֹת,
 עַד שְׁצָרִיךְ לְבָרַח מֵהַבַּיִת וְכוּ' וְכוּ', וּמִסְתַּוְּבֵב בַּחוּץ,
 וְאֵין לוֹ אֵיפָה לְהִיּוֹת, וְעַל-כֵּן הֶחֱכַם עֵינָיו בְּרֹאשׁוֹ,
 וּבֹרַח רַק אֱלֹיו יִתְבָּרַךְ, וְתָמִיד מִשְׁתַּוְּקֵק רַק אַחֲרָיו
 יִתְבָּרַךְ, אֲשֶׁר זֶהוּ הַנְּצַחֵן הַנְּצָחִי; אֲשֶׁרִי הַשׁוֹמֵעַ זֹאת,
 וּמְכַנֵּס דְּבָרִים אֱלוֹ הַיֵּטֵב בְּלִבּוֹ.

ד.

צָרִיךְ שְׁתַּדַּע, אָהוּבִי, אַחֵי הַיָּקָר, כִּי כָּל הַבְּרִיאָה
 כְּלָה מְלֵאָה נְצַחוֹנוֹת, כִּי הַכֹּל נִבְרָא מֵאַרְבָּעָה יְסוּדוֹת
 שֵׁהֶם: אֵשׁ, מַיִם, רוּחַ, עָפָר, וּבְכֻלָּל הַנִּבְרָאִים —
 דוֹמָם, צוֹמַח, חַי, מְדַבֵּר כֻּלָּם הֵם הַפְּכִים זֶה לְזֶה, זֶה
 חַם וְזֶה קָר, זֶה לַח וְזֶה יָבֵשׁ, וְכָל אֶחָד מֵהַיְסוּדוֹת
 מִתְגַּבֵּר בְּכָל כַּחוֹ לְבָלִי לְהַתְּפַטֵּל לְגַמְרֵי נֶגֶד חֲבֵרוֹ,
 כְּגוֹן: יְסוּד הָאֵשׁ נֶגֶד יְסוּד הַמַּיִם, וְכֵן לְהַפּוּךְ, אֲבָל אֶף-

על-פי-כן חלילה שיהי'סוד יתגבר נגד חברו יותר מדאי,
 כגון יסוד האש צריך להתגבר בכל כחו שלא יתבטל
 נגד יסוד המים, כדי שלא יתקרר בעל-החיים וימות,
 אבל חלילה גם-כן להתגבר יותר מדאי, כי אז גם-כן
 יתבטל בעל-החיים וימות מרב החמימות, נמצא שאם
 ינצח את חברו יותר מדאי, אז ינצח גם את עצמו, כי
 תתבטל הרפכתם לגמרי, וכל זה נמשך בשרשו, כי
 השם יתברך ברא את כל הבריאה בשביל הנצחון
 דקדושה, שהוא בחינת פח הבחירה שבאדם, שבשביל
 זה היתה כל הבריאה, ועקר הבחירה הוא בחינת
 נצחון, הינו, מה שהתאוות וכו' רוצות למנעו מדרך
 החיים, והוא מתגבר עליהן ומנצח אותן, ומחמת שזה
 שרש כל הבריאה, על-כן ברא השם יתברך את כל
 הבריאה מפעלות שונות זו מזו מאד, וכלם כמנצחים
 זה את זה כנזכר למעלה, אבל עקר קיומם הוא
 כשהנצחון שלהם הוא כרצון הבורא יתברך, הינו
 במזג השוה, שזה עקר החיות וקיום כל הבריאה, ומזה
 צריך שילמד האדם, כי אף-על-פי שצריך להתגבר
 בנצחון גדול כל ימיו, אבל הנצחון צריך להיות באמת
 לאמתו בשביל רצון השם יתברך, בשביל קיום
 העולם, ולא נצחון של שקר בשביל כבוד ותאוות

העולם הזה, שזה הנצחון הוא הריסת העולם, חס ושלום, ואפלו נראה לו שפונתו במדת נצחוננו היא בשביל האמת, אף-על-פי שבזה צריכים להיות חזקים מאד, אף-על-פי-כן צריך להסתכל היטב שלא יגיע חרבן והריסה, חס ושלום, על-ידי-זה, כי שנואה המחלקת וגדול השלום; על-כן צריכים להשתדל למעט במחלקת בכל מה שאפשר, אפלו נדמה לו שחולק לשם שמים, מכל שכן שצריך להסתכל על עצמו היטב אם פונתו באמת רק לשם שמים, כי הלב יודע אם לעקל אם לעקלקלות, ועל-כן אהבת חברים יקרה מאד מאד, כמו שאמרו חכמינו הקדושים (ירושלמי, נדרים פ"ט, הלכה ד'): ואהבת לרעך כמוך, זה כלל גדול בתורה, כי כל בני האדם שונים בדעותיהם זה מזה, והכל מחמת בחינת התמזגות היסודות, כנזכר למעלה, כי בזה האדם מתגבר יסוד זה, ועל-כן הוא חזק ביותר באותה המדה, ודעתו נוטה לדבר זה, וחברו להפך, ובקדשה מי שפונתו אל האמת, צריך בודאי להיות חזק מאד בדעתו ובמדותיו הטובות, שפחר לו, ולבלי להניח את עצמו להתנצח עם שום אדם, כי צריכים להיות עז כנמר בעבודתו יתברך, אבל אף-על-פי-כן צריכים שלא יהיה הנצחון יותר מדאי,

שלא יהיה שונא לחברו בשביל שאינו מתנהג כדרכו, ויתנהג עם חברו במזג השווה, ויסתכל עליו בעין טובה, וישתדל למצא בחברו גם-כן איזה טוב באפן שתהיה לו אהבה עם חברו, ואז יכול לקבל רמזים טובים לעבודתו יתברך מכל אדם שבעולם שיפגע בו, בסוד — (אבות פ"ד): מכל מלמדי השכלתי, כי אינו מתירא שחברו ידיחו מן האמת שבלבו, חס ושלום, כי הוא חזק בדעתו ובדרכו הטובה מאד כראוי, אף אף-על-פי-כן אין עינו רעה בחברו ואוהב את חברו גם-כן, אף-על-פי שאינו הולך בדרכו, כי אולי לפי שרש נשמתו הוא צריך לילך באותה הדרך שבחר לו, ואפלו אם רואה שחברו אינו הולך בדרך הישרה, אף-על-פי-כן הוא דן אותו לכף זכות, ומשתדל למצא בו גם-כן איזו נקדה טובה, ואם אפשר לו לדבר עם חברו באמת ובתמימות, בלי שום נצחון של שקר, להטות חברו אל האמת, ולהשיבו לדרך הישר, מה טוב ומה נעים, ואם לאו, אף-על-פי-כן אינו שונא אותו, אדרבה אוהב אותו גם-כן, כי משתדל למצא בו נקדות טובות, כדי שיוכל להתמזג עמו, ולאהב את עצמו עמו גם-כן, וזה עקר קיום העולם, כי בהכרח שיהיה נצחון ושנוי דעות, כי אין שני בני אדם שוין, כנזכר למעלה, אבל

מספיק מריבות

קטו

צָרִיכִים שִׁיְהִי בֵּינֵיהֶם הַתְּמַזְגוֹת וְהַכְרָעָה לְטוֹבָה, וְאִז
יְכוּל לְקַבֵּל מִכָּל אָדָם שְׂפוּגֵעַ בּוֹ, וְלִדְבַר עִמוֹ, וְלִשְׁמַע
מִמֶּנּוּ רְמָזִים גְּדוּלִים לְהִתְקַרֵּב אֶל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ
בְּאַתְגְּלִיָּא וּבְאַתְכֶּסְיָא, שְׁזֵה עֵקֶר הַהִרְכָּבָה וְהַתְּמַזְגוֹת
שְׂצָרִיכָה לְהִיּוֹת בֵּין בְּנֵי אָדָם שֶׁהֵם שָׂרֵשׁ כָּל הַבְּרִיאָה
כְּלָה, וְדָבָר זֶה סוֹבֵב וְהוֹלֵךְ בְּכָל־לִיּוֹת וּבַפְּרָטִיּוֹת
וּבַפְּרָטִי פְּרָטִיּוֹת, כְּשֵׁם שְׂאֲסוּר לְהִיּוֹת נִצְחָן לְגִבֵי חֲבֵרוֹ,
כְּמוֹ-כֵן אֲסוּר לְהִיּוֹת נִצְחָן לְגִבֵי אִשְׁתּוֹ וּבָנָיו, וְאִף
שְׂכּוֹנָתוֹ לְשָׁמַיִם יִבְרַח מִמֶּדֶת הַנִּצְחָן, שְׂגוֹרְמַת רַק
חֲרָבָן וְהִרְיָסָה גְּדוּלָה, וְאַחֲר־כֵּן יִסְבֵּל מֶה שִׁיִּסְבֵּל, וְכֵן
לְגִבֵי עֲצָמוֹ אֲסוּר שְׂיִנְצַח אֶת עֲצָמוֹ, דִּהְיָנוּ שִׂישׁ בְּנֵי
אָדָם שֶׁהֵם כָּל-כֵּן שְׂבוּרִים וְנְפוּלִים בְּדַעְתָּם, עַד
שְׂשׁוֹנָאִים אֶת עֲצָמָם, רַחֲמָנָא לְצַלֵּן, וְנִדְמָה לָהֶם עַל
עֲצָמָם מֶה שְׂנִדְמָה, כְּאֵלוֹ הֵם הִכִּי גְרוּעִים בְּעוֹלָם, וְאִף
שְׂכּוֹנָתָם הִיא אֲמֵת, עִם כָּל זֹאת אֵינָה נִקְרָאת אֲמֵת כְּלָל,
מֵאַחַר שְׂעַל-יָדֵי מַחֲלֶקֶת וְשִׁנְאָה וְנִצְחָן נִתְפָּרְדִים
הִיסוּדוֹת, כְּנִצְמָר לְמַעְלָה, וְזֵה יְכוּל לְהֵרֵס אוֹתוֹ לְגִמְרֵי,
וְלִהְשָׁלִיכוֹ וְלִהְרַחֲקוֹ מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, כְּאֲשֶׁר כָּבַר נִפְלוּ
וְנִתְרַחֲקוּ רַבִּים עַל-יָדֵי דְרָכִים נְבוֹכוֹת כְּאֵלוֹ —
שְׂבַתְחָלָה הִסִּיתָם יִצְרָם הָרַע, כְּאֵלוֹ מְצוּה לְשִׁנְאָה אֶת
עֲצָמוֹ, וְלִהְחֲזִיק אֶת עֲצָמוֹ לְהִכִּי גְרוּעַ, וְעַל-יָדֵי-זֶה

נתפרדו היסודות, ונתגברה מדה על מדה, עד שנפלו
 ונתרחקו לגמרי לגמרי מקדשית יהדותם, רחמנא לצלן.
 וכן בפרטיות בביתו, שלפעמים יוצא נגד אשתו
 וילדיו, אף שפונתו לשמים, אך מאחר שזה הוא רק
 מחלקת ופרוד לבבות, אז צריך לידע, שיתגברו
 היסודות זה על זה, ויתפרדו לגמרי, כנזכר לעיל, ומי
 יודע אם באמת פונתו לשמים, ורבים אשר הלכו בדרך
 זו — להיות נצחנים ולנצח את נשותיהם ואת
 ילדיהם, על-ידי-זה גרמו מה שגרמו, ונתרחקו לגמרי
 מהיהדות, רחמנא לצלן, וכל זה נעשה על-ידי הנצחון
 דסטרא אחרא, שהאדם רוצה לנצח את חברו; על-כן,
 אהובי, אחי היקר, ראה לומר לעצמך מספיק מריבות,
 ותתחיל לדון את עצמך לכף זכות, ואת אשתך וילדיך,
 ואת כל ברך וברך תדון לכף זכות, ועל-ידי-זה יהיו
 התמזגות היסודות אצלך, ואחד לא יתגבר על השני,
 ותחיה חיים טובים ונעימים, ותעבר את העולם הזה
 בשלום.

ה.

צריך שתדע, אהובי, אחי היקר, כי מחלקת היא

המדה הכי גרועה שיכולה להכניס בתוך האדם, והוא סימן פסול, כמאמרם, זכרונם לברכה, (קדושין ע"א.):
 אם ראית שני בני אדם שמתגרים זה בזה, שמן פסול יש באחד מהם וכו'; וכן (שם): כי מינצו בי תרי בהדי הדדי חזי הי מינייהו דקדים ושתיק הוא מיחס טפי וכו', עין שם; כי זה עקר היחוס של עם ישראל — שהם בורחים תמיד ממריבות ומחלוקת, כי שרשם הוא שרש גבוה מאד מאד — השלום האמתי, אשר שמו יתברך הוא שלום (שבת י:), ועל-כן תכף-ומיד כשוראים שאחד מחזיק במחלוקת, ומתקוטט עם כל אחד, ועושה בקרת על אחרים, ברור הוא ששמך פסול בו, ושרשו הוא משרש קין סטרא דמסאבותא, ואין לו שום שיכות אל הקדושה כלל; על-כן ראה, אהובי, אחי היקר, לברח מכל מיני מריבות ומחלוקת — הן בביתך, והן עם שכניך, והן עם חבריך וידידיך, ברח לך ממחלוקת כמו שבורחים מאש, כי בפרוש גלו לנו חכמינו הקדושים (ירושלמי, פאה, פרק א'): היו מבקשין להתיר דמן של בעלי מחלוקת, עין שם; כי המחלוקת שורפת את הכל, ואמרו חכמינו הקדושים (מדרש רבה, פרשת קרח, פרשה י"ח): כמה קשה מחלוקת, שכל העוזר במחלוקת, הקדוש ברוך הוא מאבד את זכרו, ולכן

ראה להתבונן ולישב את עצמך — מה לך ולצרה הזאת, להכנס במריבות ומחלוקת?! ואף שיש לך תאוה גדולה לזה, פי המחלוקת היא תאוה כמו כל התאוות, אשר יש בני אדם, שכל ראשם ומחשבתם היא רק איך להתקוטט ולריב עם חבריהם ושכניהם וכו', וכן בבית היא תאוה גדולה להוציא את כעסו על אשתו ועל בניו, ולכן ראה לומר לעצמך — מספיק מריבות, ותתחיל להרגיל את עצמך לדון את כל אחד לכף זכות, וברח לך רק אליו יתברך, אשר הוא יתברך מלא כל הארץ כבודו, ואין שום מציאות בלעדיו יתברך כלל, והכל לכל אלקות גמור הוא, ומה יעשה לך אדם מבלעדי רצונו יתברך?! וכשתכניס בדעתך ידיעות אלו, אז תהיה שרוי בעולם החרות דיקא, ותחיה חיים נעימים ונצחיים תמיד, כי עקר המרירות והמכאובים, הדפאון והעצבון שהאדם סובל בזה העולם הוא רק למי שתמיד יוצא ומתקוטט ורב עם זלתו, שאז חיו הם מרים מאד, לא כן מי שבורח תמיד אליו יתברך, אז חיו חיים נצחיים; אשרי מי שמכניס ידיעות אלו בתוך לבו ואז ירגיש טעם בחייו, ויהיה דבוק בו יתברך, שהוא חי החיים; אשרי לו!

ו.

צריך שתדע, אהובי, אחי היקר, כי אצלו יתברך
מאד מאד שנוא המריבות והמחלקת, ואל יטעה אותך
יצרך, כאלו המריבות והמחלקת שלך הם לשם שמים,
כי כבר אמרו חכמינו הקדושים (מדרש רבה, פרשת
משפטים, פרק ל'): אין דבר טוב, ואין שלום יוצא מתוך
המריבה, כי קיין לא נגע באחיו, אלא מתוך מריבה
וכו', עד שהרגו על-ידי-זה, וכן הוא אצל כל אחד
ואחד, תכף-ומיד כשמורה לעצמו החר לריב ולחלק
על חברו, נכנסת בו שנאה, עד שמתיר את דמו להרגו,
או מקפח את חייו ויורד לאמנותו, אשר באמת כל מי
שנכנס במחלקת ובמריבות, הסוף שלו הוא רע ומר
מאד מאד, כמו שאמר רבנו, זכרוננו לברכה (ספר
המדות, אות מריבה סימן ב'): מי שרודף את חברו,
הקדוש ברוך הוא מביא עליו רעה, כדי שישכח את
חברו, וירדף אותו, עין שם; כי בזה שרודפים את
חברו, וחולקים עליו, ומדברים עליו כל דבר אסור,
ושופכים את דמו במים, ומוציאים שם רע עליו,
ויורדים לחייו, כאשר מצוי עכשו בעוונותינו הרבים,
הסוף הוא סוף מר לכל אלו החולקים והרודפים,

המחרפין והמגדפין, כי הרע נתהפך על ראשם, ונענשים עוד בזה העולם, מכל שכן מה שיהיה להם בעולם העליון, ובאיזו בוששה ובאיזו חרפה ירימו את פניהם ליום הדין הגדול והנורא, בשעה שידונו את כל אחד ואחד; על-כן, אהובי, אחי היקר, ראה להיות חכם בדעתך, ותאמר לעצמך — מספיק מריבות, ואל תצא לריב עם שום ברִיה שבעולם יהיה מה שיהיה ויהיה איך שיהיה, אתה מצדך ראה להיות רק בשלום עם כל אחד ואחד, ואם כבר נכנסת במחלה הממארת הזו, שנקראת — מחלקת ומריבות, ראה תכף ומיד להתרפא ממנה, ותשלים עם כל אלו שהתחלת לריב עמָהֶם, וכן אם רבת עד עכָשו עם אשתך וילדיך, תעשה כל מיני פעלות שבעולם להשלים עמָהֶם, ותאמר לעצמך מספיק מריבות, וברח לך מכל מיני מחלקת ומריבות, אשר זהו נגע צרעת, מחלה ממארת ומדבקת, רחמנא לצלן; ואשרי מי שמכניס את עצמו בתוך התורה הקדושה ואינו נוטה ממנה כלל, רק תמיד לומד ומתיגע בתורה הקדושה, ואין לו שום עסק עם אף אחד, הוא הכי מברך בזה ובכא; אשרי לו!

תם ונשלם, שבח לאל בורא עולם!

קוֹנְטֵרַס

לָמָּה לְהִתְאַבֵּד

יגלה את מעלת האדם האכה להתחזק בכל המצבים הקשים ביותר שעוברים עליו, ואיה שבשמים מאד מתפארים עם האדם האכה להתחזק מעמד בכל מה שעובר עליו, ואינו נופל ליאוש, ומכל שכן שאינו מתאבד, חס ושלום.

*

בנוי ומיסד על-פי דברי

רבנו הקדוש והנורא, אור הגנוז והצפון
בוצינא קדישא עלאה, אדוננו, מורנו ורבנו
רבי נחמן מברסלב, זכותו יגן עלינו.

ועל-פי דברי תלמידו, מורנו

הגאון הקדוש, אור נפלא, אשר כל רז לא אניס ליה

רבי נתן מברסלב, זכותו יגן עלינו,

ומשלב בפסוקי תורה, נביאים, כתובים, ומאמרי חכמינו
הקדושים מגמרא ומדרשים וזהר הקדוש

*

הובא לדפוס על-ידי

חסידי ברסלב

עיה "ק ירושלים תובב"א

מוֹהֲרָא"ש נ"י אָמַר: אֵין לָךְ עוֹד מְצוּה
גְדוּלָה יוֹתֵר מִלְחִזְק אֶת זוּלָתוֹ, וּבִפְרֵט
בְּדוֹר הַזֶּה, שְׁעוֹבֵר עַל נְשָׁמוֹת יִשְׂרָאֵל מֵה
שְׁעוֹבֵר — יְרִידוֹת וּנְפִילוֹת כְּאֵלוֹ, עַד שֵׁישׁ
שְׂמֵאֲבָדִים עֲצָמָם לְדַעַת, רַחֲמָנָא לְצֻלָּן, וְכֵן
יֵשׁ בְּנֵי-אָדָם שְׁפֵל-כֶּף שְׂבוּרִים, עַד שֶׁהוֹלְכִים
בְּמַחְשָׁבוֹת שֶׁל הַתְּאֲבָדוֹת, וְעַל-כֵּן כְּשׂוֹזְכִים
לְדַבֵּר עִמָּהֶם וּלְחַזֵּק וּלְאַמֵּץ אוֹתָם וּלְהוֹצִיא
אֶת הַמַּחְשָׁבוֹת הָאֵלוֹ מִדַּעְתָּם, אֵין עוֹד דְּבַר
גְדוּל יוֹתֵר מִזֶּה.

(אמרי מוהרא"ש, חלק ב', סימן תקכח)

קוֹנְטֵרס

לָמָּה לְהִתְאַבֵּד

.א.

בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים! עֲלֵיכֶם לְדַעַת, כִּי חַיֵּי
הָאָדָם בְּזֶה הָעוֹלָם הֵם בְּסִפְנֵי גְדוּלָה, כִּי אֵין אָדָם
יֹדֵעַ מַה שְּׁמַחֲכָה לוֹ, כִּי אֵף אֶחָד לֹא בָטוּחַ עִם מַה
שְּׁעוֹמֵד לְקִרְוֹת עִמוֹ, וְאֵף שְׂרוּאִים אֶחָד שֶׁהוּא עֹשִׂיר
גְּדוֹל, וְנִדְמָה שֶׁהוּא כְּבָר בָּטוּחַ כָּל יְמֵי חַיָּיו בְּעַנְיָן
פְּרִנְסָה בְּהִרְחָבָה, וְהֵנָּה לְפֶתַע בֵּן לַיְלָה לְיוֹם נֶאֱבָד
מִמֶּנּוּ הַכֹּל, וּכְמוֹ-כֵן רוּאִים אֶחָד שֶׁהוּא עָנִי מְרוּד,
וְאֵין לוֹ אֶפְלוֹ לְפִרְנֶסֶת הַיּוֹם, וּבֵן לַיְלָה לְיוֹם נִתְעַשֵּׂר,
וּכְמוֹ-כֵן רוּאִים אָדָם שֶׁהוּא בְּרִיא וְלֹא חָסֵר לוֹ שׁוֹם
דָּבָר, וְהוּא אִישׁ חֲזָק וְגִבּוֹר, עַד שֶׁנִּדְמָה לוֹ שְׁלֻעוֹלָם
וְעַד יַחֲיָה, וְהֵנָּה בֵּן לַיְלָה לְיוֹם נִחְלָה, רַחֲמָנָא

לְצֶלֶן, בְּמַחְלָה מִמְּאָרֶת וְהַרְוֹפָאִים מְתִיאֲשִׁים מִמֶּנּוּ,
 וְהוּא סוֹבֵל חֲלָאִים רָעִים וּמְכַאוֹבִים קָשִׁים, רַחֲמָנָא
 לְצֶלֶן, וְכֵן לְהַפְּךְ, רוֹאִים אָדָם שֶׁהוּא מָלֵא מְכַאוֹבִים
 וְיִסוּרִים קָשִׁים וּמְרִים, וְהוּא חוֹלָה מְסַכָּן, וּכְבֵר כָּל
 הַרְוֹפָאִים הַתִּיאֲשׁוּ מִמֶּנּוּ, וְאָמְרוּ נוֹאֵשׁ לְחַיּוֹ, וְהִנֵּה
 בֶּן לַיְלָה לַיּוֹם הַבְּרִיא, עַד שֶׁשָּׂכַח לְגַמְרֵי שֶׁהָיָה פְּעַם
 חוֹלָה, וְכִדּוּמָה כָּל מִינֵי דְגַמְאוֹת יְכוּלִים לְהִבְיֵא
 בְּחַיִּים, אֵיךְ שֶׁאֵין אָדָם בְּטוֹחַ אֶפְלוֹ יוֹם אֶחָד בְּזֵה
 הָעוֹלָם מֵהַ יְקָרָה עֲמוֹ, וְעַל-כֵּן אֲשַׁאל אֶתְכֶם מִדּוּעַ
 לָכֶם לִפְלֵ בִיאֹשׁ וּבְמִרְרוֹת וּבְמָרָה שְׁחוּרָה מִמֶּה
 שְׁקוּרָה וְעוֹבֵר עֲלֵיכֶם, עַד שֶׁנִּכְנָסוֹת בְּכֶם מִחֲשָׁבוֹת
 שֶׁל הַתְּאַבְדוֹת, הֲאֵם אַתֶּם חוֹשְׁבִים שֶׁזֶה הַפְּתָרוֹן?!
 הֲאֵם זֹו עֵצָה לְבָרַח מִהַמְּרִירוֹת וְהַצָּרוֹת וְהַדְּאָגוֹת
 שֶׁמְסַבְּבוֹת אֶתְכֶם?! הֲלֵא סוּף כָּל סוּף גַּם שֶׁם בְּקֶבֶר
 רַע וְמָר מְאֹד, וְאֵל תַּחֲשָׁבוּ שֶׁתִּכְרֶךְ-וּמִיד כְּשֶׁאָדָם
 יֵת וְנִפְטָר מִהָעוֹלָם, עַל-יְדֵי-זֶה נִפְטָר מִכָּל צָרוֹתָיו,
 הֲלֵא בְּפִרוֹשׁ גָּלוּ לָנוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (בְּרִכוֹת
 י"ח:): "קָשָׁה רַמָּה לֵמֵת כְּמַחֲט בְּבֶשֶׂר הַחַי", וְגָלָה
 לָנוּ רַבֵּנוּ ז"ל (שִׁיחוֹת הַר"ן, סִימָן פ"ד) עַל מְאָמְרָם,
 זְכוּרֵנָם לְבִרְכָה (אָבוֹת, פָּרָק ד'): וְאֵל תֵּאמַר שֶׁהַשְּׂאוֹל
 וְהַקֶּבֶר בֵּית מְנוּס לָךְ, כִּי בְּעוֹלָם הַזֶּה שֵׁישׁ לְאָדָם

טְרֻדוֹת וְעַל הַפְּרָנְסָה, יְכוּל לְהִיּוֹת שְׂיַעֲקֹץ וַיִּנְשֹׁךְ
 אוֹתוֹ פְּרַעוֹשׁ, וְהוּא לֹא יִרְגִישׁ, מִחֲמַת שְׂמִיחַ שְׁבִיתוֹ
 טְרוּדָה בְּאִיזוֹ מִחֲשֶׁבֶה שֶׁל פְּרָנְסָה וְכִיּוֹצֵא, אָבֵל שֶׁם
 בְּקֶבֶר, שָׂאז אֵין לְאָדָם שׁוּם טְרֻדָה וְשׁוּם מִחֲשֶׁבֶה
 אַחֲרָת, אָז הוּא שׁוֹמֵעַ אֶפְלוּ אֶת הַרְחִישָׁה וְהַהֲלוּף
 שֶׁל הַתּוֹלְעִים, אֵיךְ הֵן רוֹחֵשׁוֹת וּבָאוֹת אֵלָיו, וּמְרַגֵּשׁ
 אֶת הַצֶּעַר שֶׁל כָּל נְשִׁיכָה וְנִשְׂיכָה, אֵין שׁוּם דְּבָר
 שְׂיִטְרִידָהוּ וַיִּמְנַעְהוּ מִגְּדֹל צֶעֱרוֹ הַקֶּשֶׁה, רַחֲמָנָא
 לְצַלָּן; וְעַל-כֵּן אֵינִי רוֹאֶה אֶת הַהִתְאַבְדוֹת כְּפִתְרוֹן,
 כִּי אִז מִתְחִיל עִם הָאָדָם יוֹם הַדִּין הַנּוֹרָא כְּשֶׁהוּא
 שׁוֹכֵב בְּקֶבֶר, וְאֵינוֹ יְכוּל לְזוּז, וּמִתְחִילִים לָבוֹא אֵלָיו
 הַעֲכָבְרִים וְהַעֲקָרְבִים וְהַנְּחָשִׁים, וְכָל מֵינֵי שְׂרָצִים,
 וְנִעֲשֶׂה מְלֵא תּוֹלְעִים וּמְרַגֵּשׁ אֶת הַכֹּל, וְעַל-כֵּן מֵה
 וְלָמָּה לְהִתְאַבֵּד, מֵה הַחֲפִזוֹן לְרוּץ אֶל הַקֶּבֶר? ! שְׂכַל
 זְמַן שֶׁהָאָדָם חַי, יְכוּל לְתַקֵּן הַכֹּל, עַד שֶׁלֹּא יִצְטַרֵּף
 לְסִבֵּל חֲבוּט הַקֶּבֶר, וְאֵל יִטְעֶה אֶתְכֶם יִצְרָכֶם, כִּי
 תִכְרַף-וּמִיד כְּשֶׁאָדָם מֵת וְנִפְטָר מִזֶּה הָעוֹלָם, אֲזִי הוּא
 שׁוֹכֵחַ וּמְנַח כְּדוּמָם עַל פְּנֵי הַשְּׂדֵה, אֵל תֹּאמְרוּ זֹאת
 כָּלֵל, אֲלֵא הָאָדָם נִדוֹן שֶׁם בְּקֶבֶר בְּעֲנָשִׁים קָשִׁים
 וּמְרִים, רַחֲמָנָא לִישְׁזַבֵּן, וּמְרַגֵּשׁ שֶׁם כָּל רְחִישָׁה
 וְעִקְצָה שֶׁל הַתּוֹלְעִים וְהַעֲכָבְרִים וְכוּ', וְעַל-כֵּן לָמָּה

לפֿל בַּיַּאוֹשׁ וּלְהִתְאַבֵּד?! יוֹתֵר טוֹב שְׁתִּישְׁבוּ אֶת
עֲצָמְכֶם כַּמָּה דִּקּוֹת בַּחַיִּים חַיּוֹתְכֶם, כִּי כָּל זְמַן שְׂאֲדָם
חַי בְּזֶה הָעוֹלָם, יֵשׁ לוֹ תַקְוָה לְתַקֵּן אֶת עֲצָמוֹ וּלְתַקֵּן
אֶת כָּל הָעוֹלָם כְּלוּ, וְכָל זְמַן שְׂאֲדָם חַי, עָלְיוֹ לִידַע
שֶׁכָּל הָעוֹלָם כְּלוֹ תְלוּי בּוֹ, וְעַל־כֵּן הִתְאַבְּדוּת אֵינָהּ
פְּתָרוֹן כָּלֵל בַּחַיִּים, הֵן אָמֵת שְׁעוֹבֶרֶת עֲלֵיכֶם עֲכָשׁוּ
אֵיזוֹ מְרִירוֹת אוֹ אֵיזוֹ צָרָה מְרָה בַּחַיִּים, וְנִכְנָסְתֶם
בְּמַבְוֵי סְתוּם, עַד שֶׁנִּדְמָה לָכֶם שְׂאֵי אֶפְשָׁר לְצֵאת
מִשָּׁם, עִם כָּל זֹאת עֲלֵיכֶם לְדַעַת, כִּי אֵין דְּבַר כְּזֶה
מַבְוֵי סְתוּם, אֲפֹלוּ כְּשְׂאֲדָם מַגִּיעַ לְמַצְבִּים הַקְּשִׁים
וְהַרְעִים בְּיוֹתֵר בַּחַיִּים, עֲדִין יֵשׁ פְּתָרוֹן לְצֵאת מִכָּל
הַתְּסַבֶּכֶת שֶׁמְסַתְּבֵד בָּהּ, אִם רַק זֹכֶה לְהִתְקַרֵּב אֶל
הַצַּדִּיק הָאֵמֵת שֶׁבַדּוֹר, וּלְהִתְיַעַץ עִמּוֹ בְּכָל פְּרֵט
וּפְרֵט בַּחַיִּים, כִּי בְּיַדֵּי אָדָם אֲשֶׁר נִמְצָא בְּצָרָה
גְּדוּלָּה וּמְרָה מְאֹד, וְנִכְנָס בְּתִסְבֶּכֶת, עַד שֶׁהִגִּיעַ
לְמַבְוֵי סְתוּם, וְרָעִים וּמְרִים לוֹ הַחַיִּים, וְחָשְׁךָ לוֹ
מְזֹלוֹ, הוּא אֵינוֹ רוֹאֶה שׁוֹם פְּתָרוֹן אֵיךְ לְצֵאת
מִהַמְרִירוֹת וְהַצָּרוֹת וְהַיְסוּרִים שֶׁנִּפְּלֵ אֲלֵיהֶם, לְזֹאת
עֲצָתוֹ, שֶׁיִּרְגִיל אֶת עֲצָמוֹ לְבוֹא אֶל הַצַּדִּיק הָאֵמֵת
הַדְּבוּק בּוֹ יִתְבַרֵּךְ, וְכָל מִחַ מִחַ שִׁבְתּוֹ כִּבְרֵי אֵינוֹ
בְּזֶה הָעוֹלָם רַק בְּעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן, כִּי הַצַּדִּיק הָאֵמֵת

זָכָה עַל-יְדֵי יְגִיעָתוֹ וְטָרְחָתוֹ בְּעִבּוּדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ
 לְהַגִּיעַ אֶל מִדְרָגָה כְּזוֹ, שְׂאֵף שְׂגוּפּוֹ הַגִּשְׁמִי מִסְתּוֹבֵב
 בְּזֶה הָעוֹלָם, עִם כָּל זֹאת בְּנִפְשׁוֹ וּבְרוּחוֹ הוּא כְּבָר
 דְּבוּק בְּחֵי הַחַיִּים בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְאֵינוֹ בְּזֶה הָעוֹלָם כָּלֵל,
 וְעַל-כֵּן צָדִיק אֲמַת כְּזֶה יְכוּל לִיעֵץ לוֹ עֲצוֹת נוֹרְאוֹת
 וְנִפְלְאוֹת, אֵיךְ לְצִאת מִכָּל מִינֵי תְּסֻבּוֹת שְׁנִסְתַּבֵּךְ
 בְּזֶה הָעוֹלָם, וּלְהוֹצִיאוֹ מִכָּל מִינֵי מְבוֹאוֹת סְתוּמִים,
 וּמֵאִיר לוֹ בְּכָל חֲשָׁכוֹתָיו.

וְעַל-כֵּן רְאוּ, בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְּקָרִים, אֵף שְׁעוּבָרִים
 עֲלֵיכֶם עֲכָשׁוּ מִצָּבִים מְאֹד קָשִׁים, וְנִדְמָה לָכֶם כְּאֵלוֹ
 אֲבָד מְנוּס וְתַקְוָה מְכָם, וְאֵין לָכֶם שׁוּם יַעֲזָה אֵיךְ
 לְצִאת מִהַפֶּחַ הַנִּשְׁבֵּר שְׁנִפְלְתֶם אֵלָיו, אֵל תִּיַּאֲשׁוּ
 אֶת עֲצֻמְכֶם, וְאֵל תִּפְגַּס בְּכֶם אִיזוֹ מַחְשָׁבָה כְּאֵלוֹ
 אֲבָד מְנוּס וְתַקְוָה מְכָם, וּכְאֵלוֹ אֵין כְּבָר שׁוּם יַעֲזָה
 רַק לְהִתְאַבֵּד, אֶלָּא תַעֲשׂוּ כָּל מִינֵי אַפְנִים שְׁבַעֲוֹלָם
 לְבוֹא אֶל הַצְּדִיק הָאֲמַת, וּלְהִתְיַעֵץ עִמּוֹ בְּכָל פֶּרֶט
 וּפְרֶט, וְאֵז דִּיקָא תִּרְאוּ אֵיךְ שְׁיִכּוּלִים לְצִאת מִכָּל
 מִינֵי צָרוֹת וְיִסּוּרִים, וּמִכָּל מִינֵי תְּסֻבּוֹת בְּחַיִּים;
 אֲשֶׁרֵי מִי שְׁזוּכָה לְהִתְקַרֵּב אֶל הַצְּדִיק הָאֲמַת הַדְּבוּק
 בְּחֵי הַחַיִּים, אֲשֶׁר הוּא יֵאִיר בְּכֶם עֲצוֹת נוֹרְאוֹת

וּנְפִלְאוֹת אֵיךְ לְצֵאת מֵהַפַּח יְקוּשׁ, וְאֵיךְ לְזָכוֹת
גַּם-בֶּן לְהֵאִיר עַל נַפְשְׁכֶם הָאֶרֶת הָאֹר אֵין סוֹף בְּרוּךְ
הוּא, וְלִהְתְּאֲחֹז בְּרָצוֹן הָעֲלִיּוֹן, כִּי בְּאֵמֶת אֵין בְּלִעָדָיו
יִתְבָּרַךְ כָּלֵל, כִּי הוּא יִתְבָּרַךְ מִחַיָּה וּמְהֵוָה וּמְקַיֵּם
אֶת כָּל הַבְּרִיאָה כְּלָה, וְדוֹמֵם, צוֹמַח, חַי, מְדַבֵּר,
הֵם עֲצָם עֲצָמִיּוֹת חַיּוֹת אֱלֹקוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ, שְׁזֵה הָרָצוֹן
הָעֲלִיּוֹן, וְכָל הַצְּרוֹת הֵן, שְׂאִין הָאָדָם זוֹכֵה לְמַצֵּא
אֶת הָרָצוֹן הַזֶּה שֶׁהוּא רָצוֹן שְׁבָרְצוֹנוֹת, וְעַל-בֶּן
צְרִיכִים לָבוֹא אֶל הַצְּדִיק הָאֵמֶת שֶׁהוּא דְבוּק בְּחַי
הַחַיִּים בְּרָצוֹן הָעֲלִיּוֹן, וְלִקְבֹּל מִמֶּנּוּ עֲצוֹת נוֹרָאוֹת
וּנְפִלְאוֹת אֵיךְ לְצֵאת מִהַתְּסַבְּכַת שְׁלוֹ, כִּי זֶה יְדוּעַ
לְכָל אָדָם, כַּמָּה וְכַמָּה עֲתִים עוֹבְרִים עָלָיו בְּרוּחָנִיּוֹת
וּבְגִשְׁמִיּוֹת בְּגוּף, בְּנֶפֶשׁ וּבְמָמוֹן וְכוּ', וְכַמָּה וְכַמָּה
יְשׁוּעוֹת נְפִלְאוֹת שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עוֹזֵר לוֹ בְּכָל פַּעַם
בְּפֶרֶט בְּעֲנִין קִדְשֵׁת יְהוּדוֹתוֹ, שְׁזֵה הָעֶקֶר, וּבְכָל יַעַת
וְעַת שְׁעוֹבְרַת עַל הָאָדָם בֵּין בְּטִיבוֹ בֵּין בְּעִיקוֹ בֵּין
בְּעֲלִיָּה בֵּין בִּירִידָה, בְּכָלֶם מֵאִיר בָּהֶם הַצְּדִיק הָאֵמֶת,
שִׂידַע כָּל בֶּר יִשְׂרָאֵל עֲצוֹת מֵה לְעֲשׂוֹת וּבְמָה יִחַיָּה
אֶת עֲצָמוֹ בְּכָל יַעַת וְעַת, כִּפִּי הָעַת אֲשֶׁר עוֹבְרַת עָלָיו,
בְּאֶפֶן שִׁשְׂאָר עַל עֲמָדוֹ וְלֹא יִפֹּל וְלֹא יִתְרַחֵק לְעוֹלָם,
וְהָעֶקֶר עַל-יְדֵי שִׁיקְשָׁר כָּל הָעֲתִים הָעוֹבְרִים עָלָיו

עכשו לעת האחרון, שהוא עת קבול השכר של כל אחד מישראל, שאז יזכה כל אחד כפי עבודתו להארת הרצון המפלג להשם יתברך בהשתוקקות נפלאה ונוראה, שזה בחינת "כעת יאמר לי'עקב ולישראל מה פעל אל" (במדבר כ"ג), ולעת הזאת צריכין לקשר כל העתים העוברים עליו בעולם הזה, כי עקר ההתחזקות היא על-ידי הרצון, שאיך שהוא ואיך שעובר עליו, על-כל-פנים יחזק את עצמו ברצון חזק להשם יתברך, כי הרצון הטוב בעצמו יקר וחסוב מאד (עין לקויטי-הלכות נטילת ידים לסעודה, הלכה ו', אות נ"א), ועל-כן מה טוב ומה נעים להיות רגיל לבוא בכל פעם אל הצדיק האמת, ולהתייעץ עמו בפרטי פרטיות כל מה שצריך, והוא יקשר את כל העתים והזמנים שעוברים עליו בין בגשמי ובין ברוחני, ויקשר אותו אל הרצון העליון, וימשיך גם עליו עצות נוראות ונפלאות, איך להתחזק ואיך לצאת מכל התסבכת שלו שנסתבך בה, כי רק על-ידי הצדיק האמת יכולים לצאת מהפח יקוש שנלכד בו, אף על זה צריכים להתפלל הרבה, שיזכה למצא את הצדיק האמת שבידור הזה, כי הבעל-דבר ערבב את העולם, והקים כל מיני מפרסמים של

שָׁקֵר, אֲשֶׁר לֹא דִי שְׂאִינָם יְכוּלִים לְהִנְהִיג אֶת עֲצָמָם, אִיךָ יוּכְלוּ לְהִנְהִיג אֶת אַחֲרֵים? ! (עֵין לְקוּטֵי-מוֹהַר"ן, חֶלֶק א', סִימָן ס"א), וְלִכֵּן יֵשׁ בַּדּוֹר הַזֶּה כָּל-כָּף הַרְבֵּה מְקָרִים שֶׁל הַתְּאֵבֵדוֹת, כִּי נִעְלָם וְנִסְתָּר הַצְּדִיק הָאֱמֵת שֶׁבַּדּוֹר הַזֶּה, וְאִין יְכוּלִים לְהִגִּיעַ אֵלָיו, וְעַל-כֵּן נִדְמָה לְאָדָם כְּאִלוֹ אֲבֵד מָנוֹס וְתִקְוָה מִמָּנוּ, וְכֵאלֹהֵי הוּא כְּבָר אִף פַּעַם לֹא יֵצֵא מִהַצְּרוֹת וּמֵהִיסוּרִים וּמֵהִמְרִירוֹת שָׁלוֹ, עַד שְׁמֵת־אֲבֵד, רַחֲמָנָא לְצַלָּן, וְלֹא דִי שְׂגוּרָם לְעֲצָמוֹ צְרוֹת וְיִסוּרִים יוֹתֵר גְּדוּלִים, כִּי הַמְּאֵבֵד עֲצָמוֹ לְדַעַת, אִין לוֹ חֶלֶק לְעוֹלָם הַבָּא, אֲלֵא עוֹד גּוֹרֵם צֶעַר וְעֲגָמַת נַפְשׁ לְכָל מְשַׁפְּחָתוֹ — לְאָבִיו וּלְאִמּוֹ, לְאָחִיו וּלְאֲחֵיֹתָיו, לְבָנָיו וּלְבָנוֹתָיו, וּגְוֹרֵם לָהֶם בּוֹשׁוֹת גְּדוּלוֹת; עַל-כֵּן רָאוּ, בְּנֵי וּבָנוֹתֵי הַיְּקָרִים, לְצִיַּת אוֹתִי, וְלִהְיוֹת רְגִילִים לָבוֹא בְּכָל פַּעַם אֶל הַצְּדִיק הָאֱמֵת שֶׁבַּדּוֹר הַזֶּה, וּלְסַפֵּר לוֹ אֶת כָּל אֲשֶׁר קוֹרֶה עִמָּכֶם בְּפִרְטֵי פִרְטֵיֹת, וְהוּא יוֹרֶה לָכֶם יַעֲצוֹת נוֹרְאוֹת וְנִפְלְאוֹת, אִיךָ לְצִאת מִכָּל הַצְּרוֹת וְהִיסוּרִים וְהִמְרִירוֹת וְהַתְּסַבּוּכוֹת שֶׁנִּסְתַּבְּכְתֶּם בָּהֶם, וְאִף פַּעַם אֵל תֹּאמְרוּ נוֹאֵשׁ לְחַיֵּיכֶם, כִּי כָּל מַצָּב שֶׁאָדָם נִקְלַע אֵלָיו, עֲדִין יֵשׁ לוֹ תִקְוָה לְצִאת מִמָּנוּ, אִם רַק יִזְכֶּה לָבוֹא אֶל הַצְּדִיק הַנִּכּוֹן, שְׂיִכּוֹל לְהוֹרֹת לוֹ יַעֲצוֹת

לְמָה לְהִתְאַבֵּד

קלא

נִפְלְאוֹת וְנוֹרָאוֹת עַל כָּל פֶּרֶט וּפְרֵט שְׁעוֹבֵר עָלָיו, וְלִהְיֶיךָ בּוֹ אֶת אַמְתַּת מְצִיאוֹתוֹ יִתְבַּרְךָ, וְלִקְשֹׁר אֶת הָעַתִּים וְהַזְמַנִּים הַקְּשִׁים שְׁלוֹ אֶל הַרְצוֹן שְׁבָרְצוֹנוֹת שֶׁהוּא הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא בְּעֶצְמוֹ, כִּי בְּאַמְתָּ אִם הִיְתָה לְאָדָם הָאֱמוּנָה הָאֲמִתִּית בּוֹ יִתְבַּרְךָ, אֲשֶׁר בְּכָל תְּנוּעָה וְתַנּוּעָה שֶׁם אֱלוֹפוֹ שֶׁל עוֹלָם, אִזְ הִיָּה יְכוּל לְדַבֵּר עִמּוֹ יִתְבַּרְךָ כַּאֲשֶׁר מְדַבֵּר אִישׁ עִם רֵעֵהוּ וְהֵבִין עִם אָבִיו, וּמֵאַחַר שֶׁאֵין לְאָדָם אֱמוּנָה בְּרוּרָה וּמְזַכֶּכֶת כְּזוֹ, לָכֵן עָלָיו לָבוֹא אֶל הַצְּדִיק הָאֲמִתִּי, שֶׁכָּבֵר זָכָה אֶל זֶה בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוֹת, וְהוּא יִמְשִׁיךְ גַּם עָלָיו אֶת הָאוֹר הָעֲלִיּוֹן שֶׁהוּא אוֹר הָאֵין סוּף בְּרוּךְ הוּא, עַד שֶׁגַּם זֶה הָאָדָם יִתְחִיל לְהִרְגִישׁ אֶת עֲרֻבוֹת, יְדִידוֹת, נְעִימוֹת, זִיו חֵיווֹת שְׂכִינָתוֹ יִתְבַּרְךָ, וְעַל-יְדֵי-זֶה יִרְאֶה שְׁעָרֵי יֵשׁ לּוֹ תִקְוָה גְּדוֹלָה בְּחַיָּיו, וְאֶסוּר לְהִתְאַבֵּד, כִּי אֵין זֶה פְתָרוֹן לֹא בְּגִשְׁמִיּוֹת וְלֹא בְּרוּחַנִיּוֹת, אֲשֶׁרֵי מִי שֶׁמְכַנֵּס דְּבָרִים אֵלָיו בְּתוֹךְ לְבוֹ, וּמְחַפֵּשׁ וּמְבַקֵּשׁ אַחַר הַצְּדִיק הָאֲמִתִּי שֶׁבִּדּוֹר הַזֶּה, וּבָא אֵלָיו וּמְתַיַּעֵץ עִמּוֹ בְּכָל פֶּרֶט וּפְרֵט, וְאִז בּוֹדֵאֵי יִזְכֶּה לִישׁוּעָה שְׁלֵמָה, וְיִרְאֶה נְסִים נְגָלִים שֶׁיַּעֲשֶׂה עִמּוֹ הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא.

אף עֲלֵיכֶם לְדַעַת, כִּי נִתְרַבּוּ עֲכָשׁוּ בְּעֵתִים
הֶלְלוּ כָּל מִינֵי שְׁקֵרָנִים וְצָבוּעִים, אֲשֶׁר אֵין לָהֶם
עֲצוֹת בְּשִׁבְלֵכֶם כָּלֵל, וְהֵם רַק מְטָעִים אֶתְכֶם בְּכָל
מִינֵי דְמִיוֹנוֹת, זֶה בְּכַה וְזֶה בְּכַה, הֶעֱקָר לְהוֹצִיא
מִכֶּם אֶת פְּסָפְכֶם, כִּי בְּעֵתִים הֶלְלוּ יֵשׁ כָּל מִינֵי
טְפוּסֵי שְׁקֵרָנִים שְׂאִינָם יוֹדְעִים בֵּין יְמִינָם לְשֹׁמְאֵלָם,
וּמְטָעִים וּמְבַלְבְּלִים אֶת הָאֲנָשִׁים בְּבִלְבוּלֵי הַבֶּל,
כְּאֵלוֹ נִכְנָס בָּהֶם שֵׁד וְרוּחַ, וּכְאֵלוֹ יֵשׁ בָּהֶם עֵין
הָרַע, וְעַל-כֵּן צָרִיכִים לְשֵׁנוֹת אֶת שָׁמַם, אוֹ צָרִיכִים
לְעֲשׂוֹת כָּל מִינֵי דְמִיוֹנוֹת, וּבִאֲמַת הַכֹּל הֶבֶל וְרַעוּת
רוּחַ, כִּי הַצְּדִיק הָאֲמַת מְגַלֶּה אֶת אֲמַת מְצִיאֹתוֹ
יִתְבָּרֵךְ, וְעַל-כֵּן תִּתְכַּף-וּמָיִד כְּשֶׁמִּתְגַּלֶּה לְאָדָם אֲשֶׁר
אֵין בְּלַעֲדָיו יִתְבָּרֵךְ כָּלֵל, וְהַכֹּל מִמֶּנּוּ יִתְבָּרֵךְ, אֲזַ
מְשִׁתַּנִּים כָּל הַחַיִּים, כִּי אֶצֶל הַצְּדִיק הָאֲמַת יֵשׁ כָּל
מִינֵי עֲצוֹת נוֹרָאוֹת וְנִפְלְאוֹת אֵיךְ לְהוֹצִיא אֶת הָאָדָם
מִכָּל מִינֵי תְּסֻבּוֹת שְׁנִסְתַּבְּדוּ בָּהֶם, אֲבָל עֲלֵיכֶם
לְדַעַת, אֲשֶׁר לְמִצָּא אֶת הַצְּדִיק הָאֲמַת, עַל זֶה צָרִיךְ
הָאָדָם לְגַדֵּד שְׁנָה מְעִינָיו וּמַעֲפָעֶפְיוֹ תְּנוּמָה, לְשׁוֹטֵט
וּלְבִקֵּשׁ וּלְהִרְבּוֹת בְּתַפְלָה וּבְתַחֲנוּנִים, שְׂיִזְכֶּה לְמִצָּא
אֶת הַצְּדִיק הָאֲמַת, שְׂיִוִּכַל לְרַפְּאוֹתוֹ וּלְהַכְנִיס בּוֹ
הַשְּׂגוֹת אֱלֻקוֹת, וּלְהַצִּיל אֶת נַפְשׁוֹ מִנֵּי שַׁחַת, וְעַל

זֶה צָרִיכִין לְשַׁבֵּר אֶת הַשָּׁנָה, וְלִקְוֹם בְּחֻצוֹת לִילָה, וְלִבְכוֹת וְלִצְעֵק מְאֹד עַל חֲרַבְּן בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ וְעַל הַסְּתַלְקוֹת הַצְּדִיקִים שֶׁקָּשָׁה כְּפָלִים כְּחֲרַבְּן בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ (אֵיכָה רַבָּה, פָּרָשָׁה א', סִימָן ל"ט), עַד שְׂיִזְכֶּה גַם עִתָּה לְמִצְאָ אֶת הַרְבֵּי וְהַמְנַהִיג הָאֲמֵתִי, שְׂיִוְכַל לְהַכְנִיס בּוֹ יְדִיעַת אֱלֹקוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ, שְׂעַל-יְדֵי-זֶה יִתְמַלְאוּ לוֹ כָּל הַחֲסָרוֹנוֹת, וְיִתְבַטְּלוּ כָּל הַצָּרוֹת וְיִתְקַן הַכֹּל (עֵינִי לְקוּטֵי-הַלְכוֹת, הַשְּׁכֵמַת הַבְּקָר, הַלְכָה ד', אוֹת ז'); וְלִכֵּן רְאוּ, בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְּקָרִים, לְהִיּוֹת חֲזַקִּים מְאֹד מְאֹד בְּדַבָּר זֶה, לְבַקֵּשׁ וְלְהִתְחַנֵּן קֹדֶם מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ שֶׁתִּזְכּוּ לְהִתְקַרֵּב אֶל הַצְּדִיק הָאֲמֵת, שְׂיִכּוֹל לְהֵאִיר לָכֶם עֲצוֹת אֲמֵתִיוֹת, עֲצוֹת וּדְרָכִים לְהוֹצִיא אֶתְכֶם מִכָּל מִינֵי צָרוֹת וְיִסּוּרִים שֶׁנִּפְלְתֶם בָּהֶם, וְאִם עֲדִין לֹא תִזְכּוּ לְמִצְאָ אוֹתוֹ, וְלִדְבַר עֲמוֹ בְּפָרְטֵי פְּרֻטִיּוֹת, עַל-כָּל-פָּנִים תִּרְאוּ לְעֵינֵי בְּסִפְרֵי הַקְּדוּשִׁים שֶׁהֵנִיחַ הַרְבֵּה בְּזֶה הָעוֹלָם, כִּי פָּנָיו, שְׂכָלוֹ וְחַכְמָתוֹ הֵם בְּתוֹךְ סִפְרֵי שְׂזָכָה לְחַבֵּר (עֵינִי לְקוּטֵי-מוֹהַר"ן, חֶלֶק א', סִימָן קצ"ב), וּבְזֶה שֶׁתְּחַפְּשׂוּ וְיִתְעַיְנוּ הֵיטֵב בְּתוֹךְ סִפְרֵי הַקְּדוּשִׁים, גַּם שֵׁם תִּזְכּוּ לְמִצְאָ עֲצוֹת נוֹרְאוֹת וְנִפְלְאוֹת אֵיךְ לְהַצִּיל אֶת נַפְשְׁכֶם, הָעֶקֶר רְאוּ לְקַיֵּם אֶת דְּבָרָיו בְּתַמִּימוֹת וּבְפִשְׁטוֹת גְּמוּרָה,

וְאִז גַּם אַתֶּם תִּזְכּוּ לְצֵאת מֵהַפֶּח הַיְקוּשׁ שֶׁנִּפְלְתֶם
 אֵלָיו, וּבִוְדָאֵי עַל-יַדֵּי שְׁתַּעֲיֵנוּ בַּסְּפָרִים הַקְּדוּשִׁים
 שֶׁמִּתְחַדְּשִׁים בְּכָל דּוֹר וָדוֹר, תִּזְכּוּ לְמַצֵּא אֶת הַצְּדִיק
 הָאֵמֶת שֶׁבְּדוֹר הַזֶּה, וְתָבוֹאוּ אֵלָיו, וְהוּא יוֹרֶה לָכֶם
 דֶּרֶךְ אֵיךְ לְצֵאת מִהַתְּסַבְּכַת שֶׁנִּסְתַּבְּכֶת בָּהּ, וְאִין
 אַתֶּם צְרִיכִים לְהִתְאַבֵּד כָּלֵל, וְזָכְרוּ זֹאת הַיֵּטֵב, וְאִז
 תִּרְאוּ נְסִים נְגָלִים שֶׁיַּעֲשֶׂה עִמָּכֶם הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא;
 אֲשֶׁרִי הַמְּצִיית אֵל כָּל זֶה!

ב.

בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים! עֲלִיכֶם לְדַעַת, כִּי בְּזֶה
 הַעוֹלָם עֶקֶר הַחֲכָמָה הִיא אֵיךְ לְהִתְחַמֵּק מִכָּל מִינֵי
 קָשָׁיִם וּמִכָּל מִינֵי צָרוֹת וְיִסּוּרִים וּבְלָבוּלִים, וּבְזֶה
 תְּלוּיָהּ כָּל הַחֲכָמָה, לֹא כִּמוֹ שְׂרוּאִים בְּחוּשׁ, שֵׁשׁ
 בְּגִי-אָדָם שֶׁעֶקֶר הַחַיּוֹת שֶׁלָּהֶם הִיא כְּשֶׁהֵם מְמַרְרִים
 לְעֶצְמָם אֶת הַחַיִּים, וּמְסַתְּבְּכִים בְּכָל פַּעַם בְּצָרוֹת
 וּבְיִסּוּרִים יוֹתֵר גְּדוּלִים, עַד שֶׁבָּאִים לְיַדֵּי יְאוּשׁ
 וּמִיֵּאֲשִׁים עֶצְמָם לְגַמְרִי, עַד שֶׁאֵינָם רוֹאִים שׁוֹם פֶּתַח
 לְצֵאת מִהַסְּבוּכִים שֶׁנִּסְתַּבְּכוּ בָּהֶם, כִּי אִם לְהִתְאַבֵּד,
 חֵס וְשָׁלוֹם, וּבְאֵמֶת הַכָּל הֶבֶל וְרַעוּת רוּחַ, כִּי אִין זֶה

לְמָה לְהִתְאַבֵּד

קלה

שׁוֹם פְּתֻרוֹן לְהִתְאַבֵּד, כִּי מָה יִהְיֶה אַחַר כֶּף? ! וְאַפְלוּ
שְׂאֵדָם נִפְל בְּצֻרוֹת וַיִּסּוּרִים וְעִגְמַת נֶפֶשׁ, עַד שֶׁנִּדְמָה
לוֹ כְּאִלוֹ אֲבָד מְנוּס וְתִקְוָה מִמְּנוֹ, וּכְאִלוֹ הוּא נִכְנָס
בְּמִבּוֹי סְתוּם, שְׂאֵי אֶפְשֶׁר לְצִאת מִמְּנוֹ, אֲזַי כָּבֵר לֹא
אֶכְפֵּת לוֹ מָה יִהְיֶה אַחֲר־כֶּף, הֶעֱקַר שְׂיִמוֹת, כָּל זֶה
הוּא הֶבֶל גָּדוֹל שֶׁבֵּא מֵרַב יְאוּשׁ, כִּי חוֹשְׁבִים שְׂאֲחֵר
הַמּוֹת נִגְמַר הַסְּפוּר, וּבְאַמַּת רַק אֲזִי מִתְחִיל עִם הָאָדָם
מָה שֶׁמִּתְחִיל, וְאִם הָיָה בְּנֵי-אָדָם יוֹדְעִים מָה שֶׁמְחַכֶּה
לָהֶם אַחֲרֵי הַמִּיתָה, לֹא הָיוּ רוֹצִים כָּל-כֶּף מֵהָר לְמוֹת,
כִּי כָּל זְמַן שְׂאֵדָם חַי, עֲדִין יֵשׁ לוֹ תִקְוָה לְתַקֵּן אֶת
הַכֵּל יִהְיֶה מָה שְׂיִהְיֶה וַיִּהְיֶה אִיךָ שְׂיִהְיֶה, וְאַפְלוּ
שֶׁכָּבֵר עָבְרוּ עָלָיו כָּל מִינֵי מַשְׁבָּרִים וְגִלִּים, וְנִכְשַׁל
בְּכָל מִינֵי עֲבֻרוֹת שֶׁבְּעוֹלָם, וְנִכְנָס בְּחֻבוֹת עֲצוּמִים,
וְנִסְתַּבֵּף עִם כָּל מִינֵי טְפוּסֵי אֲנָשִׁים, וְהָיוּ לוֹ אֲהָבוֹת
נִכְזָבוֹת וְכִדּוּמָה כָּל מִינֵי יְרִידוֹת שֶׁרַק קוֹרוֹת לְאָדָם
בְּחַיִּים, אִם עֲדִין חַי, הוּא יָכוֹל לְתַקֵּן הַכֵּל, וְהוּא
יָכוֹל עוֹד לְתַרֵּם לְעוֹלָם וְלַחֲבֵרָה כְּלָה הַרְבֵּה מְאֹד, כִּי
בְּאַמַּת אֵין לָךְ אָדָם שְׂאֵין לוֹ שְׂעָה, אֶךְ כָּלֵם מְאֻבְדִים
אֶת הַשְּׂעָה, מִפְּנֵי שֶׁהֵם נוֹפְלִים בְּיְאוּשׁ גָּמוּר מִכָּל
מָה שֶׁקוֹרָה אֲתָם; וְעַל-כֵּן רְאוּ, בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיִּקְרִים,
לִישֵׁב אֶת עֲצָמָכֶם בְּאַמַּת בְּאִיזָה מְעֻמָּד וּמְצַב אֲתָם

נמצאים עכשו, ואף שמרב צרות שעוברות עליכם
 ברוחניות ובגשמיות בבית ובחוץ, הן בענין שלום-
 בית והן בעניני פרנסה והן בעניני אהבה והן
 בעניני חברה וכו', עם כל זאת אם רק תכניסו
 בעצמכם אמונה פשוטה בו יתברך, לידע אשר
 אין בלעדיו יתברך כלל, והוא יתברך מחיה ומתהיה
 ומקים את כל הבריאה כלה, ודומם, צומח, חי,
 מדבר, הם עצם עצמיות חיות אלקותו יתברך, והוא
 מנהיג את עולמו בהשגחה נוראה ונפלאה מאד,
 בדיעות אלו כשאדם חוקק אותן היטב היטב בלבבו
 ובדעתו, בנגל לו להפוך את כל הכשלונות והירידות
 והנפילות והצרות והיסורים שלו, ויכול לצאת משם,
 ולהיות מאשר בחייו, כי עקר המרירות והצרות
 והיסורים והעקממיות שעוברים על האדם, הן רק
 מחמת שנתרחק ממנו יתברך, הינו שמרב הסבוכים
 שנסתבך בהם בחייו, בא לידי כפירה וספקות
 עליו יתברך, ובפרט שבשביל הבחירה והנפיון כל
 העולם כלו הוא מלא כפירות ואפיקורסות, ובכל
 יום יוצאים כל מיני עתונים המלאים שקוץ, תעוב,
 ערם וזהום, וכלי התקשורת — הרדיו והטלוויזיה,
 פולטים ויורקים כל מיני זבל כפירות ואפיקורסות,

עַד שֶׁכָּל מִי שֶׁרַק קוֹרָא בְּאִיזָה עֵתוֹן, וְשׁוֹמֵעַ רִדְיוֹ
 וּמִסְתַּכֵּל בְּטָלוּיזָה, רוֹאֶה וְשׁוֹמֵעַ וּמַבִּין שֶׁסָּם רַק
 כְּפִירוֹת וְאַפִּיקוֹרְסוֹת, שְׁקוּץ, תְּעוּב, נְאוּף וְזִהְמָה,
 וְזֶה מֵה שֶׁמְשַׁבֵּר אֶת לְבוֹ וּמַעְקֵם אֶת דַּעְתּוֹ, וּמְפִיל
 אֶת רוּחוֹ, עַד שֶׁשֶׁקֶשָׁה לוֹ קִשְׁיוֹת עָלָיו יִתְבַּרֵּךְ, עַד
 שֶׁבָּא לִיְדֵי כְּפִירוֹת וְאַפִּיקוֹרְסוֹת, כְּאִלוֹ לִית דִּין
 וְלִית דִּין, חֵס וְשְׁלוֹם, אֲשֶׁר דָּבַר זֶה בְּעֵצְמוֹ עוֹשֶׂה
 אוֹתוֹ רִיק מִתְכֵּן הַחַיִּים, עַד שֶׁנִּסְכַּם אֶצְלוֹ שֶׁהַטּוֹב
 בְּיוֹתֵר הוּא לְהִתְאַבֵּד, רַחֲמָנָא לְצַלֵּן, וּבְאַמַּת כְּשֶׁאָדָם
 זוֹכֶה לְהִתְקַרֵּב אֶל הַצַּדִּיק הָאֱמֵת, הַמְּגַלֶּה וּמְפָרְסֵם
 אֶת אֲמַתּוֹת מְצִיאֹתוֹ יִתְבַּרֵּךְ, כִּי הוּא דְבוּק בְּחַי
 הַחַיִּים תָּמִיד בּוֹ יִתְבַּרֵּךְ, וְאֵין לוֹ שׁוֹם רְצוֹן אַחַר
 מִבְּלַעֲדֵי רְצוֹנוֹ יִתְבַּרֵּךְ, מִי שֶׁזוֹכֶה לְהִתְחַבֵּר אֵלָיו,
 מֵאִיר גַּם עָלָיו הָאוֹר הַנּוֹרָא וְהַנִּפְלָא הַזֶּה, וְעַל-פִּי
 דִּיקָא הַצַּדִּיק הָאֱמֵת יָכוֹל לְהוֹצִיא אֶת כָּל אָדָם
 מִהַסְּבוּכִים שֶׁנִּסְתַּבְּרָה בָּהֶם, וְיָכוֹל לְהָאִיר גַּם בּוֹ
 עֲרֻבוֹת, יְדִידוֹת, נְעִימוֹת, זִיו, חֵינִית אֶלְקוֹתוֹ יִתְבַּרֵּךְ,
 וְלְהוֹצִיאֵם מִהַפֶּח יְקוּשׁ שֶׁנִּפְּל לְשָׁם, וְלְחַזְקוֹ וּלְאַמְצוֹ
 וְלְעוֹדְדוֹ וְלְהוֹצִיאֵם מִהַמְּבוּי הַסֵּתוּם שֶׁנִּפְּל בּוֹ.

ועל-כֵּן, בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים, אֲפֹלוּ שְׁנִפְלָתָם
כְּבָר בְּמָקוֹם שְׁנִפְלָתָם, וְנִשְׁלַכְתֶּם בְּמָקוֹם שְׁנִשְׁלַכְתֶּם,
וְעָבַר עֲלֵיכֶם בְּחַיֵּיכֶם כָּל מִינֵי מְרִירוֹת שְׁבַעֲוֹלָם, וְגַם
עֲדִין עוֹבְרִים עֲלֵיכֶם כָּל מִינֵי צָרוֹת וְיִסּוּרִים וּמְרִירוֹת,
עַד שְׁעוֹלָה עַל לְבָבְכֶם בְּכָל פֶּעַם מִחֲשֻׁבוֹת לְהִתְאַבֵּד,
חֵס וְשָׁלוֹם, רְאוּ לְבוֹא אֶל הַצַּדִּיק הָאֵמֶת, אֲשֶׁר הוּא
יִכְנִיס בְּכֶם הַתְּחִזְקוֹת עֲצוּמָה, וַיְגַלֶּה לָכֶם דְּרָכִים
וּנְתִיבוֹת אֵיךְ לְצִאת מֵהַסְּבוּכִים שְׁנִסְתַּבְּכְתֶּם, וְתִזְכּוּ
לֵיל אֲמִיץ וְחִזָּק, לֹא לְהִתְפַּחַד וְלֹא לִירֹא מִשׁוּם
בְּרִיָּה שְׁבַעֲוֹלָם, כִּי בְּאֵמֶת הַסֶּבֶה שְׁבָאוֹת לְאָדָם
מִחֲשֻׁבוֹת שֶׁל הִתְאַבְּדוֹת הִיא, שְׁנִכְנָסִים בּוֹ מְתַחִים
וּפְחָדִים מְזַלְתוֹ, עַד שְׁנִדְמָה לוֹ כְּאִלוֹ הֵהוּא יִהְרַג
אוֹתוֹ, כְּגוֹן: אֶחָד חָיֵב חוֹבוֹת, וְנִסְתַּבֵּךְ בְּסְבוּכִים עַד
שְׁחוֹבוֹתָיו מְגִיעִים לְרַבְבוֹת, וּמְאֵימִים עָלָיו בְּמַעֲצָר
וְכִדּוּמָה, וַיִּמְרַב פַּחַד אֵינוֹ יוֹדֵעַ מַה לַעֲשׂוֹת, עַל-כֵּן
נִסְכַּם בְּדַעְתּוֹ, שֶׁהַטּוֹב בְּיֹתֵר הוּא לְהִתְאַבֵּד, אוֹ חָיִל
הַנִּמְצָא בְּצָבָא, וְהַמְּפֻקָד מִשְׁפִּיל אוֹתוֹ בְּכָל מִינֵי
הַשְּׁפֹלוֹת וְצוּעֵק עָלָיו, וּמְזַלְזֵל בּוֹ בְּכָל מִינֵי זְלוּזוּלִים
בְּפָנָי אַחֲרִים, וַיַּעֲזִיק עָלָיו מְאֹד מְאֹד, וַיַּעֲנִישׁ אוֹתוֹ
בְּכָל מִינֵי עֲנָשִׁים, עַד שְׁמֵרַב צֵעַר וְעִגְמַת נֶפֶשׁ
וְחִלְשׁוֹת הַדַּעַת שֵׁישׁ לוֹ מֵרַב הַהִשְׁפָּלוֹת, הוּא כְּבָר

למה להתאבד

קלט

אינו יכול לסבל זאת, ועל-כן נספם בדעתו, שהעצה הטובה ביותר בעבורו היא להתאבד, וכן כשנארע בביתו של אדם איזה משבר, הן מאשתו שאין לו שלום-בית, או, חס ושלום, היא בוגדת בו, או שיש לו אהבה נכזבת, או שיש לו צרות ועגמת נפש ומרירות מילדיו, וכל-כף מרים לו החיים, עד שמישב את עצמו, שאין עצה אחרת רק להתאבד, וכל זה בא לו מקטנות הדעת, שרחוק הוא ממנו יתברך, עד ששוכח לגמרי, שהקדוש-ברוך-הוא מנהיג את עולמו בהשגחה פרטית, ונכבה ממנו האור לגמרי, כי מרב החשך והשקר המסבב את העולם, אינו רואה את האור כלל, רק נדמה לו כאלו הכל טבע, ואז על-פי דרך הטבע הוא שוקל לעצמו, שאין לו שום דרך אחרת איף להנצל אחת ולתמיד מהצרות ומהיסורים ומהסבוכים שהסתבך בהם, כי אם על-ידי שיתאבד, לא-כן כשאדם זוכה לבוא אל הצדיק האמת שבדור הזה, והצדיק מחדיר בו אמונה פשוטה בו יתברך, ומלמדו עצות נוראות ונפלאות, איף לשוב בתשובה אמתית אליו יתברך, ומכניס בלבבו עצות ועקשנות דקדושה, לבל יתפעל משום ברירה שבעולם, ואדרבה אפלו בתקוף צרותיו ויסוריו,

שְׁעוֹבֵר עָלָיו מֵה שְׁעוֹבֵר, אֵל יִיאֵשׁ עֲצָמוֹ כָּלֵל, כִּי גְדוֹל אֲדוֹנָנוּ וְרַב לְהוֹשִׁיעַ, כִּי הַצְּדִיק הָאֵמֶת בְּגִדְל חֲכָמָתוֹ וּבִינָתוֹ וְדַעְתּוֹ שְׁזָכָה לְהַשְׁיֵג הַשְּׂגוֹת אֱלֻקוֹת בְּמִדְרָגָה הַגְּבוּהָה בְּיוֹתֵר, הוּא זוֹכֶה לְהוֹרִיד אֶת עֲצָמוֹ אֶל כָּל הִירוּדִים וְהַנְּפוּלִים וְהַמְּשֻׁלְכִים בְּתַאוּתֵיהֶם וּבְצָרוּתֵיהֶם, עַד שְׁיָכוֹל לְהֵאִיר בְּדַעְתּוֹ הַתְּחִזְקוֹת עֲצוּמָה, שְׁיֵהִיו חֲזָקִים כָּל-כָּף בְּעֲזוֹת וְעֵקֶשׁ שְׁנוֹת דְּקֻדְשָׁה, שְׁלִבֵל יִתְפַּעֲלוּ מִשׁוּם בְּרִיָּה שְׁבַע עוֹלָם יִהְיֶה אִיךָ שְׁיֵהִיָּה וְיֵהִיָּה מֵה שְׁיֵהִיָּה, וְאַפְלוּ אִם הֵם חֲיִבִים חוֹבוֹת עֲצוּמִים, וְאַפְלוּ אִם מְאִימִים עֲלֵיהֶם בְּמֵאָסָר, אִינָם מִתְּפַעֲלִים כָּלֵל, רַק בְּאִים בְּעֲזוֹת וּבְעֵקֶשׁ שְׁנוֹת דְּקֻדְשָׁה בְּלִי שׁוּם פֶּחַד, וְאוֹמְרִים: "אָנוּ מוֹכְנִים לְהַתְּפַשֵּׁר וְלִשְׁלֵם אֶת הַחֻבוֹת לְאֵט לְאֵט, כִּי אֵין לָנוּ עֲכָשׁוּ", וְאוֹמְרִים זֹאת בְּתַקְרָף וּבְעֵז, וְאֵז אֵין לָהֶם מֵה לִירָא וּמֵה לְפַחַד כָּלֵל, וְכֵן כְּשִׁקְוֶרָה מִשְׁהוּ בְּבֵיתוֹ שֶׁל אָדָם, שְׁיֵשׁ לוֹ אֵיזָה צַעַר וְעִגְמַת נֶפֶשׁ, הֵן מֵאֲשֶׁתוֹ שְׁאֵין לוֹ שְׁלוֹם-בַּיִת, וְכֹל בֵּיתוֹ נִתְהַפֵּף לְגִיּהֵנוּם מִמֶּשׁ מְרַב צַעֲקוֹת וּמְרִיבוֹת, וְהֵן שְׁיֵשׁ לוֹ צָרוֹת מִלְּדִיו, שְׁאֵינָם מִמִּשְׁמָעִים וְעוֹשִׂים הַכֹּל כְּנֶגֶד רְצוֹנוֹ, וְרַעִים וּמְרִים לוֹ הַחַיִּים מְאֹד, וְהֵן שְׁמַר לוֹ מְאֹד מִבְּנֵי-אָדָם, אֲסוּר לְפַל בְּדַעְתּוֹ כָּלֵל, רַק צָרִיךְ לְקַחַת אֶת עֲצָמוֹ

בְּיָדוֹ, וַיֹּאמֶר: "מָה אֲכַפֵּת לִי מִכָּל הָעוֹלָם, אֲנִי
אֵלַי וְאֶבְרַח רַק אֶל הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וְאֶמְסֹר אֶת
עֲצָמֵי לְגַמְרֵי אֶל הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, מָה שֶׁהוּא יִרְצֶה
בֵּן יְהוָה"; וּבִכֵּן מָה שֶׁתְּכַנִּיסוּ אֶת עֲצָמְכֶם, אֶהוֹבֵי,
בְּנֵי וּבְנוֹתַי הַיְקָרִים, אֶל יְדִיעָה זוֹ, לִידַע אֲשֶׁר אֵין
בְּלַעֲדָיו יִתְבָּרַךְ כָּלֵל, וּמָה אֲכַפֵּת לִי מִמָּה שֶׁעוֹבֵר
עָלַי בְּכָל הַחַיִּים שְׁלִי, אֲנִי מוֹסֵר אֶת עֲצָמֵי לְגַמְרֵי
אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, עַל-יְדֵי-זֶה תֵּרְאוּ שֶׁכָּל הָעֻנְיָן שֶׁל
הַהֶתְאֲבָדוֹת הוּא רַק דְּמִיּוֹן, שֶׁחֹשְׁבִים שֶׁזֶה בֵּית
מְנוּס וּמִפְּלֹט, וּבִאֲמַת הַכֹּל הוּא שְׁטוּת וְשִׁגְעוֹן, כִּי
סוּף כָּל סוּף אָדָם צָרִיךְ לַחְזֹר אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, עַל-כֵּן
מָה וְלָמָּה לְהֶתְאֲבֵד, חֵס וְשְׁלוֹם, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה אֵין לוֹ
חֵלֶק לְעוֹלָם הַבָּא? ! יוֹתֵר טוֹב בְּחַיִּים חַיּוֹתוֹ לְאֲבֵד
עֲצָמוֹ בְּאֵין סוּף בְּרוּךְ הוּא, הֵינּוּ שִׁמְשִׁיךְ עַל עֲצָמוֹ
הָאֵרֶת הָאֵין סוּף בְּרוּךְ הוּא, וְאֶפְלוּ שֶׁעָבְרוּ עָלָיו כָּל
מִינֵי יְרִידוֹת וּנְפִילוֹת, הַשְּׁלֵכוֹת וְקִטְנוֹת וְחִלְשׁוֹת
הַדַּעַת, וְכִבְר נִכְשָׁל בְּמָה שֶׁנִּכְשָׁל בְּכָל מִינֵי חֲטָאִים
וְעוֹנוֹת, מָה בְּכָף, הָעֵקֶר רַק לְבָרַח אֵלָיו יִתְבָּרַךְ,
וְלָשׁוּב בְּתִשׁוּבָה אֲמִתִּית, וּלְסַפֵּר לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ: "מָה
הֵייתִי יְכוּל לַעֲשׂוֹת, הַהֶתְגַּבְּרוֹת שֶׁל הַיֵּצֵר הָרַע
הֵיטָה גְדוּלָה עָלַי מְאֹד מְאֹד", וְלִכֵּן בָּזָה שֶׁתִּהְיֶה

רְגִילִים לְדַבֵּר עִמוֹ יִתְבַּרְךָ, וְתִמְשִׁיכוּ עַל עֲצָמְכֶם
 הָאֶרֶת זֵיו שְׁכִינַת עֲזוֹ יִתְבַּרְךָ, אֲזִי סוּף כָּל סוּף
 יִמְחַל לָכֶם הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וְעַל-כֵּן מַה וְלָמָּה
 לָכֶם לְהִתְאַבֵּד מֵהַחַיִּים?! רְאוּ לְהִתְאַבֵּד מֵהַבְּלִי
 הָעוֹלָם הַזֶּה, וְתִבְרַחוּ רַק אֵלָיו יִתְבַּרְךָ, וְתִמְשִׁיכוּ
 עַל עֲצָמְכֶם עֲרֻבוֹת, נְעִימוֹת, יְדִידוֹת, זֵיו שְׁכִינַת
 עֲזוֹ יִתְבַּרְךָ, וְתִמְדִּיד תִּדְעוּ שְׂאִין יוֹדְעִים כָּלֵל, כִּי
 בְּאֵמֶת זֶה עֵקֶר הָאֵמֶת — שֶׁהָאָדָם אֵינוֹ יוֹדֵעַ מַה
 זֶה עֲלֵיָהּ וּמַה זֶה יְרִידָהּ, כִּי לִפְעָמִים כְּשֶׁאָדָם חוֹשֵׁב
 שֶׁהוּא בְּאִיזוֹ עֲלֵיָהּ, אֲזִי הוּא בִּירִידָהּ, וְכֵן לְהִפְּוֹ,
 עַל-כֵּן הָעֵקֶר לְהִמְשִׁיךְ אֶת עֲצָמְכֶם רַק אֵלָיו יִתְבַּרְךָ,
 וְאֲזִי דִיקָא תִזְכּוּ לְהִתְעַלּוֹת מֵעֲלָה מְעֲלָה, וְשׁוּם דְּבַר
 שְׂבַעֲוֹלָם לֹא יוּכַל לְשִׁבֵּר אֶתְכֶם; רְאוּ, אֶהוּבִי, בְּנֵי
 וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים, לְהַכְנִיֵס בְּלִבְכֶם דְּבוּרִים אֱלוֹ, אֲף
 שְׂקֻשָּׁה וְכִבּוֹד לְהַסְבִּיר דְּבַר זֶה לְאָדָם, כִּי כָּל זְמַן
 שְׂאָדָם חַי, וְעוֹבְרִים עָלָיו צְרוּת וְיִסּוּרִים, מְרִירוֹת
 וְהַשְׁלָכוֹת וְהַרְפַּתְקָאוֹת, וְסוּבֵל מַה שְׂסוּבֵל, קָשָׁה
 וְכִבּוֹד לוֹ לְהַבִּין דְּבַר זֶה, אֲבָל כְּשֶׁאָדָם מְכַנֵּס
 בְּדַעְתּוֹ רַק אֵמֶת מְצִיאֹתוֹ יִתְבַּרְךָ, וְיוֹדֵעַ שְׂאִין לוֹ
 רַק הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וְסוּבֵל כָּל מַה שְׂבָא עָלָיו
 וְשׁוֹתֵק, וּמְרַגֵּיל אֶת עֲצָמוֹ לְדַבֵּר עִמוֹ יִתְבַּרְךָ, אֲזִי

רוֹאֵה שְׁהַחַיִּים שֶׁל הָאָדָם הֵם הַכֵּל וְרַעוּת רֵיחַ, הִנֵּה
 אֲנַחְנוּ פֹה, וְעוֹד מְעַט נֵצֵא מִפֹּה, אִם אֲנַחְנוּ בֵּן
 רוֹצִים וְאִם אֲנַחְנוּ לֹא רוֹצִים, הֲלֹא אֲנַחְנוּ נִמְצָאִים
 רַק בְּיָדוֹ? תִּבְרָךְ, וְעַל-בֵּן מֶה וְלָמָּה לְהִתְאַבֵּד?! יוֹתֵר
 טוֹב רַק לְבָרַח אֵלָיו? תִּבְרָךְ, וְעַל-יְדֵי-זֶה יִמְשְׁכוּ
 עָלָיו עֲרֻבוֹת, יְדִידוֹת, זִיו וְחַיּוֹת אֱלֹקוֹתוֹ? תִּבְרָךְ,
 וְיַחְיֶה חַיִּים אֲמִתִּיִּים, חַיִּים נִצְחִיִּים, חַיִּים כְּאֵלָה
 שְׁלֹא טַעַם מִיָּמּוֹ; אֲשֶׁר־מִי שְׁאִינוֹ מְטַעֵה אֶת עַצְמוֹ
 כָּלֵל, וּמְחַדִּיר בְּעַצְמוֹ אֶת הַלְמוּדִים הָאֵלֶּה, וְאִף
 שְׁנֹדָמִים לוֹ לְדַבָּרִים פְּשׁוּטִים, אִף בְּאִמַּת כָּל הַחַיִּים
 שֶׁל הָאָדָם תְּלוּיִים בָּזֶה, כִּי הָאָדָם רוֹצֵה לְזָכוֹת
 לְמַדְרָגוֹת וְהַשְּׂגוֹת, וְרוֹצֵה לְהִיּוֹת עָשִׁיר, וְרוֹצֵה כָּל
 מִיְּנֵי רְצוֹנוֹת, וּכְשֶׁאֵין הוֹלֵךְ לוֹ, אִזּוֹ נִשְׁבֵּר לְגַמְרֵי, מֶה
 שְׁאֵין בֵּן אִם הָאָדָם בּוֹרַח רַק אֵלָיו? תִּבְרָךְ, וְרוֹאֵה
 בְּמַצִּיאוֹת, שְׁאֵין לוֹ רַק הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, אִזּוֹ יִזְכֶּה
 לְעֵבֶר עַל הַכֹּל, מֵאַחַר שֶׁמְבַטֵּל אֶת עַצְמוֹ לְגַמְרֵי אֶל
 הָאֵין סוּף בְּרוּךְ הוּא; אֲשֶׁר־מִי שֶׁזּוֹכֶה לְהַגִּיעַ אֶל
 זֶה, וְאִזּוֹ טוֹב לוֹ כָּל הַיָּמִים!

תָּם וְנִשְׁלָם, שְׂבַח לְאֵל בּוֹרֵא עוֹלָם!

וְדַע, שְׁכָל אֱלוֹ הַנְּפִילוֹת וְהִירִידוֹת
וְהַבְּלוּבִיּוֹת וְכוּ', צְרִיכִים בְּהַכְרַח לְעֵבֹר
בָּהֶם קֹדֶם שְׁנִכְנְסִים בְּשַׁעֲרֵי הַקְּדוּשָׁה,
וְכָל הַצְּדִיקִים וְהִירָאִים הָאֲמִתִּיִּים עָבְרוּ
בְּכָל זֶה.

(לקוטי-מוֹהַר"ן, חֵלֶק ב', סִימָן מַח)

קונטרס

כַּפַּרַת עוֹנוֹת

בו יבאר, איך שייחזק כל אדם את עצמו מפל מה שעובר עליו, ויידע, שכל צער ויסורים בושות וחרפות וכו', שרק סובל — הן מעצמו והן מאחרים, הפל לכפרת עוונות.

בנוי ומיסד על-פי דברי

רבנו הקדוש והנורא, אור הגנוז והצפון,

בוצינא קדישא עלאה, אדוננו, מורנו ורבנו

רבי נחמן מברסלב, זכותו יגן עלינו.

ועל-פי דברי תלמידו, מורנו

הגאון הקדוש, אור נפלא, אשר כל רז לא אניס ליה

רבי נתן מברסלב, זכותו יגן עלינו,

ומשלב בפסוקי תורה, נביאים, פתובים ומאמרי חכמינו

הקדושים מגמרא ומדרשים וזהר הקדוש

הובא לדפוס על-ידי

חסידי ברסלב

עיה"ק ירושלים תוכב"א

מוֹהֲרָא"ש נ"י אָמַר: אִם הִיא הָאָדָם
יֹדַע אֶת מַעֲלַת הַבְּזִיוֹנוֹת, הַחֲרוּפִין
וְהַגְדוּפִין שֶׁאָדָם סוֹבֵל, אֲשֶׁר בְּזָה
הוּא זֹכָה שְׂמֵכֶפְרִין עֲוֹנוֹתָיו, אַז הִיא
מִקְבֵּל הַכֹּל בְּאַהֲבָה. כִּי בְּזָה שְׂמֵחָרְפִין
וּמְבִיזִין אֶת הָאָדָם — וְהוּא שׁוֹתֵק, בְּזָה
נִתְּכַפְּרִים כָּל עֲוֹנוֹתָיו.

(אמרי מוהרא"ש, חלק ב', סימן תקכט)

קוֹנְטָרַס

כַּפֶּרֶת עֲוֹנוֹת

.א

צָרִיף שְׁתַּדַּע, אֱהוּבִי, אָחִי הַיְקָר, כִּי כָּל מֵה שְׁעוֹבֵר
עָלֶיךָ בְּכָל יוֹם וַיּוֹם — צָרוֹת וַיְסוּרִים, קִטְנוֹת וַחֲלִישׁוֹת
הַדַּעַת — הֵן מַעֲצָמָךְ וְכוּ', וְהֵן מֵאֲשַׁתְּךָ וְכוּ', וְהֵן
מִלְדִּיךָ וְכוּ', וְהֵן מִשְׁכְּנֶיךָ וְכוּ', וְהֵן מִחֲבָרֶיךָ וְכוּ', הַכֹּל
לְטוֹבָתְךָ, כְּדֵי לְכַפֵּר עַל עֲוֹנוֹתֶיךָ הַמְרַבִּים, וְאִם הָיִיתָ
יּוֹדֵעַ אֶת מַעֲלַת הַסּוֹכֵל צָרוֹת וַיְסוּרִים, קִטְנוֹת וַחֲלִישׁוֹת
הַדַּעַת, מְרִירוֹת וְכוּ' — לְמַעַלָּה בְּכָל הָעוֹלָמוֹת
הָעֲלִיּוֹנִים וְכוּ', וְאֵיךְ שֶׁנִּגְרַמּוֹת טוֹבוֹת נוֹרָאוֹת וְנִפְלְאוֹת
לְהָאָדָם, עַל-יְדֵי כָּל צַעַר וּמְכָאוֹב וַחֲלִישׁוֹת הַדַּעַת,
וְזוֹכָה עַל-יְדֵי-זֶה שֶׁנִּתְּכַפְּרִים עֲוֹנוֹתָיו, אֲזַי הָיָה שֶׁשׁ
וְשִׁמַּח עַל כָּל צַעַר וַיְסוּרִים וַחֲלִישׁוֹת הַדַּעַת וּבִלְבוּלִים,

שָׂרָק עוֹבְרִים עָלָיו בְּכָל יוֹם וַיּוֹם; וּבִיּוֹתֵר צָרִיף הָאָדָם לְשֹׁמֵחַ עַד מְאֹד, כְּשֶׁעוֹבְרִים עָלָיו חֲרָפוֹת וּבִזְיוֹנוֹת, חֲרוּפִין וְגִדּוּפִין שֶׁבְּנֵי אָדָם מְחַרְפִּין וּמְבִזִּין אוֹתוֹ, וְשׁוֹפְכִים אֶת דָּמָיו, אֵין לְתֹאֵר וְאֵין לְשַׁעַר אֶת מַעְלַת הָאָדָם הַזֶּה בְּכָל הָעוֹלָמוֹת וְכוּ', כִּי יוֹצְאִים כְּרוֹזִים בְּכָל הָעוֹלָמוֹת: אֲשֶׁרֵי הֵבֵן הַחֲבִיב, שֶׁמֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים חָפֵץ בּוֹ, עַד שֶׁמֶשֶׁלֶם לוֹ עוֹד בְּעוֹלָם הַזֶּה עַל כָּל עוֹנוֹתָיו שֶׁחָטָא וּפָשַׁע בְּזֵה הָעוֹלָם וְכוּ', כִּי לְמַעְלָה בְּעוֹלָמוֹת הָעֲלִיּוֹנִים מְאֹד מִתְחַשְּׁבִים עִם הָאָדָם הַסּוֹבֵל חֲרָפוֹת וּבִזְיוֹנוֹת, בּוֹשׁוֹת, צָרוֹת וַיְסוּרִים, וְסוֹבֵל הַכֹּל וְשׁוֹתֵק וְדוֹמֵם, וְאֵינוֹ מְקַטְרֵג, חָס וְשָׁלוֹם, וְאֵינוֹ מְטִיחַ דְּבָרִים כְּלָפֵי מַעְלָה, חָס וְשָׁלוֹם, שָׂאז אֵינוֹ זֶז בַּיּוֹם הַזֶּה, עַד שֶׁנִּמְחַל לוֹ כָּל מֵה שֶׁחָטָא בַּיּוֹם הַזֶּה.

עַל-כֵּן, אֶהוּבִי, אַחֵי, רְאֵה לְדָם וְלִשְׁתֵּק לְכָל מְחַרְפֵּיךְ וּמְבִזֵּי נַפְשֶׁךְ, וְאֵל תַּעֲנֶה לָהֶם שׁוֹם דְּבָר, אַף שֶׁכּוֹאֵב לָךְ מְאֹד מְאֹד, וּבּוֹעֲרוֹת פְּנִיךְ מְרַב בּוֹשָׁה וְחֲרָפָה, וְנִשְׁבֵּר לְבָבְךָ כִּפְחָרְס הַנִּשְׁבֵּר מִכָּל הַצָּרוֹת וְהַיְסוּרִים שָׂרָק עוֹבְרִים עָלֶיךָ, תִּדְעַ, אֶהוּבִי, אַחֵי! בְּנֵי הַיִּקָּר! שְׁבִזְכוֹת זֶה יִתְכַּפְּרוּ כָּל עוֹנוֹתֶיךָ, וְתִרְגִּיל אֶת עֲצָמֶךָ לֹמֵר עַל כָּל מֵה שֶׁעוֹבֵר עָלֶיךָ: "רְבוּנוֹ שֶׁל עוֹלָם, שְׁיִהְיֶה לִי זֶה לְכַפֶּרֶת עוֹנוֹת".

ב.

צָרִיף שְׁתַּדַּע, אֶהוּבִי, אַחֵי הַיָּקָר, שְׁכַל מַה שְּׁעוֹבֵר
עָלֶיךָ בַּפְּרָטִי פְּרָטִיּוֹת בְּכָל יוֹם וַיּוֹם — הֵן מַעֲצָמָךְ וְהֵן
מִבְּעַל בְּחִירָה, הַכֹּל בְּהַשְׁגָּחְתּוֹ הַפְּרָטִי פְּרָטִית, וְכֹל
הַצָּרוֹת וְהַיְסוּרִים וְהַמְרִירוֹת שֶׁאַתָּה סוֹבֵל, הַכֹּל בְּחֶשְׁבוֹן
צָדֵק, וְרֵאֵה לְבַל תִּקְרָא תִּגְרָה לְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עַל כָּל
מַה שְּׁעוֹבֵר עָלֶיךָ, כִּי בְּפִרוּשׁ אָמְרוּ חַכְמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים:
(מִדְרָשׁ תְּנַחֲמוּמָא, פְּרָשַׁת תְּצַא): צָרִיף אָדָם לְהַחֲזִיק טוֹבָה
לְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּזִמְן שֶׁהַיְסוּרִים בָּאִים עָלָיו, לָמָּה?
כִּי הַיְסוּרִים מוֹשְׁכִים אֶת הָאָדָם לְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא,
וּמַעוֹרְרִים אֶת לְבוֹ וְכוּ', עֵינַי שָׁם; עַל-כֵּן, אֶהוּבִי, אַחֵי
הַיָּקָר! רֵאֵה לְחַזֵּק אֶת עֲצָמָךְ בְּכָל מַה שְּׁעוֹבֵר עָלֶיךָ,
וְתִמְשִׁיף אֶת עֲצָמָךְ אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְתִרְגִּיל אֶת עֲצָמָךְ
לְדַבֵּר עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ בְּלִשׁוֹן שֶׁאַתָּה רְגִיל בָּהּ, הֵינּוּ בְּשִׁפְתַי
הָאֵם שְׁלֵךְ, וְתִסַּפֵּר לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ אֶת כָּל מַה שֶּׁמַּעִיק לְךָ,
כַּאֲשֶׁר יִדְבֵר אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ וְהֵבִין אֶל אָבִיו, מִכָּל מַה
שֶּׁרַק עוֹבֵר עָלֶיךָ, רֵאֵה לְהִמְשִׁיף אֶת עֲצָמָךְ רַק אֵלָיו
יִתְבָּרַךְ, אֲשֶׁר הוּא אָב הַרְחֲמֵן, וּבּוֹדָאֵי כּוֹנֵנוֹ הֵיא רַק
לְטוֹבָתְךָ, כְּדֵי לְמַרְק אֶת עֲוֹנוֹתֶיךָ הַמְרַבִּים, אֲשֶׁר אִם
הֵייתָ יוֹדֵעַ מִמָּה שֶׁאַתָּה נִפְטָר עַל-יְדֵי הַסֶּכֶל וְהַצָּרוֹת
וְהַיְסוּרִים שֶׁאַתָּה סוֹבֵל וְכוּ', וְאֵינְךָ מְתִיאֵשׁ אֶת עֲצָמָךְ

כָּלֵל, רַק אַתָּה בּוֹרַח אֵלָיו יִתְבַּרְךָ, וּמְדַבֵּר וּמְשִׁיחַ אֶת כָּל לִבְךָ לְפָנָיו יִתְבַּרְךָ, אִזּוֹ הֵייתָ שֶׁשׁ וְשִׂמְחָה עַל כָּל מַה שְּׁעוֹבֵר עָלֶיךָ, וְהֵייתָ רוֹאֶה אֶת גְּדֹל רַחֲמָיו יִתְבַּרְךָ, הַמְרַחֵם עָלֶיךָ, כַּאֲשֶׁר יִרְחַם הָאֵב עַל הַבֵּן, אֲשֶׁר תִּכְוֶן וּמִיד שָׂרָק עוֹשֶׂה אֵיזָה דְּבַר שְׂאִינוֹ הַגּוֹן הוּא מְעַנִּישׁוֹ וְכוּ', שְׂאִז נִקְרָא הָאֵב — אֵב רַחֲמָן וְכוּ', וְהַבֵּן הוּא כְּמוֹ בֵּן יָחִיד וְכוּ', שֶׁתְּמִיד שָׂמִים עֵינֵיהֶם עָלָיו, וְשׁוֹמְרִים אוֹתוֹ מְאֹד מְאֹד; לָכֵן, אֶהוּבִי, אַחֵי הַיֶּקֶר, רְאֵה לְחִזּוֹק אֶת עֲצָמְךָ מִכָּל מַה שְּׁעוֹבֵר עָלֶיךָ, וְתִדְעַ, שֶׁכָּל הַצָּרוֹת וְהַיִּסּוּרִים, הַחֲרָפוֹת וְהַבְּזִיוֹנוֹת וְעִגְמַת הַנֶּפֶשׁ שֶׁישׁ לָךְ, הַכֹּל לְטוֹבָתְךָ — לְמַעַן פְּרַת עֹוֹנוֹת, וְתִשְׂמַח מְאֹד עַל כָּל הַיִּסּוּרִים שְּׁעוֹבְרִים עָלֶיךָ, כִּי הַכֹּל לְטוֹבָה גְּדוֹלָה כִּנְאָמַר לְמַעְלָה.

ג.

צָרִיךְ שֶׁתִּדְעַ, אֶהוּבִי, אַחֵי הַיֶּקֶר, אֲשֶׁר אֵין שׁוֹם מְצִיאֹוֹת בְּלַעְדָּיו יִתְבַּרְךָ כָּלֵל, וְהַכֹּל לְכָל מְשַׁגַּח בְּהַשְׁגָּחַתוֹ הַפְּרָטִית, וְעַל-כֵּן בְּכָל מַה שְּׁעוֹבֵר עָלֶיךָ בְּרוּחָנִיּוֹת וּבְגִשְׁמִיּוֹת, עָלֶיךָ לְדַעַת, כִּי שָׁם גְּנוּז אֱלוֹפוֹ שֶׁל עוֹלָם, כִּי הוּא יִתְבַּרְךָ מְסַתֵּתֵר עֲצָמוֹ בְּתוֹךְ הַצָּרוֹת וְהַיִּסּוּרִים וְהַמְּנִיעוֹת וְהַבְּלוּלִים, כִּדִּי לְמַרְק אֶת

פְּרַת עֹוֹנוֹת

קנא

עֹוֹנוֹתֶיךָ, וְעָלֶיךָ לְהַמְשִׁיךְ עֲצָמְךָ רַק אֵלָיו יִתְבַּרְךָ מִתְקַן
הַצְרוֹת וְהַיְסוּרִים, הַבְּלִבּוּלִים וְהַמְרִירוֹת שְׁעוֹבְרִים
עָלֶיךָ, וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (תְּנָא דְבִי אֵלֶיהוּ רַבָּא, פְּרַק
י"ח): אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, בְּכָל צַעַר וְצַעַר שֵׁישׁ
לָהֶם לְיִשְׂרָאֵל, כְּבִיכּוֹל אֲנִי עִמָּהֶם, שְׁנֵאמַר: בְּצַרְתֶּם לּוֹ
צָר, הֵינּוּ כִּי הוּא יִתְבַּרְךָ מִסְתַּתֵּר בְּתוֹךְ כָּל צַעַר וְצַעַר
שֵׁישׁ לְכָל בַּר יִשְׂרָאֵל, וּבִזָּה שְׁתַּכְנִים בְּעֲצָמְךָ אֲמַתַּת
מְצִיאֹתוֹ יִתְבַּרְךָ, וְתִדַּע שְׁבִתוֹךָ צְרוּתֶיךָ גַם שֵׁם אֱלֹהֶיךָ
שֶׁל עוֹלָם, בְּזָה יַעֲזֹר לְךָ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אַחֲר־כֶּךָ
לְשַׁפֵּעַ גְּדוֹל עַד מְאֹד, כִּי כָּל עֹוֹנוֹתֶיךָ יִתְהַפְּכוּ לְזִכְיוֹת,
וְתִזְכֶּה שְׂיִמְחַל לְךָ, עַל כָּל עֹוֹנוֹתֶיךָ שְׁחָטָתָה, וְזֶה
שְׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (בְּרִכּוֹת ס"ג): כָּל הַמְשַׁתֵּף
שֵׁם שָׁמַיִם בְּצַעֲרוֹ, כּוֹפְלִים לוֹ פְּרִנְסָתוֹ, הֵינּוּ כְּשֶׁאָדָם
יֹודֵעַ, שְׁכָּל הַצְרוֹת וְהַיְסוּרִים שְׁעוֹבְרִים עָלָיו הַכֹּל מִמֶּנּוּ
יִתְבַּרְךָ, עַל-יְדֵי-זֶה בְּעֲצָמוֹ נִמְתָּקִים מִמֶּנּוּ כָּל הַדֵּינִים,
וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא כּוֹפֵל לוֹ פְּרִנְסָתוֹ וְעוֹזֵר לוֹ.

וְלִכֵּן רָאָה, אֱהוֹבִי, אַחֵי הַיָּקָר, לְחַזֵּק אֶת עֲצָמְךָ
מְאֹד מְאֹד מִכָּל מָה שְׁעוֹבֵר עָלֶיךָ, וּתְקַבֵּל אֶת הַכֹּל
בְּאַהֲבָה, וְתִדַּע שֶׁהוּא לְכַפֵּר עֹוֹנוֹת, וְעַל-יְדֵי-זֶה תִּצָּא
נְקִי, וְיִשְׁפַּע עָלֶיךָ שִׁפְעַ גְּדוֹל בְּזָה וּבְכָא.

ד.

צריך שתדע, אהובי, אחי היקר, כי כל הצרות והיסורים והרעות שעוברים על האדם, רחמנא לצלן, ברוחניות ובגשמיות, אם יסתכל באמת על התכלית האמתית, יראה שבודאי אינם רעות כלל, כי בודאי כל היסורים באים לטובתו, כדי להזכירו שישוב בתשובה, וכדי למרק עוונותיו, וכשתדע דבר זה, אז תבין ותשפיל כי היסורים הם טובות גדולות, ובכל הרעות — אם תסתכל על התכלית האמתית, אז תבין שכונתו יתברך היא רק לטובתך, ומה שאתה מרגיש את הצער והיסורים והמכאובים, הקטנות וחלישות הדעת והמרירות, הוא רק מפני שלוקחים ממך את הדעת, כדי שתרגיש את הצער, כי באמת אם הייתה לך דעת אמתית — לידע שאין בלעדיו יתברך כלל, והכל לכל אלקות גמור הוא, אז היית מושך עצמך אליו יתברך, ועל-ידי-זה היית נכלל במקום שהיית נכלל וכו', וכו', והיית מרגיש את גדל הטוב שיש בהיסורים, ובזה תבין דבר נעלם ונסתר מה שנטבע בנפש האדם, כי כשיש להאדם יסורים גדולים, רחמנא לצלן, כגון כשחותכין איבר, חס ושלום, אזי עוצם עיניו בחזק, כי זה אנו רואים בחוש, כשאדם רוצה להסתכל על דבר

שְׁרָחוֹק מִמֶּנּוּ, אֲזִי מְצַמְצֵם אֶת עֵינָיו, עַל-כֵּן נִטְבַּע
 בְּנֶפֶשׁ הָאָדָם לְעֵצָם עֵינָיו בְּשַׁעַת הַיְסוּרִים, כְּדִי לְבָרוּחַ
 מֵהַיְסוּרִים וּלְבִטְלָם, עַל-יְדֵי הַסְתַּכְלוֹת עַל הַתְּכָלִית
 שֶׁהוּא כֵּלּוּ טוֹב, שָׁאֵת זֶה אִי אֶפְשָׁר, כִּי אִם עַל-יְדֵי
 עֲצִימַת הָעֵינַיִם, כִּי כָּל דָּבָר שֶׁהוּא רָחוֹק מְאֹד מְאֹד,
 כְּשֶׁרוֹצִים לְהַסְתַּכֵּל עָלָיו צָרִיכִים לְצַמְצֵם אֶת עֵינָיו,
 וּמְכַל שֶׁכֵּן כְּשֶׁעוֹבֵר עַל הָאָדָם אֵיזָה צַעַר וּמְכָאוֹב, אֲזִי
 הוּא עוֹצֵם אֶת עֵינָיו בְּחֻזְקָה מְאֹד, כִּי אֲזִי דִיְקָא — מֵרַב
 כְּאֵב, אֵינן לוֹ אֵל מִי לְפָנוֹת רַק אֵל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
 בְּעֲצָמוֹ, אֲזִי כְּשֶׁזוֹכָה וְהוּא מִתְעוֹרֵר מְכָאֵבוֹ וּמְצַעְרוֹ, אֲזִי
 דִיְקָא מִתְחִיל לְהִרְגִישׁ אֶת הַטוֹב הַגָּנוּז בְּכָל הַצָּרוֹת (עֵינָיו
 לְקוּטֵי-מוֹהַר"ן, חֶלֶק א', סִימָן ס"ה).

וְעַל-כֵּן רָאָה, אֶהוּבִי, אַחֵי הַיְקָר, לְחַזֵּק אֶת עֲצָמָךְ
 מְכַל הַצָּרוֹת וְהַיְסוּרִים וְהַמְרִירוֹת וְהַבְּלִבּוּלִים שֶׁאִתָּה
 סוֹבֵל בְּרוּחָנִיּוֹת וּבְגִשְׁמִיּוֹת, וְתִדַּע שֶׁהַכֹּל כְּדִי לְמַרְק
 עוֹנוֹתֶיךָ, וְתִקְבֵּל אֶת הַכֹּל בְּאַהֲבָה לְמַעַן פְּפֶרֶת עֹונוֹתַי,
 וְעַל-יְדֵי-זֶה בְּאִמַּת תִּזְכָּה שֶׁיִּכְפְּרוּ לְךָ כָּל עוֹנוֹתֶיךָ.

ה.

צָרִיךְ שֶׁתִּדַּע, אֶהוּבִי, אַחֵי הַיְקָר, שֶׁבְּתַקְּףָה הַצָּרוֹת

וְהִדְחָקוֹת, וְהַמְרִירוֹת וְהַיְסוּרִים וְחֲלִישׁוֹת הַדַּעַת,
שְׁעוֹבְרִים עָלֶיךָ, אַתָּה יְכוּל לְמַצֵּא הַרְחָבוֹת גְּדוּלוֹת —
אִם תִּחַפֵּשׂ אַחֲרָיו יִתְבַּרֵךְ, בְּסוּד (תְּהִלִּים ד'): בְּצַר
הַרְחַבְתָּ לִּי, הִינּוּ שָׁגַם בְּתַקְּףָהּ הַצָּרָה שְׁעוֹבְרַת עָלָיו
בְּרוּחָנִיּוֹת וּבְגִשְׁמִיּוֹת, יְכוּלִים לְמַצֵּא הַרְחָבוֹת — אִם
יִסְתַּכֵּל עַל זֶה (עֵינִי לְקוּטֵי-מוֹהַר"ן, חֶלֶק א', סִימָן קצ"ה).
וְצָרִיךְ שֶׁתִּרְגִּיל אֶת עֲצֻמְךָ לִילֶךְ בְּדֶרֶךְ הַנִּפְלְאוֹה וְהַנּוֹרְאוֹה
הַזֶּה — שֶׁבְּתַקְּףָהּ הַיְסוּרִים וְהַבְּלִבּוּלִים, הַחֲרוּפִין
וְהַגְּדוּפִין, שֶׁמְחַרְפִּין וּמְגַדְפִּין אוֹתְךָ, וְשׁוֹפְכִים אֶת דָּמְךָ
כַּמַּיִם, וּמְדַבְּרִים עָלֶיךָ כָּל דְּבַר אָסוּר, וַיֵּשׁ לְךָ יְסוּרִים
רַבִּים — הֵן מֵאֲשֶׁתְּךָ וּילְדֶיךָ, וְהֵן מִשְׁכַּנֶּיךָ וְחַבְרֶיךָ, וְהֵן
מִכָּל הָעוֹלָם — שֶׁמוֹצִיאִים שֵׁם רַע עָלֶיךָ, רְאוּה לְמַצֵּא
בְּתַקְּףָהּ הַצָּרָה הַמְרָה הַזֹּאת — הַרְחָבָהּ, כִּי בּוֹדָאֵי כּוֹנְנֹתָ
יִתְבַּרֵךְ הִיא רַק לְטוֹבָהּ, כְּדֵי לְמַרְק עֲוֹנוֹתֶיךָ הַמְרַבִּים
שֶׁחֲטָאתָ כָּל-כֶּף לְפָנָיו יִתְבַּרֵךְ, וְתִקְבַּל הַכֹּל לְכַפֶּרֶת
עֲוֹנוֹתַי, אֲשֶׁר זֶה עֵקֶר הַלְמוּד שֶׁל מְצִיאַת הַרְחָבוֹת בְּתוֹךְ
הַצָּרוֹת, מֵה שֶׁמֵּאֵד הַזֵּהִירְנוּ רַבְּנוּ, זְכָרוֹנוֹ לְבִרְכָה, עַל
זֶה בְּיוֹתֵר, וּכְבָר אָמְרוּ חַכְמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (ירוּשְׁלָמִי,
תַּעֲנִית, פָּרָק ב', הַלְכָה ט'): אָמַר דָּוִד לְפָנָי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא — כָּל צָרָה שֶׁהֵייתִי נֹכֵס לָהּ, אַתָּה הֵייתָ מְרַחֵבָהּ
לִי, נֹכֵסְתִי לְצָרְתָהּ שֶׁל בֵּית שֶׁבַע, נִתְּתָ לִי אֶת שְׁלֹמֹה,
נֹכֵסְתִי לְצָרְתָן שֶׁל יִשְׂרָאֵל, וְנִתְּתָ לִי אֶת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ

וְכוֹי, עֵינַי שָׁם, הֵינּוּ כִּי זֹה הֵיטָה דְרָכּוֹ שֶׁל דָּוִד הַמֶּלֶךְ,
 עָלָיו הַשְּׁלוֹם, שֶׁבְּתוֹךְ מָה שֶׁרָק עָבַר עָלָיו בְּחַיִּים חַיּוֹתוֹ
 — כָּל מִינֵי צָרוֹת וְיִסּוּרִים וְכוֹי, כָּל מִינֵי מְרִירוֹת וְעִגְמַת
 נֶפֶשׁ וְכוֹי, בְּזִיוּנוֹת וְשִׁפְיכוֹת דָּמִים, שֶׁשָּׁפְכוּ אֶת דָּמֵי
 הַלְּצִים שֶׁבְּדוֹרוֹ, הוּא מֵצֵא הַרְחָבָה בְּתוֹךְ צָרוֹתָיו.

וְעַל-כֵּן, רָאָה, אֶהוּבִי, אָחִי הַיִּקָּר, לְחַזֵּק אֶת עֲצֻמָּךְ
 בְּכָל מָה שֶׁעוֹבֵר עָלֶיךָ, וְאֵל תִּסְתַּכֵּל עַל הָרַע שֶׁיֵּשׁ בְּךָ
 — שֶׁאַתָּה נִכְשָׁל בְּכָל פַּעַם בְּעִבְרוֹת וְחַטָּאִים, רַחֲמָנָא
 לְצַלָּן, רַק הַרְגֵּל אֶת עֲצֻמָּךְ לְבָרוּחַ אֱלֹוֵי יִתְבָּרַךְ, וְתִהְיֶה
 רְגִיל לְהַתְּוֹדוֹת לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ עַל כָּל מָה שֶׁאַתָּה עוֹשֶׂה
 וְכוֹי, וְכָל מָה שֶׁעוֹבֵר עָלֶיךָ וְכוֹי, וְעַל-יְדֵי-זֶה תוּכַל
 לְקַבֵּל כָּל הַבָּא עָלֶיךָ בְּהַרְחָבָה וּבְלֵב רָחֵב, וְלֹא תִהְיֶה
 שָׁבוֹר מִשׁוֹם דְּבַר שֶׁבְּעוֹלָם, וְיִהְיֶה לְךָ עוֹד כַּחוֹת
 עֲצוּמִים לְחַזֵּק וּלְאַמֵּץ אַחֲרֵים תָּמִיד.

.1

צָרִיךְ שֶׁתִּדְעַ, אֶהוּבִי, אָחִי הַיִּקָּר, כִּי בְּזֶה הָעוֹלָם
 אֵין שׁוֹם תְּכָלִית אַחַר, רַק לְבָרוּחַ תָּמִיד אֱלֹוֵי יִתְבָּרַךְ,
 וְלִהְפֹּךְ אֶת פָּנָיו מִהָעוֹלָם הַזֶּה לְגַמְרִי, וְלִהְמַשִּׁיךְ אֶת
 עֲצָמוֹ רַק אַחֲרָיו יִתְבָּרַךְ, עַל-אִף שֶׁעוֹבְרִים עָלָיו מְרִירוֹת

ויִסוּרִים, קִטְנוֹת וְדִינִים, בְּזִיוֹנוֹת וּשְׁפִיכוֹת דָּמִים
 וּמִכְאוּבִים רַבִּים וְכוּ', מִחֲלֶקֶת וְקִטְרוּגִים וְכוּ', וּמִדְּבָרִים
 עָלָיו כָּל דְּבַר אָסוּר וְכוּ', כְּנֶגֶד זֶה אֵין שׁוּם עֲצָה אַחֲרָת,
 רַק לְבָרַח לְגַמְרֵי אֱלֹיו יִתְבַּרֵךְ, וְלַהֲפֹךְ אֶת פְּנֵיו מִהָעוֹלָם
 הַזֶּה לְגַמְרֵי, וְאִז דִּיקָא יִזְכֶּה לְרֵאוֹת יְשׁוּעָה שְׁלֵמָה, כְּמוֹ
 שְׁאֲמָרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְדוּשִׁים (יְרוּשָׁלַיִם, תַּעֲנִית, פָּרָק א', הַלְכָה
 א') : אַבוֹתֵינוּ נִגְאָלוּ מִמְצָרִים מְתוֹךְ צָרָה דִיקָא, וְכֵן
 אָמְרוּ (דְּבָרִים, רַבָּה, פָּרָק י"ד) : אֵף לְעֵתִיד לָבוֹא יִשְׂרָאֵל
 אֵינָן נִגְאָלִין, אֲלָא מְתוֹךְ צָרָה, וְכֵן אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ
 הַקְדוּשִׁים (מְדַרְשׁ שַׁחַר טוֹב, תְּהִלִּים כ') : כִּף אָמַר הַקְדוּשׁ
 בְּרוּךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל : אִם רְאִיתֶם שֶׁהַצָּרוֹת מְכַסּוֹת
 אֶתְכֶם, בְּאוֹתָהּ שְׁעָה אַתֶּם נִגְאָלִין, כִּי מְתוֹךְ צָרָה רְוּחָה,
 שְׁנֵאמַר : וְעַת צָרָה הִיא לִיעֶקֶב וּמִמֶּנָּה יוֹשַׁע, עֵין שָׁם,
 כִּי דִיקָא בְּשַׁעָה שְׁעוֹבֵר עַל הָאָדָם מֵה שְׁעוֹבֵר —
 מְרִירוֹת וִיִסוּרִים, דִּינִים וְקִטְנוֹת וְחֲלִישׁוֹת הַדַּעַת,
 בְּזִיוֹנוֹת וּשְׁפִיכוֹת דָּמִים וְכוּ' וְכוּ', וְכֻלָּם רוֹדְפִים אוֹתוֹ,
 רַחֲמָנָא לְצַלֵן, וְהוּא בּוֹרַח רַק אֱלֹיו יִתְבַּרֵךְ, וּמְפָרֵשׁ אֶת
 כָּל שִׁיחָתוֹ וְכֹל מֵה שְׁעוֹבֵר עָלָיו אֱלֹיו יִתְבַּרֵךְ, יִידַע שְׁאִז
 דִּיקָא יִרְאֶה יְשׁוּעָה נוֹרְאָה וְנִפְלְאָה מְאֹד מְאֹד, אִם רַק
 יַחֲזִיק מֵעַמֵּד, וְלֹא יִתְרַחַק מִמֶּנּוּ יִתְבַּרֵךְ, כִּי דִיקָא אִז
 בְּשַׁעָה שְׁעוֹבֵר עַל הָאָדָם מֵה שְׁעוֹבֵר בְּרוּחָנִיּוֹת
 וּבְגִשְׁמִיּוֹת, הוּא נִמְצָא בְּסַכְנָה גְדוֹלָה שְׁלֵא יִתְעַקֵּם

לִבְכוּ, וְלֹא תִתְבַּלְבַּל דַּעְתּוֹ, וְלֹא תִפֹּל רוּחוֹ, כִּי דִיְקָא
 בַּעַת צָרָה הָאָדָם נִמְצָא בְּסִכְנָה גְדוֹלָה שְׁלֵא יִתְרַחֵק
 מִמֶּנּוּ יִתְבַּרֵךְ, חֵס וְשְׁלוֹם, מִרַב הַסֵּתֵר פָּנִים, וְעַל-כֵּן
 דִּיְקָא אֲזִי בְקִטְנוּתוֹ וִירִידָתוֹ וּבְתוֹךְ צָרָתוֹ וְיִסּוּרָיו
 וּמְרִירוֹתוֹ — אִם רַק מִחֲזִיק מַעֲמָד וּבוֹרַח אֵלָיו יִתְבַּרֵךְ,
 וּמִפְּנֵה אֶת עֲצָמוֹ לְגַמְרֵי מְזֵה הָעוֹלָם, וּמִסְתַּכֵּל רַק אֵלָיו
 יִתְבַּרֵךְ, אֲזִי דִיְקָא יִרְאֶה יְשׁוּעָה נוֹרְאָה וְנִפְלְאָה עַד מְאֹד,
 שֶׁתִּתְגַּלֶּה לוֹ אֲמִתַּת מְצִיאוֹתוֹ יִתְבַּרֵךְ בְּגִלּוּי רַב וְנִפְלְאָה
 מְאֹד, וַיֵּאִיר לוֹ אוֹרוֹ יִתְבַּרֵךְ, כְּשֶׁמֶשׁ בַּצְּהָרִים, וַיִּפְתַּחוּ
 לוֹ כָּל שַׁעְרֵי הַשָּׁמַיִם, וַיִּהְיֶה עֵיל בְּלֹא בָר, הֵינּוּ שֵׁיכְנִס
 תְּמִיד בְּלֹא רְשׁוּת, כִּי אָדָם כְּזֶה אַחֲרֵי רְדִיפוֹת וְקִטְנוֹת
 וְיִסּוּרִים, חֲרוּפִין וְגִדּוּפִין כְּאֵלוֹ, אִם הוּא מִחֲזִיק מַעֲמָד,
 אֲזִי דִיְקָא זוֹכֶה שְׁנוֹתָנִים לוֹ דְּבַר זֶה בְּמִתְנָה — שְׁיֻכַּל
 תְּמִיד לְהַכְנִס בְּהִיכַל הַמֶּלֶךְ בְּלֵי רְשׁוּת; אֲשֶׁרֵי מִי
 שֶׁמִּחֲזִיק מַעֲמָד, וְאֵינוֹ נִשְׁבֵּר מִשׁוּם דְּבַר, רַק כָּל מֵה
 שְׁעוֹבֵר עָלָיו בְּרוּחָנִיּוֹת וּבְגִשְׁמִיּוֹת, תַּכְּף-וּמִיד יִהְיֶה
 רְגִיל לוֹמֵר, שְׁזֵה בָּא לִי לְמַעַן כַּפֶּרֶת עוֹנוֹת.

.ז.

צָרִיף שְׁתַּדַּע, אֶהוּבִי, אַחֵי הַיְקָר, שְׁכַל מֵה שְׁאַתָּה
 סוֹכַל — צָרוֹת וְיִסּוּרִים, קִטְנוֹת וְחִלְשׁוֹת הַדַּעַת,

בזיונות ושפיכות דמים מילדיך, זה בא לך מחמת שפגמת במחשבתך וכו', וכל מה שאתה סובל מרירות ויסורים, חרופין וגדופין, צרות ובלבולים מאשתך, זה בא לך מחמת שפגמת בדבורך וכו', וכל מה שאתה סובל רדיפות ומחלקת וקטרוגים מבני אדם השכנים והקרובים, שמדברים עליך כל דבר אסור וכו', זה בא לך מחמת שפגמת במעשיך וכו'.

ועל-כן בשעה שעוברים עליך קטנות וצרות ויסורים, בזיונות ושפיכות דמים, מרירות דמרירות וכו' — מאשתך וילדיך ומבני אדם, עליך לשוב בתשובה שלמה על פגם מחשבה, דבור, ומעשה, שפגמת בהם, ותקבל על עצמך מהיום והלאה לשמר מאד לקדש את מחשבתך ודבורך ומעשיך, ואז תראה שהכל ימתק ממך, כי הקדוש ברוך הוא אב הרחמן, וחפץ חסד, ורוצה רק להיטיב עמך, ועל-כן משלם לך תכף ומיד כמעשיך, באפן שתדע על מה לשוב; אם יש לך יסורים מילדיך, וממררים את חייך וכו', עליך לשוב תכף ומיד על פגם המחשבה, שפגמת בהרהורים רעים ובמחשבות זרות וברעיונות מגנים, רחמנא לצלן, ואם יש לך יסורים מאשתך שמצערת אותך וכו', עליך לשוב תכף ומיד על פגם הדבור, שהרבית לדבר עמה

דְּבָרִים בְּטָלִים, וְנִבְלָתָ אֶת פִּיךָ, רַחֲמָנָא לְצַלָן, וְאִם יֵשׁ
 לְךָ יִסּוּרִים מִבְּנֵי אָדָם, שְׂמַחְרַפִּין וּמְגַדְפִין אוֹתְךָ,
 וְשׁוֹפְכִים אֶת דָּמְךָ, וּמַדְבָּרִים עֲלֶיךָ כָּל דְּבַר אָסוּר,
 דְּבָרִים אֲשֶׁר אֵין בְּךָ וְכוּ', עֲלֶיךָ לָשׁוּב תִּכְרַךְ וּמְיָד עַל
 פָּגַם מַעֲשֶׂיךָ, שְׂקַלְקַלְתָּ וְעַשִׂיתָ מַעֲשִׂים, אֲשֶׁר לֹא יַעֲשׂוּ,
 רַחֲמָנָא לְצַלָן.

וּבִזְהָ, אֶהוּבֵי, אַחֵי הַיְקָר, שְׂתִּשׁוּב בְּתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה
 אֵלָיו יִתְבַּרְךָ עַל פְּגַמֶיךָ שְׂפַגְמַתָּ בְּמַחֲשָׁבָה, דְּבוּר
 וּמַעֲשָׂה, וְתִקְבַּל עַל עֲצֻמְךָ לְטוֹבָה כָּל הַבָּא עֲלֶיךָ מֵהֶם,
 וְתִדַּע שֶׁהַכֹּל לְכַפֶּרֶת עוֹנוֹת, וְתִהְיֶה סְבָלָן גָּדוֹל, וְלֹא
 תִּצָּא לְרִיב עִמָּהֶם כָּלָל, אִזְ דִּיקָא יִמְחַל לְךָ הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ
 הוּא, וְיִתְבַּטְּלוּ כָּל הַצָּרוֹת וְהַיִּסּוּרִים, הַדַּחֲקוֹת
 וְהַמְרִירוֹת, הַמְּנִיעוֹת וְהַבְּלוּלִים, שְׂיֵשׁ לְךָ מִלְּדִידֶיךָ
 וּמֵאֲשֶׁתְּךָ וּמִבְּנֵי אָדָם, וְהַכֹּל כְּלֹא יִהְיֶה, כִּי הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ
 הוּא יִמְחַל לְךָ.

הַעֲקָר רְאֵה לְהִיּוֹת סְבָלָן גָּדוֹל עַד מְאֹד, וְלֹא לְצִאֲת
 לְרִיב עִם יְלָדֶיךָ, אוֹ עִם אֲשֶׁתְּךָ, אוֹ עִם בְּנֵי אָדָם, רַק
 לָשׁוּב אֵלָיו יִתְבַּרְךָ בְּתִשׁוּבָה אֱמֵתִית, וְלִידַע שֶׁכֹּל מִחַ
 שְׂסוּבָל מֵהֶם, הוּא בְּשִׁבִיל עוֹנוֹתָיו הַמְרַבִּים, וּבִזְהָ
 שְׂשׁוֹתֵק לָהֶם, וְרַק בּוֹרַח אֵלָיו יִתְבַּרְךָ, וּמְתוּדָה עַל כָּל
 מַעֲשָׂיו לְפָנָיו יִתְבַּרְךָ, הַצָּרוֹת וְהַיִּסּוּרִים בְּעֲצָמָם שְׂסוּבָל,

יְהִי לְכַפֶּרֶת עוֹנוֹת, וְלֹא יִזוּז מִשָּׁם עַד שְׁיִמְחַל לוֹ
הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא; אֲשֶׁר־י מִי שֶׁהוּא סִבְלָן, וּמְכִיר אֶת
מְקוֹמוֹ, וַיִּוְדַע אֶת פְּגַמּוֹ וּמַעֲשָׂיו שֶׁקִּלְקַל בְּמַחְשָׁבָה,
דְּבוּר, וּמַעֲשֵׂה, וְלֹא יוֹצֵא לְרִיב עִם שׁוֹם בְּרִיָּה, שְׂאֵז
בְּוִדְאֵי יִזְכָּה לְרַב טוֹב הַצָּפוֹן וְהַגְּנוּז.

ח.

צָרִיף שְׁתַּדַּע, אֶהוּבִי, אַחֵי הַיָּקָר, שְׁכָל מַה
שְׁמַדְבָּרִים עָלֶיךָ וּמַצְעָרִים אוֹתְךָ, וְשׁוֹפְכִים דָּמָךְ כַּמִּים,
מְכַל זֶה תַּצְאֲנָה לָךְ רַק טוֹבוֹת גְּדוּלוֹת, וּבְכַפְרֵטִיּוֹת אִם
יִתְחִילוּ גַם אוֹהֲבֶיךָ וְרַעֲיֶיךָ לְדַבֵּר עָלֶיךָ, תַּצְאֲנָה לָךְ מִזֶּה
רַק טוֹבוֹת גְּדוּלוֹת, וּכְעֵין שְׁכַתֵּב רַבְּנוּ, זְכָרוֹנוֹ לְבָרְכָה
(סֵפֶר הַמִּדּוֹת, אוֹת מְרִיבָה, סִימָן נ"ג): כְּשֵׁשׁ לְאָדָם
שׁוֹנְאִים, וְאַחֲר־כֵּן קָם עָלָיו אִישׁ אֶחָד מֵרַעֲיוֹ וְאֲנָשָׁיו
גַם הוּא לְחַלֵּק עָלָיו, הוּא סִימָן שֶׁבְּעֲלֵי הַמַּחְלָקֶת שָׁלוֹ
יְהִי נִכְשָׁלִים וְנוֹפְלִים, עֵין שָׁם, וּמְכַל שְׁכָן כְּשֶׁקָּמִים
עָלָיו הִרְבֵּה מֵרַעֲיוֹ וּמֵאֲנָשָׁיו, וְגַם הֵם מִתְחִילִים לְחַלֵּק
עָלָיו, בְּוִדְאֵי הוּא סִימָן מִבְּהֵק שֶׁבְּעֲלֵי הַמַּחְלָקֶת שָׁלוֹ
יְהִי נִכְשָׁלִים, וַיִּפְּלוּ בְּאֵין תְּקוּמָה, וְהוּא יִתְנַשֵּׂא עַד
לְרֵאשׁ, וַיַּעֲלֶה מַעֲלָה מַעֲלָה בְּרוּחָנִיּוֹת וּבְגִשְׁמִיּוֹת, וַיִּזְכָּה
לְהַשִּׁיג הַשָּׂגוֹת אֱלֻקוֹת בְּמִדְרָגָה גְּבוּהָה עַד מְאֹד, כִּי כָּל

מה שְׁמֵשְׁבָרִים וּמִבְטָלִים וּמִדְכָאִים אֶת הָאָדָם, וְהוּא
 בֹרַח רַק אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ, כְּמוֹ-כֵן עוֹלָה מֵעֵלָה מֵעֵלָה וְכוּ',
 וּנְפֹתָחִים לְפָנָיו שְׁעָרֵי הַחֲכֵמָה וְהַשְׂכָּל וְכוּ', וְזוֹכָה
 לְהַכְנִס בְּהֵיכַל הַמֶּלֶךְ, וּמֵרָאִים לוֹ מֵרְאוֹת וְחִזְיוֹנוֹת
 נוֹרָאִים וְנִפְלְאִים עַד מְאֹד.

וְעַל-כֵּן, אֱהוּבִי, אַחֵי הַיְקָר! רְאֵה לְחִזֵּק אֶת עֲצָמֶךָ
 מְאֹד מְאֹד, וּמְכַל מֵה שְׁמִדְבָרִים עָלֶיךָ וְכוּ', וּמְכַל
 הַחֲרוּפִים וְהַגְדוּפִים שְׁמַחְרָפִים וּמְגַדְפִים אוֹתְךָ וְכוּ',
 הַרְגֵּל אֶת עֲצָמֶךָ לְבָרוּחַ רַק אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ, וַתִּסְפָּר אֶת כָּל
 לִבְךָ וְכָל נַפְשֶׁךָ רַק לְפָנָיו יִתְבָּרֵךְ, כִּי רַק הוּא יִתְבָּרֵךְ
 מִבֵּין אוֹתְךָ, וְסִבַּל, סִבַּל! כָּל הַבָּא עָלֶיךָ מִבְּעַלֵּי בְחִירָה,
 וַתִּדַּע כִּי הַכֹּל בְּשִׁבִיל פְּרַת עֲוֹנוֹת — לְכַפֵּר עֲוֹנוֹתֶיךָ,
 כִּדֵּי שְׁתֵּהֶיָה כְּלֵי שָׁלֵם לְקַבֵּל בּוֹ הַשְּׂגִת אֱלֻקוֹתוֹ יִתְבָּרֵךְ,
 וּבִזְזָה שְׁתֵּהֶיָה מֵאַרְיֵךְ אֶפְךָ עַל כָּל מֵה שְׁעוֹבֵר עָלֶיךָ,
 וַתִּסְפָּר רַק לְפָנָיו יִתְבָּרֵךְ אֶת כָּל צְרוּתֶיךָ וְכוּ', תִּהְיֶה לְכָל
 שׁוֹנְאֵיךָ מִפְּלֵה גְדוּלָה, וְכָל הָרַע שָׂרְצוֹ לְרְאוֹת בְּךָ יִפֹּל
 עַל רֵאשִׁים, וְאַתָּה תִּצָּא נָקִי וְכוּ', כִּי כָּל עֲוֹנוֹתֶיךָ יִכְפְּרוּ,
 וַתִּתְעַלֶּה וַתִּתְנַשֵּׂא עַד מְאֹד.

ט.

צָרִיךְ שְׁתִּדַּע, אֱהוּבִי, אַחֵי הַיְקָר, כִּי כָּל צַעַר וְעִגְמַת

נֶפֶשׁ שֵׁשׁ לְהָאָדָם בְּזֶה הָעוֹלָם — בֵּין בְּרוּחָנֵי וּבֵין
בְּגִשְׁמֵי, אִם יֵשׁ לוֹ רַק קִצַּת שְׂכָל וְדַעַת וְכוּ', אִזּוּ יִידַע כִּי
הַכֹּל הוּא בְּחֻשְׁבוֹן גָּדוֹל, שְׁמִסְבָּבִים עִמּוֹ מִן הַשָּׁמַיִם,
שְׁיִסְבַּל אֶת הַצֶּעַר וְאֶת הַמַּכְאוֹב הַזֶּה שֶׁעוֹבֵר עָלָיו וְכוּ',
הַכֹּל כְּדֵי לְכַפֵּר עַל עֲוֹנוֹתָיו הַמְרֻבִּים.

כִּי בְּאֵמֶת כְּפִי גָדַל הָעֲנָשִׁים שֵׁשׁ עַל כָּל חֲטָא וְעוֹן
וּפְשַׁע בְּעוֹלָמוֹת הָעֲלִיּוֹנִים, קָשָׁה לְתַאֵר אִם אֶפְשָׁר פַּעַם
לְנַקוֹת וְכוּ', וּבְזֶה שֶׁעוֹבְרִים עַל הָאָדָם מְרִירוֹת וְצָרוֹת,
יִסּוּרִים וְעֲגָמַת נֶפֶשׁ וַחֲלִישׁוֹת הַדַּעַת, בּוֹשׁוֹת וַחֲרָפוֹת,
חֲרוּפִים וְגִדּוּפִים בְּרוּחָנִיּוֹת וּבְגִשְׁמִיּוֹת וְכוּ' וְכוּ', אִם רַק
נֹחֵץ אֶת עֵינָיו וְדַעְתּוֹ לְכֹל זֶה, וּמִקְבֵּל אֶת הַכֹּל לְכַפֶּרֶת
עֲוֹנוֹת, אִזּוּ דִיקָא עַל-יְדֵי-זֶה יִמְחַלוּ עֲוֹנוֹתָיו.

וְעַל-כֵּן, אֶהוּבִי, אַחֵי הַיְקָר! אִם הִיִּיתׁ יוֹדַע אֶת
מַעֲלַת הָאָדָם הַסּוֹבֵל מְרִירוֹת דְּמְרִירוֹת בְּזֶה הָעוֹלָם,
שְׁפִיכוֹת דָּמִים, צָרוֹת וְיִסּוּרִים וְעֲגָמַת נֶפֶשׁ וְכוּ' וְכוּ', אִזּוּ
הִיִּיתׁ שֶׁשׁ וְשִׁמַּח עַל זֶה שֶׁהִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְרַחֵם
עָלֶיךָ, וְשָׁלַח לְךָ מִתְנַה — מְרִירוֹת וְיִסּוּרִים וּבְלָבוּלִים
וַחֲלִישׁוֹת הַדַּעַת וְכוּ' וְכוּ', הֵן אֵמֶת שְׁמֵרֵב צְרוּתֶיךָ
וּמַכְאוּבֶיךָ וְכוּ', וּמֵרֵב בְּלָבוּל דַּעְתְּךָ וְכוּ', וּמֵרֵב עֲגָמַת
נֶפֶשׁ שֶׁעוֹבְרַת עָלֶיךָ, עַד שֶׁכְּמַעַט וְתַתְּפוּצֵץ מֵרֵב צֶעַר,
קָשָׁה וְכָבֵד לְךָ לְהַבִּין אֶת זֶה, עִם כָּל זֹאת עָלֵי לְהוֹדִיעַ

לְךָ, שְׂאִין אֶתָּה יְכוֹל לְתַאֵר וּלְשַׁעַר בְּדַעְתְּךָ וְכוּ', וְאִי אֶפְשָׁר לְהַסְבִּיר זֹאת לֹא בְּכֹתֵב וְלֹא בְּפִה, מִה הָאָדָם מִמַּתִּיק מִנְשָׁמְתוֹ בְּעוֹלָמוֹת הָעֲלִיוֹנִים, עַל-יְדֵי כָּל צַעַר וּמְכָאוֹב וְכוּ', וְעַל-יְדֵי כָּל חֲלִישוֹת הַדַּעַת וְעִגְמַת הַנֶּפֶשׁ וְכוּ', שְׁעוֹבְרִים עָלָיו, וְאִם הִיא יוֹדֵעַ זֹאת הִיא שֹׁשׁ וְשִׂמְחָה עַל זֶה וְכוּ'.

עַל-כֵּן, אֶהוּבִי, אַחֵי הַיִּקְרָ! רְאֵה לְחִזּוֹק אֶת עֲצֻמְךָ בְּכָל מִינֵי אֶפְנִים שֶׁבְּעוֹלָם, וְאֵל תִּפְּל בְּדַעְתְּךָ כָּלֵל, רַק מִכָּל מַה שְׁעוֹבֵר עָלֶיךָ תֹּאמֶר לְעֲצֻמְךָ — זֶה בָּא לִי לְכַפֶּרֶת עֲוֹנוֹתַי, וְעַל-יְדֵי-זֶה בְּאֵמֶת יִכְפְּרוּ עֲוֹנוֹתַיךָ.

י.

צָרִיךְ שֶׁתִּדַּע, אֶהוּבִי, אַחֵי הַיִּקְרָ, כִּי כָּל הַצָּרוֹת וְהַיִּסּוּרִים, הַבְּלִבּוֹלִים וְהַמְּנִיעוֹת וְהַמְּרִירוֹת, שֶׁרַק עוֹבְרִים עָלֶיךָ, הַכֹּל לְטוֹבָתְךָ הַנִּצְחִית וְכוּ', וְאַף שֶׁמֶרֶב עִגְמַת נֶפֶשׁ וְחֲלִישוֹת הַדַּעַת וְשִׁפְיכוֹת דָּמִים וְכוּ', שְׁעוֹבְרִים עָלֶיךָ, קָשָׁה וְכָבֵד לְךָ לְהַשִּׁיג דָּבָר זֶה, וְאֶתָּה שְׁבוֹר בְּתַכְלִית הַשְּׂבִירָה, רַחֲמָנָא לְצַלֵּן, עִם כָּל זֹאת עָלֶיךָ לְדַעַת, כִּי לְמַעַלָּה בְּעוֹלָמוֹת הָעֲלִיוֹנִים, מְאֹד מְאֹד חָשׁוּב הָאָדָם שְׁעוֹבְרִים עָלָיו צָרוֹת וַיִּסּוּרִים וְעִגְמַת

נֶפֶשׁ, וּבְכַרְטִיּוֹת אִם הוּא זֹכֶה לְהַחְזִיק מֵעַמֵּד, וְאִינוּ
 קוֹרֵא תִּגְרָן נִגְדוֹ יִתְבַּרֵךְ, זֶה חָשׁוּב מְאֹד מְאֹד לְמַעַלָּה
 בְּכָל הָעוֹלָמוֹת.

כִּי הַצָּרוֹת וְהַיְסוּרִים שְׁעוֹבְרִים עַל הָאָדָם בְּזֶה
 הָעוֹלָם הֵם בְּהַשְׁגָּחָה נוֹרָאָה וְנִפְלְאָה עַד מְאֹד, כְּדִי
 לְכַפֵּר עֲוֹנוֹתָיו, וּכְדִי לְזַכּוֹת אוֹתוֹ בְּעֵלְמָא דְאֲתִי וְכוּ',
 וּמָה גַם מִי שֶׁזֹּכֶה לְקַבֵּל הַכֹּל בְּאַהֲבָה, אֲזִי זֹכֶה
 לְהִרְגִישׁ בְּזֶה הָעוֹלָם — שֶׁעֲשׂוּעַ עוֹלָם הַבָּא, אֵף הָעֵקֶר
 מֵהַ שְׂאָדָם מִנְחָ בְּסִכְנָה גְדוֹלָה בְּזֶה הָעוֹלָם, וּמְרֹב צָרוֹת
 וְיְסוּרִים, קִטְנוֹת וְחִלְשׁוֹת הַדַּעַת וְכוּ', שְׁעוֹבְרִים עָלָיו,
 אֲזִי בְּנִקְלָ לּוֹ לִפְלֵי, רַחֲמָנָא לְצִלָּן, בְּקִשְׁיוֹת וּסְפָקוֹת עָלָיו
 יִתְבַּרֵךְ, וְיִתְעַקֵּם לְבָבוֹ, וְעַל־כֵּן בְּשַׁעֲהַ שְׂבָאִים עַל
 הָאָדָם צָרוֹת וְיְסוּרִים, אֲזִי הוּא בְּסִכְנָה גְדוֹלָה שְׁלֵא יִפְלֵ
 בְּדַעַתוֹ וְכוּ', וְשְׁלֵא תִתְרַחֵק דַּעַתוֹ אֲזִי מִמְּנוֹ יִתְבַּרֵךְ, אֲבָל
 אִם הוּא זֹכֶה לְהַחְזִיק מֵעַמֵּד, וְיִוֹדַע שְׂבָתוֹף יְסוּרָיו
 וּמְכַאוֹבָיו, וּבְתוֹף בְּלְבוּלָיו וְעִגְמַת נֶפֶשׁוֹ שִׁישׁ לוֹ
 בְּרוּחָנִיּוֹת וּבְגִשְׁמִיּוֹת — מֵאֲשֶׁתוֹ וּמִיְלָדָיו וּמִשְׁכְּנָיו
 וּמִבְּנֵי אָדָם וְכוּ' וְכוּ', גַּם שֵׁם גְּנוּז אֶלּוּפוֹ שֶׁל עוֹלָם, וְגַם
 שֵׁם נִמְצָא הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא הַמְּנַסֶּה אוֹתוֹ — לְרֵאוֹת
 אֵל מִי יִפְנֶה בְּעַת צָרָתוֹ וּמְכַאוֹבָיו וְכוּ', וְדִיקָא אֲזִי —
 אִם יֵשׁ לוֹ רַק קִצַּת שִׁכְלֵי, וּבָא אֵלָיו יִתְבַּרֵךְ בְּלֵב נִשְׁבֵּר

וּנְדָכָא, וְשׁוֹפֵף אֶת נַפְשׁוֹ אֵלָיו יִתְבַּרֵךְ, כַּאֲשֶׁר יִדְבַר אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ וְהִבֵּן אֶל אָבִיו, וּמִסֵּפֶר לְפָנָיו יִתְבַּרֵךְ אֶת כָּל מַה שְּׁמַעִיק לוֹ וְכוּ', דִּיקָא אֲזִי הוּא יַחֲזִיק מֵעַמֵּד וְיִזְכֶּה לְכַפֶּרֶת עֲוֹנוֹת — שְׂיִתְהַפְּכוּ כָּל עֲוֹנוֹתָיו, וְיִזְכֶּה עוֹד בְּחַיִּים חַיּוֹתוֹ לְהִכְנִס בְּעַלְמָא דְאַתִּי וְכוּ', הִינּוּ שְׂיִפְתַּח לוֹ מַחוּ בְּהַשְׁגַּת אֱלֻקוֹתוֹ יִתְבַּרֵךְ, עַד שְׂיִשִּׁיג רוּחַנִיּוֹת אֱלֻקוֹת בְּזֶה הָעוֹלָם, וְדוּמָס, צוּמַח, חִי, מְדַבֵּר, יְאִיר לוֹ תַכְף-וּמְיָד כַּאֲשֶׁר יְאִיר וְכוּ'.

כִּי עַל-יְדֵי שְׂאָדָם מְקַבֵּל אֶת כָּל צְרוּתָיו וְיִסּוּרָיו וְעִגְמַת נַפְשׁוֹ וְכוּ', בְּאַהֲבָה, עַל-יְדֵי-זֶה זֹכֶה לְכַפֶּרֶת עֲוֹנוֹת, וְזֹכֶה שְׂמַתְקַשְׁרַת נַפְשׁוֹ בְּעוֹלָמוֹת הָעֲלִיוֹנִים וּמְשַׁלְמִים לוֹ בְּזֶה הָעוֹלָם טוֹב אֲמַתִּי וְנִצְחִי וְכוּ', וּמְכַל שְׁכֵן מַה שְׂיִזְכֶּה בְּעוֹלָם הַבָּא עַל-יְדֵי שְׂסַבֵּל בְּזֶה הָעוֹלָם צְרוּת וְיִסּוּרִים וּמְכַאוּבִים, חֲלִישׁוֹת הַדַּעַת וּבְלַבּוּלִים וְעִגְמַת נַפְשׁוֹ וְכוּ', וּמְרִירוֹת מִבֵּית וּמִבְּחוּץ, עֵין לֹא רְאָתָה וְכוּ'.

עַל-כֵּן רְאֵה, אָהוּבִי, אַחֵי הַיְקָר, לְחַזֵּק אֶת עֲצָמָךְ מְכַל מַה שְׂעוֹבֵר עָלֶיךָ, וְאֵל תִּפְּל בְּדַעְתָּךְ כָּלֵל, רַק הַחֲזִק מֵעַמֵּד, הֵן אֲמַת שְׂאֲנִי יוֹדַע, שְׂקַשֶּׁה וְכַבֵּד לָךְ מְאֹד מְאֹד לְהַחֲזִיק מֵעַמֵּד בְּמַצָּב כְּזֶה, אַחֲרֵי שְׂמְמַרְרִים אֶת חַיֶּיךָ, וּמְדַבְּרִים עָלֶיךָ כָּל דְּבַר אָסוּר, וּמְעַקְמִים אֶת דַּעְתָּךְ

וּלְבָרְךָ וְכוּ' וְכוּ', וְרוֹצִים לְהַשְׁלִיךְ אוֹתְךָ בְּנוֹקְבָא
דְּתַהוּמָא רַבָּא וְכוּ', עִם כָּל זֹאת עָלֶיךָ לְהִתְחַזֵּק, כִּי
הַחַיִּים שֶׁל הָאָדָם כָּל־כָּף קִצְרִים — הֵנָּה הוּא פֶה וְהֵנָּה
הוּא שֵׁם וְכוּ', עַל־כֵּן רְאֵה לְהִתְחַזֵּק מֵעַמֵּד, וְאַל תִּקְרָא
תִּגְר נִגְדוֹ יִתְבָּרֵךְ, חֵס וְשְׁלוֹם, רַק בּוֹא תְּבוֹא אֵלָיו
יִתְבָּרֵךְ בְּרַחֲמִים וּבְתַחֲנוּנִים, וְתִשְׁפֹּךְ אֶת נַפְשְׁךָ לְפָנָיו
יִתְבָּרֵךְ, וְתִבְכֶּה לְפָנָיו יִתְבָּרֵךְ בְּדַמְעוֹת שְׁלִישׁ, וְתִבְקֶשׁ
אוֹתוֹ שְׂיֵהִיו כָּל הַצָּרוֹת וְהַיְסוּרִים וְעִגְמַת הַנֶּפֶשׁ
וְהַמְרִירוֹת שֶׁעוֹבְרִים עָלֶיךָ לְכַפֶּרֶת עוֹנוֹת, וְאַנִּי מִבְּטִיחַ
לָךְ, אֶהְיֶיךָ, אֲחֵי הַיָּקָר, שְׁלֵא תִזְוֹז מִשֵּׁם עַד שְׂיִמְחַל לָךְ
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עַל כָּל עוֹנוֹתֶיךָ, וּמַחֲמַת שְׂאֵתָה
צָרִיךְ לְהַפִּיר אֶת מְקוֹמְךָ, וְלִידַע שְׂאֵתָה מְלֵא חֲטָאִים
וְעוֹנוֹת וּפְשָׁעִים מִכָּף רַגְלֶךָ עַד קֶדְקֵד רֵאשֶׁךָ וְכוּ', וְאִין
לָךְ אֵיבָר שְׁלֵא נִפְגַּם בְּעוֹנוֹתֶינוּ הַרְבִּים וְכוּ', וְאֵתָה
מְלַכְלֶךְ מְאֹד מְאֹד וְכוּ', וּמְלַבּוֹשֶׁךָ מְלֵא כְּתָמִים וְכוּ',
עַל־כֵּן הִתְחַרַּח לָךְ לְסַבֵּל כָּל־כָּף הַרְבֵּה — מֵעִגְמַת נֶפֶשׁ
וּחְלִישׁוֹת הַדַּעַת, חֲרוּפִים וְגִדּוּפִים וּמַחֲלַקֶת וְכוּ', וְאִם
תִּתְחַזֵּק מֵעַמֵּד, וְתִדַּע שְׂבֻזָּה תִזְכֶּה לְרַחֵץ אֶת נִשְׁמַתְךָ
וּלְכַבֵּסָהּ מִכָּל מִינֵי כְּתָמִים, וְתִשְׁלִים וְתִתְקַן אֶת כָּל
אֵיבָרֶיךָ וְכוּ' וְכוּ', תִזְכֶּה לְכַפֶּרֶת עוֹנוֹת בְּאִפְן נְעֻלָּה
וְנִשְׁגָב מְאֹד מְאֹד, וּבְלִבְדּוֹ, אֶהְיֶיךָ, אֲחֵי הַיָּקָר, שֶׁתִּתְחַזֵּק

מַעֲמָד, וְאִזּוּ סוּף הַכְּבוֹד לָבוֹא, וְתִרְאֶה יְשׁוּעוֹת מֵה
שִׁיעֲשֵׂה עִמָּךְ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא.

יא.

צָרִיךְ שֶׁתִּדַע, אֱהוּבִי, אַחֵי הַיֶּקֶר, שֶׁכָּל מֵה שֶׁעוֹבֵר
עָלֶיךָ — מְרִירוֹת וְצָרוֹת, יְסוּרִים וְעַגְמַת נַפֶּשׁ וְחִלְיֹשׁוֹת
הַדַּעַת, קִטְנוֹת וִירִידוֹת וּנְפִילוֹת וְהַשְּׁלָכוֹת וְכוּ', הַכֹּל
לְטוֹבָתְךָ, כִּי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אָב הַרְחָמָן, וְשׁוֹלֵחַ
לְהָאָדָם צָרוֹת וְיְסוּרִים, כְּדֵי לְזַכּוֹת אוֹתוֹ בְּעֵלְמָא דְאֵתִי,
כַּמּוּבָא הַרְבֵּה בְּזֵהַר הַקְּדוֹשׁ, אֲשֶׁר צִדִּיקִים וְחֹסִידִים
אֵתִי לוֹן מְרַעִין בִּישִׁין, וּמִתְבָּרָא לְהוֹן בְּתַבִּירָא בְּתַר
תְּבִירָא, כְּדֵי לְזַכָּא לְהוֹן בְּעֵלְמָא דְאֵתִי, וְכְדֵי לְנַקְּאָה
מִנְהוֹן כָּל מִינֵי זֵהָמָא, וְאֵלוּ נִקְרִין יְסוּרִים מֵאַהֲבָה וְכוּ'
וְכוּ' (זֵהַר־הַקְּדוֹשׁ, פְּרָשְׁת פְּקוּדֵי רַמ"ד:), וְכֵן קוּדְשָׁא בְּרִיךְ
הוּא רַחִים עַל צִדִּיקָא בְּרַחֲמֵימָא שְׁלֵמָא, לְקַרְבָּא לִיה
לְגַבְיָהּ, וְלִכֵּן נִכְתַּת גּוֹפִיָה בְּיְסוּרִים קָשִׁים וּמְרִים, כְּדֵי
לְשַׁלְּטָא בֵּיה נְשֻׁמְתָא וְכוּ', (שֵׁם, פְּרָשְׁת וַיִּשָּׁב ק"פ:) אֲכַל
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שׁוֹבֵר אֶת הַגּוֹף שֶׁל הַצִּדִּיק בְּיְסוּרִים
קָשִׁים וְכוּ', וְסוֹבֵל מֵה שֶׁסוֹבֵל, הַכֹּל כְּדֵי שִׁיאִיר בֵּיה
נְשֻׁמְתִּיהּ, כִּי בְּזֵה שֶׁהַצִּדִּיק נִשְׁבֵּר לְגַמְרֵי וּבּוֹרַח אֵלָיו
יִתְבָּרַךְ, עַל־יְדֵי־זֵה זוֹכֵה שִׁיאִיר וַיִּתְגַּלֶּה בֵּיה נְשֻׁמְתִּיהּ

עוד בחיים חיותו, וכן (שם קפ"א.): קודשא בריך הוא
 עבִיד לִיה לזִכָּאָה לִסְבַּל יִסּוּרִים וּמְכַאוּבִים בְּהַאי
 עֲלָמָא, כְּדִי שְׂיִזְכָּה לְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא, הִינּוּ הַקְּדוּשׁ
 בְּרוּךְ הוּא רוּצָה שֶׁהַצְּדִיק יִסְבַּל יִסּוּרִים וּמְכַאוּבִים בְּזֶה
 הָעוֹלָם, בְּשִׁבִיל שְׂיִתְנַקֶּה, וְיִזְכָּה לְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא,
 וְיִזְדַּכֵּךְ לְגַמְרֵי, כִּי כָּל צַעַר וּמְכַאוּב שֶׁמִּרְגִישׁ הַצְּדִיק
 בְּזֶה הָעוֹלָם, הַכֹּל לְכַפֶּרֶת עֲוֹנוֹת, עֵינֵי שָׁם, וְכֵן הוּא
 (שָׁם, פֶּרֶשֶׁת אַחֲרֵי נ"ז): כָּל בַּר נֶשׁ דִּי־יִסּוּרִים אֲתִין לִיה
 כַּפֶּרָה הוּא לִיה בְּגִין דִּיתְכַפֵּר לִיה וְכוּ', הִינּוּ כָּל
 הַיִּסּוּרִים שֶׁהָאָדָם מְקַבֵּל מִמֶּנּוּ יִתְבַּרַךְ, צָרִיךְ שְׂיִידַע
 שֶׁהַכֹּל כְּדִי לְכַפֵּר עַל עֲוֹנוֹתָיו הַמְרַבִּים, כִּי הַיִּסּוּרִים
 בָּאִים לְכַפֶּרֶת עֲוֹנוֹת וְכוּ', וְכֵן (שָׁם, פֶּרֶשֶׁת וַיֵּשֶׁב קע"ט):
 כַּמָּה בִישִׁין סְבָלִי צְדִיקָא בְּהַאי עֲלָמָא, בִישִׁין עַל
 בִישִׁין, כְּאַבִּין עַל כְּאַבִּין, בְּגִין דִּיזְכָּה לִיה לְעֲלָמָא
 דְּאֲתִי, יַעֲקֹב כַּמָּה סְבַל בִישִׁין עַל בִישִׁין תְּדִיר, לֹא
 שְׁלוֹתִי בְּבֵיתָא דְלָבָן, וְלֹא יְכִילָנָא לְאַשְׁתַּזְבָּא מִנִּיה, וְלֹא
 שְׁקֻטִי מִעֲשׂו מֵהָהוּא צַעְרָא דְצַעַר לִי הָהוּא מִמָּנָא
 דִּילִיָּה וְכוּ', וְלִבְתַּר דְּחִילוֹ דְעֲשׂו, וְלֹא נַחְתִּי מִן דִּינָה
 וּמִן שְׁכָם, וַיָּבֵא רִגְזָא דְאֵרֹגְזָא וְעַרְבוּבָא דִּיוֹסָף דְּאִיהוּ
 קִשְׂיָא מְכוּלָּהוּ וְכוּ', שְׂיַעֲקֹב סְבַל מַה שְׁסְבַל בְּבֵיתוֹ שֶׁל
 לָבָן, וּמֵאַחֲרֵי עֲשׂו, וּמִבְּתוֹ דִּינָה, וְצַעְרוֹ שֶׁל בְּנוֹ יוֹסֵף

וכו', עֵינַי שָׁם; וְהִכַּל כְּדֵי לְזָכוֹת אוֹתוֹ שְׁלֹא יִשְׁלַט בּוֹ
הַסֵּטֶרָא אַחֲרָא וְכו'.

עַל-כֵּן אֱהוּבִי, אַחֵי הַיְקָר! רְאֵה מִכָּל מַה שְּׁעוֹבֵר
עָלֶיךָ אֶל אֵילוֹ טוֹבוֹת וְאֶל אֵילוֹ חֲסָדִים אֶתָּה יָכוֹל
לְזָכוֹת — אִם אֶתָּה רַק תִּבְרַח אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְשׁוּם דָּבָר
שֶׁבָּעוֹלָם לֹא יוּכַל לְשַׁבֵּר אוֹתָךְ.

הֵן אִמֶּת שְׁמֵרֵב מִכְּאוֹבִים וְצָרוֹת וְיִסּוּרִים נִדְמָה לָךְ
שְׁכָּאֵלוֹ אֲבָד מְנוּס מִמֶּךָ, אֲבָל עָלֶיךָ לְזָכוֹר תִּכְרַךְ אֶת דְּבָרֵי
רַבְּנוֹ, זְכוּרֵנוֹ לְבִרְכָּה, אֲשֶׁר בְּפִרוּשׁ גְּלָה לָנוּ, שְׁאִם
הָאָדָם זֹכֵה לְסִבַּל צָרוֹת וְיִסּוּרִים וּמִכְּאוֹבִים, עַל-יְדֵי-זֶה
נִכְנָע הַחֲמֹר אֲצִלוֹ, וְנִתְגַּדַּל הַצּוּרָה, כַּמּוּבָא (בְּזֵהר הַקְּדוּשׁ,
פָּרָשַׁת שְׁלַח קס"ח): אֲעָא דְּלֹא סָלִיק בֵּיהּ נוֹרָא מִבְּטָשִׁין
לִיהּ גּוּפָא דְּלֹא סָלִיק בֵּיהּ נְהוֹרָא דְּנִשְׁמָתָא מִבְּטָשִׁין לִיהּ
— כְּשֵׁאינוֹ מֵאִיר בּוֹ נִשְׁמָתוֹ, אִזּוּ מְשַׁבְּרִין וּמִבְּטָלִין אֶת
גּוּפוֹ, כְּדֵי שְׁיֵאִיר בֵּיהּ נִשְׁמָתוֹ, וְעַל-כֵּן מִהַצָּרָה נִתְהַפֵּף
וְנִכְנָע הַגּוּף וּמֵאִירָה הַצּוּרָה. וְלִכֵּן אָמַר רַבְּנוֹ, זְכוּרֵנוֹ
לְבִרְכָּה, כֹּל מִי שֶׁהוּא יוֹתֵר גָּדוֹל לְפִי שְׁרֵשׁ נִשְׁמָתוֹ וְגִדְּל
עֲבוּדָתוֹ, הוּא צָרִיךְ לְסִבַּל בְּכָל-לִיּוֹת וּבְפִרְטִיּוֹת וּבְפִרְטֵי
פִּרְטִיּוֹת — יֵשׁ שְׂיֵשׁ לוֹ יִסּוּרִים מִבְּנִיּוֹ וּמֵאֲבִיו וּמִשְׁכָּן,
וְיֵשׁ שֶׁהוּא בְּמִדְרָגָה יוֹתֵר גְּבוּהָה, שְׂיֵשׁ לוֹ יִסּוּרִים
מִשְׁכָּנִים רְחוּקִים, וְיֵשׁ שֶׁהוּא עוֹד יוֹתֵר גָּדוֹל, שְׂיֵשׁ לוֹ

יְסוּרִים מְכַל הָעוֹלָם, וְעַל-יְדֵי הַיְסוּרִים הוּא סוֹבֵל אֶת כָּל־עָלְיוֹ, וְהֵם מְצַרִּים וּמְזִיקִים לְהַגּוּף, וּכְשֶׁנִּכְתַּת הַגּוּף עַל-יְדֵי הַצָּרוֹת, עַל-יְדֵי-זֶה מְאִירָה וּמִתְגַּדֶּלֶת הַנֶּפֶשׁ, כִּי בְהַכְנֵעַ הַחֹמֶר, תִּגְדַּל הַצּוּרָה וְכוּ', (עֵין לְקוּטֵי-מוֹהַר"ן, חֶלֶק א', סִימָן ק"ע).

וְעַל-כֵּן, אֶהוּבִי, אָחִי הַיָּקָר, בְּזֶה שְׁעוֹבֵר עָלֶיךָ מֵהַ שְׁעוֹבֵר — מְרִירוֹת וַיְסוּרִים, קִטְנוֹת וַחֲלִישׁוֹת הַדַּעַת, וְאַתָּה סוֹבֵל בְּכָל־לֵוִיּוֹת וּבְכָפְרֵי פְרָטִיּוֹת, אֵל יָרַע לְבָבְךָ כָּל־ל, וְאֵל תַּחֲלֵשׁ דַּעְתְּךָ כָּל־ל, כִּי הַכֹּל טוֹבוֹת גְּדוּלוֹת, וְאִם תִּדַּע דְּבַר זֶה, אֵין אַתָּה יְכוֹל לְתַאֵר וּלְשַׁעַר הַתּוֹעֵלֶת שֶׁתִּצָּא לְךָ מִזֶּה.

יב.

צָרִיךְ שֶׁתִּדַּע, אֶהוּבִי, אָחִי הַיָּקָר, אֲשֶׁר לְפַעֲמִים מִתְגַּבְּרִים הַיְסוּרִים עַל הָאָדָם פַּעַם אַחַר פַּעַם פְּעָמִים אֵין מְסַפֵּר, עַד שֶׁקָּשָׁה לוֹ לַעֲמֹד בְּנִסְיוֹן לְקַבֵּל הַכֹּל בְּאַהֲבָה, כִּי מֵרַב הַצָּעַר וְהַיְסוּרִים נַחֲלֶשֶׁת דַּעְתּוֹ, וְנוֹפֵל לְקִטְנוֹת גְּדוּלָה וְכוּ', עַד שֶׁקָּשָׁה וְכִבֵּד לוֹ לִידַע וּלְהֶאֱמִין שֶׁהַכֹּל לְטוֹבָתוֹ הַנִּצְחִית וְהַכֹּל לְכַפֶּרֶת עֲוֹנוֹת, וְכֵן הוּא בְּכָל הָעֲנִינִים שְׁעוֹבְרִים עָלָיו בְּכָל יוֹם וַיּוֹם — מְנִיעוֹת

וּבִלְבוּלִים, דִּינִים וּמִכְאוּבִין, וְהוּא שְׂרוּי בְּסִפְקוֹת
 גְּדוּלִים בְּעִבּוּדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּעִצְמוֹ, וְאִינוּ יוֹדְעַ לְשִׁית
 עֲצוֹת לְנַפְשׁוֹ, אֲשֶׁר זֶה עָקֵר יְסוּד הָאָדָם, עִם כָּל זֹאת
 הָאָדָם צָרִיךְ לְהִתְגַּבֵּר עֲלֵיהֶם, הֵינּוּ עַל כָּל מֵה שְׁעוֹבֵר
 עָלָיו בְּרוּחַנִיּוֹת וּבִגְשָׁמִיּוֹת, וַיִּרְגֵּיל עִצְמוֹ לְהִסְתַּכֵּל עַל
 הַתְּכַלִּית, שְׁשֵׁם כָּלוּ אֶחָד, כָּלוּ חֶסֶד, כָּלוּ רַחֲמִים, וְהִכַּל
 לְכַפֶּרֶת עֲוֹנוֹת, וְאֵף כְּשֶׁאָדָם מֵרְגִיל עִצְמוֹ לְהִסְתַּכֵּל עַל
 הַתְּכַלִּית, וַיּוֹדְעַ כְּבָר שְׁכָל מֵה שְׁעוֹבֵר עָלָיו הוּא לְכַפֶּרֶת
 עֲוֹנוֹת, עִם כָּל זֹאת מְצִינּוּ הַרְבֵּה בְּנֵי אָדָם, שְׁגַם אַחַר
 יְדִיעוֹת אֱלוֹ נִפְלוּ אֶל בּוֹר טֵיט הַיָּוֵן, וְנִתְרַחֲקוּ עַל-יְדֵי-
 זֶה אַחֲרֵי-כֵן יוֹתֵר וַיּוֹתֵר, כְּמוֹ שְׁמְצִינּוּ אֶצֶל אֵיּוֹב, שֶׁקִּבַּל
 הַיְסוּרִים בְּאַהֲבָה וּלְכַפֶּרֶת עֲוֹנוֹת, וְאָמַר: יְהִי שֵׁם הַשֵּׁם
 מְבָרַךְ, אֲבָל אַחֲרֵי כֵן הִתְגַּרְהַ בּוֹ הַבַּעַל דָּבָר כָּל-כֵּן, עַד
 שֶׁהִטִּיחַ דְּבָרִים כְּלָפִי מֵעֵלָה, עַל-יְדֵי רַבּוּי הַיְסוּרִים
 וְהַמִּכְאוּבִים וְהַדִּינִים שֶׁסָּבְבוּ אוֹתוֹ בְּכָל פַּעַם יוֹתֵר
 וַיּוֹתֵר.

וְעַל-כֵּן עָלֶיךָ לְדַעַת, אֶהוּבִי, אַחֵי הַיָּקָר, כִּי בָּעֵת
 שְׁעוֹבְרִים עָלֶיךָ חֲרוּפִין וְגִדּוּפִין, צָרוֹת וּמִכְאוּבִים,
 דִּינִים וְקִטְנוֹת, וְאַתָּה נִמְצָא בְּסִפְנֵה גְדוּלָה לֹא לִפְלֵ
 בְּנוֹקְבָא דְתַהוּמָא רַבָּה, שֶׁהֵם הַכְּפִירוֹת בּוֹ יִתְבָּרַךְ, חֵס
 וְשְׁלוֹם, וְלִכֵּן דִּיקָא בְּשַׁעָה שְׁעוֹבֵר עָלֶיךָ מֵה שְׁעוֹבֵר,

ראה להחזיק מעמד, ותכניס את עצמך באמונה פשוטה בו יתברך, ועל-ידי-זה תזכה לחדושי תורה — להמשיך חדושי תורה אמתיים, שהם כלים להמשכת רוחניות חיות אלקותו יתברך, כי בזה שהאדם מנחם את עצמו, ויודע שהכל לטובתו בשביל כפרת עוונות, בזה נכלל במקום שנכלל, וכשחוזר, אזי ממשיך חדושי תורה רבים שהם השגת אלקות במדרגה עליונה וגבוהה עד מאד מאד.

ועל-כן, אהובי, אחי היקר! כשאתה רואה שאחד ממשיך הרבה חדושי תורה והשגת אלקות בעולם, עליך לדעת, כי הוא סובל חרופין וגדופין עד מאד, ושופכין את דמיו פמים, והוא מקבל הכל באהבה — לכפרת עוונות, ועל-כן הוא זוכה להמשיך כל-כף הרבה השגות אלקות, כי הוא נכלל במקום שנכלל.

ובאמת מכל מיני יסורים, האדם יכול לנחם את עצמו, ולידע, שהכל לכפרת עוונות, אבל יסורים ודינים ומכאובים מה שסובלים מבני אדם, זה קשה וכבד לקבל יותר מהכל, ומכל שכן כשאחד קרוב אליך ימים ושנים באהבה גדולה, ולבסוף יוצא נגדך ובוועט בך בחרופין וגדופין, זה קשה וכבד לקבל יותר מהכל,

פי מה שעובר מבעל בחירה זה קשה וכבד לקבל יותר מהכל, וכמו שאמר רבנו, זכרוננו לברכה, אשר בני אדם הם מונעים יותר גדולים מהיצר הרע, פי היצר הרע אין לו כחות רק כפי שהאדם יכול לקבל, אבל יסורים, בזיונות ושפיכות דמים הבאים מבני אדם, זה פּכּר כּלּוּל מכל העולמות, וזה קשה וכבד לקבל.

על-כן אהובי, אחי היקר! כשתקבל כל הבא עליך מבני אדם בשמחה, ותמשיך על עצמך אמתת מציאותו יתברך, ותברח רק אליו יתברך, ותקבל הכל באהבה בשביל פּפּרַת עוֹנוֹת, אז דיקא תזכה לבוא אל גלויים כאלו בהשגות אלקות, ולהמשיכם בעולם, עד שתעשה דרך כבושה לרבים, ולכל הקמים עליך — יתהפך הרע על ראשם, ותהיה להם מפלה גדולה.

על-כן ראה לחזק את עצמך, אהובי, אחי היקר! כי סוף הכבוד לבוא, ותזכה לגלויים חדשים בכל פעם מחדש, העקר החזק מעמד, ואל תשבר משום דבר שבּעוֹלָם.

שְׁעוֹבֵר עָלֶיךָ בְּרוּחָנִיּוֹת וּבְגִשְׁמִיּוֹת — בּוֹשׁוֹת וְחֶרְפוֹת, חֲרוּפִין וְגִדּוּפִין, שְׁאֵתָה סוֹבֵל בְּכָל־לִיּוֹת וּבְכַרְטִיּוֹת, כִּי הַכֹּל הוּא רַק לְכַפֶּרֶת עוֹנוֹת, וְאִם הָיִיתָ יוֹדֵעַ מַעֲלַת הָאָדָם הַזּוֹכֶה לְסִבֵּל בְּזִיוּנוֹת וְשִׁפְיכוֹת דָּמִים בְּכָל־לִיּוֹת וּבְכַרְטִיּוֹת וּבְכַרְטִי פְּרֻטִיּוֹת, אָז הָיִיתָ שָׁשׁ וְשִׂמְחָה עַל חִלְקֶךָ שְׁאֵתָה סוֹבֵל אֶת כָּל הַצָּעֵר וְהַיְסוּרִים הָאֵלוּ, וּבְכַרְטִיּוֹת כְּשֶׁהַבְּזִיוּנוֹת וְשִׁפְיכוֹת הַדָּמִים בָּאִים מִיְדֵי־דֶיךָ וּקְרוּבֶיךָ וּמִשְׁפַּחְתְּךָ וּתְלִמִּיֶדֶךָ, שְׁאֵז בּוֹדְאֵי הַבְּזִיוּנוֹת וְשִׁפְיכוֹת הַדָּמִים מְאֹד כּוֹאֲבִים לָךְ, וּכְשֶׁבָאִים הַבְּזִיוּנוֹת וְשִׁפְיכוֹת הַדָּמִים מִמָּקוֹם קָרוֹב, אָז זֶה מְאֹד מְצָעֵר וּמַחֲלִישׁ אֶת הַדַּעַת, עִם כָּל זֹאת עָלֶיךָ לְדַעַת, שְׁדִי־קָא אָז כְּשֶׁאֵתָה סוֹבֵל בְּזִיוּנוֹת וְשִׁפְיכוֹת דָּמִים מִבֵּית וּמִבְּחוּץ, מִהַקְּרוּבִים וּמִהַרְחוּקִים, וּבְכַרְטִיּוֹת מִתְּלִמִּיֶדֶךָ וּמֵאֲנָשֵׁי שְׁלוּמֶיךָ, שְׁמֵת־הַפְּכִים לָךְ לְאֲנָשֵׁי רֵיבֶיךָ, וּכְשֶׁתַּחֲזִיק מֵעֵמֶד, דִּי־קָא אָז תִּזְכֶּה לְהַתְּבַטֵּל לְגַמְרֵי אֶל הָאוֹר הָאֵין סוּף בְּרוּךְ הוּא, וְיֵאִיר עָלֶיךָ אוֹרוֹ יִתְבָּרַךְ כְּשֶׁשָּׂמֵשׁ בְּצִהָרִים.

עַל־כֵּן רְאֵה, אֱהוּבֵי, אַחֵי הַיְקָר, לַחֲזוֹק אֶת עֲצֻמְךָ לְדַעַת, שְׁכָל מַה שְׁעוֹבֵר עָלֶיךָ בְּרוּחָנִיּוֹת וּבְגִשְׁמִיּוֹת בְּכָל־לִיּוֹת וּבְכַרְטִיּוֹת וּבְכַרְטִי פְּרֻטִיּוֹת, הַכֹּל לְכַפֶּרֶת עוֹנוֹת, שְׁאִם תִּקְבֵּל הַכֹּל בְּשִׂמְחָה תִּצָּא נְקִי מִזֶּה

הָעוֹלָם, וְתִהְיֶה צִאתְךָ מֵהָעוֹלָם בְּלֹא חֲטָא בְּדִיוֹק כְּמוֹ
בִּיאֲתָךְ אֶל זֶה הָעוֹלָם בְּלֹא חֲטָא

אֲשֶׁרֵי מִי שְׁזוֹכָה לְסִבֵּל חֲרוּפִין וְגִדּוּפִין, בְּזִיּוֹנוֹת
וְשִׁפְיֹכוֹת דְּמִים מִבֵּית וּמִבְּחוּץ, מִהַקְרוּבִים וּמִהַרְחֻקִים
וּבִיּוֹתֵר מֵאֲנָשֵׁי שְׁלוֹמוֹ וְתִלְמִידָיו, שְׂאֵז רַב טוֹב הַגִּנּוּז
וְהַצָּפוֹן מְחַכֶּה לוֹ; אֲשֶׁרֵי לוֹ!

יד.

צָרִיךְ שְׁתַּדַּע, אֶהוּבִי, אַחֵי הַיָּקָר, שְׁכַל הָעוֹלָם הַזֶּה
מְלֹא נְסִיוֹנוֹת קָשִׁים וּמְרִים, וְאֲשֶׁרֵי מִי שְׁזוֹכָה לְחִזֵּק אֶת
עֲצָמוֹ בְּזֶה הָעוֹלָם, וְעָקַר הַהֲתַחֲזָקוֹת הוּא הָאֲמוּנָה
הַקְּדוּשָׁה — לְהֶאֱמִין בּוֹ יִתְבָּרֵךְ בְּתַמִּימוֹת וּבְכַפְשֵׁיטוֹת,
וְלִידַע, אֲשֶׁר אֵין שׁוֹם מְצִיאוֹת בְּלַעֲדֵי יִתְבָּרֵךְ כָּלֵל, וְכֹל
מִה שֶׁנֶּאֱרָע עִמּוֹ בְּרוּחָנִיּוֹת וּבְגִשְׁמִיּוֹת, הַכֹּל בְּהַשְׁגָּחָה
הַפְּרָטִי פְּרָטִית, וְעַל-כֵּן אֵל תְּבַלְבַּל אֶת עֲצָמְךָ מִשׁוֹם
צָרוֹת וּמְכַאוּבִים הַבָּאִים עָלֶיךָ, וּמִשׁוֹם בּוֹשׁוֹת וְחֲרָפוֹת
שֶׁאֲתָה סוֹבֵל — הֵן מֵעֲצָמְךָ וְהֵן מֵאַחֲרִים, הֵן מִבְּחוּץ
וְהֵן מִבֵּיתְךָ, כִּי הַכֹּל לְכַפֶּרֶת עֲוֹנוֹת, וְאִם תַּחֲזִיק מֵעַמֵּד,
וְלֹא תִבְעַט בִּיסוּרִים הַבָּאִים עָלֶיךָ, אֲזִי יִמְחַל לְךָ הַקְּדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא.

זכר, אַהוּבִי, אַחֵי הַיָּקָר, אַתְּ גְדֹל הַבְּזִיוֹנוֹת
וּשְׁפִיכוֹת הַדָּמִים, חֲרוּפִין וְגִדּוּפִין, שְׁסָבְלוּ כְּבָר
הַצְּדִיקִים בְּזֵה הָעוֹלָם, שְׁשָׁפְכוּ דָמָם כַּמַּיִם בְּמִיתוֹת
מִשְׁנוֹת וּבְמִיתוֹת אַכְזָרִיּוֹת וְכוּ' וְכוּ', עִם כָּל זֹאת מָסְרוּ
אֶת נַפְשָׁם עַל קִדּוּשׁ שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ, וְעַל-יְדֵי-זֶה נִתְעַלּוּ
בְּתַכְלִית הָעֲלִיָּה, וְכֵן הַצְּדִיקִים הַקְּדוֹשִׁים, שֶׁהָיוּ בְּזֵה
הָעוֹלָם, סָבְלוּ קִטְנוֹת, עֲנִיּוֹת וְדַחְקוֹת, יְסוּרִים, מְכַאוּבִים
וּמִחֻלְקֵת וְכוּ' וְכוּ', וְסָבְלוּ הַכֹּל בְּשִׁבְלוֹ יִתְבָּרַךְ, וְעַל-
יְדֵי-זֶה עָלוּ וְנִתְעַלּוּ בְּתַכְלִית הָעֲלִיָּה, וְזָכוּ לְמָה שֶׁזָּכוּ כָּל
אֶחָד כְּפִי יְגִיעָתוֹ וְטִרְחָתוֹ בְּעִבּוּדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ; עַל-כֵּן
רְאֵה, אַהוּבִי, אַחֵי הַיָּקָר, לְסָבֵל אֶת כָּל הָעוֹבֵר עָלֶיךָ
וְתִדַּע שֶׁהַכֹּל לְטוֹבָתְךָ, וְאַל תִּבְעֵט בְּיְסוּרִים וְסוּף הַכְּבוֹד
לְבוֹא — שֶׁתִּזְכֶּה שְׂיִתְגַּלֶּה אֵלֶיךָ מֶלֶךְ הַכְּבוֹד בְּגִלּוֹי רַב
וְנוֹרָא מְאֹד.

תָּם וְנִשְׁלָם, שְׂבַח לְאֵל עוֹלָם !

קונטרס

סליחה ומחילה

יגלה לכל בר ישראל את גדל המעלה של האדם הזוכה
לסבל חרופין וגדופין, פי על-ידי-זה זוכה לכפרת עוונות,
והקדוש-ברוך-הוא סולח ומוחל לו על כל העבר שלו,
ועל-פן אשרי מי שזוכה לסבל את אלו החרופין והגדופין
ומקבלם באהבה, ואז ימשך עליו אור השכינה.

*

בנוי ומיסד על-פי דברי

רבנו הקדוש והנורא, אור הגנוז והצפון,
בוצינא קדישא עלאה, אדוננו, מורנו ורבנו,
רבי נחמן מברסלב, זכותו יגן עלינו.

ועל-פי דברי תלמידו, מורנו

הקדוש, אור נפלא, אשר כל רז לא אגיס ליה

רבי נתן מברסלב, זכותו יגן עלינו,

ומשלב בפסוקי תורה, נביאים, כתובים ומאמרי חכמינו
הקדושים מגמרא ומדרשים וזהר הקדוש.

*

הובא לדפוס על-ידי

חסידי ברסלב

עיה"ק ירושלים תובכ"א

מוֹהֲרָא"ש נ"י אָמַר, שְׂאָדָם צָרִיךְ לְקַבֵּל
כָּל הַבָּא עָלָיו בְּאַהֲבָה, וְלֹא יִקְרָא תִגָּר
עָלָיו יִתְבַּרֵךְ, וְעַל-יְדֵי-זֶה יִצְלִיחַ דְּרַכּוּ,
כִּי בְּרַגַע שְׂאָדָם קוֹרָא תִגָּר מִכָּל מַה
שְׂעוֹבֵר עָלָיו, עַל-יְדֵי-זֶה מְסַתְּבֵךְ בְּצָרוֹת
יֹתֵר גְּדוּלוֹת, וְלֵהֲפּוֹךְ כְּשֵׁאִינּוּ קוֹרָא תִגָּר
מִכָּל מַה שְׂעוֹבֵר עָלָיו, עַל-יְדֵי-זֶה זּוֹכֵה
שְׂמוּחָלִין לוֹ עַל כָּל עֲוֹנוֹתָיו.

(אמרי מוהרא"ש, חלק ב', סימן תקל)

קוֹנְטֵרס

סְלִיחָה וּמַחִילָה

.א.

בְּנֵי וּבָנוּתֵי הַיְקָרִים! עֲלֵיכֶם לְדַעַת, כִּי חֲכָמֵינוּ
הַקְדוּשִׁים אָמְרוּ (בְּרֻכּוֹת יב:): כָּל הָעוֹשֶׂה דְבַר עֲבָרָה
וּמִתְבַּיֵּשׁ בּוֹ, מוֹחֲלִין לוֹ עַל כָּל עֲוֹנוֹתָיו; אִם הֵייתָם
יודְעִים אֵילּוּ מִשְׁחִיתִים וְאֵילּוּ מִזִּיקִים נִבְרָאִים עַל-יְדֵי
כָּל חֲטָא וְעוֹן, הֵייתָם נִבְהָלִים מְרַב פֶּחַד, כִּי כָּל
הַצָּרוֹת וְהַיְסוּרִים, הַמְרִירוֹת וְהַהֲרַפְתָּקָאוֹת, הָעֲגָמַת נֶפֶשׁ
וְחִלְשׁוֹת הַדַּעַת, שְׁעוֹבְרִים עַל הָאָדָם, הַפֶּל רַק מִחַמַּת
חֲטָאֵיו הַמְרַבִּים שְׁחָטָא יָמִים וְשָׁנִים לְפָנָיו יִתְבַּרֵּךְ, כִּי
אֶפְלוּ עַל-יְדֵי חֲטָא אֶחָד בּוֹרָא אֱלֹפִים וְרֻכְבוֹת מִשְׁחִיתִים
וּמִזִּיקִים, אֲשֶׁר מְסַבְּבִים אוֹתוֹ כְּחִידָקִים, וְהֵם הַמְצַעְרִים
וּמְעִיקִים לוֹ, וְיִמָּהֵם הוּא סוֹבֵל כָּל מִינֵי עֲנִיּוֹת וְדַחְקוֹת,
צָרוֹת וְיִסוּרִים וּמַחֲלָקַת בְּבֵיתוֹ, וְהוּא מְבַהֵל וּמְבַלְבֵּל
וְאֵינוֹ מֵיֵשֵׁב כָּלָל, וְאֵינוֹ יָכוֹל לְהַרְגֵעַ אֶפְלוּ רַגַע, וְנַעֲשֶׂה

עצבני מאד. והכל נעשה אפלו מחטא אחד שחטא ופגם נגדו יתברך, שעל-ידי-זה גורם לעצמו את כל הצרות וכל היסורים והמרירות, ומכל שכן מי שחטא פעמים, ומכל שכן מי שחטא מאה פעמים, ומכל שכן מי שחטא אלפי פעמים, כאשר מצוי עכשו, שיש בני-אדם שעברו, רחמנא לישזבן, על כל התורה כלה, אשר על-ידי-זה בראו משחיתים ומזיקים למליונים והם מסבבים אותם כחידקים קטנים, עד שאמרו חכמינו הקדושים (ברכות ו.): אלמלי נתנה רשות לעין לראות, אין כל בריה יכולה לעמד מפני המזיקין וכו', כל חד וחד מינן אלפא משמאליה ורבבתא מימיניה וכו' [כל אחד מאתנו אלה (מזיקים) משמאלו, ועשרה אלה מימינו], עין שם; ומהם כל הצרות והיסורים והמרירות והעקמומיות שעוברים על האדם, וכמעט שאי אפשר לתקן זאת, אלא הקדוש-ברוך-הוא מרב רחמנותו שמרחם על בריותיו הקדים רפואה למכה, כדי שיתכפרו כל עוונותיו של האדם, ומסבב עמו סבובים שיקומו עליו רשעים ארורים ויחרפו ויבזו אותו כאחד הריקים, וידברו עליו כל מיני לשון-הרע ורכילות וליצנות, ויצערו ויעיקו לו, ועל-ידי הבושה הזו שמתביש ומתחיל לעשות לעצמו חשבון צדק, שבוודאי כל אלה הבזיונות, החרופין והגדופים שסובל

סליחה ומחילה

קפא

מֵאִינְשֵׁי דְלֹא מְעִלִי, הַכֹּל מִחַמַּת עֲוֹנוֹתָיו הַמְרַבִּים, כָּל
הַעֲבֵרוֹת שְׁעָשָׂה עַד עַכְשָׁו, וּמִתְחִיל לְהִתְבַּיֵּשׁ מִכָּל מֵה
שְׁעָשָׂה, עַל-יְדֵי-זֶה אֵינוֹ זֶז מִשָּׁם עַד שְׁמוֹחִלִים לוֹ עַל
כָּל עֲוֹנוֹתָיו. לָכֵן רְאוּ, בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים, לְהִתְחַזֵּק
בְּכָל מִינֵי אַפְנִים שְׁבַעוּלָם, וְתַדְעוּ כִּי דִיקָא עַל-יְדֵי
אֱלוֹ הַבְּזִיוֹנוֹת, הַחֲרוּפִים וְהַגְדוּפִים, שְׁמַחְרָפִים וּמְבִזִּים
וּמְצַעְרִים אֶתְכֶם, עַל-יְדֵי-זֶה יִתְכַּפְּרוּ לָכֶם כָּל עֲוֹנוֹתֵיכֶם,
וְלָכֵן אֵל תְּצַטְעֵרוּ כָּלֵל, אֲלֹא תִקְבְּלוּ בְּאַהֲבָה אֶת כָּל
הַבָּא עֲלֵיכֶם, וְתַדְעוּ אֲשֶׁר בְּכָל תְּנוּעָה וּתְנוּעָה שָׁם אֱלוֹפוֹ
שֶׁל עוֹלָם, וְכֻלָּם שְׁלוּחֵי הַמָּקוֹם בְּרוּךְ הוּא יִתְבַּרֵךְ שָׁמוּ,
וּבִידְעוֹת אֱלוֹ יִתְפָּרְדוּ כָּל פּוֹעֲלֵי אֲוֶן וַיִּמְחְלוּ לָכֶם כָּל
עֲוֹנוֹתֵיכֶם, וְלָכֵן אֵל תְּצַטְעֵרוּ כָּלֵל אִם עוֹמְדִים עֲלֵיכֶם
רְשָׁעִים אַרוּרִים, וּמְצַעְרִים וּמְחַרְפִּים וּמְבִזִּים אֶתְכֶם, כִּי
הַכֹּל לְטוֹבַתְכֶם הַנִּצְחִית, כְּדִי לְזַכֵּךְ אֶתְכֶם עוֹד בְּזֶה
הָעוֹלָם, וְלֹא תְצַטְרְכוּ לַעֲבֹר זְכוּכִים אַחַר הַמִּיתָה; אֲשֶׁרִי
מִי שְׁמִכְנִים דְּבוּרִים אֱלוֹ בְּתוֹךְ לְכָבוֹ, וְאֵינוֹ שָׁם עַל לְבוֹ
כָּלֵל פְּטָפוּטֵי הַבָּלִים שְׁמַדְבָּרִים עֲלָיו; אֲשֶׁרִי לוֹ בְּזֶה
וְאֲשֶׁרִי לוֹ בְּבֹא.

ב.

בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים! רְאוּ לְחַזֵּק אֶת עַצְמְכֶם בְּכָל
מֵה שְׁעוֹבֵר עֲלֵיכֶם, וְתִכְנִיסוּ בְּעַצְמְכֶם אֶת אֲמַתַּת

מְצִיאֹתוֹ יִתְבַּרֵךְ, הִינּוּ שֶׁתְּדַעוּ שְׂאִין בְּלַעְדָּיו יִתְבַּרֵךְ
כָּלֵל, וְהוּא יִתְבַּרֵךְ מִחַיָּה וּמִהֵנָּה וּמִקָּיִם אֶת כָּל
הַבְּרִיאָה כְּלָה, וְדוּמָם, צוּמַח, חַי, מְדַבֵּר — הֵם
עֲצָם עֲצָמִיּוֹת חַיּוֹת אֱלֻקוֹתוֹ יִתְבַּרֵךְ וּבִידִיעוֹת אֱלוֹ
תְּפִטְרוּ מִצָּרוֹת וְיִסְוִרִים וּמְרִירוֹת וְהִרְפַּתְקָאוֹת, מִחֻלְקַת
וּמְרִיבוֹת, חֲרוּפִין וְגִדּוּפִין, שְׂסוּבָלִים מִבְּעָלֵי בְּחִירָה, כִּי
בּוֹ בְּרָגַע שֶׁהָאָדָם מְכַנֵּס בְּעֲצָמוֹ יְדִיעוֹת אֱלוֹ, אֲשֶׁר אֵין
בְּלַעְדָּיו יִתְבַּרֵךְ כָּלֵל, וְהַכֹּל מִמֶּנּוּ יִתְבַּרֵךְ, וְדַבֵּר גְּדוֹל וְדַבֵּר
קָטָן לֹא נַעֲשֶׂה מַעֲצָמוֹ אֶלָּא בְּרִשׁוֹת הַמַּאֲצִיל הָעֲלִיּוֹן, אֲזִ
כָּבֵר נִגְאָלִים מִכָּל הַצָּרוֹת וְהִיִּסוּרִים, וּמִקְבָּלִים אֶת הַכֹּל
לְכַפֵּרֶת עֲוֹנוֹת, כִּי עָלֵיכֶם לְדַעַת, אֲשֶׁר נִשְׁמַת הָאָדָם
יֵרְדֶה אֶל זֶה הָעוֹלָם, כְּדִי לְהַפִּירוֹ יִתְבַּרֵךְ בְּזֶה הָעוֹלָם
הַגִּשְׁמִי וְהַחֲמָרִי, הָעֵב וְהַגֵּס. וְזֶה עֵקֶר שֶׁעָשׂוּעוֹ יִתְבַּרֵךְ,
שֶׁנִּשְׁמָה אֲשֶׁר הִיא חֵלֶק אֱלוֹק מִמַּעַל מִמַּשׁ, יוֹרֶדֶת מֵרוֹם
גְּבַהֵי מְרוֹמִים מֵעוֹלָם הָאֲצִילוֹת עַד הָעוֹלָם הַגִּשְׁמִי
וְהַחֲמוּרִי הַזֶּה, וְעוֹשֶׂה לוֹ יִתְבַּרֵךְ דִּיקָא כְּאֵן בַּתְּחִתּוֹנִים,
זֶה עֵקֶר הַנִּחַת רוּחַ וְהַשְׁעָשׂוּעַ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא.
אִךְ הָאָדָם מַצַּד חֲסָרוֹן יְדִיעָתוֹ וּמַצַּד קָשִׁי הַנְּסִיווֹת
וְתַבְעֵרֶת הַיִּצָּר, נִכְשָׁל בְּמָה שֶׁנִּכְשָׁל וְנִתְלַכְּלֵךְ בְּמָה
שֶׁנִּתְלַכְּלֵךְ, עַד שֶׁנוֹפֵל בְּעַמְקֵי עַמְקִים בְּשִׂאוֹל תְּחִתִּיּוֹת
וּמִתְחַתֵּיו, וּמְכַתִּים אֶת נִשְׁמָתוֹ בְּכֹל מִינֵי כְּתָמִים, עַד
שֶׁקִּשָּׁה וְכִבֵּד לוֹ לַחֲזוֹר אֶל מְקוֹר מִחֻצְבָּתוֹ, שֶׁהוּא לְהִיּוֹת

דבוק בדבקות אמת בו יתברך כאשר ראוי לכל בר ישראל. והקדוש-ברוך-הוא אב הרחמן ורחץ חסד, ורוצה מאד בנשמות ישראל, שכלן תזכינה להעשות כלים להמשכת אלקותו יתברך, אך מחמת שאדם מלא כתמים ופגמים, קשה וכבד לו להעשות כלי; לזאת הוא צריך לשטף ולרחץ את עצמו היטב היטב, עד שיוירד מעצמו את כל הכתמים והחלדה שעלו על נשמתו. ומה עושה הקדוש-ברוך-הוא כדי לכבסו, לרחצו ולשטפו? מקים עליו רשעים ארורים, נחשים ועקרבים, המדברים עליו כל דבר אסור, ומוציאים עליו שם רע, ונושכים אותו בארס פיהם, ומדברים עליו כל מיני לשון-הרע, רכילות וליצנות, ושוכרים אותו לגמרי, ויש לו חלישות הדעת גדולה מאד, ואם יש לאדם שכל, ויודע שהכל בהשגחת המאציל העליון, כדי לזכור אותו מכל הכתמים והחלדה שנדבקו בו על-ידי עוונותיו, על-ידי-זה ידם וישתק לכל מצערי ומבזי נפשו, ויקבל את הכל לכפרת עוונות, אז דיקא תעשה נשמתו כלי לקבל בו הארת השכינה, ויזכה להתענג בנעם זיו שכינת עזו יתברך; לזאת ראו, בני ובנותי היקרים, לשים לב לכל מה שעובר עליכם, שמחרפים ומגדפים אתכם, ומדברים עליכם כל דבר אסור, הכל בעבור הזכור והרחוץ והכבוס, שרוצים

לכבס את נשמתכם, כדי שתזכו להתענג כאן בזה העולם החמרי והגשמי בערבות, נעימות, ידידות, זיו שכנית עזו יתברך, ממש כדגמת העולם הבא; אשרי מי ששם דברים אלה בתוך לבו, ואינו משיב למחרפי ומבזי נפשו, אלא מקבל הכל לכפרת עוונות, שאז יהיה נעשה כלי להמשכת השכינה בזה העולם; אשרי לו בזה ואשרי לו בבא.

ג.

בני ובנותי היקרים, ראו לחזק את עצמכם בכל מה שעובר עליכם — קטנות וחלישות הדעת, עניות ודחקות, צרות ויסורים, תלאות והרפתקאות, ואף שהנוגשים באים עליכם ותובעים את חובותיהם, ומרים ומרורים לכם החיים, כי נכנסתם בחובות ובצרות, ברדיפות, בחרופין ובגדופין, עם כל זאת עליכם לחזק את עצמכם באמונה פשוטה, לידע אשר אין שום דבר נעשה מעצמו, כי אפלו מה שסובל האדם מבעל בחירה, זהו גם כן ממנו יתברך בהשגחה נוראה ונפלאה מאד, כדי למרק את עוונותיו. כי באמת עליכם להתישב היטב היטב מה עשיתם, ומה העבר שלכם, הלא עברתם, רחמנא לישזבן, כמה וכמה פעמים על עברות חמורות, אשר הענש על כל עברה ועברה

חמור עד מאד, וצריכים לסבל ענשים קשים ומרים על
זה, רחמנא לישזבן, והקדוש-ברוך-הוא מרב רחמנותו
יתברך עליכם, רוצה לפטר אתכם מכל הענשים הקשים
והמרים שצריכים לסבל על אלה העברות החמורות:
חלול שבת, אכילת טרפות ונבלות ואסור נדה וכו' וכו',
ועל-כן הוא שולח לכם נחשים ועקרבים, שהם כלל
האנשים הרעים והרשעים, שמפילים אתכם בחובות,
ומדכאים ומשפילים אתכם עד מאד בחרופין ובגדופין,
ויוצאים נגדכם בחרב לשונם, אם רק תזכו לישוב
הדעת הזה, לידע אשר כל מה שעובר עליכם ברוחניות
ובגשמיות, הוא רק בשביל כפרת עוונות, ותשתקו
ולא תענו למחרפיהם שום דבר, אז דיקא תזכו שיכפר
לכם הקדוש-ברוך-הוא על כל עוונותיכם. כי זה עקר
נסיונו של האדם, שהקדוש-ברוך-הוא מנסה אותו
על-ידי רדיפות וחסויות הדעת, חרופין וגדופין שסובל
מאנשים רשעים הממררים לו את חיו, ואם יש לו שכל
ובורח אז רק אליו יתברך, ויודע אשר שום דבר גדול או
קטן לא נעשה מעצמו אלא בהשגחת המאציל העליון,
ויודע אשר הוא יתברך מחיה ומטה ומקיים את כל
הבריאה כלה, ומתחבא רק אצלו יתברך, ושותק על כל
מה שעובר עליו, דיקא על-ידי-זה זוכה לכפרת עוונות.
ובזכות זו שתהיו תמיד בשמחה, ותהיו רגילים להודות

וּלְהִלֵּל, לְשַׁבַּח וּלְפָאֵר אֶת הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, עַל אֵף
 שְׁעוֹבֹת עֲלֵיכֶם מְרִירוֹת דְּמְרִירוֹת, צָרוֹת, יְסוּרִים וְעַגְמַת
 נֶפֶשׁ, עַל-יְדֵי-זֶה בְּאֵמַת תּוֹכּוּ לְכַפֵּר עוֹנוֹת, וְתוֹדוּךָ
 נִשְׁמַתְכֶם מִכָּל מִינֵי חֲלָדָה וּכְתָמִים, וְתוֹכּוּ לְהָאִיר עַל
 עֲצָמְכֶם אֲוֵרוֹ יִתְבָּרַךְ בְּעֲרֻבוֹת, נְעִימוֹת, זִיו, יְדִידוֹת חַיּוֹת
 אֱלֹקוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ, אֲשֶׁר זֶהוּ הַטּוֹב וְהַנֶּעֱמֵם וְהַעֲרֻבוֹת שְׂאֵדָם
 צָרִיךְ לְזִכּוֹת בְּזֶה הָעוֹלָם; אֲשֶׁר לֹא בְּזֶה וְאֲשֶׁר לֹא בְּבֹא.

ד.

בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְּקָרִים! רְאוּ לְחִזֵּק אֶת עֲצָמְכֶם מְאֹד
 מְאֹד בְּכָל מֵה שְׁעוֹבֵר עֲלֵיכֶם — חֲרוּפִין וְגִדּוּפִין,
 בְּזִיוּנוֹת וּשְׁפִיכוֹת דָּמִים, צָרוֹת וְחֲלִישׁוֹת הַדַּעַת, כִּי
 עֲלֵיכֶם לְקַבֵּל הַכֹּל בְּשִׁבִיל כַּפֵּר עוֹנוֹת, כִּי בְּאֵמַת
 אִם הָאָדָם הֵיךָ יוֹדֵעַ, מֵה גוֹרֵם כָּל חֲטָא וְעוֹן וּפְגָם
 בְּכָל הָעוֹלָמוֹת, אֲזִי הֵיךָ מְתַעֲנֶה תַעֲנִיּוֹת וּמְסַגֵּף אֶת
 עֲצָמוֹ בְּכָל מִינֵי סְגוּפִים, כִּי עַל-יְדֵי כָּל חֲטָא וְעוֹן
 וּפְגָם, הוּא גוֹרֵם חֲרָבָן בְּכָל הָעוֹלָמוֹת, וְעוֹשֶׂה כְּתָמִים
 עַל נִשְׁמָתוֹ, וְהַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא אָב הַרְחֵמֵן וּמְרַחֵם עַל
 בְּרִיּוֹתָיו, וְאִינוֹ חֲפֵץ בְּמִיתַת הַרְשָׁעִים, אֲלֵא שִׁשְׁבוּ
 וַיִּחְזְרוּ בְּתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה אֵלָיו, וּכְדִי שְׁלֵא יִצְטָרְכוּ
 לְהַתְעַנּוֹת וּלְהַתִּיֵּסר בְּיְסוּרִים קָשִׁים וּמְרִים הַמְּגִיעִים
 לָהֶם עַל הַחֲטָאִים וְהָעוֹנוֹת וְהַפְשָׁעִים, מְקִים עֲלֵיהֶם

רשעים ארורים ערב-רב, שלוחי הסמ"ך-מ"ם, אשר
 הם מחרפים ומגדפים ומבזים ושופכים דמם, ועל-ידי
 שזוכים לקבל הכל באהבה, על-ידי-זה מתפארים כל
 העוונות; ועל-כן אשאל אתכם, בני ובנותי היקרים:
 האם לא כדאי לסבל כל מיני בזיונות, שפיכות דמים
 וחלישות הדעת, קטנות וירידות, חרופין וגדופין, עניות
 ודחקות, ולקבל הכל באהבה ובשמחה, אשר על-ידי-
 זה נכון יהיה לבכם ובטוח שיתפארו כל עוונותיכם,
 ותזכו להמשיך על עצמכם ערבות, נעימות, ידידות,
 זיו, חיות אלקותו יתברך?! כי באמת אי אפשר
 להשיג רוחניות חיות אלקותו יתברך, כל עוד האדם
 מלבש בגוף הגשמי והחמרי, כי זה מעכב את השגת
 אלקות, כי הגשמיות והעביות הם מסכים המבדילים
 ומסתירים ומעלימים את אמתת מציאותו יתברך, שזה
 כלל הכפירות והאפיקורסות שנכנסים באדם, ומזה
 בא שהוא מרגיש את כל הבזיונות ושפיכות הדמים,
 העניות והדחקות וחלישות הדעת, לא-כן אם האדם
 זוכה לזכך את עצמו בתכלית הזכוך, ויודע בידיעה
 ברורה ומזככת, אשר אין בלעדיו יתברך כלל, והכל
 לכל אלקות גמורה היא, אז ממשיך על עצמו ערבות,
 ידידות, נעימות, זיו, חיות אלקותו יתברך, וכבר אינו
 מרגיש שום צער ומכאוב, חרופין וגדופין הבאים

אליו, אלא הוא דבוק בתכלית הדבקות בו יתברך; ולכן ראו, בני ובנותי היקרים, לא להיות בטלנים, רק להם ולשתק על כל מה שעובר עליכם, ואל תענו למחרפיכם שום דבר, אלא תקבלו הכל באהבה, ותדעו אשר כל הצער והיסורים הם בהשגחת המאציל העליון, כי בכל תנועה ותנועה שם אלופו של עולם, ואין שום דבר נעשה מעצמו, הכל משגח ממנו יתברך לבד. ואז כשתזכו להכניס ידיעות אלו בתוך לבכם, יתרחב לכם הכל, ותזכו להיות תמיד שמחים ועליזים, ושום דבר שבעולם לא יוכל לשבור אתכם, אלא אדרבה יהיו לכם כחות עצומים לעבור על הכל, ותמשיכו את גלוי אלקותו יתברך לכל משפחתכם ולכל חבריכם וידידיכם וקרוביכם, ותחיו עם כלם בשלום ובאהבה, באהבה ורעות תמיד.

ה.

בני ובנותי היקרים! ראו לחזק את עצמכם על כל מה שעובר עליכם, ואל תהיו שבורים כלל, כי הכל ממנו יתברך, הינו כל מה שעובר עליכם בין בגשמיות ובין ברוחניות הוא משגח בהשגחה פרטי פרטית, כי (חלין ז): אין אדם נוקף אצבעו מלמטה אלא אם-כן מכריזין עליו מלמעלה, ואפלו אצבע

קטנה אין האדם נוקף בלי השגחתו הפרטי פרטית, ומכל שכן מה שקורה עם כל האדם בודאי הכל משגח ממנו יתברך בעצמו, וכשתדעו ידיעות אלו, אזי לא תצטערו כלל על כל מה שעובר עליכם, אלא תקבלו הכל באהבה למען כפרת עוונות. ואמרו חכמינו הקדושים (ברכות סג.): כל המשתף שם שמים בצער, כופלים לו פרנסתו; כשעוברים עליו צרות ויסורים, קטנות וחלישות הדעת, דינים ומכאובים, ומשתף שם שמים בתוך כל צרותיו, הינו שיודע שאין בלעדיו יתברך כלל, ובכל תנועה ותנועה שם אלוף של עולם, על-ידי-זה מאיר עליו אורו יתברך כשמש בצהרים, וכופלים לו פרנסתו, הינו שזוכה לשפע כפול, כי כל הצרות והיסורים שעוברים על האדם, הם רק מחמת שנעלמת ונסתרת ממנו אמתת מציאותו יתברך, כי אם היה האדם יודע אשר אין בלעדיו יתברך כלל, והוא יתברך בעצמו נמצא אצלו, אז לא היה מצטער כלל, כי מי יצטער כשיודע שהקדוש-ברוך-הוא נמצא אצלו ומכהו ומדכאו ביסורים, וסובל בזיונות ושפיכות דמים, חרופין וגדופין, כדי למרק את עוונותיו, ובו ברגע שאדם מצטער כשעובר עליו מה שעובר, הרי זה סימן שאינו רואה ואינו מרגיש כלל את אמתת מציאותו יתברך; לכן אמרו חכמינו הקדושים (מדרש שוחר טוב,

תהלים קמו): אין צער גדול ואין יסורין גדולים וקשים כעורון עינים; כי בזה שאדם עור לגמרי, ואינו רואה את אמתת מציאותו יתברך, איך שהוא יתברך גנוז אצלו, ובכל תנועה ותנועה שם אלופו של עולם, אז דיקא ירגיש את כל היסורים והצרות שעוברים עליו. ובאמת עליכם לדעת כי אין בלעדיו יתברך כלל, וכל מה שבא עליכם הוא בהשגחה נוראה ונפלאה מאד ובחשבון צדק, כדי לכפר על עוונותיכם; ולכן ראו, בני ובנותי היקרים, לחזק את עצמכם מאד מאד, ואל תסתכלו על כל מה שעובר עליכם מהסמ"ך-מ"ם, אלא תמשיכו את עצמכם אליו יתברך, ותדעו אשר בכל תנועה ותנועה שם אלופו של עולם, ובזה יכפרו כל עוונותיכם. וחכמינו הקדושים אמרו (תנא דבי אליהו רבה, פרק ח'): כן אמר הקדוש-ברוך-הוא: בכל צער וצער שיש לישראל כביכול אני עמהם, שנאמר: 'לו צר'; ולכן ראו, בני ובנותי היקרים, לחזק את עצמכם על כל מה שעובר עליכם, ותדביקו את עצמכם רק בו יתברך, ותדעו שאין לכם בזה העולם אף אחד שיבין אתכם, רק הקדוש-ברוך-הוא בעצמו, ובזה שתזכו לדבק את עצמכם רק בו יתברך, על-ידי-זה תמשך עליכם ערבות, ידידות, חיות אלקותו יתברך, ויאיר עליכם כשמש בצהרים אור נורא ונפלא מאד. כי

מי שמכניס בעצמו ידיעות אלו, תמיד מאיר לו אורו
 יתברך, והוא חי בעולם הזה כדגמת העולם הבא ממש;
 אשרי מי שיזכה להכניס דברי אלה בתוך לבו.

ו.

בני ובנותי היקרים! עליכם להתחזק מאד מאד
 בכל יום ובכל שעה ובכל רגע מחדש, כי באמת אין
 שום מציאות בלעדיו יתברך כלל, והוא יתברך מחיה
 ומתהוה ומקים את כל הבריאה כלה, והכל ממנו יתברך,
 המשגיח על עולמו בהשגחה פרטי פרטית, ובכל תנועה
 ותנועה שם אלופו של עולם. ועל-כן בכל מה שעובר
 עליכם בין בגשמי ובין ברוחני אין זו עצה להשבר
 כלל, כי לא יועילו לכם השבירה והמרירות והעצבנות
 וכו', כי ממילא לא תפעלו מאומה בזה שתהיו שבורים
 ורצוצים, ממרמרים ומעצבנים, זה רק יחמיר לכם את
 המצב יותר ויותר. כי אין שום עצה אחרת לעבור על ידה
 את היום הזה ואת השעה והרגע הזה, כי אם על-ידי
 הדבקות, לדבק את עצמכם בחי החיים בו יתברך,
 להכניס בדעתכם אמתת מציאותו יתברך, ולידע אשר
 כל מה שעובר עליכם בין בגשמי ובין ברוחני — הכל
 כדי לכפר על עוונותיכם, לזכוף את גופכם המגשם,
 כדי שתהיו פלים לקבל בהם ערבות, נעימות, זיו,

נעם שכינת עזו יתברך, וככל שתקבלו עליכם ידיעות
אלו, אז כל חייכם יעברו ככר בצורה אחרת, פי כל
יום ויום יהיה אצלכם יום טוב, לא-כן אם לא תרצו
לקבל את הדבורים האלו, רק תתעקשו כאלו הכל
תלוי בכם, אז תסתכרו בצרות וביסורים יותר גדולים,
ותהיו ממרמרים ומעצבנים, ותכנסו בלחצים ובמחלקת
ובמריבות, בצעקות ובהפאות וכו' וכו', וכל ימי חייכם
יהיו גיהנום אחד גדול, רחמנא לישזבן, פי בלי ידיעות
אלו, כל חיי האדם ממרמרים, מלאי עצבות וקטטות
ומריבות. ולכן איעצכם, אהובי, בני ובנותי היקרים,
ראו לישוב את עצמכם עכשו מה עשיתם כל ימי חייכם,
והיאך שנכשלתם במה שנכשלתם ככר, רחמנא לישזבן,
ולכן תקבלו כל הבא עליכם באהבה גדולה, ותדעו שכל
מה שעובר עליכם הוא בהשגחת המאציל העליון —
הוא יתברך, הרוצה למרק ולכפר עוונותיכם, ועל-כן
תקבלו באהבה כל מה שעובר עליכם, ותמשיכו את
עצמכם רק אליו יתברך, ותשתדלו להיות תמיד שמחים
ועליזים, ובתקף הצרות והיסורים, המרירות, הדחקות
והעניות, תשתדלו למצא את אלופו של עולם, שהוא
הקדוש-ברוך-הוא, המחיה את עולמו בהשגחה פרטי
פרטית. אם תכניסו ידיעות אלה היטב בתוך לבבכם,
אז תראו שכל חייכם ישתנו לגמרי, פי כל אלו שאינם

רוצים לקבל ידיעות אלו, אלא מתעקשים כביכול הכל תלוי בהם וב עצמם, עליהם עוברים כל מיני מרירות, צרות ויסורים, דחקות ועניות, מחלקת ומריבות, לא-כן מי שמבטל את דעתו חכמתו ושכלו לגמרי, ומקבל על עצמו ידיעות אלו, כל חייו מתהפכים לחיים ערבים ונעימים ומתקים, וזוכה לחזות בזיו השכינה, וכל יום מימי חייו הוא יום טוב, ומרגיש טעם עולם הבא בעולם הזה; אשרי מי שמכניס דבורים אלו בלבו.

ז.

בני ובנותי היקרים! ראו לחזק את עצמכם בכל מיני אפנים שבעולם, ותמשיכו על עצמכם ערבות, נעימות, ידידות, זיו חיות אלקותו יתברך, ואל תסתכלו על שום מונע ומעכב, הרוצה למנע ולעכב אתכם לשוב בתשובה שלמה אליו יתברך, כי כל אלו המניעות והעכובים, הם רק על מנת שיתגבר חשקכם, כי הוא יתברך מסתתר בכל מניעה ועכוב בשביל הבחירה והנסיון; כי באמת אין שום מציאות בלעדיו יתברך כלל, ובכל תנועה ותנועה שם אלופו של עולם, וזה עקר שבחם של ישראל, שזוכים לגלות את אמתת מציאותו יתברך מתוך ההסתרה דיקא; הינו כשעוברים על האדם מניעות ובלבולים, יסורים ועגמת נפש וטרדות מטרדות

שונות, הכל בשביל הבחירה והנסיון, לראות אל מי תפנו בעת צרתכם. ועל-כן ראו, בני ובנותי היקרים! לחזק את עצמכם בכל מה שעובר עליכם, ותמשיכו את עצמכם רק אחריו יתברך, ושום דבר בעולם לא יוכל להחליש את רצונכם וכסופיכם, שאתם כוספים ומשתוקקים לחזור בתשובה שלמה אליו יתברך. ואף שאני יודע שצד וקדו וקדו לך מאד מאד, מאחר שהתרגלתם עכשו בדרך לא דרך, והייתם רחוקים לגמרי מדרך התורה והיהדות, ועבר עליכם מה שעבר — כל מיני ירידות ונפילות, קטנות והשלקות ולכלוף, ועכשו כשאתם רוצים לחזור בתשובה שלמה, קשה וכבד לך מאד מאד, ויש לך עכובים רבים ומניעות עצומות — הן מעצמכם, הן ממשפחתכם והן מחבריכם, עם כל זאת עליכם להתחזק מאד מאד, ולא לפל בחלישות הדעת כלל, ותקבלו את כל היסורים המרים והקשים העוברים עליכם עכשו בעת שאתם חוזרים בתשובה לכפרת עוונות, ותדעו אשר כל צער ועגמת נפש, הכל זכוף, בשביל לזכוף אתכם על כל העבר שלכם; ולכן ראו לחזק את עצמכם בכל מיני אפנים שבעולם, לחזור רק אליו יתברך בתשובה שלמה, ותמשיכו את עצמכם רק אליו יתברך, ותרגילו את עצמכם לדבר אליו יתברך כאשר ידבר האיש אל רעהו והבן אל אביו, אשר זה

סְלִיחָה וּמַחִילָה

קצה

עַקֵּר הַתְּשׁוּבָה, שְׁאָדָם יְדַבֵּר הַרְבֵּה עִמוּ יִתְבַּרְךָ, וַיִּתְּנֵהָ
עַל כָּל עֲוֹנוֹתָיו, כִּי עַקֵּר הַתְּשׁוּבָה הוּא עַל-יַדֵּי תְּפִלָּה
וּבִקְשָׁה, וְהוּיִים וּפְיוּסִים, וְאִם תִּהְיוּ חֲזָקִים בְּכָל זֶה,
אֲזַ תִּרְאוּ אֵיךְ שְׂסוּף כָּל סוּף אַחַר הָרַע יָבוֹא הַטּוֹב,
וְתִזְכּוּ לְהַכְלִיל בַּטּוֹב הַגָּנוּז בְּתוֹךְ הַבְּרִיאָה. כִּי בַּאֲמַת
כָּל הָעוֹלָם כְּלוֹ מְלֵא טוֹב, מְלֵא חֶסֶד, מְלֵא רַחֲמִים
רַק הָאָדָם, מַחְמַת רַבּוּי חֲטָאִיו וְעֲוֹנוֹתָיו וּפְשָׁעָיו, אֵינּוּ
זוֹכֵה לְהַשִּׁיג אֶת הַטּוֹב הַגָּנוּז שֶׁבְּתוֹךְ הַבְּרִיאָה, אֲבָל
בְּזֶה שֶׁמְּחַזֵּק אֶת עַצְמוֹ בְּכָל מָה שֶׁעוֹבֵר עָלָיו, וְאֵינּוּ שֶׁם
לֵב לְשׁוּם עֲכוּב וּמְנִיעָה, רַק מוֹשֵׁף אֶת עַצְמוֹ, אֲזַ דִּיקָא
נִתְגַּלֶּה אֵלָיו הַטּוֹב הַגָּנוּז בְּתוֹךְ הַבְּרִיאָה.

ח.

בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְּקָרִים! רְאוּ לְהַכְנִיס בְּכֶם אָמוּנָה
פְּשוּטָה בּוֹ יִתְבַּרְךָ, אֲשֶׁר כָּל הַיְּהוּדוֹת תְּלוּיָהּ בְּזֶה,
כְּמוֹ שֶׁפָּתוּב (תְּהִלִּים קִיט, פו): "כָּל מְצוֹתֶיךָ אָמוּנָה",
כָּל הַמְּצוֹת צְרִיכוֹת לְהַבִּיא אֶת הָאָדָם לְיַדֵּי אָמוּנָה
בּוֹ יִתְבַּרְךָ, אֲשֶׁר הוּא יִתְבַּרְךָ מְנַהֵיג אֶת עוֹלָמוֹ בְּחֶסֶד
וּבְרַחֲמִים, וְהוּא לְבִדּוֹ נִמְצָא וְאֵין זוּלָתוֹ נִמְצָא, וְכָל אָדָם
כְּפִי שֶׁמְּכַנִּים בְּעַצְמוֹ יְדִיעוֹת אֵלֹהִים, כְּמוֹ-כֵן נִגְאָל מִכָּל
צְרוּתָיו, כִּי כָל הַצְּרוּת וְהַיְסוּרִים, הַמְּרִירוֹת, הַבְּלָבוּלִים
וְהַרְפָּתָקָאוֹת שֶׁעוֹבְרִים עַל הָאָדָם, וּבְכַפְרֵט מְבַעַל בְּחִירָה

— הַכֹּל כְּדֵי לְמַרְק וּלְזַכֵּךְ אוֹתוֹ מֵעוֹנוֹתָיו הַמְרַבִּים ;
וְלִכֵּן עֲלֵיכֶם לְהִתְחַזֵּק מְאֹד בְּכֹל מַה שְּׁעוֹבֵר עֲלֵיכֶם
— בֵּין בְּגַשְׁמִי וּבֵין בְּרוּחָנִי, וְתַמִּיד תִּמְשִׁיכוּ עֲצָמְכֶם
רַק אֵלָיו יִתְבַּרֵךְ, וְאַפְלוּ שְׁכּוֹאֵב לָכֶם מְאֹד מְאֹד, וְקֹשֶׁה
לָכֶם לְסַבֵּל הַחַרוּפִּין וְהַגְּדוּפִין מִבַּעַל בְּחִירָה, אֶף-עַל-
פִּי-כֵן רְאוּ לְקַבֵּל הַכֹּל בְּאַהֲבָה, וְתִדְעוּ שֶׁהַכֹּל כְּפֶרֶת
עוֹנוֹת. וְאֶף שֵׁשׁ בְּנֵי-אָדָם שְׁסוּבָלִים כָּל-כֶּף הַרְבֵּה
צָרוֹת וַיְסוּרִים וּמְרִירוֹת וְעֲגָמַת נֶפֶשׁ, וְנִשְׁקָעִים בְּחֹבוֹת
וּמְמַרְרִים לָהֶם אֶת חַיֵּיהֶם וּמְלַחֲצִים אוֹתָם, עִם כָּל זֹאת
אֲחֵר יֵשׁוּב הַדַּעַת אֲמַתִּי, תִּדְעוּ אֲשֶׁר אֵין מְקוֹם אֲחֵר
לְבָרַח, רַק אֵלָיו יִתְבַּרֵךְ, כִּי רַק הוּא יִתְבַּרֵךְ הַכְּתֻבָּת לְפָנוֹת
לְשֵׁם בְּעַת צָרָה, וְתִקְבְּלוּ אֶת הַכֹּל בְּאַהֲבָה, לִידַע שֶׁהַכֹּל
הוּא כְּפֶרֶת עוֹנוֹת, וְאִז אִם תִּכְנִיֶסוּ בְּעֲצָמְכֶם יְדִיעוֹת
אֵלוּ, תַּמִּיד תִּהְיוּ שְׂמֵחִים וְעֲלִיזִים, וְתִהְיוּ מְחַזְּקִים
כָּל-כֶּף, עַד שֶׁתִּזְכּוּ לְחַזֵּק גַּם אֶת אֲחֵרִים, וְתִזְכּוּ לְשַׂמַּח
גַּם אֶת אֲחֵרִים. כִּי אָדָם צָרִיךְ לְהַכְנִיס בְּעֲצָמוֹ אֶת אֲמַתַּת
מְצִיאֹתוֹ יִתְבַּרֵךְ בְּגִלּוּי כְּזֶה, עַד שִׁיתְפַּשֵּׁט הַגְּלוּי הַזֶּה
גַּם עַל זולָתוֹ, הֵינּוּ שְׁעַל הָאָדָם לְלַמֵּד כָּל-כֶּף הַרְבֵּה
אֲמוּנָה, עַד שִׁיּוּכַל לְהָאִיר אֶת הָאֲמוּנָה בְּכֹל הָעוֹלָם
כָּלוּ, וּכְמוֹ-כֵן הָאֲמוּנָה תָּבִיא לְאָדָם בְּטַחֲוֹן חֲזָק כָּל-כֶּף,
עַד שִׁיכְנִיס בְּטַחֲוֹן בְּכֹל הָעוֹלָם כָּלוּ ; וּכְמוֹ-כֵן שְׂמֵחָה,
הָאָדָם צָרִיךְ לְלַמֵּד כָּל-כֶּף הַרְבֵּה מִדַּת הַשְּׂמֵחָה הַנוֹבְעַת

מהאמונה והבטחון, עד שיוכל לשמח את כל העולם כּלו. ועקר השמחה הוא לידע שכל מאורעותיו הם לטובתו, וכל מה שעובר עליו, הכל בשביל כפרת עוונות.

ראו, בני ובנותי היקרים, לחזק את עצמכם, ואל תניחו את עצמכם לפל בשום פנים ואפן, כי גדול אדונינו ורב להושיע, וסוף כל סוף אחר הרע יבוא הטוב, שתזכו עוד לראות טוב בחייכם, וזה הנסיון שלכם שמנסים אתכם מהשמים לראות אל מי תברחו ביעת צרה. ולכן אני מבקש מכם מאד, בני ובנותי היקרים, שתחזיקו מעמד, ואפלו שמר לכם מאד, תברחו רק אליו יתברך, ותרגילו את עצמכם לדבר אליו יתברך כמו שמדבר הבן אל אביו, ואז ימשך עליכם אורו יתברך, ותרגישו כל מיני ערבות ונעם, זיו וחיות בחייכם; אשרי מי שמכניס דברים אלו בתוך לבו, ואז טוב לו כל הימים.

.ט

בני ובנותי היקרים! ראו לחזק את עצמכם בכל מה שעובר עליכם, כי בזה העולם עובר על כל אחד ואחד מה שעובר — ירידות ונפילות, קטנות, חלישות הדעת

וְהַשְׁלָכוֹת וְכוּ', צָרוֹת, יְסוּרִים וְהִרְפָּתָקָאוֹת שׁוֹנוֹת וְכוּ', כִּי "אָדָם לְעָמַל יוֹלֵד" (איוב ה, ז), וְאַשְׁרֵי מִי שֶׁעָמְלוֹ בַתּוֹרָה, הֵינּוּ כִּי בְהִכָּרַח שִׁיעֵבֹר עַל הָאָדָם מֵה שִׁיעֵבֹר — צָרוֹת וְיְסוּרִים וּמְרִירוֹת, כְּדֵי לְזַכֵּךְ אֶת גִּשְׁמִיּוֹת גּוֹפוֹ, בְּאִפְּן שֶׁיְהִיָּה נֶעֱשֶׂה כְּלִי לְקַבֵּל בּוֹ אֶת הָאוֹר אֵינן סוּף בְּרוּךְ הוּא, כִּי כִּךָ בָּרָא הַקָּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא אֶת הָעוֹלָם — רוֹחַנִיּוֹת וְגִשְׁמִיּוֹת, הַנְּשָׂמָה הִיא חֶלֶק אֱלוֹךְ מִמַּעַל מִמַּשׁ, וְהַגּוּף הוּא תְּכָלִית הַגִּשְׁמִיּוֹת, וְעַקֵּר עֲבוֹדָתָנוּ בְּזֶה הָעוֹלָם לְקַשֵּׁר אֶת הַרוֹחַנִיּוֹת וְהַגִּשְׁמִיּוֹת גַּם יַחַד, הֵינּוּ לַעֲשׂוֹת מְדַבְּרִים גִּשְׁמִיִּים כִּסָּא לְאַלְקוּתוֹ יְתִבְרַךְ, שְׁזֶה כָּלֵל הַמְצוּוֹת שֶׁבַתּוֹרָה, שֶׁנֶּעֱשׂוֹת מְדַבְּרִים גִּשְׁמִיִּים דִּיקָא, כְּגוֹן: מְצַמֵּר רַחֲלִים — צִיצִית, וּמַעֲוֹרוֹת בְּהֵמָה וְחִיָּה טְהוֹרָה — רְצוּעוֹת שֶׁל תְּפִלִּין וְקֶלֶף שֶׁל סֵפֶר תּוֹרָה, אֲתָרוּג וְעֶרְבָה הַדְּסִים וְלוּלָב וְכוּ' וְכוּ', כָּל הַמְצוּוֹת הֵן מְדַבְּרִים גִּשְׁמִיִּים דִּיקָא, וּמְהַפְּכִים אוֹתָם שֶׁיְהִיוּ נֶעֱשִׂים כִּסָּא לְאַלְקוּתוֹ יְתִבְרַךְ, וּכְמוֹ-כֵן עַל-יְדֵי שֶׁהָאָדָם לוֹמֵד תּוֹרָה שֶׁהִיא חֻכְמָתוֹ יְתִבְרַךְ, עַל-יְדֵי-זֶה מְזַדְּכֶכֶת גִּשְׁמִיּוֹת גּוֹפוֹ. וְזֶה הִיא רְצוֹנוֹ יְתִבְרַךְ, שֶׁהָאָדָם יְהִיָּה כֵּל מַעֲלִיּוֹנִים וְתַחֲתוֹנִים, הֵינּוּ מֵרוֹחַנִיּוֹת וְגִשְׁמִיּוֹת, וַיִּקְשֵׁר וַיַּחֲבֵר וַיִּשְׁלַב אוֹתָם יַחַד, אִךְ בְּאִפְּן שֶׁאָדָם יִזְכֶּה לָזֶה, הוּא צָרִיךְ לְהִזְדַּבֵּךְ הַרְבֵּה מְאֹד, וּבְכַפְרֵט מִי שִׁיּוֹדֵעַ בְּנִפְשׁוֹ, שֶׁחָטָא וּפָגַם וְטָמֵא אֶת נִפְשׁוֹ מְאֹד מְאֹד, עַד

סְלִיחָה וּמַחִילָה

קצט

שְׁהִיא מְלֵאָה חֲלָדָה וְזֶהְמָה, שְׂאֵז הוּא צָרִיף לְעֵבֹר
זְכוּכִים רַבִּים וְקָשִׁים מְאֹד, עַד שְׁגוּפּוֹ הַמְּגִשָּׁם, הַגֶּס
וְהָעֵב, גַּם-כֵּן יִרְגִישׁ רוּחַנִּיּוֹת חַיּוֹת אֱלֻקוֹתוֹ יִתְבַּרֵּךְ.
וּבְאֵמֶת כְּפִי רַבּוּי הָעוֹוֹנוֹת תִּקַּן הָאֲרָ"י הַקְּדוֹשׁ בְּתַקּוּנֵי
הָעוֹוֹנוֹת שְׁלוֹ עַל כָּל חַטָּא וְחַטָּא תַעֲנִיּוֹת וְסִגּוּפִים,
שְׂאָדָם צָרִיף לְהַתְעַנּוֹת וּלְסַגֵּף אֶת עֲצָמוֹ, כְּדִי לְזַכֵּךְ
וּלְטַהֵר וּלְקַדֵּשׁ אֶת גְּשָׁמֵיּוֹת גּוּפּוֹ, אֵךְ הָאָדָם מֵרַב
חֲלָשָׁתוֹ וְקִטְנוֹתוֹ בְּפָרֵט בְּדוֹרוֹת אֱלוֹ, קָשָׁה וְכָבֵד לוֹ
לְהַתְעַנּוֹת וּלְסַגֵּף אֶת עֲצָמוֹ, וְעַל זֶה בָּא רַבְּנוֹ הַקְּדוֹשׁ
וְהַנּוֹרָא רַבִּי נַחֲמָן מִבְּרֶסְלֵב, זְכוּתוֹ יִגַּן עָלֵינוּ, וְאָמַר:
בְּזֶה שְׁהָאָדָם סוּבֵל חֲרָפוֹת וּבְזִיּוֹנוֹת, חֲרוּפִין וְגִדּוּפִין,
שְׂרָשְׁעִים אַרוּרִים מְצַעְרִים אוֹתוֹ וּמְדַבְּרִים עָלָיו כָּל דְּבָר
אָסוּר, וְגוֹרְמִים לוֹ כָּל מִינֵי הַפְּסֻדִים, וּמְעִיקִים לוֹ מְאֹד,
וּמוֹצִיאִים עָלָיו לְעַז, וְדוֹקְרִים אוֹתוֹ בְּכָל מִינֵי דְקִירוֹת
וְכוֹ, וְהוּא סוּבֵל הַכֹּל, וְאֵינוֹ מְגִיב כָּלֵל, אֲלֵא מְקַבֵּל הַכֹּל
לְכַפֵּרֵת עוֹוֹנוֹת, דְּבָר זֶה עוֹלָה יוֹתֵר מֵאֲלָף תַעֲנִיּוֹת, כִּי
כָל בְּזִיוֹן וּשְׂפִיכוֹת דָּמִים שְׂאָדָם סוּבֵל, מוֹרִיד מֵעֲצָמוֹ
קְלָפוֹת רַבּוֹת, וְאֵם הָיוּ בְנֵי-אָדָם יוֹדְעִים אֶת מַעֲלַת
הַחֲרוּפִין וְהַגִּדּוּפִין, הַבְּזִיּוֹנוֹת וּשְׂפִיכוֹת הַדָּמִים שְׂאָדָם
סוּבֵל, הָיוּ מְקַבְּלִים אֶת הַכֹּל בְּשִׂמְחָה עֲצוּמָה, כִּי הָיוּ
יוֹדְעִים שְׁהַכֹּל הוּא לְכַפֵּרֵת עוֹוֹנוֹת; וְעַל-כֵּן רְאוּ, בְּנֵי
וּבְנוֹתֵי הַיְּקָרִים, לְחַזֵּק אֶת עֲצָמְכֶם עַל כָּל מֵה שְׁעוֹבֵר

עליכם, ואל תהיו שבורים כלל, כי תדעו שהכל לכפרת
עוונות, שיתכפרו על-ידי-זה עוונותיכם, ותהיו כלי
לקבל בו רוחניות חיות אלקותו יתברך.

י

בני ובנותי היקרים! ראו לחזק את עצמכם בכל
מה שעובר עליכם, ואל תסתכלו על שום מונע ומעכב
אתכם מלהתקרב אליו יתברך, כי עליכם לדעת שכל
אלו המניעות, היסורים והטרדות שעוברים עליכם, הכל
בא רק מחמת חטאת נעוריתכם. ובאמת כשאדם חוטא
נגדו יתברך, אז מסבבות אותו הקלפות וההסתרות,
ורוצות למנע אותו להתקרב אליו יתברך, והמניעות
האלה מתלבשות בכל מיני לבושים, שבאים אנשים
רשעים ומחרפים ומגדפים אותו, וגורמים לו צרות
ויסורים; ועל-כן ראו, בני ובנותי היקרים, להתחזק
מאד מאד, לא להתפעל משום ברירה שבעולם, ותדעו
אשר זה עקר התשובה — לעבר את השלב המר
הזה, שיחרפו ויבזו אתכם בחרופין וגדופין, ויצערו
אתכם בכל מיני צרות ויסורים, ויעברו עליכם כל מיני
מרירות, ועם כל זאת תחזיקו מעמד, ושום דבר בעולם
לא יוכל לשבר אתכם, ובזה תלוי כל עקר תשובתכם;
כי עקר התשובה הוא, כשאדם זוכה להתחזק ולהחזיק

מַעֲמַד. וְאֲשֶׁרֵי מִי שְׂאִינוּ מְטַעֵה אֶת עֲצָמוֹ כָּלֵל רַק מַחֲזִיק
מַעֲמַד, וְאִינוּ מִתְּפַעֵל מִשּׁוּם בְּרִיָּה שְׂבַעְוֹלָם. נָא וְנָא, בְּנֵי
וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים, רְאוּ לַעֲשׂוֹת כָּל מִיָּנִי פְּעֻלוֹת שְׂבַעְוֹלָם
לְהִתְחַזֵּק, וְשׁוּם דְּבָר שְׂבַעְוֹלָם לֹא יוּכַל לְשִׁבֹר אֶתְכֶם,
וּתְקַבְּלוּ כָּל הַבָּא עֲלֵיכֶם בְּשִׂמְחָה וּבְאַהֲבָה, כִּי רַק זֶה
עֵקֶר הָעֲצָה לְהִתְחַזֵּק מִמַּעַמַּד בְּזֵה הָעוֹלָם, וְאֵל תִּסְתַּכְּלוּ עַל
הַחֲלִישׁוֹת הַדַּעַת שְׂעוּבָרֶת עֲלֵיכֶם, שְׁכָל זֶה בָּא מִחַמַּת
עֲוֹנוֹתֵיכֶם הַמְרַבִּים. וְעֵקֶר הַתְּשׁוּבָה הוּא לְסַבֵּל בְּזִיוּנוֹת
וּשְׂפִיכוֹת דָּמִים, חֲרוּפִין וְגַדוּפִין מִבְּנֵי-אָדָם, וְאִם הֵייתֶם
יּוֹדְעִים מַעֲלַת הַסֵּבֶל הַזֶּה שֶׁל שְׂפִיכוֹת דָּמִים וּבְזִיוּנוֹת,
שֶׁהֵם כְּפָרַת עֲוֹנוֹת, אֲזוּ הֵייתֶם שְׂמֵחִים וְעֲלִיזִים עַל כָּל
מָה שְׂעוּבָר עֲלֵיכֶם, וְלֹא הֵייתֶם נִשְׁפָּרִים מִשּׁוּם דְּבָר
שְׂבַעְוֹלָם. לְכֵן חֲזִקוּ וְאַמְצוּ מְאֹד מְאֹד, שְׂשׁוּם דְּבָר
שְׂבַעְוֹלָם לֹא יוּכַל לְשִׁבֹר אֶתְכֶם, הַדְּבִיקוּ אֶת עֲצַמְכֶם
לְגַמְרֵי בְּאֵין סוּף בְּרוּךְ הוּא, אֲשֶׁר זֶה בַּעֲצָמוֹ כְּפָרַת
עֲוֹנוֹת, כִּי כְּשֶׁאָדָם זוֹכֶה לְדַבֵּק אֶת עֲצָמוֹ בּוֹ יִתְבָּרֵךְ, עַל
אִף שְׂעוּבָרִים עָלָיו צְרוֹת וְיִסוּרִים, קִטְנוֹת וּמְכַאוּבִים, זֶה
עֵקֶר הַתְּשׁוּבָה, וְזֶה עֵקֶר כְּפָרַת עֲוֹנוֹת; וְעַל-כֵּן אֲשֶׁרֵי מִי
שְׂזוֹכֶה לְהִתְחַזֵּק וּלְחַזֵּק אֲחֵרִים, וְזֶה עֵקֶר כְּפָרַת הָעֲוֹנוֹת
לְסַבֵּל כָּל אֲשֶׁר עוֹבֵר עָלָיו, וְלֹא לְהִתְפַּעֵל מִשּׁוּם דְּבָר
שְׂבַעְוֹלָם; אֲשֶׁרֵי מִי שְׂזוֹכֶה לְהִתְחַזֵּק בְּכָל מָה שְׂעוּבָר
עָלָיו, וְאִינוּ מִתְּפַעֵל מִשּׁוּם דְּבָר שְׂבַעְוֹלָם, וּמְקַבֵּל אֶת

הַכֹּל לְכַפֶּרֶת עֲוֹנוֹת, וְאִז טוֹב לוֹ כָּל הַיָּמִים, וּמִמְשִׁיךְ
עַל עֲצָמוֹ אוֹר, זֵיו וּנְעִימוֹת שְׂכִינַת עֲזוֹ יְתַבְרַךְ; אֲשֶׁרִי
לוֹ בָּזָה וְאֲשֶׁרִי לוֹ בִּבְא; וְתִזְכְּרוּ זֹאת הַיֵּטֵב, בְּנֵי וּבְנוֹתֵי
הַיְקָרִים, כִּי בָּזָה הָעוֹלָם עוֹבְרֵת עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד בְּכָל
יוֹם מְרִירוֹת דְּמָרִירוֹת, וְאִי אֶפְשָׁר לְעֵבֹר אֶת זֶה הָעוֹלָם,
רַק עַל-יְדֵי הַקְּדָמוֹת אֱלוֹ, וּבָזָה תְּלוֹי עֶקֶר הַתְּשׁוּבָה.

יא.

בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים! עֲלֵיכֶם לְדַעַת כִּי בָּזָה הָעוֹלָם
אֵינן שׁוֹם תְּכֹלֵית אַחֲרֵת, רַק לְדַבֵּק אֶת עֲצָמְכֶם בּוֹ יְתַבְרַךְ,
וְאִי אֶפְשָׁר לְזַכּוֹת לְהַגִּיעַ אֶל הַדְּבֻקוֹת בּוֹ יְתַבְרַךְ, כִּי
אִם עַל-יְדֵי שְׂסוּבָלִים חֲרוּפִין וְגִדּוּפִין, בְּזִיוֹנוֹת וּשְׂפִיכוֹת
דְּמִים, כִּי בְּאֶמֶת כְּשֶׁאָדָם חוֹטֵא נִגְדוֹ יְתַבְרַךְ, רַחֲמָנָא
לְצֻלָן, עַל-יְדֵי-זֶה מְטַמְטֵם אֶת מַחוֹ וְדַעְתּוֹ, וְלָבוֹ נִתְמַלֵּא
זֶהֱמָה וּקְלָפוֹת, הַמְּכַסּוֹת וּמְסַתִּירוֹת וּמְעַלְיָמוֹת אֶת
אֲמַתַּת מְצִיאוֹתוֹ יְתַבְרַךְ, וְאִי אֶפְשָׁר לְזַכּוֹת לְהוֹרִיד מִמֶּנּוּ
כָּל אֱלוֹ הַכְּסוּיִים וְהַהֶסְתָּרוֹת וְהַהֶעְלָמוֹת, אֲלֵא עַל-יְדֵי
שְׂסוּבָל חֲרוּפִין וְגִדּוּפִין מְרַשְׁעִים אַרוּרִים שְׂמַתְלַבְּשִׁים
עָלָיו; וְלָכֵן בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים, אִם עוֹבְרִים עֲלֵיכֶם
חֲרוּפִין וְגִדּוּפִין, בְּזִיוֹנוֹת וּשְׂפִיכוֹת דְּמִים, וְרוֹדְפִים
אֶתְכֶם רְשָׁעִים אַרוּרִים, רְאוּ לְחַזֵּק אֶת עֲצָמְכֶם מְאֹד
מְאֹד, וְתִשְׁמְחוּ מְאֹד מְאֹד עַל נַעַם חֻלְקְכֶם, עַל אֲשֶׁר

הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא חָס וּמְרַחֵם עָלֵיכֶם, וְשׁוֹלַח אֲלֵיכֶם נְחָשִׁים וְעַקְרָבִים, שֶׁיִּנְשְׁכוּ אֶתְכֶם בְּלִשְׁוֹנֵם הַטְּמֵאָה, כִּי דִיקָא אִם תִּסְבְּלוּ אֶת כָּל הָעוֹבֵר עָלֵיכֶם מֵאֱלוֹ הָרָשָׁעִים וְקִלֵּי הָעוֹלָם, וּתְקַבְּלוּ אֶת זֶה לְכַפֵּרֶת עֲוֹנוֹת, עַל-יְדֵי-זֶה תִּזְכּוּ לְהַזְדַּבֵּק וּלְבֹא אֵלָיו יִתְבַּרֵךְ בְּלֵב אֱמֶת, לֵב בְּרוּר, לֵב מְזַכֵּךְ, וְתִהְיוּ נַעֲשִׂים כְּלִים לְקַבֵּל בָּהֶם אֹר זִיו שְׂכִינַת עֲזוֹ יִתְבַּרֵךְ. כִּי כָל מֵה שְׂאָדָם סוֹבֵל יוֹתֵר בְּזִיוֹנוֹת וּשְׂפִיכוֹת דָּמִים, חֲרוּפִין וְגִדּוּפִין מִהַחֹלְקִים עָלָיו, וְהוּא מְחַזֵּק אֶת עֲצָמוֹ, עַל-יְדֵי-זֶה זוֹכֶה לְהַזְדַּבֵּק לְגַמְרֵי, עַד שֶׁנַּעֲשֶׂה כְּלֵי מְזַכֵּךְ לְקַבֵּל בּוֹ הָאֶרֶת הָאֵין סוּף בְּרוּךְ הוּא. הֵן אֱמֶת שְׂאֲנֵי יוֹדַע, בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים, אֲשֶׁר בְּשַׁעַה שְׁעוֹבְרִים עַל הָאָדָם חֲרוּפִין וְגִדּוּפִין, צְרוֹת וְיִסּוּרִים, מְרִיבוֹת וּמְחַלּוֹקוֹת, קָשָׁה לוֹ מְאֹד מְאֹד לְקַבֵּל דְּבַר זֶה, עִם כָּל זֹאת אִם אַתֶּם רוֹצִים לְהַזְדַּבֵּק בְּזַכּוּף עָלְיוֹן, וְאִם אַתֶּם רוֹצִים לְהַמְשִׁיךְ עַל עֲצַמְכֶם הָאֶרֶת זִיו שְׂכִינַת עֲזוֹ יִתְבַּרֵךְ, עָלֵיכֶם לְקַבֵּל אֶת כָּל אֱלוֹ הַמְּרִיבוֹת וְהַמְּחַלְקֹת, הַחֲרוּפִין וְהַגִּדּוּפִין, שְׂאֲתֶם סוֹבְלִים — בְּאַהֲבָה וּבְשִׂמְחָה גְדוֹלָה, וְאִזּוֹ דִיקָא תִּזְכּוּ לְהַמְשִׁיךְ עַל עֲצַמְכֶם אֹר הָאֵין סוּף בְּרוּךְ הוּא. כִּי בְּאֱמֶת אֵי אֶפְשָׁר לְזַכּוֹת לְהַגִּיעַ אֶל בְּטוֹל אֱמֶת אֵלָיו יִתְבַּרֵךְ, כִּי אִם כְּשִׁזְזוּכָה הָאָדָם לְבַטֵּל אֶת יִשׁוּתוֹ לְגַמְרֵי, כִּי אֹר רוּחָנִי, אֹר דֵּק, אֹר צַח וּמְצַחֲצַח, אֵי אֶפְשָׁר לְהַשִּׁיג בְּשׁוּם

פָּנִים וְאָפֶן, כִּי אִם כְּשֶׁאָדָם בָּא אֶל בְּחִינַת אֵין, שְׁנַעֲשֶׂה
 בְּטֵל וּמִבְטָל בְּעֵינֵי עֲצָמוֹ, וְנַעֲשֶׂה כְּלֹא כְּלוּם מִמֶּשׁ,
 וְאֵל זֶה אֵי אֶפְשֶׁר לְהַגִּיעַ אֶל־עַל־יְדֵי שְׁסוּבָלִים חֲרוּפִין
 וְגִדּוּפִין, בְּזִיוּנוֹת וּשְׁפִיכוֹת דָּמִים, מְרַשְׁעִים אַרְוּרִים,
 נְחָשִׁים וְעֶקְרָבִים, הַנוֹשְׁכִים בְּאָרֶס לְשׁוֹנָם; וְעַל־כֵּן, בְּנֵי
 וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים, רְאוּ לְקַבֵּל אֶת הַכֹּל, הֵינּוּ כָּל מֵה
 שְׁעוֹבֵר עֲלֵיכֶם לְכַפֵּרֶת עֲוֹנוֹת, וְתִשְׁמְחוּ מְאֹד בְּזֶה,
 וְתִדְעוּ כִּי דוֹרוֹן הַקְּדוֹשׁ־בְּרוּךְ־הוּא שׁוֹלַח לָכֶם. וְאִם
 הֵייתֶם יוֹדְעִים אֵילוֹ טוֹבוֹת עוֹשִׂים לָכֶם אֱלֹה הַנְּחָשִׁים
 וְהָעֶקְרָבִים הַמְדַבְּרִים עֲלֵיכֶם, דוֹרוֹנוֹת הֵייתֶם נוֹתְנִים
 לָהֶם, כִּי דִיקָא עַל־יְדֵי שְׁמַקְבָּלִים הַכֹּל לְכַפֵּרֶת עֲוֹנוֹת,
 זוֹכִים לְהַכְּלִיל בְּאֵין סוּף בְּרוּךְ הוּא, וּלְהַמְשִׁיךְ עַל עֲצָמוֹ
 עֲרֻבוֹת, נְעִימוֹת, יְדִידוֹת, זִיו וְחִיּוֹת אֱלֻקוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ.

יב.

בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים! רְאוּ לְחַזֵּק אֶת עֲצַמְכֶם בְּכֹל מֵה
 שְׁעוֹבֵר עֲלֵיכֶם, כִּי עֲלֵיכֶם לְדַעַת, שְׁבֻזָּה הָעוֹלָם צְרִיכִים
 לְסַבֵּל הַרְבֵּה מְרִירוֹת וְיִסוּרִים, עַד שְׁזוֹכִים לְהַרְגִישׁ
 עֲרֻבוֹת נְעִימוֹת, יְדִידוֹת, זִיו וְחִיּוֹת אֱלֻקוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי
 אָדָם הוּא חֹמֶר גַּם וְעַב, גִּשְׁמִי וְחֹמְרִי, וְהַנְּשִׁמָּה הִיא אוֹר
 רוֹחֲנִי, עֵצִים הָאֲצִילוֹת, וְאֵי אֶפְשֶׁר לְהַשִּׁיג שׁוּם אוֹר וְזִיו
 וְחִיּוֹת רוֹחֲנִי, כִּי אִם עַל־יְדֵי שְׁשׁוּבָרִים אֶת הַגּוּף הַגִּשְׁמִי

והחמרי המלא חטאים ועוונות ופשעים, וזה כלל כל הצרות והיסורים שסובלים — הן מעצמו והן מרשעים ארורים, שקמים ומחרפים ומגדפים בחרופין וגדופין את אלו המשתוקקים לחזור אליו יתברך; ואמרו חכמינו הקדושים (מנחות נג:): מה זית אינו מוציא שמנו אלא על-ידי כתיית, כך ישראל אינם חוזרים למוטב אלא על-ידי יסורים; ועל-כן, בני ובנותי היקרים, בשעה שבאים עליכם יסורים מרים, אל תתיאשו כלל, כי סימן בידכם שהקדוש-ברוך-הוא חפץ בכם, ורוצה להשפיע עליכם טוב אמתי ונצחי בגשמיות וברוחניות, כמאמרם ז"ל (ברכות ה.): כל שהקדוש-ברוך-הוא חפץ בו — מקבלו ביסורים, אם קבלם — יראה זרע יאריך ימים; ודיקא על-ידי יסורים מרורים שסובלים בגשמיות וברוחניות, חרופין וגדופין, בזיונות ושפיכות דמים, דיקא על-ידי-זה נתכפרים כל העוונות, כי כל אלו היסורים הם בשביל כפרת עוונות, כמאמרם ז"ל (שם): מה שן ועין עבד יוצא בהם לחרות, יסורים שממרקים כל גופו של אדם על אחת כמה וכמה שיוצא לחרות; ועל-כן זאת עשו, בני ובנותי היקרים, בשעה שעוברים עליכם צרות ויסורים, אל תבעטו, חס ושלום, באלו היסורים, אלא תדבקו את עצמכם יותר ויותר בו יתברך; כי ככל שאדם סובל יסורים מרורים,

עָלְיוּ לַיָּדַע שְׁדִיקָא זֶה יַעֲשֶׂה אוֹתוֹ כִּסָּא לְהַשְׁרוֹת בּוֹ
 שְׂכִינַת עֵזוֹ יִתְבַרֵךְ, כְּמוֹ שְׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְדוּשִׁים
 (מִדְרָשׁ שׁוּחַר טוֹב, תְּהִלִּים צד): צָא וּרְאֵה אֵיזוֹהִי הַרְף
 שְׂמִבִּיאָה אֶת הָאָדָם לְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא? אֵלֹהֵי הַיְסוּרִים.
 וְאָמְרוּ (שָׁם): חֲבִיבִים יְסוּרִים לְפָנֵי הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא,
 שְׁשָׂמוּ שֵׁל הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא חָל עַל מִי שֶׁהַיְסוּרִים
 בָּאִים עָלָיו, כִּי בְשָׁעָה שְׁאָדָם סוֹבֵל יְסוּרִים מְרוּרִים,
 וְאִינוֹ בּוֹעֵט בָּהֶם, אֲלֵא בָּא אֵלָיו יִתְבַרֵךְ בְּלֵב נִשְׁבֵּר
 וְנִדְכָּה, וְשׁוֹפֵף אֶת לְבוֹ וְנִפְשׁוֹ לְפָנָיו יִתְבַרֵךְ, שְׂיַחֲסוּ
 וְיִרְחַם עָלָיו, וְיִכַּפֵּר עֲוֹנוֹתָיו הַמְרֻבִּים, שְׂחֻטָּא וּפְגָם,
 עַל-יְדֵי-זֶה זֹכָה שֶׁהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא מֵיַחַד שָׂמוֹ עָלָיו,
 וְנַעֲשֶׂה כִּסָּא לְשְׂכִינָה, כְּמֵאֲמָרָם ז"ל (בְּרֵאשִׁית רַבָּה צד,
 ה): אֵין הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא מֵיַחַד שָׂמוֹ עַל בְּרִיָּה כְּשֶׁהוּא
 חַי, אֲלֵא עַל בְּעֵלֵי יְסוּרִים; וְעַל-כֵּן בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים!
 רְאוּ לְחִזְק אֶת עֲצָמְכֶם עַל כָּל מָה שְׂעוֹבֵר עֲלֵיכֶם,
 וּתְדַבְּקוּ אֶת נַפְשְׁכֶם רַק בּוֹ יִתְבַרֵךְ, וּתְקַבְּלוּ אֶת כָּל הַבָּא
 עֲלֵיכֶם בְּעִבּוּר כְּפָרַת עֲוֹנוֹת.

יג.

בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים! רְאוּ לְחִזְק אֶת עֲצָמְכֶם בְּכָל מָה
 שְׂעוֹבֵר עֲלֵיכֶם, בְּזִיוּנוֹת וּשְׂפִיכוֹת דָּמִים, צָרוֹת וְיְסוּרִים,
 מְרִירוֹת, עֲגָמַת נֶפֶשׁ וּמְסִירוֹת, אֲשֶׁר מוֹסֵר אֶתְכֶם רָשָׁע

מִרְשַׁע הַמְצַעֵר אֶתְכֶם כָּל-כָּף, עַד שֶׁקִּשָּׁה לָכֶם לְסַבֵּל.
עֲלֵיכֶם לְדַעַת, כִּי אֵין שׁוּם מְצִיאֹת בְּלַעֲדֵי יִתְבַּרְךָ כָּלֵל,
וְהוּא יִתְבַּרְךָ מְחִיָּה וּמְהִיָּה וּמְקַיֵּם אֶת כָּל הַבְּרִיאָה כָּלָה,
וְדוּמָם, צוּמַח, חַי, מְדַבֵּר — הֵם עֵצִים עֲצָמִיּוֹת חַיּוֹת
אֱלֻקוֹתוֹ יִתְבַּרְךָ, וְהוּא יִתְבַּרְךָ מְסַתֵּר בְּתוֹךְ כָּל דָּבָר,
וְהַכֹּל כְּדֵי שֶׁהָאָדָם יִמְשֹׁךְ אַחֲרָיו, כִּי רַק בְּשִׁבִיל זֶה מְקִיִּם
רְשָׁעִים אַרְוּרִים, הַמְעִיקִים וּמְצַעְרִים וּמוֹסְרִים אֶת הָאָדָם
בְּמִסִּירוֹת וְכוּ', הַכֹּל כְּדֵי לְשַׁבֵּר אֶת הַלֵּב, כְּדֵי לְשׁוּב
וּלְחֹזֵר אֵלָיו יִתְבַּרְךָ בְּלֵב אֱמֶת, לֵב שָׁלֵם, לֵב נִשְׁבֵּר בְּאֵלֶּיךָ
רְסִיסִים, אֲשֶׁר דָּבַר זֶה מְאֹד מְאֹד חָשׁוּב אֲצִלּוֹ יִתְבַּרְךָ,
כִּי כָּל מֵה שֶׁאָדָם יוֹתֵר שָׁבוּר בְּעֲצָמוֹ, וּמְרַגֵּשׁ אֶת עֲצָמוֹ
הַגְּרוּעַ וְהַנֶּמֶךְ בְּיוֹתֵר, וְאֶף-עַל-פִּי-כֵן הוּא מְחַזֵּק אֶת
עֲצָמוֹ וּמְקַבֵּל הַכֹּל לְכַפֶּרֶת עֲוֹנוֹת, זֶה עֵקֶר שֶׁעֲשׂוּעוֹ
בְּכָל הָעוֹלָמוֹת, כִּי לְמַעַלָּה בְּכָל הָעוֹלָמוֹת מִתְפָּאֲרִים
מְאֹד מְאֹד עִם כָּל אָדָם שֶׁמוֹסֵר אֶת עֲצָמוֹ לְגַמְרֵי
אֵלָיו יִתְבַּרְךָ, וְשׁוֹפֵךְ שֵׁיחַ וְתִפְלָה לְפָנָיו יִתְבַּרְךָ, שֶׁיַּחֲוֶס
וַיִּרְחַם עָלָיו, וְאֲזִי יִזְכֶּה שֶׁיִּתְכַּפְּרוּ לוֹ כָּל עֲוֹנוֹתָיו. וּמִי
שֶׁסּוֹבֵל מִרְשָׁעִים אַרְוּרִים, מוֹסְרִים הַמְעִיקִים וּמְצַעְרִים
וּמְחַרְפִּים וּמְגַדְּפִים אוֹתוֹ, וּמְקַבֵּל הַכֹּל לְכַפֶּרֶת עֲוֹנוֹת,
וּבוֹרַח רַק אֵלָיו יִתְבַּרְךָ, זֶה עֵקֶר הַשִּׁבְחָה שֶׁל הַצַּדִּיקִים
הַגְּדוֹלִים בְּמַעַלָּה נוֹרָאָה וְנִפְלְאָה מְאֹד. וְצָרִיךְ שֶׁתִּדְעוּ,
כְּנִי וּבְנוֹתֵי הַיְּקָרִים, אֲשֶׁר עַל כָּל הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים

במעלה נוראה ונפלאה מאד עבר בחייהם מה שעבר, שמסרו אותם רשעים ארורים, והעיקו וצערו וחרפו וגדפו אותם ברבים, ושפכו את דמם פמים, עם כל זאת חזקו את עצמם בכל מיני התחזקות, ולא נפלו בדעתם, אלא שבו וחזרו אליו יתברך בלב אמת, בלב שלם, דיקא על-ידי-זה זכו שנתגלתה עליהם שכונת עזו יתברך בגלוי נורא ונפלא מאד, וזכו לרוח-הקדש גלוייה, ולחזות במרכבה העליונה; אשרי מי שיכול להחזיק מעמד בכל מה שעובר עליו, ואינו נשבר משום דבר שבעולם, רק מדבק את עצמו באין סוף ברוף הוא תמיד, שאז יוכל לזכות לכל זאת בשלמות.

יד.

בני ובנותי היקרים! ראו לחזק את עצמכם על כל מה שעובר עליכם, ואל תהיו שבורים משום דבר שבעולם, כי עליכם לדעת, שכל מה שעובר עליכם בין בגשמי ובין ברוחני, כל עצב וכל עגמת נפש, הכל בשביל כפרת עוונות; כי באמת הוא יתברך אב הרחמן, המרחם על בריותיו ורוצה רק להיטיב לכלם, אך מחמת רב החטאים והעוונות והפשעים שאדם חטא ופשע נגדו יתברך, על-ידי-זה גרם לעצמו העלמות והסתרות וכסויים, שיהיה נתכסה ונעלם ונסתר ממנו

אור זיו וחיות אלקותו יתברך, ועל-ידי-זה עובר עליו
 מה שעובר, ובזה שאדם סובל חרופין וגדופין, צרות
 ויסורים, עניות ונדחקות ומרירות עצומה, והוא שש
 ושמת, ומקבל את הכל לכפרת עוונות, בזה בעצמו
 הכל מתהפך מהרע ונעשה כסא לטוב, כי כל מה
 שעובר על האדם הוא רק מחמת שהקדוש-ברוך-הוא
 מרחם על בריותיו וחפץ בטובתם, ועל-כן שולח לאדם
 יסורים קשים ומרים, כדי שיזדכך חמרו הע"ב והג"ס,
 ויזכה להיות נעשה פלי לקבל בו אמתת זיו שכנינתו
 עזו יתברך; ולכן ראו, בני ובנותי היקרים, לא להשבר
 משום דבר שעובר עליכם, רק הדביקו עצמכם בו
 יתברך, והרגילו את עצמכם לדבר עמו יתברך באשר
 ידבר איש אל רעהו והבן אל אביו, וכל מה שעובר
 עליכם תשיחו ותספרו לפניו יתברך, ותשתקו על
 החרופין והגדופין שמחרפין ומגדפין אתכם, ותקבלו
 הכל לכפרת עוונות, ואז תראו שהכל יתהפך לטובה.
 וחכמינו הקדושים אמרו (מדרש שוחר טוב, תהלים פו):
 כל מי ששומע קללתו ושותק וספק בידו למחות ולא
 מחה, נעשה שתף להקדוש-ברוך-הוא; כי בזה שהאדם
 מקבל את כל החרופין והגדופין והקללות שמחרפין
 ומגדפין ומקללים אותו לכפרת עוונות, ושותק עליהם,

בְּזֶה מְגַלֶּה, שְׂאִין שׁוּם מְצִיאוֹת בְּלִעְדֵי הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-
הוא, וְעַל-יְדֵי-זֶה דִּיקָא נַעֲשֶׂה שְׁתַּף לְהַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוא,
וְהַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוא מְשַׁפֵּיעַ עָלָיו אַחֲר־כֵּן שְׁפַע אֹר וְזִיו
וְחַיּוֹת אֱלֹקִי; אֲשֶׁרִי מִי שְׂזוּכָה לְהַכְנִים בְּעֶצְמוֹ דְּבוּרִים
אֱלוֹ, וְזוּכָה לְשִׁתֵּק וְלִסְבֹּל עַל כָּל הַבָּא עָלָיו, הִינוּ
שְׂמַחְרִפִּין וּמְגַדְפִּין וּמְצַעְרִים אוֹתוֹ, וּמְקַבֵּל אֶת הַכֹּל
לְכַפֶּרֶת עֲוֹנוֹת, נְכוּן יִהְיֶה לְבוֹ וּבְטוֹחַ, שְׁלֵא יְזוּז מִשָּׁם,
עַד שְׂיִמְחַל לוֹ הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוא עַל כָּל חַטָּאוֹ וְעֲוֹנוֹתָיו
שְׂחַטָּא וּפְגָם; אֲשֶׁרִי לוֹ בְּזֶה וְאֲשֶׁרִי לוֹ בְּבֹא!

תָּם וְנִשְׁלָם, שְׂבַח לְאֵל בּוֹרֵא עוֹלָם!

קונטרס

עוֹשֶׂה חֲדָשׁוֹת

יגלה את נפלאות הבורא יתברך שמו, איך שמחדש בטובו, בכל יום תמיד מעשה בראשית, ועל-ידי-זה יכול כל אדם לעשות התחלה חדשה בכל יום ויום, כי בכל יום ויום הקדוש ברוך הוא עושה חדשות לגמרי, ועל-כן אסור להתיאש עצמו, רק לעשות בכל פעם התחלה חדשה.

בנוי ומיסד על-פי דברי

רבנו הקדוש והנורא, אור הגנוז והצפון,

בוצינא קדישא עלאה, אדוננו, מורנו ורבנו

רבי נחמן מברסלב, זכותו יגן עלינו.

ועל-פי דברי תלמידו, מורנו

הגאון הקדוש, אור נפלא, אשר כל רז לא אניס ליה

רבי נתן מברסלב, זכותו יגן עלינו,

ומשלב בפסוקי תורה, נביאים, כתובים ומאמרי חכמינו

הקדושים מגמרא ומדרשים וזהר הקדוש

הובא לדפוס על-ידי

חסידי ברסלב

עיה"ק ירושלים תובכ"א

מוֹהֲרָא"שׁ נ"י אָמַר: עֶקֶר מַעֲלַת בַּר
יִשְׂרָאֵל בְּשַׁעַה שְׁזוֹכָה לְחִדּוֹשׁ אֶת עֲצֻמוֹ
בְּכָל פֶּעַם, וְלֹהֶסְתַּפֵּל עַל נַפְלְאוֹת הַבּוֹרָא
יִתְבָּרֵךְ פְּלֵאֵי פְּלֵאוֹת, אֵיךְ הוּא מְחַדֵּשׁ
בְּכָל יוֹם תְּמִיד מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית.
(אמרי מוהרא"ש, חלק ב', סימן תקלא)

קוֹנְטָרַס

עוֹשֶׂה חֲדָשׁוֹת

.א

צְרִיף שְׁתַּדַּע, אֲהוּבִי, אָחִי הַיְקָר, כִּי בְּכָל יוֹם וַיּוֹם
נַעֲשׂוֹת חֲדָשׁוֹת לְגַמְרִי, וְהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְחַדֵּשׁ בְּכָל
יוֹם תָּמִיד מַעֲשֵׂה בְּרָאשִׁית, וְאֵין יוֹם דּוֹמָה לַחֲבֵרוֹ כָּלֵל,
וּבְכָל יוֹם וַיּוֹם מִתְחַדָּשִׁים מַחִין חֲדָשִׁים לְהָאָדָם
בְּהַשְׁגַּת אֱלֻקוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ; עַל-כֵּן עָלֶיךָ לְהִתְחַדֵּשׁ עִכְשָׁו
דִּיקָא, וְלַעֲשׂוֹת הַתְּחִלָּה חֲדָשָׁה לְגַמְרִי, וְלֹא לְהִסְתַּכֵּל
עַל הָעֵבֶר כָּלֵל, רַק תִּדְמָה בְּדַעְתְּךָ כְּאִלוֹ נּוֹלַדְתָּ הַיּוֹם
מִחֲדָשׁ, וּבְאַמַּת כְּפִי גִדְל רַחֲמָנוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, שְׁנַמְשֵׁךְ
הַיּוֹם הַזֶּה דִּיקָא, בְּאַמַּת נִשְׁמַתְךָ נּוֹלַדְתָּ הַיּוֹם מִחֲדָשׁ, כִּי
זֶה עֵקֶר חֲדוּשׁ הָעוֹלָם — שְׁאָנוּ מְאַמִּינִים שֶׁהַקְדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא מְחַדֵּשׁ בְּכָל יוֹם תָּמִיד מַעֲשֵׂה בְּרָאשִׁית.

וְעוֹשֶׂה חֲדָשׁוֹת לְגַמְרִי, וְכִמוֹ שֶׁמֶרְאֵשׁ תְּחַלֵּת הַבְּרִיאָה
 בָּרָא אֶת כָּל הָעוֹלָמוֹת מֵרִישׁ הָאֲצִילוֹת עַד סוֹף נְקֻדַּת
 הַעֲשִׂיָּה הַגִּשְׁמִי הַזֶּה, אֲשֶׁר לִפְנֵי מֵרְאֵה עֵינֵינוּ, בָּרְאָם
 הַכֹּל כְּרָצוֹנוֹ — יֵשׁ מֵאֵין הַמְּחַלֵּט אַחַר הָעֶדֶר הַגָּמוּר,
 כְּמוֹ-כֵן גַּם עֲתָה בְּכָל יוֹם וַיּוֹם הוּא מְחַדֵּשׁ בְּטוֹבוֹ
 מַעֲשֵׂה בְּרִאשִׁית, וְעַקֵּר חֲדוּשׁ מַעֲשֵׂה בְּרִאשִׁית בְּכָל יוֹם
 הוּא עַל-יְדֵי הַחֲכָמָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים ק"ה): כָּל־
 בְּחֻכְמָה עֲשִׂיתָ, שֶׁהֵם הַמַּחֲזִין הַחֲדָשִׁים הַנִּמְשָׁכִין בְּכָל
 יוֹם, לְהַפִּיר אוֹתוֹ יִתְבָּרֵךְ בִּידֵיעָה וְהַכָּרָה חֲדָשָׁה; וְעַל-
 כֵּן רָאה לְהַתְּחַדֵּשׁ הַיּוֹם הַזֶּה דִּיקָא, וְתִשְׁכַּח אֶת כָּל
 הָעֶבֶר עֲלֶיךָ, וְתִתְחִיל עֲכָשׁוּ מִחֲדָשׁ לְהַמְשִׁיךְ עֲצָמְךָ
 אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ, וְתִכְנִיֵס בְּדַעְתְּךָ אִמְתַּת מְצִיאֹתוֹ יִתְבָּרֵךְ
 כְּפִי הַיּוֹם הַחֲדָשׁ הַזֶּה דִּיקָא.

ב.

אֶהוּבִי, אַחֵי הַיְקָר! עֲלֶיךָ לְדַעַת, כִּי בְּכָל יוֹם
 וַיּוֹם נַעֲשִׂים חֲדָשׁוֹת, וְעַל-כֵּן רָאה לַעֲשׂוֹת עֲכָשׁוּ בַיּוֹם
 הַזֶּה הַתְּחִלָּה חֲדָשָׁה, לְשׁוּב אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ, וְאֵל תְּסַתְּכַל
 עַל הָעֶבֶר כָּלֵל, וְצָרִיךְ שְׂתַדַּע, כִּי זֶה עַקֵּר תְּקוּן כָּל
 הָעוֹלָמוֹת, שֶׁנַּעֲשֵׂה בְּכָל יוֹם חֲשׂוֹךְ וְלִילָה, שֶׁזֶה תְּכִלִּית

הַקְטָנוֹת, וְהִירִידוֹת, וְהַנְּפִילוֹת וְהַשְּׁלָכוֹת שְׁעוֹבְרִים
עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד בַּפְּרָטִי פְּרָטִיּוֹת, וְאַחֲר־כֵּן נַעֲשֶׂה
אוֹר בְּקָר, וּמִתְחִיל לְהָאִיר מִחֲדָשׁ לְהָאָדָם, לְהוֹרוֹת,
שְׁאַחַר כָּל הַחֲשֻׁכוֹת מִתְחִיל לְהָאִיר לְהָאָדָם, וְאַסּוּר
לְהִתְיָאֵשׁ עֲצָמוֹ בְּשׁוּם אַפֵּן שְׁבַעוֹלָם כָּלֵל, רַק לַעֲשׂוֹת
הַתְּחִלָּה חֲדָשָׁה לְגַמְרִי, כְּדַגְמַת הַיּוֹם שֶׁמִּתְחִיל עִם
חֲשֶׁךְ, וְאַחֲר־כֵּן מֵאִיר אוֹר הַבְּקָר, כְּמוֹ שֶׁפְּתוּב
(בְּרֵאשִׁית א'): וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹקֶר, קֹדֶם מְקוֹדִים הַחֲשֶׁךְ,
שֶׁהוּא — כָּלֵל הַמְרִירוֹת וְהַקְטָנוֹת וְהִירִידוֹת, וְאַחֲר־
כֵּן מִתְחִיל הָאוֹר וְהַמְחִין לְהַשִּׁיג בְּהַשְׁגָּתוֹ יִתְבָּרַךְ,
עַל-כֵּן צְרִיכִין לְהַשְׁתַּדֵּל לְהִתְחִיל בְּכָל פַּעַם מִחֲדָשׁ,
וְלֹא תִהְיֶה הָעֲבוּדָה יִשְׁנָה אֶצְלוֹ, כִּי עָקֵר כַּח הָעֲבוּדָה
הוּא כְּפִי הַהִתְחַלָּה, וְעַל-כֵּן צְרִיף לְהִתְחִיל בְּכָל פַּעַם
מִחֲדָשׁ, כִּי אוֹלֵי לֹא הִיָּתָה הַתְּחִלָּתוֹ בַּתְּחִלָּה כְּרֵאוּי,
עַל-כֵּן צְרִיכִין לְהִתְחִיל עִתָּה מִחֲדָשׁ דִּיקָא, וְכֵן בְּכָל
יּוֹם וַיּוֹם צְרִיכִין לַעֲשׂוֹת הַתְּחִלָּה חֲדָשָׁה, וְלְהִתְחַדָּשׁ
מִחֲדָשׁ, כִּי גַם הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עוֹשֵׂה הַיּוֹם חֲדָשׁוֹת
לְגַמְרִי, וְעַל-כֵּן אֶהוּבִי, אָחִי הַיְקָר! אֵל תִּהְיֶה בְּטָלָן,
וְאַל תַּנִּיחַ אֶת עֲצָמְךָ לִפְלֵ כָּלֵל רַק תַּעֲשֶׂה עֲכָשׁוֹ בַיּוֹם
הַזֶּה הַתְּחִלָּה חֲדָשָׁה, כִּי בְּכָל יוֹם בַּבְּקָר צְרִיכִין
לְהִתְחִיל לַעֲסֹק בְּעֲבוּדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מִחֲדָשׁ, כְּאֵלוֹ

עֲדִין לֹא הִתְחִיל מְעוֹלָם, וְכִמוּ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ
הַקְּדוֹשִׁים (סְפָרֵי דְבָרִים): אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצוּךְ הַיּוֹם, בְּכֹל
יוֹם וַיּוֹם יִהְיֶה בְּעֵינַיִךְ בְּחֲדָשִׁים, וְכֵן דְּרָשׁוּ עַל פְּסוּק
(דְּבָרִים כ"ז): הִסְכַּת וּשְׁמַע יִשְׂרָאֵל, הַיּוֹם הַזֶּה נִהְיִית
לְעַם, שֶׁבְּכֹל יוֹם יִהְיֶה דוֹמָה בְּעֵינַיִךְ כְּאֵלוֹ הַיּוֹם בְּאֵת
עֲמוֹ בְּבָרִית, נִמְצָא שֶׁבְּכֹל יוֹם וַיּוֹם צְרִיכִים לַעֲשׂוֹת
הַתְּחִלּוֹת חֲדָשָׁה, וְלֹא לִפְלִי בְּדַעְתּוֹ כֹּלֵל, רַק הַיּוֹם
הַזֶּה נוֹלְדָתָ מְחֻדָּשׁ, וְאֵין לָךְ שׁוֹם עֶבֶר כֹּלֵל.

ג.

צָרִיךְ שֶׁתִּדַע, אֲהוּבִי, אַחִי, הִיָּקֵר, כִּי בְּכֹל יוֹם
וַיּוֹם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְחֻדָּשׁ אֶת כָּל הַבְּרִיאָה
בְּהַתְּחִלּוֹת חֲדָשָׁה, וְאֵף שֶׁנִּדְמָה לָךְ, כְּאֵלוֹ עוֹלָם
כְּמִנְהַגוֹ עוֹמֵד, וְהַיּוֹם הָעוֹלָם עוֹמֵד בְּדִיוֹק כְּמוֹ
אַתְמוֹל, אֵל תֹּאמַר זֹאת, כִּי לֹא מִדַּעַת תִּחְשַׁב כֶּךָ, כִּי
הוּא יִתְבָּרַךְ מְחֻדָּשׁ אֶת כָּל הַבְּרִיאָה בְּכֹל יוֹם וַיּוֹם
מְחֻדָּשׁ מִמֶּשׁ, וְעוֹשֶׂה מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית בְּכֹל יוֹם וַיּוֹם,
וְנִתְקַיֵּם: וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹקֶר, בְּדַגְמַת הַתְּחִלַּת
הַבְּרִיאָה, וּבְכֹל יוֹם וַיּוֹם נִמְשָׁכִים עַל הָאָדָם מִחִין
חֲדָשִׁים לְזִכּוֹת לְהַפְּרִיזוֹ יִתְבָּרַךְ בְּתַמִּימוֹת וּבְכַפְשִׁיטוֹת

עוֹשֶׂה חֲדָשׁוֹת

ריז

גְּמוּרָה, וְדָבָר זֶה לֹא יִשְׁיגוּ רַק זְכֵי הַרְאוֹת, אֲשֶׁר כָּבֵר
לְקַחוּ אֶת עֵינֵיהֶם מִחִזּוֹ דְּהֵאֵי עֲלֵמָא, וְאֵינֶם רוֹאִים
מִשׁוּם דְּבָר אֶת גְּשָׁמֵיּוֹת הָעוֹלָם, רַק אֶת רוּחַנֵיּוֹת חַיּוֹת
אֶלְקוּתוֹ יִתְבָּרֵךְ, הַמְּחַיֶּה וְהַמְּהַיֶּה וְהַמְּקַיֵּם אֶת דּוּמָם,
צוּמָח, חַי, מְדַבֵּר, הֵם דִּיקָא מְשִׁיגִים וּמְרַגִּישִׁים אֵיךְ
שֶׁבְּכָל יוֹם וְיוֹם נַעֲשִׂים חֲדָשׁוֹת לְגַמְרֵי; וְעַל-כֵּן,
אֶהוּבֵי אַחֵי, רְאֵה גַם אֶתָּה לְהַתְּחַדֵּשׁ בְּכָל מִינֵי אֶפְנָיִם,
וְאֵל תְּנִיחַ אֶצְלָךְ הַיְאוּשׁ וְהַמְרִירוֹת כְּרָגַע, וְעֲלִיךְ
לְדַעַת כִּי אֵין יוֹם דּוּמָה לְחַבְרוּ כָּלֵל, וְעַל-כֵּן אֲסוּר
לְפַל בְּדַעַתוֹ מִשׁוּם דְּבָר שְׂקָרָה עִמּוֹ אֶתְמוּל, עֲלִיךְ
לְדַעַת, כִּי הַיּוֹם הַזֶּה הוּא חֲדָשׁ לְגַמְרֵי, חַדוּשׁ מַעֲשֵׂה
בְּרֵאשִׁית, וּבְאֶפֶן הַזֶּה תָּמִיד יִזְכֶּה לְחֲדָשׁ אֶת עֲצָמוֹ,
וְלַעוֹלָם לֹא יִפֹּל וְלֹא יָבוֹא לִיַּדֵּי יְאוּשׁ וּמְרִירוֹת, חֶסֶם
וְשָׁלוֹם, וְיִזְכֶּה לְחֲדָשׁ עֲצָמוֹ בְּאֶמוּנָה הַקְּדוּשָׁה
וּבִתְשׁוּקָה חֲדָשָׁה בְּכָל פֶּעַם, וְעַל-יַדֵּי-זֶה יִמְשֹׁךְ עָלָיו
אוֹר וּמְחִין חַיּוֹת דְּבִקּוֹת בְּעֵצָם עֲצָמֵיּוֹת אֶלְקוּתוֹ
יִתְבָּרֵךְ, אֲשֶׁרֵי מִי שְׁאִינוֹ מְטַעֵה אֶת עֲצָמוֹ כָּלֵל!

.ד.

צְרִיף שְׁתַּדַּע, אֶהוּבֵי, אַחֵי, בְּזֶה שְׁתַּכְנִיִּם בְּעֲצָמָךְ

אֲמוֹנַת חֲדוּשׁ הָעוֹלָם — לִידַע שֶׁהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
מְחַדֵּשׁ בְּכָל יוֹם וַיּוֹם מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית, בְּזֶה תִּמְשִׁיךְ
עֲלֶיךָ חֲסָדִים חֲדָשִׁים בְּכָל יוֹם וַיּוֹם, כִּי עֶקֶר הַחֲסָד
נִמְשָׁךְ רַק כְּפִי שֶׁהָאָדָם זוֹכֵה לְהֶאֱמִין בּוֹ יִתְבַרֵךְ, וְאִיךְ
שֶׁהוּא מְחַדֵּשׁ אֶת כָּל הַבְּרִיאָה בְּכָל יוֹם וַיּוֹם מְחַדֵּשׁ
מִמָּשׁ, כִּי זֶה תְּלוּי בְּזֶה, הֵינּוּ הַמְּשַׁכֵּת הַחֲסָדִים
בְּעוֹלָם, וְהַמְּשַׁכֵּת חֲסָדִים עַל עֲצָמוֹ, תְּלוּי כְּפִי
שֶׁמֶאֱמִין בּוֹ יִתְבַרֵךְ שֶׁהוּא מְחַדֵּשׁ מְחַדֵּשׁ אֶת כָּל
הַבְּרִיאָה כְּלָה, וְכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל כְּפִי שְׂזוּכָה
לְהִתְקַרֵּב אֶל הַצְּדִיק הָאֱמֵת — רַבּוֹ, הַדְּבוּק בְּקַבְיֵעוֹת
בּוֹ יִתְבַרֵךְ, כְּמוֹ-כֵן נִמְשַׁכֵּת גַּם עָלָיו אֲמוֹנַת חֲדוּשׁ
הָעוֹלָם, חֲדוּשׁ מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית, כִּי הָאָדָם בְּעֲצָמוֹ
קָשָׁה וְכָבֵד לוֹ לְהִגִּיעַ אֶל יְדִיעָה בְּרוּרָה וּמְזַכֶּכֶת זוֹ, כִּי
עוֹבְרִים עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד בְּכָל יוֹם וַיּוֹם כָּל מִינֵי
יְרִידוֹת וּנְפִילוֹת, וְהַשְּׁלָכוֹת, צָרוֹת, יְסוּרִים וּמְרִירוֹת
עַד שֶׁכִּמְעַט שִׁיתִּיאֵשׁ לְגַמְרֵי מַחֲיּוֹ, אֲבָל הַצְּדִיק
הָאֱמֵת — רַבּוֹ הַדְּבוּק בְּקַבְיֵעוֹת אֲצִלוֹ יִתְבַרֵךְ הוּא
צוֹפֵה תָּמִיד בְּמַרְכָּבָה הָעֲלִיוֹנָה, וְדְבוּק בְּחֵי הַחַיִּים,
הוּא יוֹדֵעַ וּמְבִין וּמְרַגֵּשׁ, וְחֵי בְּחַיִּים כְּאֵלוֹ, שֶׁהוּא
בְּאֱמֵת מְתַחַדֵּשׁ בְּכָל יוֹם וּבְכָל שָׁעָה וּבְכָל רִגַע כְּדַגְמַת
מֵה שֶׁנַּעֲשָׂה לְמַעַלָּה בְּכָל הָעוֹלָמוֹת הָעֲלִיוֹנִים; וְעַל-כֵּן

מי שזוכה להיות מקרב אל רבי אמת כזה, גם עליו נמשכים דבקות, וחיות, וזיו ואור כזה אשר על-ידי רבוי הדבקות וההתקרבות שיש לו אל רבו הצדיק האמת, פמו־כן גם עליו ימשך מהאור הגנוז הזה של חדוש מעשה בראשית בכל יום ויום.

ה.

אחי היקר! עליך לדעת, כי הוא יתברך ממלא כל עלמין, וסובב כל עלמין, והוא יתברך ברא את כל הבריאה כלה, ואפלו את החלל הפנוי, הינו את כלל הענינים, ששכל אנושי אינו יכול לתפס ולהשיג, גם שם מסתרת אמתת מציאותו יתברך, ובאמונה זו תלוי כל חדוש העולם — שיאמין שיש מחדש, הינו — הקדוש ברוך הוא מחדש בכל יום ויום מעשה בראשית, ונעשים בכל יום ויום חדשות לגמרי, ואינו דומה יום לחברו כלל, על-כן מה ולמה לך להשבר מכל דבר, אפלו שעד עכשו עברת, רחמנא לצלן, על כל התורה כלה, חס ושלום, עליך לדעת שהיום הזה הוא חדש לגמרי, שהבריאה של היום אינה דומה כלל ליום האתמול שעבר, ובאין ערך אינם דומים זה

לְזֶה, וְעַל-כֵּן מֵה שְׁעָבַר עָלֶיךָ אֶתְמוֹל, וְעָשִׂיתָ מֵה
 שְׁעָשִׂיתָ וְכוּ', עָלֶיךָ לְדַעַת כְּפִי הָאֲרֵת הַמַּחֲזִין וְהַחֲכָמָה
 וְהַשֶּׁכֶל שֶׁל הַיּוֹם הַזֶּה הוּא כְּבָר עֲנִין אַחַר לְגַמְרִי,
 וְעַל-כֵּן אַתָּה יָכוֹל לָשׁוּב הַיּוֹם הַזֶּה אֵלָיו יִתְבָּרַךְ,
 וְלַעֲשׂוֹת הַתְּחִלָּה חֲדָשָׁה לְגַמְרִי.

. 1

רְאֵה, אֶהוּבִי, אָחִי, לְהַתְּחַדֵּשׁ בְּכָל יוֹם וַיּוֹם, וְאֵל
 תְּנִיחַ בְּעֶצְמְךָ הָעֲצָלוֹת וְהַכְּבֹדוֹת, אֲשֶׁר עַל-פִּי רַב
 בָּאִים לְהָאָדָם רַק עַל-יְדֵי שְׁזוּכָר מִהָעָבָר — מֵה
 שְׁעָשָׂה וּמֵה שְׁקָרָה עִמוֹ, שְׁדָבָר זֶה מִשְׁלִיכּוֹ אֶל תּוֹךְ
 הַיָּאוֹשׁ, וּמֵהיָאוֹשׁ נוֹפֵל אֶל הַכְּפִירוֹת רַחֲמָנָא לְצִלָּן;
 עַל-כֵּן רְאֵה לְהַתְּחַדֵּשׁ עֶצְמְךָ בְּכָל עֵת וְרַגַע מִמָּשׁ,
 וְתַדַּע כִּי הוּא יִתְבָּרַךְ עוֹשֶׂה חֲדָשׁוֹת וּבוֹרָא מִחְדָּשׁ
 בְּכָל יוֹם וַיּוֹם אֶת הַבְּרִיאָה כְּלָה, וְהַכֵּל חֲדָשׁ לְגַמְרִי,
 וּבִזְה תִּזְכֶּה לַעֲשׂוֹת בְּכָל פַּעַם הַתְּחִלָּה חֲדָשָׁה.

. 2

אָחִי הַיְקָר! רְאֵה לְחַדֵּשׁ עֶצְמְךָ בְּכָל עֵת וְרַגַע,
 וְאֵל תִּפֹּל בְּיָאוֹשׁ, חֵס וְשְׁלוֹם, כִּי יָאוֹשׁ זֶה יוֹתֵר גְּרוּעַ

מְכַל הַעֲבֵרוֹת שְׁבַעֲוֹלָם, וְעַקֵּר הַפָּגָם לְמַעֲלָה בְּעוֹלָמוֹת
הַעֲלִיּוֹנִים הוּא הַיְאוֹשׁ, שְׁמִתֵּי־אֵשׁ עֲצָמוֹ אַחֲרֵי שְׁעֶשְׂהָ,
חַס וְשָׁלוֹם, אֵיזָה עֲבָרָה, שָׂאז נַעֲתֵק לְגַמְרֵי מִמֶּנּוּ
יִתְבָּרֵךְ, כִּי כָּל זְמַן שֶׁהָאָדָם חֲפֵץ לַחֲזוֹר בְּתִשׁוּבָה אֵלָיו
יִתְבָּרֵךְ, עֲדִין יֵשׁ לוֹ תִקְוָה לְתַקֵּן הַכֹּל, וְלֹא עוֹד אֶלָּא
שְׂיִכּוֹל לְהַעֲלוֹת עַל-יַדֵּי נִפְּילָתוֹ עוֹד אֲלֵפִים וּרְבִיבוֹת
נִשְׁמוֹת, שְׁגַם-כֵּן. נִפְּלוּ בְּאוֹתוֹ הַלְכָלוֹךְ וְהַמָּקוֹם
הַמְּזוּהָם, שֶׁהוּא נֶפֶל, אֲבָל תִּכְף-וּמִיד כְּשֶׁרַק מִתֵּי־אֵשׁ
עֲצָמוֹ, הָרִי זֶה נַעֲתֵק לְגַמְרֵי מְכַל הַעוֹלָמוֹת וּפְגָמוֹ
גָּדוֹל מְאֹד מְאֹד, וְעַקֵּר הַנִּפְּיֵלָה הוּא הַיְאוֹשׁ —
שְׁמִי־אֵשׁ עֲצָמוֹ, וְנִדְמָה לוֹ כְּאִלוֹ אֲבָד מְנוֹס וְתִקְוָה
מִמֶּנּוּ, וְעַקֵּר הַיְאוֹשׁ בָּא דִיקָא עַל-יַדֵּי שְׁנוּפֵל לְזַקְנָה
— שְׁנִדְמָה לוֹ כְּאִלוֹ הַכֹּל כְּכֹר נִזְקֵן, וְלַעוֹלָם לֹא יוּכַל
לְשַׁנּוֹת אֶת עֲצָמוֹ, אֲבָל אִם יִרְגִּיל עֲצָמוֹ לִילֵךְ בְּדֶרֶךְ
הַנִּפְּלָאָה הַזֹּאת שֶׁל חֲדוּשׁ — שְׂיִזְכֶּה לְחֲדוּשׁ עֲצָמוֹ בְּכֹל
עֵת, וְיִדַע וַיֵּאֱמִין כִּי הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה חֲדָשׁוֹת
בְּכֹל עֵת, עַל-יַדֵּי זֶה יוּכַל לְצַאת מִיִּרְדָּתוֹ וּנְפִילָתוֹ.

ח.

אָחִי הַיְקָר! רְאֵה לְחֲדוּשׁ עֲצָמְךָ בְּכֹל פַּעַם, וְאֵל

תְּנִיחַ בְּעֵצְמָךְ הַיְאוֹשׁ וְהַעֲצָלוּת, אֲשֶׁר לֹא יִבְיֵאוּ לָךְ שׁוֹם תּוֹעֵלֶת — לֹא בְרוּחָנִיּוֹת וְלֹא בְּגִשְׁמִיּוֹת לֹא בְּזֶה וְלֹא בַּבָּא, כִּי כִשְׂאָדָם נוֹפֵל אֶל תּוֹךְ יְאוֹשׁ וְעֲצָלוּת, אֲזִי שׁוֹכֵב כְּפָגֶר מֵת, חֶסֶם וְשָׁלוֹם, וְלֹא עוֹסֵק בְּעֵסְקֵי הָעוֹלָם הַזֶּה, וְאִינוּ עוֹסֵק בְּעֵסְקֵי עוֹלָם הַבָּא, וְהוּא אֲבוּד לְגַמְרִי, וְעַל-כֵּן רְאֵה לְחֲדָשׁ עֲצָמָךְ בְּכֹל פְּעֵם, וְתִדַּע כִּי כָּל יוֹם וָיוֹם הוּא חֲדָשׁ לְגַמְרִי, וְהַיּוֹם הַזֶּה עוֹד לֹא הָיָה לָךְ בְּזֶה הָעוֹלָם, וְתִכְףּ וּמִיד כְּשֶׁרַק יַעֲבֹר, כְּבָר לֹא יִהְיֶה לָךְ הַיּוֹם הַזֶּה, עַל-כֵּן עֲשֵׂה מָה שֶׁתַּעֲשֶׂה לְפַעַל מַשְׁהוּ חֲדָשׁ בַּיּוֹם הַזֶּה דִּיקָא, הֵן בְּגִשְׁמִיּוֹת — רְאֵה לְעֵסֶק בְּאִיזָה עֵסֶק חֲדָשׁ, וְהֵן בְּרוּחָנִיּוֹת — רְאֵה לְלַמֵּד אִיזָה לְמוֹד חֲדָשׁ, וְתִתְפַּלֵּל אִיזָה תְּפִלָּה חֲדָשָׁה שֶׁתַּחֲדָשׁ מִדַּעְתְּךָ, וְהֵן שִׁתְּקִים אִיזָה מִצְוֵה חֲדָשָׁה, אוֹ תַעֲשֶׂה אֶת הַמִּצְוֵה שֶׁל הַיּוֹם בְּחִיּוֹת חֲדָשָׁה, וְכֵן רְאֵה לְחֲדָשׁ אִיזָה חֲדוּשׁ חֲדָשׁ בַּתּוֹרָה וּבְמִצְוֹתָיו יִתְבַּרֵךְ וּבִקְאֻמַּת עֲלִיף לְדַעַת, אֶהוּבִי, אַחֵי הַיָּקָר, כִּי הַכֹּל אֶחָד — הַגִּשְׁמִי הוּא רוּחָנִי, וְהַרוּחָנִי הוּא גִשְׁמִי, כִּי צְרִיכִים תָּמִיד לְקַשֵּׁר אֶת שְׁנֵי הָעוֹלָמוֹת — הָעוֹלָם הַבָּא בְּעוֹלָם הַזֶּה, וְהָעוֹלָם הַזֶּה בְּעוֹלָם הַבָּא, וְעַל-כֵּן גַּם בְּעֵסְקֵיךָ — בְּעֵסְקֵי הָעוֹלָם הַזֶּה, עֲלִיף לְזִכֹּר בּוֹ יִתְבַּרֵךְ — בְּרוּחָנִיּוֹת חִיּוֹת אֶלְקוּתוֹ יִתְבַּרֵךְ, הַמְּחִיָּה

וְהַמְהוּהָ אֶת זֶה הַדְּבָר הַגִּשְׁמִי, וְזֶה כָּלֵל מִצְוֹתַי
 יִתְבָּרֵךְ, הַמְּלַבֵּשׁ בְּדָבָר גִּשְׁמִי דִּיקָא כְּדֵי לְגַלּוֹת שְׂגָם
 בְּתוֹךְ הַגִּשְׁמִי גָנוּז וְנִסְתָּר רִוּחָנִי, וּבְאִפְנֵי הַזֶּה תִּזְכָּה,
 לְחֲדָשׁ עֲצָמְךָ תָּמִיד.

ט.

צָרִיךְ שְׁתַּרְגִּיל עֲצָמְךָ לַעֲשׂוֹת בְּכָל רִגְעַ וְדָקָה
 הַתְּחִלָּה חֲדָשָׁה לְגַמְרִי, וְתִשְׁכַּח אֶת כָּל הָעֵבֶר עָלֶיךָ,
 וּלְעוֹלָם תִּהְיֶה רָגִיל לומר מַה דְּהוּהָ הוּהָ, וּמִכַּאֲן
 וּלְהִבָּא חוּשְׁבְּנָא; וְאֵל כָּל זֶה תִּזְכָּה דִּיקָא עַל-יַדֵּי
 שְׁתַּכְּנִים בְּעֲצָמְךָ אֲמַתַּת מְצִיאוֹתוֹ יִתְבָּרֵךְ, וְתִדַּע כִּי אֵין
 שׁוּם מְצִיאוֹת בְּלַעְדֵּיּוֹ יִתְבָּרֵךְ, וְהַכֹּל לְכָל אֱלֻקוֹת גָּמוּר
 הוּא וּבִידֵיעוֹת אֵלוֹ תִּזְכָּה לְחֲדָשׁ עֲצָמְךָ בְּכָל פַּעַם, כִּי
 הוּא יִתְבָּרֵךְ עוֹשֶׂה חֲדָשׁוֹת בְּכָל עֵת וְרִגְעַ; אֲשֶׁר־י
 הַמְּדַבֵּק עֲצָמוֹ בּוֹ יִתְבָּרֵךְ וּמְחַדָּשׁ עֲצָמוֹ תָּמִיד.

י.

אָחִי הַיְקָר! רְאֵה לְהַרְגִּיל עֲצָמְךָ לְשַׁכַּח בְּכָל פַּעַם
 אֶת הָעֵבֶר, כִּי אֵין זֶה מַעֲלָה לְזָכֹר תָּמִיד אֶת
 הַכְּשָׁלוֹנוֹת וְהַיְרִידוֹת שְׁלֶךְ, אֶתְּהָ צָרִיךְ לְרְאוֹת לְחֲדָשׁ

עֲצָמָךְ בְּכָל פֶּעַם, וְתָמִיד תִּתְחִיל הַתְּחִלָּה חֲדָשָׁה לְגַמְרִי, וְהַכֹּל הוֹלֵךְ אַחַר הַהִתְחַלָּה, וְעֲלִיף לְדַעַת, כִּי גַם הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה חֲדָשׁוֹת בְּכָל יוֹם וּבְכָל שָׁעָה וּבְכָל רִגַע, וּמְחַדֵּשׁ אֶת כָּל הָעוֹלָמוֹת כְּלָם, וְזֶה אֲמוּנָה בְּחֵדוֹשׁ הָעוֹלָם — שֶׁהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְחַדֵּשׁ בְּכָל עֵת וּבְכָל רִגַע אֶת עוֹלָמוֹ וּמְנַהִיגוֹ בְּהַשְׁגָּחָה נוֹרָאָה וְנִפְלְאָה, אֲשֶׁר לֹא יְכִילָהוּ הַרְעִיוֹן, וְשׁוֹם בְּשׁוֹר וְדָם אִי אֶפְשָׁר לוֹ לְתַפֵּס וּלְהַשִּׁיג דְּבַר זֶךְ וְרוּחָנִי כְּזֶה, כִּי הוּא אֵין סוּף, וּבְזֶה אֵין לְשׁוֹם בְּרִיָּה תְּפִיסָה כְּלָל, כִּי לֹא נִתֵּן לְתַפִּיסָה בְּמַחַ הָאֲנוּשִׁי, כִּי אִם הַצְּדִיקִים הַגְּדוֹלִים בְּמַעֲלָה נִפְלְאָה, שֶׁעֲבָדוּ עַל עֲצָמָם יָמִים וְשָׁנִים, עַד שֶׁגַם הֵם נַעֲשׂוּ בְּכַחֲנִית אֵין מְמֹשׁ, וְנִכְלָלוּ בּוֹ יִתְבָּרַךְ, הֵם מַשִּׁיגִים אֶת רוּחָנִיּוֹת חַיּוֹת אֱלֻקוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ, וּמִי שְׁזוֹכָה לְהִתְקַרֵּב אֲלֵיהֶם, אֲזִי הֵם מְשַׁפִּיעִים גַּם עָלָיו מֵהָאוֹר הַגָּנוּז הַזֶּה, עַד שֶׁגַם הֵם זוֹכִים לְהַשִּׁיג זֹאת כִּי הוּא יִתְבָּרַךְ עוֹשֶׂה חֲדָשׁוֹת בְּכָל פֶּעַם, וּמְחַדֵּשִׁים עֲצָמָם תָּמִיד, וּבִכְדִיעָה זוֹ שֶׁל חֲדוּשׁ הָעוֹלָמוֹת לִידַע כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עוֹשֶׂה חֲדָשׁוֹת בְּכָל פֶּעַם, עַל-יְדֵי-זֶה יְכוּלִים לְצַאת מֵעַמְקֵי עַמְקִים, מֵהַשְּׂאוֹל תַּחֲתִית וּמִתַּחֲתָיו, וְיְכוּלִים לַעֲשׂוֹת בְּכָל פֶּעַם הַתְּחִלָּה חֲדָשָׁה, וְלִשְׁכַּח אֶת הָעֶבֶר לְגַמְרִי, עַד

שִׁיתְחִיל לְחַיּוֹת בְּכֹל פַּעַם חַיִּים חֲדָשִׁים לְגַמְרִי; אֲשֶׁרִי
הַזֹּכֶה לְהַכְנִיס בְּעֶצְמוֹ יְדִיעַת אֲמִתּוֹת מְצִיאֹתוֹ יִתְבָּרַךְ,
וּמְחַדֵּשׁ עֶצְמוֹ בְּכֹל פַּעַם.

יא.

צָרִיךְ שֶׁתִּשְׁכַּח, אֶהוּבִי, אָחִי, אֵת כָּל הָעֶבֶר עָלֶיךָ,
וְלַעֲשׂוֹת הַתְּחִלָּה חֲדָשָׁה לְגַמְרִי, וְאֵל כָּל זֶה תִּזְכֶּה
דִּיקָא אִם תִּכְנִיס בְּדַעְתְּךָ אֲמִתּוֹת מְצִיאֹתוֹ יִתְבָּרַךְ,
וְתִדַּע וְתִאֲמִין בְּאַמוּנָה פְּשׁוּטָה, אֲשֶׁר הוּא יִתְבָּרַךְ
מְחִיָּה וּמְהִיָּה וּמְקַיֵּם אֵת כָּל הַבְּרִיאָה כְּלָה וּבְכָל עֵת
וְרֹגַע הוּא מְחַדֵּשׁ בְּטוֹבוֹ מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית, וְעוֹשֶׂה
חֲדָשׁוֹת לְגַמְרִי, כִּי כָּל הָעוֹלָמוֹת מְקַשְׂרִים וּמִיחָדִים
אֶחָד לְהַשְׁנִי בְּקֶשֶׁר בַּל יִנָּתֵק עַד הָעוֹלָם הַזֶּה — הַכֹּל
מְקַשְׂרִים יַחְדָּו, וּבְכָל עֵת וְרֹגַע הוּא יִתְבָּרַךְ נוֹפֵחַ בְּכֹל
הָעוֹלָמוֹת חַיּוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְעַל-כֵּן בְּכֹל עֵת וְרֹגַע נַעֲשִׂים
דְּבָרִים חֲדָשִׁים לְגַמְרִי, וְזִכִּי הָרְאוֹת וְהַשְׁמִיעָה זֹכִים
לְרְאוֹת וְלִשְׁמַע פְּלֵאֵי פְּלֵאוֹת מְכַל הַבְּרִיאָה, סוּדוֹת
וְרִזִּי דְרִזִּין; אֲשֶׁרִי עֵין רְאֵתָה זֹאת, אֲשֶׁרִי הָאֵזֶן
שִׁשְׁמָעָה זֹאת וְאֵתָה אֶהוּבִי, אָחִי הַיָּקָר, רְאֵה לְהַרְגִיל
עֶצְמְךָ גַם אֵתָה לְרְאוֹת וְלִשְׁמַע מְכַל דְּבַר אֲמִתּוֹת

מְצִיאֹתוֹ יִתְבַּרֵךְ וְאִם עֲדִין לֹא זָכִיתָ לָּזֶה, רֵאֵה לְדַבֵּק
עֲצָמְךָ אֶל צַדִּיקֵי הַדּוֹרוֹת, הַמְּקַבְּלִין מֵהַצַּדִּיק הַגָּדוֹל
בְּמַעֲלָה נוֹרָאָה וְנִפְלְאָה מְאֹד שֶׁכָּבֵר זָכָה לְהַפְּלִל
לְגַמְרֵי בָּאִין סוּף בְּרוּךְ הוּא.

י.ב.

אָחִי הַיָּקָר! רֵאֵה לְדַבֵּק עֲצָמְךָ בְּאוֹר הָאִין סוּף
בְּרוּךְ הוּא יִתְבַּרֵךְ, הַמְּאִיר בְּכָל הָעוֹלָמוֹת, וּמְכַסֶּה
וְנֹעֵלִים וְנִסְתָּר בְּעוֹלָם הַזֶּה, כִּי כִּף בְּרָא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא אֶת הָעוֹלָם הַזֶּה — שֶׁיְהִיָּה נֶעְלָם וְנִסְתָּר אֱלֻקוֹתוֹ
יִתְבַּרֵךְ, עַד שֶׁיִּדְמָה לְהָאָדָם כְּאִלוֹ כָּל הָעוֹלָם הַזֶּה
נִפְרָד לְגַמְרֵי מְכַל הָעוֹלָמוֹת, וּכְאִלוֹ הוּא, חֶסֶם וְשָׁלוֹם
בְּרִיאָה נִפְרָדָת, וְזֶה עֵקֶר עֲבוּדַת הָאִישׁ הַיִּשְׂרָאֵלִי —
לְקַשֵּׁר וּלְחַבֵּר אֶת הָעוֹלָם הַזֶּה לְעוֹלָם הַבָּא, וּכְשִׁזְכָּה
לְהַגִּיעַ אֶל הַכְּרָה זֹו אֲשֶׁר הָעוֹלָם הַזֶּה מְקַשֵּׁר וּמְחַבֵּר
אֶל הָעוֹלָם הַבָּא אֲזִי מִמְּשִׁיף עַל עֲצָמוֹ אוֹר וְחַיּוֹת
רוּחַנִיּוֹת אֱלֻקוֹתוֹ יִתְבַּרֵךְ, וְחֵי בְּעוֹלָם הַזֶּה כְּדִגְמַת
חַיִּים בְּעוֹלָם הַבָּא, וְזוֹכָה לְחַדֵּשׁ עֲצָמוֹ בְּכָל עֵת וְרִגַע,
וְתָמִיד שְׂמַח צוּהֵל וְשֵׁשׁ בְּעִרְבוֹת נְעִימוֹת זִיו שְׂכִינַת
עֲזוֹ יִתְבַּרֵךְ, הַמְּסַבֵּב אוֹתוֹ, כִּי כִּשְׂאָדָם מְדַבֵּק עֲצָמוֹ

בְּחֵי הַחַיִּים בּוֹ יִתְבָּרַךְ, אֲזִי נֶעֱשֶׂה בְּדַגְמַת כָּל
הָעוֹלָמוֹת, וּמְחַדֵּשׁ עֲצָמוֹ בְּכָל עֵת תָּמִיד, כִּי הוּא
יִתְבָּרַךְ עוֹשֵׂה חֲדָשׁוֹת לְגַמְרֵי בְּכָל עֵת וְרֹגַע, לְמַעַן
קִיּוֹם כָּל הָעוֹלָמוֹת מֵרֵאשׁ הָאֲצִילוֹת עַד סוֹף נִקְדַּת
הַמֶּרְכָּז שֶׁבְּעוֹלָם הָעֲשִׂיָּה הַגִּשְׁמִי הַזֶּה.

יג.

אֶהוּבִי, אָחִי הַיְקָר! רְאֵה לְהִתְחַדֵּשׁ בְּכָל פַּעַם,
וְאַל תִּפְּל בְּשׁוּם יְאוּשׁ וּמָרָה שְׁחוֹרָה, חַס וְשְׁלוֹם, כִּי
הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מְחַדֵּשׁ בְּטוֹבוֹ בְּכָל יוֹם תָּמִיד מֵעֲשֵׂה
בְּרֵאשִׁית, וּכְמוֹ שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ מְחַדֵּשׁ אֶת כָּל
הָעוֹלָמוֹת, כְּמוֹ-כֵן צָרִיף הָאָדָם — שֶׁהוּא עוֹלָם קָטָן,
לְחַדֵּשׁ עֲצָמוֹ בְּכָל עֵת, וְעַל-יְדֵי מִדַּת הַהִתְחַדְּשׁוֹת יוּכַל
לְהַמְשִׁיךְ עַל עֲצָמוֹ בְּפָרְטֵי פָרְטִיּוֹת, וְעַל כָּל הָעוֹלָם
בְּפָרְטִיּוֹת, וְעַל כָּל הָעוֹלָמוֹת כֻּלָּם בְּכָל־לִיּוֹת עֲצָם
עֲצָמִיּוֹת זֵיו שְׁכִינַת עִזּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְאִזּוֹ יֵרָאֶה אִיךָ שֶׁהַכֹּל
בְּכָל־וּבְפָרְט וּבְפָרְטֵי פָרְטִיּוֹת תְּלוּיִים עָלָיו, כִּי חִיב
כָּל אָדָם לֹאמַר בְּשִׁבְלֵי נִבְרָא הָעוֹלָם (סְנֵהֲדִירִין ל"ז),
וְאִם בְּשִׁבְלֵי נִבְרָא הָעוֹלָם, הֲרִי עָלִי לְעַסֵּק בְּתַקּוּן
הָעוֹלָם בְּכָל־לִיּוֹת וּבְפָרְטִיּוֹת וּבְפָרְטֵי פָרְטִיּוֹת.

וּלְהַמְשִׁיךְ עֲרֵבוֹת נְעִימוֹת זֵיו שְׂכִינַת עֲזוֹ יִתְבַּרֵךְ,
 וּלְהַמְשִׁיךְ חַיִּים חֲדָשִׁים בּוֹ, וּבְכֹל הָעוֹלָם וּבְכֹל
 הָעוֹלָמוֹת, אֲשֶׁרֵי מִי שֶׁשָּׂם לֵב לְכֹל זֶה, וְאֲשֶׁרֵי הָעוֹסֵק
 בְּתַקּוּן כָּל הָעוֹלָמוֹת בְּהַמְשַׁכֵּת זֵיו אֹר וְחַיּוֹת אֱלֻקוֹתוֹ
 יִתְבַּרֵךְ, אֲשֶׁרֵי לוֹ בְּזֶה וּבְבֹא, וּכְרוֹזִין יוֹצְאִים מְרוֹם
 גְּבוּהֵי מְרוֹמִים: "אֲשֶׁרֵי הֵבֵן הַמְּכִיר אֶת אָבִיו!"

י.ד.

אָחִי הַיְקָר! רְאֵה שְׁשׁוּם דְּבָר בְּעוֹלָם לֹא יוּכַל
 לְהַפִּיל אוֹתְךָ בְּזֻקְנָה וְיֵאוּשׁ, הַדְּבִק עֲצָמְךָ תָּמִיד בְּאוֹרוֹ
 יִתְבַּרֵךְ, וְתֵאֱמִין בְּאַמוּנָה פְּשׁוּטָה, אֲשֶׁר אֵין שׁוּם
 מְצִיאוֹת בְּלִעְדָּיו יִתְבַּרֵךְ כָּלֵל, וְהַכֵּל לְכֹל עֶצֶם עֲצָמִיּוֹת
 חַיּוֹת אֱלֻקוֹתוֹ יִתְבַּרֵךְ מִמֶּשׁ, וּבְזֶה שֶׁתִּכְנִיס יְדִיעָה
 וְאַמוּנָה זֹו בְּדַעְתְּךָ, תִּזְכֶּה לְחַדֵּשׁ עֲצָמְךָ בְּכֹל פַּעַם
 מִחֲדָשׁ, כִּי הוּא יִתְבַּרֵךְ עוֹשֶׂה חֲדָשׁוֹת נִפְלְאוֹת לְגַמְרֵי
 בְּכֹל עֵת וְרָגַע, וְעַל-כֵּן כְּמוֹ שֶׁהוּא יִתְבַּרֵךְ מִחֲדָשׁ הַכֵּל
 בְּכֹל רָגַע מִחֲדָשׁ, כְּמוֹ-כֵן תִּזְכֶּה גַם אֶתָּה לְהִתְחַדֵּשׁ
 בְּכֹל פַּעַם.

טו.

אָחִי הַיְקָר! תִּדַע כִּי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מִחֲדָשׁ

בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית, ובכל יום הוא יתברך עושה חֲדָשׁוֹת לגמרי; על-כן מה עליך לפל בדעתך מכל מה שעבר עליך מקדם, או אתמול, או שלשום, או לפני שבוע, חֲדָשׁ או שנה, עליך לדעת, כי היום והרגע הזה חֲדָשִׁים לגמרי, והוא יתברך עושה חֲדָשׁוֹת ועל-כן ראה גם אתה לחֲדָשׁ עֲצֻמָּךְ בהתחדשות חֲדָשָׁה, ותשתדל להתקרב מחדש אליו יתברך — הן בקיום מצוותיו יתברך, והן בלמוד התורה הקדושה, והן בתפלה — להתפלל לפניו התפלות הקבועות, וגם לחֲדָשׁ תפלות חֲדָשׁוֹת מדעתך.

טז.

אחי היקר! צריך שתכניס את עצמך לגמרי בגלוי אורו יתברך, ותמיד תציר בעצמך איך שמלא כל הארץ כבודו, ואין שום מציאות בלעדיו יתברך כלל, והכל לכל אלקות גמור הוא, ועל-ידי-זה תכנס בך תמיד התחדשות חֲדָשָׁה, לחֲדָשׁ עֲצֻמָּךְ לחזר אליו יתברך, כי עקר ירידת ונפלת האדם והתרחקותו ממנו יתברך הוא רק על-ידי הספקות, והכפירות

וְהָאֶפִיקוֹרְסוֹת שֶׁנִּכְנָסִים בּוֹ, וְעַל-יְדֵי-זֶה נוֹפֵל בְּכָל פֶּעַם אֶל תּוֹךְ זִקְנָה דְסִטְרָא אַחְרָא, עַד שֶׁמֵּיֵאֵשׁ עֲצָמוֹ לְגַמְרֵי אֲבָל בְּזֶה שֵׁיכְנִים אֶת עֲצָמוֹ אֶל תּוֹךְ הָאָמוּנָה הַקְדוּשָׁה יִזְכֶּה לְחַדֵּשׁ עֲצָמוֹ בְּכָל פֶּעַם.

יז.

אָחִי הַיְקָר! רְאֵה לְהִתְחַדֵּשׁ עֲצָמְךָ בְּכָל יוֹם וַיּוֹם, וְאִפְלוּ שֶׁכָּבַר עָבַר עָלֶיךָ עַד עַכְשָׁו מַה שֶׁעָבַר, וְנִפְלְתָה וְנִכְשַׁלְתָה בְּכָל מִיְנֵי חֲטָאִים וְעוֹנוֹת וּפְשָׁעִים וְעֲשִׂיתָ מַעֲשִׂים מְגִנִּים עַד מְאֹד, אַךְ-עַל-פִּי-כֵן רְאֵה לְהַעֲבִיר הַכֹּל מִדַּעְתְּךָ, וּרְאֵה לַעֲשׂוֹת הַתְּחִלָּה חֲדָשָׁה לְגַמְרֵי, כִּי עָלֶיךָ לְדַעַת, כִּי הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה חֲדָשׁוֹת בְּכָל יוֹם וַיּוֹם, וּמִי יוֹדֵעַ לְמַה הִצְרַכְתָּ לִפְלֵ בְבוֹר יְקוּשׁ זֶה שֶׁנִּפְלְתָה בּוֹ, אוֹלֵי בְזָכוֹת זֶה שֶׁתְּחַזֵּר בְּתִשׁוּבָה אֵלָיו יִתְבַרֵךְ, וְתַעֲשֶׂה הַתְּחִלָּה חֲדָשָׁה, עַל-יְדֵי-זֶה תִּזְכֶּה לְעוֹרֵר בְּתִשׁוּבָה עוֹד אֲלֵפִים וּרְכָבוֹת נְשָׁמוֹת, שֶׁגַם כֵּן נִפְלוּ בְּבֵאֵר שַׁחַת זֶה — שֶׁאַתָּה נִפְלְתָה בָהֶם, וּבְזֶה שֶׁאַתָּה תַעֲלֶה תִזְכֶּה לְהַעֲלוֹת גַּם אוֹתָם, עַל-כֵּן רְאֵה לַעֲשׂוֹת מִהֲרָגַע הַזֶּה הַתְּחִלָּה חֲדָשָׁה, וְתִתְחִיל לְדַבֵּר עִמוֹ יִתְבַרֵךְ בְּלִשׁוֹן שֶׁאַתָּה רְגִיל בָּהּ, וְתִסְפֹּר לְפָנָיו

רלא

עוֹשֶׂה חֲדָשׁוֹת

יִתְבָּרֵךְ אֶת כָּל לִבָּךְ, וְכֹל מֵה שְׁעוֹבֵר עָלֶיךָ, וְתַסִּיחַ
דַּעְתְּךָ לְגַמְרֵי מֵהָעֶבֶר; וְאֵל כָּל זֶה תִּזְכֶּה דִּיקָא עַל-יַדֵּי
רַבּוּי שִׂיחָה בֵּינְךָ לְבֵין קוֹנֵךְ אֲשֶׁר עַל-יַדֵּי-זֶה תִּתְחַזַּק
וְתִתְחַדֵּשׁ אַמוֹנַתְךָ בּוֹ יִתְבָּרֵךְ, וְתִאֲמִין שֶׁהוּא עוֹשֶׂה
חֲדָשׁוֹת בְּכֹל יוֹם.

יח.

אָחֵי הַיָּקָר! רְאֵה לְהִתְחַדֵּשׁ עֲצֻמְךָ בְּכֹל פַּעַם, וְאֵל
תִּפְּל בְּשׁוֹם יְאוֹשׁ וּמְרָה שְׁחוֹרָה, חֵס וְשְׁלוֹם, כִּי
הַיְאוֹשׁ וְהַמְרָה הַשְׁחוֹרָה יִהְרָסוּ אוֹתְךָ בְּרוֹחַנִיּוֹת
וּבְגַשְׁמִיּוֹת גַּם יַחַד, וְלֹא יִבְיֵאוּ אוֹתְךָ אֶל שׁוֹם תּוֹעֵלֶת
כָּלֵל, רַק עוֹד יִכְבִּידוּ לְךָ כָּל צְרוּתֶיךָ וּמְרִירוֹתֶיךָ,
שְׁעָבְרוּ עָלֶיךָ עַד עַכְשָׁו, וּבִזָּה שְׁתִּזְכֶּה לְחַדֵּשׁ עֲצֻמְךָ
בְּכֹל פַּעַם, וּלְהַרְגִישׁ הִתְחַדְּשׁוֹת חֲדָשָׁה, בִּזָּה תִזְרַק
מִמֶּךָ אֶת כָּל הַכְּבִדוֹת וְהַמְרִירוֹת שְׁמִסְבָּבִים אוֹתְךָ בְּכֹל
פַּעַם, וְתִהְיֶה רְגִיל לַעֲשׂוֹת הַתְּחִלָּה חֲדָשָׁה בְּכֹל פַּעַם;
אֲשֶׁרִי לְךָ!

יט.

אָהוּבֵי, אָחֵי הַיָּקָר! רְאֵה לְהִתְחַדֵּשׁ עֲצֻמְךָ עַכְשָׁו

מִחֲדָשׁ לְגַמְרֵי, וְאֵל תִּפְּל בְּדַעְתְּךָ כָּלֵל מִכֹּל מָה שֶׁעָבַר
עָלֶיךָ; רְאֵה לְשִׁכַח אֶת הָעֶבֶר לְגַמְרֵי, וְעַל-יַד־זֶה
תּוּכַל לַעֲשׂוֹת הַתְּחִלָּה חֲדָשָׁה. עָלֶיךָ לְדַעַת, כִּי בְּכֹל
יוֹם נַעֲשִׂים דְּבָרִים חֲדָשִׁים לְגַמְרֵי, מָה שֶׁעוֹד לֹא
נַעֲשָׂה מִיוֹם בְּרֵא אֱלֻקִּים אָדָם עַל הָאָדָמָה, כִּי כָּל יוֹם
הוּא יוֹם, וְהוּא יִתְבָּרֵךְ יֵשׁ לּוֹ שֶׁעֲשׂוּעִים מִהֶעֱבוּדָה שֶׁל
כָּל יוֹם וְיוֹם — הַתּוֹרָה שְׁלוֹמָדִים בְּיוֹם זֶה, הַתְּפִלוֹת
שֶׁמִּתְפַּלְּלִים בְּיוֹם זֶה, דְּבוּרֵי הָאָמוּנָה שֶׁמְדַבְּרִים בְּיוֹם
זֶה, מִכֹּל יוֹם וְיוֹם עוֹלָם וְנִעֲשִׂים תְּקוּנִים אַחֲרֵים
לְגַמְרֵי; אֲשֶׁרֵי מִי שֶׁיַּעֲשֶׂה בְּכֹל יוֹם וְיוֹם הַתְּחִלָּה
חֲדָשָׁה, וְיֵדַע כִּי הוּא יִתְבָּרֵךְ עוֹשֵׂה חֲדָשׁוֹת לְגַמְרֵי
בְּכֹל יוֹם, וְעַל-יַד־זֶה יִזְכֶּה לְחֲדָשׁ עֲצֻמוֹ בְּכֹל יוֹם וְיוֹם
מִחֲדָשׁ, וְלֹא יִתְיָאֵשׁ עֲצֻמוֹ, וְלֹא יִפֹּל בְּדַעְתּוֹ כָּלֵל, רַק
יִרְגִּישׁ עֲצֻמוֹ בְּכֹל יוֹם וְיוֹם כְּאִלוֹ נוֹלָד בְּיוֹם הַזֶּה
דִּיקָא; אֲשֶׁרֵי הַזּוֹכָה לְבוֹא לְהַתְּחִדָּשׁוֹת חֲדָשָׁה כְּזוֹ
בְּכֹל יוֹם.

כ.

אַהוּבֵי, אַחֵי! רְאֵה לְחַקֵּק בְּדַעְתְּךָ, אֲשֶׁר כָּל יוֹם
הוּא יוֹם חֲדָשׁ לְגַמְרֵי, וְעוֹד לֹא הָיָה לְךָ הַיּוֹם הַזֶּה

כָּלֵל, וְכֵן כְּשֶׁאֵף יַעֲבֹר הַיּוֹם, כְּבָר לֹא יִהְיֶה לָּךְ הַיּוֹם כָּלֵל, וְעַל-כֵּן רְאֵה לְנַצֵּל אֶת כָּל יוֹם וַיּוֹם — לַחֲטָף בּוֹ אֵיזָה טוֹב, אֵיזָה דְבוּר תְּפִלָּה אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, אֵיזָה דְבוּר אֲמוּנָה לְדַבֵּר מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, אֵיזָה לְמוֹד הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, אֵיזָה קִיּוֹם מְצוּהָ, וְעַלֶיךָ לְדַעַת, כִּי מֵה שְׂאֵתָה חוֹטֵף וְתוֹפֵס בְּזֶה הַיּוֹם, זֶה יִשְׁאַר לָךְ, וְזֶה עֶקֶר בְּחִירַת הָאָדָם — לְבַחַר בְּטוֹב — לִידַע, כִּי בַיּוֹם הַזֶּה יְכוּלִים לַחֲטֹף טוֹב אֲמִתִּי וְנִצְחִי אוֹ לְהַפּוֹף — שְׂיִפֵּל, חֶסֶד וְשְׁלוֹם, בְּיֹאוֹשׁ וְדַכְאוֹן, וַיִּחַשֵּׁב כְּאִלּוֹ הַיּוֹם הַזֶּה כְּבָר אֵינּוּ יוֹם, וְכָבָר לֹא יְכוּל לַחֲזוֹר אֵלָיו יִתְבָּרַךְ כָּלֵל מְרַב יֹאוֹשׁ. וּבְאֲמַת עֲלֶיךָ לִידַע, שֶׁזֶה עֶקֶר שְׁלֵמוֹת הַקְּדוּשָׁה — כְּשֶׁעֲדִיין יֵשׁ לוֹ בְּחִירָה לְבַחֲרוֹ בַיּוֹם טוֹב, אוֹ לְהַפּוֹף — בַּיּוֹם רַע, לְחַדֵּשׁ עֲצֻמוֹ בַּיּוֹם זֶה, אוֹ לִפְלֵ בְיֹאוֹשׁ וּבְמִרְיוֹת בַּיּוֹם זֶה, וְעַלֶיךָ לְדַעַת, כִּי זֶה רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ — שֶׁתְּהִיָּה לָנוּ בְּחִירָה דִּיקָא, דְּהֵינּוּ שֶׁתְּהִיָּה אַחִיזַת הַסְּטָרָא אַחְרָא לְפִתּוֹת וּלְהַטּוֹת מְדַרְךָ הַטּוֹב וַיִּחַשֵּׁיךָ אֶת הַיּוֹם לְהָאָדָם, עַד שֶׁיִּהְיֶה נְדָמָה לוֹ כְּאִלּוֹ אֶבֶד מְנוּס וְתִקְוָה מִמֶּנּוּ, וְעַל-יְדֵי שְׁזוּכִים לְכַפּוֹת אֶת הַסְּטָרָא אַחְרָא, וְזוּכִים לְהַתְּחַדֵּשׁ עֲצֻמְנוֹ, וְלִידַע, כִּי הוּא יִתְבָּרַךְ "עוֹשֶׂה חֲדָשׁוֹת" בְּכָל יוֹם, עַל-יְדֵי-זֶה דִּיקָא נִשְׁלַמַת הַקְּדוּשָׁה, וְזֶה עֶקֶר

הַשְּׁלֵמוֹת שֶׁהָאָדָם צָרִיךְ לְזָכוֹת לָזֶה — לְהִתְחַדֵּשׁ
עֲצָמוֹ בְּכָל יוֹם מִחֲדָשׁ.

כ.א.

אֶהוּבִי, אָחִי הַיְקָר! רְאֵה לְהִרְגִיל עֲצָמְךָ לְדַבֵּר
בְּכָל יוֹם וַיּוֹם מִחֲדָשׁ עִמּוֹ יִתְבָּרֵךְ, וְכָל יוֹם יִהְיֶה אֶצְלֶךָ
חֲדָשׁ לְגַמְרִי, וְיִתְדַבֵּר דְּבוּרִים חֲדָשִׁים, אֲשֶׁר עוֹד לֹא
דִּבַּרְתָּ עַד עַכְשָׁו. מָה אָמַר לְךָ אֶהוּבִי, אָחִי?! אֵין
אַתָּה יָכוֹל לְשַׁעַר אֶת גְּדֹל הַנַּחַת רוּחַ וְהַשְׁעֵשׂוּעִים
שֶׁאַתָּה גוֹרֵם לְמַעַלָּה בְּכָל הָעוֹלָמוֹת, בְּשַׁעַה שֶׁאַתָּה
מְדַבֵּר עִמּוֹ יִתְבָּרֵךְ בְּכָל פֶּעַם בְּדְבוּרִים וּתְפִלוֹת
חֲדָשׁוֹת, הֲלֹא אַתָּה מֵיַחַד לְמַעַלָּה יַחֲוִידִים חֲדָשִׁים
וְגוֹרֵם צְרוּפִים חֲדָשִׁים; אֲשֶׁרִי לְךָ! וּפְרוּזִים יוֹצְאִים
בְּכָל הָעוֹלָמוֹת: "אֲשֶׁרִי הֵבֵן שֶׁמִּחֲדָשׁ אֹרוֹת צַחְצַחוֹת,
וּמוֹצִיאָם מִתְּעֵלוֹמוֹת סְתָרֵי כָּל חַי, וּמַגִּילָם מִהָעֵלָם אֶל
הַגְּלוּיִ", כִּי בָזָה שֶׁהָאָדָם הַמְּלַבֵּשׁ בְּחֹמֶר, וּמְסַבֵּב עִם
הַסְּתָרוֹת, מְדַבֵּר עִמּוֹ יִתְבָּרֵךְ בָּזָה הָעוֹלָם, עַל-יְדֵי-זֶה
הוּא מְגַלֶּה אֶת אֲמִתּוֹת מְצִיאֹתוֹ יִתְבָּרֵךְ פֹּה לְמַטָּה,
וְעוֹשֶׂה לוֹ יִתְבָּרֵךְ דִּירָה בְּתַחְתּוֹנִים, וְעַל-כֵּן בָּזָה
שֶׁמְדַבֵּר בְּכָל יוֹם וַיּוֹם דְּבוּרִים חֲדָשִׁים, וַיּוֹדַע

שֶׁהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא "עוֹשֶׂה חֲדָשׁוֹת" בְּכָל יוֹם וַיּוֹם,
 וּמַגִּילָה וּמְפָרְסֵם אִמְתַּת מְצִיאֹתוֹ יִתְבַּרֵךְ, בְּזֶה מוֹצִיא
 מִכַּח אֶל הַפְּעֵל אֶת תְּכֵלִית כְּוִנַּת הַבְּרִיאָה שֶׁהִיְתָה בְּגִין
 דִּישְׁתַּמוּדֵיעַן לִיָּה, הֵינּוּ שְׂיִזְכוּ לְהַפִּירוֹ יִתְבַּרֵךְ בְּכָל יוֹם
 וַיּוֹם מִחֲדָשׁ, כִּי רַק בְּשִׁבִיל זֶה הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
 "עוֹשֶׂה חֲדָשׁוֹת" בְּכָל יוֹם, כְּדֵי שְׂיִתְגַּלֶּה אֹרֹו יִתְבַּרֵךְ
 בְּזֶה הָעוֹלָם דִּיקָא; וְעַל-כֵּן אֲשָׁרִי מִי שְׂמַגִּילָה אֹתוֹ,
 אֲשָׁרִי לוֹ! וְאֲשָׁרִי חֲלָקוֹ!

כב.

אָחִי הַיְקָר! בְּתַקְףָּ קִטְנוּתְךָ, אֵל תִּפְל בְּדַעְתְּךָ
 כָּלֵל, רַק רְאֵה לַעֲשׂוֹת הַתְּחִלָּה חֲדָשָׁה — לַחֲזוֹר אֵלָיו
 יִתְבַּרֵךְ כִּי אֲצִלוֹ יִתְבַּרֵךְ מִתְחַדָּשִׁים כָּל הָעוֹלָמוֹת בְּכָל
 יוֹם וּבְכָל שָׁעָה וּבְכָל רִגַע, וְעַל-כֵּן אֵין לְךָ מָה לִּפְל
 בְּדַעְתְּךָ כָּלֵל, וְכֵל זֶה תְּלוּי כְּפִי הָאֲמוּנָה הַקְדוֹשָׁה
 שְׂתַכְנִיס בְּדַעְתְּךָ — שְׂתַדַּע בִּידְעָה בְּרוּרָה וּמְזַכֶּכֶת,
 אֲשֶׁר אֵין שׁוֹם מְצִיאֹת בְּלַעְדָּיו יִתְבַּרֵךְ כָּלֵל, וְהַכֵּל
 לְכָל אֱלָקוֹת גְּמוּר הוּא.

כג.

אֶהוּבִי, אָחִי הַיְקָר! רְאֵה לַעֲשׂוֹת כָּל מִינֵי פְעֻלוֹת

שְׁבַע עוֹלָם לְהִתְחַזֵּק וְלֹא לִפְלֹא בְדַעְתָּךְ, וְעֲלִיךָ לְדַעַת, כִּי הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְחַדֵּשׁ בְּטוֹבוֹ בְּכָל יוֹם תָּמִיד מַעֲשֵׂה בְרָאשִׁית, וְעוֹשֶׂה חֲדָשׁוֹת נִפְלְאוֹת בְּכָל עֵת וְרִגְעַ, וְעַל-כֵּן מֵה וְלָמָּה לָךְ לִפְלֹא כָּל-כֶּךָ בְדַעְתָּךְ, הֵן אָמַת שְׂאֵתָה נִכְשָׁל בְּכָל פַּעַם בְּחַטָּאִים, וְגַם עוֹבְרִים עֲלֶיךָ צָרוֹת וְיִסּוּרִים וּמְרִירוֹת, אֲבָל עִם כָּל זֹאת עֲלִיךָ לְדַעַת, כִּי הֵיאֵשׁ וְהַמְרִירוֹת אֵל מְאוּמָה לֹא יָבִיאוּ אוֹתָךְ, עַל-כֵּן עֲשֵׂה מֵה שְׂתַעֲשֶׂה בְּאִפְּן שְׂתוּכַל לַעֲשׂוֹת בְּכָל פַּעַם הַתְּחִלָּה חֲדָשָׁה לְגַמְרִי, וְלַעֲוֹלָם לֹא תִסְתַּכַּל עַל אַחֲרֶיךָ כָּלֵל אֲפֵלוּ שְׁעִשִׁית אֶת הָעֲבָרָה הַכִּי גְרוּעָה, חֵס וְשָׁלוֹם, רְאֵה לְהַסִּיחַ דַּעְתָּךְ מִזֶּה, וְתַעֲשֶׂה הַתְּחִלָּה חֲדָשָׁה לְשׁוֹב אֵלָיו יִתְבַּרְךָ, וְיִתְדַבֵּר עִמּוֹ יִתְבַּרְךָ כַּאֲשֶׁר יִדְבַר אִישׁ עִם רֵעֵהוּ, וּבְכָל יוֹם וְיוֹם וּבְכָל שָׁעָה וְשָׁעָה תִשְׁתַּדַּל שִׁיְהִי לָךְ דְּבוּרִים חֲדָשִׁים, אֲשֶׁר כָּל זֶה גוֹרֵם לְצְרוּפִים וְיַחֲוּדִים חֲדָשִׁים בְּכָל הָעוֹלָמוֹת.

כד.

אֶהוּבִי, אַחֵי הַיְקָר! צְרִיךְ שְׂתַדַּע — בְּאֵם אַתָּה אוֹמֵר שְׂאִי אֲפָשֶׁר לָךְ לְהִתְחַדֵּשׁ בְּשׁוֹם אִפְּן שְׁבַע עוֹלָם מְרַב יְרִידוֹתֶיךָ וְקִטְנוֹתֶךָ, עֲלֶיךָ לְדַעַת שְׁזֶה סִימָן

שֶׁנִּפְלְתָּ מֵהַאֲמוּנָה הַקְּדוּשָׁה, רַחֲמָנָא לְצַלְנָךְ, וְנִכְבְּוּ מִמֶּךָ
 כָּל הָאוֹרוֹת, כִּי מִי שֶׁמֵּאֲמִין בְּאֲמוּנָה שְׁלֵמָה בּוֹ יִתְבָּרֵךְ
 וְיִוָּדַע בִּיְדִיעָה בְּרוּרָה וּמְחֻלָּטָה אֲשֶׁר מְלֵא כָּל הָאָרֶץ
 כְּבוֹדוֹ, וְהוּא מְחִיָּה, וּמְהִיָּה וּמְקַיֵּם אֶת כָּל הַבְּרִיאָה
 כְּלָה, הוּא לְעוֹלָם לֹא יִפֹּל בְּדַעְתּוֹ כְּלָל, רַק תָּמִיד
 יַחֲדָשׁ עֲצָמוֹ בְּהִתְחַדְּשׁוֹת חֲדָשָׁה.

כה.

אָחִי הַיְקָר! אֵל תִּפֹּל בְּדַעְתְּךָ כְּלָל מִכָּל מֵה
 שְׁעוֹבֵר עָלֶיךָ בְּזֵה הָעוֹלָם, כִּי סוּף כָּל סוּף בֵּין כָּךְ
 וּבֵין כָּךְ תִּבְלָה אֶת יְמֶיךָ בְּשׂוּיָה, וְעַל-כֵּן מֵה וְלָמָּה לָךְ
 לְהִשָּׁבֵר כָּל-כָּךְ מִכָּל דָּבָר, רְאֵה לְחֲדָשׁ עֲצָמְךָ בְּכָל
 יוֹם, וּבְכָל עֵת, וּבְכָל שָׁעָה מִחֲדָשׁ מִמָּשׁ. עָלֶיךָ לְדַעַת
 כִּי בְּכָל יוֹם הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה חֲדָשׁוֹת נִפְלְאוֹת
 לְגַמְרִי, וּבִיְדִיעָה זֹו לֹא תִהְיֶה שָׁבוּר בְּעֲצָמְךָ כְּלָל, כִּי
 הַמֵּאֲמִין הָאֱמִתִּי בְּאֲמוּנַת חֲדוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁהַקְּדוּשׁ
 בְּרוּךְ הוּא מְחַדָּשׁ בְּטוֹבוֹ בְּכָל יוֹם תָּמִיד מֵעֲשֶׂה
 בְּרֵאשִׁית הוּא לֹא יִפֹּל בְּדַעְתּוֹ כְּלָל, וְלֹא יִשָּׁבֵר רוּחוֹ,
 וְלֹא יִחְלַשׁ רְצוֹנוֹ בְּשׂוּם אֶפֶן שֶׁבְּעוֹלָם, כִּי תָמִיד
 יִשְׁתַּדֵּל לַעֲשׂוֹת הִתְחַלָּה חֲדָשָׁה; וְעַל-כֵּן רְאֵה לְחִזּוֹק

עֲצֻמָּה, וְלֹא לִפְלֵי בִדְעָתָךְ כָּלֵל יִהְיֶה אִיךָ שְׂיִהְיֶה; וְזִכֹּר
כָּלֵל זֶה, כִּי תִצְטָרֵךְ לְזֶה בַּיָּמִים הַבָּאִים.

כו.

אֶהוּבִי, אָחִי הַיְקָר! רְאֵה לְחִזֵּק עֲצֻמָּךְ מְאֹד מְאֹד,
וְאַל תִּתְיָאֵשׁ עֲצֻמָּךְ בְּשׁוּם אַפֵּן שֶׁבְּעוֹלָם כָּלֵל, כִּי הוּא
יִתְבָּרֵךְ אָב הַרְחֻמָּן, וְחִפֵּץ בְּתִשׁוּבָתְךָ שֶׁל רְשָׁעִים,
וְאִינוֹ חִפֵּץ בְּמִיתָתְךָ, וְעַד יוֹם מוֹתְךָ מִחֻכָּה לָהֶם
שְׂיִשׁוּבוּ, וְעַל-כֵּן רְאֵה לְשׁוּב אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ בְּתִשׁוּבָה
אֲמִתִּית, וְאַף שֶׁנִּדְמָה לָךְ כָּל מִינֵי דְמִיוֹנוֹת כְּאִלוֹ אֲבֹד
מְנוּס וְתִקְוָה מְמָךְ, כָּל זֶה בָּא מִפְּאֵת חֲסְרוֹן הָאֲמוּנָה
שֶׁבָּךְ, וְנִחְשָׁךְ מִמֶּךָ הָאוֹר, אֲבָל בָּאֵם שֶׁתִּזְכֶּה לְהִכְנִיֵס
בְּעֲצֻמָּךְ אֲמוּנַת חֲדוּשׁ הָעוֹלָם — לִידַע כִּי בְּכֹל יוֹם
וּבְכֹל שָׁעָה וּבְכֹל רֵגַע נִעֲשִׂים חֲדָשׁוֹת לְגִמְרֵי לְגִמְרֵי,
וְאִין רֵגַע דּוֹמָה לְחִבְרוֹ וְאִין שׁוּם יוֹם דּוֹמָה לְחִבְרוֹ,
בִּידְעוֹת אֵלּוֹ תִזְכֶּה לְחֲדָשׁ עֲצֻמָּךְ, וְלְשׁוּב בְּאֲמַת
בְּתִשׁוּבָה אֲמִתִּית, וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא יִקְבְּלֶךָ, וְתִזְכֶּה
לְהַכְלִיל בּוֹ יִתְבָּרֵךְ, וּמִלְבַּד, אֶהוּבִי, אָחִי, שֶׁתִּהְיֶה
עֲקֻשָׁן גְּדוֹל לְקַיֵּם אֶת כָּל הַנְּאֻמֹת כָּאֵן.

תָּם וְנִשְׁלָם, שְׂבַח לְאֵל עוֹלָם.

קונטרס

אל תתיאש

יזהיר את האדם לבל יתיאש מפל מה שעובר עליו, ויחזקו ויאמצו, ויכניס בו תקוה, ויתן לו עצות איך להחזיק מעמד בזה העולם העובר, וידביקו אליו יתברך.

בנוי ומיסד על-פי דברי

רבנו הקדוש והנורא, אור הגנוז והצפון,
בוצינא קדישא עלאה, אדונינו, מורנו ורבנו

רבי נחמן מברסלב, זכותו יגן עלינו.

ועל-פי דברי תלמידו, מורנו

הגאון הקדוש, אור נפלא, אשר כל רז לא אניס ליה

רבי נתן מברסלב, זכותו יגן עלינו,

ומשלב בפסוקי תורה, נביאים, פתובים ומאמרי חכמינו
הקדושים מגמרא ומדרשים וזהר הקדוש

הובא לדפוס על-ידי

חסיד בֶּרֶסְלָב

עיה"ק ירושלים תוכב"א

שנת תשמ"ה לפרט קטן

מוֹהֲרָא"ש נ"י אָמַר, שְׂרַבְנוּ ז"ל גְּלָה נוֹרְאוֹת
וְנִפְלְאוֹת בְּעוֹלָם, מֵה שְׁלֵא גְלָה שׁוּם צְדִיק,
וְאִף שְׁפָל צְדִיק גְּלָה סוּדוֹת נוֹרְאִים וְנִפְלְאִים
בְּפֶרֶד"ס הַתּוֹרָה, עִם כָּל זֹאת הַחֲדוּשִׁים שֶׁל
רַבְנוּ ז"ל נֶאֱמְרוּ בְּאִפְן מְבֹהִיל וְנִפְלֵא כְּזֶה,
שְׂיִכּוּלִים לְגִלוֹת לְכָל הַגְּרוּעִים וְהַנְּפוּלִים
וְהַיְרוּדִים שְׁפַעוּלָם, שְׂאִין שׁוּם יְאוּשׁ בְּעוֹלָם
כָּלֵל, וְזֶהוּ הַחֲדוּשׁ הַכִּי גְדוֹל — לְהוֹרִיד
עֲצָמוֹ אֶל הַכִּי גְרוּעַ וּמְגֻשָּׁם, וּלְהַאִיר גַּם בּוֹ
אַמְתַּת מְצִיאוֹתוֹ יִתְבָּרֵךְ.

(אמרי מוהרא"ש, חלק ב', סימן תקלב)

קוֹנְטֵרַס

אַל תְּתִיאֵשׁ

.א.

צָרִיף שְׁתַּדַּע, אֱהוּבִי, כִּי הֵיאוּשׁ הוּא יְסוּד הַכְּשָׁלוֹן
בְּחַיִּים, וְהַתְּקוּהָ הִיא יְסוּד הַהֲצֻלָּה בְּחַיִּים, עַל-כֵּן רְאֵה
לְעֲשׂוֹת כָּל מִיּוֹנֵי מְאַמְצִים לֹא לְהִתִּיאֵשׁ בְּשׁוּם אִפְּן
שְׁבָעוּלָם, אִף שְׂאֵתָה לֹא רוֹאֶה עֲדִין שׁוּם פְּתַח שֶׁל
תְּקוּהָ וְהֲצֻלָּה, אִיךָ לְצֵאת וּלְהִנָּצֵל מִהֲצָרָה הַמְרָה
שְׁסַבְּבָה אוֹתָךְ, אִף-עַל-פִּי-כֵן עֲלִיךָ לְדַעַת, כִּי רַבְּנוּ
הַקְּדוֹשׁ, זְכוּתוֹ יִגַּן עָלֵינוּ, הַזֶּהִירָנוּ מְאֹד מְאֹד, וְאָמַר
שְׂאִין שׁוּם יְאוּשׁ בְּעוֹלָם כָּלֵל, וּמְכַל הַצָּרוֹת וּמְכַל
הַיְסוּרִים וּמְכַל הַקְּטָנוֹת וְהַמְרִירוֹת עֲדִין יְכוּלִים לְצֵאת,
וְאִין דְּבַר כְּזֶה שֶׁהֶכְרַח לְהִתִּיאֵשׁ, תִּבַּת יְאוּשׁ אָסוּר
שְׂתִהְיֶה רְשׁוּמָה עַל לוּחַ לְבָבךָ בְּשׁוּם אִפְּן שְׁבָעוּלָם,
תְּמִיד תִּזְכֹּר שְׂאֵם בְּאֵמֶת רוֹצִים לְצֵאת וּלְהִנָּצֵל מִהַבּוֹץ

והצרה שנפלו שם, עדין יכולים לצאת, ואף שלעת
 עתה אינך רואה שום מראה מקום של הצלה, שום
 פתח של תקווה, אף-על-פי-כן עליך לזכר — כל זמן
 שתחזק עצמך לא להתיאש בשום אפן שבְּעוֹלָם, אז
 דיקא תזכה לצאת מכל הצרות והיסורים שנפלת
 אליהם.

ב

אחי היקר! ראה לחזק עצמך — אף שנפלת
 ונשלכת אל מקום חשך ואפלה על-ידי רב חטאיך
 ועוונותיך, אף-על-פי-כן עליך לדעת כי אין שום יאוש
 בעולם כלל, כי אפלו כשאדם יורד בגלות — הן
 בגשמיות, והן ברוחניות, ואפלו אם נפל, חס ושלום,
 במקומות הכי מזהמים ומטנפים, עליו לדעת כי גם
 שם מצמצם עצמו הקדוש-ברוך-הוא, ומסתיר עצמו
 בדרכי נפלאותיו העצומים, ומזכיר אותו בכל פעם
 בכמה וכמה רמזים שונים — בכל יום, ובכל שעה,
 ובכל רגע, בכל מקום שרק יהיה, כדי שישוב אליו,
 ואיך שלא יתיאש עצמו, כי עדין הוא אתו, עמו ואצלו,
 וכשהאדם רק נוטה אליו יתברך, ואינו מתיאש עצמו

בשום אפן שבעולם, אזי נתהפך הכל לטובה —
 שדיקא על-ידי התגברות הטמאה והזהמא שמסבכים
 אותו, דיקא על-ידי-זה יזכה להשיג את אורו יתברך,
 כי באמת הוא יתברך מלא כל הארץ כבודו, ואין שום
 מציאות בלעדיו יתברך כלל, והכל לכל אלקות גמור
 הוא, ומה שנעלם מהאדם האור הזה הוא רק מחמת
 רבוי אור ושבירת כלי המחין שלו, אינו יכול לתפס את
 האור הזה כלל, עד שמיאש עצמו, רחמנא לצלן, אבל
 אם האדם מחזק עצמו בכל מיני אפנים, אפלו בתקף
 הקטנות והעניות והדחקות שלו — שעובר עליו מה
 שעובר, על-ידי-זה — דיקא מהירידות שלו זוכה
 שנעשים מזה צמצומים וכלים לחזר אליו יתברך,
 ויזכה להשיג את אורו יתברך, ועל-כן אם אתה יודע
 שכבר נפלת ונכשלת במה שנפלת ונכשלת, אל תתיאש
 את עצמך בשום אפן, ותעשה התחלה חדשה לשוב
 אליו יתברך, ואז תזכה שכל אלו הירידות וההשלקות
 שלך, יתהפכו לעליות גדולות, ואלו הצמצומים
 והחשכות שמסבכים אותך, הם הם יהיו הכלים אצלך
 לקבל את האור בהדרגה ובמדה, עד שלאט לאט תזכה
 לבטל ממך את כל אלו ההסתרות והצמצומים, ותזכה
 להכליל לגמרי בו יתברך.

ג

אחי היקר! ראה להתחיל עכשיו התחלה חדשה בחייה, ושכח תשכח את כל העבר עליך עד עכשו. הרגל עצמך להסתפל רק על העתיד, ואל תסתפל על אחוריה כלל, כי עקר היאוש בא להאדם רק כשמסתפל על אחוריו על כשלונותיו ועל הירידות והנפילות והקטנות שלו, אבל בזה שמתחיל להסתפל רק על העתיד שלך, אז תראה כי עדין יש לך תקווה גדולה לתקן הכל, ולזכות להצליח מאד מאד בחייה מעתה.

ד

אחי היקר! ראה להתחזק בכל מיני אפנים שבעולם ואל תתיאש עצמך בשום אפן שבעולם יהיה איך שיהיה, אל תאמר שאי אפשר, אין דבר כזה שאי אפשר; עליך לדעת — אם רוצים באמת יכולים להוציא מהכח אל הפעל כל מה שרוצים, וכל מה שצריכים, העקר אסור להתיאש בשום פנים ואפן, ואף שנדמה עכשו כאלו אבד מנוס ותקווה, וכאלו שלא יוכל להוציא מהכח אל הפעל מה שרוצה, אף-על-פי-כן עליך לדעת, כי אם לא תתיאש עצמך, אזי אין דבר

שְׁבַעוּלָם שְׁלֵא תוּכַל לְהוֹצִיא מֵהַכַּח אֶל הַפֶּעַל, כִּי הַכַּל
תְּלוּי כְּפִי תִקְרָה הָרְצוֹן וְהַכְּסוּפִין, וְכִפִּי תִקְרָה הָעֵקֶשׁ שְׁנוֹת
שְׁתֵּהִיָּה לָךְ — לֹא לְהִתְיַאֵשׁ עֲצָמְךָ בְּשׁוּם אִפְן
שְׁבַעוּלָם.

ה

אֶהוּבִי, אָחִי הַיְקָר! עֲלִיךָ לְדַעַת, אִם לֹא תִתְיַאֵשׁ
עֲצָמְךָ, אֲזִי אֵין דְּבַר שְׁבַעוּלָם שְׁלֵא תִגִּיעַ אֵלָיו, כִּי עִקְר
הַכְּשָׁלוֹן שֶׁל הָאָדָם הוּא רַק עַל-יַדֵּי הַיְאֹוֶשׁ, כְּפִי
שְׁמִתְיַאֵשׁ עֲצָמוֹ, כְּמוֹ-כֵן נַעֲשֶׂה בְּעַל כְּשָׁלוֹן, וְנוֹפֵל
וְיוֹרֵד לְמַטָּה, וְלֹא הוֹלֵךְ לוֹ כָּלֵל. וְעַל-כֵּן רְאֵה לַעֲשׂוֹת
כָּל מִינֵי פְעֻלוֹת שְׁבַעוּלָם לֹא לְהִתְיַאֵשׁ, וְהַגְּבַר אֶת
הָרְצוֹנוֹת הַחֲזָקִים שֶׁלָּךְ וְאֵף שְׁנַדְמָה לָךְ כְּאִלוֹ אֶתָּה
מְסַבֵּב בְּחוּמוֹת בְּרִזָּל, וְאֶתָּה מְלֵא כְּשָׁלוֹנוֹת, וּבְכָל מָה
שְׂאֵתָּה רַק מִתְחִיל אֶתָּה נִכְשָׁל וְנוֹפֵל, אֵף-עַל-פִּי-כֵן
עֲלִיךָ לְדַעַת, אִם לֹא תַעֲזֹב אֶת עֲצָמְךָ, וְתִהְיֶה עִקְשָׁן
גָּדוֹל, וְלֹא תִירָא וְלֹא תִפְחַד מְשׁוּם בְּרִיָּה שְׁבַעוּלָם, אֲזִי
סוּף כָּל סוּף תַּעֲבֹר עַל הַכַּל, וְתִזְכֶּה לְבֹא אֶל עֲנִינְיָךְ,
וּבְלִבְךָ אֶהוּבִי אָחִי, אֵל תִּתְיַאֵשׁ עֲצָמְךָ.

ו

אחי, אחי היקר! עליך לדעת, אשר עקר התקוה לקוות לטוב, ולהתרחק מיאוש, תלוי רק כפי שאוחז במדת האמונה הקדושה, כי כפי שמאמין בו יתברך, אשר אין שום מציאות בלעדיו יתברך כלל, והכל לכל אין סוף ברוך הוא, אין שום טבע ומקרה כלל, והכל ממנו יתברך, כפי שמכניס בדעתו את אמתת הידיעה הזו — שרק הקדוש ברוך הוא עמו, אתו ואצלו, אז דיקא יצליח בדרכו, ויזכה להוציא מהכח אל הפעל ענינו תמיד.

ז

אחי היקר! ראה לעשות בכל פעם התחלה חדשה, ולעולם אל תסתכל לאחוריה כלל, עליך לדעת, כי עקר הצלחת האדם בזה העולם הוא רק כשזוכה להיות עקשן גדול, ועקר העקשנות צריך בדבקות הבורא יתברך — שתראה לציר תמיד לפני עיניך איך שהכל לכל אלקות גמור הוא, ואין שום מציאות בלעדיו יתברך כלל, וכל העולם הוא אור פשוט, ואתה עומד באמצע, והוא יתברך מסבב אותך, וכל מה

שְׁתַּכְנִים יְדִיעָה זוּ בְדַעְתָּךְ, כְּמוֹ-כֵן תִּזְכֶּה לְהַגִּיעַ אֶל
הַדְּבָקוֹת הָאֲמִתִּית בּוֹ יִתְבָּרֵךְ, וְעַל-יְדֵי-זֶה לְעוֹלָם לֹא
תִּפֹּל בִּיאוּשׁ, כִּי עַקֵּר הַיְּאוּשׁ בָּא רַק מִכְּפִירוֹת
וְאִפְּיִקוֹרְסוֹת, שְׁנֹכְנָסִים בּוֹ סִפְקוֹת — הִישׁ ה' אִם אֵין,
וְזֶה מְשַׁבְּרוֹ לְגַמְרִי, עַד שְׁנַדְמָה לוֹ כְּאִלוֹ אֲבֹד מְנוּס
וְתִקְוָה מִמְּנוֹ, אֲבָל בְּזֶה שֶׁתִּזְכֶּה לְהַכְנִים בְּדַעְתָּךְ אֲמִתַּת
מְצִיאוֹתוֹ יִתְבָּרֵךְ, עַל-יְדֵי-זֶה תִּזְכֶּה לְחַדֵּשׁ עֲצָמְךָ בְּכָל
פַּעַם, וּלְעוֹלָם לֹא תִסְתַּכֵּל לְאַחֲרֵיךְ כָּלֵל, וְאִזְ דִּיקָא יֵשׁ
לְךָ תִקְוָה טוֹבָה לְתַקֵּן אֶת כָּל הָעֶבֶר שְׁלֶךְ, וְתִזְכֶּה
לְהִתְקַדֵּם בְּיִרְאַת שָׁמַיִם וּדְבָקוֹת הַבּוֹרָא.

ח

אָחִי הַיְקָר! עֲלִיךָ לְדַעַת, כִּי עַקֵּר הַצָּרוֹת וְהַיְרִידוֹת
וְהַקְּטָנוֹת שְׁלֶךְ הוּא רַק מִחֲמַת רַב יְאוּשׁ שֶׁמְסַבֵּב אוֹתָךְ
מִפַּעַם לְפַעַם, כִּי הַיֵּצֵר הָרַע מְכַנֵּים תָּמִיד בְּלֵב הָאָדָם,
יְאוּשׁ, וּמִרְאֵה לוֹ כְּאִלוֹ הוּא כְּבָר אֵינוֹ שׁוֹה לְכֹלֹם,
וּכְאִלוֹ מִמְּנוֹ כְּבָר לֹא יִהְיֶה שׁוֹם דְּבָר, וּכְשֶׁתִּזְכֶּה לִידַע
דְּבָר זֶה, אִזְ תִּלְעַג לוֹ, וְתֹאמַר לְעֲצָמְךָ אֵין שׁוֹם יְאוּשׁ
בְּעוֹלָם כָּלֵל, יִהְיֶה אִיךָ שְׂיִהְיֶה; אִם רַק לֹא תִנִּיחַ אֶת
רְצוֹנְךָ, תִּזְכֶּה לְהוֹצִיא מִהַכַּח אֶל הַפַּעַל חִפְצָךְ.

ט

אחי היקר! אל תתיאש בשום אופן שבעולם, ואף שאני מבין מכאובי נפשך ולבבך מכל מה שעובר עליך ברוחניות ובגשמיות, עם כל זאת עליך להתחזק עצמך בכל מיני אפנים שבעולם, להיות אף ורק בשמחה עצומה, ולהיות עקשן גדול, ולא להניח את הרצון כרגע, כי כל זמן שהאדם חזק ברצונות חזקים, ואינו מתיאש, אזי סוף כל סוף יעבר על הכל וינצח, ויוציא מהכח אל הפעל מה שרוצה, העקר לא להתיאש כלל.

י

אחי היקר! ראה להתחזק בכל מיני אפנים שבעולם, ונא ונא אל תתיאש מכל מה שעובר עליך, כי עוד יבואו לך ימים טובים, ועוד ייטיב עמך הקדוש ברוך הוא אם תחזיק מעמד, ועקר ההחזקת מעמד הוא — שתהיה חזק בדבור — לדבר הרבה עמו יתברך. וראה להיות רגיל לפרש את כל שיחתך וכל מה שעובר עליך אליו יתברך. כאשר ידבר איש עם רעהו, והבן אל אביו, וכל מה שתמיד בדבר זה, כמו-כן יפנס בך בטחון עצמי — שתבטח בו יתברך, וכן יתחזק הבטחון גם בעצמך — שאתה עדין לא אבוד,

חס ושלום, ועדין יש לך תקווה גדולה לתקן הכל, ומה גם שפזזה שתדבר עמו יתברך, תתחיל להרגיש את ערכות נעימות זיו שכינת עזו יתברך, ותראה ותשפיל את גדל החסד חנם שעושה עמך גם עכשו, ועוזר לך על כל שעל ופסיעה.

יא

אחי היקר! ראה להחיות את עצמך במה שתוכל, העקר ראה לא להתיאש עצמך בשום אפן, כי היאוש גרוע מהכל, וכל הצרות והיסורים, הירידות והנפילות, הקטנות וההשלות שעוברים על האדם בזה העולם, העקר הוא מצד היאוש, שזה מכניס בו התרשלות, עד שמתרשל מחייו לגמרי ומזניח את עצמו, עד שמדרדר מדחי אל דחי, עד שנופל בעמק החשך והרע; ועל-כן עשה מה שתעשה שלכל תיאש עצמך, העקר הרגל עצמך להיות תמיד שמח וטוב לב, ראה לשמח את עצמך בשמיעת כלי זמר, ותרקד רקודים, אפלו בינך לבין עצמך, וזה יכניס בך שמחה ותקווה, ותשיר לעצמך איזה נגון של שמחה וחדוה, הכל תעשה העקר אל תתיאש בחייה, אשר היאוש אל מאומה לא יביא אותך — לא בעולם הזה ולא בעולם הבא.

יב

אחי, אחי! מה יהיה לך אם תתיאש עצמך
מחייך? הלא לא תרויח בזה שום דבר, רק תשכב
במטה כפגר מת, ואף אחד לא ירחם עליך, ראה לקחת
את עצמך בידיך, ותשמח את עצמך בכל מיני אפנים
שבעולם ותהיה רגיל לשמע כלי זמר וכלי שיר, אשר
זה יגביה את ריחך שנפל אל תוף יאוש ודכאון, ויגביה
אותך אל תקוה ובטחון ואמונה בו יתברך, אשר זה
עקר הבית מנוס של האדם בזה העולם.

יג

אחי היקר! ראה להתחזק עצמך בכל מיני אפנים,
ואל תניח את עצמך לפל, העקר אל תתיאש. אפלו
שבין כף עובר עליך מה שעובר, אסור לך להתיאש
כלל, וסוף כל סוף אחר הרע יהיה הטוב, וכפי שהאדם
זוכה להתחזק עצמו, ואינו מניח את מקומו, כמו-כן
זוכה להחזיק מעמד ומצב, ויזכה לעבר על הכל. ועל-
כן זכר, זכר אשר אסור להתיאש כלל, אפלו כשעובר
עליך מה שעובר, אסור להתיאש.

יד

אחי היקר! זכור כי לא לנצח תחיה, ועל-כן מה
 לך להתיאש?! עליך לזכור היטב — כל זמן שהאדם
 חי יש לו תקווה לתקן הכל, ובלבד שלא יתיאש כלל;
 ועל-כן עשה מה שתעשה שלא תתיאש, ועקר גדלות
 האדם הוא רק בנקדה זו — איך שזוכה לחזק את
 עצמו בשעת ירידתו, ונפלתו וקטנותו, ואינו מתיאש
 עצמו כלל, כי היאוש זה יותר גרוע מכל החטאים
 והעוונות שבעולם, ורבנו הקדוש צעק בקול גדול:
 הוי, אסור להתיאש! אל תתיאשו את עצמכם! אין
 שום יאוש בעולם כלל! ועל-כן ראה להכניס בעצמך
 את הצעקה והכרוז הזה שצעק רבנו הקדוש ואל
 תתיאש עצמך בשום אפן שבעולם, תמיד תזכר כי עדין
 יש לך תקווה טובה לתקן הכל כל זמן שלא תתיאש.
 ועקר העצה לזה הוא אמונת חכמים — כפי שאדם
 מאמין באמת בהצדיקים האמתיים שהזהירונו לא
 להתיאש, כמו-כן באמת לא יתיאש, ויזכה לעלות
 מעלה מעלה ולהצליח בדרךכו.

טו

אחי היקר! מכל מיני מרירות, קטניות, צרות
 ויסורים ראה לברוח רק אליו יתברך, הרגל עצמך לדבר
 עמו יתברך בשפת האם שלך, ותספר לפניו יתברך את
 כל לבך וכל מה שעובר עליך בפרטי פרטיות, כאשר
 ידבר איש עם רעהו, והבן אל אביו, וכל מה שתתמיד
 בזה, יותר יתחזק בך הבטחון בו יתברך, ותצא מכל
 מיני יאוש ודכאון ומרירות, כי הדבור עמו יתברך
 מחזק באדם את האמונה והבטחון, ומחזק את הלב
 שלא יתיאש עצמו מכל מה שרק קורה עמו בחייו.

טז

אהובי, אחי היקר! בתקף קטניותך ודחקותך אל
 תתיאש עצמך, כי בודאי לא יעזב אותך השם יתברך,
 אם תחזיק מעמד ולא תניח את מקומך מלהשתוקק
 אליו, ולדבר עמו הרבה בתמימות ובפשטות, כי עקר
 הצלחת האדם בזה העולם תלוי כפי שהוא מדבר עמו
 יתברך בלשון שרגיל בה, ושוקד בדבר זה — לדבר
 הרבה עמו יתברך בתמימות ובפשטות.

יז

צריך שתזכר, אהובי, אחי היקר! כי החיים מלאים נסיונות בכל יום ויום, ועל כל אחד ואחד עובר לו היום במרירות וצרות ויסורים אחרים, עד שעל-פי-רב נופל האדם אל תוך יאוש עמק ודכאון עצום, ונדמה לו כאלו אבד ממנו מנוס ותקווה, וכאלו היום הזה כבר אינו יום, וזה מביאו שהוא נופל בעברות חמורות, רחמנא לצלן, עד שמתיאש עצמו לגמרי מחייו, ונדמה לו כי לו אין כבר שום מנוס ותקווה, ובאמת לא כן הוא, עליך לדעת כי זה עקר הנסיון שעובר על כל אחד בחייו, שמנסים את כל אחד בנסיון אחר, וזה עקר מעלת האדם בזה העולם ומדרגתו הגדולה — שרואין מלמעלה איך שמתחזק עצמו בתקף דחקותו וקטנותו, ואינו מיאש עצמו כלל, על-כן, אהובי, אחי היקר! מכל מה שעובר עליך ראה לעשות כל מיני פעולות שבעולם לא להתיאש עצמך כלל, כי היאוש אסור בתכלית האסור, והקדוש ברוך הוא שונא אותו מאד.

יח

ראה, אהובי, אחי לשמר את עצמך מאד, ולעולם

אל תתיאש, יהיה אִיךָ שִׁיחָהּ, עֲלִיךָ לְדַעַת כִּי הַיְאוּשׁ
לא יביא אותך אל שום דָּבָר, רק אל השָׂאוֹל תַּחֲתִית
וּמַתְחָתָיו, וְתִדְרֹדֶר עַד הַתְּהוֹם מִמֶּשׁ, וְעַל-כֵּן עֲשֵׂה מָה
שֶׁתַּעֲשֶׂה לְהַתְחַזֵּק בְּכָל מִינֵי אֲפָנִים, וְעַקֵּר הַחֲזוּק הוּא
עַל-יְדֵי שְׁתַּרְגִּיל עֲצֻמָּה בְּתַקְוָה דַּחְקוֹתָהּ וּמְרִירוֹתָהּ —
לְדַבֵּר עִמּוֹ יִתְבָּרֵךְ כַּאֲשֶׁר יִדְבַר אִישׁ עִם רֵעֵהוּ וְהִבִּין אֶל
אָבִיו בְּשִׁפְתַי הָאֵם שְׁלָךְ, וְתִסְפֹּר לְפָנָיו יִתְבָּרֵךְ אֶת כָּל
לִבָּךְ בְּפָרְטֵי פָרְטִיּוֹת וְכָל מָה שֶׁרַק מַעִיק לָךְ רְאֵה לְסַפֵּר
לְפָנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ, וְזֶה יוֹרִיד מִמֶּךָ אֶת הַלַּחֲץ וְהַמַּתַּח,
וְתִזְכֶּה לְמַחֲזִין מִיִּשְׁבִּין, וְתִשְׁתַּנֶּה בְּמִשְׁךָ זְמַן קָצֵר לִהְיוֹת
אָדָם אַחֵר. כִּי עַקֵּר הַיְאוּשׁ וְהַדְּכָאוֹן בָּא לְאָדָם, כִּי נוֹפֵל
בְּקִטְנוֹת כְּזוֹ, עַד שֶׁנִּדְמָה לוֹ שְׂאִין לוֹ עִם מִי לְדַבֵּר, וְאִין
לוֹ מִי שְׂיִבִין אוֹתוֹ, וְאִין לוֹ לְהִיכֵן לְרוּץ וּלְסַפֵּר אֶת מָה
שֶׁמַּעִיק לוֹ, אֲבָל עַל-יְדֵי הָעֲצָה הַנּוֹרָאָה הַזֹּאת — לְדַבֵּר
עִמּוֹ יִתְבָּרֵךְ, וּלְסַפֵּר לְפָנָיו יִתְבָּרֵךְ אֶת כָּל לְבוֹ וְכָל מָה
שֶׁרַק קוֹרֶה עִמּוֹ, עַל-יְדֵי-זֶה יֵצֵא תָמִיד מֵהַיְאוּשׁ,
הַדְּכָאוֹן וְהַקִּטְנוּת.

יט

אָחִי, אָחִי הַיְקָר! אֲנִי יוֹדֵעַ שְׂאֵתָה עִכְשָׁו שְׁבוֹר

מִכָּל מִינֵי פְּגָעֵי וּמִקְרֵי הַזְּמַן שְׁעוֹבְרִים עָלֶיךָ, אֶף-עַל-
 פִּי-כֵן אֲנִי מִבְּקֵשׁ אוֹתְךָ כְּרַגַּע: תִּקְשִׁיב וְתִשְׁמַע, אָנָּה
 אֵל תִּתְיַאֵשׁ עֲצָמְךָ בְּשׁוּם אִפֶּן שְׁבַעוּלָם כָּלֵל, אֵל תִּחְשַׁב
 כִּי כִּף יַעֲבֹר עָלֶיךָ תָּמִיד, הַכֹּל רַק לְמַעַן נִסּוֹת אוֹתְךָ אִיךָ
 תִּזְכֶּה לְהִתְחַזֵּק וּלְהִחְזִיק מֵעַמֵּד אֶפְלוּ בְּתַקְףָּךְ קִטְנוּתְךָ
 וְצָרוֹתֶיךָ, וּבְזֶה שֶׁתִּזְכֶּה לְהִחְזִיק מֵעַמֵּד, וְלֹא לְהִתְיַאֵשׁ,
 בְּזֶה תִּרְאֶה חֲשִׁיבוּתְךָ וְגִדְלוּתְךָ, כִּי זֶה הִיא מַעֲלַת כָּל
 הַצְּדִיקִים הַקְּדוֹשִׁים, שֶׁהָיוּ בְּעוֹלָם שְׁעָבְרוּ עֲלֵיהֶם כָּל
 מִינֵי מִשְׁבָּרִים וְגַלִּים, צָרוֹת וַיִּסּוּרִים, קִטְנוֹת וְדַחְקוֹת,
 וְזָכוּ לְהִתְחַזֵּק וּלְהִחְזִיק מֵעַמֵּד, וּבְזֶה הִרְאוּ אֶת תֵּאוֹ
 נִשְׁמָתָם הַמְּזַכֶּכֶת, אִיךָ שֶׁהֵם מֵאֲמִינִים בּוֹ יִתְבָּרַךְ,
 שֶׁהַכֹּל מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, וְלֹא הִתְיַאֵשׁוּ עֲצָמָם כָּלֵל.
 אֲשֶׁרֵיהֶם וְאֲשֶׁרֵי חֲלָקָם, וְגַם אֶתָּה רְאֵה שֶׁחֲלָקְךָ יִהְיֶה
 נִכְלָל בְּחֲלָקָם, אָנָּה אֵל תִּתְיַאֵשׁ כָּלֵל!

ב

אחי היקר! ראה להתחזק בכל מיני אפנים
 שבעולם, כי אין זה מעלה כלל שיפל האדם בדעתו
 ויתיאש, כי היאוש הוא הסטרא אחרא והקלפות, כי
 באמת אין שום מציאות בלעדיו יתברך כלל, והכל

לכל אלקות גמור הוא, אך מפני הבחירה והנסיון ברא הקדוש ברוך הוא את הקלפות והסטרא אחרא, לכסות ולהסתיר ולהעלים את אורו יתברך, וכשנעלם ונסתר ונתכסה אורו יתברך, על-ידי-זה נופל האדם ביאוש ודכאון עצום, עד שנדמה לו כאלו אבד מנוס ותקוה ממנו, ועקר עבודת האדם בזה העולם — להפך את כל ההסתרות, ההעלמות והכסויים, ולגלות את אמתת מציאותו יתברך, ולכן בהתגלותו יתברך, על-ידי-זה נכנסת תקוה באדם, ומרבה את הקדשה, ולהפוך על-ידי הסתרתו יתברך, על-ידי-זה נכנס בו יאוש, ומתפשט ומתגבר עליו הסטרא אחרא והקלפות; ועל-כן ראה מה שתעשה שלא להתיאש כלל, ותמיד חפש רק אחריו יתברך, וזה יכניס בך בטחון חזק, ותגביר אצלך את הקדשה והאור.

כא

אחי היקר! ראה להתחזק בכל המצבים שלך, ונא ונא אל תתיאש עצמך בשום אופן שבעולם, ואפלו שבין כך אתה נכשל בעוונות עצומים, ועושה מעשים מגנים, רחמנא לצלן, אף-על-פי-כן תעשה כל מיני

מאמצים שלא תתיאש עצמך בשום אופן, כי מה אתה יודע מהיכן נמשך שרש נשמתך? ! ולהיכן אתה צריך לילך? ! ומה עליך לתקן בזה העולם? ! ועל-כן מכל הקטנות והירידות העצומות שלך ראה לחזור אליו יתברך בתמימות ובפשיטות גמור, ואל תסתכל אחריו כלל, רק הרגל עצמך לעשות בכל פעם התחלה חדשה לשוב אליו יתברך בתשובה אמיתית.

כב

אחי היקר! ראה להתחזק עצמך בכל מיני אפנים, ואל תניח את עצמך לפל בשום אופן שבועולם, עליך לדעת, כי על כל אחד עוברים בחייו משברים וגלים, וכל אחד יש לו את המצבים, הקטנות והירידות שלו, אך כל אחד מתגבר עליהם ומגרשם ממנו; ועל-כן ראה, אהובי, גם אתה לגרש ולבטל ממך את כל הדכאון והיאוש והמרירות שעוברים עכשו עליך, ותסלקם ממך, כי זה רק משבר עובר, ולא, חס ושלום, ענין שישאר אצלך, על-כן ראה, אהובי, אחי, להתחזק ולהיות בשמחה עצומה, ותשמח את עצמך, ותכניס את עצמך במצב-רוח טוב, ונא ונא אל תתיאש עצמך,

כי לא לעולם יהיו לך זמנים קשים, שיש לך עכשו, עוד יהיה לך טוב, ואור וזיו בחייהך — אם לא תתיאש עצמך בשום אופן, ועליך לדעת כי זה עקר גדלת ושבח האדם בזה העולם — איך שמתחזק עצמו במצבו, ואיך שלא מניח את היאוש אצלו כרגע; אשרי לו!

כג

ראה, אהובי, אחי היקר! לצאת מהעצבון והדכאון והיאוש שלך, כי מה יהיה לך, ומה יועיל לך כל המרירות הזו שאתה מסתובב עמה, האם אתה חושב שבזה תושע — שתיאש מחייהך?! הלא על-ידי היאוש והמרה השחורה אתה מגביר את הצרות והמרירות שלך; על-כן כלך לך מיאוש ועצבון ודכאון, ותקח את עצמך בידיך, ותשחק מכל העולם כלו, הדבק עצמך בו יתברך, ותדע כי אתה משגח בהשגחתו יתברך הפרטי פרטית, ותרגיל עצמך לדבר עמו יתברך, וזה יועיל לך הרבה להפוך את היגון והאנחה אל תקף השמחה, היאוש והדכאון אל תקף הבטחון והששון, ותשנה את כל הלקך מחשבתך ממה שחשבת וידעת עד עכשו, כי המאמין בו יתברך

בְּאֵמֶת, יֵשׁ לּוֹ בְּטַחֲוֹן וְתִקְוָה חֲזָקָה וְנִכְנָסִים בּוֹ שְׂמֵחָה
וְשִׁשׁוֹן, אֲשֶׁרֵי לוֹ!

כד

אחי היקר! אל תפל בדעתך משום דבר שבעולם,
ואפלו שאתה יודע בעצמך נגעי לבבך ומכאוביך —
איך שאתה מלכלך בחטאים ועוונות ופשעים, ואיך
שנתלכלכת בהלכלוך הכי גרוע של נאוף וזנות, אף-
על-פי-כן ראה וזכר את דברי רבנו הקדוש, שהזהירנו
ביותר, ואמר לנו — לא להתיאש עצמנו בשום אפן
שבעולם כי גדול אדוננו ובוודאי אם נחזיק מעמד נזכה
לצאת מהבוץ והחשך שנפלנו בהם, העקר תלוי כפי
שאדם מחזק עצמו, ואינו מניח את עצמו להתיאש, אז
דיקא יצליח דרכו בזה ובכא; ועל-כן, אהובי, אחי!
אל תתיאש את עצמך בשום אפן שבעולם, וזה עקר
חשיבותך — אף שכבר נפלת בבוץ ולכלוך, אף-על-
פי-כן אתה מחזיק מעמד, ואינך נופל בדעתך, ועל-
די-זה דיקא תזכה להפך את כל הירידות והנפילות
לעליות גדולות ואת הקטנות לגדלות.

כה

אחי היקר! עליך לדעת, אפלו אתה נמצא כעת בשאול תחתית ומתחתיו, ונפלת ונשלכת בעמק החשך והרע, ונכשלת בכל מיני חטאים ועוונות של נאוף, אף-על-פי-כן עליך להתחזק עצמך בכל מיני אפנים ולא להתיאש עצמך כלל, רק ראה לחזור בתשובה אליו יתברך, כי הוא יתברך אב הרחמן המחכה לך שתשוב אליו, ועקר התשובה הוא ודוי דברים — שתרגיל עצמך לדבר עמו יתברך בשפת האם שלך, ותספר לפניו את כל נגעי ומכאובי לבך, וכל מה שעובר עליך בפרטי פרטיות, ותדע כי כל דבור שאתה מדבר עמו יתברך, נשמע ונתקבל, ואל תחשב שלריק יגיעה וטרחה, לא! לא! אל תחשב זאת כרגע, אלא עליך לדעת, אשר מרב חטאים ועוונות שחטאת ופגמת, נתפסית בקלפות מגנות ודמיונות מזהמים של נאוף, עד שקשה לך לצמצם דעתך אליו יתברך, ואינך יכול להבין ולהאמין איך שגם לך יש עדין תקווה לשוב אליו יתברך מרב קלקולך, על-בן אהובי, אחי היקר! אל תתיאש עצמך בשום אופן שבעולם משום ברירה ומשום דבר, רק ראה לחזור בתשובה אליו יתברך.

והוא בְּנִדְאֵי יִקְבְּלֶךָ, הָעֵקֶר הַתִּמְד בְּדָבָר זֶה מְאֹד לְדַבֵּר
 עִמּוֹ יִתְבַּרֵךְ בְּתַמִּימוֹת וּבִפְשִׁיטוֹת גָּמוּר, אֲשֶׁר סוּף כָּל
 סוּף יִשְׁבְּרוּ מִמֶּךָ כָּל הַקְּלָפוֹת וְכָל הַמְּסָכִים הַמְּבַדִּילִים
 בֵּינֶךָ לְבִינֵנוּ יִתְבַּרֵךְ, וְתִזְכֶּה שְׂיֵאִיר עֲלֶיךָ מֶלֶךְ עֲלִיוֹן
 בְּהָאָרֶה וּבְזִיו נִפְלָא מְאֹד.

כו

אחי היקר! עֲלֶיךָ לְדַעַת, כִּי אֶפְלוּ מֵהַמְּקוֹמוֹת הַכִּי
 מְגַשְׁמִים וּמְזוֹהָמִים עֲדִין יְכוּלִים לְצֵאת, אִם לֹא תִתְיַאֵשׁ
 עֲצֻמָּה. כִּי בְּאֵמֶת אֵין שׁוּם מְצִיאוֹת בְּלַעֲדֵיו יִתְבַּרֵךְ כָּלֵל,
 וְהַכֵּל לְכָל אֱלֻקוֹת גָּמוּר הוּא, וְעַל-כֵּן רְאֵה, אֶהוּבִי
 הַיֵּקֶר, לְחִזֵּק עֲצֻמָּךְ וְתַחֲזֹר אֵלָיו יִתְבַּרֵךְ, הָעֵקֶר אֵל
 תִּתְיַאֵשׁ, כִּי הֵיאֻשׁ גְּרוּעַ מְכַל הַחֲטָאִים וְהָעוֹנוֹת
 שְׁבָעוּלָם, וְעֵקֶר הָאָרֶס שֶׁל הַחֲטָא הוּא הֵיאֻשׁ, כִּי כָּל
 חֲטָא מְסַתִּיר אֶת אֲמִתּוֹת מְצִיאוֹתוֹ יִתְבַּרֵךְ וּמְשַׁכִּחוֹ
 מֵהָאָדָם, וְתַכֵּךְ וּמְיָד כְּשַׁחַס וְשִׁלּוּם שׁוֹכַח מִמֶּנּוּ יִתְבַּרֵךְ,
 וְנִסְתָּר מִמֶּנּוּ אֹר אֱלֻקוֹתוֹ יִתְבַּרֵךְ, עַל-יְדֵי-זֶה נֹפֵל
 לְיֵאוּשׁ, וְהֵיאֻשׁ מְבִיא אַחֲרֶ-כֶּךָ עֲצָבוֹת וְדַכְאוֹן, עַד
 שֶׁמִּתְיַאֵשׁ עֲצֻמוֹ לְגַמְרֵי מַחֲיִיו, וְנִדְמָה לוֹ שֶׁכָּבַר אֵינוֹ
 שׁוֹה לְשׁוּם דָּבָר, וּכְאֵלוֹ שֶׁכָּבַר אֵף אֶחָד אֵינוֹ צָרִיךְ

אותו, ובאמת הכל שקר וכזב ופתוי היצר הרע, אשר לא די שהכשיל אותך במה שהכשיל, עוד זאת הוא מכניס בך יאוש ומרירות דכאון ועצבון, על-כן ראה, אהובי, אחי היקר! שלא תתיאש, כי הכל שקר, כל זמן שהאדם חי בזה העולם יש לו עדין תקוה לתקן הכל, וזה עקר הנסיון לכל בעל עברה — שיחזיק מעמד ולא יתיאש עצמו בשום אפן, ואז כשהוא חזק בזה — יצליח לחזור בתשובה אמתית.

כז

אהובי, אחי היקר! ידעתי וגם ידעתי את מצבך שאתה נמצא בו כעת, את לכולך מעשיך שהתלכלכת כעת, את גנות זהמת המחשבות הזרות וההרהורים הרעים שנפלת ונשלכת לשם עכשו, ואיך שהרעיונות הרעים מבלבלים אותך, ואתה נמצא בדמיונות מגנים מאד — מדמה לעצמך כל מיני נאוף וזבל, ומרהר כל מיני הרהורים רעים ומגנים, אף-על-פי-כן מתקף החשך והרע הזה שסובב אותך אל תתיאש עצמך כלל, כי עדין גם משם אתה יכול לשוב בתשובה שלמה, אם תהיה חזק ברצונות חזקים לחזור אליו יתברך, כי אין לך דבר העומד בפני התשובה.

תם ונשלם, שבח לאל עולם!

קוֹנְטָרַס

שָׁלוֹם עִבְרָתוֹ

יְגַלֶּה מַעֲלַת מִדַּת הַשָּׁלוֹם בְּכֻלָּיוֹת וּבְכַפְרָטִיוֹת, שְׂיִהְיֶה הָאָדָם
בְּשָׁלוֹם עִם כָּל בֶּר יִשְׂרָאֵל, וְכֵן עִם אִשְׁתּוֹ וְעִם בְּנֵי בֵיתוֹ, וְכֵן בֵּינוֹ
לְבֵין עַצְמוֹ, כִּי לֹא מִצָּא הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא כָּלִי הַמַּחְזִיק בְּרָכָה
אֲלֵא הַשָּׁלוֹם, וְעַקֵּר הַגְּאֻלָּה תִּהְיֶה רַק עַל-יְדֵי מִדַּת הַשָּׁלוֹם, כִּי
מְשִׁיחַ יִכְבֹּשׂ אֶת הָעוֹלָם בְּשָׁלוֹם.

*

בְּנוֵי וּמֵיֶסֶד עַל-פִּי דְבָרֵי

רַבְּנֵי הַקְּדוֹשׁ וְהַנּוֹרָא, אֹר הַגְּנוּז וְהַצָּפוֹן,
בּוֹצִינָא קְדִישָׁא עֲלָאָה, אֲדוּגְנוּ, מוֹרְנוּ וְרַבְּנוּ,
רַבֵּי נַחֲמָן מִבְּרֶסְלָב, זְכוּתוֹ יִגַּן עָלֵינוּ.

וְעַל-פִּי דְבָרֵי תַלְמִידוֹ, מוֹרְנוּ

הַקְּדוֹשׁ, אֹר נִפְלָא, אֲשֶׁר כָּל רֵז לֹא אָנִים לִיָּה

רַבֵּי נַתָּן מִבְּרֶסְלָב, זְכוּתוֹ יִגַּן עָלֵינוּ,

וּמִשְׁלָב בְּפֶסוּקֵי תוֹרָה, נְבִיאִים, כְּתוּבִים וּמֵאֲמָרֵי חֻכְמֵינוּ
הַקְּדוֹשִׁים מְגַמְרָא וּמְדַרְשִׁים וְזֹהַר הַקְּדוֹשׁ.

*

הוֹבָא לְדָפוּס עַל-יְדֵי

חֲסִידֵי בְּרֶסְלָב

עִיה"ק יְרוּשָׁלַיִם תּוֹבֵב"א

מוֹהֲרָא"ש נ"י אָמַר, שְׁאִין לָךְ מִדַּת
טוֹבָה מְשָׁלוֹם, כִּי הַשְּׁלוֹם וְהַאֲהָבָה
שׁוֹבְרִים אֶת כָּל הַחֻמוֹת הַכִּי בְּצוּרוֹת, כִּי
כְּשֶׁאָדָם תָּמִיד מְחַפֵּשׁ רַק אַחַר הַשְּׁלוֹם
וְהַאֲהָבָה, וּבּוֹרַח מִמַּחְלָקָת, עַל-יְדֵי-זֶה
הוּא תָּמִיד יִהְיֶה הַמְּנַצֵּחַ.

(אֲמַרֵי מוֹהֲרָא"ש, חֶלֶק ב', סִימָן תַּקְלָג)

קונטרס

שְׁלוֹם עִכְשׁוֹ

.א.

צָרִיף שֶׁתִּדַע אֲהוּבִי, בְּנֵי הַיְקָר, אֲשֶׁר אֵין לְךָ עוֹד מִתְּנֵה טוֹבָה לְאָדָם כְּמִדַּת הַשְּׁלוֹם, כִּי שְׁלוֹם הוּא מְלִשׁוֹן שְׁלֵמוֹת, הֵינּוּ שְׂאִין לְךָ עוֹד דְּבַר הַנִּקְרָא שְׁלוֹם בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוֹת כְּמוֹ מִדַּת הַשְּׁלוֹם, וְעַל-כֵּן אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים (עֶקְצִין ג, יב): לֹא מֵצָא הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא כְּלִי מִחֲזִיק בְּרָכָה לְיִשְׂרָאֵל אֶלָּא הַשְּׁלוֹם; כִּי מִדַּת הַשְּׁלוֹם הִיא הַכְּלִי הַמְּחֲזִיק בּוֹ כָּל הַבְּרָכוֹת וְהַיְשׁוּעוֹת, וְאִם הָיוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִתְאַחֲדִים יַחַד בְּאַהֲבָה וּבְשְׁלוֹם, וְאִישׁ אֶת רֵעֵהוּ הָיוּ מְחֻזְקִים, אֲזַי בּוֹדָאֵי הָיִינוּ נִגְאָלִים גְּאֻלָּה שְׁלֵמָה, וְשׁוֹם בְּרִיָּה, אִמָּה וְלִשׁוֹן לֹא הָיוּ שׁוֹלְטוֹת בָּנוּ, כִּי שְׁמוֹ שֶׁל הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ 'שְׁלוֹם' (שַׁבַּת י); וְעַל-כֵּן כְּשֶׁאֶחָד זֹכֶה לְאַחֵז בְּשְׁלוֹם, הוּא מִתְאַחֵד עִם שְׁמוֹ

יתברך; ולכן ראה, אהובי, בני היקר, להשתדל בכל מיני השתדליות להיות אף ורק בשלום עם זולתך, ותמיד תרוץ אחר השלום, ובכל מה שרק קורה בינך לבין זולתך, ראה תמיד לחפש רק אחר השלום, ואם תהיה עקשן להמשיך את עצמך רק אל השלום, אז תזכה להגיע אל תכלית השלמות. כי כל זמן שלא הגיע האדם אל מדת השלום, שאינו יכול להשלים עם זולתו, עדין הוא מלא חסרונות, ורחוק לגמרי ממדת האמת, כי "האמת והשלום אהבו" (זכריה ח, יט), הינו כי זה עקר האמת — כשיש שלום, כי בלי שלום, אין זו אמת כלל, ואפלו שהאדם יצעק כל היום שהוא אוהו במדת האמת, כל זמן שאינו חפץ בשלום, זה סימן שהוא רחוק בתכלית הרחוק מהאמת, כי "האמת והשלום אהבו" ודיקא; ועל-כן ראה, אהובי, בני היקר, לאחז תמיד במדת השלום, ותשתדל שיהיה שלום בינך לבין זולתך, ואף שהוא תכלית ההפוך ממך, וחושב אחרת ממה שאתה חושב, עליך לדעת, כי זה עקר שלמות השלום — כששני הפכים מתאחדים באחדות אחת, ודיקא זה נקרא שלום; על-כן אשרי מי שתמיד מחפש ומבקש אחר השלום, ובורח מכל מיני מחלוקת ומריבות, ומוצא רק את השלום; אשרי לו בזה ובכא!

ב.

צָרִיךְ שְׁתַּדַּע אֶהוּבִי, בְּנֵי הַיְקָר, כִּי כָל עֵקֶר הַגְּלוּת
הַמְּרָה וְהָאַרְכָּה הַזֹּה, שְׁאַנּוּ נִמְצָאִים בָּהּ עֶכְשׁוֹ, הִיא רַק
מִחֲמַת שְׁנֵאת חֲנָם, שְׁאַחַד שׁוֹנֵא אֶת זוּלְתוֹ עַל לֹא דְדָבָר,
וְאִי אֶפְשָׁר לוֹ לְהַשְׁלִים עִמוֹ, וְזֶה גוֹרֵם לָנוּ אֶת כָּל הַצָּרוֹת
וְהַמְּרִירוֹת, הַיְסוּרִים וְהַהֲרַפְתָּקָאוֹת, כִּי אֱלוֹ הִיָּה שְׁלוֹם
בֵּין עַם יִשְׂרָאֵל, אֲזִי שׁוֹם אֵמָה וְלִשׁוֹן לֹא הָיוּ יְכוּלִים
לָנוּ, כִּי קָנָה אֶחָד נִשְׁבָּר מִיָּד, וַעֲשָׂרָה קָנִים אִי אֶפְשָׁר
לְשִׁבֵר בְּשׁוֹם אֶפֶן, וּמְכַל שְׁכָן מֵאָה קָנִים אוֹ אֶלֶף קָנִים
וְכוּ', כְּשֶׁהֵם בְּיַחַד אִי אֶפְשָׁר לְשִׁבְרָם בְּשׁוֹם פָּנִים וְאֶפֶן,
כְּמוֹ-כֵן נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל כְּשֶׁמְתַאֲחָדוֹת בְּאַחֲדוֹת אַחַת,
וּמְשִׁלִּימוֹת בֵּינֵיהֶן, אֲזִי אִי אֶפְשָׁר לְשִׁבְרָן וּלְבַטְלָן בְּשׁוֹם
פָּנִים וְאֶפֶן כָּלֵל. וְעַקֵּר הַשְׁלִיטָה עֲלֵיהֶם, כְּשֶׁאִין שְׁלוֹם
בֵּינֵיהֶם, וּמְכַל שְׁכָן כְּשֶׁיֵּשׁ שְׁנֵאת חֲנָם בֵּין אֶחָד לְזוּלְתוֹ,
אֲזִי בְּנִקְל לְשִׁבְרָם; וְלִכֵּן רָאָה אֶהוּבִי, בְּנֵי הַיְקָר, לְהַמְשִׁיךְ
אֶת עֲצֻמָּךְ אֶל הַשְׁלוֹם, וְתִהְיֶה בְּשְׁלוֹם עִם זוּלְתְךָ, וְאֲזִי
יְהִיָּה לְךָ קִיוֹם בְּזֶה הָעוֹלָם, וְשׁוֹם בְּרִיָּה לֹא תוּכַל לְשִׁבֵר
אוֹתְךָ, כִּי כָל זְמַן שְׁאַתָּה תֵּאֲחַז בְּמִדַּת הַשְׁלוֹם, וְתִשְׁתַּדֵּל
בְּכָל מִיָּנִי מֵאַמְצִים לְהִיּוֹת בְּשְׁלוֹם עִם זוּלְתְךָ, תִּהְיֶה
סְמוּךְ וּבְטוּחַ, שְׁשׁוֹם בְּרִיָּה בְּעוֹלָם לֹא תוּכַל לְנִצַּח אוֹתְךָ,
מֵאַחַר שְׁאַתָּה נִמְשָׁךְ רַק אַחַר הַשְׁלוֹם, אֲבָל בּוֹ בְּרַגַע
שְׁתַּעֲזוֹב אֶת מִדַּת הַשְׁלוֹם, וְתִתְפָּרֵד מְזוּלְתְךָ, וּמְכַל שְׁכָן

כְּשֶׁתַּעֲסֹק בְּמַחְלָקָת עִם זֹולָתָךְ, אֲזִי תִדַּע, כִּי תִפְּל בְּפֶח נִשְׁבֵּר. כִּי עָקֹר הִירִידָה וְהִנְפִילָה וְהִכְשִׁילוֹן שֶׁל הָאָדָם בְּחַיָּיו הַכְּלָלִיִּים וְהַפְּרָטִיִּים הוּא רַק — כְּשֶׁאוֹחֵז וּמְחַזֵּיק בְּמַחְלָקָת, אֲבָל תִּכְףּ-וּמִיד כְּשֶׁמְחַזֵּיק בְּמִדַּת הַשְּׁלוֹם, אֵי אֶפְשָׁר לְנַצְחוֹ; וְלִכֵּן רְאֵה, אֶהוּבִי, בְּנֵי הַיָּקָר, לְהִתְחִיל בְּמִדַּת הַ"שְּׁלוֹם עֲכָשׁוּ", שְׁמַרְגֵעַ זֶה תִּרְגִּיל אֶת עֲצָמְךָ בְּמִדַּת הַשְּׁלוֹם, וְלְהַשְׁלִים עִם זֹולָתָךְ, וְאִף שְׂאֵתָה רוֹאֵה שֶׁהוּא תְּכָלִית הַהַפּוּךְ מִהֶלֶךְ מְחַשְׁבֶּתְךָ וּמִהִנְהַגְתְּךָ, עִם כָּל זֹאת רְאֵה לְדוֹן אֶת כָּל אֶחָד לְכַף זְכוּת, וְלַחֲפֹשׂ אַחַר הַשְּׁלוֹם. וְזוֹ מִדַּת תְּלַמִּידֵי חֻכְמִים, שֶׁתָּמִיד לוֹמְדִים עִם אַחֵרִים דַּעַת הַבוֹרָא יִתְבָּרֵךְ שְׁמוֹ, שֶׁהִיא תּוֹרָתוֹ יִתְבָּרֵךְ, וְעַל-כֵּן אָמְרוּ חֻכְמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (בְּרִכוֹת סד.): תְּלַמִּידֵי חֻכְמִים מְרַבִּים שְׁלוֹם בְּעוֹלָם; מֵאַחַר שֶׁהֵם לוֹמְדִים תָּמִיד עִם זֹולָתָם אֶת הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, אֲשֶׁר "דִּרְכֶּיהָ דִּרְכֵי נֹעַם וְכָל נְתִיבוֹתֶיהָ שְׁלוֹם" (מִשְׁלֵי ג, יז), וְעַל-כֵּן יֵשׁ לָהֶם כֹּחַ לְהַמְשִׁיךְ שְׁלוֹם בְּעוֹלָם; וְלִכֵּן רְאֵה אֶהוּבִי, בְּנֵי הַיָּקָר, לְאַחֵז אֶת עֲצָמְךָ תָּמִיד בֵּין תְּלַמִּידֵי חֻכְמִים הַעוֹסְקִים בְּשְׁלוֹם, וְעַל-יְדֵי-זֶה יִמְשֶׁךְ גַּם עֲלֶיךָ שְׁלוֹם, וּכְשֶׁתֵּאֱחָז בְּמִדַּת הַשְּׁלוֹם, אֲזִי תִצְלִיחַ בְּדַרְכְּךָ כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ.

ג.

צריך שתדע, אהובי, בני היקר, שעקר המתנה לאדם בזה העולם היא מידת השלום, כי כשאדם תמיד מחפש ומבקש אחר השלום, ורואה שיהיה שלום בינו לבין עצמו, הינו שלא יהיו לו קשיות וספקות על עצמו, ולא ישבר וישפיל את עצמו כאלו הוא הגרוע ביותר, והוא כבר אינו שוה שום דבר, וממנו כבר לא יצא מאומה, מרב הכשלונות שעוברים עליו וכו', עם כל זאת כשהוא משתדל בכל מיני אפנים שבעולם להשלים עם עצמו ועם מצבו, זה נקרא שלמות השלום, "שלום עכשו", הינו שתכף משלים עם מצבו וגורלו, ועם כל מה שעובר עליו. וכן עליו להשתדל לעשות שלום עם זולתו, ואפלו שאינו אויב כדעתו, עם כל זאת הוא משלים עם המציאות, שלחברו יש זכות לחשב אחרת מהלך מחשבתו, ומתר לו לאחז בדיוק ההפוך מדעתו, זה נקרא שלמות השלום עם זולתו, וזה סימן שהוא חפץ באמת בשלום, כי כששני הפכים מתהפכים לכוון אחד, דיקא זה נקרא שלום. וכן האדם צריך להשלים עם אשתו, ולהשתדל בכל מיני אפנים שבעולם שיהיה שלום בביתו, ותמיד ידון את אשתו לכף זכות, ואפלו שהיא ההפך לגמרי ממנו, וכל הלק מחשבתו בדיוק

ההפוך מהלך מַחְשַׁבְתָּהּ, עם כָּל זאת הוא מְשָׁלִים עִם
המציאות הזו, זה נִקְרָא שְׁלֵמוֹת הַשְּׁלוֹם.

וְעַל-כֵּן רָאָה, אֶהוּבִי, בְּנֵי הַיָּקָר, לְאַחֵז בְּ"שְׁלוֹם
עִכְשׁוֹ", הֵינּוּ שֹׁתְשָׁלִים עִם הַמְּצִיאוֹת, וְעַם כָּל מֵה
שְׁעוֹבֵר עָלֶיךָ, וְאֵל תִּהְיֶה עֲצָבִנִי, וְאֵל תִּפְּל בְּדַכְּאוֹן
וּבְעֲצָבוֹן, רַק רָאָה לִהְיוֹת בְּשְׁלוֹם עִם עֲצָמְךָ, וְכֵן רָאָה
לְהִשְׁלִים עִם הַמְּצִיאוֹת הַזֹּאת, שְׁלִזוּלְתָךְ מִתָּר לְחֹשֵׁב
אֲחֶרֶת מִהֵלֶךְ מַחְשַׁבְתָּךְ, וְתַחֲיֶה עִמּוֹ בְּשְׁלוֹם, וְכֵן רָאָה
לְהִשְׁלִים עִם אֲשֶׁתְּךָ, וְתִמְחַל לָהּ עַל כָּל הָעוֹל שֶׁעָשִׂתָּהּ
לָךְ, וְתִשְׁלִים עִם הַמְּצִיאוֹת שֶׁהֵיא חוֹשֶׁבֶת אֲחֶרֶת מִמֶּךָ.
וּבְזֶה שֶׁתַּחֲזִיק בְּמִדַּת הַשְּׁלוֹם, תִּתְבָּרֵךְ בְּכָל הַבְּרָכוֹת,
וְיִהְיוּ חַיֶּיךָ עֲרָבִים וְנִעִימִים, כִּי אֵין לָךְ עוֹד טוֹב, כְּמִי
שֶׁזוֹכֶה לְאַחֵז בְּמִדַּת הַשְּׁלוֹם; וְזִכּוֹר כִּי שְׁלוֹם הֵלֵא הוּא
שְׁמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא (שְׁבַת י.), וְלִכֵּן רָאָה לְמִשְׁךָ
עֲצָמְךָ אֶל "שְׁלוֹם עִכְשׁוֹ", שֶׁתִּהְיֶה בְּשְׁלוֹם עִם כָּלֵם.

ד.

צָרִיךְ שֶׁתִּדַע, אֶהוּבִי, בְּנֵי הַיָּקָר, שֶׁעַקֵּר שְׁלֵמוֹת
הָאֵמֶת הוּא רַק מִדַּת הַשְּׁלוֹם, כָּל מִי שֶׁחָפֵץ בְּיוֹתֵר
בְּשְׁלוֹם, הוּא מַחֲזִיק בְּאֵמֶת, וְלִהְיוֹת מִי שֶׁתְּמִיד מַחֲזִיק
בְּמַחְלָקָת, אֵין לָךְ עוֹד שְׁקָרָן כְּמֵהוּ. וְעַקֵּר הַשְּׁלוֹם

הוא להמשיך את עצמו אליו יתברך, כי רק הוא
 יתברך אמת, ועליך לדעת, אשר אין שום מציאות
 בלעדיו יתברך כלל, והכל לכל אלקות גמורה היא,
 והוא יתברך מתיה, מהנה ומקיים את כל הבריאה
 כלה, ועל-כן השלמות נמצאת רק אצלו יתברך, ואמרו
 חכמינו הקדושים (ויקרא רבה ט, ט): גדול השלום
 ששמו של הקדוש-ברוך-הוא נקרא שלום; ועל-כן כל
 מי שמחזיק בשלום, הוא זוכה לדבק עצמו בחי החיים
 בו יתברך, ונמשכת עליו אמונה אמתית, ולהפוך מי
 שכוּפּר בעקר, רחמנא לצלן, בו יתברך, זהו בעל
 המחלקת הגדול ביותר, וזה רחוק מהאמת בתכלית
 הרחוק, ואוחז בשקר. כי כל מי שמדבר נגדו יתברך
 או נגד התורה הקדושה, או נגד החכמים האמתיים,
 או נגד כל הקדוש לעם ישראל, הוא השקרן הגדול
 ביותר, והוא רחוק מהאמת בתכלית הרחוק, והוא
 רחוק מהשלום בתכלית הרחוק, והוא בעל המחלקת,
 והוא הגורם פּרוּדִים בין עם ישראל, כי עקר האחדות
 הוא רק כשזוכה לאחז את עצמו בו יתברך, אשר שמו
 יתברך הוא שלום (שבת י.), ומי שאוחז בו יתברך,
 הינו שיש לו אמונה באמתת מציאותו יתברך, ומאמין
 בתורה הקדושה, תורה מהשמים שקבל משה רבנו
 מסיני (אבות א, א), הוא דיקא משתדל שיהיה שלום בין

עם ישראל. וכבר אמרו חכמינו הקדושים (במדבר רבה יב, א): לא ברא הקדוש-ברוך-הוא את העולם, אלא על מנת שיהיה שלום בין הבריות, כי זהו רצונו יתברך, שיהיה רק שלום בין עם ישראל, ואחד יאהב את השני, ועל-כן עקר האהבה לאהב את כל בר ישראל, הוא דיקא פשזוכים לקים את התורה והמצוות, שאז מקימים מצות עשה של "ואהבת לרעך כמוך" (ויקרא יט, יח), אשר הוא כלל גדול בתורה, וכל התורה תלויה בזה, כי בלי שלום ואהבה, אין לתורה שום קיום כלל; ועל-כן צריכים למצא ולחפש בכל אחד מ'ישראל איזו זכות ומדה טובה, כדי לאהב אותו כנפשו, כי כל אחד מ'ישראל אפלו פושעי ישראל, אי אפשר שלא ימצא בו איזה צד טוב וזכות, וזהו עקר האהבה, כדי לקשר את עצמו עם הטוב שבכל אחד מ'ישראל, ולכלל עצמו עמם יחד באהבה ובאחדות, ואז יכלל עם כלם באחד הפשוט שהוא הקדוש-ברוך-הוא, שהוא אחד, יחיד ומיוחד, ואף שזולתו אויזו אחרת ממנו, ואין הם משתוים כלל, עם כל זאת על-ידי קיום התורה והמצוות, נתקשרים ונכללים כל שנויי הדעות יחד. למשל כשדעתו של זה נוטה למדת חסד, ודעתו של זה נוטה למדת גבורה, הרי בודאי הם שונים בדעותיהם לגמרי, ויש ביניהם מחלוקת גדולה, כי הלא זה רוצה

רק חֶסֶד וְזֶה רוּצָה רַק גְּבוּרָה, זֶה רוּצָה לְלַכֵּת בְּמִדַּת
 הַטּוֹב, וְזֶה רוּצָה לְלַכֵּת בְּמִדַּת הַדִּין, וְעַל-כֵּן בְּיָדָי
 יֵשׁ מַחְלָקֶת בֵּינֵיהֶם, אָבֵל כְּשֶׁמִּבְטָלִים שְׁנֵיהֶם רְצוֹנִם
 מִפְּנֵי רְצוֹן הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ, הֵינּוּ שְׂזֵה אֵינוֹ מִשְׁתַּמֵּשׁ
 בְּמִדַּת הַחֶסֶד רַק בְּמָקוֹם וּבְזִמָּן שְׂזֵה רְצוֹנוֹ יִתְבָּרֵךְ,
 וְכֵן הָאֲחֵר מִשְׁתַּמֵּשׁ בְּמִדַּתוֹ שֶׁהִיא מִדַּת הַגְּבוּרָה וְהַדִּין
 רַק לַעֲשׂוֹת רְצוֹנוֹ יִתְבָּרֵךְ, וְכָל אֶחָד עוֹבֵד עַל טְבַעוֹ
 לְהַגִּיעַ אֶל הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, זֶה נִקְרָא שְׁלוֹם בְּתַכְלִית
 הַשְּׁלֵמוֹת, שְׁשֵׁנֵי הַפְּכִים בְּדַעוֹתֵיהֶם מִשְׁתַּוְּיִם בְּאַחֲדוֹת
 גְּמוּרָה עִמּוֹ יִתְבָּרֵךְ, כִּי שְׁנֵיהֶם רוּצִים לַעֲשׂוֹת רְצוֹן קוֹנֵם,
 זֶה בְּמִדַּת הַחֶסֶד וְזֶה בְּמִדַּת הַגְּבוּרָה, וְעַל-כֵּן בְּאַמַּת
 נִכְלָלִים שְׁנֵיהֶם בְּמָקוֹר הָאַחֲדוֹת שֶׁהוּא אֶחָד הַפְּשוּט,
 שֶׁהוּא הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וְכֵן הוּא בְּכָל־לִיּוֹת יִשְׂרָאֵל,
 שְׁכָל אֶחָד וְאֶחָד יֵשׁ לוֹ דַּעַת אַחֲרַת שׁוֹנָה לְגַמְרֵי
 מִדַּעַת חֲבֵרוֹ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים (בְּרִכּוֹת
 נח.): כְּשֵׁם שֶׁפְּרָצוּפֵיהֶם שׁוֹנִים, כִּף דַּעוֹתֵיהֶם שׁוֹנוֹת,
 כִּי אֵי אֶפְשָׁר לְשֵׁנֵי בְּנֵי-אָדָם שִׁיאֲחִזּוּ בְּדַעָה אַחַת,
 כִּי לְכָל אֶחָד יֵשׁ הֵלֶךְ מִחֲשָׁבָה אַחֵר, וְעַל-כֵּן כְּשֶׁכָּל
 עַם יִשְׂרָאֵל מִתְאַחֲדִים לַעֲשׂוֹת רְצוֹן הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא,
 וְרוּצִים לַחֲזוֹר בְּתַשׁוּבָה וּלְהִתְקַרֵּב אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ, זֶה נִקְרָא
 עֲקָר שְׁלֵמוֹת הַשְּׁלוֹם, שְׁכָל אֶחָד וְאֶחָד כְּפִי מִדּוֹתָיו
 וִירִידוֹתָיו, הַרְפַּתְקָאוֹתָיו וְצָרוֹתָיו שְׁעוֹבְרוֹת עָלָיו, הוּא

מִמְשִׁיךְ עֲצָמוֹ אֵלָיו יִתְבַּרֵךְ, וְרוֹצֵה לַעֲשׂוֹת רַק רְצוֹנוֹ יִתְבַּרֵךְ, זֶה נִקְרָא שְׁלוֹם; וְעַל-כֵּן מִדַּת הַשְּׁלוֹם הִיא גְדוּלָה מְאֹד מְאֹד אֲצֻלוֹ יִתְבַּרֵךְ, וְהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא הִזְהִיר אֶת עַם יִשְׂרָאֵל שִׁיפְתָּחוּ תְּמִיד בְּשְׁלוֹם, וְלֹא יֵצְאוּ לְהִלָּחֵם שׁוֹם מִלְחָמָה, רַק לִפְתּוֹחַ בְּשְׁלוֹם, כִּי גְדוּלַת הַשְּׁלוֹם, שְׁכָל הַבְּרָכוֹת כְּלוּלוֹת בּוֹ (וַיִּקְרָא רַבָּה ט, ט). וְלָכֵן רָאָה, אֱהוֹבִי, בְּנֵי הַיֶּקֶר, לְהַמְשִׁיךְ בְּעֲצָמָךְ אֶת הַ"שְּׁלוֹם עֲכָשׁוּ", שֶׁתִּרְאֶה שִׁיְהִיָּה עֲכָשׁוּ שְׁלוֹם בֵּין כָּלֵל יִשְׂרָאֵל, אֲשֶׁר בְּזֶה תְּלוּיָהּ כָּל הַגְּאֻלָּה. כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְדוּשִׁים (דְּבָרִים רַבָּה ה, יב): גְדוּלַת הַשְּׁלוֹם, שֶׁאֵין הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא מְבֹשֵׁר אֶת יִשְׂרָאֵל שִׁיְהִיו נִגְאָלִים אֲלָא בְּשְׁלוֹם, וְאֵין הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא מְנַחֵם אֶת יִשְׂרָאֵל אֲלָא בְּשְׁלוֹם, כִּי עֵקֶר הַגְּאֻלָּה וְהַנְּחִמָּה לְכָלֵל יִשְׂרָאֵל יְהִיָּה בְּשְׁלוֹם.

וְעַל-כֵּן אֱהוֹבִי, בְּנֵי הַיֶּקֶר, רָאָה לְהַשְׁתַּדֵּל בְּכָל מִיּוֹי אֲפָנִים בְּעוֹלָם, שִׁיְהִיָּה אַף וְרַק שְׁלוֹם בֵּין עַם יִשְׂרָאֵל, וְאַתָּה תְּהִיָּה הַמִּתְחִיל, שֶׁתִּדְבֹר עִם כָּלֵם בְּצוּרָה יָפָה, וְתַעֲוֹרֵר וְתַחַזֵּק אֶת כָּל בֵּר יִשְׂרָאֵל שִׁיַּחְזֹר בְּתִשׁוּבָה אֵלָיו יִתְבַּרֵךְ, אֲשֶׁר רַק זֶה נִקְרָא "שְׁלוֹם עֲכָשׁוּ", שֶׁהוּא מִתְחִיל מְרַגֵּעַ זֶה, מֵעֲכָשׁוּ דִיקָא לְחִזּוֹר אֵלָיו יִתְבַּרֵךְ בְּתִשׁוּבָה אִמְתִּית, וְעַל-יְדֵי-זֶה נִכְלָל כָּלֵל יִשְׂרָאֵל בּוֹ יִתְבַּרֵךְ, אֲשֶׁר

זֶה עֵקֶר הַשְּׁלוֹם הָאֲמִתִּי, וְדִיקָא עַל-יְדֵי-זֶה תְּבוֹא הַגְּאֻלָּה
שְׁאֲנוּ מִחֻכִּים וּמְצַפִּים לָהּ בְּכָל יוֹם.

וְעַל-כֵּן רָאָה, אֱהוּבִי, בְּנֵי הַיְקָר, לֹא לְאַחַר אֶת
הַהִזְדַּמְנוֹת בְּעֵנֵי הַשְּׁלוֹם, רַק תִּשְׁתַּדֵּל שְׂיִהְיֶה שְׁלוֹם
בֵּינָךְ לְבֵין עֲצֻמָּךְ, שְׁלֹא תִהְיֶינָה לְךָ שׁוּם קִשְׁיוֹת עַל
עֲצֻמָּךְ, וּתְחַזֵּק אֶת עֲצֻמָּךְ בְּכָל מִינֵי אֲפָנִים שְׁבַעוּלָם,
וְכֵן שְׁלֹא תִהְיֶינָה לְךָ שׁוּם קִשְׁיוֹת עַל אֲשֶׁתְּךָ וּלְדִידְךָ,
וּתִשְׁתַּדֵּל לְדוֹנָם לְכַף זְכוּת, וְכֵן תִּשְׁתַּדֵּל שְׂיִהְיֶה שְׁלוֹם
בֵּינָךְ לְבֵין זוּלָתְךָ, וְדִיקָא עַל-יְדֵי-זֶה נִזְכָּה לַגְּאֻלָּה
הָאֲמִתִּית וְהַשְּׁלֵמָה.

ה.

צָרִיךְ שֶׁתִּדַע, אֱהוּבִי, בְּנֵי הַיְקָר, אֲשֶׁר כָּל
הַמַּחְלוּקוֹת וְהַקְטָטוֹת נִמְשָׁכוֹת עַל-פִּי-רֹב עַל-יְדֵי אֲמֵת
שְׂאִינָה בְּרוּרָה וּמְזַכֶּכֶת כָּרְאוּי עֲדִין, וְלִכְל אֶחָד וְאֶחָד
נִדְמָה שֶׁהָאֲמֵת אִתּוֹ, וְשִׁחְבְּרוּ נוֹטָה מְדַרְךָ הָאֲמֵת, עַד
שְׁבָאִים עַל-יְדֵי-זֶה לִיְדֵי מַחְלוּקוֹת גְּדוּלוֹת, אֲבָל תִּלְמִידֵי
הַחֻכְמִים הָאֲמִתִּיִּים, הֵם הַמְרַבִּים שְׁלוֹם בְּעוֹלָם, כִּי הֵם
מְכַנְיָסִים בְּעוֹלָם אֶת אֲמֵת מְצִיאֹתוֹ יִתְבָּרֵךְ, וּמְגַלִּים
וּמְפָרְסְמִים לְכָל, אֵיךְ שְׂאִין שׁוּם מְצִיאֹת בְּלַעֲדָיו
יִתְבָּרֵךְ כָּלֵל, וְהוּא יִתְבָּרֵךְ מְחִיָּה, מְהִירָה וּמְקִיָּם אֶת כָּל

הַבְּרִיאָה כְּלָה, וְהַכֵּל לְכֹל — דוֹמָם, צוֹמָח, חַי, מְדַבֵּר, הֵם עֵצִים עֲצָמִיּוֹת חַיּוֹת אֱלֻקוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ, וּבִידִיעוֹת אֵלוֹ הֵם יוֹדְעִים שְׂרָצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ, שְׁכָל אֶחָד וְאֶחָד יִרְחֵם עַל חֲבֵרוֹ, וַיֵּאָהֵב אוֹתוֹ בְּכֹל לִבּוֹ, וַיְדוֹן אוֹתוֹ לְכַף זְכוּת, וַיִּמָּצֵא נִקְדָּה טוֹבָה שֵׁישׁ בּוֹ, וְעַל-יְדֵי-זֶה מִמְתִּיקִים אֶת כָּל הַסִּכְסוּכִים וְהַקְטְרוּגִים שֶׁבֵּין אָדָם לְחֲבֵרוֹ וּבֵין אִישׁ לְאִשָּׁתוֹ וּבֵין אָדָם לְעֲצָמוֹ, וְנִעֲשֶׂה שְׁלוֹם בְּעוֹלָם. אֲשֶׁר זֶה עֵקֶר הַשְּׁלָמוֹת — שְׁיִהְיֶה שְׁלוֹם בְּעוֹלָם, וְתַכְף-וּמְיָד כְּשֵׁישׁ מִחֻלְקֵת וּמְרִיבוֹת, זֶה עֵקֶר קַלְקוּל הַבְּרִיאָה. וְזֶה שְׁמָצִינוּ גַם בְּתַחֲלַת הַבְּרִיאָה, כְּמוֹ שְׁאֵמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְדוּשִׁים (בְּרֵאשִׁית רַבָּה כ, ה): אָמַת אֲמָרָה "אֵל יִבְרָא", שְׁכָל הָעוֹלָם מְלֵא שְׁקָרִים, וְשְׁלוֹם אֲמַר גַּם-כֵּן "אֵל יִבְרָא", שְׁכָל הָעוֹלָם מְלֵא קִטְטוֹת, וְנִטַּל הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא הָאֲמַת, וְהַשְּׁלִיכוֹ לְאָרֶץ, וּבְרָא אֶת הָעוֹלָם, כִּי אֵין הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא מְסַכֵּים לְאָמַת וּלְשְׁלוֹם כְּזֶה, שְׁבָאִים מִקְטְרוּגִים וּמִחֻלְקֵת עַל בְּנֵי-אָדָם, כִּי עֵקֶר הָאֲמַת וְהַשְּׁלוֹם הוּא רַק כְּשֶׁחִפְצִים אִישׁ בְּחֲבֵרוֹ וְאִישׁ בְּאִשָּׁתוֹ, וְרוֹצִים לְעֹזֹר זֶה לְזֶה, אֲבָל תַּכְף-וּמְיָד כְּשֶׁאֶחָד רוֹצֵה לְבַטֵּל אֶת זוּלָתוֹ, צָרִיךְ שְׂיִדַע שֶׁהוּא רְחוּק מִהַשְּׁלוֹם, וּמִכָּל שְׁכֵן שֶׁהוּא רְחוּק מִהָאֲמַת, אֶךְ כָּל הַקַּלְקוּל שֶׁנִּעֲשֶׂה בְּאָדָם הוּא עַל-יְדֵי אָמַת דִּיקָא, כִּי כָל אֶחָד חוֹשֵׁב שֶׁהָאֲמַת אֵתוֹ, וְשֶׁחֲבֵרוֹ רְחוּק מִהָאֲמַת,

ובזה מיִשָּׁב — מִדּוּעַ הַשְּׁלִיף הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא לְאָרֶץ
 רק אֶת הָאֲמֶת וְלֹא אֶת הַשְּׁלוֹם, הֲלֹא גַם הוּא קִטְרָג
 עַל בְּרִיאַת הָעוֹלָם? אֵיךְ עָקַר כָּל הַקְּטָטוֹת בָּא רַק
 עַל-יְדֵי הָאֲמֶת שְׂאִינָה מְזַכֶּכֶת, כִּי כָל אֶחָד וְאֶחָד חוֹשֵׁב
 שֶׁהָאֲמֶת אֵתוֹ, וְעַל זֶה כָּל אֶחָד מִחֲזִיק בְּדַעְתּוֹ עַד
 שֶׁמִּקְטָרָג עַל חֲבֵרוֹ, וּבָאִים עַל-יְדֵי-זֶה לְמַחְלָקָת, וְלִכֵּן
 אָמַר שְׁלוֹם "אַל יִבְרָא", שֶׁכָּל הָעוֹלָם מְלֵא קְטָטוֹת, אֲבָל
 תִּכְרַף כְּשֶׁנִּטַּל הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא לְאֲמֶת וְהַשְּׁלִיכוֹ לְאָרֶץ,
 וּגְלָה דַעְתּוֹ וּרְצוֹנוֹ הַקְּדוֹשׁ, שְׂאִינָנו חֲפִץ בְּאֲמֶת כְּזוֹ
 שֶׁל קִטְרוּגִים וּמַחְלָקָת, מִמֵּילָא נִתְבַטַּל קִטְרוּג הַשְּׁלוֹם,
 שֶׁכָּל הָעוֹלָם מְלֵא קְטָטוֹת, כִּי עַל-יְדֵי הַדָּרֶךְ הַזֶּה שֶׁתִּכְרַף
 כְּשֶׁרוֹאִים שְׂאֵפְשֵׁר לָבוֹא לְיַדֵּי מַחְלָקָת עַל-יְדֵי רַבּוֹי
 הָאֲמֶת, אֲזִי מְצוּה לְסַלֵּק הָאֲמֶת הַזֶּה, וְלְהַשְׁלִיכָהּ מֵעַל
 פָּנָיו, וְלֹא לְהִסְתַּכֵּל עַל הָרַע שֶׁבְּחֲבֵרוֹ כָּלֵל, רַק עַל הַטּוֹב
 שָׂבוּ, וְלָדוֹן אוֹתוֹ לְכַף זְכוּת, עַל-יְדֵי-זֶה מִמֵּילָא נַעֲשֶׂה
 שְׁלוֹם בְּעוֹלָם. כְּמוֹ שְׂאֵמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (יְבָמוֹת
 סה): מִתֵּר לְשָׁנוֹת בְּדַבַּר הַשְּׁלוֹם; כִּי זֶה עֵצֶם הָאֲמֶת
 שֶׁהֵשֵׁם יִתְבָּרַךְ חֲפִץ בָּהּ — לְשָׁנוֹת הָאֲמֶת בְּמָקוֹם
 שֶׁצְּרִיכִים לָזֶה מִפְּנֵי הַשְּׁלוֹם, וְדִיקָא עַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִים
 לְהַכְנִיס בְּעוֹלָם נִקְדַּת הָאֲמֶת לְאֲמַתָּה. וְזֶה סוּד פְּרוּשׁ
 הַפְּסוּק (זְכַרְיָה ח, יט): "הָאֲמֶת וְהַשְּׁלוֹם אֶהְבּוּ".

וְעַל-כֵּן, אֶהוּבִי, בְּנֵי הַיֶּקֶר, רְאֵה לְהִתְחִיל בְּ"שְׁלוֹם
 עֶכְשׁוֹ", שֶׁתִּשְׁתַּדֵּל לְחַפְּשׁ וּלְבַקֵּשׁ שְׁלוֹם בֵּין כָּלֵל נְשָׁמוֹת
 יִשְׂרָאֵל, וְתַעֲבֹד הַרְבֵּה שְׁיִהְיֶה שְׁלוֹם בֵּין כָּלֵל יִשְׂרָאֵל,
 אֲשֶׁר בְּזֶה תְלוּיָהּ כָּל הַגְּאֻלָּה. וְחַכְמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים אָמְרוּ
 (יְרוּשְׁלָמִי תַעֲנִית א, א): אֵינן יִשְׂרָאֵל נִגְאָלִים אֶלָּא בְּתִשׁוּבָה,
 וְעַקֵּר הַתִּשׁוּבָה תְלוּי בַּאֲמַת דִּיקָא, הֵינּוּ כִפִּי שֶׁהָאָדָם
 מִחֲפֵשׁ אֶת הָאֲמַת אֲשֶׁר הוּא הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא בְּעֶצְמוֹ,
 כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְרֵמְיָה י, י): "וְהָ אֱלֻקִּים אָמַת", כִּי
 רַק הוּא יִתְבָּרֵךְ עֵצֶם הָאֲמַת, וְעַל-כֵּן כִּשְׁאָדָם חוֹזֵר
 בְּתִשׁוּבָה אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ, וּמִחֲפֵשׁ וּמִבַּקֵּשׁ אַחֵר הָאֲמַת
 שֶׁהוּא הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא בְּעֶצְמוֹ, עַל-יְדֵי-זֶה מִמִּילָא
 יִהְיֶה בְּשְׁלוֹם עִם כָּל בֵּר יִשְׂרָאֵל, וְיִרְצֶה לַעֲזֹר לְזוּלָתוֹ.
 וּבְזֶה צְרִיכָה לְהִיּוֹת עֲבוּדַת כָּל בֵּר יִשְׂרָאֵל, לְחַפְּשׁ רַק אֶת
 הַ"שְׁלוֹם עֶכְשׁוֹ", שְׁיִהְיֶה נַעֲשֶׂה תַכְף-וּמְיָד שְׁלוֹם בֵּין
 כָּלֵל יִשְׂרָאֵל. וּבַאֲמַת אִם נִתְבוֹנֵן מֵה שֶׁעֲבַר כָּבֵר עַל כָּלֵל
 נְשָׁמוֹת יִשְׂרָאֵל זֶה אֶלְפֵי שָׁנוֹת גְּלוּתֵנוּ, שֶׁסָּבְלָנוּ כָּבֵר
 מֵה שֶׁסָּבְלָנוּ מֵאֲמוֹת הָעוֹלָם, וְהַרְגוּ, רָצְחוּ, שִׁחְטוּ, חֲנִקוּ
 וְשָׂרְפוּ אוֹתֵנוּ בְּכָל מִינֵי מִיתוֹת מְשָׁנוֹת, עָלִינוּ לְהִתְאַחַד
 יַחַד וְלַחֲזֹר בְּתִשׁוּבָה אֲמַתִּית אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ, וּלְחַפְּשׁ אֶת
 הַשְׁלוֹם בֵּין אִישׁ לְרֵעֵהוּ, וְלַעֲזֹר אֶחָד לְזוּלָתוֹ, אֲשֶׁר
 זֶהוּ עַקֵּר הַשְׁלָמוֹת שֶׁל הָאֲמַת וְהַשְׁלוֹם, וְאִז דִּיקָא
 עַל-יְדֵי-זֶה נִזְכָּה לְהַגְאֵל מִכָּל הַגְּלִיּוֹת. כִּי בַּאֲמַת אִם

הָיוּ כָּל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִתְאַחֲדִים יַחַד, אֲזַי שׁוֹם בְּרִיָּה
 לֹא הָיְתָה יְכוּלָה לָנוּ, אֲבָל מִחֲמַת גְּדֹל הַפְּרוּדִים שְׁיִישׁ
 בֵּינֵינוּ לְבֵין עֶצְמָנוּ, וּבֵינֵינוּ לְבֵין חֲבֵרֵינוּ, עַל-יְדֵי-זֶה
 יֵשׁ כַּחַ לְאַמוֹת הָעוֹלָם, חֵס וְשְׁלוֹם, לְהַתְגַּבֵּר עָלֵינוּ.
 וְזֶה כָּלֵל הַצָּרוֹת שְׁיִישׁ הַיּוֹם בְּעוֹלָם, עַד שְׁיִישׁ מְטֹרְפִים,
 שְׂרוּצִים לַעֲשׂוֹת מַפְגָּשִׁים בֵּין אַמוֹת הָעוֹלָם לְבֵין עִם
 יִשְׂרָאֵל, חֵס וְשְׁלוֹם, שְׁיִתְעַרְבוּ יַחַד, אֲשֶׁר אֵין לָךְ עוֹד
 שְׂקָר גְּדוֹל מְזֵה, וְזֶה אֵינוֹ נִקְרָא שְׁלוֹם כָּלֵל, אֲדַרְבָּה
 זֶה הַפָּךְ הַשְׁלוֹם, כִּי כָּלֵל נְשִׁמוֹת יִשְׂרָאֵל מְאַחֵד בּוֹ
 יִתְבָּרֵךְ, "וְאַתָּה אֶחָד וְשִׁמְךָ אֶחָד, וּמִי כְּעִמְךָ יִשְׂרָאֵל גּוֹי
 אֶחָד בְּאַרְצֵךְ", וְכִמוֹ שֶׁהַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא יְחִידִי, כֵּן עִם
 יִשְׂרָאֵל יְחִידִי, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בַּמִּדְבָּר כג): "הֵן עִם לְבָדָד
 יִשְׁכַּן וּבְגוֹזִים לֹא יִתְחַשֵּׁב", וְאֵין לָנוּ לְהַתְעַרֵּב בְּאַמוֹת
 הָעוֹלָם כָּלֵל, אֲשֶׁר זֶה עֵקֶר שְׁלֵמוֹת הַשְׁלוֹם וְהַאֲמִת, לֹא
 לְהַתְעַרֵּב בְּאַמוֹת הָעוֹלָם, וְשֵׁלֵא תִהְיֶה לָנוּ שׁוֹם שְׁיִכוּת
 אֲלֵיהֶם כָּלֵל; אֲשֶׁרִי מִי שֶׁמְשַׁתְּדֵל שְׁיִהְיֶה תָמִיד שְׁלוֹם
 בֵּין כָּלֵל נְשִׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, וְגוֹרֵם שְׁאַחֲנוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
 יִחְזְרוּ בְּתִשׁוּבָה, וְעַל-יְדֵי-זֶה נִזְכָּה לְהַגִּיעַ אֶל הַגְּאֻלָּה
 בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ.

ו.

צָרִיף שְׁתַּדַּע אֶהוּבִי, בְּנֵי הַיָּקָר! שְׁצַרִיף לְבָרוּחַ מִכָּל
 מִינֵי מַחְלָקַת שְׁבָעוּלָם, כִּי עָקַר פֶּתַח הַטְּמֵאָה וַיִּסּוּד
 הַכְּשָׁלוֹן שֶׁל הָאָדָם בְּחַיּוֹ הַפְּרִטִיִּים וְהַכְּלָלִיִּים הוּא —
 כְּשִׁמְחִיזִיק בְּמַחְלָקַת, אֲשֶׁר אֶז נּוֹפֵל בְּפֶחַ כְּזֶה, שְׁקִשָּׁה
 לוֹ לְצֵאת מִמֶּנּוּ. וַחֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים אָמְרוּ (שְׁמוֹת רַבָּה
 ל, יג): אֵין דְּבַר טוֹב וְאֵין שְׁלוֹם יוֹצֵא מִתּוֹךְ מְרִיבָה,
 קִיִן לֹא הָרַג אֶת אָחִיו אֶלָּא מִתּוֹךְ מְרִיבָה; כִּי עַל-יַדֵּי
 מַחְלָקַת גּוֹרְמִים לְשִׁנְאָה וּלְקִנְיָאָה, עַד שְׁאֶחָד הַתִּיר
 לְעַצְמוֹ לְהַפּוֹת אֶת זוּלָתוֹ, אֲשֶׁר זֶה כָּלֵל הַגְּלוּת, שְׁיִישׁ
 מְרִיבוֹת וְהַפְּאוֹת בֵּין עַם יִשְׂרָאֵל וּבֵין אֶחָד לְשֵׁנִי.

בְּנֵי! בְּנֵי! רְאֵה לְדַבֵּק אֶת עַצְמְךָ עֲכָשׁוּ בּוֹ יִתְבָּרַךְ,
 וְתַדַּע אֲשֶׁר אֵין שׁוֹם מְצִיאוֹת בְּלַעְדֵּי יִתְבָּרַךְ כָּלֵל, וְהוּא
 יִתְבָּרַךְ מְחִיָּה, מְהִיָּה וּמְקִיָּים אֶת כָּל הַבְּרִיָּאָה כְּלָה, וְתַדַּע
 שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ מְשַׁגֵּיחַ עֲלֶיךָ בְּהַשְׁגָּחַה פְּרִטִית, וְעַל-כֵּן
 רְאֵה לְהַחְזִיק בְּ"שְׁלוֹם עֲכָשׁוּ", שְׁתַּכְּף-וּמִיד תַּשְׁלִים
 עִם כָּלֵל נְשָׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, וְתִשׁוּב בְּתִשׁוּבָה אֲמִתִּית, אִם
 הַפִּיתַי אֵיזָה בֵּר יִשְׂרָאֵל, כִּי עֲלֶיךָ לְדַעַת אִם לֹא תַחֲזוֹר
 בְּתִשׁוּבָה עַל אֲשֶׁר הַפִּיתַי אֶת אֶחָד מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל, מְרָה
 תִּהְיֶה אַחֲרֵיתֶךָ, כִּי גַם עֲלֶיךָ תַעֲבֹר כּוֹס הַתְּרַעְלָה, וּכְמוֹ

שְׁאַתָּה הַכִּיתָ אֶת בַּר יִשְׂרָאֵל, כֵּן יִכּוֹל אֵיזָה גּוֹי עָרֵל
וְטָמֵא לְהַכּוֹת אוֹתָךְ מִכּוֹת רָצַח, חֵס וְשְׁלוֹם.

מִדּוּעַ לֹא תִסְתַּכֵּל וְתַבִּיט סְבִיבוֹתֶיךָ, מֵה שְׁקוּרָה
עֶכְשׁוֹ בְּעוֹלָם, שְׁעַם יִשְׂרָאֵל בְּזוּיִים וְשִׁפְלִים וְדוּוּיִים
עַל-יְדֵי אַמּוֹת הָעוֹלָם, וְהֵם שׁוֹנְאִים אוֹתָנוּ כָּל-כָּף, הַכֵּל
בָּא מִפְּנֵי שְׂאִין אָנוּ מִשְׁתַּדְּלִים לְחַזֵּר בְּתִשׁוּבָה אֲמִתִּית
אֵלָיו יִתְבַּרֵךְ, וְאִין אָנוּ מִתְאַמְצִים עַל "שְׁלוֹם עֶכְשׁוֹ",
לְעִשׂוֹת שְׁלוֹם עִם כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל, וְלִדְוֹן אֶת כָּל אֶחָד
מִיִּשְׂרָאֵל לְכַף זְכוּת, וְלִקְרָבוֹ אֵלָיו יִתְבַּרֵךְ וּלְתוֹרָתוֹ
הַקְּדוּשָׁה. וְכֵן שָׁמַע בְּקוֹלִי, אֶהוּבִי, בְּנֵי הַיֶּקֶר, וְתִשְׁמֹר
אֶת עֲצֻמְךָ מִכָּל מִינֵי מַחְלֻקוֹת וּמְרִיבוֹת וּקְטָטוֹת, וְאַל
תִּכָּה אֶת שׁוֹם בַּר יִשְׂרָאֵל, וְאַל תּוֹרֶה הַתֵּר לְעֲצֻמְךָ לְהַרִים
יָד עַל אַחֶיךָ מֵעַם יִשְׂרָאֵל, כִּי בּוֹדֵאֵי אִם לֹא תִצְיֵית אוֹתִי
עֶכְשׁוֹ, מִי יוֹדַע מָה עָלוּל לְקָרוֹת לְךָ בְּקָרוֹב, שְׁעָרֵל
וְטָמֵא יָכֵה גַם אוֹתָךְ מִכּוֹת אַכְזָרִיּוֹת בְּלִי שׁוֹם רַחֲמָנוּת
וְחֶמְלָה כָּלֵל, כְּאֲשֶׁר שׁוֹמְעִים וְרוֹאִים דְּבַר זֶה מִיְּדֵי יוֹם
בְּיוֹמוֹ, כְּאֲשֶׁר שְׁאַחַד הַתֵּר לְעֲצָמוֹ לְהַכּוֹת אֶת חֲבֵרוֹ בַּר
יִשְׂרָאֵל, אֲזַי קָם עָלָיו אַחֲר־כָּף גּוֹי טָמֵא, וּמָכָה אוֹתוֹ
בְּחִזָּרָה מִכּוֹת רָצַח בְּלִי שׁוֹם רַחֲמָנוּת, רַחֲמָנָא לְצַלָּן.

על-כֵּן רָאָה, אֶהוּבִי, בְּנֵי הַיְקָר, לְחֹזֵר בְּתִשׁוּבָה
 אֲמַתִּית אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְתִשְׁתַּדַּל לְהִיּוֹת בְּשְׁלוֹם עִם כָּל
 בַּר יִשְׂרָאֵל וְכֵן תִּשְׁתַּדַּל שְׁיִהְיֶה שְׁלוֹם בְּבֵיתְךָ, וְתִדוּן
 אֶת אֲשֶׁתְּךָ לְכַף זְכוּת וְכֵן אֶת יְלָדֶיךָ, וְתַמִּיד תִּסְתַּכַּל עַל
 הַטּוֹב שְׁבָהֶם, וְלֹא עַל הָרַע שְׁבָהֶם, וְעַל-יְדֵי-זֶה אַף פַּעַם
 לֹא תִכֶּה אוֹתָם; מִדּוּעַ לֹא תִתְבּוֹנֵן כִּי הַיְלָדִים יִגְדְּלוּ,
 וְאִז תִּתְחַרֵּט לָמָּה הִכִּיתָ אוֹתָם מִכּוֹת אַכְזָרִיוֹת, עַל-כֵּן
 תִּשְׁתַּדַּל שְׁיִהְיֶה רַק שְׁלוֹם בְּבֵיתְךָ, וְתִתְחִיל בְּ"שְׁלוֹם
 עֶכְשׁוֹ" בְּרַגַע זֶה, וְתִשְׁפַּח אֶת כָּל הָעֶבֶר שְׁלָךְ, שֶׁהִיִּתְּ
 עַד עֶכְשׁוֹ רַחוּק לְגַמְרֵי מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, וְהַחֲזִיקָה בְּמַחְלָקָת
 וְהִכִּיתָ אֶת זוּלָתְךָ וְאֶת יְלָדֶיךָ, וְעַל-יְדֵי שְׁתַּמְשִׁיךְ אֶת
 עֶצְמְךָ אֶל הַשְׁלוֹם, עַל-יְדֵי-זֶה תִשָּׁרֶה בְּךָ הַשְּׂכִינָה, כִּי
 אֵין הַשְּׂכִינָה שׁוֹרָה אֶלָּא בְּמָקוֹם הַשְׁלוֹם, וְכִשֶּׁהַשְּׂכִינָה
 תִשָּׁרֶה עָלֶיךָ, אִז יָבוֹאוּ לְךָ כָּל מִינֵי הַשְּׁפָעוֹת בְּעוֹלָם.
 וְאִם תִּצִּית אוֹתִי בְּזֶה, לֹא תִתְחַרֵּט לֹא בְּזֶה וְלֹא בַּבָּא,
 וְיִהְיֶה לְךָ טוֹב כָּל הַיָּמִים.

.ז

צָרִיךְ שְׁתַּדַּע אֶהוּבִי, בְּנֵי הַיְקָר, שְׁקִדָּם בִּיאַת מְשִׁיחַ
 צְדִקְנוֹ יִתְגַּבְּרוּ וְיִתְפַּשְׁטוּ הַמִּינּוֹת וְאֶפִּיקוֹרְסוֹת בְּעוֹלָם,
 וְיִתְעַרְבוּ בֵּין עִם יִשְׂרָאֵל כָּל מִינֵי אֲמוֹת הָעוֹלָם, וּמֵאלוּ
 הָעַרְב־רַב יִסְבְּלוּ אַחֲיֵינוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, וְזוֹ הַגְּלוּת הַמְּרָה

והקִשָּׁה בְּיוֹתֵר, שְׂכָכָר עָבְרוּ עָלֵינוּ אֲלֵפִים שָׁנָה בְּכָל מִיָּנִי שְׂמֵד וּגְזֵרוֹת, הִרְיָגוֹת וּמִיתוֹת מְשֻׁנוֹת, אֲבָל גְּלוֹת מָרָה כְּזוֹ, שִׁיתִירוּ לְעֶצְמָם הָעֶרְב־רַב בְּרַבִּים לַעֲשׂוֹת מִפְּגָשִׁים בֵּין אַחֵינוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְבֵין אַמּוֹת הָעוֹלָם, עוֹד לֹא עָבְרָה עָלֵינוּ מִשְׁוֹף כָּל יְמֵי גְלוֹתֵנוּ, עַד שֶׁבְּעוֹנוֹתֵינוּ הֶרְבִּים הַמִּיָּנִים וְהָאֲפִיקוֹרְסִים כּוֹפְרִים בְּעֵקֶר, וְיוֹצְאִים לַחוּץ בְּיַד רָמָה נִגְדוֹ יִתְבָּרֵךְ וְנִגְדַת הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה וְנִגְדַת כָּל הַצְּדִיקִים וְהַחֲכָמִים הָאֱמִתִּיִּים, עַד שֶׁרוֹצִים לְהוֹרִיד אֶת הַמְּחִיצָה הַמְּבַדֶּלֶת בֵּין עַם יִשְׂרָאֵל לְבֵין אַמּוֹת עוֹלָם, וְרוֹצִים לְנַתֵּק אוֹתָנוּ מִמֶּנּוּ יִתְבָּרֵךְ, מִתּוֹרָתוֹ הַקְּדוּשָׁה וּמֵאַרְצוֹ הַקְּדוּשָׁה, וּמִלְבִּישִׁים אֶת זֶה בְּשֵׁלֹם הַמְּדִינָה. וּבְאֵמֶת "אֵין שְׁלוֹם אִמֵּר ה' לְרָשָׁעִים" (ישַׁעְיָה מֵח, כב), הֵינּוּ כִּי הִרְשָׁעִים, הַמִּיָּנִים וְהָאֲפִיקוֹרְסִים הָאֵלוּ אֵינָם רוֹצִים אֶת הַשְּׁלוֹם כָּלֵל, אֲלֵא מְרַבִּים בְּמַחְלָקֶת, וְרוֹצִים לְקַחַת אֶת נְשָׁמוֹת יִשְׂרָאֵל מִמֶּנּוּ יִתְבָּרֵךְ, מִתּוֹרָתוֹ הַקְּדוּשָׁה וּמֵאַרְצוֹ, וְגוֹרְמִים לְכָלֵל נְשָׁמוֹת יִשְׂרָאֵל מֵהַשְּׂגוֹרְמִים. כִּי הַמִּיָּנִים וְהָאֲפִיקוֹרְסִים הִלְלוּ אוֹמְרִים: אֵין עוֹלָם אֲלֵא אֶחָד, וְהֵם כּוֹפְרִים בְּכָל מִצְוֹת הַתּוֹרָה, שִׁיכוֹלִים לָבוֹא עַל יָדָם לְהַשְׁגוֹת אֱלֻקוֹתוֹ יִתְבָּרֵךְ, כִּי הַמִּצְוֹת שֶׁנִּתְּנָנוּ לָנוּ מֵהַשָּׁמַיִם, מִמְּשִׁיכוֹת עָלֵינוּ חַיִּים עֲרֻבִים, חַיִּים נְצַחִיִּים, וְהֵן עֵקֶר חַיֵּי הָעוֹלָם הֵבֵא לְזוּכִים לְקִיָּמָם, וְאֵלוּ הַכּוֹפְרִים וְהַמִּיָּנִים אוֹמְרִים

שְׁפָל מְצוּוֹת הַתּוֹרָה הֵן כֵּלָן סְבוּבִים בְּשִׁבִיל לְקִיּוֹם
וּלְחִזְק אֶת הַנְּמוּסִיּוֹת שֶׁהוּא הַשְּׁלוֹם, שְׁזֵה עֵקֶר קִיּוֹם
הָעוֹלָם, שְׁלֹא יִגְזַל וְלֹא יַעֲשֶׂק אֶחָד אֶת חֲבֵרוֹ. הִנֵּה
הַגַּם שֶׁהֵם מוֹדִים בְּמַעֲלַת הַשְּׁלוֹם, וְצוּעֵקִים "שְׁלוֹם
עֶכְשׁוֹ", אֶף-עַל-פִּי-כֵן "יִסְכַּר פִּי דוֹבְרֵי שְׁקֵר" (תְּהִלִּים
סג, יב), כִּי הַשְּׁלוֹם שֶׁלָּהֶם בְּעֶצְמוֹ אֵין לוֹ תְּכִלִּית אֲמִתִּית,
כְּפִי דַעְתָּם הָרַעָה וְהַמְשַׁבֶּשֶׁת שְׁאוּמְרִים אֵין עוֹלָם אֶלֶּא
אֶחָד, הֵינּוּ רַק הָעוֹלָם הַזֶּה, אֲשֶׁר הוּא מְלֵא צְרוּת
וּדְאָגוֹת, יְגוֹן וְאֲנָחָה, כְּאֲשֶׁר הֵם בְּעֶצֶם מוֹדִים וּמְרַבִּים
לְהֶאֱרִיף בְּעַנְיָן זֶה, כַּנִּרְאֶה בְּחוּשׁ מֵה שְׁעוֹבֵר עַל כָּל
אֶחָד וְאֶחָד בְּכָל יוֹם וְיוֹם — מִשְׁבָּרִים וְגִלִּים, וְאֵין לָךְ
אָדָם שְׁלֹא יִסְבַּל צְרוּת וְיִסוּרִים, מְכַאוּבִים וּמְחוּשִׁים,
עֲנִיּוֹת וּדְחֻקוֹת וְכוּ' וְכוּ'. וְאַחַר כָּל הָעֵמֶל הַיְגוֹן וְהָאֲנָחָה
שֶׁסּוּבַל הָאָדָם בְּזֵה הָעוֹלָם, אַחֲר־כֵּן יָשׁוּב אֶל הָעֶפֶר
כְּאֲשֶׁר הָיָה, וְאַחֲרֵיתוֹ רַמָּה וְתוֹלְעָה, וְתֵרֵד רֶקֶב; אִם-כֵּן
מַעֲיָקְרָא דְדִינָא פִּירְכָא עַל מַה שְׁוֹא בְּרֵאתָ כָּל בְּנֵי-אָדָם,
וּמַה אֲכַפֶּת לָנוּ מִקִּיּוֹם הָעוֹלָם אוֹ מִחֲרַבְנוֹ וְהִרִיסְתּוֹ,
מֵאַחַר שֶׁהֶעֱדָרוּ טוֹב מִהֲוִיתוֹ, עַל-כֵּן אֵין שְׁטוּת יוֹתֵר
גְּדוֹלָה מִזֶּה — לְחַפֵּשׂ דְּבָרֵי כְּזָב כְּאֵלוֹ עַל הַוִּי"ה
וְעַל מְשִׁיחוֹ, שֶׁהוּא מֵשֶׁה עֲבָדוֹ נֶאֱמַן בֵּיתוֹ, כְּאֲשֶׁר
אֵלוֹ הִרְשָׁעִים, הַמֵּינִים וְהָאֲפִיקוֹרְסִים מְדַבְּרִים נֶגֶד כָּל
הַקְּדוֹשׁ לְיִשְׂרָאֵל.

וּבִאֲמַת אֱהוֹבִי, בְּנֵי הַיָּקָר, צָרִיף שְׁתַּדַּע אֲשֶׁר כָּל
 בְּרִיאַת הָעוֹלָם הֵיטָה רַק בְּשִׁבִיל הָאָדָם, כְּדֵי שְׁיַעֲבֹד אֶת
 הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַל-יַדֵּי הַתּוֹרָה וְהַמְצוּוֹת, שְׁיִזְכֶּה לְקִיּוֹם אֶת
 מְצוּוֹתָיו יִתְבָּרַךְ, אֲשֶׁר כָּל מְצוּוֹה וּמְצוּוֹה הֵיא שְׁכֻלִיּוֹת
 וְצִמְצוּמִים קְדוֹשִׁים, לְזָכוֹת עַל יָדָם לְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא,
 הֵינּוּ לְהַשְׁגוֹת אֱלֹקוֹת, לְהַשְׁיֵג אֶת אֲמַתַּת מְצִיאֹתוֹ
 יִתְבָּרַךְ, אֵיךְ שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ מְחִיָּה, מְהוּוֹה וּמְקִיּוֹם אֶת
 כָּל הַבְּרִיאָה כְּלָה, אֲשֶׁר רַק בְּשִׁבִיל זֶה נּוֹצְרָנוּ, בְּגִין
 דְּאֲשַׁתְּמוּדְעוֹן לִיָּה (זֶהֱרָ בֵּא מ.ב.), שְׁנִזְכֶּה לְהַפְּיֵרוֹ יִתְבָּרַךְ
 פְּנִיִם אֶל פְּנִיִם, וְנִדַּע אֲשֶׁר הַכֹּל לְכָל אֱלֹקוֹת גְּמוּר
 הוּא, וּבְשִׁבִיל הַתְּכֻלִּית הַטּוֹבָה הַזֹּו בְּנִדְאֵי כְּדֵאֵי לְבְרֵא
 אֶת הָעוֹלָם, וּכְדֵאֵי כָּל הַיְגוֹן וְהָאֲנַחָה שְׁאֲנוּ סוֹבְלִים
 בְּזֶה הָעוֹלָם שֶׁהוּא רַק חַיֵּי שְׁעָה, מֵאַחַר שְׁאֲנוּ זוֹכִים
 עַל יְדוֹ דִּיקָא לְחַיִּים נְצַחִיִּים, וְרַק בְּשִׁבִיל זֶה צְרִיכִים
 שְׁיִהְיֶה שְׁלוֹם בֵּינָם אָדָם לְחֻבְרוֹ וּבֵינָם אִישׁ לְאִשְׁתּוֹ —
 בְּשִׁבִיל קִיּוֹם הָעוֹלָם, כִּי בְּנִדְאֵי צְרִיכִים מְאֹד שְׁיִהְיֶה
 קִיּוֹם לְעוֹלָם, כְּדֵי לְזָכוֹת עַל יְדוֹ לְחַיִּים נְצַחִיִּים, חַיִּים
 אֲמַתִּיִּים וְטוֹבִים, אֲשֶׁר אֵי אֶפְשָׁר לְשַׁעַר בְּדַעַתָּנוּ כָּלֵל
 בְּזֶה הָעוֹלָם, כְּמוֹ שְׁכַתּוּב (יִשְׁעִיָה סד, ג): "עֵינִן לֹא
 רָאָתָה אֱלֹקִים זוֹלָתָךְ יַעֲשֶׂה לְמַחֲכָה לּוֹ"; שֶׁהֵם כָּלֵל
 הַשְׁגוֹת אֱלֹקוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ, שְׁאֵי אֶפְשָׁר לְבוֹא אֲלֵיהֶן, כִּי

אם כְּשֶׁעוֹבְרֵת הַנְּשֻׁמָּה בְּזֶה הָעוֹלָם דִּיקָא, וְעוֹבֵר עָלֶיהָ
 מֵה שְׁעוֹבֵר. וְזֶה עֵקֶר שְׁלֵמוֹת הַשְּׁלוֹם, שְׁצָרִיכִים לְרֹאוֹת
 שְׂיֵהִיָּה שְׁלוֹם בֵּין אִישׁ לְרֵעֵהוּ וּבֵין אִישׁ לְאִשְׁתּוֹ, כִּי
 הַשְּׁלוֹם הוּא שְׁמוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא (שְׁבַת י.), וְכֹל
 מֵה שְׁמֻחַפְּשִׁים אֶת הַשְּׁלוֹם, עַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִים לְתַקֵּן
 כָּלִים לְהַמְשִׁכַת עֲרֻבוֹת נַעַם זִיו שְׁכִינַת עֲזוֹ יִתְבָּרֵךְ
 בְּעוֹלָם, וּלְקַשֵּׁר אֶת נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ, וְגַם
 עַל-יְדֵי שְׁלוֹם שְׁמִתוּעָדִים זֶה עִם זֶה, וּמִסְבִּירִים זֶה לְזֶה
 הַתְּכֵלִית הָאֲמִתִּית, עַל-יְדֵי-זֶה מִתְבַּטְּלֵת דַּעַת הַמֵּינִים
 הַכּוֹפְרִים וְהָאֲפִיקוֹרְסִים, שְׂאוּמְרִים שְׂאִין עוֹלָם אֵלָא
 אֶחָד, וְזֶה שְׁתַּקְנוּ חַכְמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (בְּרֻכּוֹת נד.), שְׂיֵהִיָּה
 אָדָם שׂוֹאֵל בְּשְׁלוֹם חֲבֵרוֹ בְּשֵׁם, לְהוֹרוֹת וּלְגַלוֹת שְׁעֵקֶר
 הַשְּׁלוֹם וְהָאֵהָבָה שֶׁבֵּין אָדָם לְחֲבֵרוֹ, הוּא רַק בְּשִׁבִיל שֵׁם
 הַיְיָ"ה בְּרוּךְ הוּא, הֵינּוּ לְהַמְשִׁיךְ הַשְּׂגוֹת אֱלֻקוֹתוֹ יִתְבָּרֵךְ,
 לְהַפִּיר וּלְיַדַּע אוֹתוֹ יִתְבָּרֵךְ עַל-יְדֵי-זֶה. וְכֵן תַּקְנּוּ בְּאוֹתָהּ
 תַּקְנָה, שְׂיֵהִיו אוֹמְרִים "מִן הָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם", לְבַטֵּל
 דַּעַת הַמֵּינִים וְהָאֲפִיקוֹרְסִים שְׂאוּמְרִים, שְׂאִין עוֹלָם אֵלָא
 אֶחָד, אֲשֶׁר הַשְּׁלוֹם שְׁלָהֶם אֵינּוּ שְׁלוֹם כָּלֵל, כִּי עֵקֶר
 הַמְּחַלְקֵת וְהַפְּרוּדִים, כְּשֶׂאִין מִתְקַשְּׁרוֹת נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל
 אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ וּלְתוֹרְתוֹ הַקְּדוֹשָׁה, אֲשֶׁר אַז אֵין בְּזֶה
 שׂוֹם שְׁלוֹם כָּלֵל, וְעֵקֶר הַשְּׁלוֹם הוּא רַק כְּשֶׁמִּתְאַחַדוֹת
 יַחַד נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, וְאֶחָד עוֹזֵר לְשֵׁנִי לְשׁוֹב בְּתִשׁוּבָה,

זֶה נִקְרָא שְׁלוֹם, כִּי עַל-יְדֵי-זֶה מְמַשִּׁיכִים אֶת אֲמַתַּת
 מְצִיאֹתוֹ יִתְבַרֵךְ בְּעוֹלָם, לְהוֹדִיעַ וּלְהוֹרוֹת לְכָל, שֶׁעָקַר
 תְּכֵלִית בְּרִיאַת זֶה הָעוֹלָם הוּא בְּשִׁבִיל הָעוֹלָם הַבָּא,
 שְׂיִזְכֶּה אֲזִי לְהַשְׁגוֹת אֲמַתִּיּוֹת בְּאִלְקוּתוֹ יִתְבַרֵךְ, כָּל
 אֶחָד כִּפִּי עֲבוֹדָתוֹ שְׂזָכָה בְּזֶה הָעוֹלָם, שְׂאֵלוֹ שְׂתִי
 הַתְּקַנּוֹת שֶׁתִּקְנֶנּוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים, כְּשֶׁפּוֹגְשִׁים בְּזוּלָת,
 שְׂשִׂשְׂאֵלוֹ אוֹתוֹ בְּשֵׁם, הִינּוּ כְּדִי לִידַע וּלְזָכֹר שֶׁהָעָקַר
 מֵה שְׂאָנּוּ צְרִיכִים שְׂיִהְיֶה שְׁלוֹם בֵּינֵינוּ, הוּא כְּדִי לְזָכוֹת
 עַל-יְדֵי-זֶה לְהַמְשִׁיךְ שְׁמוֹ יִתְבַרֵךְ בֵּינֵינוּ, וְתִכְף-וּמִיד
 לְזָכוֹת עַל-יְדֵי-זֶה לְחַיֵּי עוֹלָם הַבָּא, שְׂזֶה הַתְּקוּן שְׂיִהְיֶה
 אוֹמְרִים "מִן הָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם", הִינּוּ לִידַע שְׂשִׂשׁ
 עוֹלָם הַבָּא, וְסוּף כָּל סוּף עָלָיו לְחֹזֵר לְשֵׁם, וְעַל-כֵּן
 לְמָה לָּנוּ לְרִיב אֶחָד עִם הַשְּׂנִי, אֲדַרְבֶּה עָלֵינוּ לְעֹזֵר אֶחָד
 לְזוּלָתוֹ. וּכְכֹל שְׂמִכְנִיס בְּדַעְתּוֹ יְדִיעוֹת אֱלוֹ, עַל-יְדֵי-זֶה
 זוֹכָה לְקַשֵּׁר אֶת הָעוֹלָם הַזֶּה לְעוֹלָם הַבָּא, אֲשֶׁר זֶה עָקַר
 שְׂלֵמוֹת הַ"שְׁלוֹם עֶכְשָׁו", שֶׁהָאָדָם עוֹד בְּזֶה הָעוֹלָם
 זוֹכָה לְהַמְשִׁיךְ עַל עֲצָמוֹ עֲרֻבוֹת, נְעִימוֹת, יְדִידוֹת, זִיו,
 חִיּוֹת אֱלֻקוּתוֹ יִתְבַרֵךְ מִהָעוֹלָם הַבָּא אֶל הָעוֹלָם הַזֶּה,
 וּמִקַּשֵּׁר אֶת כָּל גְּשָׁמִיּוֹת הָעוֹלָם הַזֶּה לְעוֹלָם הַבָּא,
 וְאוֹהֵב אֶת כָּל בֵּר יִשְׂרָאֵל, וּמְשַׁתְּדֵל לְהַחְזִירוֹ בְּתִשׁוּבָה
 וּלְלַמְדוֹ תוֹרָה, וְעַל-כֵּן נִסְמְכוּ שְׂתִי הַתְּקַנּוֹת זוֹ אֶל זוֹ.
 וְקִדְּם לְזֶה אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (שָׁם): לֹא יִקַּל אָדָם

ראשו כנגד שער המזרח, שמדבר מכבוד בית המקדש, שמשם עקר המשכת אלקותו יתברך, וכן אמרו (שם): חייב אדם לברך על הרעה כשם שמברך על הטובה, והכל סובב והולך על קטב זה, שאדם ידע אשר אין שום מציאות בלעדיו יתברך כלל, ועל-כן עקר ה"שלום עכשו", הוא דיקא כשמשכיכים את אמתת מציאותו יתברך בזה העולם, ואז האדם יכול לעבר את העולם הזה, כי בודאי כפי דעת המינים והאפיקורסים העוקרים את נשמות ישראל ממנו יתברך, אין שיף לברך אפלו על הטובה, מאחר שהכל כצל עובר, ואחרית שמחה — תוגה, והפסד העולם הזה והיגון והאנחה שהם מרבים מטובתו, ומכל שכן וכל שכן כשעוברת עליהם רעה, בודאי אין שיף לברך על כל זה, כי איך שיף לברך על הרעה, על-כן באמת כל חייהם של המינים והאפיקורסים אינם חיים כלל, כי אין להם במה להחיות את עצמם, ולבסוף הם בורחים מהארץ "אשר עיני ה' אלקיך בה מרשית השנה ועד אחרית שנה" (דברים יא, יב), ומתבוללים בין אמות העולם. אבל אנחנו המאמינים בני מאמינים באמת בשני העולמות — בעולם הזה ובעולם הבא, ועקר התכלית אצלנו היא לעולם הבא, בודאי אנו מאמינים שכל מאורעותינו הכל לטובתנו הנצחית, כדי שנזכה

לְהַשְׁגוֹת אֱלֻקוֹתוֹ יִתְבַּרְךָ, לְזָכוֹת לְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא, וְעַל-כֵּן אָנוּ מְבָרְכִים עַל הָרָעָה כָּשֶׁם שֶׁמְבָרְכִים עַל הַטּוֹבָה, כִּי כָל מָה שֶׁעוֹבֵר עַל הָאָדָם כָּל יְמֵי חַיָּיו, הֵן לְטוֹב וְהֵן לְהַפּוֹךְ, חֵס וְשְׁלוֹם, הַכֹּל סְבוּבִים מִמֶּנּוּ יִתְבַּרְךָ, כִּדֵּי שְׂיִזְכֶּה לְהַפִּיר אוֹתוֹ יִתְבַּרְךָ עַל-יְדֵי-זֶה.

וְעַל-כֵּן אֶהוּבִי, בְּנֵי הַיָּקָר, רְאֵה לְהַמְשִׁיךְ אֶת עֲצָמְךָ רַק אֵלָיו יִתְבַּרְךָ, אֲשֶׁר רַק זֶה נִקְרָא הַ"שְׁלוֹם עֶכְשׁוֹ", וְתִשְׁתַּדֵּל לְטוֹב בְּעֲצָמְךָ בְּתִשׁוּבָה אֲמֵתִית, וְתִסְתַּכֵּל וְתִתְבּוֹנֵן מָה עָבַר עָלֶיךָ בְּיַמֵּי חַיֵּי הַבְּלָךְ בְּזֶה הָעוֹלָם, שֶׁכָּבַר נִפְלְאוֹת כָּל-כָּף, עַד שֶׁבִלְבָלוֹ וְטִרְפוֹ אֶת דַּעְתְּךָ לְגַמְרִי, וְנִכְנָסוּ בְּךָ סִפְקוֹת מַה וְלָמָּה לָךְ לְהִשָּׂאֵר כָּאֵן, וְלְהַחְזִיק בַּתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה וּבְמִצְוֹתָיו הַנְּעִימוֹת. רְאֵה וְהִתְבּוֹנֵן אֵל מַה הוֹלִיכּוֹ אוֹתְךָ שׁוֹלֵל אֵלּוֹ הָעַרְב־רַב, אֲשֶׁר הִתְעַרְבוּ בְּנִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, וְכוֹפְרִים בְּעַקְר, רַחֲמָנָא לְצַלָּן, רַחֲמָנָא לִישׁוּבָן.

רְאֵה אֶהוּבִי, בְּנֵי, לְחִזּוֹר בְּתִשׁוּבָה אֲמֵתִית, וְאִזּ בְּיַדֵּי הַקְּדוּשָׁה-בְּרוּךְ-הוּא יִקְבְּלֶךָ, כִּי אֲצִלוֹ יִתְבַּרְךָ מְאֹד מְאֹד חֲשׁוּבָה תִּשׁוּבָה, כִּי בְּמָקוֹם שֶׁבְּעָלִי תִּשׁוּבָה עוֹמְדִים שָׁם אֵין צְדִיקִים גְּמוּרִים יְכוֹלִים לַעֲמֹד (בְּרֻכּוֹת ל:), וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים (יוֹמָא פו.); גְּדוּלָּה תִּשׁוּבָה

שְׁבִשְׁבִיל יְחִיד שְׁעֵשָׂה תְּשׁוּבָה מוֹחֲלִים לְכָל הָעוֹלָם
 כָּלוּ; וּמִי יוֹדֵעַ אוֹלֵי בְּזָה שְׁאַתָּה תַּחֲזוֹר בְּתְּשׁוּבָה, תִּגְרַם
 שְׁיִמְחָלוּ לְכָל עַם יִשְׂרָאֵל, וַיִּתְרַבֶּה הַשְּׁלוֹם בְּעוֹלָם,
 כִּי כְּשֶׁאֶחָד עוֹשֶׂה תְּשׁוּבָה שְׁלֵמָה, עַל-יְדֵי-זֶה מְכַנְּסִים
 הַתְּעוֹרְרוֹת הַתְּשׁוּבָה לְכָל נַשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, כִּי כָלֵנוּ בְּנֵי
 עַם אֶחָד אָנוּ, וְעַל-כֵּן אֵל יִטְעֶה אוֹתָךְ יִצְרָךְ כְּאִלּוּ אֵין
 לְךָ כֶּבֶד תִּקְוָה, כִּי כָּבֵד אָמְרוּ חַכְמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (שְׁמוֹת
 רַבָּה יט, ד): אֵין הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא פּוֹסֵל לְבָרְיָה אֶלָּא
 לְכָל הוּא מְקַבֵּל, הַשְּׁעָרִים נִפְתָּחִים בְּכָל שְׁעָה, וְכָל
 מִי שְׁמַבְקֵשׁ לְכַנֵּס — יְכַנֵּס, עֵינֵי שָׁם; וּבְזֶה שְׁתְּשׁוּב
 בְּתְּשׁוּבָה אֲמִתִּית, תִּגְרַם כָּל מִינֵי נַחַת רוּחַ לְעַם יִשְׂרָאֵל,
 וַיְהִי הַשְּׁלוֹם הָאֲמִתִּי שְׂרוּי בִּינֵיהֶם; אֲשֶׁרִי הַמְּחַכֶּה
 וַיִּגִּיעַ כְּשֶׁבּוֹא יְבוֹא הַגּוֹאֵל צְדָק, וַיִּמְשִׁיךְ אֶת הַשְּׁלוֹם
 הָאֲמִתִּי לְכָל הָעוֹלָם כָּלוּ, "ה' עֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן, יִהְיֶה יְבָרֵךְ
 אֶת עַמּוֹ בַּשְּׁלוֹם" (תְּהִלִּים כט, יא).

תָּם וְנִשְׁלָם, שְׂבַח לְאֵל בּוֹרֵא עוֹלָם!

קוֹנְטָרַס

בִּקְשׁ שְׁלוֹם

יִגְלֶה אֶת מַעֲלַת הָאָדָם, שְׁתַּמִּיד מְחַפֵּשׁ וּמְבַקֵּשׁ אַחַר
הַשְּׁלוֹם עִם זֻלְתוֹ, וּבוֹרַח מִכָּל מִינֵי מַחֲלָקָת, שְׁעַל-
יְדֵי-זֶה יִמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ עֲרֻבוֹת, נְעִימוֹת, יְדִידוֹת,
זִיו, חַיּוֹת אֱלֹקוֹתוֹ יִתְבַּרֵּךְ.

*

בְּנוֵי וּמִיֶּסֶד עַל-פִּי דְבָרֵי
רַבְּנֵי הַקְּדוֹשׁ וְהַנּוֹרָא, אֹר הַגְּנוּז וְהַצָּפוֹן,
בוֹצִינָא קְדִישָׁא עֲלָאָה, אֲדוּנָנוּ, מוֹרְנוּ וְרַבְּנֵנוּ,
רַבֵּי נַחֲמָן מְבַרְסֶלֶב, זְכוּתוֹ יִגַּן עָלֵינוּ.

וְעַל-פִּי דְבָרֵי תַלְמִידוֹ, מוֹרְנוּ
הַקְּדוֹשׁ, אֹר נִפְלָא, אֲשֶׁר כָּל רִז לֹא אָנִים לִיה

רַבֵּי נַתָּן מְבַרְסֶלֶב, זְכוּתוֹ יִגַּן עָלֵינוּ,

וּמְשַׁלֵּב בְּפֶסוּקֵי תוֹרָה, נְבִיאִים, כְּתוּבִים וּמֵאֲמָרֵי חֲכָמֵינוּ
הַקְּדוֹשִׁים מְגַמְרָא וּמְדַרְשִׁים וְזֶהר הַקְּדוֹשׁ.

*

הוֹבָא לְדָפוּס עַל-יְדֵי
חֲסִידֵי בְּרֶסֶלֶב
עִיה "ק יְרוּשָׁלַיִם תוֹבֵב" א

מוֹהֲרָא"ש נ"י אָמַר, שְׁאִין לָךְ מִדָּה יוֹתֵר
טוֹבָה מִמִּדַּת הַשְּׁלוֹם, כִּי הַשְּׁלוֹם הוּא הַבְּרָכָה
בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא, וּמִי שְׂיָכוֹל לַחֲיוֹת
עִם כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל בְּשְׁלוֹם הוּא הַמְצַלַּח
בְּיוֹתֵר בְּשָׁנֵי הָעוֹלָמוֹת. אֲךָ לֹא כָּל אֶחָד
זוֹכֵה לָזֶה, כִּי זֶה הַנְּסִיוֹן הַקָּשֶׁה בְּיוֹתֵר,
שְׂיַחֲוֶה הָאָדָם בְּשְׁלוֹם עִם כָּל אֶחָד, כִּי זֶה
מוֹשֵׁף אוֹתוֹ בְּמַחְלֻקוֹת וּבְמַרְיבוֹת שְׂאִינָן
שְׂיָכוֹת אֵלָיו, וְזֶה מְקַנָּא בּוֹ וּמִתְחִיל לָרִיב
עִמוֹ, וְהוּא צָרִיף לְהַצְדִּיק אֶת עַצְמוֹ, וְזֶה
סֵתֵם מִתְנַפֵּל עָלָיו לְהַפִּילוֹ, וְעַל-כֵּן לֹא כָּל
אֶחָד זוֹכֵה לְהַגִּיעַ אֶל מִדַּת הַשְּׁלוֹם.

(אמרי מוהרא"ש, חלק ב', סימן תקלד)

קוֹנְטָרַס

בִּקְשׁ שְׁלוֹם

.א

צָרִיךְ שֶׁתִּשְׁתַּדֵּל, אָהוּבִי, בְּנֵי הַיָּקָר, לְבַקֵּשׁ תָּמִיד
אֶחָר הַשְּׁלוֹם, שִׁיְהִי שְׁלוֹם בֵּינֶךָ לְבֵין עַצְמֶךָ, וְלֹא
תִּהְיֶינָה לְךָ קִשְׁיוֹת עַל עַצְמֶךָ, וּמִכָּל שָׁכֵן שֶׁלֹּא תִּכְנֹס
בְּאֵילוֹ סִפְקוֹת וּבְלִבּוּלִים, לָמָּה עָשִׂיתָ דָּבָר זֶה, הֲיֵנוּ
שְׁלֹא תִּלְךְ עִם יְסוּרֵי מִצְפּוֹן וְאַשְׁמָה, כְּאֵלוֹ לֹא כָּךְ
הָיִיתָ צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת אֶת הַדָּבָר הַזֶּה, אֲשֶׁר כָּל זֶה הוּא
בְּכֻלּוֹ הַקִּשְׁיוֹת וְהַסִּפְקוֹת וְהַמְחַלְקֵת שִׁישׁ לְאָדָם בֵּינוּ
לְבֵין עַצְמוֹ, שָׁזֶה עוֹקֵר אוֹתוֹ לְגַמְרֵי, וְאֵינוּ יְכוּל לְחַשֵּׁב
יָשָׁר מִרַב צָעֲרוֹ וְעִגְמַת נַפְשׁוֹ וּבְלִבּוּלָיו, וְלִכֵּן צָרִיכִים
לְבַקֵּשׁ תָּמִיד אֶחָר הַשְּׁלוֹם בְּעַצְמוֹ, שִׁיְהִי תָּמִיד שְׁלֹם
עִם עַצְמוֹ, וַיֵּדַע וַיֵּאֱמִין, כִּי הַכֹּל הוּא מִמֶּנּוּ יִתְבָּרֵךְ,
וְהוּא יִתְבָּרֵךְ מִחַיָּה, מִהוּנָה וּמִקָּיָם אֶת כָּל הַבְּרִיאָה כְּלָה,

ודומם, צומח, חי, מדבר, הם עצמיות חיות אלקותו
 יתברך, המנהיג את עולמו בהשגחה נוראה ונפלאה
 עד מאד, ובודאי מה שנעשה כבר עמך, הוא לטובה
 גדולה, ואף שלעת עתה אינך זוכה להבין את הטובה,
 ואדרבה נדמה לך, כאלו נסתבכת באיזה סבך מסבך,
 או נפלת באיזה פח יקוש וכו', עליך לדעת, כי כל
 מה שנעשה עמך, זה בודאי בהשגחתו הפרטי פרטית,
 ואין לך לפל בקשיות ובספקות ובבלבולים ובמחלוקת
 עליך בעצמך, אלא הוי דן את עצמך לכף זכות, ותדע,
 כי בודאי בתוך הרע והחשך, שם גנוז טוב ואור
 גדול עד מאד, אם רק תחפש אחר השלום, שהוא
 שמו של הקדוש-ברוך-הוא (שפת י.), ואז אם תקשר
 ותדבק עצמך אליו יתברך, תמשיך בעצמך את השלום
 הנפלא, ותהיה שלם עם עצמך, וזה יביא אותך אל
 ישוב הדעת אמתי, כי עקר בלבולי המח ואי ישוב
 הדעת באים לאדם, מחמת המחלוקת שהאדם חולק
 על עצמו, ואינו זוכה להתישב בכל עניניו — מה
 לעשות, ואיך להתנהג, אבל בו ברגע שהאדם מכניס
 בעצמו אמתת מציאותו יתברך — ששמו שלום, אז
 נעשה שלום בעצמו, וזה מביא אותו אל ישוב הדעת
 אמתי ונצחי; על-כן ראה, אהובי, בני היקר, להשתדל
 תמיד לחפש ולבקש אחריו יתברך, ותרוץ אליו יתברך

בְּתַמִּימוֹת וּבִפְשִׁיטוֹת גְּמוּרָה, וְעַל-יְדֵי-זֶה תִּמְשִׁיךְ עַל
עַצְמְךָ אֶת הַשְּׁלוֹם הָאֲמֵתִי וְהַנֶּצְחִי שֶׁהוּא שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ,
וְתִזְכֶּה לִהְיוֹת מֵיִשָּׁב בְּדַעְתְּךָ תָּמִיד.

ב.

רְאֵה, אֶהוּבִי, בְּנֵי הַיְקָר, לְשֵׁים שְׁלוֹם בְּתוֹךְ בֵּיתְךָ,
וְתָמִיד תִּדוֹן אֶת אֲשֶׁתְּךָ לְכַף זְכוּת, וְתִשְׁתַּדֵּל לְבִקְשׁ
וּלְחַפֵּשׂ אַחַר הַשְּׁלוֹם, וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (אָבוֹת
דְּרַבֵּי נֶטָן, פָּרָק כח): כָּל הַמְּשִׁים שְׁלוֹם בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ,
מַעֲלָה עָלָיו הַכְּתוּב כְּאֵלוֹ מְשִׁים שְׁלוֹם בְּיִשְׂרָאֵל עַל כָּל
אֶחָד וְאֶחָד, לְפִי שְׁכָל אֶחָד וְאֶחָד מִלֶּךְ בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ,
עַיִן שָׁם; וְכֵן תִּשְׁתַּדֵּל שְׂיִהְיֶה שְׁלוֹם בֵּין יְלָדֶיךָ, וְתָמִיד
תִּדוֹן אוֹתָם לְכַף זְכוּת, וְתִבְקֵשׁ וְתַחַפֵּשׂ תָּמִיד רַק אַחַר
הַשְּׁלוֹם — לְרְאוֹת לְחַיּוֹת עִמָּהֶם בְּשְׁלוֹם, כִּי אֵין לָךְ
עוֹד דְּבַר גָּדוֹל כְּמוֹ מִדַּת הַשְּׁלוֹם, וּבִפְרֹט שְׁלוֹם בְּבֵית
זֶה עוֹלָה עַל הַכֹּל, וּכְשֶׁאֵין שְׁלוֹם בְּבֵיתוֹ, אֲזִי אֵין לוֹ
יִשׁוּב הַדַּעַת, וְהוּא נֶעַ וְנָד, וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים
(בְּרֻכּוֹת ז): קָשָׁה תְּרַבּוֹת רְעָה בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ שֶׁל אָדָם יוֹתֵר
מִמְּלַחְמַת גּוֹג וּמִגּוֹג, וּכְבָר גְּלָה לָנוּ רַבְּנֵנוּ ז"ל (שִׁיחוֹת
הַר"ן, סִימָן עז): כָּל הָעוֹלָם מְלֵא מַחְלָקוֹת — הֵן בֵּין
אֲמוֹת הָעוֹלָם וְכֵן בְּכָל עִיר וְעִיר, וְכֵן בְּכָל בַּיִת וּבֵית —
בֵּין הַשְּׂכָנִים וּבֵין כָּל אֶחָד עִם אֲשֶׁתּוֹ וּבְנֵי בֵיתוֹ וּמִשְׁרָתוֹ

וּבְנֵיו, וְאִין מִי שְׁיֵשִׁים עַל לְבוֹ הַתְּכָלִית — שְׁבֹכֵל יוֹם
 וְיוֹם הָאָדָם מֵת, כִּי הַיּוֹם שְׁעָבֵר לֹא יִהְיֶה עוֹד, וּבְכָל
 יוֹם הוּא מֵתְקָרֵב לְמִיתָה, וְדַע שֶׁהַכֹּל אֶחָד, וְהַמַּחְלָקֶת
 שְׁבִפְרָטִיּוֹת בֵּין אִישׁ וּבֵיתוֹ וְכִיּוֹצֵא, הִיא גַם-כֵּן מִמָּשׁ
 הַמַּחְלָקֶת שְׁבֵין הַמְּלָכִים וְהָאֲמוֹת, כִּי כָל אֶחָד מֵאֲנָשֵׁי
 בֵיתוֹ הוּא בְּחִינַת אֵמָה מִיְחָדָת, וְהֵם מֵתְגָרִים זֶה עִם זֶה,
 כְּמוֹ שְׁיֵשׁ מְלַחְמוֹת בֵּין הָאֲמוֹת, וְגַם אֶפְשָׁר לְהַפִּיר כָּל
 אֶחָד מֵאִיזוֹ בְּחִינָה שֶׁל אֵמָה הוּא, כִּי יְדוּעַ מַדּוֹת הָאֲמוֹת
 — שְׁזֵה כְּעֶסֶן וְרוֹצֵחַ וְכִיּוֹצֵא, וְכְמוֹ-כֵן יְכוּלִים לְמַצֵּא
 בְּפְרָטִיּוֹת בְּבְנֵי הַבַּיִת, וְאֶפְלוּ אִם אֶחָד אֵינּוּ רוֹצֵחַ לְרִיב,
 וְרוֹצֵחַ לְיֵשֵׁב בְּהַשְׁקָט וּבְשִׁלּוֹה, עִם כָּל זֹאת הוּא מְכַרְח
 לְהִיּוֹת גַם-כֵּן בְּתוֹךְ הַמַּחְלָקֶת וְהַמְּלַחְמוֹת, כְּמוֹ שְׁנִמְצָא
 בֵּין הַמְּלַחְמוֹת שְׁבֵין הַמְּלָכִים וְהָאֲמוֹת, שְׁיֵשׁ לְפַעְמִים
 אִיזוֹ אֵמָה שְׁרוֹצֵחַ לְיֵשֵׁב בְּשִׁלּוֹה, וְאֵינָה רוֹצֵחַ שׁוֹם
 מְלַחְמָה, וְאֵדְרָבָה הִיְתָה רוֹצֵחַ לְהַשְׁתַּחֲוּוֹת לְחֻבְרָתָהּ
 כְּמָה פְּעָמִים, עִם כָּל זֶה חוֹטְפִין אוֹתָהּ גַם-כֵּן בְּעַל
 כְּרָחֶה לְתוֹךְ הַמְּלַחְמָה, וְזֶה אוֹמֵר שְׁתַּהֲיֶה מְצַדּוֹ, וְזֶה
 לְהַפִּךְ, עַד שְׁנִלְחָמִין עִמָּה גַם-כֵּן, כְּמוֹ-כֵן מִמָּשׁ נִמְצָא
 בְּפְרָטִיּוֹת בְּמְלַחְמוֹת הַבַּיִת, כִּי הָאָדָם בְּעֶצְמוֹ הוּא עוֹלָם
 קָטָן (עֵין תְּנַחוּמָא פְּקוּדֵי ג. וְתַקּוּנֵי זֵהָר, דְּף קמ) וְנִכְלָל בּוֹ כָּל
 הָעוֹלָם וּמְלוֹאוֹ, מִכָּל שְׁכֵן הָאָדָם וּבֵיתוֹ, שְׁנִכְלָלִים בָּהֶם
 כָּל הָאֲמוֹת וְנִלְחָמִין וּמֵתְגָרִין זֶה בְּזֵה, וְעַל-כֵּן לְפַעְמִים

כְּשֶׁאֶחָד יוֹשֵׁב לְבַדּוֹ בַּיַּעַר, יְכוּל לְהִיּוֹת שְׂוִיָּה נַעֲשֶׂה מִשְׁגָּע, מִחֲמַת שֶׁהוּא לְבַדּוֹ, וְנִכְלָלִין בּוֹ לְבַד כָּל הָאֲמוֹת, וְהֵם מִתְגָּרִים זֶה בְּזֶה, וְהוּא מִכְרַח לְהִשְׁתַּנּוֹת בְּכָל פַּעַם לְבַחֲיַנַּת אִמָּה אַחֶרֶת כְּפִי הַתְּגַבְּרוֹת אִמָּה עַל אִמָּה, שֶׁהֵם כִּלְּן נִכְלָלִין בּוֹ לְבַדּוֹ, וּמִחֲמַת זֶה יְכוּל לְהִשְׁתַּגֵּעַ לְגַמְרֵי — מִחֲמַת הַתְּהַפְּכוֹת הַדַּעוֹת שָׁבוּ, עַל-יַדֵּי הַתְּגָרוֹת הָאֲמוֹת שֶׁנִּכְלָלוֹת בּוֹ לְבַדּוֹ, אֲבָל כְּשֶׁהוּא בּוֹשֵׁב בֵּין אֲנָשִׁים, יֵשׁ מְקוֹם לְמַלְחָמָה לְהִתְפַּשֵּׁט בְּכָל אֶחָד מִבְּנֵי הַבַּיִת אוֹ בֵּין הַשְּׂכָנִים. וְהַמְחַלְקֵת שֶׁבַּבֵּית הַצַּדִּיק הִיא גַּם-כֵּן בַּחֲיַנַּת מְלַחְמוֹת הָאֲמוֹת, וְגַם נִכְלָלִין שָׁם בַּחֲיַנַּת מְלַחְמוֹת הַשְּׂבָטִים שֶׁהֵיוּ נִלְחָמִין זֶה עַל זֶה — אֲפָרַיִם עַל יְהוּדָה וְכִיּוֹצָא, וְכִשְׂיָבוֹא מְשִׁיחַ בְּמַהְרָה בְּיָמֵינוּ, אִז יִתְבַּטְּלוּ כָּל מִינֵי מַחְלָקֵת, וַיְהִי שְׁלוֹם גָּדוֹל בְּעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יִשְׁעְיָה י"א, ט): "לֹא יִרְעוּ וְלֹא יִשְׁחִיתוּ" וְגו', וּמִי שֶׁזּוֹכֶה עוֹד עֲכָשׁוּ לְהַמְשִׁיךְ אֶת מַדַּת הַשְּׁלוֹם, הֲרֵי זֶה זּוֹכֶה לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ אוֹרוֹ שֶׁל מְשִׁיחַ צְדָקָנוּ, שֶׁבּוֹא יָבוֹא בְּמַהְרָה בְּיָמֵינוּ.

ג.

רְאֵה, אֶהוּבִי, בְּנֵי הַיָּקָר, מֵה שְׁקוֹרָה בְּעַתִּים הַלְלוּ, שֶׁכָּל הָעוֹלָם מְלֵא מַחְלָקֵת וּמְרִיבוֹת, קִנְאָה וְשִׁנְאָה, וְכָל אֶחָד אוֹמֵר שֶׁאֶצְלוֹ הִיא הָאֲמַת, וְחוֹלֵק עַל זוּלָתוֹ

וּמִדְבַר עָלְיוֹ כֹּל דְּבַר אָסוּר, עַד שְׁבַעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים,
 דְּבַר זֶה נַעֲשֶׂה טַבַּע שְׁנֵי בְּאָדָם — שֶׁהוּא מְכַרְח
 לְהַחֲזִיק בְּמַחֲלָקָת, לָכֵן, אֶהוּבִי, בְּנֵי הַיֶּקֶר, הַנְּגִי מִזְהִיר
 אוֹתָךְ, שֶׁתִּרְאֶה לְבָרַח מִכָּל מִינֵי מַחֲלָקָת, כִּי אֵין הַקְּדוּשָׁ-
 בְּרוּךְ-הוּא מוֹחֵל לְמִי שֶׁמַּחֲזִיק בְּמַחֲלָקָת, וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ
 הַקְּדוּשִׁים (סִנְהֶדְרִין קי.): "כָּל הַמַּחֲזִיק בְּמַחֲלָקָת עוֹבֵר
 עַל לָאוּ, וְאָמְרוּ (מִדְרָשׁ רַבָּה, פָּרֻשֶׁת קֶרַח, פָּרֻשָׁה יח):
 בּוֹא וּרְאֵה כַּמָּה קָשָׁה הַמַּחֲלָקָת — שְׁבִית דִּין שֶׁל
 מַעֲלָה אֵין קוֹנְסִין אֶלָּא מִבֶּן עֶשְׂרִים וּמַעֲלָה, וּבֵית דִּין
 שֶׁל מַטָּה אֵין קוֹנְסִין אֶלָּא מִבֶּן שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה וּמַעֲלָה,
 וּבְמַחֲלָקָתוֹ שֶׁל קֶרַח אָפְלוּ תִּינוּקוֹת בְּנֵי יוֹמָן נִשְׂרָפוּ
 וְנִבְלְעוּ בְּאֶרֶץ; וְעַל-כֵּן אֲשַׁאל אוֹתָךְ, אֶהוּבִי, בְּנֵי הַיֶּקֶר,
 הֲאֵם כְּדַאי לָךְ לְהַכְנִיס אֶת עֲצָמְךָ בְּסַכְּנוֹת כְּאֵלוֹ? ! וְאִף
 שְׁאֵנִי יוֹדֵעַ, שֶׁאַתָּה צוֹעֵק שְׁכָל כְּוֹנְתָךְ הִיא לְשָׁמַיִם, אֲכַל
 לְדַעֲתִי רְאֵה לְבָרַח מִ"לְשֵׁם שָׁמַיִם" כְּזֶה, כִּי בּוֹ בְּרַגַּע
 שֶׁהָאָדָם חוֹלֵק עַל בַּר יִשְׂרָאֵל, הוּא כְּבָר עוֹקֵר אֶת עֲצָמוֹ
 מִמֶּנּוּ יִתְבָּרֵךְ, כִּי הוּא יִתְבָּרֵךְ עֲצָם הַשְּׁלוֹם וְהַאֲהָבָה,
 וְאֵינוֹ מַשְׁרֵה שְׁכִינָתוֹ אֶלָּא בְּמָקוֹם הַשְּׁרוּי בְּאֲהָבָה,
 וּבְמָקוֹם שֶׁיֵּשׁ בּוֹ מַחֲלָקָת — הוּא מְקוֹם הַסְּטָרָא אַחֲרָא
 וְהַקְּלָפוֹת, וְעַל-כֵּן רְאֵה, אֶהוּבִי, בְּנֵי, לְבָרַח מִמְּסִיתִים
 וּמִדִּיחִים, שֶׁמְּסִיתִים אוֹתָךְ לְהַחֲזִיק בְּמַחֲלָקָת שֶׁל "לְשֵׁם
 שָׁמַיִם", אַתָּה בָּרַח לָךְ רַק אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ, וְתַכְנִיֵּם אֶת

עצמך בתוך תורתו הקדושה, ותתמיד בזה יומם ולילה, וכשרק יש לך פנאי תשתדל ללמד תורה, אשר אמרו חכמינו הקדושים (סנהדרין צט:): כל העוסק בתורה לשמה, משים שלום בפמליה של מעלה ובפמליה של מטה, פי בזה שהאדם מכניס את עצמו בתוך התורה הקדושה, על-ידי-זה הוא ממשיך עליו את השלום האמתי, כי התורה הקדושה — "דרכיה דרכי נעם וכל נתיבותיה שלום" (משלי ג, יז), ומי שלומד את התורה הקדושה בהתמדה רבה, ומחדש חדושי תורה, ומתיגע בתורה, אזי הוא דבוק בתכלית השלום, ולכן לא תמצא מחלקת, אלא בין קלים וריקים ופוחזים המבטלים את זמנם היקר, ואינם לומדים תורה כלל, לזאת ראה לצית אותי, אהובי, בני היקר, ותברח מכל מיני מחלקת, כי סופם של בעלי מחלקת רע מאד מאד, ואמרו חכמינו הקדושים במדרש (במדבר רבה שם): כפה קשה מחלקת, שכל העוזר במחלקת, הקדוש-ברוך-הוא מאבד את זכרו; ודבר זה ראינו בחוש, שכל אלו שהחזיקו במחלקת סופם היה רע ומר מאד, ועל-כן אשאל אותך, אהובי, בני, למה לך להכניס באש המחלקת?! תמיד תברח ממקומות כאלו, ותהיה מבקש אחר השלום תמיד, ואז תזכה לכל טוב אמתי ונצחי, כי לא מצא הקדוש-ברוך-הוא כלי מחזיק ברכה

לְיִשְׂרָאֵל, אֵלֶּא הַשְּׁלוֹם, שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים כט, יא): "הַיְיָ" הַ
 עַז לְעַמּוֹ יִתֵּן, הַיְיָ" הַ יְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ בְּשָׁלוֹם" (עקצין ג,
 יב), וְיָמֵי שְׁאוּחֻז בְּשָׁלוֹם, אוּחֻז בּוֹ יִתְבָּרֵךְ, וְלִהְפוֹךְ —
 מִי שֶׁמְחַזֵּיק בְּמַחְלָקָת, הוּא מְחַזֵּיק בְּקִלְפוֹת וּבִסְטָרָא
 אַחֲרָא. וְזָכַר כָּלֵל זֶה, אֶהוּבֵי, בְּנֵי, וּבְכַרְט בְּעֵתִים הַלְלוּ,
 אֲשֶׁר הִבְעַל-דְּבַר הַפֶּה אֶת כָּל הָעוֹלָם, וְכָלֵם מְסַכְסְכִים
 זֶה עִם זֶה בְּכָל מִינֵי מַחְלָקָת וּמְרִיבוֹת, שְׁזֵה חֵלֶק גָּדוֹל
 מְגֻלוֹתֵנּוּ הָאֲרָכָה וְהַמְרָה, וְהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא יִשְׁלַח לָנוּ
 אֶת מְשִׁיחַ צְדָקָנוּ, שְׂיָבִיא לָנוּ אֶת הַשְּׁלוֹם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ
 חֲכָמֵינוּ הַקְדוּשִׁים (ויקרא רבה ט, ט): גָּדוֹל הוּא הַשְּׁלוֹם,
 שֶׁכְּשֶׁמְלֹךְ הַמְּשִׁיחַ בָּא, אֵינוֹ פּוֹתַח אֵלֶּא בְּשָׁלוֹם.

ד.

רְאֵה, אֶהוּבֵי, בְּנֵי הַיְיָ, לְמָסוֹר אֶת נַפְשְׁךָ עַל מִדַּת
 הַשְּׁלוֹם, וְתַמִּיד תִּהְיֶה מְבַקֵּשׁ אַחֵר הַשְּׁלוֹם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ
 חֲכָמֵינוּ הַקְדוּשִׁים (שיר השירים רבה ה): "תָּנוּ דַעְתְּכֶם,
 שְׁלֵא תִשְׁנְאוּ זֶה אֶת זֶה, וְלֹא תִתְחַרְחוּרוּ זֶה עִם זֶה, שְׁלֵא
 יֵאמְרוּ מִלֵּאכֵי הַשָּׂרָת לְפָנַי: 'תּוֹרָה שֶׁנִּתְּתָ לָהֶם אֵינָם
 עוֹסְקִים בָּהּ, וְהָרִי אֵיבָה וּמַחְלָקָת וְתִתְחַרוֹת בֵּינֵיהֶם";
 כִּי בְּאֵמֶת אֵין לָךְ בְּטוֹל תּוֹרָה יוֹתֵר גָּדוֹל מְדַבֵּר זֶה —
 שֶׁהָאָדָם מְכַנֵּס אֶת עַצְמוֹ בְּמַחְלָקָת, וְהִבְעַל-דְּבַר רְאֵה
 שְׂאֵין לוֹ כְּבָר שׁוֹם עֲצָה אֵיךְ לְתַפֵּס אֶת לוֹמְדֵי תּוֹרָה

וְאֵת אַחֵינוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַיְרָאִים וְהַשְּׁלָמִים, וְעַל-כֵּן
הַתְּגָרָה בָּהֶם בְּמַחְלָקָת, וְהַלְבִּישׁ אֶת עַצְמוֹ בִּ"לְשֵׁם
שְׁמִים", וְדָבַר זֶה שׁוֹרֵף כָּל חֻלְקָה טוֹבָה מֵעַם יִשְׂרָאֵל
הַיְרָאִים וְהַכְּשָׁרִים, כִּי תִכְףּ-וּמְיָד כְּשֹׂאֲדָם מוֹרָה הִתַּר
לְעַצְמוֹ לְדַבֵּר עַל זִוְלָתוֹ, וּמִכָּל שְׂכָן לְחֻלְקַת עָלְיוֹ, וּמִכָּל
שְׂכָן וְכָל שְׂכָן לְקַלְלוֹ וּלְחַרְפוֹ וּלְגַדְפוֹ וּלְהַשְׁפִּילוֹ,
רַחֲמָנָא לְצַלֵּן, הוּא כְּבָר עָלוּל לְעֵבֵר עַל כָּל עֵבְרוֹת
שְׁבַתוֹרָה, וּבְכַפְרָטִיּוֹת שְׂכָל בְּנֵי בֵיתוֹ וְיִלְדָיו לּוֹמְדִים
מִמֶּנּוּ, וְנִעֲשִׂית כָּל הַמְשַׁפְּחָה בְּעַלֵּי מַחְלָקָת, דְּבָר זֶה
גוֹרֵם שְׁבִיתוֹ יְהִי מְקוֹם הַשְּׂרָאָת הַטְּמֵאָה וְהַסְטְרָא
אַחְרָא; עַל-כֵּן רָאָה, אֲהוּבֵי, בְּנֵי הַיְקָר, לְבָרַח מִכָּל מִינֵי
מַחְלָקָת שְׁבָעוּלָם יְהִי אֵיךְ שְׁיִהְיֶה וְיִהְיֶה מֵה שְׁיִהְיֶה,
מַחְלָקָת פְּרוּשָׁה — קַלְפוֹת וְסְטְרָא אַחְרָא, וְלְהַפּוּךְ
שְׁלוֹם פְּרוּשׁוֹ — קַדְשָׁה וְטְהָרָה וְהַשְּׂרָאָת הַשְּׂכִינָה,
וְלִכְּנֵן לָמָּה לָךְ לְהַתְעַסֵּק בְּדַבְרִים פְּחוּתִים כְּאֵלוֹ, אֲשֶׁר
עוֹקְרִים אוֹתְךָ לְגַמְרֵי מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ?! וְאֵךְ שְׂאֲנֵי יוֹדֵעַ,
שְׁחֻבְרִיךָ, יְדִידִיךָ וְשִׁכְנִיךָ מְסִיתִים אוֹתְךָ, כְּאֵלוֹ מְצוּהָ
לְרֹדֵף אֶת בֵּר יִשְׂרָאֵל, וּכְאֵלוֹ מְצוּהָ לְנָקֵם בְּזוּלָתוֹ, אֲתָה,
אֲהוּבֵי, בְּנֵי הַיְקָר, בָּרַח לָךְ מִמְצוּוֹת כְּאֵלוֹ, אֲשֶׁר הֵן
מְצוּוֹת שֶׁל הַסְטְרָא אַחְרָא, וְתַחֲזִיק תָּמִיד רַק בְּשְׁלוֹם,
וְתָמִיד תִּשְׁתַּדֵּל לְעֲשׂוֹת שְׁלוֹם בֵּין אִישׁ לְאִשְׁתּוֹ וּבֵין
אִישׁ לְרֵעֵהוּ, וּבְזָכוֹת זֶה תִּזְכֶּה לְהַמְשִׁיךְ עָלֶיךָ עֲרֻבוֹת,

נְעִימוֹת, יְדִידוֹת, זִיו, חַיּוֹת אֱלֻקוֹתוֹ יִתְבַּרְךָ, וְתִתְבַּרְךָ
בְּכָל הַבְּרָכוֹת הַכְּתוּבוֹת בַּתּוֹרָה, וְתִזְכֶּה לְאַרְיֵכוֹת יָמִים
וְשָׁנִים, וּכְבָר אָמְרוּ חַכְמֵינוּ הַקְדוּשִׁים (מְדַרְשׁ תַּנְחוּמָא,
פְּרָשַׁת יִתְרוֹ, סִימָן יז): וּמָה אֲבָנִי הַמְזַבֵּחַ שְׁלֹא רוֹאוֹת
וְלֹא שׁוֹמְעוֹת וְלֹא מְדַבְּרוֹת, עַל שְׁמֵטִילוֹת שְׁלוֹם, אָמְרָה
תּוֹרָה — "לֹא תִנְיָף עֲלֵיהֶן בְּרִזָּל" (דְּבָרִים כז, ה), הַפְּטִיל
שְׁלוֹם בֵּין אָדָם לְחֵבְרוֹ וּבֵין אִישׁ לְאִשְׁתּוֹ, עַל אַחַת כַּמָּה
וּכַמָּה שֵׁיֶאֱרִיכוּ יָמָיו וְשָׁנוֹתָיו; וְלִכֵּן רָאָה, אֶהוּבִי, בְּנֵי
הַיֶּקֶר, לְצִיַּת לִי בְּדָבָר זֶה, וְאִזּוֹ לֹא תִתְחַרֵּט אֶף פְּעַם
בְּחַיֵּיךָ, כִּי מִי שֶׁעוֹסֵק תָּמִיד לַעֲשׂוֹת שְׁלוֹם, נַעֲשֶׂה כְּלִי
לְהַמְשִׁכַת הַשְּׁלוֹם הָעֲלִיּוֹן, שֶׁהוּא אוֹר רוֹחֲנִי וְנוֹרָא מְאֹד,
אֲשֶׁרִי מִי שֶׁבוֹרַח מִכָּל מִינֵי מַחְלָקָת וּמְרִיבוֹת, סְכָסוּכִים
וּכְפוּחִים, וּבוֹרַח אֶל תּוֹף הַשְּׁלוֹם, וְעוֹשֶׂה שְׁלוֹם בֵּין
אִישׁ לְרֵעֵהוּ וּבֵין אִישׁ לְאִשְׁתּוֹ, שָׂאזּוֹ יִמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ
אוֹר וְחַיּוֹת וְזִיו נִצְחִי.

ה.

רָאָה, אֶהוּבִי, בְּנֵי הַיֶּקֶר, לְיֹשֵׁב עַצְמָךְ, אִיךָ עָבְרוּ
עָלֶיךָ יָמֵי חַיֶּיךָ בְּזֶה הָעוֹלָם, וְכַמָּה מִינֵי יְרִידוֹת וּנְפִילוֹת
וְהַשְּׁלָכוֹת וְהַרְפָּתָקָאוֹת כָּבָר עָבְרוּ עָלֶיךָ בְּיָמֵי חַיֶּיךָ,
וְהַכֵּל נִמְשָׁךְ לָךְ מִחַמַּת שְׁלֹא נִזְהַרְתָּ לְבַקֵּשׁ תָּמִיד אַחֵר
הַשְּׁלוֹם, כִּי לֹא יִמְלִט אָדָם שְׁזוּכָה לְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ תָּמִיד

בְּקֵשׁ שְׁלוֹם

שג

רק את השלום, שלא יפטר מכל צרותיו ומריבותיו, כי עקר הצרות והיסורים המרים והקשים שעוברים על האדם, הם באים רק מחמת שהוא תמיד רוצה לנצח את זולתו, ומחפש אחר מחלקת, וכבר אמרו חכמינו הקדושים (בראשית רבה לח, ו): גדול השלום, שאפלו ישראל עובדים עבודה זרה ושלום ביניהם, אמר המקום — כבִּיכּוֹל אֵינִי יְכוּל לְשַׁלֵּט בָּהֶם, בֵּינּוֹן שְׁשָׁלוֹם בֵּינֵיהֶם; עַמּוּד, רֵאָה וְהִתְבּוֹנֵן מַה גְּדוֹל כֹּחַ הַשְּׁלוֹם, וּמֵדָה טוֹבָה מְרֻבָּה (סוֹטָה יא.), כְּשֶׁאָדָם מַחֲזִיק בְּשָׁלוֹם, וּמְחַפֵּשׂ אַחֵר הַשְּׁלוֹם, שָׂאז מִמְשִׁיף עַל עֲצָמוֹ עֲרֻבוֹת, נְעִימוֹת, יְדִידוֹת, זִיו, חֵיוֹת אֱלֻקוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְזוֹכָה לְבָלוֹת אֶת יָמֵי חַיָּו בְּטוֹב וּבְנְעִימִים, וּמְמַתִּיק מֵעֲצָמוֹ כָּל הַיְסוּרִים וְהַדִּינִים וְהָעֲנָשִׁים הַקָּשִׁים וְהַמְרִים שְׁעוֹבְרִים עָלָיו בְּזֵה הָעוֹלָם; אֲשֶׁרֵי מִי שֶׁשָּׂם לְבוֹ אֶל דְּבָרִים אֱלוֹ, וְתָמִיד מְחַפֵּשׂ אַחֵר הַשְּׁלוֹם, וּבוֹרַח מִכָּל מִינֵי מַחֲלָקֶת וְסִכְסוּכִים, שְׁעַל-יְדֵי-זֶה יִמְתִּיק מֵעֲצָמוֹ כָּל מִינֵי דִינִים קָשִׁים וּמְרִים, וְיִזְכֶּה לְאַרְיֻכוֹת יָמִים, אַרְךְ יָמִים בְּעוֹלָם הַזֶּה, וְאַרְךְ יָמִים בְּעוֹלָם הַבָּא.

.ו.

אהובי, בני היקר! בְּזֵה הָעוֹלָם עוֹבְרִים עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד מִשְׁבָּרִים וְגָלִים, צָרוֹת וְיְסוּרִים, וְהַכֹּל מִחֲמַת

שְׁמִסְתַּבֵּן עִם בְּנֵי-אָדָם, וּמִתְעַרֵּב בְּרִיב לֹא לוֹ, שְׁזָה גֹוֶרֶם לֹו אַחֲר־כֶּן מַה שְׁגֹוֶרֶם — קִנְאָה, שְׁנֹאָה וְתַחֲרוֹת, כְּבוֹד, מַחֲלָקֶת וּמְרִיבוֹת וְכוּ', לֹא-כֵן כְּשֶׁאָדָם הוֹלֵךְ בְּתַמִּימוֹת וּבְכַפְשִׁיטוֹת, וְאִינוֹ מְבַלְבֵּל אֶת עֲצָמוֹ מִשׁוּם בְּרִיָּה שְׁבָעוֹלָם, אֲלֹא מְדַבֵּק אֶת עֲצָמוֹ בְּחֵי הַחַיִּים — בּוֹ יִתְבַּרֵּךְ, וַיּוֹדַע שֶׁהוּא יִתְבַּרֵּךְ מְחִיָּה, מְהִיָּה וּמְקַיִם אֶת כָּל הַבְּרִיאָה כְּלָהּ, וּמִמְשִׁיךְ אֶת עֲצָמוֹ אֶל הַשְּׁגָחַתוֹ הַפְּרָטִית, הֵינּוּ שְׂיִדַע, שְׂאִין אָדָם נוֹקֵף אֶצְבָּעוֹ מִלְמַטָּה, אֲלֹא אִם-כֵּן מְכַרִּיזִין עָלָיו מִלְמַעְלָה (חֲלִין ז:), וְאֶפְלוּ רִישׁ גְּרָגִיתָא מִן שְׂמִיָּא מִנּוּ לִיָּה, (אֶפְלוּ זֶה שְׂמִמְנָה עַל הַבְּיוֹבִים, גַּם זֶה מִשְׁגַּח מִמְנּוּ יִתְבַּרֵּךְ) (בְּרִכוֹת נח.), וְאִין אָדָם נוֹגַע בְּמָה שְׂמוּכָן לַחֲבֵרוֹ, וְאִין מַלְכוֹת נוֹגַעַת בְּמַלְכוֹת חֻבְרָתָהּ, אֶפְלוּ כְּמֵלֵא נִימָא (יִזְמָא לח:), בִּידִיעוֹת אֵלוֹ, הוּא תָמִיד מְחַפֵּשׁ וּמְבַקֵּשׁ אַחֲרֵי הַשְּׁלוֹם, וְאִינוֹ מְסַתַּבֵּן עִם שׁוּם בְּרִיָּה שְׁבָעוֹלָם, כִּי מַה לוֹ עִם אַחֲרֵי כִּי הֵלֵא בֵּין כֶּן וּבֵין כֶּן זוּלָתוֹ לֹא יְכוּל לַעֲשׂוֹת לוֹ שׁוּם דְּבָר מְבַלְעֵדִי רְצוֹנוֹ יִתְבַּרֵּךְ, וְדִיקָא עַל-יְדֵי-זֶה הוּא חֵי חַיִּים אֲמִתִּיִּים, חַיִּים נְצַחִיִּים, חַיִּים בְּרוּכִים וּמְבֻרָכִים; אֲשֶׁרִי מִי שְׂשָׁם דְּבוּרִים אֵלוֹ אֶל תּוֹךְ לְבוֹ, וּמְדַבֵּק אֶת עֲצָמוֹ בּוֹ יִתְבַּרֵּךְ, וּבוֹרַח מִכָּל מִינֵי מַחֲלָקֶת וּמְרִיבוֹת, סְכִסּוּכִים וּוְכוּחִים, אֲשֶׁר הַכָּל הֶבֶל וְרַעוֹת רוּחַ, כִּי יָמִי חַיִּינוּ הֶבֶל, הִנֵּה אֲנַחְנוּ כָּאֵן, וְעוֹד מְעַט כְּבָר נִהְיָה

שם, ועל-כן מה ולמה לנו להכניס את עצמנו במריבות
 ובמחלוקת, שאינה שיכת אלינו כלל? ! ואל יפתך יצרך,
 אהובי, בני, כאלו יש איזו מצוה לרדף איזה בר ישראל,
 לא! לא! אל תחשב זאת כרגע, כי המאמין האמתי
 בו יתברך, יודע, אשר במקום המחלוקת, שם מקום
 הסטרא אחרא והקלפות, ובמקום השלום שם מקום
 השראת השכינה, ועל-כן הדבק את עצמך במקומות
 כאלו שמלמדים על השלום, ואז ימשך עליך שלום
 בגופך, שלום בממונך ושלום בתורתך, ותהיה דבוק
 בשלום האמתי.

ז.

אהובי, בני היקר! ראה לצית אותי בדבר זה,
 ולא תתחרט כלל, הינו שתראה להחזיק תמיד במדת
 השלום, ותרדף אחר השלום, ואמרו חכמינו הקדושים
 (מדרש תנחומא, פרשת שופטים): ראה כמה גדול כח
 השלום, שאפלו לשונאים אמר הקדוש-ברוך-הוא
 לפתח להם בשלום, וכן אמרו (ויקרא רבה ט, ט):
 גדול השלום שאפלו בשעת מלחמה אין פותחין אלא
 בשלום, כי זה שמחזיק תמיד בשלום, נפתחים לפניו
 פתחים רבים, ויכול לנצח את כל אויביו, כי מי שדבוק
 בשלום האמתי, שהוא הקדוש-ברוך-הוא בעצמו, הרי

הוא מצליח תמיד, ולכן הזהירנו הקדוש-ברוך-הוא לפתח תמיד עם מדת השלום, ואפלו עם שונאיו ועם החולקים עליו, תמיד יתחיל במדת השלום, ואז אם הם לא ירצו, יפלו עליהם כל הקללות הכתובות בתורה, ואתה תצא נקי, לא-כן אם אתה תחזיק במחלוקת ולא תרצה לפתח בשלום, ותמיד תשתדל לריב עם זולתך, אז תפל באין סומך לך, ותהיה לך מפלה גדולה בין בגשמי ובין ברוחני. על-כן ראה, אהובי, בני היקר, לצית לי, ותברח מפל מיני מחלוקת, ותכף-ומיד כשתראה מחלוקת באיזה מקום, תברח משם כמו שבורחים מאש שורפת, כי כמו בגשמיות — כשבושרת אש שורפת ולוהטת וכו', אינה מבחינה בין טוב לרע, אלא כיון שיוצאת האש, שורפת כל הבא תחת ידה, ואי אפשר לעצור אותה, ואוי לו למי שבא בגבולה, אשר מיד נשרף ונעשה אפר ממש, כמו-כן ויותר מכך הוא באש המחלוקת, תכף-ומיד כשנעשית מחלוקת, אי אפשר כבר להשקיט אותה, כי בולעת וממשיכה לתוכה טובים ורעים, ולבסוף נעקרים מן העולם, רחמנא לצלן; על-כן, אהובי, בני היקר, ראה לברח מפל מיני מחלוקת ומריבות שבעולם, ואל יפתך יצרך כי יש בדבר זה מצוה, כי הכל הכול ורעות רוח ובטול תורה, הדבק את עצמך במדת השלום, שהוא

שְׁמוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וְתִסְתִּיר אֶת עֲצָמָךְ בְּתוֹךְ
הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, אֲשֶׁר שָׁם תִּמְצָא אֶת הַשְּׁלוֹם הָאֱמִתִּי,
הַשְּׁלוֹם הַנִּצְחִי, וַיְהִי לָךְ טוֹב כָּל הַיָּמִים אֲשֶׁר אִתָּה חַי
בְּזֵה הָעוֹלָם.

ח.

צָרִיךְ שְׁתַּדַּע, אֶהוּבִי, בְּנֵי הַיֶּקֶר, כִּי עֵקֶר הַשְּׁלוֹם
הוּא רַק עַל-פִּי דַעַת תּוֹרַתְנוּ הַקְּדוּשָׁה, אֲשֶׁר רַק הַתּוֹרָה
הַקְּדוּשָׁה נִקְרְאת שְׁלוֹם, כִּי (מִשְׁלֵי ג, יז): "דְּרֻכֶיהָ דְרֻכֵי
נַעַם וְכָל נְתִיבוֹתֶיהָ שְׁלוֹם", וּבְלִי הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה לֹא
שִׁיךְ לְקִרְוֹת שׁוֹם דְּבַר בְּשֵׁם שְׁלוֹם, וְעַל-כֵּן אִתָּה צָרִיךְ
לְהִזָּהֵר בְּמִדַּת הַשְּׁלוֹם בְּעֲצָמָךְ, שְׁלֹא תִהְפֹּךְ אֶת הַחֹשֶׁךְ
לְאוֹר וְהָאוֹר לְחֹשֶׁךְ (עֵינַי יִשְׁעִיהָ ה, כ), כְּדִרְכָם שֶׁל רְשָׁעִים
אֲרוּרִים, אֲשֶׁר הֵם תָּמִיד מִתְּפָאֲרִים, שֶׁהֵם מַחְזִיקִים
בְּשְׁלוֹם, אוֹי לָהֶם וְאוֹי לְנַפְשָׁם וְלַשְּׁלוֹם שֶׁלָּהֶם, כִּי בּוֹ
בְּרַגַע שֶׁהָאָדָם נוֹטֶה כִּהוּא זֶה מִהַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, חֵס
וְשְׁלוֹם, מְכַל שְׂכָן כִּשְׁהוּא מְחַלֵּל שַׁבַּת, וְאוֹכֵל נְבִלוֹת
וְטִרְפוֹת וְכוּפֵר בְּעֵקֶר, שֶׁהוּא בְּעֲצָמוֹ חֲתִיכָה אַחַת שֶׁל
שָׁקֶר, וְאִיךְ יְכוּל לֹמַר וּלְהִתְפָּאֵר שֶׁהוּא מַחְזִיק בְּשְׁלוֹם,
וְהוּא תָּמִיד מְדַבֵּר מִשְׁלוֹם?! הֲלֹא עֵצָם קִיוְמוֹ הוּא
שָׁקֶר, כִּי בּוֹ בְּרַגַע שֶׁהָאָדָם נוֹפֵל בְּעֵמְקָא דְתַהוֹמָא
רְבָא, וְאִינוּ שׁוֹמֵר שַׁבַּת, וְאוֹכֵל טִרְפוֹת וְנְבִלוֹת, וְכוּפֵר

בְּעֵקֶר, הוּא חֲתִיכָה אַחַת שֶׁל מַחְלָקַת וּמְרִיבוֹת, וְאִיךָ
 יְכוּל לְתַבְּעַ אֶת הַשְּׁלוֹם?! כִּי הֲלֹא הַשְּׁלוֹם הוּא שְׂמוֹ
 שֶׁל הַקְּדוּשָׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וְהוּא כּוֹפֵר בְּכֹל, עַל-כֵּן עָלֶיךָ,
 אֱהוּבִי, בְּנֵי הַיֶּקֶר, לְהִתְרַחֵק מִכָּל מִינֵי כַּתוּת שְׂיֵשׁ עֲכָשׁוּ
 בְּעוֹלָם, שְׂצוּעֵקוֹת תְּמִיד "רַק שְׁלוֹם" "שְׁלוֹם עֲכָשׁוּ",
 "הַכֹּל בְּשִׁבִיל הַשְּׁלוֹם" וְכִדּוּמָה סְסָמָאוֹת פְּאֵלוּ, כְּשֶׁהֵם
 בְּעֵצָמָם עֵצָם הַשֶּׁקֶר, מֵאַחַר שְׂכוּפְרִים לְגַמְרֵי בּוֹ יִתְבָּרֵךְ,
 וְאִיךָ יְכוּלִים לְהִתְפַּאֵר שְׂרוּצִים אֶת הַשְּׁלוֹם, כִּי בּוֹ בְּרָגַע
 שֶׁהָאָדָם כּוֹפֵר בַּתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, הוּא הַשֶּׁקֶרן הַכִּי גָדוֹל,
 וְהוּא הַמַּחְבֵּל וְהַחוֹפֵר וְהַחוֹתֵר תַּחַת הַשְּׁלוֹם הָאֱמֵתִי,
 כִּי כָּלֵל זֶה תִּנְקֹט בְּיָדְךָ: שְׁלוֹם הוֹלֵךְ בְּיַחַד עִם הַתּוֹרָה
 הַקְּדוּשָׁה, וְתַכְּף-וּמִיד כְּשֶׁאָדָם עוֹקֵר אֶת עֵצָמוֹ מִהַתּוֹרָה
 הַקְּדוּשָׁה וּמִמֶּנּוּ יִתְבָּרֵךְ, הֵרִי הוּא עֵצָם הַשֶּׁקֶר, וְצָרִיכִים
 לְבָרַח מִשְׁלוֹם כְּזֶה, וְאֵף שְׂמֵתִפְאֵר תְּמִיד שְׂמַחֲזִיק
 בְּשְׁלוֹם, תִּדְעַ שֶׁהוּא שֶׁקֶרן גָּדוֹל, וְצָרִיכִים לְחַזֵּר עַל
 דְּבָרִים אֵלוּ בְּעֵתִים הַלְלוּ הַרְבֵּה מְאֹד, כִּי בְּעוֹנוֹתֵינוּ
 הַרְבִּים נִתְרַבּוּ כָּל מִינֵי צְבוּעִים וְשִׁקְרָנִים הַמְּלַבִּישִׁים
 עֵצָמָם בְּסִסְמַת הַשְּׁלוֹם, וְהֵם כּוֹפְרִים לְגַמְרֵי בּוֹ יִתְבָּרֵךְ,
 אֲשֶׁר רָאוּי לְבָרַח מֵהֶם וּמִהֶמוֹנָם, כִּי אֶפְלוּ הֶבֶל פִּיהֶם
 מִזִּיק מְאֹד; אֲשֶׁרִי מִי שֶׁבּוֹרַח אֶל תּוֹךְ הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה,
 וּמֵאֲמִין בּוֹ יִתְבָּרֵךְ בְּתַמִּימוֹת וּבְכַפְשֵׁיטוֹת, אֲשֶׁר הוּא
 יִתְבָּרֵךְ מְחִיָּה וּמְקִיָּים אֶת כָּל הַבְּרִיאָה כְּלָה, וְדוּמָם,

שט

בְּקֵשׁ שְׁלוֹם

צוּמַח, חִי, מְדַבֵּר, הֵם עֵצִים עֲצָמִיּוֹת חֵיוֹת אֱלֻקוֹתוֹ
יִתְבָּרֵךְ, שְׂאֵז אָדָם כְּזֶה אוֹחֵז בְּמִדַּת הַשְּׁלוֹם הָאֲמִתִּי,
וַיִּזְכֶּה לַעֲשׂוֹת שְׁלוֹם עִם כָּל בְּרִיָּה, אֲשֶׁרֵי לוֹ כְּזֶה, וְאֲשֶׁרֵי
לוֹ בְּבֹא !

תָּם וְנִשְׁלָם, שְׂבַח לְאֵל בּוֹרֵא עוֹלָם !

וַיֵּשׁ שְׁנֵי מֵיְנֵי שָׁלוֹם, יֵשׁ שָׁלוֹם
בְּעֵצְמוֹ, כִּי תִחַלֵּה צָרִיף לְרֹאוֹת
שְׂיִהְיֶה שָׁלוֹם בְּעֵצְמוֹ, כִּי לְפַעְמִים אֵין
שָׁלוֹם, כְּמוֹ שְׂפִתוֹב (תְּהִלִּים לַח, ד):
"אֵין שָׁלוֹם בְּעֵצְמִי מִפְּנֵי חֲטָאתִי".
וְעַל-יְדֵי הִירָאָה זֹכָה לְשָׁלוֹם בְּעֵצְמוֹ,
וְאֵזִי יָכוֹל לְהִתְפַּלֵּל, וְעַל-יְדֵי תְּפִלָּה
זֹכָה לְשָׁלוֹם הַכִּלְלִי, שָׁלוֹם בְּכָל
הָעוֹלָמוֹת.

(לקוטי-מוֹהַר"ן, חֶלֶק ב', סִימָן יד, ח)

קונטרס

עוֹשֶׂה חֶסֶד

יגלה ממעלת האדם המרגיל עצמו לעשות תמיד חסד עם אחרים, ואיך שעל-ידי זה יפתח לעצמו את צנור החסד, וישפיעו עליו תמיד רק חסדים ממקור החסד העליון, ויזכה להיות דבוק בחי החיים, בו יתברך, אשר הוא עצם החסד והרחמים.

בנוי ומיסד על-פי דברי

רבנו הקדוש והנורא, אור הגנוז והצפון,

בוצינא קדישא עלאה, אדוננו, מורנו ורבנו

רבי נחמן מברסלב, זכותו יגן עלינו.

ועל-פי דברי תלמידו, מורנו

הגאון הקדוש, אור נפלא, אשר כל רז לא אגיס ליה

רבי נתן מברסלב, זכותו יגן עלינו,

ומשלב בפסוקי תורה, נביאים, פתובים ומאמרי חכמינו

הקדושים מגמרא ומדרשים וזהר הקדוש

הובא לדפוס על-ידי

חסידו ברסלב

עיה"ק ירושלים תובב"א

מוֹהֲרָא"ש נ"י אָמַר, שְׁצַדִּיקִים לְהַרְגִיל
עֲצָמוֹ לַעֲשׂוֹת חֶסֶד עִם כָּל בְּרִיה
שְׁבַעֲוָלָם, וְזֶה רְצוֹנוֹ יִתְבַּרֵךְ, שְׂיִהְיֶה
נַעֲשֶׂה צְנוּר הַחֶסֶד, כִּי עוֹלָם חֶסֶד יִבָּנֶה,
עַקֵּר קִיּוּם וּבְנִיַן הָעוֹלָם תְּלוּי עַל חֶסֶד.
(אמרי-מוהרא"ש, חלק ב', סימן תקלה)

קונטרס

עוֹשֶׂה חֶסֶד

א.

אחי היקר! הרגל עצמך לעשות חסד עם כל ברִיה, ולעולם תשתדל אתה להיות "עושה חסד" עם זלתיך. ולא תחכה שהוא יעשה עמך חסד, כי מה אתה צריך את טובת זלתיך, אשר רק יצאו לך רעות מזה, כי האדם צריך להרגיל את עצמו תמיד להיות נותן ולא מקבל, הינו "עושה חסד" עם זלתי ואינו מצפה לשום גמול ממנו, ואז — אם ירגיל את עצמו לילך בדרך זו, יצליח תמיד, כי להפוך — אם האדם "עושה חסד", ומצפה לאיזה גמול, יבוא לידי אכזבות גדולות, כי בדרך כלל אין בני אדם מעריכים את האדם שזכה ללב טוב, ותמיד "עושה חסד" עם זלתי, אדרבה הם

מְשַׁלְמִים לוֹ רָעָה תַּחַת טוֹבָה, וְעַל-כֵּן אִם תִּרְגְּלֵל עֲצָמְךָ
 לְהִיּוֹת תָּמִיד רַק נוֹתֵן מִשְׁפִּיעַ, וְ"עוֹשֶׂה חֶסֶד" עִם זִלְתְּךָ
 בְּלִי שְׂתַצְפֶּה לְטוֹבָה מִזִּלְתְּךָ, אֲזוּ דִיקָא תַצְלִיחַ, וְיִתְרַחֲבוּ
 לְךָ הַדַּעַת וְהַמַּחֲיִן, וְתִהְיֶה אִישׁ טוֹב בְּאַמֶּת.

ב.

צָרִיךְ שְׂתַדַּע, אֶהוּבִי, אַחֵי הַיָּקָר, כִּי הַמַּדְרָגָה הַכִּי
 גְּדוֹלָה לְהַגִּיעַ אֵלֶיהָ בְּזֶה הָעוֹלָם הַיָּא — לְהִיּוֹת אִישׁ
 "עוֹשֶׂה חֶסֶד" עִם כָּל בְּרִיָּה, וְלַעֲזוֹר לְזִלְתּוֹ, כִּי בְּזֶה
 מְגַלֶּה אֶת טֵהַר לְבָבוֹ, וְאַף שְׁלֹכַל מִי שְׂתַעֲשֶׂה אֵיזָה
 חֶסֶד, הַסּוֹף שִׁישְׁלֵם לְךָ חֲזָרָה רָעָה, עִם כָּל זֹאת עָלֶיךָ
 לְהִתְחַזֵּק וְלַעֲשׂוֹת תָּמִיד חֶסֶד עִם כָּל בֵּר יִשְׂרָאֵל, כִּי כָּל
 אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל הוּא חֵלֶק אֱלֹהִים מִמַּעַל מִמָּשׁ, וּבְזֶה
 שְׂאַתָּה "עוֹשֶׂה חֶסֶד" עִמוֹ, אַתָּה עוֹשֶׂה אֲזוֹ חֶסֶד עִמוֹ
 יִתְבָּרַךְ, וְאַצֵּל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְאֹד מְאֹד חָשׁוּב
 בְּשַׁעֲהַ שְׂאַחַד "עוֹשֶׂה חֶסֶד" עִם הַשָּׁנִי, כְּמוֹ שְׂאַמְרוּ
 חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (הוֹבָא בְּיַלְקוּט הוֹשַׁע, רַמְזוֹ תַקַּכ"ב); אָמַר
 הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, חָבִיב עָלַי חֶסֶד שְׂאַתָּם גּוֹמְלִים זֶה
 לְזֶה מִכָּל הַזְּבַח שְׂזָבַח שְׁלֵמָה לְפָנַי, עֵינֵי שָׁם, וְעַל-כֵּן

הַרְגֵּל עֲצֻמָּה בְּמִדַּת הַחֶסֶד, וְתַעֲשֶׂה תָּמִיד חֶסֶד עִם כָּל בֵּר יִשְׂרָאֵל, וּבְאִפְסֵן הַזֶּה תִּזְכֶּה לְהִתְאַחֵז בְּמִדַּת הַחֶסֶד שֶׁהִיא מְדָה אַחַת מִמִּדּוֹתָיו יִתְבָּרַךְ, וּבְאַתְעוֹרְרוֹתָא דְלִתְתָּא אֲתַעַר דְּלַעֲלֵא — בְּאוֹתָהּ מְדָה שֶׁהָאָדָם מִתְעוֹרֵר לַעֲשׂוֹת כְּאֵן לְמַטָּה, כֵּן נִמְשָׁךְ עָלָיו מְלִמְעָלָה; אֲשֶׁרִי הָאִישׁ הַזֶּה לַעֲשׂוֹת חֶסֶד תָּמִיד.

ג.

חֲמִדַּת לְבָבִי, רְאֵה לְהַרְגִּיל עֲצֻמָּה לְהִיּוֹת אִישׁ טוֹב, וְתָמִיד תִּשְׁתַּדֵּל לַעֲשׂוֹת רַק חֶסֶד עִם זֻלָּתְךָ, אֲשֶׁר אֵין עוֹד דְּבַר יָפֵה מִזֶּה, שֶׁהָאָדָם "עוֹשֵׂה חֶסֶד" עִם הַכֹּל, וְזֶה מוֹרָה וּמִגְלָה אֶת פְּנִימִיּוֹת לְכָבוֹ הַטּוֹב. וְעָלֶיךָ לְדַעַת, כִּי יֵשׁ בְּנֵי אָדָם הַמְּסֻתוֹכְבִּים שְׂבוּרִים וּרְצוּצִים מְרַב צְרוּתֵיהֶם וְהִרְפְּתֻקְאוֹתֵיהֶם, וְאֵין לָהֶם לְפָנָי מִי לְסַפֵּר אֶת לְבָבִי, וּמְרַב הַמְּרִירוֹת שֶׁעוֹבְרֵת עָלֵיהֶם, הֵם נִעֲשִׂים סְגוּרִים בְּעֲצָמָם, אֲשֶׁר זֶה עוֹקֵר וְהוֹרֵס אוֹתָם לְגַמְרִי, רַחֲמָנָא לְצֻלָּן, וּכְשֶׁבָא אָדָם טוֹב "וְעוֹשֵׂה חֶסֶד" עִמָּהֶם, וּמִתְחִיל לְדַבֵּר עִמָּהֶם, וּמְסַבֵּיר פָּנָיו לְפָנֵיהֶם, אֵין לָךְ עוֹד מִצְוָה גְּדוּלָה מִזֶּו; וְעַל-כֵּן, אֶהוּבִי, אַחֵי

היָקָר, הַרְגֵל עֲצֻמָּה לְהִיּוֹת "עוֹשֵׂה חֶסֶד" עִם כָּל בְּרִיָּה, וּתְחִזֵּק וּתְאַמֵּץ אֶת כָּל הַשְּׂבוּרִים וּרְצוּצִים וְהַרְחוּקִים, אֲשֶׁר זֶה מְאֹד יָקָר בְּעֵינָיו יִתְבָּרֵךְ, וּמִי שֶׁהוּא אִישׁ טוֹב "וְעוֹשֵׂה חֶסֶד" עִם זֵלְתוֹ, עוֹד יִקְבֹּל שְׂכָרוֹ בְּזֵה הָעוֹלָם, מִכָּל שָׂפָן מֵה שְׂיִזְכָּה בְּעוֹלָם הַבָּא, עֵינַי לֹא רָאִתָּה אֱלֻקִּים זוֹלָתָךְ יַעֲשֶׂה לְמַחֲכָה לוֹ.

ד.

צָרִיךְ שְׂתַדַּע, אֲהוּבִי, אַחֵי הַיָּקָר, כִּי הָאָדָם הַמְרָגִיל עֲצָמוֹ לַעֲשׂוֹת חֶסֶד תָּמִיד עִם זֵלְתוֹ, מוֹרָה עַל זְכוּף מַחוֹ וְדַעְתּוֹ, כִּי לֹא יַעֲשֶׂה אָדָם חֶסֶד עִם חֲבֵרוֹ, עַד שֶׁלֹּא יִזְדַּבֵּק מַחוֹ וְדַעְתּוֹ, וְלִהְיוֹף כָּל מִי שֶׁעוֹשֶׂה תָּמִיד רְשָׁעוֹת עִם חֲבֵרוֹ, בְּיָדוּעַ שְׂמַחוֹ וְדַעְתּוֹ מִבְּהָלִין וּמִבְּלָבָלִין, רַחֲמָנָא לְצִלָּן, וְעַל-כֵּן רָאֵה, אֲהוּבִי, אַחֵי הַיָּקָר, לְשָׁנוֹת אֶת מַעֲשֵׂיךְ, וּרְאֵה לְזַכָּךְ וּלְטַהֵר אֶת מַחַ מַחֲשַׁבְתְּךָ, וְתִתְחִיל לַעֲשׂוֹת חֶסֶד עִם כָּל בְּרִיָּה, וּבְזֵה תִּגְלֶה אֶת טוֹב לְבָךְ וְנַעַם תְּכוּנַת נַפְשְׁךָ; אֲשֶׁרִי מִי שֶׁהוּא אִישׁ טוֹב "וְעוֹשֵׂה חֶסֶד" עִם הַכָּל, וְאֵז כָּל הָעוֹלָם עוֹמֵד עַל זְכוּתוֹ; אֲשֶׁרִי לוֹ!

עוֹשֵׂה חֶסֶד

שיז

ה.

אחי היקר! ראה להיות רגיל לעשות חסד עם כל בריה, ותעקור את הכעס והשנאה שיש בלבך על בני אדם, אשר דבר זה נמשך מרע לב ומחטאים ועוונות, כי כל אלו בני-האדם, אשר טבעם הוא טבע רע, ואינם רוצים לעשות חסד עם חברים, זה מגלה את מעשיהם המגננים, וחטאיהם המלכלכים, רחמנא לצלן, לא כן מי שהוא איש טוב "ועושה חסד" עם הכל, זה מגלה את טהר לבבו, ונקיות מעשיו, אשרי לו, ואשרי חלקו! על-כן, אהובי, אחי היקר, ראה לשוב בתשובה אמתית על כל מעשיך שקלקלת עד עכשו, והרגל עצמך להיות איש טוב, ותמיד תהיה "עושה חסד" עם הכל, ואז תמשיך על עצמך חסד מהשמים, כי באותה מדה שאדם אוהז למטה, כך ממשיך על עצמו מהמדה העליונה מלמעלה; אשרי לו!

ו.

אהובי, אחי היקר! למה לך לעשות רעות תמיד לבני אדם? האם אינך יודע, כי באותה מדה שאדם

מוֹדֵד לְאַחֵרִים, בְּהַ מוֹדְדִים לוֹ? ! וְעַל-כֵּן אִם אַתָּה
תַּעֲשֶׂה רְשָׁעוֹת לְאַחֵרִים, בְּאוֹתָהּ שָׁעָה אַתָּה עוֹשֶׂה
רְשָׁעוֹת לְעַצְמְךָ, וְעַל-כֵּן רְאֵה לְשָׁנוֹת דְּרָכֶךָ, וְתִהְיֶה רְגִיל
מֵהַיּוֹם לַהַיּוֹת "עוֹשֶׂה חֶסֶד" עִם הַכֹּל, וְאִזְ יַעֲשׂוּ עִמָּךְ
חֶסֶד, וְכֹל חַיִּיךָ יִשְׁתַּנּוּ לְגַמְרֵי לְטוֹבָה.

ז.

אֶהוּבִי, אָחִי הַיְקָר! עָלֶיךָ לְדַעַת, כִּי מִי שֶׁמְרַגֵּיל
עַצְמוֹ לַהַיּוֹת "עוֹשֶׂה חֶסֶד", הֵרִי הוּא מְדַבֵּק עַצְמוֹ
בְּמִדּוֹתָיו שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, אֲשֶׁר גַּם הוּא "עוֹשֶׂה
חֶסֶד" עִם כָּל בְּרִיָּה שֶׁבָּרָא — שֶׁמְחַיֶּה וּמְהַיֶּה וּמְקַיֵּם
אוֹתָהּ, וְזֶן וּמְפָרְנֵס אֶת כָּלֶם, וְעַל-כֵּן אִם תְּרַגֵּיל עַצְמָךְ
תָּמִיד בְּעֲשִׂיַת חֶסֶד, תִּהְיֶה דְּבוּק בְּמִדּוֹתָיו יִתְבָּרַךְ, וְהוּא
יִמְשִׁיךְ עָלֶיךָ אֹרֶךְ רוּחַנִיּוֹת חַיּוֹת אֱלֹקוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּהַאֲרָה
וּבְזִיו נוֹרָא וְנִפְלְאָ מְאֹד, כִּי בְּאוֹתָהּ מְדָה שֶׁהָאָדָם אוֹחַז
וּמְחַזֵּיק בָּהּ, מְשַׁפִּיעִים עָלָיו מְלַמְעֵלָה, וְעַל-כֵּן אִם
מְרַגֵּיל עַצְמוֹ בְּמִדַּת הַחֶסֶד, "וְעוֹשֶׂה חֶסֶד" עִם כָּל
בְּרִיָּה, בְּזֶה הוּא אוֹחַז בְּמִדּוֹתָיו יִתְבָּרַךְ, אֲשֶׁר הוּא עֹצֵם
הַחֶסֶד, וְעַל-יְדֵי-זֶה יִשְׁפַע עָלָיו אֹרֶךְ נוֹרָא וְנִפְלְאָ; אֲשֶׁרִי
לוֹ!

עוֹשֶׂה חֶסֶד

שיט

ח.

אָחֵי הַיָּקָר! עֲלֶיךָ לְדַעַת, כִּי הַמִּדָּה הַטּוֹבָה הַזֹּאת שֶׁל
"עוֹשֶׂה חֶסֶד", עוֹלָה עַל כָּל הַמִּדּוֹת הַטּוֹבוֹת, כִּי אֵת
עֲנִין הַחֶסֶד צְרִיכִים תָּמִיד, וְאִי אֶפְשָׁר לְהִתְקִים כְּרָגַע
בְּלֹא חֶסֶד, וְגַם הוּא יִתְבָּרֵךְ בְּרָא אֶת עוֹלָמוֹ בְּחֶסֶד, כְּמוֹ
שֶׁכָּתוּב: עוֹלָם חֶסֶד יִבְנֶה — שֶׁהָעוֹלָם נִבְנָה רַק עַל
חֶסֶד, כִּי צְרִיךְ לְהִרְגִיל עֲצָמוֹ לַעֲשׂוֹת תָּמִיד חֶסֶד עִם בְּנֵי
אָדָם — לַעֲזֹר לְאִמְלָלִים, לְשַׂמַּח אֶת הָעֲנִיִּים, לְנַחֵם
אֲבֵלִים, לְבַקֵּר חוֹלִים וְלְהוֹשִׁיט עֲזָרָה לְנֹצְרָכִים, וְכָל זֶה
בְּכֻלּוֹ "עוֹשֶׂה חֶסֶד", אֲשֶׁר אֵין לְמַעַלָּה מִזֶּה, וְאֵין
לְעוֹלָם קִיּוֹם בְּלִי עֲשִׂית חֶסֶד עִם זֵלְתוֹ, וְעַל-כֵּן רָאָה
לְזַרֵּק מִמֶּךָ עֲכָשׁוֹ אֶת רַע לְבַבְךָ, וְהִרְגֵּל עֲצָמְךָ לַעֲשׂוֹת
תָּמִיד חֶסֶד עִם זֵלְתְּךָ, וְאִזּוֹ יִפְתָּחוּ עֲלֶיךָ מְלַמְעָלָה שְׁעָרֵי
הַחֶסֶד, וַיִּמְשַׁךְ עֲלֶיךָ חֶסֶד עֲלִיוֹן כָּל הַיּוֹם, כִּי חֶסֶדוֹ
יִתְבָּרֵךְ שׁוֹפֵעַ תָּמִיד מְלַמְעָלָה, וְצְרִיכִים כָּלִי לְקַבֵּל אֶת
זֶה, וְהַכָּלִי לְקַבֵּל אֶת הַחֶסֶד הוּא עַל-יְדֵי מַעֲשָׂיו — אִם
תִּהְיֶה "עוֹשֶׂה חֶסֶד", אִזּוֹ יִהְיֶה לְךָ כָּלִי לְקַבֵּל בּוֹ חֶסֶדוֹ
יִתְבָּרֵךְ.

ט.

אחי היקר! ראה לשבר את רע לבבך המונע אותך מלעשות חסד עם זלתיך, אף פעם לא תדע מתי תצטרך אתה שיעשו עמך חסד, ועל-כן ראה להרגיל עצמך להיות "עושה חסד" עם זלתיך, ואז הכל יאהבו אותך, וכשאתה תצטרך לחסד יעשו גם עמך חסד, כי כמים הפנים לפנים כן לב האדם לאדם — כפי הפנים שתראה לזלתיך, כן יראה לך, אם אתה תהיה תמיד "עושה חסד", אזי יעשו גם עמך תמיד חסד.

י.

אחי היקר! ראה לעקר ממך את מדת הרע והאכזריות, אשר נטבעה בטבעך, ותתחיל להטות תמיד כלפי חסד, ותהיה "עושה חסד" עם כל ברִיה שבעולם, ואף שבהתחלה יבוא לך דבר זה בקשי ובכבד עד מאד, כי מרב הרגלך שהרגלת עצמך מנעוריך להיות בעל טבע רע, ועכשו כשאתה רוצה לצאת מההפוך אל ההפוך זה יבוא לך בקשי גדול, אך כבר אמר התנא הקדוש (אבות פ"ה): לפום צערא אגרא

— כפי הצער שיש להאדם בקיום איזו מצוה, או בשבירת איזו מדה רעה, כמו-כן יגדל שכרו; על-כן ראה להוציא מלבך את מדת הרע והאכזריות שנטבעה בך מקטנותך, ותשתדל לעשות תמיד רק חסד עם אחרים.

יא.

אחי היקר! בזה שתרגיל עצמך להיות "עושה חסד" עם זלתיך, בזה תמשיך על עצמך חסד אל, השופע בכל יום, ותזכה להכליל בו יתברך, אשר אורו יתברך מאיר באור נורא ונפלא מאד בהתגלות נפלאה, למי שמכין כלי לזה, והכלי הוא-החסד, כי באותה מדה שאדם מודד, בה מודדין לו; ועליך לדעת כי מדת האכזריות היא ממדת הפתיות והכסילות, כי יחשב הפתי והסכל כי לו לבדו נתנה הארץ, ואשר כל באי עולם ילכו לכליון וחרץ, ועל-כן הוא יכול להתאכזר עם כל מי שבא תחת ידו, ואינו יודע כי סופו של האכזר, שנכרת לגמרי מזה העולם, וצר ומר לו, כי הכל שונאים אותו שנאת מות, לא-כן זה שמרגיל

עֲצְמוּ לְהִיּוֹת "עוֹשֶׂה חֶסֶד" בְּכֹל פַּעַם, זְכֹרוּ נִשְׂאָר
לְנִצְחָה, וּבְחַיֵּי הַכֹּל יֵאָהְבוּהוּ וַיַּעֲזְרוּהוּ, כִּי הַכֹּל אוֹהֲבִים
מִי "שְׁעוֹשֶׂה חֶסֶד".

יב.

צָרִיף שְׁתַּדַּע, אֲהוּבִי, אַחֵי הַיֶּקֶר, בְּאֵם תְּהִיָּה
"עוֹשֶׂה חֶסֶד", אֵל תַּחֲפֹץ שְׁיִשְׁלַמוּ לְךָ חֲזָרָה טוֹבָה,
אֲלֹא תַדַּע בִּידֵיעָה בְרוּרָה, כִּי עַל כָּל חֶסֶד שְׁתַּעֲשֶׂה עִם
בְּנֵי אָדָם, וְכֹל טוֹבָה שְׁתִּיטִּיב עִמָּהֶם, תִּקְבַּל חֲזָרָה רָעָה,
וְאִף־עַל־פִּי־כֵן אַתָּה רְאֵה מְצַדֵּךְ תָּמִיד לְהִיּוֹת "עוֹשֶׂה
חֶסֶד" וְאִזּוּ יִשְׁלַם לְךָ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא חֶסֶד גָּדוֹל
מֵהַשָּׁמַיִם, מֵהַ שְׁלֵא שְׁעַרְתָּ וְלֹא תֵאָרַת בְּמַחֲשַׁבְתְּךָ —
הֵן בְּרוּחָנִי וְהֵן בְּגִשְׁמִי; וּכְעֵין שְׁאָמַר רַבֵּנוּ זְכֹרֹנוּ
לְבִרְכָה, (סֵפֶר הַמִּדּוֹת, אוֹת דַּעַת, סִימָן ל"ג); מִי שְׁמַשְׁלֵמִין
לוֹ רָעָה תַחַת טוֹבָה, הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְרַחֵם עָלָיו,
וְנוֹתֵן לוֹ שְׁכָל גָּדוֹל בְּעַבּוֹדַת הַבּוֹרָא, עַל־כֵּן רְאֵה לְהִיּוֹת
"עוֹשֶׂה חֶסֶד" תָּמִיד, וְשׁוּם דְּבָר לֹא יִמְנַע אוֹתְךָ מִזֶּה,
וְסוּף הַכְּבוֹד לְבוֹא אֵלֶיךָ.

עוֹשֶׂה חֶסֶד

שכג

יג.

צָרִיף שְׁתַּדַּע, אֶהוּבִי, אַחֵי הַיָּקָר, עַל-יַדֵּי שְׁתַּרְגִּיל
עֲצֻמָּה לְהִיּוֹת "עוֹשֶׂה חֶסֶד" עִם זְלַתְךָ, עַל-יַדֵּי-זֶה תִּקְנֶה
לְעֲצֻמָּה הַרְבֵּה יְדִידִים וְאוֹהֲבִים טוֹבִים שְׂיַעֲזְרוּ גַם לְךָ
בְּעֵת צָרוֹתֶיךָ, וְאַף שְׁעַל-פִּי רַב כְּשֶׁעוֹשִׂים טוֹבָה לְאִיזָה
בֶּן אָדָם, לְבִסּוּף הוּא מְשַׁלֵּם לְךָ רָעָה תַּחַת טוֹבָה, אַף-
עַל-פִּי-כֵן כְּשֶׁאַתָּה תִּהְיֶה חֲזָק וְאַמִּיץ בְּמַדְתְּךָ הַטוֹבָה
— לְעֲשׂוֹת חֶסֶד עִם הַכֹּל, אִזּוֹ סוּף כָּל סוּף כָּל אֱלוֹ
שְׁמֵשְׁלָמִים לְךָ רָעָה תַּחַת טוֹבָה יִפְלוּ תַּחְתֶּךָ, וְשִׁמְךָ
יִגְדֵל עַד מְאֹד, וְיֵצֵא מִסּוּף הָעוֹלָם וְעַד סוּפוֹ, וְתִתְפָּרֵס
מִדַּת טוֹב לְבָבְךָ, כִּי עָלֶיךָ לְדַעַת, אֲשֶׁר אֶצְלוּ יִתְבָּרַךְ
מְאֹד יָקָר הָאִישׁ הַ"עוֹשֶׂה חֶסֶד". וְעַל-כֵּן הוּא מְנַסֶּה
אוֹתוֹ בְּתַחֲלָה — לְרִאוֹת אִם בְּאַמַּת כְּוֹנְתוֹ עִם הַחֶסֶד
שְׁעוֹשֶׂה מְצַד טוֹב לְכַבּוֹ אוֹ מִחֲמַת שְׁרוּצָה אִיזוֹ טוֹבָה
בְּחִזְרָה מְזַלְתוֹ, וְעַל-כֵּן עַל-פִּי רַב לְמִי שְׁעוֹשִׂים חֶסֶד
הוּא מְשַׁלֵּם בְּחִזְרָה רָעָה, וְכֹל זֶה לְמַעַן הַנְּסִיּוֹן מִלְּמַעְלָה
— לְרִאוֹת אִם אַתָּה "עוֹשֶׂה חֶסֶד" מְצַד הַטוֹב הַגָּנוּז
שְׁבָךְ אוֹ מִחֲמַת אֱלוֹ פְּנִיּוֹת, וְאִם אַף-עַל-פִּי-כֵן אַתָּה
מִמְּשִׁיךְ לְהִיּוֹת "עוֹשֶׂה חֶסֶד", עַל אֵף שְׁמֵשְׁלָמִים לְךָ
רְעוֹת תַּחַת טוֹבוֹת, אִזּוֹ נִתְגַּלָּה בְּאַמַּת טוֹב לְבָבְךָ, וְרַב טוֹב

הַגְּנוּז מִחֶכֶה לָךְ, וּמִתְפָּרֵס שְׂמֵךְ בְּכָל הָעוֹלָם כְּלוּ; אֲשֶׁרִי מִי שְׁעוֹשֵׂה חֶסֶד תָּמִיד עִם זַלְתּוֹ, וְאִינוּ מִסְתַּכֵּל עַל שׁוֹם קִיוֵי שְׂכָר.

י.ד.

צָרִיף שְׁתַּדַּע, אֲהוּבִי, אַחֵי הַיָּקָר, כִּי לְמַעַלָּה בְּעוֹלָמוֹת הָעֲלִיוֹנִים מִתְנַהֲגִים עִם הָאָדָם בְּדִיוֹק בְּאוֹתָהּ דִּגְמָא שֶׁהוּא מִתְנַהֵג עִם בְּנֵי אָדָם לְמַטָּה בְּעוֹלָם הַזֶּה, כִּי כְּפִי שֶׁהָאָדָם מִתְנַהֵג בְּמִדּוֹתָיו בְּעוֹלָם הַזֶּה, הוּא מְעוֹרֵר כְּנַגְדּוֹ לְמַעַלָּה בְּשָׂרָשִׁים הָעֲלִיוֹנִים — אִם דִּרְכּוֹ לְהִתְנַהֵג עִם אֲנָשִׁים בְּמִדַּת הַחֶסֶד וְהַרְחָמִים, וְהוּא אִישׁ "עוֹשֵׂה חֶסֶד", אִזּ הוּא מְעוֹרֵר כְּנַגְדּוֹ לְמַעַלָּה אֶת מִדַּת הַרְחָמִים, וּמִרְחַם הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עָלָיו, וּמוֹחֵל לוֹ עַל כָּל מָה שֶׁפָּגַם וְחָטָא עַד עַכְשָׁו, כִּי בְּאַמַּת כְּשֶׁאָדָם חָטָא, וּבְכַרְטִיּוֹת כְּשֶׁהִרְבָּה לְפִשְׁעוֹ, אֵיךְ יוֹכֵל לְתַקֵּן אֶת אֲשֶׁר קָלַקַל וְשַׁחַת, כִּי הֲלֹא חוֹבְתוֹ שֶׁל אָדָם וּזְכוּתוֹ לְעַתִּיד לָבוֹא תְלוּיִים רַק לְפִי רַב הַמְצוּוֹת וְהַעוֹנוֹת שֶׁיֵּשׁ בִּידּוֹ, דָּאִם הוּא רַב מְצוּוֹת הוּא בְּגֵדֵר צַדִּיק, וְאִם הוּא רַב עוֹנוֹת הוּא בְּגֵדֵר רָשָׁע, וּמִי יֹאמֵר — זְכִיתִי, לְבִי

טְהַרְתִּי מִחַטָּאִי, מִי יָכוֹל לְהִתְפָּאֵר שֵׁשׁ לוֹ רַב מְצוּוֹת,
 שִׁיְהִי בְגֵדֵר צְדִיק? ! אָבֵל אִם יִרְגִיל אֶת עֲצָמוֹ לְהִיּוֹת
 אִישׁ עוֹשֵׂה חֶסֶד עִם הַכֹּל, וְתָמִיד מִשְׁתַּדֵּל לְעֹזֵר
 לְאַחֲרִים, וּבִפְרָטִיּוֹת לְקָרְבָּם אֱלִיוֹ יִתְבָּרֵךְ, אֲזַעַל-יְדֵי-
 זֶה יִזְכֶּה שְׂמַעְשִׂיהֶם שֶׁל אֱלֹהֵי שְׁעֵשָׂה עִמָּהֶם הַחֶסֶד,
 וְקָרְבָּם תַּחַת כַּנְּפֵי הַשְּׂכִינָה יִכְרִיעוּ אֶצְלוֹ וַיְהִי צְדִיק,
 כִּי בְזָכוּתָם — שֶׁחֲזָרוּ בְּתִשׁוּבָה עַל יָדוֹ נַעֲשֶׂה וְנִכְנָס
 בְּגֵדֵר צְדִיק; אֲשֶׁרֵי לוֹ, וְאֲשֶׁרֵי חֶלְקוֹ! וְעַל-כֵּן רָאָה,
 אֶהוּבִי, אַחֵי הַיָּקָר, לְהִיּוֹת תָּמִיד אִישׁ "עוֹשֵׂה חֶסֶד" עִם
 זֵלְתוֹ, וְתִהְיֶה אִישׁ טוֹב, וּבְזָכוּת זֶה תִּזְכֶּה, שֶׁיִּמְחַל לְךָ
 הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עַל כָּל עֲוֹנוֹתֶיךָ, וַיִּכְרַע הַטוֹב עַל
 הָרַע, וְתִהְיֶה נִחָשֵׁב כְּצְדִיק, וְתִירַשׁ אֶת הָעוֹלָם הַבָּא.

טו.

אַחֵי הַיָּקָר! רָאָה לְהִסְתַּכֵּל תָּמִיד רַק עַל עֲצָמְךָ,
 וְזָכַר אֶת מַעֲשֵׂיךָ הָרָעִים, וְאֲזַ תּוֹכַל לְדוֹן אֶת כָּל בֵּר
 יִשְׂרָאֵל לְכַף זָכוּת, וְתִהְיֶה אִישׁ "עוֹשֵׂה חֶסֶד", כִּי כָּל
 זְמַן שָׂאִין הָאָדָם מִכִּיר אֶת עֲצָמוֹ, עַל-יְדֵי-זֶה הוּא רְחוּק
 מִלְעֲשׂוֹת חֶסֶד עִם אַחֵר, וְלְדוֹן אוֹתוֹ לְכַף זָכוּת, עַל-כֵּן

רָאָה, אֶהוּבִי, אָחִי, לְהַכְנִיעַ עֲצָמְךָ, וְלִהְיוֹת מִכִּיר אֶת
מְקוֹמְךָ, וְתִהְיֶה תָּמִיד בְּלֵב שְׂמֵחַ, וְתֵאָהֵב אֶת כָּל בֵּר
יִשְׂרָאֵל בְּאַמֶּת, וְלֹא תִקְטָרַג עָלָיו בְּשׁוּם אַפֵּן שְׁבַעוּלָם,
רַק תַּעֲשֶׂה עִמּוֹ חֶסֶד, וְתִדוּן אוֹתוֹ לְכַף זְכוּת, וְאִם אַתָּה
רוֹאֶה אִיזָה חֶסְרוֹן בְּזֻלְתְּךָ, תִּדַע אֲשֶׁר אִם תִּזְכֶּה לְהִסִּיר
מִמֶּךָ אֶת הַמָּסַךְ הַמַּעוֹר אֶת הָעֵינַיִם וּמִסְתִּיר אֶת אֱלֻקוֹתוֹ
יִתְבָּרַךְ מִמֶּךָ אֲזִי תִרְאֶה שְׁכָל הָרַע שְׂאֵתָה רוֹאֶה בְּזֻלְתְּךָ
זֶה בְּעֲצָמְךָ בְּיֹתֵר גְּרִיעוֹת וְשִׁפְלוּת; וְעַל-כֵּן רָאֵה לְדוּן
אֶת כָּל בֵּר יִשְׂרָאֵל לְכַף זְכוּת, וְתִתְקַשֵּׁר עִמּוֹ בְּאַהֲבָה,
וְתַעֲשֶׂה עִמּוֹ חֶסֶד, וְאֲזִי תֵאִיר עָלֶיךָ נִשְׁמַתְךָ בְּאוֹר עֲלִיּוֹן,
מֵאַחַר שֶׁהִתְקַשְׁרָתָ וְנִתְיַחַדְתָּ עִם כָּלֵל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל,
וְאַתָּה אִישׁ "עוֹשֶׂה חֶסֶד" לְכָל.

טז.

אֶהוּבִי, אָחִי הַיְקָר! עָלֶיךָ לְדַעַת, כִּי כָּל אָדָם
בְּטִבְעוֹ הוּא אִישׁ רַע וּמְלֵא קִנְאָה וְשִׁנְאָה, וְהוּא מִפְּחַד
תָּמִיד שְׂאוּלֵי אַחַר יְקַח מִשְׁהוֹ מִמֶּנּוּ, וְזֶה מְבִיאוֹ לְהִיּוֹת
אִישׁ רַע, וְעַל-כֵּן צָרִיךְ לְעַבֵּד עַל עֲצָמוֹ מְאֹד לְזְכוּת
לְהַגִּיעַ אֶל מַדְרָגָה זוֹ — לְהִיּוֹת אִישׁ טוֹב "עוֹשֶׂה

חֶסֶד" תָּמִיד, וְאֵל תַּחֲשַׁב אֲשֶׁר דָּבַר זֶה בְּאֵל בְּנִקְל, לֹא!
 לֹא! אֵל תַּחֲשַׁב זֹאת כְּרָגַע, כִּי צָרִיךְ לַעֲבֹד עַל עֲצָמוֹ
 יָמִים וְשָׁנִים לַעֲקֹר מְלָבוּ כָּל מִינֵי רַע, וְכָל מִינֵי קִנְיָה
 וְשִׁנְיָה, עַד שִׁיגִיעַ לְהִיּוֹת אִישׁ "עוֹשֶׂה חֶסֶד" תָּמִיד עִם
 זְלָתוֹ, וּכְשֶׁמִּגִּיעַ כָּבֵר אֶל הַמַּדָּה הַיְקָרָה הַזֹּאת לַעֲשׂוֹת חֶסֶד
 תָּמִיד עִם זְלָתוֹ, אֲזַי נִפְתַּח לוֹ שַׁעַר הַמַּחַ וְהַשְׁכָּל וְזוֹכֵה
 לְהַתְגַּלּוֹת אֱלֹקוֹת בַּמְדְּרָגָה הָעֲלִיוֹנָה, וְכָל מֵה שֶׁהוּא
 יוֹתֵר אִישׁ "עוֹשֶׂה חֶסֶד" עִם זְלָתוֹ, כְּמוֹ-כֵן נִפְתַּח לוֹ
 יוֹתֵר שַׁעֲרִים בְּדִבְקוֹת הַבוֹרָא יִתְבָּרַךְ, וְכֵן נִכְנָסֵת בּוֹ
 תְּשׁוּקָה עֲצוּמָה לְלַמֵּד אֶת הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, וּמִתְפַּלֵּל
 בְּחִיּוֹת וּבְדִבְקוֹת גְּדוּלָּה, כִּי הַכֹּל תְּלוּי כְּפִי מִדַּת לְבוֹ
 הַטּוֹב, שֶׁזֶה שַׁעַר לְהַגִּיעַ אֶל כָּל הַקְּדוּשׁוֹת וְאֵל כָּל
 הַטְּהָרוֹת וְאֵל כָּל הַדִּבְקוֹת. אֲשֶׁרִי מִי שֶׁהוּא אִישׁ "עוֹשֶׂה
 חֶסֶד" תָּמִיד, וְעוֹזֵר לְזְלָתוֹ, אֲשֶׁר אֲזַי יִזְכֶּה לְהַכְּנִס תָּמִיד
 בְּפָנָיו הַקְּדוּשָׁה, לְפָנָיו וְלְפָנָיו בְּלִי שׁוּם קִבְּלַת רְשׁוֹת,
 אֶלֶּא נִכְנָס מְתִי שְׁרוּצָה; אֲשֶׁרִי לוֹ!

יז.

אָחִי הַיְקָר! עֲלֶיךָ לְדַעַת, כִּי שְׁלָמוֹת הָאִישׁ אֲשֶׁר

"עוֹשֶׂה חֶסֶד" תָּמִיד הִיא, כְּשֶׁאֵינּוּ מְצַפֶּה לְשׁוּם גְּמוּלָה
 כָּלֵל. וְאֲדַרְבֵּה כָּל מִי "שֶׁעוֹשֶׂה חֶסֶד" עִם אַחֵר, וְהִלָּה
 מְשַׁלֵּם לוֹ בַּחֲזָרָה בְּזִיוּנוֹת וּשְׁפִיכוֹת דָּמִים, וּמוֹצִיא שֵׁם
 רַע עָלָיו, וְשׁוֹנְאוֹ, וּמְשַׁלֵּם לוֹ רָעָה תַּחַת הַטּוֹבָה וְהַחֶסֶד
 שֶׁעָשָׂה לוֹ, זֶה עֵקֶר מַעֲלַת הָאָדָם הַזֶּה שֶׁהוּא "עוֹשֶׂה
 חֶסֶד", וְאִישׁ כֵּזֶה מְאֹד מְאֹד חָשׁוּב בְּשָׁמַיִם, וּמְשַׁלְּמִים
 לוֹ בַּחֲזָרָה מְשָׁמַיִם עֲשִׂירוֹת נִפְלְאוֹהַ בְּגִשְׁמִיּוֹת, וְהַשְּׂגוֹת
 וּמְדַרְגוֹת גְּבוּהוֹת בְּרוּחָנִיּוֹת, עֵינַי לֹא רָאִתִּיהָ. וְעַל-כֵּן,
 אֶהוּבִי, אָחִי הַיָּקָר! אֵל תִּמְנַע אֶת עֲצָמְךָ מִלִּהְיוֹת אִישׁ
 "עוֹשֶׂה חֶסֶד", אֲף שֶׁאַתָּה סוֹבֵל בְּשִׁבִיל זֶה בְּזִיוּנוֹת
 וּשְׁפִיכוֹת דָּמִים, תִּדַע כִּי זֶה עֵקֶר הַשְּׁלֵמוֹת, וְסוּף הַכְּבוֹד
 לְבוֹא אֵלֶיךָ, רְאֵה לִהְיוֹת אִישׁ טוֹב תָּמִיד, וְתַעֲשֶׂה חֶסֶד
 עִם כָּלֵם, וְזֶה יִהְיֶה הַטֶּבַע שְׁלֶךְ — שֶׁתִּהְיֶה אִישׁ
 "עוֹשֶׂה חֶסֶד" תָּמִיד.

יח.

אֶהוּבִי, אָחִי הַיָּקָר! רְאֵה לְהַרְגִיל עֲצָמְךָ לִהְיוֹת
 "עוֹשֶׂה חֶסֶד" תָּמִיד עִם זַלְתְּךָ, כִּי בְּשַׁעַה שְׂרָצָה הַקְּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא לְבְרָא אֶת הָאָדָם, וְקִטְרְגוּ כָּל הַמַּלְאָכִים שֶׁלֹּא

יִבְרָא, אִזּוּ בָּאָה מִדַּת הַחֶסֶד, וְאָמְרָה — שֶׁכֵּן יִבְרָא, כִּי
הָאָדָם יִהְיֶה גּוֹמֵל חֶסֶד (מִדְּרַשׁ רַבָּה, בְּרֵאשִׁית), נִמְצָא,
בְּשַׁעַה שְׂאָדָם זּוֹכֵה לַעֲשׂוֹת חֶסֶד עִם זֵלְתּוֹ, בְּזֶה נוֹתֵן כַּח
לְמִדַּת הַחֶסֶד לְהִתְגַּבֵּר וּלְהִתְפַּשֵּׁט עָלָיו, וַיֵּשׁ לוֹ זְכוּת
לְחַיּוֹת בְּזֶה הָעוֹלָם, וְעַל-כֵּן בְּשַׁעַה שְׂעוֹבֶרֶת עָלֶיךָ, חֶס
וְשָׁלוֹם, אֵיזּוֹ צָרָה אוֹ יְסוּרִים אוֹ מַחְלָה רָעָה, עָלֶיךָ
לְהִזְדַּרְזוֹ וּלְהִתְחִיל לַעֲשׂוֹת חֶסֶד עִם זֵלְתְּךָ, וּבְזֶה שְׂתַּהֲיֶה
אִישׁ "עוֹשֶׂה חֶסֶד", תִּזְכֶּה שְׂיִמְשֵׁךְ עָלֶיךָ חֶסֶד הַקָּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא, וְתִתְהַפֵּף מֵעָלֶיךָ מִדַּת הַדִּין לְמִדַּת הַחֶסֶד,
וְתִרְאֶה יְשׁוּעָה וּרְפוּאָה, וְתִצְלִיחַ בְּכָל דְּרָכֶיךָ.

יט.

אָהוּבִי, אַחֵי הַיְקָר! רְאֵה לְהוֹצִיא אֶת הָרַע
וְהַרְשָׁעוֹת הַטְּמוּנִים בְּלִבְךָ, וּרְאֵה לְהִתְחִיל לְהִיּוֹת אִישׁ
"עוֹשֶׂה חֶסֶד", כִּי יֵשׁ בְּנֵי אָדָם, אֲשֶׁר טִבְעָם הוּא טִבַּע
רַע עַד מְאֹד, וְרוֹצִים לַעֲשׂוֹת רַק רַע כָּל הַיּוֹם לְזֵלְתָם,
וְצָרֶיךָ לַעֲבֹד הַרְבֵּה עַל עֲצָמוֹ שְׂיִהְיֶה לוֹ לֵב טוֹב וַיִּהְיֶה
אִישׁ "עוֹשֶׂה חֶסֶד", שְׂאִזּוֹ כָּל מִהְלֵךְ הַחַיִּים שָׁלוֹם יִשְׁתַּנֶּה
לְגַמְרִי, כִּי דַרְכּוֹ שֶׁל אִישׁ רַע וּבְלִיעֵל, הָעוֹשֶׂה מַעֲשֵׂי

רשעות תמיד לזלתו, אשר הוא מבהל ומבלבל עד מאד, כי הרשעות עוקרתו מדעתו ושכלו, אבל כשירגיל את עצמו להיות איש טוב ועושה חסד" עם זלתו, אזי יהיה תמיד מישב, ויהיו עסקיו בנחת עם הבריות, וכלם יאהבו אותו, כי את איש רע ובליעל, העושה מעשי רשעות עם זלתו, הכל שונאים, מה שאין כן איש טוב ו"עושה חסד" מוצא-חן בעיני כל רואיו, וכלם אוהבים אותו ועוזרים לו תמיד.

כ.

אהובי, אחי היקר! אם אתה רוצה לקנות לעצמך ידידים רבים, אזי הרגל עצמך להיות איש טוב ו"עושה חסד" תמיד עם זלתו, ואף שלכל אחד שתעשה איזו טובה, בהכרח שתחזר לך רעה תחת הטובה, אף-על-פי-כן אל תסתכל על דבר זה כלל, רק אתה הרגל עצמך להיות איש טוב ו"עושה חסד" עם הכל, ואז — אם תהיה עקשן גדול לעשות תמיד טוב וחסד עם זלתך, וכלם ישלמו לך רעה תחת טובה, תראה איך שיום אחד יתהפך הגלגל, וכלם יתחילו

שלא

עוֹשֶׂה חֶסֶד

לְאַהֵב אוֹתָךְ, וַיְהִי נַעֲשִׂים לְךָ יְדִידִים וְאוֹהָבִים
וְאוֹהָדִים גְּדוֹלִים, כִּי אִישׁ טוֹב וְ"עוֹשֶׂה חֶסֶד" עִם זֵלְתוֹ,
אֵף פַּעַם לֹא יִפְסִיד, כִּי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לֹא יִמְנַע אֶת
הַטוֹב עִם הַהוֹלָכִים בְּדַרְכָּיו, כִּי הוּא יִתְבָּרַךְ רַחוּם וְחַנוּן
וְעוֹשֶׂה חֶסֶד עִם הַכֹּל, וַיִּכְמוּ שֶׁהוּא עוֹשֶׂה, כֵּן יַעֲשֶׂה עִמוֹ
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וַיִּשְׁפִּיעַ עָלָיו חוּט שֶׁל חֶסֶד תָּמִיד,
וַיִּשָּׂא חֵן וְחֶסֶד בְּעֵינָי כָּל רוּאָיו, וְכֹלֶם יֵאָהְבוּ אוֹתוֹ
וַיַּעֲזְרוּ לוֹ בְּכָל עֲנִיָּו.

כ.א.

אֶהוּבִי, אָחִי הַיָּקָר לִי מְאֹד! רְאֵה לְהַרְגִיל עֲצֻמָּךְ
לְהִיּוֹת אִישׁ טוֹב וְ"עוֹשֶׂה חֶסֶד" עִם כָּל בֵּר יִשְׂרָאֵל,
אֲפֹלוּ שֶׁתִּצָּא לְךָ בְּעֲצֻמָּךְ רְעָה מְזֵהָ, כִּי עָלֶיךָ לְדַעַת,
אֲשֶׁר זֶה עֵקֶר שְׁלֵמוֹת עֲשִׂית הַחֶסֶד עִם אַחֵר, שֶׁאֲפֹלוּ לוֹ
תִּצָּא מְכֹל זֶה רְעָה, אֶף-עַל-פִּי-כֵן אֵל יִמְנַע אֶת עֲצֻמוֹ
מִלַּעֲשׂוֹת חֶסֶד עִם זֵלְתוֹ, וְאֵף שֶׁזֶה דְּבַר קָשֶׁה מְאֹד, כִּי
טִבֵּעַ הָאָדָם, שֶׁהוּא קְרוֹב לְעֲצֻמוֹ, אֶף-עַל-פִּי-כֵן עָלָיו
לְדַעַת, כִּי עֵקֶר שְׁלֵמוֹת עֲשִׂית חֶסֶד עִם זֵלְתוֹ צָרִיךְ
לְהִיּוֹת בְּנֶאֱמָנוֹת כְּזוֹ, שֶׁאֲפֹלוּ לוֹ בְּעֲצֻמוֹ תִּצָּא רְעָה מְזֵהָ,

אף-על-פי-כן לא ימנע את עצמו מלעשות חסד עם זלתי, ואז לבסוף יעזר לו הקדוש ברוך הוא, שהכל יתהפך עליו לטובה, כי כמו שרצונו ומחשבתו היו לטובה, כמו-כן יעשה עמו הקדוש ברוך הוא רק טוב, ויהיה לו אחר-כך טוב וחסד, כדרך שהוא עשה טוב וחסד.

כב.

אהובי, אחי היקר! ראה לחזק את עצמך בכל מיני אפנים שבעולם, ושום דבר לא יפיל אותך בשום אפן שבעולם, ואף שאתה רואה שלכל מי שאתה עוזר ועושה עמו חסד, הוא משלם לך בחזרה רע ורשעות, אף-על-פי-כן אל תסתכל על זה כלל, רק הדבק במדותיו יתברך — מה הוא "עושה חסד" עם כל בריותיו, והם משלמים לו בחזרה רע ורשעות, כי חוטאים ומתחצפים נגדו יתברך, כמו-כן גם אתה הרגל עצמך להיות איש טוב ו"עושה חסד" עם זלתי, אף שישלם לך בחזרה רע ורשעות, ויתחצף עצמו נגדך, כי בזה תזכה להכליל בו יתברך בתכלית הכלליות, כי במדה שאדם מודד, בה מודדים לו.

כג.

צָרִיף שְׁתַּדַּע, אֶהוּבִי, אָחִי הַיָּקָר, כִּי צָרִיף לְהַרְגִיל
 אֶת עֲצֻמוֹ לְהִיּוֹת אִישׁ טוֹב וְ"עוֹשֶׂה חֶסֶד" קָדָם בְּבֵיתוֹ
 עִם אִשְׁתּוֹ וּלְדָוּוֹ, וְאַחֲר־כֵּן עִם אַחֲרִים, וְזֶה עֲקָר
 הַשְּׁלֵמוֹת, כִּי טַבַּע הָאָדָם שֶׁהוּא אִישׁ טוֹב וְ"עוֹשֶׂה
 חֶסֶד" עִם זֵלְתוֹ בַּחוּץ, אֲבָל בְּבֵיתוֹ — עִם אִשְׁתּוֹ וּבְנָיו
 וּבְנוֹתָיו הוּא אִישׁ רַע וְנוֹקֵם וְנוֹטֵר עִמָּהֶם, וּמַעֲנִישׁ
 אוֹתָם, וְהוֹלֵךְ אִתָּם בְּחֹמֶר הַדִּין, וְזֶה סִימָן שֶׁהוּא אִישׁ
 צָבוּעַ וְלֹא אִישׁ טוֹב וְ"עוֹשֶׂה חֶסֶד", כִּי כָּל מֶה שֶׁהוּא
 אִישׁ טוֹב וְ"עוֹשֶׂה חֶסֶד" עִם זֵלְתוֹ, הַכֹּל כְּדִי שִׂיכְבְּדוּ
 אוֹתוֹ, וְיַחֲזִיקוּ מִמֶּנּוּ, וְעֲלִיו הָרֵאָאָה שֶׁהוּא "עוֹשֶׂה חֶסֶד"
 רַק בַּחוּץ בְּמָקוֹם שְׂרוּאִים, אֲבָל לֹא כֵן בְּבֵיתוֹ —
 בְּהַצְנַע, שֵׁם הוּא אִישׁ רַע וְרַע מַעֲלָלִים, וְעוֹשֶׂה עִמָּהֶם
 רַק רַע כָּל הַיּוֹם, וְעַל-כֵּן עֲקָר שְׁלֵמוֹת הַחֶסֶד לְהִתְחִיל
 בְּבֵיתוֹ — לַעֲזֹר לְאִשְׁתּוֹ וּלְדָוּוֹ, וְיִפְנֹס וְיִלְךְ עִמָּהֶם
 לְפָנִים מִשׁוֹרֵת הַדִּין, וְיַעֲשֶׂה עִמָּהֶם חֶסֶד תָּמִיד, אֲף
 שִׂיכְעִסוּ וְיַצְעֲרוּ אוֹתוֹ, וְאַחֲר־כֵּן יִהְיֶה אִישׁ טוֹב
 וְ"עוֹשֶׂה חֶסֶד" עִם אַחֲרִים גַּם-כֵּן, וְאִזּוֹ יִתְגַּלֶּה טֹהַר
 לְבָבוֹ, אִיךָ שֶׁכּוֹנְנָתוֹ הִיא בְּאֵמֶת לַעֲזֹר לְאַחֲרִים, כִּי טַבַּעוֹ
 הוּא אִישׁ טוֹב וְ"עוֹשֶׂה חֶסֶד" עִם הַכֹּל; אֲשֶׁרֵי לוֹ!
 תָּם וְנִשְׁלָם, שְׂבַח לְאֵל עוֹלָם!

צָרִיךְ שְׂיִלְמַד לַעֲשׂוֹת וּלְקַיֵּם הִי"ג [הַשְּׁלֵשׁ-
עֲשָׂרָה] מִדּוֹת שֶׁל רַחֲמִים וְחֶסֶדִים, דִּהְיִנוּ
שְׂיִהְיֶה לוֹ רַחֲמָנוּת וְיִרְבֶּה לַעֲשׂוֹת חֶסֶד,
וְיִקַּיֵּם כָּל הִי"ג [הַשְּׁלֵשׁ-עֲשָׂרָה] מִדּוֹת שֶׁל
רַחֲמִים, וְעַל-יְדֵי-זֶה מְעוֹרָר לְמַעַלָּה כָּל
הִי"ג מִדּוֹת הָעֲלִיוֹנִים שֶׁל רַחֲמִים, וְעַל-
יְדֵי-זֶה מְכַנִּיעַ וּמְבַטֵּל הַמְּחַבְּלִים שֶׁנַּעֲשׂוּ
עַל-יְדֵי עֲוֹנוֹתָיו, כִּי הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא
מוֹחֵל עֲוֹנוֹתָיו עַל-יְדֵי-זֶה, וּמַעֲבִירָם רֵאשׁוֹן
רֵאשׁוֹן.

(שיחות-הַר"ן, סימן פט)

קוֹנְטֵרס

עֲזָרָה רֵאשׁוֹנָה

יְגֵלָה מַהִי הָעֲזָרָה הָרֵאשׁוֹנָה, שְׁצָרֶיךָ כָּל אָדָם לְתֵן לְעֲצָמוֹ
וְכֵן לְאַחֲרֵים, בְּשָׁעָה שְׁעוֹבֵר עָלָיו אֵיזָה מִשְׁפָּר וְדַפְאוֹן, אִיזוֹ
אֲכֻזָּבָה וּמְרִירוֹת בְּחַיָּיו, לְמַעַן יוּכַל לְהַחֲיוֹת עֲצָמוֹ וּלְהֵאִיר
עָלָיו אוֹר הַשְּׂכִינָה.

בְּנוֹי וּמֵיֶסֶד עַל-פִּי דְבָרֵי

רַבְּנוּ הַקְּדוֹשׁ וְהַנּוֹרָא, אוֹר הַגְּנוּז וְהַצָּפוֹן,
בוֹצִינָא קְדִישָׁא עֲלָאָה, אֲדוֹנָנוּ, מוֹרְנוּ וְרַבְּנוּ

רַבֵּי נַחֲמָן מִבְּרֵסְלָב, זְכוּתוֹ יִגַּן עָלֵינוּ.

וְעַל-פִּי דְבָרֵי תַלְמִידוֹ, מוֹרְנוּ

הַגָּאוֹן הַקְּדוֹשׁ, אוֹר נִפְלָא, אֲשֶׁר כָּל רֵז לֹא אָנִים לִיה

רַבֵּי נִתָּן מִבְּרֵסְלָב, זְכוּתוֹ יִגַּן עָלֵינוּ,

וּמִשְׁלָב בְּפִסְוִקֵי תוֹרָה, גְּבִיָּאִים, כְּתוּבִים וּמֵאֲמָרֵי חֲכָמֵינוּ
הַקְּדוֹשִׁים מְגַמְרָא וּמְדַרְשִׁים וְזֶהר הַקְּדוֹשׁ

הוּבָא לְדַפּוּס עַל-יְדֵי

חֲסִידֵי בְּרֵסְלָב

עִיה"ק יְרוּשָׁלַיִם תוֹבֵב"א

מוֹהֲרָא"ש נ"י אָמַר, פִּי הָעֶזְרָה הַכִּי
גְדוֹלָה שְׂיִכּוּלִים לְעֶזֶר לְזוּלָתוֹ, הִיא רַק
כְּשִׁזְכִּים לְחִזֵּק אֶת זוּלָתוֹ, וְאֵין עוֹד
עֶזְרָה יוֹתֵר גְּדוֹלָה מֵעֶזְרָה זוֹ; אֲשֶׁרִי מִי
שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל לְעֶזֶר תָּמִיד לְזוּלָתוֹ, וְזִכּוֹתוֹ
גְּדוֹלָה מְאֹד בְּכָל הָעוֹלָמוֹת.

(אמרי-מוהרא"ש, חלק ב', סימן תקלו)

קוֹנְטָרַס

עֵזְרָה רֵאשׁוֹנָה

.א

צָרִיף שְׁתַּדַּע, אֶהוּבִי, אָחִי הַיָּקָר, כִּי עָקַר הַכְּשָׁלוֹן
שֶׁל הָאָדָם בְּזֶה הָעוֹלָם, עַד שֶׁנוֹפֵל בְּדַעְתּוֹ לְגַמְרֵי
וּמִתְיָאֵשׁ אֶת עֲצָמוֹ מִן הַחַיִּים, וּמְרַגֵּשׁ אֶת עֲצָמוֹ שְׂאִינוֹ
שׁוֹה לְכָלוּם, כֹּל זֶה בָּא לוֹ מֵעֲצָבוֹת וְדַכְאוֹן שֶׁנִּכְנְסוּ בוֹ,
מִחַמַּת חֶסְרוֹן אֱמוּנָה בּוֹ יִתְבַּרֵךְ, וְעַל-כֵּן אִם אַתָּה רוֹצֵה
לְעֹזֵר לְעֲצָמְךָ וְכֵן לְעֹזֵר לְאַחֲרִים, עָלֶיךָ לְדַעַת כִּי הָעֵזְרָה
הַרֵאשׁוֹנָה הִיא לְשִׂמְחָה וּלְכַבֵּד אֶת עֲצָמוֹ וְאֶת אַחֲרִים, כִּי
בְזֶה שִׂמְכָנִיס שִׂמְחָה בְּעֲצָמוֹ וְכֵן בְּאַחֲרִים וּמְכַבֵּד אֶת
עֲצָמוֹ, עַל-יְדֵי-זֶה נִתְרַחֵב דַּעְתּוֹ, וְתַכְף-וּמְיָד כְּשֶׁנִּתְרַחֵב
הַדַּעַת כְּכֹר רוּאָה וּמְרַגֵּשׁ אֶת עֲצָמוֹ לְאָדָם אַחֵר, וַיֵּשׁ לוֹ
אֱמוּנָה בְּעֲצָמוֹ — שֶׁגַּם הוּא שׁוֹה לְמַשְׁהוֹ, וְזֶה עוֹזֵר לוֹ

לְהִתְחַזֵּק וּלְהִתְאַמֵּץ וּלְצַאת מִקְטָנוּתוֹ וּיְרִידָתוֹ וּנְפִילָתוֹ
 יִהְיֶה אֵיךְ שִׁיְהֶיּהּ, וּדְבַר זֶה צָרִיךְ לִהְיוֹת הָעֶזְרָה
 הָרֵאשׁוֹנָה לְתֵן לְכָל אֶחָד — הֵן לְעֲצֻמוֹ וְהֵן לְאַחֲרִים,
 תִּכְף-וּמִיד כְּשֵׁרוּאָה שְׁנוּפְלֵת עָלָיו אִיזוֹ עֲצָבוֹת וּדְכָאוֹן,
 שִׁירָאָה לְשִׁמַּח וּלְבַדַּח אֶת עֲצֻמוֹ וְאֶת אַחֲרִים, וְזֶה יַעֲזֹר
 לוֹ בְּכָל הָעֲנִינִים, וְחֻכְמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים הַפְּלִיגוּ בְּדַבָּר זֶה
 מְאֹד מְאֹד, עַד שֶׁאָמְרוּ (תַּעֲנִית כ"ב.): שְׁאַלְיָהוּ הַנְּבִיא
 אָמַר לְרַבִּי בְרוּקָא עַל שְׁנֵי בְנֵי אָדָם, שֶׁהֵם בְּנֵי עוֹלָם
 הַבָּא, מִפְּנֵי שְׁעוֹסְקִים לְשִׁמַּח וּלְבַדַּח תָּמִיד אֲנָשִׁים
 עֲצוּבִים, וְעוֹשִׂים שְׁלוֹם בֵּינֵיהֶם, הָרִי לָךְ אֶת גְּדֹל
 הַמְּצוּהָ הַזֹּאת — לְהַחֲיוֹת עֲצֻמוֹ וּלְהַחֲיוֹת אַחֲרִים, עַד
 שֶׁבִשְׂבִיל זֶה בְּעֲצֻמוֹ הוּא מִבְּטָח לִהְיוֹת בֶּן עוֹלָם הַבָּא.

ב.

אֶהוּבִי, אַחֵי הַיְקָרִי! עָלֶיךָ לְדַעַת, כִּי הַחַיִּים שֶׁל
 הָאָדָם מְלֵאִים נְסִיווּנוֹת קָשִׁים וּמְרִים, וְהַפֶּל הוֹלֵךְ כְּנֶגְדּוֹ
 מִמֶּשׁ, וְכָל הַרוּחוֹת מְנַשְׁבִּים כְּנֶגְדּוֹ, וְכָל הַמַּיִם הַזְּדוֹנִים
 עָלָיו נִשְׁפָּכִים, עַד שֶׁנִּדְמָה לוֹ עַל-פִּי-רֹב כְּאִלוֹ אֶבֶד
 מְנוּס וְתִקְוָה מְמַנּוּ, וְכִמְעַט שְׁמִי'אֵשׁ אֶת עֲצֻמוֹ לְגַמְרֵי
 מְרֹב מְצוּקַת נַפְשׁוֹ, וְעַל-כֵּן עָלֶיךָ לְהִתְחַזֵּק עֲצֻמְךָ וְדוֹקָא

בעת צרותיך ודחקותיך, ובה בעת שאַתָּה רואֶה אִיךָ
 שְׁכֵלְם נִגְדָה, תָּבִיא וּתְמַהֵר עֲזָרָה רִאשׁוֹנָה אֵלֶיךָ, וּתְחַזֵּק
 אֶת עֲצָמְךָ, וְתִדַּע, כִּי כִּף צָרִיךְ לֵהִיּוֹת בְּשִׁבִיל הַבְּחִירָה
 וְהַנְּסִיּוֹן — שֶׁהַכֵּל יֵלֵךְ כְּנִגְדָה מִמֶּשׁ, וְאַתָּה תְּחַזֵּק
 וּתְחַיֶּה אֶת עֲצָמְךָ, וּתְחַזֵּק מֵעַמֵּד וְלֹא תִשָּׁבֵר מִשׁוּם
 דָּבָר כָּלֵל, וּבִזְזָה בְּעֲצָמוֹ נִמְדַּדְתָּ גְדֻלַּת הָאָדָם, אִיךָ
 שֶׁבְּתַקֵּף הַקְּטָנוּת וְהַדְּחָקוּת, בְּתַקֵּף הַצָּרוּת הַמְּרוּת
 וְהַקְּשׁוּת שֶׁעוֹבְרוֹת עָלָיו, וְכֵלָם כְּנִגְדוֹ, עִם כָּל זֹאת
 מְחַזֵּק אֶת עֲצָמוֹ, וּמְחַזֵּק מֵעַמֵּד, וּמְבִיא עֲזָרָה רִאשׁוֹנָה
 אֵלָיו, וְאִינוֹ מֵיֵאֵשׁ עֲצָמוֹ כָּלֵל, וְכִמוֹ שֶׁהַדָּבָר לְעֲצָמְךָ, כִּן
 צָרִיךְ לֵהִיּוֹת הַדָּבָר חָשׁוּב לְגַבֵּי חֲבֵרֶיךָ וַיְדִידֶיךָ וּשְׁכֵנֶיךָ
 וְקֵרוֹבֶיךָ, בְּשַׁעֲהַ שְׁאֲתָה רִוְאָה שְׁאַחַד מֵהֶם נִמְצָא, חֵס
 וְשְׁלוֹם בְּאִיזוֹ צָרָה וּמְצוּקָה, בְּאִיזוֹ שָׂבֵר וְדִכְאוֹן, תִּקְּףָה
 וּמֵיד מֵהָר רֹוץ וְתָבִיא לוֹ עֲזָרָה רִאשׁוֹנָה בְּדַבּוּרֵי חֲזוּקָה
 וְאַמוּץ, וּתְחַיֶּה וּתְשַׂמַּח אוֹתוֹ בְּכֹל מִינֵי אַפְנִים שֶׁבְּעוֹלָם,
 אֲשֶׁר דָּבָר זֶה הַמְּצוּהָ הַכִּי גְדוֹלָה — לְעֹזֵר הֵן לְעֲצָמוֹ
 וְהֵן לְזֻלָּתוֹ, כִּי בִּזְזָה הָעוֹלָם עוֹבֵר עַל כָּל אֶחָד צָרוֹת,
 יְסוּרִים וּמְרִירוֹת בְּכֹל יוֹם וַיּוֹם מִחֲדָשׁ, וַיֵּשׁ בְּנֵי אָדָם
 שְׂאִינִם יְכוֹלִים לְעֹזֵר לְעֲצָמָם, כִּי מֵרַב מְצוּקָתָם הֵם כָּלֵ-
 כֵּף שְׁבוּרִים, עַד שֶׁנִּדְמָה לָהֶם כְּאִלוֹ אֶבֶד מְנוּס מֵהֶם
 לְגַמְרֵי, וְכֵן הִרְבֵּה פְּעָמִים הָאָדָם בְּעֲצָמוֹ נוֹפֵל בְּקִטְנוּת

וּבִיאוֹשׁ כְּזֶה, עַד שְׁנֵדָמָה לוֹ כְּאִלוֹ אֲבִד כְּבָר אֶת שְׁנֵי
הַעוֹלָמוֹת, וּבְזֶה שִׁירוֹן וַיְבִיא עֲזָרָה רֵאשׁוֹנָה — הֵן
לְעֲצֻמוֹ וְהֵן לְאַחֲרִים, יִנְצַל תְּכַף וּמִיד. וּמֵהִי הָעֲזָרָה
הָרֵאשׁוֹנָה שְׁצָרֶיךָ לְהִבִּיא? מִצּוֹת הַשְּׂמֵחָה — לְשִׂמְחָה
וּלְבִדּוּחַ אֶת עֲצֻמוֹ וְאֶת אַחֲרִים, וּלְהַגְבִּיחַ אֶת דַּעְתָּם,
שֶׁלֹּא יִהְיוּ כָּל-כָּף בְּחִלְיִשׁוֹת הַדַּעַת; אֲשֶׁרֵי מִי שֶׁעוֹזֵר
אֶת עֲצֻמוֹ וְאֶת אַחֲרִים, וּמִקַּל מֵהֶם אֶת הַיְסוּרִים, אֲשֶׁר
דָּבָר זֶה מְאֹד חָשׁוּב בְּשָׂמַיִם.

ג.

צָרֶיךָ שֶׁתִּדַע, אֱהוּבִי, אַחֵי הַיָּקָר, בְּכֹל מְקָרָה
וּמְאוּרָע רַע שְׁקוּרָה אוֹ נֶאֱרַע עִמָּךְ, עֲלֶיךָ לִתֵּן לְנַפְשֶׁךָ
תְּכַף-וּמִיד עֲזָרָה רֵאשׁוֹנָה, וְלֹא לְאֲבִד אֶת עֲצֻמָּךְ, כִּי
עַל-פִּי-רַב כְּשֶׁאֵין הָאָדָם תּוֹפֵס וּמְחִזִּיק מֵעַמֵּד, אֲזִי
נִכְנָסֶת בּוֹ חִלְיִשׁוֹת, וּמִתְחִיל לִפְלֹ בְדַעְתּוֹ, עַד שֶׁלֹּאֵט
לֹאֵט מְתִיאֵשׁ עֲצֻמוֹ, וְנוֹפֵל בְּדַכְּאוֹן גָּדוֹל עַד מְאֹד, שְׁזֶה
יְכוֹל לְהַעֲבִירוֹ עַל דַּעְתּוֹ וְעַל דַּעַת קוֹנוֹ, עַד שֶׁמֵּרַב
שְׁבִירָה שֶׁהוּא כָּל-כָּף נִשְׁבֵּר בְּעֲצֻמוֹ, נִכְנָסוֹת בּוֹ
מִחֲשָׁבוֹת שֶׁל הַתְּאֲבָדוֹת, חֵס וְשָׁלוֹם, וְעַל-כֵּן הָעֲצָה
הַכִּי טוֹבָה — תְּכַף-וּמִיד כְּשֶׁרַק קוּרָה לְךָ אֵיזָה מְקָרָה

עֲזְרָה רֵאשׁוֹנָה

שׁמא

רַע, רֵאֵה לְתַן לְעֲצֻמְךָ עֲזְרָה רֵאשׁוֹנָה, וּתְחַזֵּק אֶת עֲצֻמְךָ
בְּכָל מִיָּנִי אֲפָנִים שְׁבַע עוֹלָם לְהִיּוֹת שְׁמִיחַ, וּתְאַמֵּן שְׁעֵדִין
עוֹד לֹא הִגִּיעַ סוֹף הָעוֹלָם, וְאַפְלוּ מִמָּצָב קִשָּׁה כְּזֹה,
שְׁנֵלְכֶדֶת בּוֹ, אַתָּה יָכוֹל לְצַאת, וּבְכַרְטִיּוֹת אִם תִּרְגִּיל
אֶת עֲצֻמְךָ לְדַבֵּר עִמוֹ יִתְבַּרְךָ בְּלִשׁוֹן שְׁאֵתָה רְגִיל בָּהּ,
הִנּוּ בְּשִׁפְתַי הָאֵם שְׁלֵךְ, וּתְדַבֵּר עִמוֹ יִתְבַּרְךָ כְּמוֹ
שְׁמִדְבָרִים עִם חֵבֶר טוֹב אוֹ כְּמוֹ שֶׁהֵבֵן מְדַבֵּר עִם אָבִיו,
וְכָל מֵה שְׁמַעִיק לְךָ תִּסְפֹּר רַק לוֹ, אֲזִי יִקַּל לְךָ. וְעָלֶיךָ
לִידַע, אֲשֶׁר אֵין שׁוֹם מְצִיאוֹת בְּלִעְדֵי יִתְבַּרְךָ כָּלֵל,
וְהַכֵּל לְכָל אֱלֻקוֹת גְּמוּרָה הוּא, כִּי הוּא יִתְבַּרְךָ מְחִיָּה
וּמְקִיָּם וּמְהוּה אֶת כָּל הַבְּרִיאָה כְּלֵה, וְהַכֵּל אֱלֻקוֹת גְּמוּרָה
הוּא, אֵךְ בְּשִׁבִיל הַבְּחִירָה וְהַנְּסִיּוֹן נִעְלָם וְנִסְתָּר הַכֵּל
מֵעֵינֵי הָאָדָם, וּמִזֶּה בָּא שְׁעוֹבֵר עַל הָאָדָם מֵה שְׁעוֹבֵר,
עַד שְׁאֵין לְךָ אָדָם שְׁלֹא יַעֲבֹר עָלָיו בְּכָל יוֹם אִיזוֹ צָרָה
אוֹ מְשִׁבֵּר — הֵן מְשִׁפְחֵתִי וְהֵן חֻבְרֵתִי וְהֵן מֵעֲצָמוֹ, עַד
שְׁעַל-פִּירֹב נִדְמָה לוֹ, שְׁקִשָּׁה וְכִבְדֵּי לוֹ לְצַאת מֵהַפֶּחַ
הַיְקוּשׁ הַזֶּה שְׁנִפֵּל בּוֹ, וּכְאֵלוֹ שְׁאֵין לוֹ כְּבֹר שׁוֹם תּוֹחֶלֶת
וּתְקוּהָ, חֵס וְשְׁלוֹם, וְעַל-כֵּן בְּכָל מְקָרָה וּמְאוּרַע לֹא טוֹב
— הֵן לְעֲצָמוֹ וְהֵן לְאַחֵרִים, יְרוּץ וַיִּתֵּן לְעֲצָמוֹ אוֹ
לְאַחֵרִים עֲזְרָה רֵאשׁוֹנָה, וְהִיא — מִדַּת הַשְּׂמִיחָה —
לְשִׂמְחָה אֶת עֲצָמוֹ וּלְשִׂמְחָה אֶת אַחֵרִים, וְזֶה יִפְתַּח אֶת

לבו, וירחיב לו את דעתו, ויזכה לדבר ולספר עמו
 יתברך בתמימות ובפשיטות גמור, אשר זה מוריד
 מהאדם את כל המתחים והפחדים של הבל, כי בזה
 שהאדם מדבר עמו יתברך, הוא מרגיש את עצמו בנח,
 ונכנס בו אמון עצמי, ויוצא לאט לאט מהבוץ שנפל
 לשם; אשרי מי שמצית ומקיים זאת!

ד.

עליך לדעת, אהובי, אחי היקר, תכף ומיד כשרק
 עובר עליך איזה משבר, או אתה נחלש ברוחניות או
 בגשמיות, עליך, להביא אליך עזרה ראשונה, הינו כמו
 בגשמיות, כשאחד נפצע או נזוק, צריכים להריץ אליו
 עזרה ראשונה, והיא — הצלה ראשונה כדי להצילו
 תכף-ומיד, ולהוציאו מסכנת נפשות, כמו-כן ברוחניות
 — תכף ומיד כשנופלת עליך איזו מרירות ועצבות
 ודכאון פנימי, עליך לעשות כל מיני פעולות שבעולם,
 ולחזק את עצמך, ואל תניח את עצמך לפל בשום אפן
 שבעולם, כי אתה צריך לרחם על עצמך, ואם לא
 תרחם על עצמך, שום בריה לא תרחם עליך, וכמו
 שהוא בגשמיות, כמו-כן הוא ברוחניות, ועל-כן אל

תהיה בטלן, ואל תניח אצלך העצבון והמרירות כרגע, ועשה מה שתעשה שתזכה להחיות את עצמך, בכל מיני אפנים שבעולם, כי מה יהיה לך כבר אם תתיאש, הלא תפל באין סומך, ולא יהיה מי שירחם עליך, על-פן זאת עשה: תכף-ומיד כשרק נופל עליך איזה דבאון ועצבות, תביא אליך עזרה ראשונה והיא — שמחה ובטחון חזק, שבודאי לא יעזב אותך הקדוש ברוך הוא, ועוד יעזר לך, ותזכה לראות טוב אמתי ונצחי בחייה; העקר לא להתיאש כלל.

ה.

אהובי, אחי היקר! עליך לדעת, כי בתקף צרותיך ויסוריך, מכל מה שעובר עליך ברוחניות ובגשמיות, אין לך שום עצה — רק לברח אליו יתברך, הינו — שתרגיל את עצמך לדבר עמו יתברך בשפת האם שלך, במקום פנוי, שאין שם בני אדם, ותספר לפניו יתברך כל מה שמעיק ומציק לך, ותגלה לו יתברך כל הצרות והיסורים שלך, וצריך שתדע, כי זוהי העזרה הראשונה שלך, ואל יטעה אותך יצרך בדמות בני אדם כאלו יש איזו עצה אחרת, לא! לא! אל תצית את שום בריה

שְׁבַע־עוֹלָם, רַק הַרְגֵל עֲצֻמָּךְ לְדַבֵּר עִמוֹ יִתְבַּרְךָ בְּתַמִּימוֹת
 וּבְפִשְׁיטוֹת גָּמוּר, כַּאֲשֶׁר יִדְבֹר אִישׁ עִם רֵעֵהוּ, וְאִף
 שְׁבִתְחִלָּה יִדְמָה לָךְ, שְׂאִין מִי שְׁשׁוֹמֵעַ אוֹתְךָ, וּכְאִלוֹ אִין
 מִי שְׁיִרְצָה אוֹתְךָ, עָלֶיךָ לְדַעַת, כִּי כָּל זֶה רַק בְּהִתְחַלָּה
 — קִדְּם שְׁמִתְחַזְּקֵת אֶצְלֶךָ הָאֲמוּנָה הַקְּדוּשָׁה בּוֹ
 יִתְבַּרְךָ, כִּי כָּל זְמַן שְׂאִין הָאָדָם חֲזֵק הֵיטֵב בְּאֲמוּנָה בּוֹ
 יִתְבַּרְךָ, שִׁידַע — שְׁמֵלֵא כָּל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, וְהוּא עִמָּךְ,
 אִתְךָ וְאֶצְלֶךָ, אֲזִי קָשָׁה וְכָבֵד לַעֲסֹק בְּתַפְלָה וּבִקְשָׁה, כִּי
 גִכְנָסִים בְּלֵב כָּל מִינֵי סִפְקוֹת וְעַקְמוּמִיּוֹת עָלָיו יִתְבַּרְךָ,
 וְעַל-כֵּן קָשָׁה וְכָבֵד לְדַבֵּר אֵלָיו יִתְבַּרְךָ, אֲבָל תִּכְף-וּמִיד
 כְּשִׁתְּזַכֶּה שְׁיִהְיוּ לְבָבךָ וְדַעְתְּךָ חֲזָקִים בְּאֲמוּנָה הַקְּדוּשָׁה
 בּוֹ יִתְבַּרְךָ, אֲזִי תִדַּע, כִּי אִין עֲצָה אַחֲרֵת לַתֵּן לָךְ עַל כָּל
 הַמְּשַׁבְּרִים וְהַגְּלִים שְׁעוֹבְרִים עָלֶיךָ, רַק תַּפְלָה וּבִקְשָׁה,
 אֲשֶׁר רַק זֶה הוּא הָעֲזָרָה הָרֵאשׁוֹנָה שְׁלָךְ עַל כָּל בְּעִיָּה
 וְצָרָה שְׂרַק עוֹבְרֵת וְתַעֲבֹר עָלֶיךָ, חֶסֶם וְשְׁלוֹם, וּבִזְזָה
 שְׁתַּהַיֶּה חֲזֵק לְדַבֵּר עִמוֹ יִתְבַּרְךָ, וּלְבַקֵּשׁ וּלְהִתְחַנֵּן לְפָנָיו
 יִתְבַּרְךָ כָּל מָה שְׁאַתָּה צְרִיךָ, מִמִּילָא תִתְרַחֵב לָךְ דַּעְתְּךָ
 הֵיטֵב, וְתִזְכֶּה לַעֲצָה טוֹבָה, עֲצָה שְׁלֵמָה לְדַעַת מָה
 לַעֲשׂוֹת, וּבְאִיזוֹ דְרָךְ לֵילֵךְ, וְתוּכַל לְכוֹן אֶת חַיֶּיךָ בְּדֶרֶךְ
 הַנְּכוּנָה, אֲבָל הָעֲזָרָה הָרֵאשׁוֹנָה שֶׁל הָאָדָם הִיא רַק
 תַּפְלָה וּבִקְשָׁה אֵלָיו יִתְבַּרְךָ, וּבְלִי זֶה אַל תַּנִּיחַ אֶת

עצמך להטעות או להתבלבל, כי הכל דמיון; ואם
אמנם עכשו קשה וכבד לך לקבל את דבורי אלו מרב
צרותיך ועקמומיות לבך ומבלבול דעתך, ובפרטיות
מרב הליצנות שיש על זה, אבל זכר, זכר, אהובי אחי!
כי בוא יבוא היום והשעה והרגע האחרון מחייך, ואז
לא יהיה לך איפה ללכת ולברח, ועיניך תהיינה מכונות
רק אליו יתברך, ואז תתודע, אשר אין מנוס אחר,
ושום ברירה לא יכולה להציל אותך עכשו — לא
אשתך, ולא בניך ובנותיך, ולא שום חבר ורע טוב, רק
עיניך צופיות עכשו ברוב פחד לאן מובילין ומוליכין
אותך, ואז בו בהרגע תתודע, שכל מה ששמעת כבר
אצל רבנו הקדוש היה צודק; ועל-כן מה לך לחכות
עד אז, שיהיה כבר מאחר?! ראה להתחיל מהרגע
הזה, ותמשיך עליך עזרה ראשונה, שהיא מדת התפלה
והשיחה בינך לבין קונך, ותראה נוראות נפלאות מה
שיעשה עמך הקדוש ברוך הוא.

.1

צריך שתדע, אהובי, אחי היקר, כי הדפאון
והעצבות הפנימי של האדם יכולים להמית אותו

לגמרי — אם לא יתפס את זה תכף-ומיד, ויגרש את
 זה ממנו, ועל-כן בשעה שבא אליך איזה דכאון או
 עצבון פנימי ועמק מאד, תכף ומיד ראה להגיש אליך
 עזרה ראשונה, והוא שתראה לדון את עצמך לכך
 זכות, ואל תדין את עצמך לכך חוב כלל, ואל תניח את
 המצפון שיהרס אותך, כי כל זה מביא את האדם
 לדכאון ועצבון פנימי, שהתוצאות מזה הן אחר-כך
 שגעון ממש, ועל-כן ראה להרגיל את עצמך להסתכל
 על הצורה והצד היפה שבחייך, ותחפש ותמצא
 בעצמך נקודות טובות שיש בהן, ותסתכל על ההצלחות
 שכבר הצלחת בהן העולם, וזה עקר העזרה הראשונה
 שאתה צריך להביא אליך, ואף שמרב קטנות דעתך
 ויסורי מצפונך ושברון לבך עכשו, נדמה לך שמעולם
 לא היה לך טוב, וכאלו מעולם לא עשית דבר טוב,
 וכאלו אינך שוה כבר לשום דבר, ואיך שכלם שונאים
 אותך, ואינם רוצים בה, עליך לחפש ולבקש בעצמך
 את הצד הטוב, ותבקש את הנקודות הטובות שכן
 עשית, ואת ההצלחות שכבר כן הצלחת, ואין זו עצה
 לשבר את עצמך כל-כך, עד שתפל בדעתך ותבוא לידי
 עצבון ודכאון עמקים כאלו, עד שכמעט תאבד עצמך
 לדעת; על-כן ראה לצית אותי ותביא אליך עכשו

עֲזֵרָה רֵאשׁוּנָה

שִׁמְז

עֲזֵרָה רֵאשׁוּנָה, וְהִיא — שֶׁתִּשְׂמַח אֶת עֲצֻמָּךְ בְּכֹל מִינֵי אַפְנִים שְׁבַעֲוֹלָם, אֲפֵלוּ בְּמִלֵּי דִשְׁטוּתָא, וְתִשְׁמַע כְּלֵי זֶמֶר שְׁיִגְבִּיהוּ אֶת רוּחְךָ, וְיִרְחִיבוּ אֶת דַּעְתְּךָ, וְתִהְיֶה שְׂמִיחַ וְטוֹב לֵב תָּמִיד, וְצָרִיךְ שֶׁתִּדַּע, אֲהוּבִי, אַחֵי הַיְקָר, כִּי זֶה עֵקֶר גְּדֻלַּת וַחֲשִׁיבוּת הָאָדָם — כְּשִׁזְכָּה לְהַפְּךָ אֶת כָּל הַמְרִירוֹת שְׁלוֹ אֶל תּוֹךְ שִׁמְחָה עֲלֵאִית, וְאֵף שְׂמֵרֵב צְרוּת, יִסּוּרִים וְדִינִים, קִטְנוּת, מְכֹאֲוִים וְאִכְזָבוֹת בְּחַיִּיךָ, נִדְמָה לְךָ עֲכָשׁוּ, כִּי מִמָּצֵב כְּזֶה אֵי אֲפֹשֶׁר אֵף פַּעַם לְצִאת, וּמִכָּל שֶׁכֵּן שֶׁקָּשָׁה לְשִׂמְחָה, עָלֶיךָ לִידַע, כִּי מִכָּל הִרְיָדוֹת וְהַנְּפִילוֹת וְהַשְּׁלָכוֹת, שֶׁנִּשְׁלַף וְנִזְרַק וְנִפְלַ הָאָדָם, גַּם מִשֵּׁם צְרִיכִים לְצִאת, וְלְהַפְּךָ אֶת הַכֹּל אֶל תִּקְוַת הַשְּׂשׁוֹן וְהַשְּׂמִיחָה, וְאֲשֶׁר זֶה עֵקֶר גְּדֻלוֹת הָאָדָם — כְּשִׁיכוֹל לְהִבִּיא לְעֲצֻמוֹ תָּמִיד עֲזֵרָה רֵאשׁוּנָה, וְלִרְפֵּא אֶת עֲצֻמוֹ מִמִּשְׁבָּרָיו וּמִהֶרְפֶּתְקָאוֹתָיו, וְעֵקֶר הֶרְפוּאָה הִיא — הַשְּׂמִיחָה.

.ז

אֲהוּבִי, אַחֵי הַיְקָר! אֵף שְׂמֵר לְךָ עֲכָשׁוּ מְאֹד מְאֹד, וְאַתָּה מְאֹד שְׁבוּר, וּמְרָגִישׁ עֲצֻמָּךְ עֲכָשׁוּ יְרוּד וְנִמְךָ מְאֹד מְאֹד, עִם כָּל זֹאת רְאֵה לְבַל תִּשְׂאָר בְּזֶה, רַק תִּבִּיא

לְעֶצְמָךְ, עֶזְרָה רֵאשׁוֹנָה, וְהִיא — מֵדַת הַשְּׂמִיחָה —
 שְׁתֵּרָאָה לְשִׂמְחָה אֶת עֶצְמָךְ עֲכָשׁוּ בְּכָל מִינֵי אַפְנִים
 שְׁבָעוּלָם — הֵן לְשִׂמְעַ כְּלֵי זֶמֶר, וְהֵן לְרִקְדָה, הֵן לְשִׂמְחָה
 אֶת אַחֲרִים, הָעֶקֶר לְבִרְחַ מִדְּכָאוֹן, אֲשֶׁר יָכוֹל לְהִרְסֵם
 אוֹתָךְ לְגַמְרֵי בְרוּחָנִיּוֹת וּבְגִשְׂמִיּוֹת.

ח.

אֶהוּבִי, אַחֵי הַיְקָר! עָלֶיךָ לְדַעַת, כִּי הַחַיִּים שֶׁל
 הָאָדָם מְלֵאִים נְסִיוֹנוֹת עֲצוּמִים בְּכָל יוֹם, וְעוֹבֵר עָלָיו
 בְּכָל פֶּעַם מְשֻׁבְּרִים וְגָלִים חֲדָשִׁים, וְעֶקֶר שְׁלֵמוֹת
 וְגִדְלוֹת הָאָדָם, שֶׁיְכוֹל לְעֶזֶר לְעֲצָמוֹ בְּעֵת מְשֻׁבֵּר, וּמְבִיא
 לְעֲצָמוֹ עֶזְרָה רֵאשׁוֹנָה, כִּי כְמוֹ בְּגִשְׂמִיּוֹת — כְּשֶׁאָדָם
 נִפְצָע, חֵס וְשָׁלוֹם, עֶקֶר מְעַלְתוֹ וְגִדְלוֹתוֹ, שְׁאִינוֹ מְאֻבָּד
 אֶת עֲצָמוֹ כָּלֵל, וְאִינוֹ נוֹפֵל לְיַד הַסְּטֵרָה וּפְחָד, אֲלֵא
 מְבִיא לְעֲצָמוֹ עֶזְרָה רֵאשׁוֹנָה בְּלֵי שׁוֹם טוֹבוֹת מְבִנֵי
 אָדָם, כְּמוֹ-כֵן הוּא בְרוּחָנִיּוֹת — כְּשֶׁעוֹבֵר עָלָיו אֵיזָה
 כְּשֶׁלוֹן בְּחַיָּו, אוֹ עֲשֵׂה אֵיזוֹ טְעוֹת וּמְשָׁגָה, עֶקֶר
 גִּדְלוֹתוֹ, שְׁאִינוֹ מְאֻבָּד עֲצָמוֹ, אֲלֵא רֵץ וּמְבִיא לְעֲצָמוֹ
 עֶזְרָה רֵאשׁוֹנָה, וְמָה הִיא הָעֶזְרָה רֵאשׁוֹנָה שְׁצָרֶיךָ
 לְהִבִּיא לְעֲצָמוֹ? שְׂמִיחָה, בְּטָחוֹן, הַתְּחִזְקוֹת, לְשִׂמְחָה

ולחזק עצמו בבטחון חזק, שעוד הכל יתהפך לטובה, ואסור להתיאש יהיה איך שיהיה, וצריך להרחיק ממנו את הדאגות והדכאון, ולהכניס בעצמו תקנה טובה, ואל יהיה נקל דבר זה בעיניך, כי צריך לחזק ולשמח את עצמו תמיד, כדי שלא יאבד עצמו לדעת, חס ושלום.

ט.

אהובי, אחי היקר, למה תהיה עכשו שבור בדעתך?! ומדוע תתיאש את עצמך כל-כך, עד שתחשב כאלו אבד מנוס ותקנה ממך?! מדוע לא תרוץ להביא עזרה ראשונה אליך, וכמו שבגשמיות, תכף-ומיד כשנתעלף האדם ונופל באיזו חלשה וחלישות כח, רצים ומביאים עזרה ראשונה להאדם הזה להחיות אותו, מכל שכן וקל וחסר כשאדם נופל בדעתו, ונחלש ברוחניות, והוא שבור כחרס הנשבר, ונחלש לגמרי, עליו לרוץ תכף ומיד להביא אליו עזרה ראשונה, כי האדם צריך תמיד להיות חי ובריא וזריז בעבודת הבורא יתברך, ותמיד צריך לבער אחריו יתברך בתבערה עצומה, ולהיות חס באש הקדש

להשרף על קדוש השם יתברך, וצריך להיות בשמחה עצומה, ולשמח אחרים, ורק זה נקרא חיים אמתיים, חיים בריאים ברוחניות, אבל תכף ומיד כשאדם נופל בדעתו, ונחלשת תבערת לבבו, ומתיאש עצמו, ונדמה לו כאלו אבד מנוס ותקנה ממנו, וכאלו שכבר לעולם לא יוכל לחזור אליו יתברך, אז צריך לרוץ מאד ולהביא לעצמו עזרה ראשונה והיא — דברי הצדיקים האמתיים, ויחיה ויחזק את עצמו בכל מה שיוכל, ואל יניח אצלו העצבות והדכאון כרגע, חס ושלום, רק יהפך הכל אל שמחה אמיתית.

י.

ראה, אהובי, אחי היקר, לחזק את עצמך מכל מה שעובר עליך, ואל תניח את עצמך לפל, כי מה יהיה לך כבר אם תפל?! הלא אל מאומה לא תגיע רק ישר אל השאול תחתית ומתחתיו; ועל-כן ראה למהר להנצל מפגעי הזמן וממקרו, שעוברים עליך, ותביא לך עזרה ראשונה מהתורה הקדושה ומדברי הצדיקים האמתיים, ותשתדל להחיות את עצמך במה שתוכל, וזה יועיל לך להכל, ותזכה לעבר על כל הבא עליך.

יא.

אֶהוּבִי, אַחֵי הַיְקָר! בְּהַמְצָבִים הַכִּי קָשִׁים שְׁלָךְ אֶל
 תּפֹל בְּדַעְתְּךָ רַק תָּבִיא אֵלֶיךָ עֲזְרָה רֵאשׁוֹנָה וְהִיא —
 לְהַרְגִיל אֶת עֲצֻמְךָ לְבָרַח אֵלָיו יִתְבַּרְךָ, וְתִסְפֹּר לְפָנָיו אֶת
 כָּל לִבְךָ וְכָל מֵה שְׁעוֹבֵר עָלֶיךָ בַּפְּרָטִי פְּרָטִיוֹת, וְשׁוּם
 דָּבָר לֹא יוֹרִיד וְלֹא יִפִּיל אוֹתְךָ מִמְּדַרְגְּתְךָ, וְשׁוּם דָּבָר לֹא
 יוּכַל לְהַפְרִיד בֵּינְךָ לְבֵין הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. וְאֵז דִּיקָא
 תִּלָּךְ בְּטַח בְּדַרְכְּךָ, וְתוּכַל לְסַבֵּל אֶת כָּל מֵה שְׁעוֹבֵר
 עָלֶיךָ בֵּין בְּגִשְׁמִי וּבֵין בְּרוּחָנִי, כִּי כָּל זְמַן שֶׁהָאָדָם חֹזֵק
 בְּאַמוּנָה וּבִטְחוֹן בּוֹ יִתְבַּרְךָ, וְאִינוֹ נַעֲשֶׂה, חֵס וְשְׁלוֹם,
 בְּרָגֵז עִמּוֹ יִתְבַּרְךָ, וְאִינוֹ שׁוֹאֵל שׁוּם קָשִׁיוֹת עָלָיו יִתְבַּרְךָ,
 וְאִין נִתְעַקֵּם לְכַבּוֹ מֵעִמּוֹ יִתְבַּרְךָ, וְאִין נַחֲלֶשֶׁת דַּעְתּוֹ
 מֵאֲתוֹ יִתְבַּרְךָ, אֵז עֲדִין יֵשׁ לוֹ תִקְוָה טוֹבָה לְהַפֵּךְ אֶת כָּל
 הַבָּא עָלָיו לְטוֹבָה, וְיִרְאֶה נְסִים נִגְלִים, כִּי עָקֵר כָּל
 הַצְּרוֹת תְּלוּי אֶף וְרַק כְּשֶׁנִּכְנַסְתָּ בְּלִבּוֹ שִׁנְאָה עָלָיו
 יִתְבַּרְךָ, וְנִתְעַקֵּם לְכַבּוֹ לְגַמְרֵי מִמֶּנּוּ יִתְבַּרְךָ, שְׂאֵז רְעִים
 וּמְרִים כָּל הַחַיִּים; וְעַל-כֵּן מִי שֶׁהִגִּיעַ לְמַצֵּב כְּזֶה, צְרִיךְ
 לְרוּץ וּלְהִבִּיא לְעֲצֻמוֹ עֲזְרָה רֵאשׁוֹנָה, וּלְהַשְׁלִים עִמּוֹ
 יִתְבַּרְךָ, וְיִפִּיל אֶת כָּל לְכַבּוֹ וְכָל מֵה שְׁעוֹבֵר עָלָיו רַק
 אֵלָיו יִתְבַּרְךָ, אֲשֶׁר רַק הוּא יִתְבַּרְךָ מִבֵּין אוֹתוֹ הַיֵּטֵב;
 אֲשֶׁרֵי מִי שְׂאִינוֹ מְטַעֵה אֶת עֲצֻמוֹ כָּלָל!

יב.

ראה, אהובי, אחי היקר, לחזק את עצמך בכל מיני התחזקות, כי אם אתה לא תחזק את עצמך, שום ברירה שבעולם לא תחזק אותך, ואף שאתה נמצא עכשו במצב שפל וירוד עד מאד, עם כל זאת עליך לקחת את עצמך בידיך, כי אדם קרוב אצל עצמו, וכמו שבגשמיות מי שנפצע בתוך עמק היער, ואין לו מי שיושיע לו, אזי עושה כל מיני מאמצים להביא אל עצמו עזרה ראשונה, כמו-כן ויותר מזה כשאדם נופל בדעתו ברוחניות עליו לידע שאין לו מי שיחזק אותו, כי כל אחד לטובת עצמו הוא דורש, ועל-כן הוא נמצא כמו במדבר וביער עמק, ויביא אל עצמו עזרה ראשונה.

יג.

אהובי אחי היקר! ראה לחזק את עצמך בכל מיני אפנים, כי אין זו עצה לפל כל-כך בדעתך בכל פעם שרק עובר עליך איזה משבר, אדרבה עקר גדלות האיש הישראלי, שזוכה להיות חזק ואמיץ בכל מה

שְׁעוֹבֵר עָלָיו, וְזוֹכָה לְהִבְיָא הֵן לְעֲצָמוֹ וְהֵן לְאַחֵרִים
 'עֲזָרָה רֵאשׁוֹנָה' בַּעַת צְרוּתֵיהֶם וְהִרְפַּתְקָאוֹתֵיהֶם,
 וּמְרַחֵב לָהֶם אֶת דַּעְתָּם, וְכֵן מְרַחֵב אֶת דַּעְתּוֹ, כִּי
 הָעֶקֶר הוּא הִרְחֵבַת הַדַּעַת, כִּי כְּשֶׁהִדַּעַת בְּקִטְנוּת
 וּבְצַמְצוּם, אִזּוֹ קָשָׁה לְאָדָם לְהִתְרַכֵּז בְּאִיזָה עֲנִיָּן, וְכֵן
 נוֹפֵל בְּדַכְּאוֹן וְעֲצָבָנוּת, אֲבָל תִּכְף-וּמִיד כְּשֶׁזּוֹכָה לְבוֹא
 לִיַּדֵי הִרְחֵבַת הַדַּעַת, אִזּוֹ זוֹכָה לְצֵאת מִכָּל מִיַּנִּי דְכָאוֹנוֹת
 וְעֲצָבָנוּת, כִּי זוֹכָה לְרַכֵּז אֶת דַּעְתּוֹ אֵלָיו יִתְבַּרֵךְ, אֲשֶׁר
 מְלֵא כָּל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, וַיִּוֹדַע שֶׁהַכֹּל לְכָל אֱלֻקוֹת גָּמוּר
 הוּא, וְעַל-כֵּן מָה וְלָמָּה לָךְ לְהִיּוֹת שְׁבוּר?! אֲדַרְבָּה
 צְרִיכִים לְשִׂמְחָה מְאֹד עַל נַעֲם חֶלְקוֹ שֶׁנִּבְרָא מְזַרַע
 יִשְׂרָאֵל עִם קְדוּשׁ; אֲשֶׁרִי הַזּוֹכָה לְשִׂמְחָה בְּשִׂמְחָה זוֹ
 הָעוֹלָה עַל כָּל הַשְּׂמֻחוֹת.

י.ד.

רְאֵה, אֶהוּבִי, אַחֵי הַיָּקָר לְעֲשׂוֹת כָּל מְנִי פְעֻלוֹת
 שְׁבַע עוֹלָם לֹא לִפְלֵ בְדַעְתָּךְ, אַף שְׁמָרִים וּמְרוֹרִים לָךְ
 הַחַיִּים, וְעוֹבְרִים עָלֶיךָ עֲכָשׁוֹ מְשַׁבְּרִים וְגָלִים, וְעוֹמְדִים
 כְּנִגְדֶךָ כְּלָם — הֵן אֲשַׁתָּךְ, וְהֵן יְלָדֶיךָ, וְהֵן שְׂכֵנֶיךָ, וְהֵן
 קְרוֹבֶיךָ, וְהֵן חֲבֵרֶיךָ, עִם כָּל זֹאת רְאֵה לְהִבְיָא אֵלֶיךָ

תכף ומיד עזרה ראשונה, והיא — גדל ההתחזקות
 באמונה פשוטה בו יתברך, ותאמין שאין בלעדיו
 יתברך כלל, ודבר גדול ודבר קטן מה שנעשה עמך,
 הוא רק ממנו יתברך, והוא רוצה לראות אל מי תפנה
 בעת צרה ומרה כזו — אם תאבד את עצמך, חס
 ושלום, או תברח אליו יתברך, ותחזק את עצמך בו
 יתברך כמו שעשה דוד המלך, בשעה שעברו עליו כל
 מיני צרות ויסורים, מרירות והרפתקאות מבית ומבחוץ
 ברוחניות ובגשמיות, הוא לא התפעל כלל, רק התחזק
 עצמו בהוי"ה אלהיו, כמו שכתוב (שמואל א' ל'): ותצר
 לדוד מאד, כי אמרו העם לסקלו, כי מרה נפש כל העם
 איש על בניו ועל בנותיו, ויתחזק דוד בהוי"ה אלקיו,
 הינו בתוך תקף מרירותו, עד כדי-כף שרצו לסקלו
 באבנים, אף-על-פי-כן לא התיאש עצמו, רק הביא
 אליו עזרה ראשונה והוא — ויתחזק דוד בהוי"ה
 אלהיו, ולא נפל בדעתו כלל, כי מי שזוכה לישוב
 הדעת אמתי, רואה ומבין, אשר אין שום עצה אחרת
 לברח מהצרות ומהיסורים והמרירות רק אליו יתברך,
 ולהתחזק עצמו בהוי"ה אלהיו; ועל-כן אהובי, אחי
 היקר, דוקא עכשו שעוברים עליך משברים וגלים, רוצ
 וברח לך אליו יתברך, ותספר לפניו את כל אשר עם

שנה

עֲזָרָה רֵאשׁוּנָה

לְכַבֵּד, וּתְדַבֵּר עִמּוֹ יִתְבַרֵךְ כַּאֲשֶׁר יִדְבַר אִישׁ עִם רֵעֵהוּ
וְהִבֵּן אֶל אָבִיו, וְאֶל תִּירָא וְאֶל תַּפְחָד מִשׁוֹם דְּבַר
וּמִשׁוֹם בְּרִיָּה שְׁבַע עוֹלָם, כִּי בּוֹדָאֵי לֹא יַעֲזֹב אוֹתָךְ
הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְיָבוֹא לְעֲזָרְתְּךָ.

תָּם וְנִשְׁלָם, שְׂבַח לְאֵל עוֹלָם !

תְּפִלָּה

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵי וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתַי,
שֶׁתַּחֲחוּס וְתַחְמַל עָלַי, וְתִזְכְּנֵי לְהִתְחַזֵּק וְלִהְיוֹתִי מְעֻמָּד
בְּכֹל מָה שֶׁעוֹבֵר עָלַי עַכְשָׁו בְּרוּחָנִיּוֹת וּבְגִשְׁמִיּוֹת, אֲנִי
יְהוָה רָאָה בְּעֵינַי, וְשָׂא נָא לְכֹל חַטָּאוֹתַי, אֶתְּה לְבַד יוֹדַע
כַּמָּה קְלִקְלֵתִי וּפְגַמְתִּי בְּמַעֲשֵׂי הָרָעִים זֶה יָמִים וְשָׁנִים
מִדֵּי יוֹם בְּיוֹמוֹ, וְעַקְרְתִּי אֶת עֲצָמֵי לְגַמְרֵי מִמֶּךָ, וְעַל-
יְדֵי־זֶה נִתְעוֹרוּ עֵינַי שְׁכָלִי, וְאֵינִי זוֹכֵה לְרְאוֹת וְלִהְרַגִּישׁ
אֶת עֲרֻבוֹת נַעֲיֻמוֹת זֵיו אוֹרֶךְ הָאֵיִן סוּף בְּרוּךְ הוּא, וּמִזֶּה
בָּאוֹת לִי כָּל הַצָּרוֹת וְהַיִּסּוּרִים וְהַמְרִירוֹת וְהַהֲרַפְתָּקָאוֹת
שֶׁעוֹבְרִים עָלַי, עַד שֶׁנַּחֲשָׁךְ מִמֶּנִּי לְגַמְרֵי אוֹרֶךְ, וְכָל-כֶּף
מֵר לִי עַד שֶׁאֵינִי יוֹדַע לְשִׁית עֲצָה לְנַפְשִׁי מִרַב מְרִירוֹתַי.

אֲנִי הוּי"ה חוּס וְחַמַּל עָלַי, וּפְקַח עֵינַי וְאַזְכֵּה

למצא מזור ורפואה לנפשי, ואזכה להביא עזרה ראשונה אלי, שאזכה להתחזק עצמי בתקף קטנותי ודחקותי, ולא אתיאש עצמי ממך, רק אשתדל לשוב אליך בתשובה אמתית, ועל-ידי-זה שאני מתעורר ומתחזק עצמי, ואיני מיאש עצמי, רק אני בא אליך בבשת פנים ובשברון לב, על-ידי-זה תפתח אלי אורך האין סוף באפן שאוכל להחזיק מעמד בצל העובר הזה, ואזכה להחזיק מעמד, ולא לפל, חס ושלום, יותר ויותר, רק אזכה לשוב אליך בכל לבי ונפשי באמת ובתמים, ואתה הוי"ה תקבלני בתשובה.

רבונו של עולם חוס ורחם עלי, וקבל ברצון את תפילתי בתוך שאר תפלות ישראל ותפלות הצדיקים, ויפנסו אצלך דבורי אלה שאני מדבר ומתפלל אליך בשברון לב ובגמיכת רוח, ואל תרחק אותי כלל, אף שלפי מעשי המגנים ומחשבותי הפגומות ודבורי הרעים הנה ראוי לרחקני בתכלית הרחוק, אבל מדתך היא רחום וחנון וארך אפים, ואינך חפץ במות הרשע, כי אם בשובו מדרכו הרעה וחייה.

על-כן אבי שבשמים, ראה לקבל את תשובתי שאני שב עכשו אליך, וחוס ורחם עלי, ועזר לי לצאת

שנז

עֲזָרָה רֵאשׁוֹנָה

מֵהֶצְרָה וְהַמִּצָּר שֶׁנִּפְלְתִי אֵלֶיָּהּ, וְתִרְחִיב לִי בְרוּחַנִיּוֹת
וּבְגִשְׁמִיּוֹת, וְכֹל אוֹיְבֵי יִפְלוּ תַחְתֵּי וַיִּתְבַּטְּלוּ לְגַמְרִי, וְלֹא
יִוָּכְלוּ לַעֲשׂוֹת לִי שׁוֹם רַע כָּלֵל, יִלְבְּשׁוּ שׁוֹטְנֵי כְּלִימָה
וַיַּעֲטוּ כַּמְעִיל בְּשִׁתָּם. יִקְלְלוּ הֵמָּה, וְאַתָּה תִּכְבְּדֵנִי, קָמוּ
וַיִּבְוֹשׁוּ וְעַבְדְּךָ יִשְׁמַח, וַיִּדְעוּ כִּי יָדְךָ זֹאת אַתָּה הוֹי"ה
עֲשִׂיתָ, אָמֵן! וְאָמֵן!

וְהַעֲקֹר — לְחִזֵּק אֶת עֲצָמוֹ בְּשִׂמְחָה
בְּכֹל מִיָּנֵי עֲצוֹת, כִּי עֲצָבוֹת מְזִיקָה מְאֹד,
עַל-כֵּן צָרִיךְ לְהַשְׁתַּדֵּל בְּכֹל כַּחוֹ לְהִרְחִיק
וּלְגַרֵּשׁ אֶת הָעֲצָבוֹת וְהַמָּרָה שְׂחוֹרָה, הֵן
עַל-יְדֵי שְׂיַחֲפֵשׁ וַיִּמָּצָא בְּעֲצָמוֹ עֲדִין
נִקְדוֹת טוֹבוֹת וְכוּ', הֵן עַל-יְדֵי שְׁלֹא
עָשִׂי גוֹי. וְעַל-פִּי-רַב אִי אֶפְשָׁר לְשַׂמַּח
אֶת עֲצָמוֹ, כִּי אִם עַל-יְדֵי עֲנִינֵי שְׂחוֹק
וְצַחוֹק וְכוּ', כָּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר כָּל זֶה בְּאוֹת
שִׂמְחָה, עֵינֵי שָׁם.

(לקוטי-מוֹהַר"ן, חֵלֶק ב', סִימָן מח)

קונטרס

הַכִּי טוֹב

יְגַלֶּה לְאָדָם, אֵיךְ שֶׁפֶל מֵה שְׁעוֹבֵר עָלָיו הוּא הַכִּי טוֹב, וְכָל
הַסְּפוּבִים שֶׁמְסַבְּבִים עִמּוֹ מְלַמְעֵלָה, הַפֶּל הַכִּי טוֹב, וְכַשֵּׁי־דַע
יְדִיעוֹת אֱלוֹ, אִז דִּיקָא יַחֲיֶה חַיִּים עֲרָבִים, נְעִימִים וּמְתָקִים.

*

בְּנוֹי וּמֵי־סֵד עַל־פִּי דְבָרֵי
רַבֵּנוּ הַקְּדוֹשׁ וְהַנּוֹרָא, אֹר הַגְּנוּז וְהַצָּפוֹן,
בוֹצִינָא קְדִישָׁא עֲלָאָה, אֲדוּגְנוּ, מוֹרְנוּ וְרַבְּנוּ,
רַבֵּי נַחֲמָן מִבְּרֶסְלָב, זְכוּתוֹ יִגַּן עָלֵינוּ.

וְעַל־פִּי דְבָרֵי תַלְמִידוֹ, מוֹרְנוּ
הַקְּדוֹשׁ, אֹר נִפְלָא, אֲשֶׁר כָּל רַז לֹא אָנִים לִיָּה
רַבֵּי נֶתָן מִבְּרֶסְלָב, זְכוּתוֹ יִגַּן עָלֵינוּ,

וּמִשְׁלָב בְּפִסְוִקֵי תוֹרָה, נְבִיאִים, כְּתוּבִים וּמֵאֲמָרֵי חֲכָמֵינוּ
הַקְּדוֹשִׁים מְגַמְרָא וּמְדַרְשִׁים וְזֹהַר הַקְּדוֹשׁ.

*

הוֹבָא לְדָפוּס עַל־יְדֵי
חֲסִידֵי בְּרֶסְלָב
עִיָּה "ק יְרוּשָׁלַיִם תוֹבֵב" א

מוֹהֲרָא"ש נ"י אָמַר: הָאָדָם צָרִיךְ
לְהַמְשִׁיךְ עֲצָמוֹ תָּמִיד רַק אֶל הַקְּדוֹשׁ-
בְּרוּךְ-הוּא, שֶׁהוּא עֹצֵם הַטּוֹב וְאֶצְלוֹ
יִתְבַּרֵךְ הַכִּי טוֹב, הֵינּוּ שְׂצָרִיכִים לְבָרַח
רַק אֵלָיו יִתְבַּרֵךְ, וְלִידַע שְׁפֹל מַה שְׁעוֹבֵר
עָלָיו הַפֶּל לְטוֹבָתוֹ, וְאֵין עוֹד טוֹב יוֹתֵר
מִזֶּה שְׂאָדָם יוֹדַע שֶׁהַפֶּל לְטוֹבָתוֹ.

(אמרי מוהרא"ש, חלק ב', סימן תקלז)

קוֹנְטֵרַס

הֵכִי טוֹב

.א

אֶהוּבִי, בְּנֵי הַיְקָר! הֲרַגְלֵ אֶת עֲצֻמְךָ לומר עַל כָּל דְּבַר "הֵכִי טוֹב", וְאַפְלוּ שְׁעוֹבָרִים עֲלֶיךָ מִשְׁבָּרִים וְגַלִּים, יְסוּרִים, צָרוֹת וּמְרִירוֹת, עִם כָּל זֹאת הֲרַגְלֵ אֶת עֲצֻמְךָ לומר: "הֵכִי טוֹב", וְאִז תִּרְאֶה אִיךָ שֶׁהַכֹּל יִתְהַפֵּךְ בְּאִמַּת לְהִיּוֹת לְךָ הֵכִי טוֹב, כִּי רַבְנוּ, זְכָרוֹנוֹ לְבָרְכָה, גָּלָה לָנוּ, אֲשֶׁר הַדְּבוּר יֵשׁ לוֹ כַּח עָצוּם, וְכִשְׁאָדָם מְרַגֵּיל אֶת עֲצָמוֹ לומר: "הֵכִי טוֹב", אִז נַעֲשֶׂה לוֹ הֵכִי טוֹב, כִּי יֵשׁ כַּח בְּדְבוּר לְטוֹב אוֹ לְהַפּוֹךְ, כִּי כָּל הַצְּלַחַת הָאָדָם וְכִשְׁלוֹנוֹ תְּלוּיִים רַק בְּדְבוּרֵי פִּיו — אִם אוֹמֵר תְּמִיד שְׂרַע וְמַר לוֹ, וּמִתְאַנַּח וְגוֹנֵחַ, אִז בְּאִמַּת רַע וְמַר לוֹ, וְכָכָל שְׂגוֹנֵחַ וּמִתְאַנַּח שְׂרַע וְמַר לוֹ, בְּאִמַּת נַעֲשֶׂה לוֹ רַע וְמַר, לֹא כֵן כִּשְׁאָדָם תְּמִיד אוֹמֵר עַל כָּל דְּבַר: "הֵכִי טוֹב", וְהוּא שֵׁשׁ וְשֵׁמֶחַ, וּמְגַלָּה שֶׁהֵכִי טוֹב, אִז

בְּאֵמֶת נַעֲשֶׂה לוֹ הַכִּי טוֹב, וְהִיכֵן שָׂרָק הוֹלֵךְ, וְאֵת מִי
 שֶׁהוּא רַק פּוֹגֵשׁ, וְאוֹמֵר "הַכִּי טוֹב", בְּאֵמֶת נַעֲשֶׂה לוֹ
 הַכִּי טוֹב, וְהִיכֵן שָׂרָק יִפְנֶה בְּאֵמֶת יִרְאֶה רַק הַכִּי טוֹב;
 עַל-כֵּן הַרְגַל אֶת עֲצָמָךְ, אֶהוּבִי, בְּנֵי הַיָּקָר, לוֹמֵר עַל כָּל
 דָּבָר: "הַכִּי טוֹב", וְאֵז יִהְיֶה לָּךְ הַכִּי טוֹב, כִּי הַדְּבֹר
 יֵשׁ לוֹ כַּח עֲצוּמִים לְהַשְׁפִּיעַ הֵן עַל זְלָתוֹ וְהֵן עַל עֲצָמוֹ;
 עַל-כֵּן תֹּאמַר תָּמִיד: "הַכִּי טוֹב", וְאֵז יִהְיֶה לָּךְ תָּמִיד
 הַכִּי טוֹב.

ב.

צָרִיף שֶׁתִּדַּע, אֶהוּבִי, בְּנֵי הַיָּקָר, שְׁכָל מַה שֶּׁעוֹבֵר
 עָלֶיךָ מְזוּלָתָךְ, הַכֵּל טוֹב, כְּדִי לְמַרְק אֶת עֲוֹנוֹתֶיךָ,
 כִּי הַרְבֵּה פְּעָמִים עוֹבְרִים עַל הָאָדָם מִשְׁבָּרִים וְגִלִּים,
 חֲרוּפִים וְגִדּוּפִים, בְּזִיוּנוֹת וּשְׁפִיכוֹת דָּמִים מְזוּלָתוֹ, וְהוּא
 מְאֹד מְצֻטָּעַר, וְאֵינוֹ יוֹדֵעַ עַל מַה וְלָמָּה מַגִּיעַ לוֹ דָּבָר
 זֶה, וְזֶה שׁוֹכְרוֹ, אֵךְ אִם תִּישָׁב עֲצָמָךְ מַה חֲטָאתָ לְפָנָיו
 יִתְבָּרַךְ, וְאֵיךְ לְכַלֶּכֶת אֶת נִשְׁמָתְךָ זֶה יָמִים וְשָׁנִים, וְהִיָּה
 רְאוּי לָבוֹא עָלֶיךָ מַה שֶּׁהִיָּה רְאוּי לָבוֹא, וְהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-
 הוּא הַחֲלִיף לָּךְ אֶת זֶה בְּבִזְיוֹנוֹת וּבְשִׁפְכוֹת דָּמִים
 מִבְּנֵי-אָדָם, אֵז אִם הִיִּיתָ יוֹדֵעַ דָּבָר זֶה, הִיִּיתָ אוֹמֵר עַל
 כָּל מִינֵי בְּזִיוּנוֹת וְעַל כָּל מִינֵי צָרוֹת וְיִסּוּרִים שֶׁעוֹבְרִים
 עָלֶיךָ מְזוּלָתָךְ: "הַכִּי טוֹב", כִּי בְּזֶה שֶׁתֹּאמַר "הַכִּי טוֹב"

על הבזיונות ועל שפיכות הדמים שאתה סובל מזלתיך, אז באמת יהיה לך הכי טוב, והקדוש ברוך הוא, יכפר לך על כל עוונותיך, ולא תצטרך להתענות על כל חטא וחסא בנפרד, וכן תנקה מדינה של גיהנם, כי בזה שהאדם סובל חרופים וגדופים, בזיונות ושפיכות דמים מזלתי, ושש ושמיח, ואומר: "הכי טוב", באותו רגע נמחלים לו כל עוונותיו; על-כן ראה, אהובי, בני היקר, לא להיות בטלן, ואם אתה שומע חרופים וגדופים מזלתיך תאמר: "הכי טוב", ואל תגיב על זה שום דבר, רק תדע ותאמין כי בו ברגע שאתה שומע בזיונות ושפיכות דמים, מוחלים לך על כל עוונותיך, ותאמר: "הכי טוב", ואז באמת יהיה לך הכי טוב; רק ראה להחזיק מעמד, ואל תתפעל מכל אלו המחרפים ומבזים ומצערים את נפשך, ותאמר: "הכי טוב", ואז יהיה לך הכי טוב.

ג.

צריך שתדע, אהובי, בני היקר! כשאדם מצער אותך, ראה לא להגיב לו, אלא אדרבה, ראה לחזקו ולאמצו, כי כל אלו שמצערים אותך ומתלוצצים ממך, תדע שהם ממרמרים, כי אחרת לא היו מצערים אותך, כי מי שהוא איש שמיח, אז אף פעם לא יצער את השני,

אֵלָא רַק אָדָם מְמַרְמֵר אוֹ שְׁבוּר, הוּא תְּמִיד מְצַעַר אֶת
 אַחֵרִים, וְדוֹקְרָם בְּחֶרֶב פִּיּוֹ, וְעַל-כֵּן כְּשֶׁתִּפְגַּשׁ אָדָם כִּזְהָ
 שְׂמַצְעַר אוֹתָהּ, רְאֵה לֹא לְהִגִּיב לוֹ אֵלָא תְּחִזְקוּ, וְתֹאמַר
 לוֹ: "אָחִי הַיְקָר, מָה אַתָּה, הֲלֹא 'הֵכִי טוֹב'"; וּבִזְהָ
 — אוֹ שֵׁשְׁלִים עִמָּךְ, אוֹ שְׂיִבְרַח מִמָּךְ, כִּי כְּשֶׁתִּגִּיד לוֹ
 "הֵכִי טוֹב", הוּא יִכְנַס בְּשִׂמְחָה וַיִּתְחַזֵּק, כִּי כָּכָה הוּא
 חוֹשֵׁב שְׂזֵה סוּף הָעוֹלָם מְכַל מַה שְׁעוֹבֵר עָלָיו, וְאַתָּה
 בָּא עִם פָּנִים שׁוֹחֲקוֹת וְאוֹמֵר לוֹ: "אָחִי מָה אַתָּה, הֲלֹא
 'הֵכִי טוֹב'"; אַז יִקְבַּל אֶת דְּבָרֶיךָ, אוֹ אִם הוּא עֵקֶשׁן
 גְּדוֹל שְׂאִינוֹ רוֹצֵה לְקַבֵּל אֶת דְּבָרֶיךָ, וְאַתָּה אוֹמֵר לוֹ
 "הֵכִי טוֹב", אַזִּי יִבְרַח מִמָּךְ, כִּי יִרְאֶה שְׂאֵתָה עוֹד צוֹחֵק
 מִמֶּנּוּ, וְאֵין לוֹ מַה לַּעֲשׂוֹת אֶצְלָךְ; עַל-כֵּן, אֶהוּבִי, בְּנֵי
 הַיְקָר, הַרְגֵל עֲצִמָּךְ לֹאמַר לְכָל אֶחָד "הֵכִי טוֹב", וּבִזְהָ
 תִּצְלִיחַ דְּרַבְּךָ.

ד.

צְרִיף שְׂתַדַּע, אֶהוּבִי, בְּנֵי הַיְקָר, כִּי אִם תְּהִיָּה רְגִיל
 לֹאמַר עַל כָּל דָּבָר "הֵכִי טוֹב", בְּאַמַּת יְהִיָּה לָךְ תְּמִיד
 הֵכִי טוֹב, כִּי הַדְּבוּר יֵשׁ לוֹ כַּח גְּדוֹל מְאֹד, וְאֵיךְ שְׂהָאָדָם
 מְרַגִּיל אֶת עֲצָמוֹ לְדַבֵּר, כִּף נִמְשָׁף עָלָיו, כִּי הַדְּבוּר הוּא
 הַצְנוּר הַמְשִׁפִּיעַ אֶת הַשִּׁפְעַ לְאָדָם — אִם לְטוֹב וְאִם
 לְהַפּוֹף, אִם תְּמִיד הוּא מְתַאַנֵּחַ וְגוֹנֵחַ, וַיֵּשׁ לוֹ טְעֵנוֹת,

שָׁמַר וּמְרוֹר לוֹ, אֲזוּ בְּאַמֶּת מְרַגֵּישׁ מְרִירוֹת בְּחַיָּיו, וְאִם מְרַגֵּיל אֶת עֲצָמוֹ לֹמֵר בְּכָל פְּעַם "הֲכִי טוֹב", אֲזוּ בְּאַמֶּת כָּל מָה שֶׁעוֹבֵר עָלָיו הוּא הֲכִי טוֹב, וּמְרַגֵּישׁ אֶת הַטוֹב הַנִּרְאֶה וְהַנִּגְלָה בְּעֵינָי שְׂכָלוֹ וּבְעֵינָי הַבָּשָׂר; עַל-כֵּן אֵל תִּהְיֶה בְּטָלָן, אֶהוּבִי, בְּנֵי הַיָּקָר, וְתָמִיד תֹּאמַר "הֲכִי טוֹב", וְאֲזוּ תִרְאֶה אֵיךְ שֶׁהַכֵּל הֲכִי טוֹב, וְכֵן תִּדְבֵּר עִם כָּל־אִישׁ, וְתֹאמַר לָהֶם "הֲכִי טוֹב", וְאֲזוּ תִרְאֶה אֵיךְ שֶׁהַכֵּל הֲכִי טוֹב; אֲשֶׁרֵי מִי שֶׁרַגֵּיל לֹמֵר בְּכָל יוֹם "הֲכִי טוֹב", וְאֲזוּ בְּאַמֶּת יִזְכֶּה שְׂיִהְיֶה לוֹ הֲכִי טוֹב.

ה.

צָרִיךְ שֶׁתִּדַּע, אֶהוּבִי, בְּנֵי הַיָּקָר, אֲשֶׁר בְּזֶה הָעוֹלָם עוֹבְרִים עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד מִשְׁבָּרִים וְגָלִים וְכָל אֶחָד מִמְרָמַר וּמִסְתוֹבֵב בְּמְרִירוֹת עֲצוּמָה, וְאֵף שֶׁזֶה לֹא נִרְאֶה בַּחוּץ, עִם כָּל זֹאת בְּעֵמֶק לְבוֹ הוּא מְלֵא מְרִירוֹת וְדְכָאוֹנוֹת וְאֵין לוֹ בְּמָה לְהַחֲיוֹת אֶת עֲצָמוֹ, וּכְשָׁבָא אֵיזָה אָדָם עִם פָּנִים שׁוֹחֲקוֹת, וּמְחַזֵּק אוֹתוֹ, וּמְשַׁמַּח אוֹתוֹ, וְאוֹמֵר לוֹ: "מָה לָּךְ לְדָאג, אֶהוּבִי, אַחִי, כִּי הַכֵּל 'הֲכִי טוֹב'"; בְּזֶה אֶתָּה מְמַשׁ מְחִיָּה וּמְחַזֵּק אוֹתוֹ; וְצָרִיךְ שֶׁתִּדַּע, כִּי רַבְּנוּ, זְכָרוֹנוֹ לְבָרְכָהּ, אָמַר: לְהַחֲיוֹת בַּר יִשְׂרָאֵל, אֵינּוּ דְבַר פְּשׁוּט, כִּי הוּא מְאֹד מְאֹד חָשׁוּב בְּשָׂמַיִם, כִּי הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא מְאֹד מִתְפָּאֵר עִם אָדָם

המחזק ומאמץ ומשמח את בני-ישראל; על-כן הרגל את עצמך לומר לכל בר ישראל "הכי טוב", ותחזק אותו ותאמץ אותו, ותשמח אותו בכל מיני אפנים שבעולם, ותחדיר בו שהכי טוב, ואין מה לדאג, ומכל שכן אין מה להיות במרירות, כי הלא הכל הכי טוב, ואדם ערם יצא מבטן אמו וערם יכנס אל בטן האדמה, ועל-כן למה לדאג, כי הכל הכי טוב, ובזה שתחדיר לכל אחד מעם ישראל שהכל הכי טוב, בזה תחיה ותשמח אותו, ושכרך גדול בשמים; ועל-כן ראה, אהובי, בני היקר, להיות חזק בזה — לשמח ולחזק את עם ישראל, ואת כל מי שתפגש תאמר לו בשמחה ובחיוך: "אחי 'הכי טוב' והכל טוב", ואז באמת תמשיך על כלם שיהיה רק הכי טוב, ויושעו.

.1

צריך שתדע, אהובי, בני היקר, אשר אין לך עוד נעם וערבות, חיות וזיו כמו מי שמרגיל עצמו לומר על כל דבר "הכי טוב", שאז מרגיש טעם עולם הבא בעולם הזה, והוא הכי מאשר בחייו, כי באמת מהו עולם הבא? השגת אלקותו יתברך, וככל שהאדם משיג יותר אלקותו יתברך, הוא יותר מתענג בערבות נעם וזיו העולם הבא, כל אחד כפי יגיעתו וטרחתו בזה

העולם — שמתגזע וטורח למען הקדוש-ברוך-הוא בתורה ובמצוות, כמו-כן זוכה להשיג השגת האין סוף ברוך הוא, השגת העולם הבא, ועכשו פשאדם מרגיל את עצמו עוד בזה העולם בחיים חיותו בעודו בגופו החומרי והגשמי, ואומר על כל דבר "הכי טוב", אזי ממשיך הארת העולם הבא אל העולם הזה, ומרגיש עוד בחיים חיותו את ערכות נעימות ידידות זיו חיות העולם הבא; ועל-כן ראה, אהובי, בני היקר, להיות רגיל לומר תמיד "הכי טוב", ואז תראה איך שבאמת יהיה לך הכי טוב, ועולמך תירש בחייהך — שעוד בחיים חיותך תרגיש ערכות העולם הבא; ועל-כן למה לך לצאת לריב עם זולתך ולחיות חיים מרים, ולטעם טעם גיהנם בזה העולם, על-ידי הגניחות והאנחות שמתאנח על כל החסרונות שלך, מדוע לא תאמר "הכי טוב", ואז יהיה לך באמת הכי טוב; אשרי מי שאינו מטעה את עצמו כלל בזה העולם העובר, רק בכל יום ויום אומר על כל דבר ודבר שעובר עליו "הכי טוב", ואז באמת זוכה ורואה שיהפך רק הכי טוב, וטועם טעם עולם הבא בעולם הזה; אשרי לו!

ז.

צָרִיךְ שְׁתִּישֵׁב עִצְמָךְ, אֶהוּבִי, בְּנֵי הַיָּקָר! לָמָּה
 לָךְ לְהַפְגִּס בְּמַרְיבוֹת עִם אִשְׁתְּךָ, עִם יְלָדֶיךָ, עִם
 שְׂכֵנֶיךָ, חֲבֵרֶיךָ, יְדִידֶיךָ וְקֵרוֹבֶיךָ, אֲשֶׁר אַז יִהְיֶה לָּךְ
 מִרְמָאָה, לָמָּה לֹא תִרְגֵּיל עִצְמָךְ לֹאמַר לְכֻלָּם — הֵן
 לֹא־שִׁתְּךָ וְהֵן לִילְדֶיךָ, הֵן לְשְׂכֵנֶיךָ וְהֵן לְחֲבֵרֶיךָ וְלִקְרוֹבֵי
 מִשְׁפַּחְתְּךָ "הַכִּי טוֹב", וְכֹל מֵה שֶׁרַק יֵאָרַע בֵּינְךָ לְבֵינֵיהֶם
 תֹּאמַר לָהֶם "הַכִּי טוֹב", וּבְזֶה יִתְבַטְּלוּ כָּל הַיּוֹפְיָחִים
 וְהַסְכָּסוּכִים, הַמְּחַלּוֹקוֹת וְהַמְּרִיבוֹת, וּבְאַמֶּת יִהְיֶה רַק
 הַכִּי טוֹב, וְזָכֹר כִּי בְּמַלִּים אֵלֶּה — "הַכִּי טוֹב", תְּבַטֵּל
 אֶת כָּל הַקְּנָאָה וְהַשְּׂנָאָה, הַמְּחַלּוֹקוֹת וְהַמְּרִיבוֹת, כִּי
 בְּזֶה שֶׁתֹּאמַר "הַכִּי טוֹב", בְּאַמֶּת יִהְיֶה הַכִּי טוֹב, וְכֻלָּם
 יִתְבַטְּלוּ מִמֶּךָ, וְיִהְיֶה לָּךְ רַק הַכִּי טוֹב; וְעַל-כֵּן הִרְגֵּל
 אֶת עִצְמָךְ לֹאמַר לְכֻלָּם "הַכִּי טוֹב", וּבְזֶה תְּבַטֵּל מִמֶּךָ
 כָּל מִינֵי מְרִירוֹת, וְתַחֲיֶה בְּשָׁלוֹם עִם כָּלֶם, כִּי כָּל אֶחָד
 אוֹהֵב לְשִׁמְעַ שְׁהַכֵּל "הַכִּי טוֹב".

ח.

צָרִיךְ שְׁתִּדַּע, אֶהוּבִי, בְּנֵי הַיָּקָר! אִם תִּהְיֶה רָגִיל
 לֹאמַר עַל כָּל דָּבָר וְעַל כָּל מֵה שֶׁקוֹרָה עִמָּךְ "הַכִּי טוֹב",
 זֶה בְּעִצְמוֹ יִצְחִיק אוֹתְךָ, וְיִכְנִיס בְּךָ שְׂמִיחָה עֲצוּמָה,
 וְתִצְחַק מְכֹל הָעוֹלָם כָּלוּ, וְכֵן תִּצְחִיק וְתִשְׂמַח עַל-יְדֵי-זֶה

את אחרים, ואין לה עוד מעלה יותר גדולה בְּחַיֵי הָאָדָם כְּמוֹ לְחַזֵּק וּלְהַחֲיוֹת וּלְהַצְחִיק אֶת עַצְמוֹ וְאֶת אֲחֵרִים, כִּי בְּזֶה הָעוֹלָם עוֹבְרִים עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד מִשְׁבָּרִים וְגָלִים, וְטֹבְעוּ שֶׁל הָאָדָם, שְׁנַמְשֵׁף אֶל הָעֲצוּבוֹת וְהַמְרִירוֹת מְרַב הַצָּרוֹת וְהַיְסוּרִים שְׁעוֹבְרִים עָלָיו, וּמְרַגֵּשׁ אֶת עַצְמוֹ מְמַרְמֵר וּמְקַפֵּחַ, עַד שְׁנִכְנְסוֹת בְּרַב בְּנֵי-אָדָם מִחֲשָׁבוֹת שֶׁל דְּכַאוֹן וְעֲצָבוֹן, וַיֵּשׁ שְׁחוּשְׁבִים מִחֲשָׁבוֹת שֶׁל הַתְּאַבְדוֹת, הַשֵּׁם יִשְׁמַר, אָבֵל בְּזֶה שְׁתַּרְגִּיל אֶת עֲצֻמָּךְ לֵאמֹר "הַכִּי טוֹב", זֶה יִשְׁמַח אוֹתְךָ, וַיִּצְחִיק אוֹתְךָ, וְכֵן תִּשְׁמַח אֶת אֲחֵרִים וְתִצְחִיק אוֹתָם, כִּי תִּבּוֹת "הַכִּי טוֹב", יֵשׁ בְּהֵן סִגְלָה נוֹרְאָה וְנִפְלְאָה מְאֹד לְשִׁמְחָה וּלְהַצְחִיק אֶת בְּנֵי-אָדָם, וּלְשִׁמְחָה וּלְהַצְחִיק אֶת עַצְמוֹ; עַל-כֵּן הַרְגֵּל אֶת עֲצֻמָּךְ לֵאמֹר בְּכָל פַּעַם "הַכִּי טוֹב", וְעַל-יְדֵי-זֶה בְּאַמֶּת תִּזְכֶּה שְׂיִהְיֶה לְךָ הַכִּי טוֹב, וְאִין לְךָ עוֹד דְּבַר גְּדוֹל מִזֶּה שֶׁהָאָדָם מְחִיָּה וּמְחִזֵּק, מְשִׁמַּח וּמְצַחִיק אֶת עַצְמוֹ וְכֵן מְחִיָּה וּמְחִזֵּק, מְשִׁמַּח וּמְצַחִיק אֶת אֲחֵרִים, כִּי עַל-יְדֵי הַשְׁמִיחָה — לְשִׁמְחָה אֶת עַצְמוֹ וּלְשִׁמְחָה אֶת אֲחֵרִים, זֶה מְרַחֵב אֶת דַּעְתּוֹ וְאֶת דַּעַת אֲחֵרִים, וּבָאִים לִיְדֵי הַפְּרָה שֶׁהַכֹּל הֶבֶל וְרַעוּת רוּחַ, וְכָל הַתְּאוֹוֹת וְהַמְדוּת הָרַעוּת שֶׁל הַכֹּלִי הָעוֹלָם הַזֶּה, הַכֹּל הֶבֶל, וְהִנֵּה אֲנַחְנוּ כָּאֵן, וְעוֹד מְעַט נִצָּא מִזֶּה הָעוֹלָם, כִּי הַהִכָּרַח לָמוֹת, וְאִי אֶפְשָׁר לְהַפְטֹר מִזֶּה יִהְיֶה מִי

שְׁיֵהְיָהּ, וְיֵהְיֶה אִיךָ שְׁיֵהְיָהּ, הַהֲכָרַח לְצֵאת מִזֶּה הָעוֹלָם
 וְלִהְפָּשִׁיט אֶת הַגּוּף, וְהַנְּשָׂמָה עוֹלָה לְמַעְלָה לְעוֹלָמוֹת
 הָעֲלִיוֹנִים; וְעַל-כֵּן מָה וְלָמָּה לְלַכֵּת מְמַרְמֵר וּמְדַכָּא
 בְּדַכָּאוֹן, הֲלֹא בִּידִיעוֹת אֱלוֹ הַהֲכָרַח שְׁתַּעֲיֵד בְּעֲצָמְךָ
 שֶׁהַכֵּל "הַכִּי טוֹב", וְאִזּוּ בְּאַמֶּת תַּעֲבֹר אֶת זֶה הָעוֹלָם
 בְּשָׁלוֹם עִם כָּלֶם וּבְשִׂמְחָה, וְתִרְגֵּישׁ אִיךָ שֶׁהַכֵּל הַכִּי
 טוֹב.

ט.

צְרִיךְ שְׁתַּדַּע אֶהוּבִי, בְּנֵי הַיָּקָר! מִי שְׁמַרְגִּיל אֶת
 עֲצָמוֹ לֹאמַר עַל כָּל מָה שְׁעוֹבֵר עָלָיו בֵּין בְּרוּחָנִי וּבֵין
 בְּגִשְׁמִי "הַכִּי טוֹב", יֵהְיֶה בְּטוֹחַ שְׁיִמְחָלוּ לוֹ עַל כָּל
 עוֹנוֹתָיו, כִּי בָּזָה שֶׁהָאָדָם רָגִיל לֹאמַר עַל כָּל דָּבָר
 שְׁעוֹבֵר עָלָיו "הַכִּי טוֹב", אֲזִי מְקַשֵּׁר אֶת עֲצָמוֹ אֶל
 הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא הַנִּקְרָא טוֹב, כְּמוֹ שְׁפָתוֹב (תְּהִלִּים
 קמ"ה, ט): "טוֹב ה' לְכָל, וְרַחֲמָיו עַל כָּל מַעֲשָׂיו";
 וְעַל-כֵּן בָּזָה שְׁאַתָּה אוֹמֵר עַל כָּל דָּבָר — הַכִּי טוֹב,
 אַתָּה מְמַלִּיךְ אֶת הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא עַל כָּל דָּבָר וְדָבָר
 וְעַל כָּל מָה שְׁעוֹבֵר עָלֶיךָ, וּבָזָה תִּזְכָּה, שְׁיִמְחָלוּ לְךָ
 עַל כָּל עוֹנוֹתֶיךָ; עַל-כֵּן הֲרַגְלֵךְ אֶת עֲצָמְךָ לֹאמַר עַל כָּל
 דָּבָר "הַכִּי טוֹב", וְאִזּוּ בְּאַמֶּת תִּזְכָּה שְׁיֵהְיָה לְךָ הַכִּי טוֹב,
 וְיִמְחָלוּ לְךָ עַל כָּל עוֹנוֹתֶיךָ; אֲשֶׁרִי מִי שְׁרָגִיל לֹאמַר

על כל מה שעובר עליו "הכי טוב", ואז טוב לו בזה
 ובכא לנצח נצחים.

י.

צריך שתחזק את עצמך, אהובי, בני היקר! בעת
 הזאת שמתרבות הכפירות והאפיקורסות בעולם, וכן
 הנאוף והשחיתות, הערם והשקוץ מתפשטים מאד,
 אשר כל זה גורם לאדם עצבות ודכאון, ומחשיך את
 דעתו ומטמטם את לבו, כי אין לה עוד דבר המחשיך
 את דעת האדם ומטמטם את לבו כמו הכפירות
 והאפיקורסות, הנאוף, השקוץ והערם, שדברים אלו
 ממררים את חיי האדם, ועוקרים אותו משרשו, עד
 שרע ומר לו מאד מאד, ואי אפשר להנצל מכל זה
 רק על-ידי שירגיל את עצמו לחפש אחר הקדוש
 ברוך הוא, להתבונן בכל פרט מפרטי הבריאה, לידע
 שהוא יתברך מחיה, מהנה ומקים את כל הבריאה
 כלה, ודומם, צומח, חי, מדבר, הם עצם עצמיות חיות
 אלקותו יתברך, ואי אפשר שתהיה מציאות לעולם
 בלי הקדוש-ברוך-הוא, וכל אלו ההסתרות, הם בשביל
 הבחירה והנסיון, שמנסים את האדם לראות — היעמד
 חזק באמונה?! ואף שהכפירות והאפיקורסות, הנאוף,
 הערם והשקוץ מאד מתגברים ומתפשטים, עם כל זאת

על-ידי שתחקר אחריו יתברך, ותמיד תסתכל ותתבונן, שההכרח שיש מנהיג לעולם, כי אי אפשר מלבדו. ואז על-ידי החפוש שתחפש אחריו, זה יכניס בך ישוב הדעת אמתי, שתזכה לידע, שהכל הכי טוב, ואפלו בתוך ההסתרה גם שם נמצא אלופו של עולם, ואפלו שההסתרה היא בתוך ההסתרה שנעלם לגמרי ההסתרה מרבוי כפירות ואפיקורסות, נאוף, שקוץ ותעוב, עם כל זאת כשתחפש אחריו יתברך, ותשאל תמיד איה מקום כבודו, אז יתגלה עליך אור חדש, ותראה איך שהכל הכי טוב, וכל אלו הנסיונות שמנסים את האדם בכפירות ואפיקורסות, ובנאוף, שקוץ, ערם ותעוב, הכל בשביל להעלות את האדם אל רום גבהי מרומים, כי ככל שהאדם מחזק את עצמו ביותר, ומחזיק מעמד, ואינו הולך אחר המון-עם, רק מכניס בעצמו אמונה פשוטה, דיקא על-ידי-זה נתגלה עליו אורו יתברך, כי אם תחפשנו, יתגלה אליך, ואז תראה איך שהכל הכי טוב, וכל הנסיונות הקשים והמרים שעוברים על כל אחד ואחד הם רק בשביל הבחירה והנסיון — לראות איך שהאדם יחזיק מעמד בזה העולם, ואז יאמר על כל דבר "הכי טוב"; על-כן ראה, אהובי, בני היקר, לחזק את עצמך, ואפלו שנפלת כבר במקום שנפלת, ונתלכלכת איך שנתלכלכת, עם כל זאת עליך לדעת,

כי גדולה תשובה שקדמה לעולם, והוא יתברך מחכה
 שתשוב אליו בתשובה אמיתית, ואם באמת תשוב אליו,
 אז תראה איך שכל מה שעבר עליך עד עכשו היה הכי
 טוב, כדי להגדיל שכרך, ותדע, כי יש ענין שיתהפך
 הכל לטובה, ואם תשוב בתשובה, כל העוונות יתהפכו
 לך לזכיות, ותשיר לעצמך: "אודה הוי"ה פי אנפת
 בי תשוב ותנחמני" (ישעיה יב, א); ותודה בפיך, שהכל
 היה הכי טוב, וכמו שהיה אתך עד עכשו הכי טוב,
 כמו-כן ויותר מכן אם תשוב בתשובה אמיתית אליו
 יתברך, אז באמת יהיה לך תמיד הכי טוב, ותרגיש הכי
 מאשר בחייה, ותוכל לשיר תמיד הכי טוב, אשר אין
 לך עוד אשר בחיי האדם כמו מי שבא אל ההפך הזה,
 שהכל הכי טוב; אשרי מי שמכניס את עצמו באמונה
 פשוטה בו יתברך, ושב בתשובה אמיתית אליו יתברך,
 ומוסר את נפשו לפני הקדוש-ברוך-הוא בכל יום,
 שעל-ידי-זה יאיר עליו אורו הגנוז, אורו של משיח,
 ותמיד יהיה רגיל לומר "הכי טוב"; אשרי לו בזה,
 ואשרי לו בכא!

תם ונשלם, שבח לאל בורא עולם!

הקונטרס הקדוש הזה נדפס
לעילוי נשמת

החסיד הנעלה
ר' שמואל דוד הלוי
יונגרייז ז"ל

נפטר כ"ח בניסן ה'תשנ"ג
ת.נ.צ.ב.ה.

סוד ה' ליראיו ובריתו להודיעם
זה שמו נאה לו

תקון הפללי

*

תקון נורא ונפלא מאד מאד לכלליות החטאים
והוא פגם הברית, רחמנא לצלן

*

ומסגל מאד גם לפרנסה ולהצלחה
בכל הענינים בגשמיות וברוחניות
אשרי מי שיאמרם בכל יום

*

יסדו, תקנו, גלו וצוה לפרסמו לכל ישראל.
רבנו הקדוש והנורא אור הגנוז והצפון
בוצינא קדישא עלאה, אדוננו, מורנו ורבנו

רבי נחמן מברסלב, זכותו יגן עלינו

*

הובא לדפוס על-ידי
חסידי ברסלב
עיה"ק ירושלים תובכ"א
שנת תשנ"ג לפרט קטן

טוב לומר זאת לפני אמירת העשרה מזמורים:

הַרִינִי מִקֶּשֶׁר עֲצָמִי בְּאֲמִירַת הָעֲשָׂרָה מְזֻמְרִים אֵלַי לְכֹל הַצְּדִיקִים
הָאֲמִתִּיִּם שְׁבִדוּרְנוּ, וּלְכֹל הַצְּדִיקִים הָאֲמִתִּיִּם שׁוֹכְנֵי עֶפְרָי, קְדוֹשִׁים
אֲשֶׁר בְּאֶרֶץ הַמָּה, וּבִפְרֹט לְרַבְּנוּ הַקְּדוֹשׁ צְדִיק יְסוּד עוֹלָם נֶחֱל נֹבֵעַ
מִקּוּר חֲכָמָה, רַבְּנוּ נֶחֱמָן בֶּן פִּיגָא, זְכוּתוֹ יִגַּן עָלֵינוּ, שְׁגֵלָה תִּקְוֶן
זֶה.

לְכוּ נִרְנְנָה לַיהוָה נְרִיעָה לְצוּר יִשְׁעֵנוּ: נִקְדְּמָה פָּנֵינוּ בַתּוֹדָה בְּזִמְרוֹת
נְרִיעַ לוֹ: כִּי אֵל גָּדוֹל יְהוָה וּמְלֶךְ גָּדוֹל עַל כָּל אֱלֹהִים:

קודם שיתחיל תהלים יאמר זה:

הַרִינִי מִזְמֵן אֶת פִּי לַיהוּדוֹת וּלְהַלֵּל וּלְשַׁבַּח אֶת בּוֹרְאֵי לְשֵׁם
יְחִיד קְדוֹשׁ בְּרִיךְ הוּא וְשִׁכְנֵתָה בְּדַחִילוֹ וּרְחִימוּ עַל-יְדֵי הַהוּא טָמִיר
וְנַעֲלֵם בְּשֵׁם כָּל יִשְׂרָאֵל:

טז.

מִכְתָּם לְדָוִד שְׁמֵרְנֵי אֵל כִּי-חֲסִיתִי בָךְ: אָמַרְתָּ לַיהוָה
אֲדַנִּי אַתָּה, טוֹבֵתִי בְּלִ-עֲלִיךָ: לְקְדוֹשִׁים אֲשֶׁר-בְּאֶרֶץ
הַמָּה, וְאֲדִירִי כָל-חֲפְצֵי-כֶם: יָרְבוּ עֲצָבוֹתֶם אַחַר מְהָרוּ,
בְּלִ-אֲסִיף נִסְכֵיהֶם מְדָם, וּבְלִ-אֲשָׂא אֶת-שְׁמוֹתֶם עַל-
שְׁפָתֵי: יְהוָה מָנַת חֲלָקֵי וְכוֹסֵי, אַתָּה תוֹמִיךָ גּוֹרְלֵי:

חבלים נפלו-לי בנעימים, אף-נחלת שפרה עלי: אברך
את-יהוה אשר יעצני, אף לילות יסרוני כליותי: שויתי
יהוה לנגדי תמיד, כי מימיני בל-אמוט: לכן שמח לבי
ויגל כבודי, אף-בשירי ישכן לבטח: כי לא-תעזב נפשי
לשאול, לא-תפן חסידך לראות שחת: תודיעני ארח
חיים שבע שמחות את-פניך נעמות בימינך נצח:

לב.

לדוד משכיל, אשרי נשוי פשע כסוי חטאה: אשרי-
אדם, לא יחשב יהוה לו עון, ואין ברוחו רמיה: כי
החרשתי בלו עצמי, בשאגתי כל-היום: כי יומם ולילה
תכבד עלי ידך, נהפך לשדי בחרבני קיץ סלה: חטאתי
אודיעך, ועוני לא-כסיתי, אמרתי אודה עלי פשעי
ליהוה, ואתה נשאת עון חטאתי סלה: על זאת יתפלל
כל-חסיד אליך לעת מצא, רק לשטף מים רבים אליו
לא יגיעו: אתה סתר לי* מצר תצרני רני פלט תסובבני
סלה: אשריך ואורך בדרךך זו תלך איעצה עליך עיני:
אל תהיו כסוס כפרד אין הבין במתג-ורסן עדיו לבלום
בל קרב אליך: רבים מכאובים לרשע, והבוטח ביהוה
חסד יסובבנו: שמחו ביהוה וגילו צדיקים והרנינו
כל-ישרי-לב:

(* אחר אתה סתר לי — צריך להפסיק מעט (עי' בלקו"מ ח"א סי' רי"ג).

חַרְבוֹת בְּשׂוֹפְתוֹתֵיהֶם, כִּי־מִי שְׁמַעַ: וְאַתָּה יְהוָה תִּשְׁחַק־
 לְמוֹ, תִּלְעַג לְכָל־גּוֹיִם: עֲזוֹ, אֵלֶיךָ אֲשַׁמְרָה, כִּי אֱלֹהִים
 מִשְׁגָּבִי: אֱלֹהֵי חֲסָדַי יִקְדָּמְנִי אֱלֹהִים יִרְאֵנִי בְּשׂוֹרְרֵי:
 אֶל־תִּהְרַגְם פֶּן־יִשְׁכַּחוּ עַמִּי, הִנִּיעַמוּ בְּחִילְךָ וְהוֹרִידְמוּ,
 מִגִּנְנוּ אֲדַנִּי: חֲטֵאת־פִּימוֹ דִּבַּר־שְׁפָתַימוֹ וַיִּלְכְּדוּ בְּגֹאוֹנָם,
 וּמֵאֲלֵה וּמִכַּחַשׁ יִסְפְּרוּ: כָּלֵה בְּחַמָּה, כָּלֵה וְאֵינְמוֹ וַיִּדְעוּ
 כִּי־אֱלֹהִים מִשָּׁל בִּיעַקֵּב, לְאַפְסֵי הָאָרֶץ סָלָה: וַיִּשְׁבוּ
 לָעָרֵב יִהְמוּ כַּכָּלֵב, וַיִּסּוּבְבוּ עִיר: הֵמָּה יִנְיַעוּן לְאָכֵל,
 אִם־לֹא יִשְׁבְּעוּ וַיִּלְיֵנוּ: וְאֲנִי אֲשִׁיר עֲזָךְ, וְאַרְנֵן לְבַקֵּר
 חֲסָדְךָ, כִּי־הָיִיתָ מִשְׁגָּב לִי, וּמְנוּסָה בְּיוֹם צַר־לִי: עֲזֵי
 אֵלֶיךָ אֲזַמְרָה, כִּי־אֱלֹהִים מִשְׁגָּבִי אֱלֹהֵי חֲסָדַי:

ע.ז.

לְמַנְצַח עַל־יְדוּתוֹן לְאַסָּף מְזֻמּוֹר: קוּלִי* אֶל־אֱלֹהִים
 וְאַצְעָקָה, קוּלִי אֶל־אֱלֹהִים וְהֶאֱזִין אֵלַי: בְּיוֹם צָרְתִי אֲדַנִּי
 דָּרְשָׁתִי, יָדִי לִיְלֵה נִגְרָה וְלֹא תִפּוּג מֵאַנְהָה הַנְּחָם נִפְשִׁי:
 אֲזַכָּרָה אֱלֹהִים וְאַהֲמִיָּה, אֲשִׁיחָה, וְתִתְעַטֵּף רוּחִי סָלָה:
 אַחֲזָתָה שְׁמֵרוֹת עֵינַי, נִפְעַמְתִּי וְלֹא אֲדַבֵּר: חֲשַׁבְתִּי יָמִים
 מִקֶּדֶם, שָׁנוֹת עוֹלָמִים: אֲזַכָּרָה נְגִינָתִי בְּלִילָה, עִם־לִבִּי
 אֲשִׁיחָה, וַיִּחַפֵּשׁ רוּחִי: הִלְעוֹלָמִים יִזְנַח אֲדַנִּי וְלֹא־יִסִּיף
 לְרִצּוֹת עוֹד: הֵאֲפֵס לְנִצַּח חֲסָדוֹ, גָּמַר אָמַר לְדוֹר וָדוֹר:
 הִשְׁכַּח חַנּוּת אֵל, אִם־קִפְּץ בְּאֵף רַחֲמֵי סָלָה: וְאָמַר

(* באמרוך אל אלהים תכווין המילוי כזה אל"ף למ"ד אל"ף למ"ד ה"י יו"ד מ"ם.

חלותי היא, שנות ימין עליון: אֶזְכוֹר מֵעֲלֵי יָהּ, כִּי
 אֶזְכְּרָה מִקֶּדֶם פְּלֹאֶךָ: וְהִגִּיתִי בְּכָל־פְּעֻלָּךְ וּבְעֲלִילוֹתֶיךָ
 אֲשִׁיחָה: אֱלֹהִים בְּקִדְשׁ דְּרַכָּךְ, מִי־אֵל גָּדוֹל כְּאֱלֹהִים:
 אַתָּה הָאֵל עֲשֵׂה פְלֵא הוֹדְעַת בְּעַמִּים עֲזָךְ: גְּאֻלַּת בְּזִרוּעַ
 עַמְךָ, בְּגִי יַעֲקֹב וַיֹּסֶף סֵלָה: רְאוּךָ מִים אֱלֹהִים, רְאוּךָ
 מִים יַחֲלִיּוּ אַף יִרְגְּזוּ תְהוֹמוֹת: זָרְמוּ מִים עֲבוֹת קוֹל
 נִתְּנוּ שְׁחָקִים, אַף־חֲצֹצְיָךְ יִתְהַלְכוּ: קוֹל רַעַמְךָ בַּגִּלְגָּל,
 הָאִירוּ בְּרָקִים תַּבַּל, רָגְזָה וַתַּרְעֵשׂ הָאָרֶץ: בַּיָּם דְּרַכָּךְ
 וּשְׂבִילְךָ בְּמִים רַבִּים, וְעַקְבוֹתֶיךָ לֹא נוֹדְעוּ: נַחֲיֵת כְּצֹאן
 עַמְךָ, בְּיַד מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן:

.צ.

תִּפְלָה לְמֹשֶׁה אִישׁ הָאֱלֹהִים אֲדַנִּי מְעוֹן אַתָּה הָיִיתָ
 לָנוּ בְּדוֹר וָדוֹר: בְּטָרֶם הָרִים יִלְדוּ וַתַּחֲוִלֵּל אָרֶץ וַתַּבַּל,
 וּמְעוֹלָם עַד־עוֹלָם אַתָּה אֵל: תָּשֵׁב אֲנוֹשׁ עַד־דִּכָּא,
 וַתֹּאמֶר שׁוּבוּ בְנֵי־אָדָם: כִּי אֶלֶף שָׁנִים בְּעֵינֶיךָ כְּיוֹם
 אֶתְמוֹל כִּי יַעֲבוֹר, וְאַשְׁמוּרָה בְּלִילָה: זָרְמָתָם, שָׁנָה יִהְיוּ,
 בַּבֶּקֶר כְּחֲצִיר יַחֲלֶף: בַּבֶּקֶר יִצִּיץ וַחֲלָף, לְעָרֵב יְמוּלֵל
 וַיִּבֶשׁ: כִּי כָלִינוּ בְּאַפָּךְ, וּבַחֲמָתְךָ נִבְהַלְנוּ: שָׁתָה עֲוֹנֹתֵינוּ
 לְנִגְדֶךָ עַל־מְנוּ לְמֵאוֹר פָּנֶיךָ: כִּי כָל־יְמֵינוּ פָּנוּ בְּעִבְרַתְךָ
 כְּלֵינוּ שָׁנֵינוּ כְּמוֹ־הֶגְהָה: יְמֵי שָׁנוֹתֵנוּ בָהֶם שְׁבַעִים שָׁנָה,
 וְאֵם בְּגִבּוֹרוֹת שְׁמוֹנִים שָׁנָה, וְרַהֲבָם עָמַל וְאוֹן, כִּי
 גַז חִישׁ וַנַּעֲפָה: מִי יוֹדֵעַ עַז אַפָּךְ, וּכְיִרְאַתְךָ עֹבְרַתְךָ:

לְמָנוֹת יְמֵינוּ כֵּן הוֹדַע, וְנָבֵא לְבַב חֲכָמָה: שׁוּבָה יְהוָה
 עַד־מָתִי וְהִנָּחֵם עַל עֲבֹדֶיךָ: שׁוּבָעֵנּוּ בַבְּקָר חֲסֹדֶךָ, וּנְרַנְּנָה
 וְנִשְׁמָחָה בְּכָל־יְמֵינוּ, שִׁמְחָנוּ פִּימוֹת עֲנִיתָנוּ, שָׁנוֹת רָאִינוּ
 רָצָה: יִרְאֶה אֶל־עֲבֹדֶיךָ פֶּעֶלְךָ וְהִדְרֶךָ עַל בְּנֵיהֶם: וַיְהִי
 נָעַם אֲדֹנָי אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ, וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ כּוֹנֵנָה עָלֵינוּ,
 וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ כּוֹנֵנָהּ:

קה.

הוֹדוּ לַיהוָה קְרָאוּ בְשֵׁמוֹ הוֹדִיעוּ בְּעַמִּים עֲלִילוֹתָיו: שִׁירוּ
 לוֹ זִמְרוּ־לוֹ שִׁיחוּ בְּכָל נִפְלְאוֹתָיו: הִתְהַלְלוּ בְשֵׁם קְדֹשׁוֹ
 יִשְׁמַח לֵב מִבְּקִשֵׁי יְהוָה: דַּרְשׁוּ יְהוָה וְעִזּוּ בִקְשׁוֹ פָּנָיו
 תָּמִיד: זְכְרוּ נִפְלְאוֹתָיו אֲשֶׁר עָשָׂה, מִפְתָּיו וּמִשְׁפָּטֵי־פִיו:
 זֶרַע אֲבָרָהֶם עֲבָדוּ בְּנֵי יַעֲקֹב בְּחִירָיו: הוּא יְהוָה אֱלֹהֵינוּ
 בְּכָל־הָאָרֶץ מִשְׁפָּטָיו: זָכַר לְעוֹלָם בְּרִיתוֹ דָּבָר צְוֶה לְאֶלֶף
 דּוֹר: אֲשֶׁר כָּרַת אֶת אֲבָרָהֶם וּשְׁבוּעָתוֹ לְיִשְׁחָק: וַיַּעֲמִידָהּ
 לְיַעֲקֹב לְחֹק לְיִשְׂרָאֵל בְּרִית עוֹלָם: לֵאמֹר לָךְ אֶתֵּן אֶת
 אָרֶץ כְּנָעַן חִבְלֵנִי בְּחַלְתְּכֶם: בְּהִיוֹתְכֶם מְתֵי מִסְפָּר כְּמַעֲט
 וְגָרִים בָּהּ: וַיִּתְּהִלְכוּ מִגּוֹי אֶל גּוֹי מִמַּמְלָכָה אֶל־עַם
 אֲחֵר: לֹא הִנִּיחַ אָדָם לַעֲשֹׂקֶם וַיּוֹכַח עֲלֵיהֶם מְלָכִים: אֵל
 תִּגְעוּ בְּמִשְׁיַחֵי וּלְנִבְיָאֵי אֵל תִּרְעוּ: וַיִּקְרָא רָעַב עַל־הָאָרֶץ
 כָּל מִטְּהַלְּחֵם שָׁבַר: שָׁלַח לְפָנֵיהֶם אִישׁ לְעַבְדֵי נִמְכָּר
 יוֹסֵף: עָנּוּ בְּכָפֹל רָגְלוֹ בְּרֹזֶל בָּאָה נִפְשׁוּ: עַד יַעַת בֹּא
 דְּבָרוֹ אִמְרַת יְהוָה צִרְפָּתָהּ: שָׁלַח מַלְאָךְ וַיִּתִּירָהּ מִשָּׁל

עַמִּים וַיִּפְתַּח־הוּ: שְׁמוֹ אָדוֹן לְבֵיתוֹ וּמוֹשֵׁל בְּכָל־קַנְיָנוּ:
 לְאִסּוֹר שָׁרְיוֹ בְּנַפְשׁוֹ וּזְקַנְיוֹ יַחֲכֶם: וַיָּבֵא יִשְׂרָאֵל מִצְרַיִם
 וַיַּעֲקֹב גֵּר בְּאֶרֶץ־חָם: וַיִּפֹּר אֶת־עַמוֹ מְאֹד וַיַּעֲצֵמָהּ
 מִצְרָיו: הִפְךָ לָבָם לְשֵׁנָא עַמוֹ לְהִתְנַבֵּל בַּעֲבָדָיו: שְׁלַח
 מֹשֶׁה עֲבָדוֹ אֶהְרֹן אֲשֶׁר בָּחַר בּוֹ: שְׁמוֹ־כֶם דְּבָרֵי אֲתוֹתָיו,
 וּמוֹפְתִים בְּאֶרֶץ חָם: שְׁלַח חֲשֹׁף וַיַּחֲשִׁיף וְלֹא מָרוּ אֶת
 דְּבָרוֹ: הִפְךָ אֶת מִימֵיהֶם לְדָם וַיָּמַת אֶת דְּגַתָם: שְׁרַץ
 אֲרָצָם צִפְרָדַעִים בְּחַדְרֵי מַלְכֵיהֶם: אָמַר וַיָּבֵא עָרֹב כְּנִים
 בְּכָל גְּבוּלָם: נָתַן גִּשְׁמֵיהֶם בָּרָד, אִשׁ לְהַבּוֹת בְּאֲרָצָם:
 וַיִּף גַּפְנִים וְתַאֲנָתָם, וַיִּשְׁבֵּר עֵץ גְּבוּלָם: אָמַר וַיָּבֵא אַרְבֶּה,
 וַיִּלַּק וַאֲיִן מִסְּפָר: וַיֹּאכַל כָּל־עֵשֶׂב בְּאֲרָצָם, וַיֹּאכַל פְּרִי
 אֲדָמָתָם: וַיִּף כָּל בְּכוֹר בְּאֲרָצָם, רֵאשִׁית לְכָל־אוֹנָם:
 וַיּוֹצִיאֵם בְּכֶסֶף וְזָהָב וַאֲיִן בְּשִׁבְטָיו כּוֹשֵׁל: שָׁמַח מִצְרַיִם
 בְּצֵאתָם, כִּי־נִפְל פְּחָדָם עֲלֵיהֶם: פָּרַשׁ עֲנָן לְמִסְדָּה, וְאִשׁ
 לְהָאִיר לְיִלָּה: שָׁאַל וַיָּבֵא שְׁלֵיוֹ וְלָחֶם שָׁמַיִם יִשְׁבִּיעֶם:
 פָּתַח צוּר וַיִּזְוֹבוּ מַיִם, הִלְכוּ בְּצִיּוֹת נֹהַר: כִּי זָכַר אֶת־דְּבַר
 קִדְשׁוֹ, אֶת־אַבְרָהָם עֲבָדוֹ: וַיּוֹצִיא עַמוֹ בְּשִׁשּׁוֹן, בְּרֹנָה
 אֶת בְּחִירָיו: וַיִּתֵּן לָהֶם אֲרָצוֹת גּוֹיִם, וַעֲמַל לְאֵמִים
 יִירָשׁוּ: בַּעֲבוּר יִשְׁמְרוּ חֻקָּיו וְתוֹרֹתָיו יִנְצְרוּ, הִלְלוּיָהּ:

קלז.

עַל נִהְרוֹת בְּכָל שָׁם יִשְׁבְּנוּ, גַּם־בְּכִינוֹ בְּזַכְרָנוּ אֶת־
 צִיּוֹן, עַל עַרְבִים בְּתוֹכָהּ תְּלִינוּ כְּנֹרוֹתֵינוּ: כִּי שָׁם

שְׂאֵלוֹנוּ שׁוֹבֵינוּ דְּבָרֵי-שִׁיר, וְתוֹלְלֵינוּ שְׂמֹחָה, שִׁירוּ
 לָנוּ מְשִׁיר צִיּוֹן: אֵיךְ נָשִׁיר אֶת-שִׁיר יְהוָה, עַל אֲדָמַת
 נָכַר: אִם-אֶשְׁכַּחךָ יְרוּשָׁלַיִם תִּשְׁכַּח יְמִינִי: תִּדְבַּק לְשׁוֹנֵי
 לְחֻפֵּי, אִם לֹא אֶזְכְּרֶכִי, אִם-לֹא אֶעֱלֶה אֶת יְרוּשָׁלַיִם
 עַל רֹאשׁ שְׂמֹחָתִי: זָכַר יְהוָה לְבוֹי אָדוּם אֶת יוֹם
 יְרוּשָׁלַיִם, הָאֲמָרִים עָרוּ עָרוּ עַד הִיְסוּד בָּהֶם: בַּת-כָּבֶל
 הַשְּׂדוּדָה, אֲשֶׁרִי שֵׁשְׁלֶם-לָךְ אֶת-גְּמוּלָךְ שְׂגַמְלַת לָנוּ:
 אֲשֶׁרִי, שִׁיאַחֲזוּ וְנַפֵּץ אֶת-עַלְלֶיךָ אֶל הַסֵּלַע:

ק.נ.

הַלְלוּיָהּ, הַלְלוּ-אֵל בְּקוֹדֶשׁוֹ, הַלְלוּהוּ בְּרִקִיעַ עֲזוֹ: הַלְלוּהוּ
 בְּגִבּוֹרֹתָיו, הַלְלוּהוּ כְּרֹב גְּדֻלוֹ: הַלְלוּהוּ בְּתַקְעַ שׁוֹפָר
 הַלְלוּהוּ בְּנִבְל וְכַנּוֹר: הַלְלוּהוּ בְּתֶף וּמְחוּל, הַלְלוּהוּ
 בְּמִנִּים וְעֶגְב: הַלְלוּהוּ בְּצִלְצְלֵי-שִׁמְעַ, הַלְלוּהוּ בְּצִלְצְלֵי
 תְּרוּעָה: כָּל הַנְּשָׂמָה תְּהַלֵּל יָהּ, הַלְלוּיָהּ:

אחר שסיים תהלים, יאמר שלשה פסוקים אלו:

מִי יִתֵּן מְצִיּוֹן יְשׁוּעַת יִשְׂרָאֵל בְּשׁוֹב יְהוָה שְׁבוֹת עִמּוֹ יִגַּל יַעֲקֹב
 יִשְׂמַח יִשְׂרָאֵל: וּתְשׁוּעַת צְדִיקִים מִיְהוָה מְעַזָּם בְּעַת צָרָה:
 וַיַּעֲזְרֵם יְהוָה וַיִּפְלְטֵם, יִפְלְטֵם מִרְשָׁעִים וַיּוֹשִׁיעֵם כִּי חָסוּ בוּ: